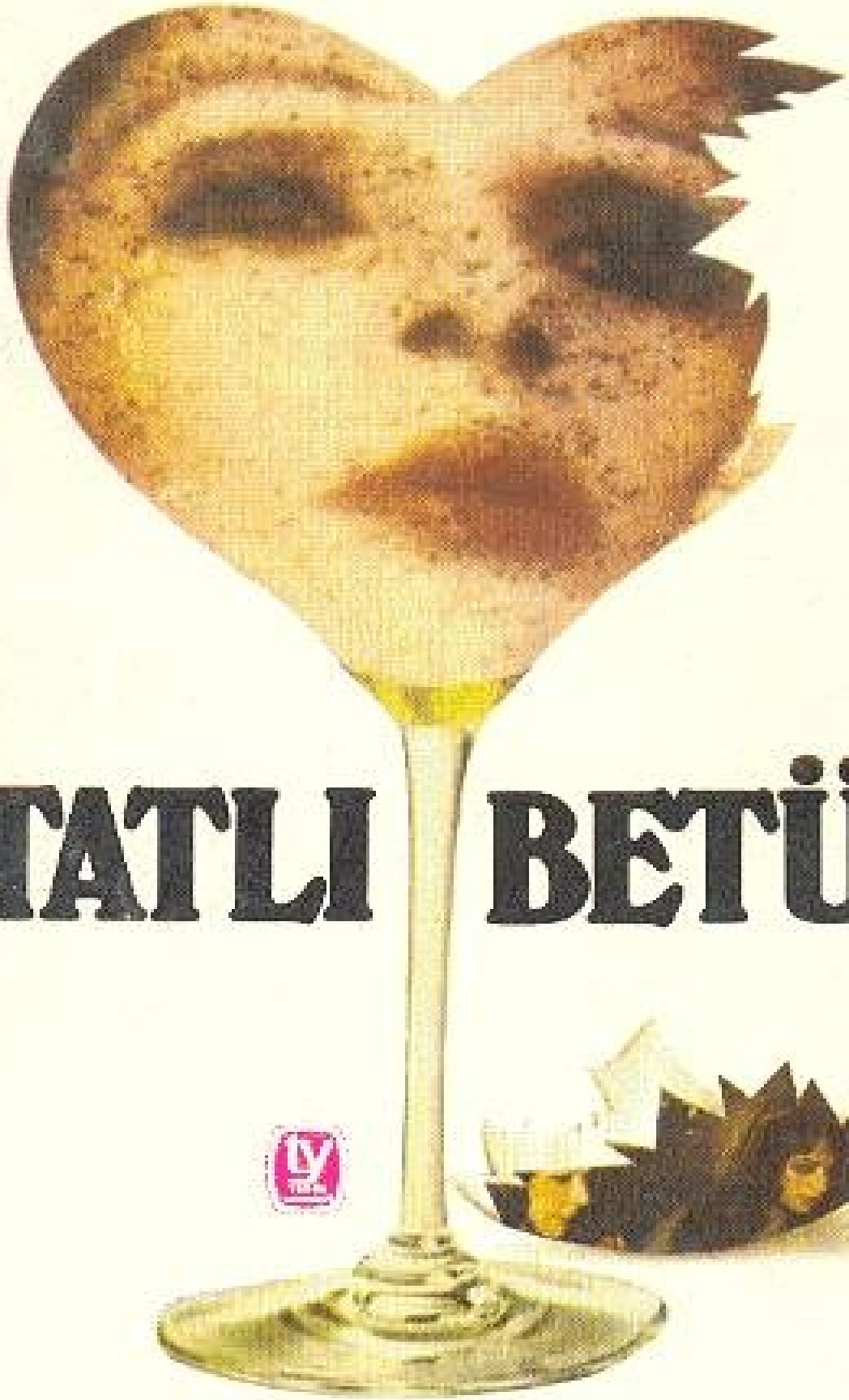
aziz nesin

TATLI BETÜŞ

TATLI BETÜŞ - AZİZ NESİN

Bu roman, 1958 yılında "Bayan Döviz" adıyla Yeni Gazetede tefrika edildi.

Üzerinde bir daha çalışılarak yeni biçim verilen Bayan Döviz 1960 yılında Tef adlı mizah dergisinde tefrika edildi.

Üçüncü kez yapılan düzeltme ve değişikliklerden sonra "Bir Mirasçı Aranıyor" adı verilen bu roman 1964 yılında Akbaba Dergisi'nde tefrika edildi.

Yeniden çalışıp ekler ve düzeltmeler yapıldıktan sonra son biçimini alan bu roman Ekim 1973 den başlayarak Barış Gazetesinde Tatlı Betüş adıyla tefrika edildi.

1974 yılı Ocak ayında birinci basımı yapıldı. (10.000)

1974 yılı Kasım ayında ikinci basımı yapıldı. (10.000)

1975 yılı Ekim ayında üçüncü basımı yapıldı. (10.000)

Tekin Yayınevi, Tatlı Betüş'ün dördüncü basımını övünçle sunar.

Çolakoğlu Matbaası, Istanbul-1977

AZİZ NESİN
TATLI BETÜŞ

İSTANBUL

KAYIP İLÂNI

Takriben kırk, kırbeş yıl önce, beş-altı yaşında bir çocukken, ilçedeki bir memur ailesine evlâtlık olarak verilmiş bulunan Gül ü adındaki akrabamızdan, o zamandanberi hiçbir haber ve bilgi alamadığımızdan kendisini aramaktayız. Tanıyanların, hayatta olup olmadığını bilenlerin, insaniyet namına adresimize bildirmeleri rica olunur. Yerini bildirenler, hayatta değilse öldüğüne tanıklık edenler, ayrıca maddî olarak da memnun edilecektir.

Yakın akrabaları adına İzmir'in (. .) ilçesi, Balkaç köyünden, kayıp Güllü'nün yiğenlerinden,

Mahmut Yarlı

ULUSAL GELİR KAYNAKLARIMIZDAN BAYAN DÖVİZ

Kim gönderdi dediniz? Yüksek kulüp'ten Faruk Bey mi? Başkan gönderdi? Eveeet. . Siz demek Betül Hanım'ı arıyorsunuz. . Bilirim bilirim, bilmez olur muyum hiç! Ama çok yıllar var, görmedim kendisini. Ne zamandır kulübe de gittiğim yok ya. . Kulüp'tekiler bilmiyorlar mıydı? Yaa. . Nerde acaba, ne oldu? Demek sizin büyük halanız oluyor? Yani dedenizin kızkardeşi. . Hiç görmediniz öyle mi? Babanız da görmemiş. . Vallahi, ben size ne diyeyim bilmem ki. . Peki, bildiklerimi anlatayım. Evet, Lokum Betül de derlerdi, Tatlı Be- tüş de denirdi. Ama biz gümrükçüler O'na «Bayan Döviz» adını takmıştık. Bana eski günleri hatırlattınız.

Dediğiniz gibi Sarsak Mecdi Bey adında birisiyle evliliğini ben de duydum, o köşk hikâyesini de işittim. Ama o zamanlan bilmiyorum. Ben O'nu daha sonraları tanıdım. Bu Bayan Döviz adını da biz takmadık, Amerikalılar, Mis Döviz, Fransızlar da Madam Döviz diyorlarmış da, adı ondan öyle kalmış.

Yooo, uluslararası bir ünü vardır. Eğer Tür-kiye'deyse mutlaka bulursunuz; bulmamak imkânsız.

Efendim, ben O'nu İstanbul gümrüğünde muayene şefi bulunduğum zaman tanımıştım.

Hatta hiç unutmam, o günlerde gazeteler Gümrükçülerle çoğ uğraşıyorlardı. .

Herneyse, biz gelelim Bayan Döviz'e. . İşlerin karışık olduğu telâşlı bir günde, Avrupa'nın Akdeniz limanlarından gelen bizim bir yolcu gemimizde külliyetli miktarda kaçak eşya bulunduğu ihbar edildi. İhban yapan vatandaş da, muhbirlik hakkını almak için gümrükte bekliyor. Kaçakçılarla anlaşmaya da fırsat bulamadığımızda, biz gümrükçü olarak, maalesef, arayıp bulup kaçak eşyaya el koymak zorundaydık. Daha gemi limana girmeden kırmızı plâkalı bir resmî araba rıhtıma gelip gümrük önünde durdu. Aynca başmüdürlüğe de telefon edilmiş. . Edilmiş diyorum, çünkü böyle meselelerde telefon edenin kim olduğu, devlet sim olduğundan, bilinmez. Bizi başmüdür çağınp, «Yolcular arasında bulunan Betül Hanım'a, resmî ara 6

banın kendisini beklemekte olduğunu haber verin!» dedi. Biz işareti aldık. Az sonra da gemi rıhtıma yanaştı. Arama yapılacağı için yolculann inmesi yasak. Ben işte Betül Hanım'ı o zaman gördüm. Sizin akrabanız değil mi, halanız öyle ya. . Velâkin Allah bağışlasın, böyle bir kadın cihana kırk yılda bir gelir, hani resmî arabanın rıhtımda beklediği kadar var. Biz Betül Hanım'ı vapurdan usuletle indirip kendisini bekleyen arabaya bindirdik. Yaz ortasında kürk, kadına başka bir özellik veriyor ve kadının Avrupa seferinden döndüğü derhal anlaşılıyor. Arabaya binince gümrük vergisi ödememek için, o yaz sıcağında üstüste giydiği iki kürkü çıkanp, valizlerini, bavullarını

arabanın içine, şoför mahalline ve bagaja yerleştirdikten sonra «Kalan eşyalarımı

gümrükte iyi muhafaza edin, ben sonra adam göndertir, aldırtırım» dedi. Biz Betül Hanım'ı selametledikten sonra gemiye daldık, aramaya, taramaya başladık. Evet, âdet ve gelenektir, dış seferden dönen her gemide kaçak mal ve eşya bulunur. Gerekli görülürse, arada sırada bunlardan kimisini yakalamak gümrükçü o-larak bizim de görevimizdir. Ama, ben o kadar yıllık gümrükçülüğümde hiç bu kadar çok kaçak eşya getiren gemi görmedim. Akıl durur, hokkabazın, içinden güvercinler, tavşanlar çıkardığı şapkası kaç para eder. Bir küçük kutudan bir tuhafiye mağazasını dolduracak kaçak eşya çıkıyor. Benim takdir ve hayranlığımı çeken nokta, kaçak eşyaların gayet muntazam ve cinslerine göre ayn ayrı konulmuş olması. . Hatta bizim arkadaşlardan biri

«Aşkolsun adamlara» dedi, «Bizim gümrük ambarlarında bile eşyalar bu kadar iyi tasnif edilmiş değil. .» İşin içinde bir gümrükçü parmağı o-7

lacak, çünkü kaçak eşyanın vapurda gizli yerlere tıkılışı, tamamiyle bizim gümrük ambarlama talimatına harfi harfine uyuyor. Yalnız bir yanlışlık yapmışlar, talimatnameye göre patlayıcı maddeleri sıcak yere koymamak gerekirken, kaçak mermileri geminin kazan dairesine saklamışlar ki, kat'-iyyen yanlıştır. Bunun dışında, çakmakları, saatleri, losyonları ve naylon kadın iç çamaşırlarını, hepsini ayrı ayrı

yerleştirmişler.

Başka bir arkadaş da «Böyle bir usta kaçakçıyı bizim ambarları tasnife memur etmezsek, karışıklıktan günün birinde gümrük ambarlarının i-çinde kaybolacağız» diye kaçakçıların intizamına hayranlığını ifade etmişti. Kamaralardan birine açtığımız deliğe kolunu sokan bir memur delikten boyuna takma meme ve şimdi peruka dedikleri takma saç ve sutyen çıkarıyordu. Elini deliğe sokup çıkardıkça beş-on sutyen çekip alıyor.

Çıkar çıkar bitmez, kamara doldu, salon doldu, hâlâ deliklerden sutyen çıkıyor. . Yahu bu gemide sutyen madeni mi var, yoksa gemi içinde gizli bir sutyen fabrikası var da boyuna sutyen mi imal ediyor?

O kadar çok kaçak eşya çıkardık ki, kaptan şaşıp dehşet içinde kaldı,

— Bu eşyalar kat'iyyen bu gemiden çıkmış olamaz, dedi, çünkü bizimki yolcu gemisidir ve

bu kadar yükü şu kadar bin tonilatoluk şilepler bile kaldıramaz. Siz bu eşyaları geminin neresinden çıkardınız?

— Kıçından, dedim, geminin kıçamban kaçak eşya dolu. .

. İkinci kaptan da,

— Artık aramayın, dedi, aradıkça boyuna kaçak eşya çıkıyor, bu gemi bu kadar yükü taşıya-

maz, sonra durduğu yerde gemiyi batıracaksınız. Biz mesuliyet kabul edemeyiz. .

Hatta hiç unutmam, o zamanki gazeteler aynen «Bu kadar çok kaçak malın gemiye nasıl ve kimler tarafından sokulduğu araştırma konusu olduğu kadar merak konusu da olmuştur» diye yazmışlardı; hâlâ aklımdadır.

Kaçak eşyaları bulmak kolay ama, kaçakçıyı bulmak imkânsız. Geminin süvarisinden dümencisine kadar, ne personel, ne yolcular eşyaya sahip çıkıyor. «Bu senin mi?» diye kime sorsak, «Hayır, benim değil!» diyor.

Uzatmıyalım efendim. . Affedersiniz adınız neydi? Mahmut. . Evet Mahmut Bey oğlum, Betül Hanım'la tanışmamız işte o gün oldu. Gemiden çıkardığımız, sahipsiz sanılan eşyaların büyük bir kısmının Betül Hanım'a ait olduğu sonradan anlaşılarak hiçbir eksiksiz hepsi kendisine teslim edildi.

Ondan sonra Avrupa seferinden dönen birçok vapur yolcuları arasında sık sık Betül Hanım'ı görürdüm. Ama sonradan her nasıl olmuşsa, Betül Hanım siyasî himayeden mahrum kalmış. Yolculuktan dönerken gümrükte onu karşılamaya eskisi gibi makam arabası gelmedikten başka, sıkı şekilde aramamız için de yukarıdan emir verildi. Eh ne yapalım, biz emir kuluyuz, değil mi ya. . Çok dedikodu mu olmuş, gazetelerin diline mi düşmüşler, yoksa Betül Hanım'ı himaye eden zat gözden mi düşmüş, her ne olmuşsa. .

Bizde zaten idare işleri hep böyledir, bir türlü istikrar kurulamaz. Bir bakarsınız, falan yolcuyu aramayacaksınız diye el altından emir gelir, bir bakarsınız o yolcuyu sıkısıkıya arayacaksınız diye, emir değiştirirler. Bir

öyle, bir böyle olmaz. . Bir memleketin düzelmesi için beyim, her şeyden önce istikrar lâzımdır. Gümrük memurları da kimi arayıp kimi aramayacaklarını ve kimi ne kadar arayacaklannı bilmelidirler ki, bir yanlışlık yapmasınlar, şaşkınlıkla a-ranmıyacak kimseyi arayıp, aranacağı da aramadan salmasınlar.

Betül Hanım yine böyle bir Avrupa seferinden dönüyordu. Üstünü başını, bavullarını iyice aramamız özel olarak emredilmişti. Betül Hanım önce itiraz edecek oldu, durumun ciddiyetini anlayınca pek şaşırdı.

— Allahallah. . Hükümet mi değişti, nedir? Ne oluyor böyle? Değişse elbet duyardım, hükümetin değiştiğini de duymadım. . dedi. .

— Hükümet değişmedi, dedik.

— Bakan mı değişti yoksa?

— Hayır efendim. .

__Peki, ne oluyor öyleyse? Mevzuat mı değişti, yoksa rejim mi?

Doğrusu Betül Hanım haklıydı.

—. Durum değişti, o kadar, arıyacağız. . dedim.

Aradık beyim. Muayene salonunda bir kadın memurumuz Betül Hanım'ın koynundan,

söylemesi ayıp, daha başka yerlerinden, bir kuyumcu dük-künını dolduracak kadar, mücevherat, incik boncuk ve kadın süs eşyası çıkardı. Demek ki durumun değiştiğini Betül Hanım da sezmiş ki, bunları biryerlerine saklamış. Yoksa her zamanki gibi açıkta getirirdi. Vücudunun gizli bölgelerinden mücevherat çıktıkça Betül Hanım da hayretler içinde kalıyor,

__ Çok şaştım, diyordu, bunların hiçbiri be-

min değil. . Allahallah, acaba hangi ahlâksız al-

çak bunları benim haberim olmadan orama burama tıkıştırmış?

Ben müddet-i hayatımda bu kadar zekî kadın görmedim, Mahmut Bey oğlum. Kadının güzeli aptal olur derler ya, itimat buyurunuz, Betül Hanım bu kaidenin istisnasıdır.

Uzun zaman dış seferler yapan vapurlarda yolculuk etti. Hatta bir seferinde, hiç

unutmam, üzerinde o kadar çok kaçak eşya yakalanmıştı ki,

— Bunlar benim değil!. Sakın bu eşyalar A-merika'dan gönderilmiş yardım malzemesi olmasın? dedi.

Müfettiş,

— Dış yardım gizli mi gelir? deyince,

— Asıl yardım gizli olur, dedi, iyilik kimin tarafından yapıldığı belli olmayandır.

Memleketimizin bu kadar sıkıntıda olduğunu görüp halimize acıyan bir yabancı

dostumuz, haysiyetimiz incinmesin diyerek, bu maLzemeleri gizlice bavullarımıza yerleştirmiş olamaz mı yani?

Fikrimi sorarsanız Mahmut Bey, Betül Hanım memleket için gayet faydalı bir insandı, maalesef bizde hiç kıymeti bilinmedi. Dış sefere giden her gemimizde onun gibi, fazla değil, üç kadın daha yolculuk yapıp memlekete eşya getirseydi, emin olunuz bu memleket şimdiye kadar çoktaaan kalkınırdı.

Düşününüz beyim, bu zavallı kadın kendi başına Avrupa'lara on parasız gidiyor, dönüşünde memlekete yüz binlerce liralık eşya getiriyor, daha ne isteriz? Yahu biz, Amerikalılar bize para versin, borç versin, kredi açsın, hibe etsin, yardım versin diye senelerden beri uğraşmıyor muyuz kuzum? Yalnız bu Betül, bir başına Amerikan yardımına bedel. Sen böyle bir kadını hiç durmadan

«Aman kızım Avrupa'ya, Amerika'ya git de gel!» diye zorlayacağına, O'na yalvaracağına, bir de üstelik gitmesine engel oluyorsun. . Biz kıymet bilmeyiz. Neler yaptık bu kadıncağıza, anlatmakla bitmez. Birisinde hiç unutmam, yakaladığımız kaçak eşyalar için,

— Bunların hiçbiri benim değil, dedi, olsa olsa bunlar gemide unutulmuş

eşyalardır. Biliyorsunuz son zamanlarda insanlar çok dalgın oldular, her yerlerde unutuyorlar. Hatta otobüste takma dişlerini düşürüp unutanlar bile var. Eh, bu koca gemi. . Her seferinde her yolcu bir eşyasını unutsa, yıllardır bu kadar eşya birikir.

Bunda şaşacak ne var sanki, hiç anlamıyorum.

Geminin süvarisi,

— Olamaz, dedi, çünkü gemi yenidir, bu dördüncü seferidir. Dört değil, dörtyüz sefer yapsa, bu gemide bu kadar eşya unutulmuş olamaz.

Betül Hanım Avrupa'ya giderken üstünde neler olduğunu tesbit ediyorduk. Yolculuğa çıkarken pek basit giyinirdi. Ama dönüşü pek mükellef o-lurdu. Betül Hanım'm bir gezi dönüşünde, müfettişlerden biri, yurt dışına çıkarken tutulmuş eşya zaptına bakıp,

— Hanımefendi siz çıkarken bu eşyalardan hiçbiri yanınızda yokmuş, dedi, beşyüz lirayla çıktınız burdan, bunları nasıl satın aldınız?

Betül Hanım'm kızdığını ilk o zaman gördüm. İki eliyle kürkünün yakasını, sonra da

ceketinin yakasmı açıp, çıplak göğsünü göstererek,

— Var,mı bir diyeceğiniz, kazandım. . Mal benim değil mi? diye bağırdı.

Gümrük rüsumunu ödeyip mallarını aldı.

Yani diyeceğim şu ki, Mahmut Bey, enternasyonal bir kadındı. Memleketimizin döviz kaynağıydı ama, ne yazık ki kadrini bilemedik. Bir komşu devletin gümrükçüsü bana aynen «Bu kadın bizde olsa el üstünde tutarız ve sizde yaptığı vazife karşılığında el i bin lira maaş bağlarız» demişti.

Bugün bizim en büyük döviz kaynağımız nedir? Avrupa'lara, Avustralya'lara gönderdiğimiz işçilerimiz değil mi? Hey gidi hey! Vaktiyle atalarımız dünyanın üç

kıtasında nal şakırdatıp kılıç sallarken, onların torunları bugün oralarda çekiç

takırdatıp sokak süpürgesi sallıyorlar. Memlekete döviz kazandırsınlar diye iki milyon işçimiz yurt dışında. . Çok değil, Betül Hanım ayarında ikiyüz kadınımız olsaydı, yeterdi; ne diye iki milyon işçimizi gurbet ellere salacaktık. . İnan olsun ikiyüz Betül, iki milyon işçiden daha çok döviz getirirdi memlekete. .

Size bişey söyliyeyim mi, bunca senelik gümrükçüyüm, gümrüklerin bir faydası

olduğuna kani değilim. Elinde Betül Hanım gibi birkaç kadın olacak, salacaksın Avrupa'ya, Amerika'ya. . Sermayesi de kendinden, sen hiçbişey koymayacaksın.

Yatırım yok, kazanıp kazanıp getirecekler memlekete beyim. Sonra da, neme lâzım, kaçak eşyalarını yakaladığımız zaman bize karşı eli gayet açık bir kadındı. Bu bizim işler, maaşla olmaz beyim. . Betül Hanım gibisi olduktan sonra ben ne yapayım maaşı, değil mi ama. . Böyle bir beynelmilel şöhret kolay kolay yetişmez, zaten bizde, malûm, iş adamı kıtlığı var.

Ah beyim ah, halanız sizin, öyle mi? Şimdi nerelerdedir bilmiyorum, uzun zamandır da göremedim. İnşallah kavuşursunuz. Pekçok insana iyilik etmiştir, bu memlekette kaç kişiyi zengin etti. Gayet iyi biliyorum, sevdiği adamın birine Avrupa'dan getirdikleriyle bir kuyumcu dükkânı açmıştı. Bir başkasına da kürkçü dükkânı. . Daha da neler neler. . Ama hiç kimse onun kıymetini bilemedi, herkes işi görülünceye kadar «Şekerim, gülüm, yavrum», dedi, sonra yüzüstü bıraktılar kadını.

Yani bütün İstanbul'un işsiz güçsüz erkeklerini zengin edecek değildi ya kadın. .

Durun bakayım, neydi adı? Haa, evet evet, en son duyduğum Klarkçı Muammer adında birine bir mağaza açmış demişlerdi, tki sefer Avrupa'ya gidip geldi, koca bir mağaza açıp Klarkçı Muammer denilen herifi adam etti. Yaa, halanız işte böyle bir kadındır.

Hey gidi hey. . Ah bendeki bu kafa eşek kafa. . Bigün bana, ama çok rica ederim aramızda kalsın, «Niçin serbest hayata atılmıyorsunuz da gümrük ambarında ömrünüzü

çürütüyorsunuz?» demişti. «Sermayem yok ki!» demiştim. Güldü. «Ben varım, size yardım ederim!» demişti. Ah kafa. .

Başka mı? Vallahi başka bilgim yok. . Bildiklerim işte bu kadar. Siz o Klarkçı

Muammer'i bulsanız iyi olur. O bilir nerde olduğunu Bayan Döviz'in. . Belki de hâlâ

birlikte oturuyorlardır, bilemem. . Eskiden yüksek Kulüp'e arada sırada gider orda görürdüm. Ama emekli olduktan sonra hiç gidemedim oralara. . İhtiyarladık da. . Heh, heh heh. . Gidiyor musunuz? Estağfurullah. . Gü-legüle. . Bulursanız benden de selâm söyleyin, doğrusu çok iyiliğini görmüşümdür, anlatın kendisine, olmaz mı? Ne kadındı, ne kadın. . Gülegü-le Mahmut Bey oğlum. .

14

BÎR GAZETE HABERİ

«Vârislerden biri kaybolduğu için öbürleri de parayı alamıyor.»

«Yirmi milyonluk bir mirasa konan kadını
ailesi arıyor.»

İzmir (HA) — Yirmi milyonluk mirasa konan onbeşten çok mirasçı, hisselerine düşen mirası a-labilmek için, şimdi kırkbeş elli yaşlarında olduğu tahmin edilen Güllü adındaki bir kadını bütün Türkiye'de aramaya başlamışlardır. Gül ü, kesin tarihi bilinmemekle birlikte, bundan kırk yıl kadar önce, beş altı yaşlarındayken ilçedeki bir memur ailesine evlâtlık olarak verilmiş, bu tarihten sonra da kendisinden hiçbir haber alınamamıştır.

Güllü'nün ailesinden bugün yaşamakta olan onbeş kişinin başına devlet kuşu konmuş ve yirmi milyon liradan fazla değerdeki bir mirası alabilmeleri için Güllü'nün bulunmasına ve onun imzasının alınmasına ihtiyaç duyulmuştur. Bunun üzerine toplanan mirasçılar, Güllü'nün kesin olarak bulunması, hem kendisinin mirasını alması, hem de miras evrakını

imzalaması gerektiği düşünülerek, kayıp Güllü'nün bulunması için, çeşitli gazetelere ilân vermişlerdir. Ancak, bu ilânlardan bu güne kadar hiçbir sonuç alınamamıştır. Bunun üzerine Gül ü'nün doğduğu köydeki yakın akrabaları olan onbeşten çok insan, Gül ü'yü

arayıp bulmak için Türkiye'nin her yanma dağılmışlardır. Güllü'nün yiğenlerinden üniversite öğrencisi olan Mahmut Yarlı adlı genç şu açıklamada bulunmuştur:

«Yirmi milyon değerinde deniliyorsa da, gerçekte mirasın çok daha fazla olduğu sanılmaktadır. Sonradan aldığımız bir habere göre, mirasımı-15

zın değeri yirmi milyon Türk lirası değil, yirmi milyon dolar tutarındadır ki, o zaman üçyüz milyon Türk lirasını bulur. Ama bizim mirastan hisselerimizi alabilmemiz için halam GüUü'yü bulmamız gerekiyor. Herhalde çok büyük bir mirasa konduğunu bilmeyen zavallı halam şimdi yoksulluk içinde yaşamaktadır.»

YANBASTI FETTAH PAŞAZADE SARSAK MECDİ BEY'İN KÖŞKÜ

Haa, anladım. Siz Sarsak Mecdi Bey merhumun eşi olan Betül Hanım'ı arıyorsunuz.

Vallahi, Paşa'nm köşkü satıldıktan sonra bir daha Betül Hanım'ı hiç görmedim evlâdım.

Betül diye ararsanız biraz zor bulursunuz, O'nu Tatlı Betüş diye a-rayacaksınız. O

zamanlar sosyetede Lokum Betül yada Tatlı Betüş diye tanınırdı. Çünkü, yüksek sosyetede, birkaç tane Betül olduğundan, birbirinden ayırmak için Sarsak Mecdi Bey'in karışma Lokum Betül derlerdi. Sebebi de, şimdi seks bombası dedikleri tip var ya, işte o cinsten, gayetle albenisi olan, tatlı, yumuşak ve balıketinde bir kadındı.

Sarsak Mecdi Bey'in dostu olan yabancılar ve Amerikalılar Törkiş dilayt yani Türk Lokumu derlermiş de, ondan adı Lokum Betül kalmış. Benim fazla bir malumatım yok bu hususta. . Merhum Sarsak Mecdi arkadaşımdı da, ordan tanırım biraz Betül Hanım'ı. .

Şimdi kendisini nerde bulabileceğinizi bilemem. Demek akrabanız oluyor. . Yaaaa!. .

Vallahi ne diyeyim bilmem ki, adresini bileni hiç hatırlamıyorum. Zaten ben de yıllar var, görmedim. Hakkında bilgi mi istiyorsunuz? Benim, Mecdi ile evlenmesi olayından başka Be-lfi

tül Hanım hakkında hiçbir bilgim yoktur. Zaten evlilikleri de altı ay sürdü sürmedi, zavallı Mecdi gümbürdedi gitti. . Anlatayım ama, nasıl anlatayım yavrum, akrabam diyorsun. . Zararı yok, anlatayım mı? Peki öyleyse. .

Hangi padişahın pek iyi bilemiyorum, artık hangininse, diyelim Sultan ikinci Bilmemkim'in, Yanbastı Fettah Paşa namıyla maruf bir Başma-beyincisi varmış.

Yanbastı Fettah Paşa Başmade-yihci ama devletin her işi ondan sorulurmuş. İtalya ile padişah'ın arasını bulan oymuş; sonra İtalya ile siyâsi ve ticarî münasebetleri o kadar iyi yoluna koymuş ki, İtalyanlar da «Biz de eğer insansak bu kadar iyiliğin altında kalmayız» diye o zaman

kendi gazetelerine yazmışlar. İtalyan kralı da Yanbastı Fettah Paşa'ya İtalyanm en yüksek nişanını göndermiş. Nişan merasiminde İtalyan sefiri, Yanbastı Fettah Paşa'ya iki memleket arasında kurduğu iyi münasebetler için, yüzde on komisyona razı olup olamıyacağını, gizlice sorunca, gayet namuslu bir adam olan Fettah Paşa «Siz galiba Beni Hariciye Nazın sandınız» deyip İtalyan elçisini bozarak yüzde ona kat'iyyen tenezzül etmiye-ceğini sezdirmiş. Bir başka gün, Paşa'nın konağında bir ziyafette İtalyan elçisi pazarlığa oturmak isteyince de «Kat'iyyen pazarlık istemem. Almanlar yüzde kırk verdikleri halde güzel hatırınız için ben sizi tercih ettim. Sonunda bana böyle mi yapacaktınız? Çok teessüf ederim; bu gibi sözler his-siyat-ı vatanperveranemi rendice eder, kat'iyyen hazmedemem!. .» diye bağırarak sefiri iyice bozmuş. İtalyan sefiriyle Fettah Paşa arasındaki bu konuşma, Fettah Paşa'nın konağındaki ziyafet masasında geçiyormuş. Paşa sözünün sonunda 17

İtalyan Sefirine «Hazmedemem!» diye bağırınca, karşısında elpençe duran sofracıbaşı, yediği yemekler paşa hazretlerinin midesine oturdu' sanıp koşarak, böyle zamanlarda hep yaptığı gibi, bir şişe karbonatı getirip «Buyrun Paşam!» diye uzatmış. .

Yanbastı Fettah Paşa avucuna boşalttığı karbonatı bir bardak suyla içtikten sonra geğirmeye başlayınca bir yandan «Estağfurullah!» çeker, bir yandan da İtalyan sefirine,

— Afedersiniz ekselans, sinirlendiğim zamanlar böyle olurum: hissiyat-ı milliyem galeyane gelince midemde de galeyan başlıyor. . demiş.

Siz gençler maalesef tarihimizin bu yanlarını bilmezsiniz, Mahmut Bey oğlum, eskiden gayet celâletli ve celâdetli paşalarımız vardı; ben bir kısmına yetişmişimdir. Koca bir İtalyan sefirine böyle bir lâf söylemek, ne demek? Sonra Mahmut Bey oğlum, Yanbastı

Fettah Paşa ziyafet sofrasında İtalyan sefir-i kebirini kalp beşlik gibi bo- zarken, sefirin yanında da İtalya'nın şark işleri mütehassısı bulunuyormuş. Bu mütehassıs, Yanbastı Paşa'nın bu jestinden ne demek istediğini derhal anlayarak, sefirin kulağına eğilip bişeyler fısıldamış. Sefir de gülümseyerek tercümanına «Sorunuz bakalım; yüzde on hakları bakî kalmak şartıyla, Paşa hazretleri arsalarından hangisi üzerine bir köşk kurulursa memnun kalırlar?» demiş. Yanbastı Fettah Paşa da, torunu Sarsak Mecdi'ye kaldığını söylediğim o köşk var ya, işte o köşkün yerini tarif edip «O arsa münasiptir» demiş. İtalyanlar sonradan bir de tahkik etmişler ki, Yanbastı Fettah Paşa'nın yerini söylediği deniz kıyı-18

sındaki arsa kendisinin değil. . Tabii mecbur olmuşlar, evvelâ arsayı satın alıp sonra da üstüne köşkü yaptırmaya. . Bak oğlum bak, sen o zamanki siyaset adamlarımızın ferasetine bak. . İşte siyaset diye ben buna derim; Paşa enayimi kendi arsalarından birini söylesin. Heriflere hem en güzel yerdeki pahalı arsayı kendi namına satın aldırtıyor, hem de üstüne köşk kurdurtuyor. Üstelik o arsa da kendisinin değil, ikinci hareminin-miş. Yani anlıyacağınız efendi oğlum, siz şu siyasete bakın, Yanbastı Fettah Paşa ikinci karısının malı olan arsayı, parasını İtalyanlara verdirterek, kendine aldırtıyor. O zamanın insanları başkay-mış. . Şimdi bizde Yanbastı Fettah Paşa gibi birkaç paşa olsa, bak o zaman gör. Evet var, şimdi de var ama, ne de olsa eskileri başka. . Bugünküler eskilerin eline su dökemezler.

Evet, biliyorum, siz Betül hanım hakkında malumat almak, izini bulmak istiyorsunuz.

Ben ,de size onun için anlatıyorum ya bunları. Çünkü Merhum Sarsak Mecdi ile Lokum Betül'ün evlenmelerinde ve hatta Mecdi'nin ölümünde bu köşkün çok mühim rolü

olmuştur.

Uzatmıyalım efendim, İtalyanlar evvelâ arsayı Yanbastı Fettah Paşa'nın ikinci hareminden Paşa namına satın alıp, sonra da üstüne köşkü kuruyorlar ve köşkün altın anahtarını Başmabe-

yinciye teslim ediyorlar. Siz Yanbastı Fettah Pa-şa'nm köşkünü

bilir misiniz? Demek bilmiyorsunuz. . Mutlaka gidip görün; zaten Betül Hanım'm izini bulmak için nasıl olsa köşke gideceksiniz ya. . Gayet geniş lebiderya bir arsa üzerindedir ama, denizin kıyısında olmadığından yalı sayılmaz. Koru içinde dillere destan bir köşktür evlâdım. . Al ah

19

sizi inandırsın, hela taşlarına, mermerlerine, fayanslarına ve aynalarına kadar herbişeyi İtalya'dan getirilmiştir. Hatta bizde o zamanlar alafıran-ga kiremit imâl edilmediğinden, köşkün kiremitleri bile İtalya'dan getirtilmiştir, derler. Tavanları ve duvarları kamilen yağlı boya nakış, resim ve altın yaldızlı tezyinattır ve bunlar da İtalya'dan getirtilen nakkaşlarla ressamlar yapmışlar. Sarsak Mecdi, nur içinde yatsın, benim çocukluk arkadaşım olduğundan köşkü gayet iyi bilirim. . Hey gidi günler, hayatım bu köşkte geçti evlâdım. Evet, şimdi de zamanın ilerigelenleri gayet muazzam ve saraylar misali binalar, iş hanlan inşa ettiriyorlar, velâkin bunları kendi paralarıyla yaptırıyorlar. Anlattığım tarihin büyükleriyse, milletin on parasına dokunmaz ve bir siyaset dolabı çevirerek kendi köşklerini bile ecnebilere yaptırırlardı; nur içinde yatsınlar. . Helasının taşlan bile halis İtalyan mermeri, renkli mermerler. . İtimat ediniz oğlum, insan heladaki o mermerlere şey'etme-ye kıyamazdı. Hatta sonradan İtalya'yla münasebetlerimiz bozulunca, Yanbastı Fettah Paşa gazaba gelirmiş de, affedersiniz. «Ben böyle dostluğun da, anlaşmanın da içine. .» diye kızarak taşları

İtalya'dan getirtilmiş helaya sıksık koşarak, o güzelim helada bir güzel hırsını

çıkardıktan sonra ancak teskin olurmuş. Ben tanıyamadım, velâkin çok vatanperver bir zat imiş. Allah gani gani rahmet eylesin.

Anlatıyorum evlâdım, ben de size Betül Ha-nım'ı anlatacağım da ondan bu teferruata girdim. Köşk çok mühimdir de bilmeniz lâzım. . Bizim Sarsak Mecdi, Yanbastı Fettah Paşa'nın torunudur. Mecdinin pederi gayetle silik bir zat olduğun-20

dan ismi anılmaz ve Mecdi bu yüzden dedesingiza-feten Yanbastı Paşazade namıyle anılırdı. Mecdi, Yanbastı Fettah Paşa'nın hayatta kalan tek varisiydi ve buyüzden pek kederliydi, çünkü kendisine dedesi Yanbastı Fettah Paşa'dan kalan mirası bitirmeye uğraşmaktan, hayatında bir saat bile bir işde çalışmaya vakit ve imkân bulamamıştı.

Bana daima, «Beni mahveden o dedem olacak Yanbastı denilen heriftir. . Miras bıraktığı serveti bitürlü bitiremiyorum ki, ben de bir iş güç sahibi olayım da, isterse üç kuruş olsun, kendi emeğimin geliriyle geçineyim» derdi. Zavallı Mecdi çok muzdaripti, bütün hayatında çalışarak on para kazanmadığı için ömrü boyunca çocuk olarak kalmıştı. En1büyük kederi de, Yanbastı Fettah Paşa'dan kalan mirası bitirmeden ölmesi korkusuydu. Bu mirasın dibine darı ekmek için bütün gayretiyle gece gündüz çalıştı zavallı. Yiyor, içiyor, yediriyor içiriyor, harvurup harman savuruyor, yine de bitürlü Yanbastı Fettah Paşa'nın bıraktıklarını bitiremiyordu. Tükenecek gibi mal-.

mülk değildi ki oğlum. . Ben gözlerimle gördüm, koskoca kaim bir cilt matbu kitap vardı

ve bu cildin üzerinde yaldızla şöyle yazılmıştı: «Başmabe-yinci Fettah Paşa Hazretlerinin hafidi (torunu) Mecdi Efendi hazretlerine bâtapu tescil edilen çif-likât.»

Çiftlik değil evlâdım çiftlikat, yani çiftlikler. . Bu kitabın içinde kırktan fazla çiftliğin, tapu kaydına göre, yerleri ve hudutları tarif ediliyordu ki, o çiftliklerden herbiri sonradan onbeş-yirmi çiftlik haline getirildi. Yine o hanlar, apartmanlar, hamamlar, dükkânlar. . Hiçbir zaman Sarsak Mecdi'-nin tek apartmanı yoktu, içine beş mahalle ge-21

nişliğinde on-onbeş apartmanı alan bina adalan-nın sahibiydi. Batmakla bitirilecek gibi değil.

Boyuna satsan ve açık arttırmaya çıkanp durmadan «Sattım, sattım!» diye bağırsan, onca malın mülkün bittiğini görmeye yine bir adamın ömrü yetmez. Zavallı

Mecdi neler çekti. Bana kaç kere «Geriye mal bırakır da ölürsem gözlerim açık gidecek» demiştir.

«Ooooh, Allahıma bin şükür artık onparasız kaldım. .» diye göbek attığı gecenin sabahında avukatlarından biri çıkagelir, «Müjde Mecdi Bey, iki çiftliğiniz daha olduğunu keşfettim. Altıyüz-bin lira veriyorlar, satalım mı?» diye sorardı. Ben kaç

kere şahit olmuşumdur, avukatına şöyle bağırmıştır: «Yahu sen avukat mısın, çiftlik kaşifi mi? Bu çiftlikleri, hanları, evleri, apartmanları nerden bulup bulup çıkarıyorsun?

Yeter yahu. . Daha ne dikilmiş duruyorsun karşımda, çabuk sat , şunları da kurtulayım be. .»

Fakat kurtulamazdı; avukatlarından biri yine bir yerlerden bulur buluşturur, beş-altı

apartman yada, birkaç çiftlik ortaya çıkarırdı. Mecdi istemese de avukatları ona miras kalmış malı mülkü ordan burdan bulup ortaya çıkarmaya mecbur; çünkü onlar da buldukları her mal mülkün satışından yüzde pay alıyorlar.

Nasıl para yerdi bilir misiniz, anlatsam aklınız durur. Bir bölük maaşlı dalkavuğundan başka a-matör dalkavukları da vardı. Her akşam başka bir eğlence yerine, lüks otel erden birinin pavyonuna yada bir içkili gazinoya gidilirdi. Ne günler yaşadık, barların, gazinoların dili olsa da anlatsa. . Sarsak Mecdi parayı savurur, saçardı. Yenilip içildikten sonra, vakit gece yarısını az geçti mi, Mec-22

di, «Orkestra arkamızdan gelsin!» derdi. Biz otomobillere binerdik, altı, yedi bazan on otomobil. . Gazinonun orkestrası da otomobillerin önüne geçer, çalmaya devam eder, Beyoğlu caddesinden böylece ağır ağır geçerdik. O zamanlar iyiydi, ne şimdiki gibi trafik derdi vardı, ne de araba, otomobil deresi. . Ordan başka bir otele giderdik.

Oranın cazbant takımı da bizim otomobil kafilesinin arkasına takılırdı; önde bir caz, arkada bir başka caz takımı. . Hatta bir keresinde piyanoyu da faytona yükletmişti de meşhur piyanist Aleksiye! efendi yol boyunca piyano çalmıştı. Oraya buraya uğraya uğraya incesaz takımıyla, cazla birlikte ya Bentlere yada Sulûkule'ye gidilirdi.

Sabaha karşı Sarsak Mecdi yine coşar, Sulukuleli çingene oyuncuların arasına katılıp

«Dedem Yanbastı Fettah Paşa'nm ruhu şadolsun!» diye göbek atardı. Sabah olunca da bir hamamı kapatırdı. Hep birlikte hamama gider, hamamın göbek taşında sızar kalırdık.

Evlâdım, insan böylesine para yer de yine parasını bitiremezse ne yapar? Deli olur, deli. .

Lâf lâfı açıyor; bir köpeği vardı rahmetlinin, çok severdi. Köpek günün birinde öldü.

Sarsak Mecdi öyle müteessir oldu ki, köpeğin cesedini gömdürdüğünün gecesi «Bu gece Beyoğlu matem tutmalı» diyerek, Beyoğlu'ndaki bütün barları, gazinoları ve affedersiniz "bütün genelevleri, o gece her ne kazanacaklarsa her birine istedikleri parayı verip kendi namına kapattırdı. Sarsak Mecdi'-den büyük menfaatleri olduğundan herifler işyerlerini kapamaya mecbur; çünkü Sarsak Mecdi on gün için ortadan çekilse hepsinin de kârlarına kesat girecek. . Hatta hiç unutmam, içkili ve sazlı

23

gazinolardan birinin sahibi, köpeğinin ölümü yüzünden gazinoyu kapattığı bilinmesin, müşterileri dağılmasın diye, şöyle bir levha yazdırıp, gazino kapısının üstüne astırmıştı:

«Çok sevdiğimiz aile büyüğümüzün vefatı dolayısıyle, bu gece gazinomuzun kapalı bulunduğunu muhterem müşterilerimize arzederiz.»

Sarsak Mecdi bu ilândan o kadar memnun kaldı ki, gazinonun sahibine bir aylık kazancı ne olduğunu sorarak, parayı derhal verdi. Rahmetli çok iyi kalpliydi ve sevap işlemekten, hayır yapmaktan, fakir fukaranın gönlünü almaktan hiç geri kalmazdı. Kaç kere şahit olmuşumdur, otomobille giderken, yol kenarında pinekleyen, köyden yeni gelmiş işsiz ameleleri toplayıp «Ulan bu gece bendensiniz. .» deyip eğlensinler diye götürüp Abanoz sokağındaki genelevlere bırakmış ve gecelik paralarını mamalara peşin ödemiştir. Yani diyeceğim şu ki, merhum çok iyilikseverdi ve fakir fukaranın gönlünü etmesini pek severdi,'nur içinde yatsın. .

Kendine ve avukatlarına kalsa, mirası yiyip bitiremezdi ama, yine dua etsin Lokum Betül'e. . Tatlı Betüş olmasaydı, o mirası imkânı yok, başka hiçkimse yiyip bitiremezdi.

Aşkolsun Betüş'e. . Kendi yok Allahı var, neme lâzım yaman kadındır ve gayetle hovardadır. Sizin akrabanız oluyor, değil mi? Hiç görmediniz mi? Yaa, vahvah.*.

Görülecek kadın. . Şimdi kimbilir nerelerdedir. . Mirası tüketmesi için, doğrusu, Sarsak Mecdi'ye çok yardım etti, yoksa o mal mülk, o kadar para, imkânı yok tükenmezdi.

Belki bunları size anlatmak doğru değil, ne de olsa akrabasısmız, ama siz öğ-24 renmek için İsrar ediyorsunuz da ondan anlatıyorum. Bakın nasıl evlenmişlerdi. Onu da anlatayım. Bu bizim Sarsak Mecdi günün birinde evlenme hastalığına tutuldu. Allah kimsenin başına vermesin, çok kötü bir hastalıktır: insanın canı hep aynı kadınla evlenmek ister. Sarsak Mecdi'ye bu hastalığı Lokum Betül aşılamış. Ben Betül Hanım'ı işte o sıralarda tanıdım, hazâ kadın ve o zaman Sarsak Mecdi'den otuzsekiz yaş küçüktü ve etiketi üstünde; Lokum. .

Ben Lokum Betül'ü görünce, bizim Mecdi'ye «Bu kan seni altı aya kalmaz bitirir, ufalar, toz-duman eder» diyemedim de,

— Mecdi Bey, birader, dedim, cenabıallah bilcümle güzellikleri yalnız bir kulum istifade etsin diye değil, cemi cümle kullarım niüstefid olsunlar diye halletmiştir.

Senin Betül Hanım gibi, müstesna bir güzeli nikâhın altına sokup inhisarına alman bence doğru değildir. Buna kul da, Allah da razı olmaz. Senin bu yaptığının büyük günahı, vebali vardır. Böyle bir güzel iği yalnız kendine maletmekle birçok hemcinsinin kalbini kırmış ve başkalarını bu güzellikten mahrum etmiş olacaksın. Güzel ve cömert kadınlar, ay'a, güneşe benzerler; onlar da ay ve güneş gibi cemi cümlenin nurudur. Gel sen bu evlilikten vazgeç de o güzellikten hem sen istifade et, hem de başkaları. . Sarsak Mecdi, — Artık çok geç, mümkün değil. . dedi.

Bana kalırsa, meselenin içyüzü başka. . Bizim Sarsak Mecdi, Lokum Betül'ün birkaç milyoneri iflâs ettirdiğini duyunca, kadının reklâmına kapılıp «Aman dedem Yanbastı Fettah Paşa'dan kalan

25

mirası bitirse bitirse ancak bu kadın bitirebilir. Beni de dertten kurtarır. .» sevdasına kapılmış.

Evlendiler ve altı aya kalmadan Sarsak Mecdi cartayı çekti, nur içinde kalsın. Rahmetli son günlerini pek mesut geçirdi. Çünkü Lokum Be-tül'ün sayesinde on parası kalmadığı gibi, uçan kuşa borçlanmış ve bir dilim kuru ekmeğe ve bir kaşık çorbaya muhtaç vaziyete düşmüştü.

Lokum Betül'ün onunla evlenmesine gelince, mesele gayet basit; niyeti, Sarsak Mecdi'yi aşk yolunda şehit edip mirasına konmak. . Mecdi'ye niçin sarsak diyorlar?

Sarsak da ondan. . Bütün hayatında bu adam, her neye niyet etmiş, her ne yapmak istemişse, mutlaka hep onun tersini yapmıştır. Sarsak bir herifti merhum, nur içinde yatsın.

Nitekim, Yanbastı Fettah Paşa'nın köşkü de Lokum Betül'e, Mecdi'nin sarsaklığı yüzünden kaldı ya. . Anlatayım efendim onu da. .

Lokum Betül'ün Cins Bekir dedikleri bir sevgilisi vardı. Bu Cins Bekir denilen herif, Lokum Betül'ün demirbaşı gibi bişey. . Betül kaç kere evlenmişse, her evlendiği adamın evine Cins Bekir'i de beraber götürürmüş. Cins Bekir'e «Memuriyetiniz nedir?» yada

«Hangi vazifede bulunuyorsunuz?» diye sordukları zaman «Lokum Betül'ün arkadaşıyım» dermiş. Lokum Betül bizim Sarsak Mecdi-yle evlenince daha ilk geceden bu Cins Bekir de Betül'le birlikte köşke giriyor. Betül çok esprili kadın. Köşke girdikleri akşam kocasına, «Sakın beni çeyizsiz evlendi sanma, işte benim çeyizim»

diye Cins Bekir'i takdim ediyor. İlk iki ay, üçü bir arada gül gibi geçiniyorlar. Ama iki ay sonra Cins Bekir «Betül'ü boşayacaksın!» diye Sarsak Mecdi'nin başına ekşiyor.

Çünkü Lokum

Betül'le Cins Bekir bir olup, Sarsak Mecdi'nin yü-lardanberi savura savura bitiremediği o mirasın, iki ayda dibine dan ekmişler. Artık Sarsak Mecdi, Lokum Betül'e iyice âşık mı olmuş, ihtiyar halinde yalruz kalmaktan mı korkmuş, yoksa inadı

mı tutmuş, her nasıl olmuşsa, Cins Bekir'e «Ölüm var, aynlık yok. Ben Betül'ümden aynlamam!» diye kafa tutmuş. Cins Bekir de «Bu yaştan sonra elin zavallı garip kızını, ölünce mirasım sana kalacak diye iğfal etmeye hiç utanmadın mı? Sende Allah korkusu yok mu? Madem paran pulun yoktu, ne diye zavallı kadını aldattın, ne diye bu yaştan sonra evlendin? Çişini tutamayan senin gibi Sarsak bir herifin evlenmek de nesine!»

diye barbar ba-ğmyormuş. Bir gece Cins Bekir'le Lokum Betül bir olup Sarsak Mecdi'nin üstüne yürüyünce, o da herhalde can korkusuna düşüp bir yalan kıvırmış!

«Ayol, benim servetim kalmadığı yalanını sise kim uydurdu? Benim asıl servetim, bankadaki kasamda mahfuz bulunan sandıktadır. Ben öldükten sonra Betül'cüğüm, seninle birlikte, sandığın içindekini afiyetle yesin. . İkinize de yeter. .»

Bunun üzerine sevinç içinde üçü birbirine sarmaş dolaş oluyorlar. Bundan sonra iş, Sarsak Mecdi'nin biran evvel ölmesine kalıyor; nasıl olsa bir ayağı çukurda, öbürüne de bir çelme taktın mı tamam. . Gelgelelim, Sarsak Mecdi'nin de inadına ölmiyeceği tutuyor, gündengüne canlanıyor. Betüş'ün bütün gayretleri boşa gidiyor, Betüş gayret ettikçe Sarsak Mecdi açılıyor, gitgide formuna giriyormuş, azdıkça azıyormuş. Hatta

«Ben kendimi otuz yaşındayken bile böyle erkek his-setmedimdi!» diyormuş. Bunun üzerine Cins: Bekir Betüş'e «Yazıklar olsun, bir Sarsak herifin

hakkından gelemedin. İş bana düştü, ben bu herifi tahtalıköye göndereceğim» diye tutturmuş. Lokum Betül de «Olmaz, ben Al ahtan korkarım. Sen onu bana bırak, ben onu kollarımın arasında güzellikle, tatlılıkla öldürürüm» diyormuş. Bu konuşmaları

köşkteki hizmetçiler, uşaklar, aşçılar duyuyor, dünyada hangi sır gizli kalır ki. . Gelgelelim Sarsak Mecdi açıldıkça açılıyor, hatta Lokum Betül bile az gelmiş de köşkteki hizmetçileri kapı aralıklarında sıkıştırmaya, ahçı kadına saldırmaya, çamaşırcı kadına asılmaya başlamış. Cins Bekir, Betüş'e «Ulan kız, herifi azdırdın. . Ben bu moruğu zehirlesem mi, boğsam mı. .» deyip dururken, Betül de Cins Bekir'e «Pis herif için boşubo-şuna elini kana bulama, değmez; bilmezler, cinayet sayarlar. Benim tecrübem var, bilirim; bunlar son günleri yaklaşınca böyle azgınlaşır, dikilirler. Az kaldı, dişini sık şekerim» diyormuş.

Nihayet Lokum Betül'ün dediği oldu. Bir gece sabaha karşı, Sarsak Mecdi, Betül'ün kollan

arasında donpaça sarsıla sarsıla, inleye inteye ruhunu teslim edip rahmet-i rahmana kavuştu. Mecdi ruhunu teslim ederken, Cins Bekir de yatak odasının kapısı
arkasından Betül'e «Oldu mu? Tamam mı?. Ben de yardıma geleyim mi? Bitti mi? Öldü mü?» diye sorar dururmuş.
Halbuki efendi oğlum, meselenin içyüzü çok başka. Biz yalanlan işin esasını biliyoruz.
Sarsak Mecdi'nin hakikaten on parası kalmamıştı. «îçin-de bütün servetim saklı duruyor» dediği banka ka-sasındaki çekmece bomboştu. Kala kala içinde o-turduklan bir o köşk kalmıştı. Paralann suyunu çektiğini bilse Lokum Betül Mecdi'yi yüzüstü
bırakıp gidecek. Halbuki zavallı Sarsak Mecdi, son
28
günlerini saadet içinde geçirmek istiyor. Onun için, sedef kakmalı, bomboş, eski çekmeceyi, bankadaki kasasına koymuş, Betül'ü hem seviyor hem de ondan öyle çekmiş ki, anasından emdiği sütler burnundan gelmiş. İçinden «Ben bu kadına öyle bir madik atayım ki, ölümümden sonra beni hiç unutmasın! Yaşadıkça unutamayacağı
bir oyuri oynamazsam, bana da Yanbastı Fettah Paşazade Mecdi Bey demesinler» demiş. Tek serveti olan köşkünün de ölümünden sonra Betül'e kalmasını istemiyor.

Onun için, Betül'le Cins Bekir'in kendisini boğmak için üstüne yürüdükleri gecenin sabahı, noteri çağırtıp vasiyetini yazdırmış. Bu vasiyete göre, banka kasasında saklı
duran sedef kakmalı çekmece ve içindeki serveti Betül'e, köşkü de bir hayır kurumuna bağışlamış. 'Kasadaki çekmecede milyonlar, mücevherler, altınlar var; yani herkes böyle zannediyor. Halbuki Sarsak Mecdi boş çekmeceye pamuk doldurmuş, pamukların içine de kullanıla kullanıla tüyleri dökülmüş, havı kalmamış, gayetle eski püskü bir nargile marpucu yerleştirmiş. Hasta halinde karyolasının başına getirttiği notere diyecekmiş ki «Benim hayatta kala kala iki şeyim kaldı. Biri bu köşk, biri de içinde ailemin son serveti bulunan banka ka-sasındaki çekmecem.» Sarsak Mecdi, sözde kıyms-ti az olduğu için köşkü bir hayır müessesesine bağışlayacak, asıl büyük serveti olan çekmeceyi de kansma bırakacak ve aklınca Betül'den intikam alacak. Yani ölümünden sonra Betül'e şunu anlatmak istiyor: «Çekmece içindeki eski marpucu gördün ya, sen beni işte bu hale soktun. Onun için ben de sana bu eski marpucu bırakıyorum ki, bakıp bakıp beni hatırhyasın. .»
29
i i
Sarsak Mecdi'nin son günlerini mutlu geçirmesinin sebebi buymuş. Ölümünden sonra neler olacağını düşünür, keyfinden boyuna gülermiş. Kendisi ölür ölmez, Lokum Betül'le demirbaş sevgilisi Cins Bekir hemen notere koşacaklar. Mahkemede tek mirasçı
olduğunu ispat eden Betül'ün önünde hâkimle noter vasiyeti okuyacak, sonra banka kasasmdaki sedef kakmalı çekmeceyi açacaklar. Onlar, sedef kakmalı çekmeceden milyonlar değerinde servet çıkacak diye umutla beklerken, hâkim çekmecedeki pamuklara sarılı eski marpucu çıkarıp Betül'e uzatacak: «Buyrun hanımefendi, merhum kocanızdan size alan miras işte budur!» diyecek.
Yoluk marpucu görünce küplere binecek olan Cins Bekir de Lokum Betül'e «Sarsak Mecdi ölmeden, çekmecede bıraktığım sana yeter, demişti. Şimdi al da gülegüle kullan kocanın mirasını!» diyerek çekip gidecek.
Sarsak Mecdi'nin ölüm döşeğinde bile kıkırkı-kır gülmesinin sebebi buymuş. Eski marçup önünde Cins Bekir'le Lokum Betül'ün nasıl bozulacaklarını hayal ettikçe mutlu olurmuş zavallı.

Gelge-lelim işler, Sarsak Mecdi'nin düşündüğü gibi yürümemiş. Bütün hayatında sarsaklığından kurtulamayan Sarsak Mecdi, son sarsaklığını da notere vasiyetini yazdırırken yapmış. Artık ölmek üzereyken zihni mi karışmış, dili mi dolanmış her nasıl olmuşsa «Çekmecedekini karım Betül'e, köşkü de falanca hayır kurumuna bırakıyorum» diyeceği yerde sarsaklığı yüzünden şaşırıp «Köşkü karım Betül'e, çekmecedekini de falanca hayır kurumuna bırakıyorum» demiş. Ama böyle dediğinden haberi yok zavallının. İşte böylece, Sarsak Mecdi öl-3(

dükten sonra köşk Tatlı Betü§'e, eski marpuç da hayır müessesesine kaldı.

Sonra efendi oğlum, Cins Bekir hela taşları italyan mermerinden yapılma o güzelim köşkü Be-tüi'e sattırdı, efendime söyliyeyim, sonra da paralan cebine indirip savuştu.

Betül dımdızlak ortada kalakaldı. O günden sonra bir daha Betül hanım hakkında hiçbir malumat alamadım ve kendisini göremedim. Köşke gelince, o tarihî köşk birkaç el değiştikten sonra büyüklerimizden birinin yüksek irşadlarıyla «Yüksek kulüp» oldu.

Ben de birkaç kere Yüksek Kulüp'de verilen balolara gittim, ama uzun zamandır sosyeteyle temasımı kestiğimden, oralara gitmiyorum. İhtiyarlık oğlum, malûm ya. . Siz şimdi Yüksek Kulübe gidip Betül Hamm'ı kulüp azalarına soracak olursanız, zannederim onlar, Tatlı Betüş'ün nerde olduğunu bilirler. .

Akrabanız demiştiniz değil mi? Betül Hamm'ı aramanızın sebebi nedir? Ya, demek bir akraba bağlılığı, yalnız. . Hiç görmediniz, öyle mi? Demek yakın akraba. . Peki oğlum, gülegüle. . gülegüle. .

KLARKÇI MUAMMER'İN BOZUM OLUŞU

Yaaa. . öyle mi? Demek siz Betül Hanım'ın akrabasısınız. . Nesi oluyorsunuz? Yiğeni. .

Çok güzel. . Efendim ben Betül Hamm'ı Klarkçı Muammer dolayısıyla tanırım. Klarkçı Muammer namında birini duymuş muydunuz? Öyle ya, siz İs-tanbul'lu değilsiniz sahi. .

Hey gidi günler hey. . Bizim Muammer'in Betül'e klark çekişini hâlâ hatırlarım da gülerim. . Ne günlerdi! Al ah selâmet

versin Betül Hanım, Muammer'i hem de herkesin içinde çok fena bozmuştu. Siz o günlere yetişmediniz, bilmezsiniz, Muammer'in üzerine de memlekette klark çeken yok, öyle bir usta klarkçı. Hatta derler ki, Avrupa'da ve Amerika'da bile üstüne klark çeken yokmuş. İşi mi dediniz? İşi klarkçılık, adı üstünde Klarkçı Muammer.

Yüksek sosyetede gözüne kestirdiği kadınlara klark çekerek senelerce mis gibi geçindi, lordlar gibi yaşadı. Neme lâzım, kendisi yok şimdi burda, Al ah'ı var, gayetle mahirane klark çekerdi. . Nerde şimdi onun gibi klarkçı, klarkçılık o zamanlarmış. . Hani kendimi methetmek gibi olmasın, haddim olmayarak ben de iyi klark çekerdim ve fakat bizim nesil içinde klark çekmede Muammer'in üstüne yoktu. Klark çekmek mi dediniz?

Nasıl mı çekilir? Aaaa, sahi bilmiyor musunuz? Hayret vallahi. . Hiç duymadınız ha. .

Anlatayım efendim. . Klark Geybil namında bir Amerikan artisti vardı bizim zamanımızda. Bildiniz mi? Evet, adını duymuşsunuzdur, işte o.. Tıpkı işte bu artist gibi rol kesmeye klark çekmek tâbir olunur. Ama bunun bir usulü var, gayetle hüner ister.

Meselâ, bir kadını gözünüze kestirdiniz farzedelim. Bir fırsatını bulup kadının karşısına geçeceksiniz, kaşınızın birini yukarı, ama ta yukarı kaldıracaksınız. Bu sırada alnınız da kırış kınş kırışacak. Ne kadar kaşınızı yukarı kaldırırsanız o kadar makbul kadınların gözünde. Ondan sonra efendime söyliyeyim, sol elinizde de bir sigara olacak. Kadının gözbebeklerinin tahlifine keskin keskin bakacaksınız. Baktınız mı

baktınız, ondan sonra aradabir de gözlerinizi baygın baygın süzerek, sigarayı gayet racon-

lu bir şekilde ağzınıza götürüp, içinize derin bir 32

nefes çektikten sonra, dudaklarıma yuvarlaştmp hafif hafif sigaranın dumanını, dumanlar karşınızdaki kadını yanaklarım okşayacak surette üfli-yeceksiniz. Sigara dumanları havada halkalar yaptı mı, bu en iyisi. . Ondan sonra efendim, bakışlarınızı

kadının gözbebeklerinden hiç ayırmadan, tekrar »igara dumanını derin derin içinize çekeceksiniz, ama öyle derin çekeceksiniz ki kadın kendini sigara dumanıyla birlikte içinize süzülüp akıyor zannedecek; maharet işte burda. îki üç kere böyle sigara çekip duman saldıktan sonra yavaş yavaş kadın da kıvama gelir. . Geldi mi geldi, artık tamam.

Sanki hipnotize olmuş gibi, siz sigarayı içinize çektikçe kadın da size yaklaşır^ siz dumanı savurdukça biraz açılır. . Yaklaşır açılır, açılır yaklaşır. . Artık sallana sallana gider gelir, bırakın gidip gelsin. . Ondan sonra efendim, kadın kıvamı buldu mu, kayık tabağında pelte gibi tir tir titrer, artık olmuştur, afiyetle ye. . İşte klark çekmek diye buna derler. Kolay mıymış! Amma da yaptmız, ben böyle anlatı verince size kolay geldi. Herkes beceremez. Sonra karşısındaki kadına kepaze olmak da var işin içinde. Maazaallah, bir erkek klark çekti de, klark kadına etkisini göstermedi mi, rezalet. . Adamı tefe kor, çalarlar. . Ben kaç kişi bilirim, klark çektiği kadınlar alay edip gülmüştür de, bozum oldular diye bir daha sosyeteye girememişler, insan yüzüne çıkamamışlardır, siz ne diyorsunuz?

Bir bu dediğim Klarkçı Muammer bu işin ustasıydı. Hoş onun da foyası sonradan ortaya çıktı ya. . Ama daha o zaman herifin numarasını kimse bilmiyor, herkes onun sahiden klark çektiğini sanıyor.

33

Düşünsenize beyim, adam klark çekmekle hayatını kazanıyor. . Bir klark çekti mi, karşısındaki kadının ciğerini fethediyor. Ağzından savurduğu sigara dumanı var ya, onun klarkma çarpılanların dediğine göre, kadınların boynuna zincir gibi dolamrmış; artık ondan sonra kadın boynunu sigara dumanının halkasından kurtarabilirse kurtarsın. . Bir kadın Muammer'den klark yedi mi, artık Muammer'den bir daha öldür Allah çözüle-miyor. . Adamdaki klarkı anlayın, ne klark. .

Muammer'in klark çekişine ben kaç kere şahit olmuşumdur. O zehir bakışlı gözlerini bir kere karşısındaki kadının gözlerinin bebeğine sapladı da, sigarasının dumanını

üfledi mi, başını kadına doğru bir yaklaştırır, bir uzaklaştırır. Böyle böyle, derken kadın ona uymaya başlar; sonra efendime söyliyeyim, ikisinin başı birlikte gider gelir, sallanır. Kadını böyle adamakıllı tesiri altına aldı mı bir kere, sanki hiçbişey olmamış

gibi Muammer kalkar gider. Ondan sonra kadını tutabilirsen tut, zincirle bağlasan durmaz, haydi Muammer'in arkasından. Muammer nereye o da oraya. . Muammer'in klarkını yiyen kadın bir daha iflah olmuyor. Yaa, işte böyle. .

Hiç unutmam, Paslı Pervin'e bir klark çekmişti, Allah Allah. . O ne klarktı yarabbim!.

Evvelâ size Paslı Pervin'i anlatayım. Efendim bu kadın, dünyanın en cimri insanı. .

Kocasının söylediğine göre, eskir aşınır diye kocasına dudağından bile öptürtmezmiş; anlayın artık ne cimri kadın. Paslı Pervin demelerinin sebebi de, kadının kirli çıkıdaki altınları bile nerdeyse paslanacak da, ondan bu lâkabı takmışlar. Bu Paslı Pervin'in de, Lok-34

man Hekim'in ye dediği cinsten, affedersiniz bir kızı var, ilik ilik. . Lüp diye yut kızı.

Yine o günler aklıma geldi de ağzım sulandı, hey gidi hey. . Efendim bu bizim Klarkçı

Muammer, bir toplantıda Paslı Pervin'in kızını görmüş; görmesiyle kızı gözüne kestirip şipşak kıza klarkı basmış, ama ne klark. . Görenler söylerdi, körpe kız klarkı yer-yemez çarpılmış. Muammer klarkı çekti ya, basıp gitmiş. . Kız artık durabilir mi beyim, ne mümkün,

haydi Muammer'in arkasından, Muammer nereye kız da oraya. .

Efendime söyliyeyim, bu iş hemen duyuldu, dilden dile yayıldı. Paslı Pervin küplere binmiş, kıza etmediğini bırakmıyor: «Yazıklar olsun sana verdiğim emeklere. Hem de herkesin içinde adamın arkasından gidip ş'apmâya utanmadın mı? Ailemizin şerefini iki paralık ettin, tuuu. .»

Kız iki gözü iki çeşme durmadan ağlar, annesine yalvarırmış: «Anneciğim, benim bunda ne kabahatim var. İsteyerek mi yaptım yani. . Herkes gördü işte, bana inanmazsan oradakilere sor. Namussuz herif bana öyle bir klark çekti ki, ben o klarkı yedikten sonra kendimi kaybettim zaten, kendimde değildim ki. . Ne yaptığımı hiç bilmiyorum.

Klarkı yiyince kendimden geçmişim. Cümle âlem söylüyor, bu herifin klarkını yiyen kadın, elinden kurtulamazmış. . Ben klarkı yedim, ondan sonrasını hiç hatırlamıyorum. .»

Paslı Pervin «Sen o ağızlan bana yutturamaz-sın. . Senin annen ne Marklar yedi de Allah'a şükür dillere düşmedi. .» diye, bağırıp çağırıyor. Bir daha Muammer'in klarkına çarpılır diye, kızı evden dışarı çıkarmıyormuş.

35

1 I

Neyse efendim, galiba bir baloda, mı ne, bu Paslı Pervin herkesin içinde Klarkçı

Muammer için ağzına geleni söylüyor: «Klark numarasıyla masum kızların safiyetinden istifadeye kalkmak alçaklıktır. Parmak kadar kıza hiç klark çekilir miymiş. . Klarkını

bana çeksin de ben onun erkekliğini göreyim bakayım. .»

Aksilik bu ya beyim, Paslı Pervin'e bağırıp çağırırken kalabalık arasından Muammer de dinliyormuş. «Göreyim onun erkekliğini!» sözüne pek alınmış.

Haa, şunu söylemeyi unuttum, bu Muammer de Allah selâmet versin, öyle her kadına klark çekmezdi ha. . Gönlü olacak da, içi çekecek de bir kadını klarklayacak. . Kadının güzeli olacak bir, körpesi olacak iki. . Çünkü öyle kadınlar vardır ki, Muammer kızsın da onları Marklasın diye «Hin. . Muammer'inki de klark mıymış!. . Ben ne klark-lar yedim de yine bozulmadım, Bana Muammer'in klarklan vız gelir. .» diyerekten onu tahrik ederlerdi. Muammer onların maksadını bildiğinden güler geçer, boş yere klarkma ziyan etmezdi. Çünkü efendim, o günlerde Muammer'in klarkı sosyetede gayet kıymetli, öyle her kadını klarklamıyor. Fakat bu sefer Paslı Pervin'in lâfları kanma dokunuyor.

İçinden «Dur ulan, sana bir klark atayım da kitaplara geçsin. .» diyor. Paslı Pervin de bağırıp çağırdığından çok sinirlenmiş, koltuğa çökmüş, başına toplananlar limon çiçeği kolonyasıyla Pervin'in boynunu, bileklerini ovuşturuyorlar. Muammer «Az müsaade efendim, müsaade ediniz rica ederim:. » diyerek, kalabalığı eliyle aça aça, Paslı

Pervin'in yanına geliyor, kadına bir klark çekiyor ki beyim, Allah Allah. . Daha ilk klarkta

36

kadının işini bitiriyor. Maalesef ben göremedim. Şahit .olanların anlattığına göre, Klark Geybıl'm kendisi bile böyle klark çekemezmiş. Ben görenlerin yalancısıyım, daha Muammer kaşının birini kaldırır kaldırmaz Paslı Pervin «A dostlar, beni zaptedin, bana bişeyler oluyor. . Eyvah, ben bittim, bu da mı başıma gelecekti. . Kızımın yerden göğe hakkı varmış. .» diyerek tirtir titremeye, sıtma nöbetine tutulmuş gibi zangırdamaya başlıyor. Muammer sigarasının dumanını Paslı Pervin'in kulak memesine doğru bir-iki üfürüp, başını ona birkaç kere yaklaştırıp uzaklaştırdıktan sonra «Sana bu kadarı

yeter!» diyerek kalkıp gidiyor. Artık Paslı Pervin durabilir mi? Yallah arkasından. .

Uyur-gezer gibi iki elini ileri doğru uzatıp hem Muammer'in arkasından gidermiş, hem de ordakilere «Hepiniz şahitsiniz, işte gördünüz, benim bunda hiçbir kabahatim yok. .

Eğer vicdan sahibiyseniz, kocama benim suçum olmadığını söylersiniz. . Ah zavallı kocacığım, beni affet!. .» diye söylenirmiş. Böylece mırıldanarak Muammer'in arkasından merdiveni çıkıyor.

Paslı Pervüvin klark yiyişinin dedikodusu sosyetede günlerce çalkalandı. Tabii her zaman olduğu gibi, en sonunda kocasının kulağına kadar gitti. Adam, onca yıllık karısını boşamaya kalkmış. Paslı Pervin kocasına: «Ayol, herkesler gördü işte, bana inanmazsan başkalarına sor, bu oğlanın klarkma dayanılmıyor. .» dermiş. Adam da karısının suçu olmadığını anlıyor, anlamasına anlıyor ama, başına gelenleri de bitürlü hazmedemiyor.

Paslı Pervin'in kocası için de dedikodular vardı doğrusu. . Adamın bazı huylan varmış sözüm meclisten dışan, şeymiş yani, o biçim. '. Ama ne de olsa 37 koca değil mi ya. . Dedikodu da ayyuka çıkmış aı-tık. Pervin'in kocası herkese «O Klarkçı Muammer denilen hergeleyi gözüm görmesin, vuracağım o iti. .» diye yayıyor.

İç cebine bıçak, kıç cebine de tabanca koymuş. Muammer'i eline geçirse tamam. . Ama adam gene de namuslu, başı belâya girmesin diye Muammer'in olduğu yerlere adımını atmıyor. Bir yandan da «Gözüme görünmesin, işini bitireceğim. .» diye de haber gönderiyor.

Aslına bakarsanız, bütün sosyete erkeklerinin kuyruk acılan olduğundan, kocalar Muammer'e kızıyorlar. O yüzden de Paslı Pervin'in kocasını kışkırtıyorlar ki, herif Muammer'i temizlesin de, öbür sosyete kocaları da klark derdinden kanlarını, kızlarını kurtarsınlar. Elaman demişler canım. Muammer bir belâ başlarına, klark çektiği kadını evliya çarpmışa döndürüyor. Bana göre bu klark çekmek insan haklarına da aykırı bir iş. . Çünkü kadının rızası yok ki, iradesi elinden gidiyor. Ne olacak, kadın dediğin iradesi zayıf bir mahlûk zaten. . Çözülmeye, çarpılmaya bahane arıyor, * bir de ona klark çektin mi, tamam. . Aklı başında bazı kocalar, Muammer'in yüksek sosyete muhitine girmesini yasaklamak istediler ama muvaffak olamadılar; çünkü kadınlardan çoğu Muammer'den yana. .

Neyse efendim, günün birinde nasıl olduysa bir gece Yüksek Kulüp'de Paslı Pervin'in kocasıyla Klarkçı Muammer karşılaştılar. Ben de o gece or-daydım. . Bakın siz aksiliğe. .

Paslı Pervin'in kocası «Gözüme görünmesin, yoksa vururum. .» diye aylarca haber yaymış her-yana. . Adam başka türlü namusunu nasıl temizlesin, hiç değilse lâfını ediyor. Ne bilsin günün bi-

rinde hapahap karşılaşacaklannı. Adamcağız, görmezden gelip, çekip gitse rezil olacak. . Çekip tabancayı Muammer'i vursa, nasıl vursun beyim. . Adam vurmak kolay mı? Bir kere de vuracağım diye herkesin içinde söz vermiş. Siz şu içinden çıkılmaz belâya bakın. . Allah hiçbir kocanın başına vermesin. . Biryandan da oradaki kocalar «Hadisene, hadisene, tam sırasıdır, gebert şu namussuzu!. .» diye tahrik ediyorlar.

Paslı Pervin'in kocası isteristemez tabancayı cebinden çıkardı, demek dediği doğruymuş, cebinde tabanca taşırmış, yine cesur adammış, neme lâzım. .

O koca salonu dolduran insanlarda çıt yok, hava son derece gergin, tıpkı filmlerdeki gibi. . Pervin'in kocası, tabanca tutan eli titreyerek ağır ağır, adım adım Muammer'e doğru yürüyor. . Ah orda olmalıydınız da o hali görmeliydiniz bir. . Zavallı Muammer. .

Duvarın önünde durmuş, ölümünü beklemekte. Elinde de sigarası. . Kaçsa, bırak rezil olmayı, Pervin'in kocası büsbütün azıp kova-lıyacak, pisipisine elinden kaza çıkacak.

Halbuki O'nun bize sonradan söylediğine göre, Pervin'in kocası içinden «Allahım kaçsa da, beni cinayet işlemek zorunda bırakmasa. .» diye dua edermiş. Adımlarını ağır ağır atması da ondanmış ki, Muammer fırsat bulup da kaçsın. . Muammer de, kaçarsam, herif kendini sahiden koca sanıp azar, tetiği arkamdan çekmek zorunda kalır, diye düşünürmüş.

Beyim, öyle zamanlarda bir Allahırt kulu çıkıp da, etme eyleme deyip adamın elinden tabancayı almıyor.

Pervin'in kocası geldi geldi, Muammer'in önünde durdu, tabancayı göğsüne dayadı, tetiği

39

ha çekti ha çekecek. Ben böyle heyecanlı bir manzara ömrümde görmedim. Klarkçı

Muanimer bak-tıki kurtuluş yok, pabuç pahalı, artık canhavliyle karşısındakinin erkek olduğuna aldırmadan, efendime söyliyeyim, buna bir klark çekti ki beyim, yahu ne klark. . Siz klarkın tesirine bakınız, Faslı Pervin'in kocasının tabanca tutan eli aşağı

sarktı ve tabanca elinden düştü. Muammer insafsız, hâlâ da klark çekiyor, herifi bitirecek. . Sigarasının dumanını herife savurarak, başını ona bir uzatıp bir çekiyor.

Adamın da başı Muammer'inkiyle birlikte gidip geliyor, koca adam sallanıyor ayakta. Bu sefer Pervin'in kocası yalvarmaya başladı: «Aman klarkı kes, ben ettim sen etme. .

Beni ele güne rezil etme, ben namuslu bir adamım. .»

Muammer döndü gidiyor, Pervin'in kocası da arkasından. . Dönüp de Pervin'in kocasına ne dese iyi: «Bırakın peşimi!. Benim öyle huyum yoktur.» Adamın iradesi erimiş klarkı

yiyince, nasıl gitmesin arkasından. . Herif «Karıcığım haklıymışsın. .» diye inliyor.

Bunun üzerine Muammer salondakilere döndü: ((Siz şahitsiniz vatandaşlar. » dedi,

«Ben bu adama vallahi de billahi de klark mlark çekmedim. İşte gördünüz, o kendiliğinden arkamdan geliyor. .»

Herkes gülmeye başladı. Paslı Pervin'le kızını görmeyin. . «Çöz Klarkı Muammer Bey. .» diye

yalvarıyorlar.

Bu vak'adan sonra klarkçı Muammerin şöhreti sosyetede büsbütün yayıldı. Kadınlar:

«Ah öyle bir klark çekiyor ki kardeş. .» «Aaaa, hiç bilmez olur muyum, benim de başıma geldi. .» diye ballandıra ballandıra birbirlerine anlatıyorlar. Kimi kadın «Hadi canım lâf.. Öyle şey olur muy-40

muş. .» deyince, öbürü «Büyük söylemeyin, O' klarka can dayanmıyor. .» diye kendisini savunuyor.

Muammer'i o zamanlar görseniz, burnu kaf dağında. . Paşa gönlünün beğenmediği kadınlara. kat'iyyen klark çekmiyor. Canı çekmezse bir kadını «Hanımefendi boşuna İsrar etmeyiniz rica ederim. Sizin iradeniz çok kuvvetli, sağlamsınız maşallah! Size klark tesir etmez!» diye başından sa-vuyor. Biliyor, bir baygın göz süzüp kaşını kaldır-sa kadm üstünde kalacak. . Kadınlar «Efendim bir kere deneyin bakalım. .» dedikçe Muammer, «Sizi klark tutmaz hanımefendi. .» diyor.

Ne buyurdunuz? Eveeet. . Benim de size anlatmak istediğim Betül Hanım.

Yi genisiniz değil mi, tamam. . Ben Betül Ha-nım'ı Klarkçı Muammer vasıtasıyla tanıdım.

Ak-rabanızdır diye sakın sözlerimden alınmayın, Betül Hanım, Klarkçı Muammer'i perişan .etti, mahvetti adamı. . Ben hakikatleri söylüyorum. Sonradan acıdı

Muammer'e, yardım etti. . Tabii. .

Efendim nasıl olduysa iyi bilemiyorum, bira-ra Muammer'in malî durumu sarsılmıştı.

Klarkçı-hkla geçiniyor ama, demek o sıra klark çekecek münasip bir kadın bulamamış.

İşte o günlerde Beyoğlu'nda Paslı Pervin'e rastlıyor. Demek çok sıkıntıda olacak ki, hemen oracıkta, ayaküstü kadına bir klark çekiyor. Artık nasıl bir klark çek-mişse, ikisi birlikte hemen pasaportlarını alıp ver elini Paris. Paslı Pervin altı ay sonra Paris'ten kocasına mektup yazmış: «Biricik kocacığım, tahmin edeceğin gibi, benim hiçbir günahım yok. Muammer denilen alçak beni yolda görüp, hem de ayaküstü, klark çekmek suretiyle irademi elimden

41

alıp, beni peşinden Paris'e sürükledi. Bedenim suçlu olsa bile daima senin olan ruhum masum ve bigünahtır. Kirlenmiş olan bedenimi affetme-sen bile, tertemiz kalan ruhumu affet. . Hiçbir zaman sana ruhumla ihanet etmedim. Her zaman için ruhum seninle beraberdir.»

Bu mektubu alınca kocası «Benim için önemli ¦olan beden değil, ruhtur. Beden fâni, ruh bakidir. Ruh temizliği bana yeter, acele dön gel yuvana ey ruhum!» diye cevap yazıp karısını İstanbul'a

çağırıyor.

Ama kadın bu mektuptan sonra da uzun zaman Muammer'in klarkından çözülemediğinden Paris'te kaldı. Sonra İstanbul'a döndü ama ruhu kocasının, bedeni Muammer'in. . Muammer'in eline düştükten sonra Paslı Pervin'in kirli çıkışındaki paracıkları da yavaş yavaş suyunu çekti. Derken efendim, Bayan Döviz. . Affedersiniz, ağzımız alışmış da. . O zamanlar halanıza Bayan Döviz denilirdi de. . Evet, duyduk ki Bayan Döviz Avrupa seyahatinden dönmüş. Herkesin ağzında bir Bayan Döviz'dir gidiyor. Namını duymuşum ama, o zamana kadar görmemiştim. Bir kokteylde tanıdım kendisini, yani Lokum Betüş dedikleri boşuna değil. . Affedersiniz halanıza öyle derlerdi de. .

Bir gece bir toplantıda Paslı Pervin'in kocası galiba içkiyi çokça kaçırmış, sarhoş olmuş

«Ben karımın yalnız ruhuyla tatmin olamıyorum, bedenini de isterim, ille de karımın bedeni. .» diye ağlamaya başlamış. Doğrusu Tatlı Betüş çok merhametli bir kadındı.

«Niye ağlıyor bu koskoca herif?» diye sormuş. Onlar da karısının Klarkçı Muammer'in eline düştüğünü anlatmışlar. . Betüş sadece «Yaaa. .» demiş, o kadar. . Bu «Yaaa. .» lâ-42

fında çok mânâlar gizli. Bu «Ya» öyle bir «ya» ki, Betüş açıktan açığa Muammer'e meydan okuyor, belli. .

Sosyetede aylarca konuşuldu, durdu. Muammer de duymuş, «O'na öyle klark çekeyim ki» demiş, «Lokum Betül iyice şekerlensin. .» Lâfı hemen Betül'e yetiştirmişler. O da o zaman anlatmış:

— Ayol bu klark mlark, bunların hepsi numara. . Kadınlar zaten dünden razı bu işe de, herif klark çekti, ne yapalım, elimizden ne gelir, diye bahane uyduruyorlar. Kocalarını

uyutmak için suçu Muammer'in üstüne yıkıyorlar. Bizim sümsük Muammer ne zamandanberi başımıza klarkçı kesildi?

Bu lâfı da hemen Muammer'e yetiştiriyorlar. İşte böyle böyle derken iki taraf da yavaş yavaş savaşa hazırlanıyor. Muammer hayatının en büyük klarkını Lokum Betül'e çekip zafer kazanacak. Tatlı Betüş de Muammer'in klarkını foslatacak. . Hepimiz heyecan-içinde» aman bir karşılaşsalar diye "bekleyip duruyoruz. Yüksek sosyete aylarca bu maça hazırlandı. Aman efendim ne heyecan. . Vallahi, Galatasaray -

Fenerbahçe maçının heyecanı hiç kalır. . Ayrıca bu mesele konuşuldu, tartışıldı.

Herkes Muammer'den yana, çünkü Tatlı Betüş haklı çıkarsa, bütün kocalar çok zor durumda kalacaklar, karılarının foyası meydana çıkacak. Klark yemiş kadınlar da istemiyorlar Muammer'in yenilmesini. Hele Muammer, O'nu hiç sormayın, yenilirse mahvolacak, mesleği

elinden gidiyor, lâf değil geçim meselesi. .

Betüş'ün, Muammer'in klarkına karşı açıktan açığa meydan okumalarından sonra birtakım ha-43

Derler dolaşmaya başladı. Ağızdan ağıza sosyetede yayılan bu haberlere göre, evet, klark dedikleri boş şeymiş. Aslında bu Muammer, klarkçı filan değil, gayet keskin ipnotizmacıymış. Bu hünerini de, gidip yıllarca kaldığı Hindistan'da öğrenmiş. Öyle bir yaman hipnotizmacıymış, yolda görüp beğendiği kadının gözlerine şöyle bir baksa, ipnotize edermiş kadını, ona her istediğini yaptırırmış,. Muammer'in gözlerinden şimşekler çakıyormuş. İpnotize ettiği kadının kulağına «Gece şu saatte bana geleceksin!» dedi mi, zavallı kadın yandı. Gecenin tam o saatinde uyanır, yatağından kalkar, bir uyurgezer olarak, saniyesi saniyesine O'nmvÜe-diği zamanda Muammer'in yanında olurmuş.

Bu ipnotizmacılık lâfı da çıkınca, herkesin korkusu büsbütün arttı. Hadi yine klark şöyle böyle ama ipnotizmanın şakası olmaz. . Betüş'ü de ipnotize edeceği yüzdeyüz. .

Ne dersiniz beyim, bu ipnotizma lâflarından sonra Betül'ün yine aldırdığı yok. Betüş her yerde «Hm. . İpnotizmay-mış!. . Gözlerinden şimşekler çakıyormuş. . Ayol o yan kör bir miyop olduğundan günde beşaltı kere başını kapılara duvarlara çarpar. Gözlerinin çapaklarını silsin de bana bir iyi baksın!» diye hâlâ Muammer'e meydan okuyor.

Doğrusu ya, biz artık Betül, mahsustan kışkırtıyor Muammer'i diye düşündük. .

Neyse efendim maç gecesi geldi çattı. Yüksek kulüpte balo veriliyor. Betüş'le Muammer de baloya geldiler. O kadar meraklı ve heyecanlı ki, Ankara'nın, İzmir'in yüksek sosyete mensupları da sırf bu maçı görmek için İstanbul'a gelmişler.

Ah o Lokum Betüş. . O gece neydi Yarabbim. . 3ir âfet. . Üstünde o zamanın parasıyla beşbirt

44

liralık bir tuvalet. . Herkesin gözü O'nun üstünde. Hepsi de kızıyor. İçlerinden «Ah!» diyorlar, «Bir okkalı klark yesin de düşsün Muammer'in arkasına. . Zaten biz O'nun klark yemek için bu numarayı yaptığını biliyoruz.»

Gece yarısına doğru herkes sabırsızlanmaya başladı artık, heyecan son haddinde. . Bir taktik kullanıp bunları karşıkarşıya getirdiler. Muammer en keskin pozlarını almaya başladı. Sigarasını çekip çekip dumanını savuruyor. Betüş'ün hiç aldırdığı yok. .

Muammer sol kaşını kaldırıyor, Betüş oralı değil, sağ kaşını kaldırıyor, Betüş'ün aldırdığı yok. . Bir de üstelik alay ediyor:

— Ayol Muammer sen klark çekip kadınları bitiriyormuşsun, öyle mi? Hah hah hah. .

Güleyim bari. .

Muammer gözlerini dikmiş Betüş'ün gözüne. .

Betüş,

— Karşımda öyle pis zampara numaraları yapma soğuk soğuk. . diyor.

Erkekler başladı mı gülmeye. . Muammer deli olacak, son gayretini gösteriyor.

— Ayol deli misin sen, nedir öyle kaşını gözünü oynatıp duruyorsun. Aaaa, delinin zoruna bak! Maskaralığı bırak, çekil karşımdan. .

Kat'iyyen Betüş'e klark sökmüyor. Muammer kıvranıyor, Betüş'ün kılının kıpırdadığı yok, üste-!ik alay ediyor oğlanla:

— Yeter maskaralık, hadi kalk ordan!. Senin ipnotize numaraların bana sökmez!

Muammer sokulup Betüş'ün kulağına bişeyler fısıldadı. Meğer «Beni rezil etme, hayat1

itila oynu-yorsun. .» diyormuş. .

Lokum Betüş kalktı ordan, gidiyor. . Bu sefer

45

In1,;,.

ne görsek, bizim klarkçı Muammer, Betüş'ün ar-kasma düşmez mi, alenen yalvarıyor kadına. .

Betüş,

— Ben karşımda erkek görmek isterim, dedi,

yalvarıp durma, iğreniyorum.

Evet beyim, Muammer'in de böylece sonu geldi, o gün bu gün kimseye klark çekemez oldu. Maskaralığının meydana çıkmasından sonra, başka kadınlar da utandıklarından klark numarasına yatmadılar. Fakat sizin halanız vicdanlı kadınmış j gene, bir iyilik etti, Muammer'i de yanma alıp bir ay için Avrupa'ya gitti. Dönüşünde kaçak olarak getirdikleriyle Muammer'e bir kadın süs eşyası dükkânı açtı. Ama Muammer'de iş

yok ki, iki aya kalmadan dükkânı batırdı.

Muammer, son zamanlarda yaşlı kadınlara, çirkin dullara klark çekerek, ipnotizma numaralarıyla geçinmeye çalışıyordu. Bir gece yine bir yerde ipnotizma denemesi yapıyormuş. Bilirsiniz belki, gece kulüplerine sıksık sivil polis memurları gelir. O gece de, sivil polis, Muammer'i orda görür görmez «Ulan Muammer, ne işin var senin burda?» diye üstüne yürüyor. O klarkçı, ipnotiz-maçı Muammer, polisi görünce «Aman abi. .» diye yalvarmaya başlıyor. Muammer'i enseleyip götürüyorlar. Efendim, herifin, Hindistan'da altı yıl kalıp ipnotizma öğrendim dediği, meğer sabıkalı bir dolandırıcıymış da altı yıl cezaevinde hapis

yatmış, işte oymuş. .

Betül Hanım mı? Vallahi, onun ne olduğunu, nerde olduğunu bilemiyorum. Hüüüü, yıl ar var ki görmedim. Kimseden de duymadım nerde olduğunu.

46

}

Müsaade sizin efendim. Neden acele ettiniz? Konuşuyorduk. . Peki efendim. .

Gülegüle. . Halanızdan bir haber alırsanız, bana da bildirin, ne olur. Gülegüle. .

ASALETİN SON PERDESİNDE BİR HANIMEFENDİ

Allah Allah. . Pek şaştım. . Demek şimdi sen, Betül Hanımefendi'nin akrabası oluyorsun, öyle mi? Allah Allah. . Allah Allah. . Acaip bir iş. . Bunda şaşacak ne mi var? Bre oğlum, senin bir Anadolu çocuğu olduğun yüzünden belli. Sen bu Betül Hanımefendi'yi görmeliydin ki, ondan sonra senin gibi bir akrabası olur mu, olmaz mı, kendin karar vermeliydin. Demek sen, O'nun yiğenisin şimdi? Bunda bir yanlışlık vardır ya. . Neden mi dedin? Ben de Anadoluluyum canım, bilmez miyim hiç, bizim Anadolu'dan böylesi bir kadın çıkamaz kat'iyyen. Ben epeyi zaman yanında çalıştım, bilirim. Gayetle asaletli bir kadın ki, asaleti halis Av-„ upa ayan. Dur bakayım, seni bana şoför Muzaffer mi gönderdi? Şimdi kahvecilik ediyor, öyle ya. . Demek Muzaffer efendi, senin aradığm kadın O'~ dur, dedi. Öyleyse bir diyeceğim yok, doğrudur. Muzaffer efendi, Betül Hanımefendi'yi benden eski tanır.

Şimdi mi? Vallaha oğlum, şimdi nerdedir bilemem, yıl ar var ki kendisini gördüğüm, adını işittiğim yok. . Zaman zaman ben kendi aklımdan, bu kadın buralarda edemez, gene kalkıp Nis'e gitmiştir, diye düşünür dururdum. Bana sorarsan, gene de öyledir, Nis'e gitmiştir, o Nis denilen yer her neresiyse. . Çünkü öyle bir asaletli kadın buralarda yaşayamaz mümkünü yok. Nasıl

anlatsam sana onun asaletini canım, yani sertçe bir rüzgâr üfürse bedenine, hemen örselenir, bir ay hasta yatar, artık anla. .

Madem öğrenmek istiyorsun, anlatayım. Ben terhis teskeresini alıp askerden bizim köye dönünce, amcam oğlu Şerif Ali İstanbul'dan mektup yazdı ki: «Sana iş buldum, tez gel!»

İstanbul'a varışımda amcam oğlu Şerif Ali, — Seni bir Hanımefendi'ye götürecekler, beğenirse yanında çalışacaksın. . dedi.

Beyin biri beni Nişantaşı'nda bir apartmana götürdü. Apartmanda bir başka adam beni bir odaya soktu. İşte Betül Hanımefendi'yi ben ilk o zaman gördüm. Yumuşacık yastıklar içine gömülüp uzanmış, sanki günbatımında renk renk olmuş bulutların üstüne yangelip yatmış bir melek. Yattığı yerden, eline bir saplı gözlük alıp bana baktı da baktı, saplı gözlüğü o yana bu yana evirip çevirip uzaktan, her yanımı muayene ediyor.

Saplı gözlüğe gayet meraklıydı ve hiçbir zaman yanından eksik etmezdi.

Bir zaman bana böylece baktıktan sonra, beni oraya getiren adama, ecnebi dilinde bişeyler söyledi. Beni beğenmiş. O adam bana, — Vale oldun, gözünü aç! dedi. Cahillik, ben vale nedir, ne bilirim. . Herif bana «Vale oldun» deyince, ben bu lâfı «Vali oldun»

anladım. Demek bu İstanbul şehrinin âdeti budur, zengin karı kısmı adamı saplı

gözlükle muayene edip beğenirse Vali yapıyor, dedim. Sonra sonra, Vale'nin, bizim bildiğimiz uşak'm gâvurcası olduğunu öğrendim.

Efendim, gayetle asaletti bir kadın olduğun-

dan çok ters bir kadındı. Bak meselâ, bu İstanbul'un zengini yaz geldi miydi, Boğaziçi, Büyükada gibi yazlık yerlere taşınır, değil mi? Bu bizim Betül Hanımefendi, yazın sıcağında Nişantaşı'ndaki apartmanında oturur, kışın da Boğaziçi'nin Anadolu yakasındaki yalısına taşınır. Böyle bir ters kadın Allah selâmet versin. .

Onun yanma vale durduğumun haftasına mı, ayma mı, geçmiş gün aklımda kalmadı, kış

bastırdığından Boğaziçi'ndeki yalıya taşınıldı. Koskoca bir yalı ve de o yalıda tek başına yaşıyor, hizmetçi, aşçı, uşak takımını kat'iyyen yalıya sokmuyor. Yalının arkası, fundalıklı dik bir sırt; bu sırtta bir ev var, biz uşak, hizmetçi, aşçı, şoför filân bu sırttaki evde kalıyoruz. Betül Hanımefendi her ne hikmetse insanoğlundan nefret etmektey-miş. Birbaşma yaşıyor, bir de kedisi var. . Kadın dertli, karasevda denilen bir kibar hastalığı varmış, ondan olmuş. . Sebebi de, bunun bir kocası varmış, prensmiş. .

Prens ile Nis'te yaşarlarmış ve de prens gayetle kumarbaz bir herifmiş. Bir gece kumarda, devlet hazinesi değerinde bir parayı ütülmüş. Sonra prens intihar etmiş.

Betül Hanımefendi de İstanbul'a gelmiş.

Yalıya taşınmcaya kadar, o ilk gördüğümden sonra bir daha ben O'nun suratını

görmemiştim. Yalıya taşınınca, biz de o dediğim dik sırttaki iki katlı, geniş eve yerleştik. Bana dediler ki:

— Sen daima evde oturacaksın, hiçbir yere aynlmıyacaksın. Yalıdan eve zil vardır. Zil çaldı mıydı, anla ki, Betül Hanımefendi seni çağırıyor. Hemen koşup yanma varacak,

«Buyur!» diyeceksin.

Ben zilin başına çöktüm. Dört gün zil çalma-

di. Kış da iyiden iyiye bastırdığından oraları diz-boyu kar oldu, daha da kar yağmada. .

Bir gece uyuyorum, zil sesiyle yataktan fırladım. Bir zil çalıyor ki durmamasıya, aman Allah. Uyku sersemi şaşırmışım, apartopar giyinmemle «Eyvah kadının başına bir iş geldi. .» diye seğirttim. Velâkin o karın üstüne gece ayaz çıkmış, yerler hep don. .

Kaldığımız ev de bayıraşağı olduğundan, adımımı atmamla yuvarlanıyorum. Düştüğüm yerden kalkıp tutunayım demeye kalmadan bir daha yerdeyim. . Zil de hiç durmadan çalıyor. Hay Allah, ben ne etsem? İçimden «Bunca zaman bir iş görmeden yiyip içip yan geldim, yattım, nasılsa hanım bir iş buyuracak, ona da yetişmenin imkânı yok. .» diyorum. Yerler buz olmuş, hem de dimdik bayır. . Hop ayaktayım, pat yerdeyim. .

Kafam gözüm patladı ya, aldırdığım yok, şu zil sesine ye-tişsem bir. . Baktım olacağı yok ve de dağ başında sakatlanıp kalacağım, o yana bu yana tutunmayı bırakıp, kendimi bıraktım; yuvarlanarak, kayarak, çarparak yalının kapısına düştüm. Anahtarı bana vermişlerdi. Kapıyı açıp girdim. Gelge-lelim, Hanım'ın odası nerdedir bana göstermediler. Koskoca bir yalı bre oğlum, içinde var belki kırk oda. . Masallardaki gibi bişey bu. . Betül Hanımefendi hangisindedir, ne bilirsin? O kapıya saldırıyorum, hela. .

Öbüründen dalıyorum, mutbak. Öteki, banyo.. Beriki, bomboş bir salon. . Zil sesinin geldiği odayı bitürlü bulamıyorum. Çaka çaka kutudaki kibritler de bitti mi sana, kaldım karanlıkta. Bitürlü elektrik düğmesini bulamam. . Allah bilir o koskoca üç katlı yalıyı beş-on sefer döndüm dolandım, durdum. . Sonunda ayağıma bişey takılıp merdivenden yuvarlandım da Allaha şü~

kür, düşüp yattığım yerden bakınca bir kapı aralığından ışık sızdığını gördüm. Kalkıp davrandım. Kapıyı tıklattım. İçerden sesi geldi «Karnin!» Al ah selâmet versin hep ecnebice ya «Antre» derdi yada «Karnin», Türkçe olaraktan «Buyrun girin» demezdi asaletinden.

İçeri girdim. Tüyler ve tüller içinde uzanmış, yatıyor. Cennetteki huriler de olursa böyle olur işte. . Gözleri tavanda, başını çevirmeden,

— Neden geciktin? -dedi.

Gündüz gözüyle evden yalıya ancak beş dakikada gelinir, ben o karda, donda gecenin bir vakti daha çabuk nasıl.geleyim! Hiç sesimi çıkarmadım.

— Ben seni bişey için çağırmıştım, ama neydi unuttum. . dedi.

Gene sesimi çıkarmadım.

— Ben seni niçin çağırmıştım acaba? dedi bir daha.

Sonra birden hatırladı:

— Haa, okurken uyuya kalmışım da kitap düşmüş elimden. . Şu kitabı versene!. .

Evet, yerde bir kitap duruyor ama, istediği kitap bu olmaz. Çünkü yattığı yerden eli sarkmış, parmağının ucu kitaba dokunuyor. İstese, eğilmeden kitabı alır, ne diye dağbaşlanndan gecenin bir vakti beni çağırsın buraya?

— Hangi kitabı efendim? dedim.

— Yerdeki kitabı görmüyor musun? dedi. Eğildim, yerdeki kitabı aldım.

— Buyrun. . dedim.

Kitabı aldıktan sonra, öbür elindeki saplı gözlükle bana bakmasıyla,

— O nedir öyle? diye bağırması bir oldu.

Ben yatakta yatarken, zil sesine hoplayıp kalkınca, uyku sersemi giyinirken pantalon düğmelerini iliklemeyi unutmuşum. Betül Hanımefendi onu sorarmış. Ben anlayamadım.

Ellerim, yüzüm sıyrılmış düşmekten, azıcık kan sızıyor; onu soruyor sanarak,

— Bişey değil efendim. . dedim.

Saplı gözlüğünü elinden bırakmadan şaşkınlıkla bana bakarak,

— Aman Al ahım, nasıl bişey değil! dedi. Gözünü diktiği yere elimi atınca, hemen pantalon düğmelerini ilikleyip durumumu aldım.

Başını bana döndürmeden,

— Kremşantiye, kremşantiye. . dedi.

Ne dediğini anlayamadığımdan dikildiğim yerle durdum. «Gir» diyeceği yerde «Karnin» diyen, «Buyur» yerine «Antre» diyen bir kadın. . «Kremşantiye» demekle kimbilir ne demek istiyor.

— Ne dikilmiş duruyorsun, sana kremşantiye, dedim.

Hay Allah! Ne demek istiyor ki?. Betül Ha-umefendi'nin hizmetine girmeden öncesi, birkaç ;ün yapı işlerinde çalıştıydım. Orada çimentoyu, ;iviyi, neyi yığdığımız işliğe şantiye derlerdi. Saniye şantiye de, kremi ne oluyor?

Bir daha,

— Kremşantiye. . deyince,

— Bağışlayın beni, o ne demeye gelir? diye sordum.

— Şoföre söyle, kremşantiye. . dedi. Hanımefendi'nin bir de huyu var, asaletinden geliyor, kat'iyyen paraya elini sürmez. Onun bir xdami var, avukatmış, herif desteyle pangınotu ge-irir. Hanımefendi başıyla,

— Koyunuz oraya lütfen. . der.

Adam, şöminenin mermeri üstüne para destelerini koyar, gider. Altın para olmayınca, hele kâğıt paraya elini değdirmez bizimki. . Satın alınacak bişey istedi mi benden, yine başıyla paraların durduğu yeri gösterip,

— Al ordan!. . der.

«Para al» bile demez, yani lâfından iğreniyor paranın, gayri anla sen, nasıl bir asalet. .

— Al ordan!

Bir avuç para aldım.

Tepedeki eve geldim, şoförü uyandırdım :

— Kalk arkadaş, Hanımefendi kremşantiye istiyor. .

Şoför,

— Ulan, sabah olacak nerdeyse, bu saatte bu karı kremşantiyeyi ne yapacak? diye bir suntur-lu savurdu.

Ben o zamanlar daha dünya görmemişim. Krem olduğuna göre, kremşantiyeyi de yüze sürülür bir çeşit krem sandığımdan,

— Bir açık nöbetçi eczane bulur, ordan alırız, dedim.

Şoför,

— Yürü dangalak, çok konuşma!. . dedi.

Şoför, garajdan arabayı çıkardı. Arabaya bindik. İstanbul'un Anadolu yakasını hep dolaştık, o saatte açık hiçbir dükkân yok. Araba vapuruyla karşı kıyıya geçtik. Aşçı, muhallebici dükkânlarının kepenklerini dövüyoruz: «Aç hemşerim, aç hele. . Paradan yana hiç çekinme, iste ne istersen. Aman bize bir kremşantiye. .» Kimisi söver dükkâncıların, kimisi kovar, kimisi de baskın verdik sanıp «Ulan polis nerde?» diye bağırır.

Uzatmıyahm oğlum, sonunda bir muhallebiciden bu kremşantiyeyi bulduk. Araba vapuruyla karşıya geçtik. Yalıya geldik, gün de ağarmak üzere. .

Aldım elime kremşantiyeyi, Hanımefendi'ye götürdüm. O daha yattığı yerde kitap okumakta.

— Getirdim efendim. . dedim.

Demiştim ya, pis bir kedisi var boncuk adında. .

— Boncuk, boncuk. . diye kediyi çağırdı.

O sünepe pis de divanın altından çıktı. Benim getirdiğim kremşantiyeyi, tabağıyla kedinin önüne koymaz mı!. . Vay babanın canına. . Kedi, burnunu uzatıp, bir-iki kokladı, yemedi yahu. . Yemedi be!. .

Tepem attı iyicene,

— Yemiyor Hanımefendi!. . dedim.

— Varsın yemesin, dedi, ben insaniyetliğimi gösterdim ya. . Günah benden gitti, canı isterse yesin. .

Böyle bir asalet görülmemiş dünyada be oğlum. . Bak sen, hanımefendideki asaletliğe bak, insaniyetliğe bak!

Hanimefendi'nin Beyoğlu'nun en işlek yerinde bir hanı varmış, hanın altı gepegeniş bir bodrum-muş ve de hiç kullanılmıyor. Ben bunları, birgün yine Hanımefendi'nih odasmdayken, avukatının getirdiği bir adamdan öğrendim. Adam,

— Ö boş bodrumu bana verin, orda iş yapacağım, size hergün beşyüz lira. . Seneliği peşin. . diyor.

Ne dese iyi bizim Hanımefendi :

— Aaa, daha neler. . Ben iş mi yapacağım? Bana iş mi teklif ediyorsunuz?

«İş» derken ağzına pis bişey girmiş de, iğrenip tükürüyor gibi suratını buruşturuyor.

Adam da, avukat da dil er döküyor :

— Yok Hanımefendi, siz iş yapmayacaksınız, estağfurullah. . İşi biz yapacağız. Siz tıkır tıkır kiranızı alın, o kadar. .

Yahu ayda onbeşbin, yılda yüzseksen bin. . Hem de o zamanın parası. Adama,

— Rica ederim bana iş teklif etmeyin. . İstemem!. . dedi.

Adamları kovmadan beter etti.

Sen şimdi deli dersin, deliliğinden değil oğlum, asaletinden böyle yapıyor. Kadındaki asaletin son perdesi. .

Yalnızlığı seven bu kadına, sonradan nasıl bir hal geldiyse, o yalıdan aldı başını gitti ve bir zaman yalıya uğramadı. Şoföründen duydum ki, yine kendi gibi asâletli biriyle evlenmiş. Ben bir ay kadar daha o yalıya bekçilik ettim. Bigün şoförü geldi, alacağım olan paramı bitamam verdi bana.

O gün bugün bir daha Hanımefendi'yi hiç görmüş değilim. Kiminle mi evlendi?

Bilemiyece-ğim oğlum. . Dur bakayım. . Yanılmıyorsam, Hasan Köselek namında biri, evet, evet, Hasan Köse-lek. . Hattâ sonradan aşçı dükkânı açmıştım da ben kapı yoldaşlığı ettiğimiz şoför bigün benim dükkânımda yemek yemişti.

— Hanımefendi nasıl? diye sorduydum.

— Ben yanından çoktan ayrıldım. Şimdi malın gözü oldu, kocası Hasan Köselek isimli

gavat bizim Hanımefendi'yi randevu evinde bastırdı. . dediydi.

55

Günahı onun boynuna, kat'iyyen inanmadım.

— Olmaz arkadaş, dedim. Şoför,

— Karıda hiçbir suç yok, kocası olacak dür-züde kabahat. . Kadım oyuna getirdiler. . dedi.

Hasan Köselek dediği ileri gelenlerden biriymiş. . Daha çok şeyler anlattıydı ya, geçmiş gün, unuttum. Sonradan o Hasan Köselek'in resimlerini gazetelerde çok gördüm de ordan aklımda kaldı. Sen de adım duymuşsundur belki. . Ama ner-de bileceksin, eski işler. . Şimdi onun âdı sanı duyulmaz oldu.

Yaaa, demek şimdi sen Betül Hanımefendi'yi anyorsun, öyle mi? Senin aradığın belki de başka-sıdır oğlum, o kadın gayetle asrı idi, gayetle asâlet-liydi. . Gülegüle aslanım, gülegüle. .

RADYO'DA KAYIP İLÂNI

Radyo'nun kayıp ilânları saatinde spiker şöyle diyordu :

«Burası İstanbul radyosu. Şimdi kayıp ilânlarım okuyoruz. Mahmut Yarh, halası Güllü'yü arıyor. Güllü, aslen İzmir'in Balkaç köyünden olup, takriben kırk-kırkbeş yıl önce, ilçedeki bir memura evlâtlık olarak verilmiş, memurun ilçeden ayrılmasından sonra Güllü'nün akıbeti hakkında hiçbir bilgi alınamamıştır. Halası Güllü'yü arayan Mahmut Yarlı'mn adresi Sirkeçi'de Yeni Otel. .»

İKİ KATLI PRENSES FEŞAFEŞ

Bonjuuuur. . Siz Prenses Feşafeş'in kuzeni? Bravooo.. Çok genç. . Ben sizi en az otuz yaşında zannediyor. . Size veririm en çok onsekiz yaş. . «Ködit vu?» Hayret!. . Yirmibir yaşında? «Empo-56 sibl. .» Hiç göstermiyorsunuz, bir çocuk gibi siz. . Ama ben görmeden zannediyorum, otuz yaşında varsınız. . Niçin? Çünkü Prenses Feşafeş benim çok eski dostum. . Nasıl derler ki Türkçe, «İl ya kelk an» Fransızca biliyor siz? Ah yazık. . Ana dilim Türkçe «Natürelman» «Me» fakat. . Çok zaman kaldım Öropa'da, biraz difisil şimdi benim için Türkçe. . Fransızcayı Türkçe'den daha rahat konuşuyor ben. . «İt iz veri diffikulti. .»

İngilizce biliyorsunuz? Ah, yazık!. . Sorri. .

Siz hiç görmediniz halanızı? Babanız da görmedi? Halanızın prenses olduğunu bilmiyor muydunuz? Hayreet! «Kö dit vu?» Evet, prensesti, hem de pek meşhur bir prenses. .

«A kuva panse vu?» nasıl derler? Niçin öyle düşündünüz? Anlatınm natürelman. . Niçin anlatmıyayım? «İl niya pa dö kuva. .»

Şimdi mi? Tabii yine prensestir. Bir kadm bir kere prenses oldu mu, artık o kadın hep prenses kalır. . Şimdi nerde olduğunu bilmiyorum. Herhalde yine Arabistan'da falan, öyle bir yerlerde olacak. . Öropa'da da olabilir. Yaz aylarını Fransa'nın, İtalya'nın cenup «Rivaj»lannda geçirirdi. «Ri-vaj» demek ki yani, sahil, Akdeniz sahilleri. . Hatta ben en son kendisini Kan'da mı, Nis'te mi, yoksa Montekarlo'da mı, öyle bir yerde görmüştüm.

Şimdi nasıldır bilemem, ama o zamanlar çok «regutan» bir kadındı, yani, nasıl denir Türkçe, çok «Kaptivan». . Nasıl demek? Erkeklerin hislerini kamçılayan, insanı kendine kul köle eden bir tip. . «Sola e dö tut sertîtüd dan lö şoz» Bilmem, anlatabildim mi?

57

Efendim? Ne kadar çok ismi var diye şaşıyor musunuz? Başka başka kadınlar diye, şüpheye mi düşürüyorsunuz? Öyle mi? Yooo.. Monşer, halanız büyük kadm, çapı büyük. . Onun için birçok isimleri olması normal. . Son derece zengin ve renkli bir hayatı

var, dolu dolu yaşadı. «E til riyen do plü bo?» yani. . Nasıl derler? Bundan daha güzel bişey var mı?

Nasıl? Zaman zaman çok düşük hayat mı yaşamış? Ne çıkar bundan monşer?

Konservatif bir düşünce. . Siz daha çok gençsiniz, toysunuz. . «İl yu siye mal dö parl ensi. .» Eeee, nasıl denir Türkçe'de. . Yani halanız için böyle konuşmak size yakışmaz. .

Büyük kadm monşer. . Ne yazık ki küçük bir memlekette dünyaya gelmiş. Öropa'da olsaydı böyle bir kadın, tarihe geçer, aşk tarihine, belki edebiyat tarihine, sanat tarihine, politika tarihine. .

Prenses Feşafeş'in aradığınız kadın olduğunda şüpheniz mi var? Olabilir Monşer,

«Posibl» o başka kadın. . Söyler misiniz şimdiye kadar hangi isimleriyle karşılaştınız?

Oooo, defterinize not ettiniz demek?. Lütfen okur musunuz? Evet. . Tatlı Betüş. .

Şükran, Be-tül Hanımefendi. . Sonra? Şişli Güzeli, Sarışın Bebek, Lokum Betül, Müzayede Hanım, Bayan Döviz. . Müstesna Hanımefendi. . «Önmoman» Bayan Döviz mi dediniz? Hin hih hih. . Hih hih. . Ta kendisi. . Eveeeet. . Biz ki. . Nasıl derler. . Size garanti ederim ki, Matmazel Döviz, Prenses Feşafe-şin kendisidir, «je se sola avek sertitüd» Pardon. . Yani, bunda hiç şüpheniz olmasın. . Çünkü, Prenses Feşafeş olmadan evvel, yüksek sosyetede Mad-58

mazel Döviz namıyla maruftu. «Şi vaz velnavn vomın, yes. .»

Pardon. . Siz, Matmazel Döviz'in halanız olduğuna emin misiniz? Öyleyse tamam Monşer, sonradan prenses Feşafeş olduğuna ben şahitim, aradığınız kadının ta kendisi. .

O'nun hakkında bildiklerimi bütün teferruatıyla öğrenmek istiyorsunuz? «Solman. .»

Pardon. . Nasıl anlatayım. . «Entiman şökre» nasıl derler? Sır kalması lâzım gelen bazı şeyler var ki. . Halanız olduğuna göre sizi belki müteessir eder diye. . Etmez demek. .

Öyleyse anlatırım. . «je man lavle men» Benden günah gitti artık. .

Bişey sorabilir miyim? Mersi. . Bugüne kadar ailesi hiç arayıp sormaz bu kadını. .

Babanız bile daha görmemiş, tanımıyor. . Şimdi neden O'nu bulmak istiyorsunuz böyle?

Ya, akraba hasreti demek? Bravoo.. Yoksa halanızdan bir yardım mı isteyecektiniz?

O'nun zengin olduğunu duymuşsa-nız. . Eveeet, demek bir dava mevzuu var? Bulunması lâzım geliyor.

Bende bir zamanlar, ama çok eskiden «jineko-fobi» başladı. . Ne demek biliyorsunuz mu? Ne demek jinekofobi? Nasıl anlatmalı?. Bir erkek hastalığı. . Yani insanda kadından korkma oluyor, tiksinme oluyor. Ben o zamanlar kadınlardan korkuyordum, yine de korkarım kadından. . İşte o sıralarda bir arkadaşım vardı, Baygın Sedat derler, yahut Süzük Sedat derler. . Gözlerini süze süze, baygın baygın baktığı için öyle demişler. Bende jinekofobi başlayınca, Süzük Sedat'la çok iyi arkadaş olduk. Her zaman beraberiz. Anlatabiliyorum mu? Baygın Sedat'la birbirimizden hiç ayrılmıyoruz, nereye gitsek beraber. . Bir mevsim sonu balo-59

suna gitmiştik. İşte Prenses Fesafeş'le tanışmamız orda oldu. Hatta ben «Feşafeş

diye bir isim duymadım, manâsı nedir?» diye sormuştum da izah etmişlerdi. Feşafeş'in Türkçesi fısırtı demek. . Madmazel Döviz bir arap paşasıyla evlenip prenses unvanını

almış ya, işte bu paşayla ilk karşılaştıklarında, halanızın üstünde taftadan bir tuvalet varmış. Salonda salına salına yürüdükçe, tafta tuvaletin yere sürünen, bacaklarına dolanan etekleri fışır fışır eder, fışırtılı bir ses çıkanrmış. Arap paşası da bu fısırtıya hayran olup, «Aman ne feşafeş, aman ne feşafeş!. .» demiş. Ondan sonra da o kadınla evlenince karısının adını Feşafeş koymuş, böylece halanız Prenses Feşafeş olmuş. .

Prenses Fısırtı demek ama, Türkçesi iyi olmuyor. «Banalite» var fısırtıda, ama Feşafeş

«Tre joli», hih hih hih. .

Prenses Feşafeş'in, bizim eskiden tanıdığımız Madmazel Döviz olduğumu söyledikleri zaman pek şaştım. Çünkü çok değişmiş. . Âdeta tanıyamadım. Madmazel Döviz iken, Öropalı bir kadın formundaydı. Paşayla evlenince bildiğimiz Arabistan Prenseslerine benzemiş. . Klâsik Arabistan prensesi ki, spesiyalitesi fıstık gibi olmalarıdır.

Prenses Feşafeş o zaman, gözleri sürmeli, şişmanca, gıdısı çıkmış, iki gerdanlı bir kadın. Nasıl mı Prenses olmuş?. Gayet kolay. Güzel kadın için prenses olmak dünyanın en kolay işi. . «Pareg-zampl. .» bir güzel kadın, Arabistan memleketlerinden birine gitse de, bir deveye binse ve onu trir arap şeyhi, bir arap kralı, bir arap prensi görse, o kadını prenses yapmadan bırakmazlar. Çünkü o zaman Araplarda şeyhlerin, prenslerin sayısı fel-lâhlann sayısından bile çoktu. «Tre normal» Çün-60

kü bir arap kralı, yahut prensi, diyelim çok aza kanaat etse de yirmi kadınla evlense, bu yirmi kadından herbiri beşer çocuk doğursa yüz çocuk eder; bu yüz çocuktan yarısı

erkek olsa, demek bir prensten elli prens dünyaya çıkıyor. Sonra o prenslerinden yirmişer kadından ellişer prens çocukları olsa. . Anlatabiliyorum mu? Bu dünya yüzünde tavşanlarla domuzlar, bir de prensler çok ürerler. «Revolüsyon» nasıl derler, ihtilâller olup da kökleri kazmmasa, domuzlan vurmasalar, tavşanları rahat bırakmasalar, dünya yalnız domuz, tavşan, prens ve prensesle dolar. Bereket versin, kendilerine de dünyada yer kalsm diye insanlar ihtilâller yapıyorlar da, biraz yer boşalıyor.

Yani demek istiyorum ki, bu Arap prensleri, güzel bir kadını, elinden tutsa, O'nu prenses yapmadan kat'iyyen bırakmazlar. Benim tanıdığım kaç kadın, kız var, hepsini de Arap prensleri pren-,.g-ses yaptılar; bir aylığına Arabistan çölüne giden güzel kadın, prenses olmadan dönmüyor monşer. Herkesin ayrı bir huyu var, öyle değil mi, Arap şeyhlerinin, krallarının, prenslerinin de huyu bu işte, ellerine geçirdikleri kadınları prenses yapmadan bırakmıyorlar. Bir dokundular mı, şıp prenses. . Yani, kolay. . Arabistan demek o zaman, prenses fabrikası demek. Ve sonradan prenses olanların akıllısı, Arabistan'a gidip de prenses oldu mu bir kere, artık orda durmuyor, ver elini doğru Öropa'ya. . Öropa demek, prenses deposu demek, fabrikadan çıkıp depoya giriyorlar.

Meğerse Süzük Sedat, Prenses Feşafeş'in eski kocası değil miymiş! Evlendiklerinden benim hiç haberim yok. Çünkü ben o zaman Öropa'daydım, beş-on sene kaldım Öropa'da. İşte o zaman Süzük

61

Sedat'la Madmazel Döviz evlenmişler. Madmazel Döviz demiş ki, Süzük Sedat'a «Ben genç yaşta çok yoruldum, bir çocuğum olsun istiyorum» demiş. Süzük Sedat çok yakışıklı, güzel adam. . Evlenmişler. Ama Süzük Sedat'ın nasıl olsun çocuğu «Emposibl»

Çünkü O da hasta, jinekofobi. . Kadından tiksiniyor Monşer, benim hastalıktan. .

İğreniyor kadından. Madmazel Döviz'le, pardon artık madam. . Madam Döviz'le evlenmiş, çünkü Madam Döviz'de para var çok. . Ne zaman gidiyor Öropa'ya, çok mal getiriyor. «Nuvo parti. .» Biliyorsunuz? . . Süzük Sedat koca olarak «Tre goşeri»

Pardon pardon. . Yani çok beceriksiz. . «Galan-ten» ama «Goşeri. .» Nasıl derler, iş

yok. . Madam Döviz kaderine razı oluyor, ne yapsın çocuğu yok ama, yakışıklı kocası

var. . Fakat çok arkadaşı var Baygın Sedat'ın, karısı kıskanıyor çok. . Sonra Baygın Sedat kaçıyor evden, Madam Döviz'i bırakıyor.

Nasıl derler, çok yıkılıyor Madam Döviz, seviyor çünkü kocasını. Bedbaht oluyor çok. .

İçkiye veriyor kendini. Başlıyor başka türlü çalışmaya. . Biliyorsunuz nasıl? Başka başka erkeklerle her gece. . Randevu evine düşüyor ama çok lüks bir ev. . O zamanlarda memlekete bir Arap kralı mı, emîri mi, şeyh'i mi ne öyle birisi geliyor; Haybe kralı mı, Haybetiye kralı mı, Hayraniye kralı mı, bir kral işte. . Protokol icabı krala kadın arkadaş lâzım. . Kralın yaverine «Majesteleri hangi rengi sever?» diye soruyorlar. O da

«Kral sarışınları ve dolgunları sever» tliyor, Protokol müdürü, her zamanki diplomatik kembinezonlarda yaptığı gibi, en lüks randevu evi sahibine telefon edip, «Tombul bir sarışın istiyoruz, akşama gönderin» diye sipa-62

riş veriyor. Yüksek sosyete etiketini en iyi bilen kim var? Madam Döviz. . Hem sarışın, hem de balıketi. . Hem de Fransızca, İngilizce biliyor. Telefon edip söylüyorlar Madam Döviz'e. . «Me malşans monşer. .» Madam Döviz o gün saçlarını siyaha boyatmamış mı!

Hiç haberi yok ki Majesteleri sarışın istiyor. Gidiyor saraya. . Protokol Müdürü

karşısında simsiyah saçlı bir kadın görünce «Vaay, misafirimiz koca bir krala sen kazık atıyor?» diye kızıp Madam Döviz'i kovuyor. Ve o gece monşer, yüksek sosyetenin abonman olduğu evi, ahlâk zabıtası basıyor. . «Malörözman.»

Madam Döviz bundan çok müteessir oluyor. O günlerde de bizim yerli kadınlardan prenses olanlar çok var, moda olmuş. . Madam Döviz'ih tanıdıklarından birçoğu prenses olmuş. . Madam Döviz de hem kendisini yüzüstü bırakıp giden Süzük Sedat'dan intikam almak, hem de uğradığı hakareti hazmedemediği için prenses olmaya karar veriyor.

Maksadı, kendisini kovan protokol müdürüne, prenses olarak elini öptürmek. . Ne irade monşer! Prenses olması için de Arabistan'da bir yere gitmesi lâzım. Arabistan'daki barlara konsomatris, dansöz ihraç eden bir artist ajanı vasıtasıyla gidiyor Arabistan'a. . Tek prenses olsun diye, bir yıl monşer, Arabistan'da gitmedik yer bırakmıyor. En sonunda kendisini prenses yaptırmaya muvaffak oluyor «Kö lö senyör e grand» Pardon. . Yani demek ki, Türkçe, Allah ne büyüktür.

Daha evvel de söylemiştim kralın akrabalarından bir paşa ile, bir baloda karşılaşıyorlar.

Tafta tuvaletin yerleri süpüren eteklerinin çıkardığı fısırtı üzerine, paşa ağzının suları

akarak hayranlıkla «Aman ne feşafeş, aman ne feşafeş!. » diyor.

63

Böylece evleniyorlar. Paşa ile evlenince de, Prenses Feşafeş namını alıyor.

Düğünlerine Kral hazretleri de şeref veriyor: Kral hazretleri, Prenses Feşafeş'i görür görmez gözleri dönüp «Bu kadını neden daha evvel bana göstermediniz?» diye bağırıp çağırmaya başlıyor. Prenses Feşafeş'in kocası olan paşa «Ha sizin ha bendelerinin»

diye Kral hazretlerini zorla teskin

ediyor.

Tabii daha sonra kocası Prenses Feşafeş'i saraya götürüyor. Paşa, çok arif bir adammış, lep demeden leblebiyi anlayanlardan. Ağzının tadına bilen kralın ağzının sulandığını görünce, ziyafet ten sonra karısını saraya emanet edip çekip gitmiş.

Böylece Prenses Feşafeş o gece kralın hususî misafiri olmuş. Fakat monşer ne kadın, koca krala eteğinin ucundan bile dokundurtmamış. Çok tecrübeli kadın monşer. .

Kendisi söylese inanmazdım, ama başkalarından duydum, o gece az kalsın kraliçe bile olacakmış, Hakkıdır, öyle kadına prenseslik az gelir. . «Ensantiyabl» bir kadın. .

Pardon. . Nasıl derler, yani haris, gözü doymayan

bir tip. .

Kral misafirlerini erkenden başından savıp da Prenses Feşafeş'le başbaşa kalınca, koca sarayda bir kovalamacadır başlamış. . Kral kovalar, Feşafeş kaçarmış. . Sarayın koridorlarında sabaha kadar kovalamaca oynamışlar. Evet, kral elini bile süreme mi ş. .

Tam eli eteğine değecekken «Benim gibi biçare namuslu bir kadın, majestelerine lâyık değildir» deyip fırlar, kaçarmış. Sonra da krala «Aman Majeste, yavaş koşun, göbeğiniz düşecek» der kahkahalarla gülermiş. «El lui pri ön rir fu». Dünyada ne namuslu kadınlar var. Paşa, ka-64

rısı Prenses Feşafeş'e güvenmese, onu hiç sarayda geceyatısı misafirliğine krala emanet eder mi?

Sabaha kadar sarayın koridorlarında dört dönmüşler. Kral hazretleri bakmış ki, muradına nail olamadan, kalbi duracak, kanter içinde soluk soluğa hemen bir siyasî plân düşünüp «Seni kraliçe yaptım» diye bağırınca, Feşafeş'in de zaten istediği bu, hemen dizlerinin bağı çözülüp, koridorun köşesine, sütunlardan birinin dibine yığılmış. Kral da Feşafeş'in yanma çökmüş. Kraliçe olmak ümidiyle Feşafeş'in vidalan gevşemiş. Zaten bu kadar kaçması, cilvesi de ondan ya. . Kralı iştah-landınp iştahlandırıp, kraliçeliği koparmak maksadı. . Fakat kral hazretleri bütün gece Feşafeş'i kovalamaktan dili bir karış dışarda soluyup duruyor. Nerde Feşafeş'i kraliçe yapmak, zavallı kralda serçe parmağını kımıldatacak derman bile kalmamış. «Beğendin mi yaptığını, şu halime bak!»

demiş.

Monşer, çok şanssız bir kadın halanız. . Aksi lik Monşer, o ,sabah ihtilâl olmamış mı?

İhtilâlciler kralı, Feşafeş'in eteğinin altına sokulurken yakalamışlar. Kralı

memleketten sepetlemişler. Ne aksilik monşer, o kadar zaman ihtilâl olmamış da, tam ihtilâl olacak zamanı bulmuş. . Yani, ihtilâl öğleden sonraya kalsa, Feşafeş kraliçe olacak. . Evet, resmen kraliçe olamamış ama, gene de hususî şekilde az bişey kraliçe olmmş sayılır. Çünkü Kralın «Seni kraliçe yapacağım!» diye sözü var, kral sözü

önemlidir.

İhtilâl olup bitince, Prenses Feşafeş de saraydan çıkıp kocasının evine gelmiş tabii. .

İhtilâlciler, kralın akrabalarını da asıp kesecekler, memleketten kovacaklar diye, akrabaları 65

kralın aleyhine dönmüşler, «Mal onet!» Pardon, yani nasıl derler Türkçe ki, namussuzluk. .

Paşa, Prenses Feşafeş'e —mil pardon— «Sen orospuymuşsun, benim karım olamazsın!»

diyor. «Parskö» diyor, «Sen bana ihanet ettin, o hain Kralla sarayda bir gece geçirdin.» Prenses Feşafeş de «Beni saraya sen kendin götürdün, elinle orada bırakmadın mı? Sen değil misin beni orda bırakıp gece haberim olmadan saraydan tüyen?» diyor. Paşa «Ben bıraktımsa seni, emaneten bıraktım» diyor.

Düşünün monşer, ne acı!. . Prenses Feşafeş ne kadın, büyük kadın! Feleğin çemberinden geçmiş, hiç lâfın altında kalır mı?. . Mil pardon monşer, iskarpinini eline alıp «Ulan pezevenk, bu senin yaptığın pezevenkliğin kanununa bile sığmaz. Beri bunca pezevenkle iş yaptım, hiçbiri senin gibi kalleş çıkmadı. .» diye üstüne yürüyüp, paşa hazretlerini dövmeye başlamış.

İhtilâlciler de kralın akrabalarının evlerini basıyorlarmış. Prenses Feşafeş'in iskarpinle kocasını dövdüğü sırada, ihtilâlciler de paşanın konağına dalmışlar ki, ne görsünler, paşa yerde «İm-daaat! Yaaa Medeeet!» diye feryad edip, kendisini öldürmeye gelen ihtilâlcilerden yardım istiyor.

İhtilâlci subaylar Prenses Feşafeş'i yatak kılı-ğıyla ve kombinezonunun bir askısı

omuzundan sıyrılmış bir pozisyonda paşayı altına almış, biyan-dan vuruyor, biyandan da

«Pezevenk!» diye bağırıyor görünce, alkışlıyorlar Prenses Feşafeş'i. . «Le röpli dö

Tam» yani nasıl derler, kadını çıplak gö rünce zavallı ihtilâlcilerin ruhunun en gizli noktalan titriyor. İhtilâlciler nasıl anayurdu kralm 66

elinden kurtardılarsa «Sen anayurdun sembolüsün anam» diyerek Prenses Feşafeş'i de paşanın elinden kurtarmak istiyorlarsa da, halanız tre enteli-jans bir kadın, ihtilâlcilere «Siz önce kendi yakanızı, paçanızı kurtarın da, sonra. .» diyor. .

Kat'iyyen «ridükülize» etmiyorum, aynen. . Aynen böyle olmuş. .

Efendim, kral memleketten kovulunca, paşa «Bu kadar fedakârlığım boşuna mı gitti, ben saraya karıyı boşuna mı bıraktım!» diye çok kızıyor. Kim olsa kızar monşer. .

Ne dediniz? Nasıl? Kabahat paşada mı? Ben sizin fikrinizde değilim. Evet, Paşa kendisi Prenses Feşafeş'i saraya götürüp krala bırakmış ama, ne bilsin adam ertesi sabah ihtilâl olacağını, ertesi sabah kral hazretlerinin memleketten kovulacağı-nı bilemezdi ki. . Bilse, hiç böyle bir fedakârlığa katlanır mı? Çok kızmış paşa. Ama kim olsa kızar.

Kral kovulunca, ihtilâlciler, Paşa'nın bütün malını mülkünü elinden alıp, ona küçük bir maaş bağlamışlar. Bunun üzerine Prenses Feşafeş de «Ben herif başvekil olsun diye bu kadar fedakârlığa katlanayım da makbule geçmesin ha? Bsn bu dargelirli herifle yaşayamam» deyip paşadan boşanıyor. Aslında ikisi de haklı. . İkisi de fedakârlıkta bulunuyor ama, «Mal şans» netice alamamışlar. . Yoksa, ihtilâl olmasa, Prenses Feşafeş'in başvekil karısı olması da

mümkündü.

Prenses Feşafeş boşanınca Paşa da «Zaten namusuna dokunuyordu, onun için ben boşadım» diyerek haysiyetini korumuş.

«İl niya nül sertitüd dan le şoz dü mond» Ah pardon. . Demek ki Türkçesi, dünya varlıklarına hiç inan olmaz, bugün var, yarın yok. .

87

«El a rate la vi. .» Yani nasıl demek lâzım? Hayatı berbat etti. Ondan sonra hiç

görmedim. . «Me. .» fakat duydum ki, çok sıkıntılar çekmiş. «İroni dü sor» işte kaderin cilvesi. . Örövvar. . Bi-şey değil. .

BİR GAZETE HABERİ

Yirmi milyon lira mirasa konan aile, mirası paylaşabilmek için kırk yıldır kayıplara kansan bir akrabasını arıyor.

Mısır'daki amcasının ölümüyle, bir söylentiye göre yirmi milyon Türk Lirası, başka bir ihtimale göre de 20 milyon dolar değerinde olduğu tahmin edilen mirasa konmuş bir aile, mirası alabilmek için, kırk yıl önce köyünden evlâtlık olarak verilen ve şimdiye kadar bütün aramalara rağmen hiçbir yerde izine rastlanmayan Gül ü adındaki kadını

aramaktadır. Aradan geçen yarım yüzyıla yaklaşan zaman içinde Güllü'nün babası, annesi, kardeşleri ve yakın akrabaları ölmüş, köyde yalnız kardeş çocukları, yiğenler ve torunlardan onbeş kişilik bir aile topluluğu kalmıştır. Mirastan hakları olduğunu iddia edenler, hala ya da teyzeleri olan Gül üyü, heryerde arayıp sormaya başlamışlar, ama Güllü'nün ne yaşadığı, ne öldüğü konusunda bir bilgi edinebilmişlerdir. Güllü

bulunmadıkça, ya da öldüğü belgelenmedikçe. Mısır'da ölen zengin amcanın bıraktığı

miras alınamamaktadır.

fi8

EVLÂTLIK ŞÜKRANIN TAKUNYESİNİN İZİ DURUYOR!

Kimmiş o beni arayan? Ulan Keriz Ali, Kerii-iz. . Çağır yukarı gelsin bakayım. . Ne istiyormuş? Beni mi soruyor? Gelsin buraya. .

'— Ne o delikanlı? Kimi aradın? Evet, benim: Çakır Muzaffer. Tamam, üstüne bastın. .

Ne meselesine dair? Hususî mi görüşeceksin? Peki. . Siz açılın bakalım. . Buyur, otur şöyle delikanlı. Kim dedin? Betül mü? Hangi Betül bu? Ne istiyormuş yani? Sen onu arıyorsun? Ben ne bileyim be oğlum? Haa, şimdi çaktım. . Öyle söylesene be delikanlı. .

Yaa, demek senin halan oluyor. . Yapma be. . Üüüüüvv, kaç sene oluyor, kimbilir nerdedir!. Halan senin ha? Peki sen nerden çıktın be oğlum? Halanı arıyorsun ha?

Tamaam, ta kendisi. Demek şimdi sen ipucu istiyorsun. . Peki, bilgi toplayacaksın da ne olacak? Ben anlatırım anlatmasına aslanım, anlatırım. . Bizim eski mahalleye gittin ha, ordan mı söylediler sana burda olduğumu? Eksik olmasınlar, sayarlar, hatırımızı. .

Demek namımızı unutmamışlar. . Eski mahalleyi de boşladık ya, seneler var gittiğim yok oralara. Son gidişimde içime dokundu, mahallenin manzarası bozulmuş kamilen. . O

bizim zamanımızdaki bostanı parselleyip satmışlar, sıra sıra takma dişler gibi apartmanlar sarmış her tarafı. . Bostanın yanında bir çeşme vardı. Duruyor hâlâ öyle mi? İşte o çeşmenin arkasında bizim Akbaş tekkesi vardı. Bakma sen şimdi bu halime. .

Hoş gene bir şikâyetim yok. Hamdolsun. . Ben Akbaş tekkesinin şeyhi Rüstem Efendi'nin oğluyum. Bizim tekkenin arkasındaki boş arsada koca bir çitlenbik ağacı

vardı.

69

Mahalleye en son gidişimde baktım, o çitlenbiği kesmişler. . Ulan kesilir mi be, kesilir mi ulan? Vallahi kanıma dokundu. . Ne hatıralarımız vardı o ağaçta. . Vay gidi vay!. . Ben senin halanı da o çitlenbik ağacında tanıdım ilk. Anlatayım mı hepsini? Ama bak, bizde harbi, sonra bozulma. . Halan diye falan bozulmak yok. Seni Allah mı gönderdi be. . îçini dökmek ferahlıktır ama, sana nasıl anlatsam, bilmem ki. .

Peder merhum keramet ehli bir zattı, daha o zamandan bana «Oğlum, sen adam olmazsın» derdi. Hakikat, dediği çıktı. Kim derdi ki, Akbaş Tekkesi şeyhinin oğlu Muzaffer, Tarlabaşı'nda kahve işletecek? Hayat bu delikanlı. .

Ben o sıralar, tığ gibi delikanlıydım. . Pederin kuvvetine, asker kaçağı olaraktan, hem de ortalarda geziyorum. O dediğim çitlenbik ağacı var ya, işte o ağacın olduğu arsanın bir yanında doktorların evi var. Doktorlar da tarikattan ha. . Her çarşamba bizim tekkeye zikre gelirdi doktor, tabii İstanbul'da oldukları zamanlar. . Çünkü doktor, Anadolu'da çok bulundu, memurdu yani. . Tekaüt olunca, Doktor'lar evlerine gelip temelli yerleştiler. Anadolu'nun her neresindeyse, ordan gelirken bir de evlâtlık getirdiler yanlarında. İşte senin Betül dediğin o.. Bak şu Allahın işine yahu, nerden nereye be. . O zaman adı Betül değil, Şükran. . Şükran derlerdi.

Evet, bak şimdi hatırladım yahu, evet öyle ya. . Hakiki adı Güllü'ymüş. Bana söylemişti o zaman. . Güllü, köylü adı diye, Doktor'un karısı değiştirmiş kızın güzelim adını. . O

zamanlar öyleydi, evlâtlıklara hususi isim takılırdı. Efendim, bu 70

evlâtlıklar, kurban olduğum Yaradan'ın bir hikmeti, her bidaim gayetle güzel olurlar.

Evin hakiki kızı zannedilmesin diye bunlara ayn bir isim verilir ki, hemen evlâtlık oldukları bilinsin, çaktın mı?

Sonra anam babam kardeşim, bu güzelim evlâtlık kızların saçlarını da evin hanımları, sözde evlâtlık kız bitlenmesin bahanesiyle berbere dibinden sıfır numara traş

makinesiyle kestirirlerdi ki, kız iyicene madara olsun da evin beyi ile fingirde-şip oynaşmasın, sen şu dalgaya bak be. .

Neyse efendicağzım, Doktor tekaüt olup gelince, mahalle delikanlılarının dilinde Şükran adı da dolanmaya başladı. Evet kız onbeşinde var yok ama, yani maşallahı var, bir de kalçalar var kızda. Hani halan diye alınmıyorsun ya. . Bizde yalan yok aslanım. .

Tamam mı? Tamam. . Biz evdeki kadınlardan duyuyoruz; Doktor'un karısı dermiş ki, güya Şükran'ın başından hiç bit eksik olmazmış, kızın saçına, sürür derler bir zehir vardır, ondan sürerlermiş, bitler ölsün diye de, gene de bit kaynarrriış. . Ondan dolayı

kızın saçlarını dibinden kesiyorlar. Gelgelelim, herkes işin aslını biliyor. Doktor ihtiyar ama, havada uçan dişi sineni kaçırmaz, öylece bir azgın, zampara herif.. Ne de olsa dervişandan. . Bizim peder rahmetli de öyleydi. . Doktor, kızı orda burda sıkıştırırken, karısı bir kaç kere yakaladığından, laz çirkinleşsin de kocası yüzüne bakmasın diye kızın saçlarını kökünden kesiyor, annadın mı?

Bizim orası fakir fukara semtidir, annadın mı, bütün mahalledeki evlerde evlâtlık yalnız bir evde var, o Doktor'un evinde. . Öbür aile kızlarına hal-71

lenemediğimizden bütün mahalle delikanlıları Şükran'a yeşilleniyoruz, azmış mart kedileri gibi kızın peşinde dolanıyoruz,

Neyse anam babam kardeşim, ben bigün arsadan geçerken, Şükran'ı çitlenbik ağacının tepesinde görmiyeyim mi? Vay anam babam. . Şu Allanın büyüklüğüne bak, kısmetimi ayağıma yollamış. Ben hemen yüksek ökçelileri ayaklarımdan fora, tak, ağacın tepesindeyim. . Ne günlerdi be. . Şükran beni görünce bir çığlık attı. «Kız sus» dedim,

«Duyarlarsa, doktorlar seni evden kovarlar, bana ne?» «Kurban olayım beni bırak!»

diye yalvarmaya başladı. Vah yavrum, kanarya gibi avucumda çırpınıyor be. . Yüreğinin atışlarını nah şu avucumda duyuyorum. Yahu delikanlı, gönül yaralarımı depreştirdin be. . Başında saçı yok ki yapış-sam da çeksem kendime, oğlan çocuğundan beter.

«Bırak, yoksa karışmam!» demez mi? «Karışmazsın da n'olurmuş yani?. .» diyerek beh bunun eteğine bir el atmamla, kız tırnaklarıyla yüzümün derisini kazıyıp kendini aşağı

atmaz mı! Allah Allah. . Yahu, ağacın tepesindeyiz be, kız kendini or-dan hayda edip attı aşağı be. . Çitlenbiğin tepesi bizim tekkenin dammdan daha yüksek. Bende korkudan yürek nah böyle. Hemen ağacın gövdesine sarılıp kaydım aşağı. . O da düştüğü

yerden kalktı ayağa. Takunyeleri ağacın dibindeymiş, yakunye-lerini uzatmamla, giydi, kaçacak benden. . «Bir yerin incinmiştir meleğim» dedim, elimi uzattım. Uzatmamla şak diye takunyenin kafama indiğini biliyorum. O kadar. . Nah, bak alnıma, kaç sene oldu, hâlâ takunyenin izi var. . İşte bu, halanın hatırası. . Helâl olsun ona. .

Takunyeyi de kafaya yedikten sonra, ben bu-

nu o kızın yanma koymam diye ahdettim. Fakat kızı ele geçirmek ne mümkün. .

Arkadaşlar, alnına n'oldu diyorlar, Arapcamii'nde kavga ettim der falan filân diye maval atıyorum.

Neyse uzatmıyalım aslanım, evde Şükran'ı bir dövüyorlar, bir dövüyorlar, geceleri kızın bağırmalarından konukomşu uyuyamaz oldu. Doktorun karısı biyandan, Doktor biyandan, Doktor'un oğlu biyandan kızı döverlermiş. . Hem de nasıl dayak, fukaranın ağzından burnundan kan gelmecesine. . Niye mi? Niyesi var mı aslanım. . Karı, Şükran'ı

kocasından kıskanıyor, kocası olacak moruk da oğlundan kıskanıyor. Oğlu olacak puşt da, kızı öz babasından kıskanıyor. Hangisi boş bulursa kızı marizliyor. Doktor'un karısı

zavallı kızı kaç kere merdivenden aşağı yuvarlamış yahu. .

Bigün ben bu Doktorların evinin arkasından geçerken, pencerenin kafesi tıktık vuruldu.

Pencereye baktım, bişey göremedim, hayırdır inşallah. . Kafamı takunyeyle kıran Şükran olmaz ya bu. . Pencerelerin önünde sardunya saksıları, çiçek, karanfil var, ıtır var, fesleğen var. . Ayağımın dibine bir kırmızı karanfil düşünce, ben pencerenin dibine yanlandım.

Bir fısıltı: «Başın iyi oldu mu ki?»

Şükran'ın sesini tanıdım. Kafamı kaldırmadan «Az daha beni öldürecektin insafsız!» dedim.

«Oy elim kınlaydı da benim. .» dedi. . «Oy kırılası elim. .»

Birisi görecek diye de ödüm kopuyor, efeliği elden bırakmadan «Ne istiyorsun şimdi benden?» diye sordum.

«Sana diyeceklerim var, çitlenbiğin altına gel!» dedi.

Ben hemen mahsustan kahvenin arkasından dolanıp çitlenbiğin altına geldim ki bu orda.

Hiç umursamazdan gelip «Ne var kız?» dedim. Birden ağlamaya başlamaz mı! Fukara, konuşamıyor, ağlıyor. Konuşmak istedikçe boşanıyor. Bir hoş oldum, anlatamam. . Benim de içim kabardı. «Beni istiyor musun? istiyorsan al götür, ne yaparsan yap. . Beni bunlar öldürecekler. . Bak biyol her yanım çürük içinde, öldüm, bittim ben. . Ölüm çıkacak o evden!» dedi.

Kollarını gösterdi, mosmor çürük. . Yüzü de öyle. . Ben o zaman koca delikanlıyım ama, baba eline bakmadayım. Sonra benim niyetim, doğrusu ya, kızdan çöplenmek. .

Doktor'a şapırşupur, bize gelince yarabbi şükür. . Benim niyetim başka. . Velâkin kızın o

hali içime dokundu. Postnişin bir Şeyh efendinin oğluyum, ne demek yahu. . Oğlum, kalakala bir evlâtlık parçasına mı kaldı diye, anam. Şükran'a abayı yaktığımı duyarsa, kahrından ölür.

«Hele sen şimdi eve git de, sonra bişeyler düşünürüz. .» dedim.

Başımdan savayım da, sonra bir yolunu buluruz diyorum kendimce. .

«Ben kendimi öldüreceğim» dedi, «Onlar öldüreceğine beni, kendim öldürürüm kendimi. . Daha dayanamıyacağım. . Beni al götür, kulun kölen olayım, kurtar beni, ne dilersen öyle yap!»

Gözlerim doldu, ağlasam karı yanında rezillik. . Bir bahane bulmak için «İyi ama» dedim «mahallede senin, için çok dedikodu var; Doktor seninle yatıyormuş, doğru mu?»

Oğlum, bu rezil dünyada senin halan gibi yiğit karı yoktur be. . Namussuzum yoktur. .

Ne dedi biliyor musun: «Allahından bulsun, beni zorla 74

alıyor yatağına. . Allahın bildiğini kuldan ne sak-lıyayım?» dedi. . Bak bak, sen o yaşta bir kızdaki namusa bak, dobralığa bak be. . Vay namussuz moruk, ulan torunun yaşında kıza ha. .

«Oğlu da şey'ediyormuş; öyle diyorlar mahallede, doğru mu?» dedi.

Sicim gibi yaş akıyor gözlerinden. . «Ben \lan diyemem. . Hele sana hiç yalan diyemem. Doğru. . Doktor'un karısı beni zorla oğlunun koynu:;; sokuyor ki, kocası bana bakmasın. .»

Ağlıyor fukara. .

Baktım ben de ağlıyacağım, hem de ağlıyorum. . Kız ağladığımı görmesin diye arkamı dönüp «Hadi hadi, sen git eve. . Ben seni ararım. .» deyip yürüdüm.

Ah ulan ah. . Sen bendeki kafaya bak. Bendeki kafa eşek kafası desem, eşeğe haksızlık ve de hakaret olur. . Kızoğlan kızla evlendik de ne oldu be; karı bize taktırdı, hem de yaldızlısından. . Altı sene mahpusluğum o yüzden.

Neyse aslanım uzatmıyalım, biz Şükran'la fırsat buldukça o çitlenbiğin orda buluşuyoruz. Ne gö-züyaşlı kızdı be. . Bir söyler, iki ağlardı, iki söylerse üç ağlardı. Hiç

unutmam, bigün ağlamaktan konuşamamıştı da,

— Hçibişey söyliyemiyorum, sen anla artık!. demiş, elini sol göğsüne bastırıp «Şuramda çok şey var ama. .» dedikten sonra, bu sefer eliyle dudaklarını gösterip «Şuramda yok. .» diyerek, içinden geçenleri dile getiremediğini ne güzel anlatmıştı. Hâlâ

hatırlarım o halini. . Ama o zamanlar bende insanlık ne gezer; «Anlıyorum yavrum!»

deyip, Şükrah'ın dudaklarına yumulmuştum. Şükran ağ-

75

laya ağlaya bana hayatını anlatmıştı. Anası Şük-ran'ı, babası askerdeyken doğurmuş.

Şükran'm anası, zati adamın ikinci karısıymış. Hastalıklı zayıf bir kadmmış, işe güce yetişemiyormuş. Şükran'-ın babası askerden dönüşünde bir daha evlenmiş. Üçüncü

karısı çok zorluymuş, dağa bayıra, her işe koşar, genç, acar bir kadmmış. Bu zorlu kadın, ille de Şükran'ı evlendireceksin, diye tutturmuş. O zaman daha adı Şükran olmamış, Güllü. . Şükran bana döne döne «Ah bir Hasan Amcam vardı, o beni çok severdi. .» der dururdu. İşte bu Hasan amcası «Daha döşeğine işeyen bir bebe e verilmez!» diye ağabeyine karşı koymuş. Güllü'yü daha bebekken gelin diye evine alıp büyütecek adam da varmış. Gelgelelim, Hasan amcanın dikilmesi karşısında Güllü'yü

evden çıkaramamışlar. Ama taze gelin baskın gelmiş, onun zoruyla, babası, Güllü'yü

ilçeye götürüp hükümet hekimine evlâtlık vermiş. Güllü o zaman küçük ama, herşeye aklı eriyor. Şundan bundan duymuş ki, bikâç dönümlük tarla mirası yüzünden Hasan amcasıyla babasının arası açılmış. Hasan amcası, Güllü'yü evlâtlık verdi diye ağabeysine kızdığından büsbütün küsmüş. «Avrat sözüyle evlâdını atana er denilmez!» deyip ağabeysine kahrederek gurbete düşmüş. Gurbete giderken de, ilçedeki doktorun evine uğrayıp Güllü'ye «Ben para

kazanıp seni burdan alırım, hiç kaygılanma!» demiş, gitmiş.

Şükran «Akrabalarımdan bir Hasan amcamı severdim, bir daha onu hiç görmedim. O bilse nerde olduğumu, gelir beni kurtarırdı» der, ağlardı. O hekim, biriki ay sonra tekaüt oluyor, bizim mahalledeki evine taşmıyor. Güllü de Şükran olup, serpilip gelişiyor.

76

Neyse aslanım, bu anlattığım işlerin olmasından sonra, ayma kalmadı, o moruk doktor cartayı çekti. Yetmişinden sonra azanın sonu bu. . Moruk geberirken Şükran da koynundaymış. Anlaşılan, körpe kızın koynunda moruk zora gelince zı-barıp tahtalıköyü boylamış. Moruk biriki titreyip -de kaskatı kesilince zavallı Şükran'cık çığlık çığlığa kaçıyor yataktan. Ev halkı uyanıyor, «Vay orepsu, hem koynuna girip adamı öldürürsün, hem de çığlık atıp bizi mahallede konukomşuya rezil edeceksin. .» deyip, gecenin bir vakti kızcağızı hemen kapıdışarı ediyorlar. Sokağa atıyorlar garibi. Kar, kış, soğuk. . O zamanlar kim arar, kim sorar. .

Biz bütün bunları, evleri, ölen Doktor'un evine bitişik komşulardan duyup öğrendik.

Doktor'un hanımı, oğlundan gebe kaldığı için Şükran'ı evinden kovduğunu söylemiş.

Şükran o zamanlar onal-tısında ancak var. Aradan çok değil, bikaç ay geçti, duyduk ki Şükran mahalleye gelmiş. Bir taksiden inmiş, bostanın arkasındaki çeşmeye bitişik kulübede oturan üç çocuklu Şerife kadma gitmiş. O üç çocuğun da babalan belli değil, piç olduklarını söylerlerdi. Şükran bu kadının kulübesinde otururken, bindiği taksi de kapıda bekliyormuş. Taksiden paket paket bişeyler indirip kadına vermiş. Şükran öyle süslüymüş, öyle süslüymüş, şa-~ıp şaşıp kalmışlar. Şükran taksiye binip mahalleden giderken, ölen doktorun evinin pencere perdeleri kıpır kıpır kıpırdıyormuş, demek kocakarı içerden dikizliyor. .

Ah tersliğe bak sen, Şükran geldiğinde ben mahallede yoktum. Olsam konuşurdum.

Aradan yıllar geçti. Biz Şükran'ı unuttuk. Pe-

77

der rahmet-i rahmana kavuştu. Okuldayken okumuşsunuzdur, bilirsiniz, tekkeler kapatıldı. Senin anlıyacağın ben de düdük gibi ortada kaldım. Bereket askerlikte, İstanbul çocuğu olduğumdan, biraz okur-yazarlığımız var, bizi kayırdılar. Askerî şoför oldum.

Terhisden sonra şoförlüğe başladım. İstanbul'da birisinin taksisinde şoförlük yapıyorum. O zamanlar İstanbul'da taksi az, nerde şimdi. . Ben gece çalışıyorum arabada, gündüzleri de başka bir şoför. .

Bir gece sabaha karşıydı. Beyoğlu'ndan Bü-yükdere'ye bir müşteri götürmüştüm.

Dönüşte, Bebek'e gelmeden, baktım yolda bir hususî araba bozulmuş, şoförü de tamir etmeye çalışıyor. Yanında durdurdum benim külüstürü, şoföre,

— Ne oldu arkadaşım, bişey lâzım mı? dedim. Şoför,

— Bu meret gitmiyecek. . Sen bizimkileri al götür arkadaşım. . dedi.

Son model kız gibi acabadan bir kadınla bir herif indi, benim arabaya bindi. Kısmet işte. . Karıyla herif Fransızca konuşuyorlar, demek ecnebi milletinden.

Şoföre,

— Nereye gidecek bunlar arkadaşım? dedim.

— Şişli'ye. . dedi.

Arabaya binerlerken baktım, kadın bebek, bebek, sarışın bebek. . Herifi dersen, göbekli bir kar lontor. .

Arabayı gazladım, dikiz aynasından onlara bakıyorum. Hiç durmadan vırvır konuşuyorlar.

Kavga ettikleri belli. Fransızca da olsa, kavga anlaşılıyor. Birbirlerine bağırıyorlar. Herifin bağırdı-78

ğı yok ya, karı bayraklılardan. Herif alttan aldıkça, karı bayrağı açıyor. Vay zilli vay. .

Nerdeyse herifi dövecek. İkisi de sarhoş, zom olmuşlar. .

Karı Fransızca konuşurken konuşurken birdenbire herife, hem de tecvitli tarafından,

— Eşşoğlu eşşek!. . diye bağırmasın mı! Karinin yerli malı olduğunu çaktım.

Kadm Fransızca konuşuyor, hızını alamayınca, aradabir Türkçe olaraktan sunturluyu savuruyor :

—. Pezevenk!. .

Biraz sonra bir kantarlı daha:

— İtoğlu it!. .

Daha ne yakası açılmadık küfürler. . Erkeklik namına benim yüzüm kızarıyor. Karının Türkçe küfür edişine bakılırsa, herif Türkçe çakmıyor.

Kan bir kere daha herife,

— Boynuzlu! diye bağırınca ben artık dayanamadım.

— Affedersiniz hanım abla, dedim, muhabbetinize karışmak, dalganıza taş atmak gibi olmasın ama, «Eşşoğlu eşşek» in, «Pezevenk» in Fransızcası yok da ondan mı Türkçe sallıyorsun?

— Fransızca küf ürün tadı olmuyor, dedi, anadilimde sövünce rahatlıyorum. .

Baktım, kan malın gözü.

— Sen boş versene, dedim, adam Türkçe bilmiyor diye boyuna kalaylıyorsun zavallıyı.

Karı,

— Sana ne ulan inek, sen önündeki zımbırtıya bak! diye beni kalaylamaz mı!. .

Tepem attı,

— Ağzmı bozma abla!. . dedim.

79

— Bozsam n'olur ulan bilmem nenin çocuğu. . diye adlı adınca- söyleyerek beni yukardan aşağı silme sıvama kalaylamaz mı! Vay anasının gözü. . Çirkefe taş at, üstüne sıçrasın, dedikleri bu işte. .

— Ayıp be!. . Kılığınıza baktım da ben de sizi yüksek sosyeteden zannettim.

Abonozdakiler bile senin gibi ağzını bozmaz.

— Ne zannettin, asıl yüksek sosyete malı işte böyle bizim gibi olur.

Kadının bu sözü bayağı hoşuma gitti. Yoksa arabadan indirecektim namussuzum.

Bu sırada herif ona bişey söyledi. Kadın ona cevap verdikten sonra, bana,

— Ne konuştuğumuzu soruyor, ben de pazarlık ediyoruz, çok para istiyor. . dedim.

Arkadan gene kavgaya başladılar. Türkçe olaraktan herife boyuna sövüyor.

Dayanamadım, frene bastım,

— Bu araba gitmez, dedim, inin aşağı!. .

— Enayiliği bırak, dedi, ikiyüz papel sızdıracaksın heriften. .

Haa anlaşıldı, karı sahiden mal. . Bak namussuza! . . O zamanın parasıyla ikiyüz papel demek ne demek? Biz o zamanlar haftada yüz papel bile kazanamıyoruz. Fakat, kadının herife küfürleri, erkek olaraktan kanıma dokundu, yüzümü ona döndüm,

— Sen bana baksana, dedim, ikiyüz değil, iki bin lira versen, bu araba gitmez. İnin aşağı!. .

Ben arkamı dönüp de, kadın benim yüzümü görünce,

— Muzaffer! diye bağırmaz mı!. .

Donup kaldım. Kadına alıcı gözle bakıyorum, hiç tanışlığımız yok.

80

di.

— Beni tanımadın mı? dedi.

— Hayır!. . dedim.

Elini uzattı alnıma, saçlarımı itti,

— Takunyenin izi duruyor hâlâ alnında. . de-

— Şükran. . dedim.

— Ben artık Şükran değilim, Lokum BetüT-üm. . dedi.

Öyle oldum ki, vallahi kıtır kıtır kesseler bir damla kanım akmaz. Boğazıma bir düğüm oturdu. Hık desem boşanıp ağlıyacağım.

— Hadi sür arabayı!. . dedi.

Sesimi çıkarmadan gaza bastım. Herif şaşırmış olacak, Betül'e bişeyler soruyor. O da cevap veriyor ama, artık kızgınlığı yok. . Sesi de bir tuhaf, ağlıyor bel i. . Herif de onu tesel i için mırıl mini bi§eyler söylüyor. Dikiz aynasından onlara bakıyorum. Adam, Betül'ün yumuşadığını görünce, elini omuzuna atacak oldu, Betül, adamı itti.

Bizim eski mahallede olup bitenleri sordu. Ben de anlattım.

— Şerife hanım ne yapıyor?

Şerife hanım dediği, bostanın arkasındaki çeşmeye bitişik kulübede yaşayan üç piçin anası. .

— Ne yapsın fukara, hep bildiğin gibi işte. . İhtiyarladı artık. Evlere tahta silmeye, gidemiyor, hastalıklı. .

— Çocukları?

— Küçüğü askerde. Büyük oğlan pazarcılık ediyor.

— Bana bu dünyada bitek o Şerife Hanım iyilik etti. Doktor öldüğü gece, ben onun çırılçıp-

81

lak koynundaydım. . Beni hep anadandoğma so-yardı moruk. Gözlerimin önünde geberdi titriye titriye. . Hiç unutamıyorum. .

— Ağlama!. .

— Bırak ağhyayım. . Deli gibi fırladım yataktan, öylecene. . Doktor'un karısıyla oğlu «Kaatil» diye üstüme yürüdüler. Beni sokağa attılar döverek. . Düşün, ayağımda donum bile yok. . O soğuk kış gecesi. . Şerife Hanım'ın kulübesinin önünden geçerken baktım, kafesli penceresi aydınlık, lâmbası yanıyor. Bizim evdeki gürültüye uyanmış, kapıya çıkmış. Kolumdan çekip aldı içeri. . Sabaha kadar hem ağladı, hem anlattı. O da ev-lâtiıkmış, onun da başından bana yapılanların , tıpkısı geçmiş. Sabah erkenden beni giydirdi, para verdi. . Kimse görmeden mahalleden çıkardı. «Bundan beteri olmaz, hiç korkma. Başın sıkışınca bana gel. Sen de benim bir kızımsın!» dedi.

— Adam şüphelenecek! Sus! dedim.

— Püff.. Vız gelir, dedi, Doktor'un karısı ne yapıyor?

— Onlar çoktan taşındılar mahalleden, evi de sattılar, seneler oldu. .

Aradabir adam, BetüPe bişeyler soruyor, Betül de adamı tersliyordu.

Adamın neden BetüPün aşağılamalarına aldırmadığını anlar gibi olmuştum. Altyanı bir gece yatacağı bir kadın. . O yüzden adamın kim olduğunu soramıyordum.

— Çok yazık, dedi, seni öyledir zamanda gördüm ki. . Biz yarın gidiyoruz.
— Nereye?
— Kahire'ye.
— Neden?
82
— Kahire'de işte bu pezevenkle evleneceğim.
— Kocan olacak adama böyle söyleme. .
— Tabii pezevenk. . Pezevenk olmasa benimle evlenir mi? Benim ne mal olduğumu bilmiyor mu sanki. . Dünyada kadın mı kalmadı. .
Birdenbire,
— Dur ama, yarın gitmem, su koyveririm, dedi.
Adama Fransızca bişeyler söyledi. Bu sefer adam da kızdı ona, sesini yükseltti. Bir zaman hır-laştılar. Bigün daha İstanbul'da kalmak istediği için kızmış adam. Ama sonunda razı olmuş. .
— İçki de yok ki, dedi, içkiler bizim arabada kaldı.

— Seni hiç tanıyamadım, dedim.
— Nasıl tanıyacaksın, dedi, sen beni hiç saçlı görmemiştin ki. . *
Şişli'de bir apartman önünde indiler arabadan. İkisi de yalpalıyordu.
— Unutma, yarın öğleden sonra. .
— Olur. .
— Şimdi işte bu pis herifin koynuna gireceğim. . İçmiyeyim de ne yapayım?
Bana, adam sanki onun dediklerini anlıyacak-mış gibi geliyordu da, sıkılıyordum.
Ağız dalaşı yaparak apartmandan içeri girdiler. Bizim mahalleye döndüğüm zaman sabah j*e-ni oluyordu. Hemen eve girmedim. Bir zaman çit-lenbik ağacının oralarda dolandım durdum.
Yaa, işte böyle anam babam kardeşim. . Film gibi bişey bu bizim başımıza gelenler. .
Bunları anlattım diye bana darılmadın ya. .
Ben bu yaşıma kadar bunca kadın tanıdım, ama senin halan gibi yiğit karı görmedim anam
83
avradım olsun. Ve de tarihler böyle erkek karı yazmamıştır.
Sonra imanım, arabada gündüz çalışan arkadaşa gittim.
— Arkadaşım, dedim, benim bugün bir dalgam var. Araba gündüz bende kalsın, sen gece çalışırsın. .
Aldım arabayı, doğru Şişli'deki o apartmana. . Yahu, o ev nasıl bir ev be oğlum, ben hayatımda, haddim olmayarak, çok lüküs yerler görmüşümdür, velâkin bu yaşıma geldim, böyle bir lüküs ev görmedim. . Yahu o ne eşya, saray gibi bir yer. . Evin içi hizmetçi, uşak dolu. . Ben eve girince feleğimi şaşırdım. Nereye otursam, kirleteceğimi sanıyorum. Beni bir salona aldılar. Betül, geleceğimi geceden söylemiş. Sen bendeki şaşkınlığa bak ki, beni buyur eden hizmetçi kızı ilkin Betül sanmaz mıyım! Hizmetçi de bir güzel ki, tasviri mümkün değil. . Ben gece vakti zaten Betül'ü iyi farkede-memişim. . Çünkü eski Şükran'dan hiçbir iz yok üstünde.
Neyse aslanım, az sonra Betül geldi. . Vay babasının canına, ilik be ilik. . Şimdi ben buna ne di-yerekten hitap etsem? Samimiyetliğe vurup «Betül» desem, ayıp kaçar. .
«Hanımefendi» desem yakışık almaz dilime. . Elimi sıktı.
— Bugün vazgeçtik gitmekten, yarın uçakla gideceğiz, dedi.
— İyi. . dedim.
— Seninle önce Şerife Hanım'a gideriz bir. . Ne içersin?

— Ne olsa. .

Adını bilmediğim tatlı buruk bir içki geldi. Derken efendi oğlum, bu Betül güler ha güler. .

84

Ben gene bozuldum. Suratımın asıldığını görünce,

— Neye gülüyorum biliyor musun? dedi, ayol bu benim herif Türkçe bilmiyor muymuş meğer-sem!. .

— Ne diyorsun. . Demek Türkçe bilirmiş! Şimdi ayıp ettin işte.

— Yaaa, ben onu Türkçe bilmiyor diye boyuna kalaylıyordum, meğersem bilirmiş de Türkçeyi, bozuntuya vermemek için bilmezden gelirmiş. .

— Nasıl çaktın? Kendisi mi söyledi?

— Söyler mi hiç? Gece birara Türkçe sayıkladı. Şaştım kaldım. Sonra onu tanıyanlara telefon edip sordum, biliyormuş. .

— Ama sen de küfürü fazla kaçırdın. . Doğru değil. .

— Asıl bundan sonra rahat kalaylarım.

— Sen bilirsin ama benden söylemesi. . Madem sana bu lüks hayatı kurmuş, hiç uygun düşmez. .

— Ayol bu herif benim ne mal olduğumu bilmiyor mu sanki. . İnadıma yapıyorum. .

Randevu evinde çalıştığımı bile bile benimle evlenecek herif. Böyle dürzüye acıyacak değilim ya. .

Birdenbire ciddileşip,

— Araba kendinin mi? dedi.

Önce fiyaka yapıp «Tabii benim» demeyi düşündüm, ama onun dobralığı karşısında doğruyu söyledim :

— Nerde be Betül Abla. .

Hah buldum, ona abla demek münasip. .

— Ben bu herifle çok kalmam, hemen memlekete dönerim. . O zaman sana bir araba. .

Bir ağrıma gitti. . Sesimi çıkaramadım.

— Hazırlanayım da çıkalım. . dedi.

85

Sana esas niyetimi söyliyeyim mi? Biliyorum, bende eskiden gözü vardı ya. . Benim niyetim evine gidince mercimeği firma vermekti, ne saklıya-yım. . Hamama gidip yıkanmış, temiz giyinmiştim, sinekkaydı güveyi traşı olmuştum. . Velâkin o lüküsü

görünce çok kötü bozuldum, iyice kesildim.

Giyinmiş, geldi. Vayvayvay. . Bir içim su be! Aşağı indik. Hususî arabası kapıda.

— Ben taksiyi getirmiştim, dedim.

— Daha iyi, dedi, senin arabayla gideriz. . Yanıma oturdu.

— Betül abla, dedim, çok affedersin yani, yahu sen bu Fransızcayı nerde öğrendin?

— Ben daha neler öğrendim, dedi. . Fransız» ca bişey mi. . Beraber yaşadığım her erkekten bi-şey öğreniyorum. Uzun zaman da Avrupa'da kaldım.

Beyoğlu'nda birçok mağazalara uğradık, araba paketle doldu. Ver elini Şerife Hanım'in evi. . "Sen bizim mahalleye girişimizi görecektin. . Pencerelerde salkım salkım kadın başları. . Arabayı çeşmenin orda bıraktık, bir raconla girdik sokağa. Şerife Hanım'ın evine beş sefer mi, on sefer mi otomobilden paket taşıdım. Ne dersin efendi, Şerife Kadın ilkin Betül'ü kat'iyyen tanıyamadı. Ben tanıdım mı sanki. . Betül'ü bir görecektin. . Kendini tanıttıkdan sonra, başını

Şerife Hanım'm göğsüne dayadı, bir ağladı, bir ağladı. . Şerife Hanım ağlar, o ağlar. . Şerife Hanım ağlayarak,

— Vah benim Şükran'im. . Garip Şükran'im. . diyor.

Ben dayanamadım, çıktım dışarı. . Çitlenbi-ğin dibine gittim.

Bir zaman sonra döndüm. Baktım konuşuyor-

86

lar. Betül, Şerife Hanım'la çok ağırdan konuşuyor, hanım hanımcık. . Benimle konuştuğu gibi argo üstüne değil. . Evli olduğunu söyledi. Şerife kadın,

— Kaç çocuğun var kız? dedi.

— Olmadı çocuğum Şerife teyze. .

— Daha sen kendin çocuksun. . Elbet olur. . Ayrılırken para verdi kadına bir tomar,

— Şerife teyze, ben de senin bir çocuğun sayılırım, dedi, kocamla seyahate çıkıyoruz. Dönüşte geleceğim yine. . Ararım seni. .

Arabaya bindik, sürdüm arabayı. . Arkamızdan mahalleli yollara döküldü. Ne yalan söyliyeyim imanım, benim gene gönlüm kabardı, yeniden ümitlendim. Akşam da oluyor. .

«Artık beni evde alıkor» diye geçiriyorum içimden. . Bir elim direksiyonda, kıyınkıyın yaklaştım buna, iyicene sokuldum, öbür elimi de beline attım atmadım, bana:

— Muzaffer!. . dedi. Sesi buz gibi. .

Bir bozuldum ki. . Hemen elimi çektim. . Anladım ki ekmek çıkmayacak. Bana iş yok. .

Ama suratım da asıldı haaa. .

Yaman kadın, lâfı çevirdi, ordan burdan çıtı-pıtı diller dökmeye, başladı. Ben hiç sesimi çıkarmıyordum. Birden nasıl olduysa, sen bendeki hayvanlığa bak,

— Tabii yüzvermezsin, dedim, biz zengin değiliz. .

— Zengin olsan ne yazar. . dedi.

— Öyle ya, bizim gibilerine iş yok. .

— Artık benden hiçkimseye iş yok. .

Sesi pürüzlenmişti, ağlamaklı. . Apartman kapısına gelinceye kadar sustuk ikimiz de. .

— Hadi gel eve. . dedi.

87

— Ben gideyim artık. .

Alnımdaki takunye yarasının kabarık izini okşadı.

— Darıldın mı? dedi.

— Yooo.. dedim, neye danlayım. . Ne var da-nlacak?

Orda bir lâf etti ama, ne dediğini iyicene an-, lıyamadım. Yani, bütün erkeklerin kendisiyle yatmaktan başka bişey düşünmediklerinden şikâyet etmeye getirdi de, gönlümü almak istedi. O zaman cahillik işte, sonra sonra anladım ne demek istediğini. .

Elimi sıktı, indi arabadan. Ben arabadan bile inmedim.

Ogün, bugün bir daha görmedim onu. Zaten hemen arkadan evlendim, bir sene geçmeden de, karı baha taktırınca, dostunu şişleyip mapusa düştüm.

Seni Allah mı gönderdi be delikanlı. . İçimi döktüm de ferahladım be. . Hey gidi Şükran hey. . Bak, hatırası işte alnımda. .

Pekiy, sen onu niye arıyorsun şimdi? Yaaa. . Ben de aramalıydım ama, felek komadı yoksa. .

Buralarda bulacağını sanmam, o şimdi Arabistan'da bir yerlerde olmalı. Zengindir gayetle. .

Kadının gönlü gani. . Haa, estağfurullah, sonradan duydum, bir kere de ben mapustayken aramış beni mahallede. . Dedik ya, araba verecekti bana. Almazdım tövbe arabayı. . Of ooof.. Ulan keriz Aliii, ulan Keriiiz. . Koş bana bir şişe yarım kiloluk al oğlum. . Efkâr bastı gene. .

Şimdi burda kahvecilik yapıyorum işte, kahvede kumar da var ufak ufak. . Ben kahvenin üstündeki bu odada otururum. Geçinip gidiyoruz.

88

Neye kalktın? Ufaktan çekerdik be. . Demek sen Şükran'm yiğenisin. . Ulan Keriiz, rakı nerde deyyus?

Selâmetle aslanım. . Yerimizi öğrendin artık, gene gel, beklerim. Bir haber alırsan, bana bildir, e mi aslanım. . Artık onunla nasıl konuşulacağını biliyorum. . İyi kızdı, iyi. .

Güle güle. . Ben de haber beklerim. . Ulan Keriiiiz, itoğluit, nerde ralr ulan. . Bizi gönülden çıkarma oğlum. .

KOPÇA KOPARAN DANSÖZ KEKLİK

Bilmez olur muyum, bilmez olur muyum hiç. . Hem de iyisini bilirim, gayetle iyi tanırım. .

Yok canım, ne Betül'ü?. . Evet, Betül ya, onun piyasadaki asıl ismi Gülcan Keklik'ti.

Betül dedin mi kimse tanımaz. . Onun için sen bulamıyorsun oğlum; dansöz Gülcan Keklik diye anyacaksın. . Hoş aradan seneler geçti, şimdi kimbilir nerelerdedir ya. .

Ö'nu sen en iyisi bar sahiplerine, pavyonculara filân soracaksın. Bilse bilse gene ancak onlar bilir. Ama Betül diye ararsan, nafile, bulamazsın. . Ben de O'nun Betül olduğunu bir tesadüfle öğrendim. Malûm ya, bu dansöz kısmının, seksen türlü ismi vardır, hangisi esastır, hangisi sahtedir, vallahi onu polis de, ahlâk zabıtası da bilemez.

Ben o zamanlar, İstanbul Belediyesinin Beyoğlu kısmında tahsilat şefiydim!. Ne demek tahsilat şefi biliyor musun, gözünü aç oğlum, kral demek kral. Yani o zamanlar Beyoğiu'nun kralıydım.

Sen beni şimdi böyle görüyorsun ya, heheey, bir de o zamanlar görecektin ki. . Allah bilir, sen o zaman ananın karnına bile düşmemiştin daha. . Beyoğlu semti kamilen

-benden sorulurdu. Sen

89

şimdi bu halime bakma, bana Beyoğlu'nda açılmadık kapı yoktu.

Yaa, delikanlı. . Sonradan sol tarafıma nüzul indi de, böyle kaldım. Allaha şükür, beterin beteri var, demişler. Sağ tarafıma nüzul inseymiş, konu-şamazmışım da. .

Hamdolsun, konuşuyorum. Biz yaşta insanların belinden kuvvet çekilir, bütün kuvvetleri dilinde toplanır. Allah göstermesin, bir de konuşamadın mı, öl daha iyi. .

İsteseydim o zaman, vallahi hanlar, apartmanlar dikerdim. Ama yapmadım. Allah biliyor ya namusum dairesinde çalıştım. Benden önceki tahsilat şefi, Belediye'ye bir, kendine üç hisse ayınr-mış. Çok namussuzluk! Ulan, Allah'tan kork, yolsuzluğun bile bir hududu vardır yahu. . Allah şahidim, ben öyle yapmadım. . Bir bana, bir belediyeye, bir bana, bir belediyeye. . Benimkisi, al sana, al bana, bu bana, bu sana. . Hani şimdi fifti fifti diyorlar ya, işte ondan. . Bende yalan yok oğlum. . Hepsini alırsan belediye batar yahu. .

Belediye batınca, sen de batarsın. . O zaman tahsilat şefliği kalır mı? Belediye olmayınca, kimden neyi tahsil edeceksin? Bizden bazı arkadaşlar, arkalarından söylemek gibi olmasın ama, gayetle gaddardır. Olmaz! Biraz da belediyeyi düşüneceksin ki, o da seni düşünsün. . Şaşı Allah'a nasıl bakarsa, Allah da şaşıya öyle bakar, demişler. Sen belediyeyi kollayacaksın ki, belediye de seni kollasın. . Hem efendim, para neyine lâzım? Her kapı açık diyorum oğlum; ye, iç, eğlen, giyin, kuşan, gez, toz. . Ulan, daha Allah'tan belânı mı istersin? Para başka neyine

lâzım, mezarına mı götüreceksin?.

80

Bakma sen benim Darülaceze'ye düştüğüme. Ben burda kendi paramla bakılıyorum.

Emekli maaşım var, biraz da mülküm vardı; hepsini Darülaceze'ye bıraktım. . Yaa. .

Şimdi hatıralarımla baş-başa yaşıyorum. Bunca yıl, devlete, mil ete, memlekete, vatana hizmet ettim, hepsi helâl olsun. Hiçbir vatandaş benden tacizlik getirmemiştir. Hiçbir şikâyete uğramadım. Çünkü herkese mülayim davranırdım. Her vatandaşa muamelem, usulü da-

iresindeydi.

O zamanlar bir komser Recep vardı, gayetle iyi arkadaşım. Biz, hep onunla gezer tozardık. Komser Recep de, hani bir komser Recep ki, Al ah Al ah, Beyoğlu'nda yürürken, vallahi korkudan kaldırım taşları bile titrerdi. Biz o zamanlar delikanlıyız, senden az daha kabacayız. . Her gece, barlarda eğleniyoruz. En çok devam ettiğimiz yer de Kordon Ruj denilen bir gece kulübü ki, Türkçe-si galiba «Kırmızı Uçkur»

demekmiş. Her neyse, benim Almancam zayıftır, onun için manâsını pek iyi bilmiyorum.

Kordon Ruj Almanca değil mi? Benim aklımda öyle kalmış. Herneyse. . Kordon Ruj'un sahibinin, daha bir-iki ban, gazinosu var. Kurt Zeyno derler kî, sizden iyi olmasın, herif gayetle açıkgöz, candan bir arkadaş. . Doğrusunu istersen, çok yüksek seviyede bir. .

Nasıl söylemeli. . Pezevenk desem, hiç yakışık almaz, muhabbet tellâllığı da münasip değil. . Hani «Keyif pezevengi» derler ya, işte onlardan. . Fakat herifin seviyesi yüksek, her işi yaparken, karıncanın bile belini incitmeden, nezaket dairesinde yapıyor.

Bizim de bu Zeynel Bey'in Kordon Ruj'una öbür pavyonlardan daha sık gidişimizin sebebi, o zaman Zeynel Bey Avrupa'dan Macar kızlan getirt-91

miş ki, herbiri dünyayı yangına vermeye yeter ateş parçası. . Onlar piste çıkıp da bacak sallamaya başladı mı, taa uzaktan bakanın bile gönlü tutuşuyor.

Haaa, unuttum söylemeyi, Komser Recep Bey, gayetle vatanperver ve son derecede vazifesine bağlı bir arkadaştı, neme lâzım. . Evet, her gece barlara gelir ama, vazife aşkıyla gelirdi. Çünkü, malûm ya, hırsız takımı, dolandırıcı milleti, suis-timal yapan, ihtilas yapman memurun enayisi, paraları yemek için bu barlara, gece kulüplerine düşerler. Komser Recep'in gözü hep müşterilerin üstünde. . Bir herif, bu barlara dadanıp da, konsomatris karılarla bol para yemeye başladı mı, Komser Recep'in kulakları, av kokusu almış tazı gibi dikilirdi. «Ne lüzumu var suçluları yakalamak için arkalarından koşmaya, onlar da nasıl olsa buralara düşerler, ben ağımı kurmuşum, bekliyorum» derdi. Çok suçlu enselemiştir. Buyüzden de birçok takdirname aldı, gayet gözde bir polisti. Böyle olunca da O'nu kimse yerinden kıpırdatamıyordu. Hem her gece kendi eğleniyor, hem de vazifesini yapıyor.

Ben bu Komser Recep Bey'e «Yahu böyle yerlerde namuslu insanlar para yiyemezler mi?» diye sorardım da, «Yerler ama onlar ya büyük tüccardır, büyük müteahhit, fabrikatör, toprak, çiftlik sahibi, ya da yüksek politikacı filândır. Yalnız onların1

hakkıdır böyle yerlerde eğienmek!» derdi. «Ya biz?» derdim. «Bizimki vazife arkadaş. .» derdi.

Efendim, derken bu Kordon Ruj'a bir herif dadandı, her gece mi her gece geliyor, avuç

dolusu para döküyor. Yaşlı bir adam. . Hemen Komser 92

Recep Bey'in kulakları dikildi. Adam, anadandoğ-raa polis, efendim. . Onda polislik Allah vergisi. . Yolda giderken, önünde yürüyen adamın ensesine bakar «Bu herifin mutlaka bir suçu var, suçlu bu herif!» derdi. Ve de yakalar, karakola tıkar herifi, iki-üç

dakika içinde herifin sahiden bir suçu olduğu meydana çıkardı. Şaşar kalırdım. Enseden bakıp, herifin suçlu olduğu nasıl anlaşılır oğlum, bir düşünsene. . Artık kendikendime, bu kadar isabet olmaz ya, galiba Beyoğlu'na çıkanların hepsinin bir suçu var ki, bizim Recep kimi ensesinden tutsa, mutlaka bir suçunu itiraf ettiriyor, derdim. Anla artık, Recep Bey'deki polislik kaabiliyetini.

Bizim Recep, Kordon Ruj'a her gece gelen o pinpona kancayı taktı. Birkaç gün sonra,

— Tamam, dedi, öğrendim hepsini. .

Efendim, bu adam milyonermiş. Fransızca, İngilizce falan da biliyor. Evliymiş de. . Ama bu barda çalışan Macar kızlarından birine vurulmuş. Her gece o Macar kızını alıyor masasına, çatır patır gavurca konuşuyor. Kordon Ruj'un sahibi bizim Zeynel Bey de pek memnun bu adamdan, çünkü adam her gece mi her gece avuç dolusu para bırakıyor.

Komser Recep Bey,

— Bu herifin bir dalgası var ama, nedir anlı-yamadım, dedi, hırsız olamaz, dolandırıcı

olamaz, memur değil ki suistimal yada ihtilas yapmış olsun. Zengin olduğuna, ecnebiye lisanlarını da bildiğine göre bu herif olsa olsa casustur. .

Gayetle kuvvetli mantığı vardı.

Derken efendim, birkaç zaman sonra, bu herif geliyor bara, az sonra da genç, güzel bir kadın geliyor yanma, ama güzel ki, nasıl. . Tasavvur edemezsin, öyle bir güzel. .

Acaba moruğun abayı yak-

tığı Macar kızı yanında kaç para eder. .

Geliyor bu kadın, o ihtiyar herife yalvarıyor, yakanyor, ağlıyor, ama ne yapsa boş, sonunda herif kovuyor yanından. Kadın da ağlayarak, bir arabaya binip gidiyor. Ertesi gece.yine geliyor.

Öğrendik efendim. Bu güzel genç kadın, o pinpon herifin karısıymış. Her gece gelip kocasma, «Ayıptır. Böyle yerlerde bulunmak senin içtimaî mevkiine yakışmaz. Hadi eve gidelim» diye yalvarır, ağlarmış.

Bir gece yine böyle pinpon herif o güzelim karısını yanından kovunca, kadın gitmedi; bu sefer adam karısının yanında o Macar kızını masasına çağırdı. Kadın,

— Bu Mafcar karısının benden ne üstünlüğü, ne marifeti var, bir öğreneyim. . dedi.

Az sonra Macar kızının numarasının sırası geldi. Lambalar söndü, Macar kızı tüller içinde yarı çıplak çıktı piste. . Renkli ışıklar da üstüne çevrilmiş, başladı oynamaya. .

Kadın da ağlaya ağlaya dönüp gitti. Ertesi akşam, kadın yine kocasının arkasından geldi ki, zilzurna sarhoş, yıkılıyor. Kocasının yanına gitti, Biz, onlannkinin arkasındaki masadayız. Bu Komser Recep Bey'in bir kaabiliyeti daha var, Allah vergisi birader, yirmi metre uzakta fısıltıyla konuşulanları bile duyar. Evet, has ve halis polisin kulağı işte böyle cins,tazı kulağı gibi olacak. Velâkin, o gece kadın da, kocası da bağırarak ko-. nuştuklaırndan, sözlerini ben de duyuyorum, Zeynel Bey de. .

Kadın yaklaştı kocasına, sandalyeye oturmadan,

— Artık benden günah gitti, dedi, ben elim

den geleni yaptım. . Anladım artık, sen gönüllü bir pezevenksin, pezevenklikten hoşlanıyorsun. . Bundan sonra ben de yapacağımı bilirim! Bak, elin heriflerinin gözü

önünde nasıl soyunulup oy-nanırmış, gör de öğren bakalım. . Bundan sonrası senin bileceğin iş.

Bunu söyleyip, başka bir masaya geçti, oturdu. Garsonu çağırdi, bir şişe şarap getirtti.

O şişeyi içtikten sonra garsona,

— Bu barın sahibi nerde? Görüşmek istiyorum. . Haber verin!. . dedi.

Zeynel Bey kurt ki kurt. . O zaten çoktan kokuyu almış, pusuda bekliyor. Ağzı sulanarak güldü, ellerini ovuşturmaya başladı. Gayetle kuvvetli iş adamı ve özel teşebbüscüydü.

Garson haberi getirince,

— Biraz sonra al, yazıhaneme getir. . dedi. Biz geçtik yazıhaneye, az sonra kadın geldi ki zom olmuş.

Zeynel Bey babacan bir eda ile,

— Buyrun evlâdım, buyrun kızım. . Oturun. . Bir isteğiniz mi var? dedi.

Kadın çöktü koltuğa. Bir bakıyor ki bizim Zeynel'e, ben işte o zaman numarasını verdim, bu kadın anasının gözü. . Yahu, birden değişmiş kadın. Kestirmeden istediğini söyledi:

— Ben sizin barda dans etmek istiyorum. Özel dans gösterilerim var, varyete numaralarım. .

Sen şu Zeynel Bey'deki ağızlara bak hele:

— Aman kızım, aman yavrum, nasıl olur, sizin gibi bir temiz aile kadını, sizin gibi bir hanımefendi. . Çok rica ederim. .

Kadın tok tok,

—- Bırak bu ağızları, dedi, canın isterse. . Ben

de gider, başka bir barda oynarım. Bar yok değil ya. .

Kalkar gibi yapınca Zeynel Bey,

— Size yardım etmek isterdim, dedi, dans etmesini biliyor musunuz?

— Dans oryantal dediklerinden işte. . Bilip de nesini bilecekmişim. . Bir kere denersiniz. . Hemen bu gece çıkarım sahneye. .

Onca yıllık Zeynel bile şaştı da,

— Aman. . diye ağzından bir ses çıktı.

— Ne amanı? Senden para isteyen de yok, bir denersin, işine gelirse. . Şimdi ortaya çıkar oynarım. . Orkestrana söyle, çalsın alaturka bişey. .

— Hiç oynamış mıydınız eskiden?

— Göbek atmak değil mi bu, çalgıya uydurup göbek atmak alt tarafı. O kadarını beceririm. Çocukluğumdan beri oynarım zati. .

Bu sefer Komser Recep,

— Evli değil misiniz? dedi, kocanızın izni olmadan, artist vesikası almadan oynayamazsınız ki. .

— Evli değilim. .

— O bey kocanız değil mi?

— Nikâhlı değilim. .

— O zaman da belediyeden müsaade almak lâzım artist olduğunuza dair.

— Uzattınız, dedi, canınız isterse. .

Avının elinden kaçacağını anlayan Zeynel Bey,

— Bu gece için bir defalık deneyelim. . dedi. Bir şişe daha şarap getirtti kadın.

— Ama sarhoş olursanız. .

— Merak etmeyin siz, hele bir meydana çıkalım da. .

96

Bardaki dansözlerin elbiseleri getirildi ki, içlerinden hangisi bedenine uyarsa onu giyecek. .

Zeynel Bey,

-<- Oynayamaz ya, dedi, bir değişiklik olsun işte. . Bu gecelik bir deneriz.

Biz geçtik salona. Az sonra salonun lâmbalarının sönmesiyle, orkestra bir alaturka oyun havası vurmaya başladı, pistin projektörleri de yandı. Pullu elbiseler içinde bir dansöz çıktı piste oğlum, Allah Allah. . Daha tarihler, böyle bir göbek atan, kalça kıvıran dansöz yazmamış. . Yahu bu ne iş!. . *

Onca yılın Zeynel Bey'i bile haptolup kaldı.

— Elimden bu kadar dansöz geldi geçti, böy-lesini daha hiç görmedim. . dedi.

Bir omuz titretiyor, bir gerdan titretiyor, vay babasının canına. . Komser Recep,

— İmkânsız, dedi, bu kadın evvelden biliyormuş dansı. .

Zeynel Bey,

— Hayır, dedi, bilmediği doğrudur. Ördek yavruları yumurtadan çıkar çıkmaz, suya girer yüzerler. Onlara yüzmesini öğreten mi var? Bizim kadınlarımız da göbek atmakta böyledir birader. Bu bir Allah vergisi. . Başka mil etlerde kat'-iyyen yoktur.

Analarından doğunca, bir saz takımı oyun havası çalacak olsa, hemen fırlar ortaya göbek atar bizimkiler. .

Bunca şark dansı yapan dansöz var, bunların ya kafalan kızar, ya da coşarlar, ya da çeker çeker kafayı, yaaa Allah deyip de bir çıktılar mı ortaya çıkış o çıkış, artık tutma, salıver gitsin. .

Dans bitti, alkış, alkış, alkış. . Bir dans daha, bir daha. .

97

Danstan sonra, kadının adının Betül olduğunu işte o zaman öğrendik.

Hemen ertesi gün de resmî muameleler tamamlandı. Zeynel Bey kurt olduğundan, kadını elinden rakipleri kapmasın diye bir sıkı mukavele yaptı. Sonra da,

— Sana bir dansöz ismi bulmalı. . dedi. Piyasadaki dansözlerin yansından çoğunun ismini hep Zeynel Bey uydurmuş. Dakikada isim uydurur ve de o isim piyasada tutar.

— Sen, dedi, keklik gibi dans ediyorsun, senin adın Gülcan Keklik olsun. .

İşte Gülcan Keklik'in yıldızı böyle parladı oğlum. . Onun için, sen Betül diye aradığından bulamıyorsun onu. . Gülcan Keklik desen eski kulağı kesiklerin, eski hovardaların hepsi bilir. . Haaa; sonra sonra Gülcan Keklik'e halk Gülcan Teklik demeye başladı. Sebebi de şu ki efendi oğlum, malûm ya «teklik» demek, bir lira demektir; bu kadın da son derecede cömert, alçakgönüllü, hayır sahibi ve fakir fukaranın gönlünü hoş eden takımından olduğundan, ona «teklik» adını taktı halk. . Evet, gayetle hayırsever ve gönül almasını bilirdi. Gelgelelim, Zeynel Bey'e de, bizim Recep Bey'e de, ne de bana, kat'iyyen o bakımdan yüz-vermezdi her ne hikmetse. . Bize hiçbir zaman hayırseverliği dokunmadı ve cömertlik göstermedi. Biliyor musun, Keklik'in bu muamelesi Zeynel Beyin bayağı haysiyetine dokundu. Öyle ya canım, ne demek olsun, bir koca Zeynel Bey olsun da, yanında çalıştırdığı bir dansöz-parçası kendisine yüz-vermesin ve O'na cömert davranmasın! Allah Allah! Zeynel Bey Keklik'in arkasında, Recep Bey arkasında, ben arkasındayım. Biz aramızda anla-98

saçağız ama, Keklik'i yola getirmenin imkânı yok. . Neyse oğlum, Keklik, Kordon Ruj'da dansa başlayınca, ordaki bütün öteki artistlerin, yıldızların, dansözlerin pabucu dama atıldı. O dünya güzeli Macar kızlarının revüsüne, atraksiyonlarına bile kimsenin aldırdığı yok. Varsa

Keklik, yoksa Keklik. . Kordon Ruj adam almaz oldu. O çıktı mı

dansa, millet ölüyor. Böyle şey görülmemiş. . Onun yüzünden Zeynel Bey dünyanın parasını kazanıyor her gece. . Tüller arasında dans ederken çekilmiş bir resminden afişler yapılmış, bütün İstanbul sokaklarının boş duvarlarını donatmışlar. Gazetelerde hergün boy boy, sayfa sayfa resimleri çıkıyor. Renkli ışıklarla geceleri «Gülcan Keklik»

adı parlıyor sokaklarda. .

Önemlisi de ne biliyor musun, hani bu kadının bir kocası vardı ya, nikâhsız kocası, işte o herifi göreceksin. . Köpekler gibi ayaklarına kapanıp yalvarıyor Gülcan'a, ağlıyor,

«Bütün malımı senin üstüne yapayım» diyor, «Nikâh kıydıralım, nikâhlı karım ol» diyor.

Soyunup ortalığa çıkınca kadının kıymeti arttı. Fakat, bu Keklik çok hain bir kadınmış, onca yalvarmalara kat'iyyen merhamete gelmiyor, o taş kalbi bir parçacık yumuşamı-yor. İskarpinin burnuyla, sanki pis bir paçavrayı itermiş gibi, yerde kıvranan herifi iteliyor. «Senin gibisi bundan hoşlanır, defol! Soyunup ortaya çıkınca mı kıymetim arttî? Hadi git Macar karılarına!» diye herife olmadık hakaretler yağdırıyor. Adam baktı ki Gülcân'm taş kalbini yumuşatamı-yacak, bu sefer bize döndü, yalvarmaya başladı. Zeynel Bey'e ne isterse verecek, paraysa para, mal-sa mal, tek Keklik gazinoda soyunup oynamasın. .

Zeynel Bey de, Keklik'e anlattı bunu. Oğlum, kız bunu duyunca,

— Bundan sonra o herifi buraya sokarsanız, bir daha ben de burada dans etmem! diye resmen protesto etmez mi!

Zeynel Bey, altı aylık mukavele yapmış; kim mukaveleden cayarsa büyük tazminat ödeyecek. Keklik ne dese beğenirsin:

— Peki öyleyse, yarın sabah tazminat ödeyip ayrılıyorum.

Öbür gazinocular, barcılar, Keklik'i kapmak için para dökmeye hazır. Bu sefer Zeynel Bey yalvarmaya başladı. Çünkü Keklik başka bara geçti mi, buranın bütün müşterileri de güürrr diye oraya akacak. Ama bana sorarsan, işin aslı başka, bu Zeynel Bey, Keklik'e abayı yaktı, Gülcan'.dan ayrılmak istemiyor.

İşte ondan sonra o herifi bara da sokmaz oldular. Herif, sabaha kadar barın kapısında bekliyor, it gibi ayazda titriyor. Aradabir bir yolunu bulup içeri dalacak, Keklik'e yalvaracak olursa Keklik'in emriyle barın fedaileri herifi yakalayıp kalorifer kazanının olduğu bodruma atıyorlar eşek sudan gelene kadar bir güzel sopa çekip, bai kapısı

önüne yığıp bırakıyorlar. Herif dayak ye meye razı.

— Dövün, dövün. . Tek onu dans ederken gö reyim de, dövün, kemiklerimi kırın! diye yalvan

yor.

Artık herif, Keklik'in dans etmesine de, her m isterse yapmasına da razı oldu da çoktan, ye ter ki, geceden, geceye o da başkaları gibi O' nun çıplak vücudunu görsün.

Bir gaddar ka dm ki, yahu ona bile müsaade etmiyor.

Bizim Komser Recep Beyi aerseıı, Komser Recep Bey değil. Vazifeyi mazifeyi iyice boşladı. Her gece barda Keklik'e bakmakdan, başka bir yere, bardaki öbür müşterilere bakamıyor ki, hangisinin hırsız, kaçakçı, casus olduğunu anlasın da yakalasın. Gülcan dans ederken, ondan gözünü alamıyor; dünyayı gözünün gördüğü yok.

Mukavele tarihi biter bitmez Keklik başka bir gazinoya aktarma etmez mi! İşte o zaman kıyametler koptu. Keklik'in namı büsbütün aldı yürüdü. Gazetelerde hergün biriki çıplak resmi çıkıyor. Çukulata kartlarına bile resmi basılıyor. Zeynel Bey, Komser Recep'e,

— Kardeşim Recep, dedi bak, bunca senelik arkadaşız. Ne olacaksa senden olacak.

Göster kendini birader. .

Recep Bey, bunun üzerine yine eski formuna girip aşk ile, şevk ile vazifesine dört elle sarıldı. Keklik, hangi gazinoda, hangi barda, hangi pavyonda dans ediyorsa Recep Bey de orda. Kadına kancayı taktı. Recep Bey birine kancayı taktı mı, artık o insan bir daha iflah olmaz. Recep Bey her gece bir zabıt tutturuyor: «Dansöz Keklik namı ile maruf ve ahlâk zabıtamızca müseccel kadının millî ahlâk ve adaba muhalif olarak, son derecede erkekliği tahrik edici hareketlerle ve gayetle müstehcen etvar ve kıyafet ile bilâ entari ve bilâ kombinezon bir vaziyette, ehalinin ar ve haya hislerini rencide eder mahiyette dans ettiğini mübeyyin işbu zabıt varakası tanzim ile gereğinin ifası dileği ile arz ve takdim kılındı. İmza, imza, imza. .»

Keklik yandı. Hergün karakol karakol dolaştırılıyor, savcılığa gidiyor, ifade üstüne ifade veriyor, mahkemelere çıkıyor. Oğlum, ben böyle inat-101

çı kadın görmedim. Yahu, bize birazcık yüzverse kurtulacak ve de son derece rahat edecek. Katiy-yen yüzvermiyor. . Aleyhine birçok davalar açıldı. Kıl kaldı ki mahkûm olup, hapse girecekti. Bir sefer de mahkûm oldu ama, tecil edildi cezası.

Bunun üzerine ne yaptı biliyor musun, katiy-yen açık saçık dans etmedi. Tamamiyle tersine, her yanı kapalı, çarşaf gibi, aynen çarşaf, kapkara bir elbiseyle çıkmadı mı

piste. . Evet, her yanı kapalı. . Ve böylece dans oryantal yapmaya başladı. Dans ederken coşuyor, coşuyor, efendim, yalnız bileğine kadar ellerini, bir de diz kapağına kadar bacaklarını açıyor. Ayağında kaim siyah çoraplar var ama, sanki oynarken çorap aşağı

kaymış gibi yapıyor. O kapkara, kapalı elbise içinden, tozpembe kollar, manolya beyazı

dizkapağı, diz çukuru meydana çıkmıyor mu, yahu millet deli olacak, çıldıracak. . O eski açıkşaçık danslar kaç para eder, bu kapalı dansı daha da çok tuttu. O gazinoda yer kapmak için herkes birbirine giriyor. Masalar karaborsaya bindi. Böyle şey görülmemiş

canım. .

Keklik gazetelere, mecmualara beyanat veriyor:

«Ben, vücudumu göstererek müşterilerimden alkış bekleyen dansözlerden değilim. Ben, sanatımı gösteriyorum. Çok kapalı bir kışlık manto içinde bile dansetsem, kıymetbilir ve sanattan anlayan müşterilerim, benim sanatımı takdir ederler.»

Keklik o kapkara elbise içinde şark dansına başladı mı, seyirciler barbar bağırıyor:

— Kekliiiiik!. . Yaşşa Keklüiiik!. . Biraz da sanatını göster yavrum, sanatını görelim. .

Bunun üzerine Keklik, düşen çorabından bal-102

dırlarını göstermiyor mu, kıyametler kopuyor.

Bizim Recep Bey de her gece bir fezleke tanzim ediyor: «Milli örf, âdet ve an'anelerimize muhalif olarak, bedenine son derece yapışık ve kapalı bir elbise içinde, kadınlığının mahrem vücut hatlarını tebarüz ettirmek suretiyle alâmeleinnâs dizkapağına kadar bacaklarım açmak sureti ile baldırlarını teşhir eden ve böylece halkımızın cinsî arzularını kamçılamakta olan, Keklik namı ile meşhur dansöz hakkında icap eden kanunî muamelenin ifası için işbu fezlekenin tanzim ile takdim kılındığını. .»

Haydi Keklik, Emniyet Müdürlüğüne, haydi savcılığa, haydi mahkemelere. .

Fakat katiyyen pesetmiyor yahu. . Ama zamanla ne de olsa yıldı biraz. . Bunun üzerine yazın Anadolu turnesine çıktı. Artık bir kere adı çıkmış, dillere düşmüş, gazetelerin diline dolanmış ya, her gittiği yerde polis de peşinde. .

Anadolu'da bir şehre gitmiş, neresiydi unuttum, orda bir sahnede tül ü, boncuklu bir elbiseyle yan çıplak dans ederken, nasıl etmişse sutyeni fora etmez mi? Sutyen göğsünden düşünce seyirciler bir azmışlar ki, Allah korusun, oranın milleti hep ayaklanmışlar. Keklik'in

sabıkası yar ya, hemen bir zabıt tutup adliyeye vermişler.

Keklik savcılıkta «Efendim, ben sutyenimi mahsustan fora etmedim» demiş, «sutyen kendiliğinden sıyrılıp düştü. Çünkü efendim, lâstikler, kancalar, kopçalar çürük, ben dans ederken hiçbiri, benim göğüslerime dayanmıyor. Lâstikler çatır çatır kopuyor, kopçalar, çengeller, patır patır sökülüyor. İsterseniz dans ederken gelin, siz de görün. .»

Bir adlî mesele çıkmış ortaya: Mahsustan mı

103

sutyeni fora ediyor, yoksa kasd-ı mansusu yoK aa, sahiden lâstikler çürük olduğundan dayanmıyor mu? Bu noktanın anlaşılması için, bir bilirkişi heyeti seçmişler, o taşra vilâyetinin bütün ileri gelenleri, bilirkişi heyetine girmek için «Aman bu işten anlarım»

demeye başlamış. Kimisi «Ben lâstik mütehassısıyım», kimisi «Hiç kimse benim kadar kopçadan anlamaz» diyormuş.

Bilirkişi gelmiş gazinoya. Bizim Keklik, çalgıcılara,

— Oynak bir hava vurun! demesiyle, çıkmış şanoya, başlamış oynamaya. .

Bir oynarmış, bir oynarmış. . Bilirkişi olanlar kendilerinden geçip de,

— Aşağıdan yavrum, aşağıdan. . Keklііііік! diye nağra savurmaya başlamazlar mı!. .

îki çalkala, üç ırgala, derken oğlum, sutyeni tutan lâstik pat diye patlayıp da sutyen on metre ileri fırlamaz mı? Sutyen fora! Keklik'in göğsü çıkmış mı ortalığa. . Aman Allah!. .

Bilirkişi olanlar,

— Aman nasıl oldu, iyice anlıyamadık, dur hele. . Şunu bir daha görelim. . Biz namus üzerine yemin vermiş, bilirkişiyiz, tlmî rapor vermemiz icap eder. . Aman Keklik, bir daha oyna yavrum. . Sutyenin lâstiğini nasıl kopardığını iyice anlıya-lım. . demişler.

Ve de bir hiyle olmasın diye, bilirkişi olanlar kendi elleriyle sutyenin lâstiğini Keklik'in sırtında iyice düğüm edip bağlamışlar. Ayrıca kopçaların çengellerini de geçirmişler.

Keklik yürümüş şanoya,

— Çalsın sazlar! Keklik başlamış yeniden.

— Döktür yavrum! Kıvііuır! Aşşağdan, yu-

104

kardan!. . Aşşağdan. .

Çat çat çat. . Kopçaların çengel eri sökülmüş gene. . Pat pat pat. . Lâstik patır patır patlamış gene. . Üç kere mi, beş kere mi ne tekrarlatmışlar. Keklik'te Allah nazardan saklasm, öyle bir göğüs var ki, lâstik, kopça, çengel dayanmıyor. Keklik'in göğüsleri halatla sıkıca bağlansa, maşallah öyle bir göğüs var ki kızda, halatları çatır çatır söküp atacak. .

İyi mi? Keklik'e bir ceza verememişler. Çünkü sutyeni fora etmekte hiçbir kastı yok, kasıt olmayınca suç olmaz. Yalnız,

— Aman kızım, demişler, çok sallama ki sutyenin lâstiğini kopartmayasm. .

Keklik ordan başka bir yere turneye çıkmış. Burda basma daha büyük kaza gelmiş. Bu sefer de dans ederken, oyun elbisesinin pullu külotu bacaklarından fırlamaz mı!. . Bak şu tersliğe. . Her geceki oyunda aynı kaza oluyor. Komşu vilâyetlerden, onları da geçtik, taa uzak yerlerden Keklik'in dansını görmek için ahali oraya dolmuş.

Otomobille, trenle, uçakla, atla, arabayla geliyorlar. Otellerde, hanlarda onca adama yatacak yer kalmamış da millet sokaklara dökülmüş.

Hadi gene zabıt, hadi gene savcılığa. . Efendim, ben -affedersiniz- kilotumu mahsustan fora etmiyorum. Fermuarlar çürük, tutmuyor, ben ne yapayım. .»

Hadi gene bilirkişi. .

— Oyna Keklik yavrum. .

Bi o yana, bi buyana, çaat, fermuar bi yana, külot öte yana. . Aman bu ne iş!. . Dur şu fermuarı bir de ben kapatayım ki, bakalım bu sefer sökebilir mi? Bir çift camus olsa, artık bu fermuarı

105

sökemez. Sökemez mi? Bir aşağıdan, bir yukarıdan. . Çatır çatır fermuarın dikişleri sökülür.

Bütün bu olayları da gazeteler ballandıra ballandıra yazıyor.

Bugünkü gibi hatırımdadır; o günlerin çok ünlü bir yazan gazetede Dansöz Keklik için, aşa-ğıyukarı şöyle bişeyler yazmıştı:

«Yavrum Gülcan, ne diye halkımızın ar ve haya duygularını rencide ediyorsun? Rencide etme, ayıptır! Bu ar ve haya duygusu denilen şey, kaput bezi gibi sağlam değildir, çok naziktir. Sen iki göbek attın mı, hemen rencide olur, Allah göstermesin, ar ve haya daman ve perdesi yırtılıverir. Göbeğinin dakikada bilmem kaç titreşimiyle halkın ar perdesini rencide edip yırtma.»

Gazeteci işte böyle bişeyler yazdıktan sonra, bir de şuna benzer akıllar veriyordu Keklik'e:

«Şimdilerde kızlanmızın zerafet elçisi, güzellik elçisi diye, memleketimizin güzelliğini ve zera-f etini yabancılara tanıtmak için dünyayı gezip do-laşmalan moda oldu. En iyisi sen de bizi yabancılara en iyi yerimizden tanıtmak için göbek elçimiz olarak, Avrupa'lara, Amerika'lara git! Göbek nasıl olurmuş, nasıl titretilirmiş, görsünler de, dünyanın gözü, gönlü açılsın! Sonra oralardan buraya, sanki bir yabancı dansözmüşsün gibi döner, gelirsin. O zaman değerin artar, çok lüks gazinolarda göbek atarsın. O lüks gazino müşterileri olan ilerigelenlerin ar ve haya duygulan çok dayanıklı olduğundan, senin göbek titreşimlerinle rencide olmaz.»

îşte o günden sonra Keklik'in yeni bir reklâmı başladı: «Memleketimizin medar-ı

iftihan, lâstik koparan, fermuar söken, kanca tutmaz Dansöz 106

Gülean Keklik», «Dans oryantal kraliçesi lâstik paralayan Keklik Gülcan», «Şark dansları yıldızı, fermuar söken Keklik».

Keklik'in namı aldı yürüdü. Fakat, gelgele-lim kıza hiç rahat vermedik. Zabıt, fezleke, karakol, savcılık, ifade, Emniyet Müdürlüğü, mahkeme. . derken Keklik'in de canına tak etti.

Hiç unutmam birgün gene bir başka gazinoda dansa çıkacaktı. Biz de her zamanki gibi ordaydık. Dansa çıkmazdan önce yanımıza geldi. Recep Beyle Zeynel Bey'e dedi ki:

— Benimle çok uğraştınız, ama kimsenin ahi yerde kalmaz. Ben artık bu hayattan çekiliyorum. Siz de muradınıza eremediniz ya, avucunuzu yalayın. . Yalnız. . (İşaret parmağını Recep Beye salladı) gün ola, harman ola. . Eğer ben de Lokum Betül'sem, bu bana yaptıklarını senin yanma bı-rakmıyacağım. . Günün birinde sana otomobilimin kapısını açtmp kapattırmazsam, bana da Lokum Betül demesinler. .

İşte biz ancak o zaman, Keklik'in Lokum Betül olduğunu öğrendik.

Üçümüz de süt dökmüş kedi gibi sustuk. Keklik yanımızdan gittikten on dakika mı, onbeş dakika mı sonra, Komser Recep birden ayıkıp,

— Yahu, dedi, şimdi ikinizin gözü önünde bu kan bana hakaret etmedi mi? Siz de şahit değil inisiniz? Vazife başında bir devlet memuruna hakaret ne demek, bizzat devletin kendisine hakaret sayılmaz mı? Şu iki paralık dansöz parçası da kim oluyor yahu. .

Şimdi ben zabıt tutup da, şu dansöz parçasını karakola sürükliyerriez miyim?

Zeynel Bey,

— Kanun neyi icap ettiriyorsa onu yapmak vazifendir arkadaş, dedi ben de senin arkandayım.

Keklik, o gece son dansını yaptı, bir dans ki, nasıl anlatsam, dille tarifi mümkün değil. .

Millet çılgınlar gibi alkışlıyor, çatalı tabağı birbirine çarpıyor, masaları, sandalyeleri kaldırıp yere savuruyor. Herkes kendinden geçmiş.

Komser Recep,

— Davranın zabıt tutmak gerek!. . dedi. Davrandık davranmasına, velâkin Keklik'i nerde bulacaksın, kodunsa bul, uçup gitmiş Keklik. . Gidiş o gidiş. .

ÇİFT MOTORLU MİS KAMEPA'NIN AYVA GÖBEĞİ

Yok canım, daha da neler. . Nerden çıkarmış benim Keklik'e aşık olduğumu? Yok öyle1 şey. . Keklik'e âşık olan kendisiydi, sırılsıklam âşıktı. Katiyyen benim hiçbir ilgim ve alâkadarlığım yoktur. Ne münasebet!. . Haa, bak komser Recep de âşıktı, onlar ikisi vurgundu kıza. Bu benim mesleğim, bizim meslekte, yanında çalıştırdığın dansöze âşık oMun mu, yandın bir kere.

Demek size, Darülacezeye yatmış, dediler. Vah vah. . Nüzüllü demek. . Peki ama bunca zamandır arıyorsunuz da nasıl bulamıyorsunuz? İnmeli bir kadın nasıl kaçıp gidermiş

Darülacezeden? Olacak iş değil. .

Seneler var görüşmedik. . Oooo, siz ne bakıyorsunuz, o benden çok yaşlıdır, babam yerinde adam. . Komser Recep Bey'in de ne olduğunu, şimdi nerde bulunduğunu bilmiyorum, kimbilir nerde-108

dir! Ama terfi ettiği zamanı çok iyi biliyorum, baş-komser oldu, sonra izini kaybettim.

Onun terfii de çok enteresanlık bir iştir yani. . Baktım ki payitahtımız Ankara, gündengüne büyüyor; İstanbul'dakilerden başka bir de Ankara'da gazino açayım, dedim. Ankara'da derme çatma iş olmaz, Ankara'nın şanına lâyık iş yapmalı, dedim.

İkinci üçüncü sınıf bir bar açmaya değmez. E benim de bu meslekte, haddimiz-olmıyaraktan, bir namımız, bir şerefimiz var. . Namımızla mütenasip olsun, dedim, kıydım paraya çok lüks ve ekis-tirasmdan bir gazino açtım ki, birinci sınıf turistik bir yer oldu. İlk senesini büyük zararla kapadık, ertesi yıl gene zarar. . İstanbul'da kazanıp, Ankara'da batıracağız. . Benim gazinonun lükslü-ğüne diyecek yok ama, zararın sebebi şu M, o zaman striptiz daha yeni çıkmış, diğer öteki gazinolar Avrupa'dan hep striptizci kan getirmiş. Biz striptizcinin iyi bir cinsini bulup da getirtemiyoruz.

Benim bir ayağım İstanbul'daysa, bir ayağım da Ankara'da. Derken bu bizim Recep Bey Ankara'ya nakledilmez mi? Durup dururken. . Recep Bey çok kızdı. «Ben» dedi,

«bu kadar sene devletime, hükümetime, milletime, vatanıma sadıkane hizmet edeyim, gecemi gündüzüme katıp çalışayım da, buna karşılık bir de Ankara'ya sürsünler, öyle mi? Vazife aşkının mükâfatı bu mudur!» deyip istifayı bastıysa da, istifası kabul olunmadığı gibi, bir de Başkomserliğe terfi ettirilerek gene Ankara'ya naklolundu.

Recep Bey, bu başkomserliğe terfi işine büsbütün şaştı. Çünkü lise tahsili bile olmadığından başkomserliğe terfii mümkün değildir, sanıyordu. Terfi edince sevindi.

«Demek bunda da

bir hayır varmış» diyerek Ankara'ya gitti. Ben d< sıksık iş icabı Ankara'ya gittiğimden Recep Bey'-le her seferinde buluşuyorduk. Bir de öğrendim ki. Recep Bey'i vekillerden birisi hususî olarak emrine almış. Yani işi iş mi iş Recep'in. Onun işi iş ama. benim işler gayet boktan gidiyor. İstanbul'da gazinoda kazandığım parayı Ankara'da gazinoda eritiyoruz. Bir sene zarar,

iki sene zarar. . Eee buna dayanılmaz. Ben Avrupa'dan striptizci getirttim ama, bizim striptizci alâka ve ilgi toplayamadı. Çünkü o zaman Ankara'da bir gazinoda Miss Ka-mepa denilen bir striptizci var, herkes onu görmeye gidiyor.

Birgün ben, işlerin kötü gitmesinden dert yanarken, bizim Recep,

— Yahu, dedi, sen şu Mis Kamepa'yı ayartrp da gazinona alamaz mısm? O karı o gazinodayken. Ankara'daki başka hiçbir gazino iş yapamaz. Çünkü senin gibi lüks bir gazinoya fakir fukara takımı gelemez. İstanbul'daki iş başka, Ankara'nın işi başka. .

Burda gazinoya ekâbir gidecek, hükümet adamlan filân gidecek, zengin ve muteber tüccarlar filân gidecek ki, gazinocu da para kazansın. Onun için sen ne yap et, şu Mis Kamepa'yı ayarla, ayart onu gazinona al.

— Nasıl olur, kadının o gazinoyla mukavelesi vardır. . dedim.

— Ben kadınla ahbabım, benimle gayet iyi konuşuyor. . dedi.

— Yahu o kadm Türkçe bilir mi? Bilmezmiş.

— Sen gavurca bilir misin? Bilmezsin. .

— Eeee, nasıl konuşuyorsunuz?

110

— Efendim, bu kadın, bizim vekil beyle çok sı-kıfıkı ahbap, aralarından su sızmıyor.

Malûm ya, ben de her gece vekil beyefendinin arabasındayım. Miss Kamepa'yı numarasını yaptıktan sonra her gece arabaya alıp Vekil Bey'e götürüyorum. Bazan da Vekil Bey'le birlikte arabaya biniyorlar. Biz işte kadınla böyle böyle ahbaplığı

ilerlettik. Kaşla, gözle, işaretle, mişaretle anlaşıyoruz. Kadın benden pek bi hoşlaştı.

Bir görsen kardeşim, bir âfet-i cihan bu karı. . Aman şunu ayartmanın bir yolu. .

Bir gece Recep Bey'le beraber, Mis Kamepa'-nın çalıştığı gazinoya gittik. Benim gazinoda her gece ancak iki üç masada müşteri var, halbuki bu gazino tıklım tıklım dolu. . Recep Bey,

— Hep bu Mis Kamepa'nın yüzünden gazino doluyor. . dedi.

Mis Kamepa'nın numarası başlayacak. Salonun ışıkları söndü, pistin spotları yandı.

Evet, artist ortaya çıkarken salonun ışıklan karartılır ama bu kadar da karartılmaz, biraz ışık olur, âdet böyledir. Recep'e:

— Salon zifiri karanlık oldu, acaba neden bu kadar kararttılar? dedim.

Recep dedi ki:

— Mis Kamepa. soyunmaya başladı mı, neden salonu böyle zifiri karanlığa boğduklannı anlarsın. . Striptize burda daha yeni başladığı günler, salonu bu kadar karartmıyorlardı, ama sonralan baktılar ki olmuyor. . Çünkü çok ayıp oluyor, kadın soyunurken erkek seyircilerin suratlan değişiyor. Herkes birbirinden utanıyor, ertesi gün de alay ediyorlar birbirleriyle. . Şimdi kendin de göreceksin ya, Mis Kamepa soyunmaya başladı mı, kendini tutmanın imkânı yok. Kimi, masayı avu-111

I'1

cuyla sıkıştırıyor, kimi örtüleri koparıyor, kimi şaşkınlıktan bardağı, kadehi deviriyor.

Görülmemiş bişey bu kadın. .

Pistin ışıklan yandı, bir de baktım ortada korkunç bir orangotan. .

— Yahu bu ne? '

— Şimdi görürsün. .

Pistin bir köşesinde de korkudan titreyen bir kadın. . Orangotan başladı kadını kovalamaya. . Kadın kaçar çığlık çığlık, orangotan homurdana homurdana kadını kovalar.

Derken o koca orangotan kadına bir pençe atıp, kadının üstünden mantosunu sıyırdı.

Kadm kaçtı yine. . Orangotan ardında. . Bir pençe daha. . İşte böyle böyle orangotan pençesini ata ata muzun kabuklarını soyar gibi, kadını soyup çırılçıplak etti. Kadm, yerde acıdan kıvranıyor. Orangotan dersen, etrafından dolanıp duruyor . . Sonunda orangotan kaptığı gibi çıplak kadını, kollarınm arasında içeriye kaçırdı.

Bereket ışıklan birden yakmadılar da, seyirciler derlenip toparlanmaya fırsat bulabildi.

Recep Bey,

— Nasıl? dedi.

Şöyle bir silkinip kendime geldikten sonra,

— Kadmda hüner varmış birader, dedim, bunca adam boşuna doldurmuyor gazinoyu. .

— İstersen ben bu gece arabada yolunu yapayım, bir ağzını arayayım kadının. . dedi.

Recep Bey, arası iyi olduğundan Vekil Bey'den yardım görerek meseleyi kadına açmış.

Kadın da,

— Çalıştığım gazinocuya, mukaveleyi feshedince tazminatımı ödesin, her gece de bin lira versin, onun gazinosuna gelirim. . demiş.

112

Gecede bin lira, o zamanlar duyulmuş para değil. Ama hepsine razı oldum. Mis Kamepa geldi benim gazinoya. Gelir gelmez de benim gazino müşteri almaz hale geldi, her gece tıklım tıklım, bütün müşterilerimiz hep,silme ekâbir takımı. . Mis Kamepa, sonraları bir numara daha çıkardı. Orangotan onu soyup da çırılçıplak bırakınca, tek ışık kalıyor, bu ışık da küçüle küçüle, yalnız Mis Kamepa'nın göbeğini gösteriyor, başka hiçbir yeri görünmüyor, kadının. İşte o zaman, o göbek, ama ne göbek beyim, dönüyor da dönüyor, dönüyor da dönüyor. . De ki bir motor, değirmentaşını döndürüyor. Kadının bu göbek döndürme numarası tuttu ki, hiç sorma. . Çift motorlu diye lakap taktılar.

İşimiz gıcır. . Tam ben belimi doğrultacağım. . Gelgelelim kadın rahat durmuyor ki. .

Müşterilerimiz içinde ne kadar ilerigelen ve büyük adamlanmız varsa, hepsine ayn.ayn pas veriyor. Yahu, nerdeyse kadın, hükümet buhranına sebep olacak. . Herkes birbirine düştü. Ankara'da yüksek sosyete muhitinde Mis Kamepa'dan başka lâf konuşulmaz oldu. Erkekler övünüyorlar:

— Mis Kamepa'yla dün gece beraberdik. .

— Mis Kamepa bana âşık. . Dedikodular yayıldıkça yayıldı. Yüksek sosyete aileleri birbirine girdi. Kadınlar,

— Bu ne biçim ahlâksız karıymış, kocalarımızı baştan çıkarıyor. . diye şikâyete başladılar. O kadm, öbürünün kocasına şikâyet ediyor, öbürünün kansı, ötekinin kocasına şikâyet ediyor :

— Aman şu karının elinden kocamı kurtarın! Mesut aile yuvamız yıkılacak!

Basbayağı siyasî bir mesele oldu bu Mis Kamepa.

113

İ|,!ı

.1 ı

Efendim, kabahatin başı, Mis Kamepa olacak namussuz kanda. Zaten memlekette ilerigelen adam kaç kişi, ulan hepsine birden .pas verilir mi, hepsiyle birden kırıştırılır mı! Bir tanesiyle kaynat, yaşa istediğin gibi. . Lâkin kadının gözü doymuyor. .

Herkes birbirine düştü. Sonunda da olan oldu. «Mis Kamepa'nın smırdışı edilmesi» için hükümetten karar çıktı. Eyvaaah!. . Ben haberi Recep Bey'den aldım:

— Mis Kamepa smırdışı edilecek, bu vazifeyi de bana verdiler. . Yarın sabah götüreceğim. .

Aman, n'olacak şimdi? Yandık biz. .

Haber vermek için o akşam Recep Bey'le birlikte Mis Kamepa'nın kaldığı otele gittik.

Recep Bey yarı işaretle, yan Türkçeyle, karan bildirince kadın bir gülme tuttursun da bülbül gibi Türkçe olarak, .

— Beni burdan kimse dışan atamaz! demesin mi?

Şaşıp kaldık.

— Neden atamazlarmış? Hükümet kuvvetiyle atılacaksın!. .

— Beni hiçbir kuvvet atamaz. . Çünkü. . Gülüyor.

— Neymiş?

— Çünkü ben Türk'üm ayol. . Hay enayiler, beni tanımadınız, ben Gülcan Keklik değil miyim? Kakavanlar. . Baktım sizin elinizden kurtuluş yok, baldırımı açsam «Ahlâkı bozdu» diye zabıt tutarsınız, belimi göstersem «Ahlâkı bozdu» diye mahkemeye verirsiniz. . Ya, öyle mi? Ben de Avrupa'ya gidip striptizci oldum, iki-üç sene dışarlarda sürtüp Mis Kamepa diye geldim buraya. .

114

— Deme!. . Amma da değişmişsin kız. . Hiç tanımadık. .

Recep Bey'e dedi ki:

— Seni Ankara'ya aldırtan kim? Seni terfi ettiren kim? Seni vekilin emrine tayin ettiren kim? Hep ben değil miyim? Ben sana dememiş miydim «Sen benimle çok uğraşma, ben sonra otomobilimin kapısmı açtınr kapattmnm sana. .» diye. .

Recep Bey,

— Pes, dedi, ben sana pesettim!. .

— Demek ben ellisinde, altmışında masum kocaları ayartıp ahlâkını bozuyor muşum. .

Vay agucuk bebekler!. . Siz beni burdan bir yere gönderemezsiniz. Burası benim memleketim. . Bu sefer göstermedik yerimi bırakmadım, neden gene eskisi gibi zabıtlar tutmadın?

Recep Bey,

— Anlamam, ben emir aldım, seni götüreceğim. . deyince.

— Bana bak, dedi, hani yanımda bir Alman var, her gece orangotan kılığına girip beni soyuyor; kafamı kızdırma, sonunda o orangotan kılığını sana giydirtir; o işi de sana gördürürüm. . Git söyle, ben ecnebi değilim. .

Evet, işte böyle. . Sınır dışına atamadılar. Bu iş böylece gizli kaldı. Keklik de bir daha dansözlük etmedi, bir daha da onu görmedik. . Yalnız duydum ki çok zengin bir adamla evlenmiş.

Fakat bişey söyliyeyim mi, işte sana yemin, hem vallahi hem billahi, hani o soyunduktan sonra ışık göbeğinde toplanıyordu da, göbeğini döndürüyordu ya, ben daha o göbeği ilk görüşümde «Yahu bu kadın imkânı yok yabancı olamaz, bu 115

f i

i i İl

göbek bizim yerli göbek. .» dedim ve tanıdım. Çünkü hiçbir ecnebiye karısında öyle ayva göbek olamaz. Bunca yılın gazinocusuyum, hiç tanımaz mıyım yerli göbeği. . Halis bizim yerli malı göbek. Ne kadar kendini değiştirmişse de, gene de göbeğinden anlaşılıyor. Bildiğim halde ben nasıl oldu da ecnebi artisti diye yuttum. İşte hâlâ buna yanarım. .

BİR GAZETE HABERİ

Yirmi milyonun sahibi kadın aranıyor. Tahminen kırk sene önce, babalarından miras kalan birkaç tarla yüzünden kardeşiyle arasında anlaşmazlık çıktığı için, ailesine kahredip küçük yaşta ¦gurbete giden Hasan adlı bir köylü, uzun maceralar yaşadıktan sonra yerleştiği Kahire'de, Mısır'ın asîl ailelerinden çok zengin yaşlı bir kadınla evlenmiş, kimsesiz olan karısının ölümünden sonra, bütün serveti Hasan'a kalmıştır.

Çocuğu ve kimsesi olmayan Hasan'in birkaç ay önce ölümünden sonra açılan

vasiyetnamesinden, bütün servetini, köyündeki ağabeyinin kızı Güllü'ye bıraktığı

anlaşılmıştır. Bu mirasın para ve mal olarak yirmi milyon lira veya dolar olduğu tahmin edilmektedir. Bu büyük miras haberi köye geldiği zaman, altı-yedi yaşındayken kasabadaki bir memura evlâtlık verilen Güllü'yü hatırlayabilen ancak biriki yaşlı

bulunabilmiştir. Güllü'nün nerde olduğunu bilmeyen üveği annesi ve öbür akrabaları, miras haberini alınca, danışdıkları avukatlardan kendilerine de hisse düşeceğini öğrenince, Türkiye'nin her-bir yanına dağılıp Gül ü'yü aramaya başlamışlardır. Fakat aylardan beri aranmakta olan Güllü'nün bugüne kadar izine rastlanmadığı gibi, ya-116

sadığına veya öldüğüne dair de bir haber alınamamıştır. Oysa nüfus müdürlüğündeki kütük kaydında Gül ü'nün ölü kaydı bulunmadığına göre, milyonların sahibi hâlen hayattadır. Bu durumda, Türkiye'nin sayılı zenginlerinden büyük bir milyoner olduğundan habersiz yaşayan zavallı Gül ü şu anda kimbilir nerede ve belki de çok sıkıntılı bir hayat sürmektedir. Güllü'nün üveği annesinden olan kardeşinin oğlu, üniversite öğrencisi bir genç, büyük halasının yerini bildirene büyük para verileceği va'dinde bulunmaktadır.

KIMILDAYAN PERDENİN ESRARI

Siz mi aramıştınız? Üç-dört kere yazıhaneye geldiğinizi söylediler. Eve de uğramışsınız. İki haftadır yoktum İstanbul'da, bir iş için Ankara'ya gitmiştim. Neydi efendim, ne mevzuda? Hususî bir mesele mi? Ne gibi? Bir kadın. . Betül Hanım?

Hatırlıyamadım. . Hasan Köselek Bey mi gönderdi sizi? Yaa, çok iyi arkadaşımdır. .

Otursanıza. .

Betül Hanım'r tanıyor muymuşum? Hasan Köselek mi söyledi? Acaip! Betül adında bir hanımı arıyorsunuz. . Ne için? Ya. . Bir zamanlar bana şoförlük teklif etmiş demek. .

Katiyyen hatırlamıyorum. Benim şoförlükle hiçbir ilgim yok ki. . Tabii. . Perde arkasındaki mi? Haa, şimdi anladım. Hay Allah iyiliğinizi versin. . Bildim, bildim. . Canım, o eski macera. . Evet, ben bu vakayı Hasan Bey'e anlatmıştım, bir zamanlar. . Ne tuhaf.. Ner-den nereye!. . Siz Betül Hanım deyince birdenbire hatırlıyamadım. Çünkü

ben o kadını Müzayede Hanım diye tanımıştım. Hatta o zamanlar O'nun hakiki ismi Müzayede sanmıştım, meğer takmay-mış. . Çok iyiliksevermiş. . Hayır kurumları yara-117

rina verilen balolarda dudaklarını arttırmaya çı-karırmış da, ondan Müzayede Hanım adını takmışlar. . Ya. . Efendim, artırma kızışır, bir apar-tıman parasına kadar yükselirmiş.

Peki niçin arıyorsunuz? Hmm, evet. . Bilsem neden aradığınızı, daha başka olur tabii. .

Değil mi ya? Akrabanız filân? İyi öyleyse. Hasan Köse-lek eski dostumdur, hatırını kıramam, madem sizi o gönderdi. .

Sonraları onun için çok şey duydum ama, benim onu tanıyışım yalnız kısa bir müddet, bir gece içinde olup bitti. Rüya gibi bişeydi bu. .

Şimdiki gibi değil, nerde. . Bizim gençliğimizde okumak daha zordu, hele benim gibi fakir gençler için. . Maalesef liseyi biteremedim. Askerlikten sonra, Tapu dairesinde bir küçük memur oldum. Evet okumak zordu ama o zaman iş bulmak şimdikinden kolaydı; çünkü lise mezunu parmakla gösteriliyor. .

Maaşımız çok az, geçim zor. O zaman annem var, bir ablam, bir de mektebe giden küçük kardeşim; bunların hepsi elime bakıyor. Ellidokuz lira yetmiş kuruş mu ne maaş

alıyorum, düşünün artık. . Dairede aynı odada çalıştığımız bir arkadaşımız var, Kenan adında. . Çok yakışıklı bir oğlandı. Üstelik de gayet şık giyinir ve bol para harcardı. Pek öyle işde güçte gözü yoktu. Dairede biz çalışırken, o başını masaya dayar uyuklardı

akşama kadar. Hem paralı, hem de çok cömert olduğundan ona amirlerimiz de seslerini çıkaramazlardı. Memur arkadaşlan sıksık büyük lokantalara götürüp ziyafet çekerdi.

Çok para harcadığından hepimizin gözü üstünde. . Oysa memurluğa o benden sonra başlamıştı.

118

Daireye ilk geldiği zaman üstü başı dökülüyordu! Sonra birdenbire kılığını düzeltti, iki dirhem bir çekirdek oldu, Miras filân kaldı zannetmiştim; o da değilmiş. . Kenan'ın parayı nerden bulduğu hepimize merak olmuştu. Bir küçük memur nerden bulur bu kadar parayı, besbelli rüşvet alıyor. Ben rüşvet almadım dersem, yalan. . Ama bizim gibi küçük memurların aldığı rüşvetten ne çıkar, cıgara parası bile olmuyor.

Bir akşam beni Boğaz'da bir lokantaya davet etmişti. İçerken bir punduna getirip,

— Arkadaş, sen bu kadar zenginsin de neden bu memurluk yüküne katlanıyorsun?

dedim.

— Yok canım ben zengin değilim. . dedi.

— Öyleyse bu kadar parayı nerden bulup harcıyorsun? diye sordum.

— Pek kurcalama. . Herkesin bir dalgası var., dedi.

Bu üstükapalı söz üzerine daha çok şüphelendim. Kollamaya .başladım, rüşvet ahrken bir ya-kalasam. . Hep arkasandayım ama, bir dalaverası-nı yakahyamadım. İş yapmıyor ki rüşvet alsın. . Bigün buna açıktan açığa, geçim sıkıntısı çektiğimi anlattıktan sonra, işi tehdide bindirip,

— Aldığın rüşveti kırışacağız, bana da pay ver, yoksa ihbar ederim, dedim.

Umursamadan,

— İyi ya ihbar et! dedi.

Bir zaman dargın durduk. Çok geçmeden de memurluktan ayrılıp, gitti daireden. Beni de işten çıkardılar. . Halim perişandı. Ne halt edeceğim diye pis pis düşünüp duruyordum. Bigün Beyoğlu'n-da avare avare dolaşıp dururken Kenan'la karşılaştım.

Aramızda bişey geçmemiş gibi bana yakın-

119

hk gösterdi. İşten çıkarıldığımı öğrenince acıdı halime. Bir pastaneye girdik.

— Senin gibi bir delikanlı işsiz kalır mı hiç? dedi.

— Elimde bir zanaatım yok, diplomam yok, torpilim yok. .

— Kendine yazık ediyorsun. . Boyun uzun, omuzların geniş, aslan gibisin, yakışıklısın da üstelik. . Tam arayıp da bulamadıkları cinsten. . Seni görseler kapışırlar be. .

— Kim kapışır. . Ne diyorsun sen, aylardır ortalıkta dolanıp duruyorum da suratıma bakan bile yok. .

— Hani sen bana bir zaman nerden para bulduğumu sormuştun ya. .

— Evet?

— Sana bir arkadaşlık yapacağım.'.

Anlattıklarına göre, o gece Yüksek Kulüp denilen yer neresiyse, orda balo varmış, beni oraya götürecekmiş. Oraya gidince, benim gibi bir delikanlının iş bulmaması imkânsızmış.

— Yalnız kılığını düzeltmelisin biraz. . dedi. Beni evine götürdü. Maçka'da küçük bir apartımanda tek başına oturuyor. Fazla bir simokini varmış, çıkardı.

— Giy şunu!

Giydim, büyük geldi. Hem bol, hem de uzun. .

— Yahu aksiliğe bak, kiralık elbise veren yerler çok ama, vakit geçti, şimdi hepsi kapalı. . Vakit olsa bir terziye düzelttirirdik'bunu da. .

Bir zaman düşündükten sonra,

— Dur, bir kolayını buluruz. . dedi. Giydirdi bana simokini. . Elinden de her iş geliyor. İğnelerle tutturarak pantalonun ağını, be-

120

lini daralttı, ceketin kollarını kıvırıp iğneledi. Sonra da smokini sıkıca ütüledi. Giyip baktım kendime aynada, eh tam olmuşum. . Elbisenin iğreti olduğu hiç bel i değil.

Teftişe hazır uçaksavar topu gibi pırılpırıl parlamışım.

Sonra efendim, Kenan'ın bir arkadaşı varmış, o arkadaşı nişanhsıyla geldi eve. Hususî arabaları da var, bizi de alıp götürdüler, Anadolu yakasına geçtik, o dediği Yüksek Kulüp'e geldik.

Bu Yüksek Kulüp denilen yer, koskoca bir bahçe içinde, deniz kıyısında büyük bir köşk. . Bahçedeki kapıcı yeri, benim o zaman anamla, . kardeşlerimle oturduğum Şehremini'ndeki evden daha büyük. Araba, bir kanadı açık, demir kapıdan girdi, bir zaman kumlu, çakıllı yoldan, ağaçlar arasından gittik. . Köşkün önünde indik arabadan.

Başka hususî arabalann durduğu yerde park yaptı bizim araba da. .

Siz İstanbul'un acemisisiniz, değil mi? Bilmezsiniz oralarını. . Biz gittiğimizde hava kararmıştı iyice. Ama o koca köşk, ışıl ışıl donanmış elektrikle. Bahçedeki ağaçlara da renkli lâmbalar asmışlar. Bahçe yollarında da süslü demir lâmba direkleri var. .

Ben hayatımda böyle muhteşem bir yer görmemiştim. Yürürken elim ayağım dolanmaya başladı. Hem geldiğime pişmanım, hem de burasını merak ediyorum.

İki yandan geniş basamaklı mermer merdivenle çıkılıyor köşke. Sonra beyaz boyalı, işlemeli demir kapı. . O kapıyı geçince bu sefer, yine işlemeli, oymalı, gayetle süslü bir tahta kapı. . Daha sonra camlı bir koca kapı daha. . Ordan salona 121 giriliyor. Salon dersem, ova gibi bir yer, içinde at koştur. . Salona girince, birden suratıma çarpan ışıklardan, burnuma yumruk yemiş gibi sersemledim, gözlerim karardı.

Biraz da ürkeklik var bende, ondan. . Demek yıllardan beri duyduğum yüksek sosyete denilen yer burası, şimdi ben yüksek sosyetenin içine girince, iyice serseme döndüm.

Gözüme çarpan ışık biyandan, kulağımı dolduran kahkahalar biyandan, müzik biyandan, evet, çarpıldım.

Salon süslü kadın, erkek dolu. . Karşılıklı kapılar açılıyor salona. Bu kapılar oymalı, işli, yaldızlı ve boyalı. . Duvarlar tirşe yağlı boya, yaldızlı kabartma yapraklarla duvarlar bölüm bölüm çerçevelenmiş. Bizim bildiğimiz üç katlı ev yüksekliğindeki tavan da boydanboya renkli, yaldızlı süslerle bezeli. Kocaman, salkım salkım avizelerin merceklerinden yansıyan ışıklar, fıskiyeden fışkı-nrcasına salona dağılıyor. Kadınların tozpembe, matesmer, durubeyaz, kaysı kumralı, duru-ak, kadife tenli çıplak omuzlarına, enselerine, sırtlarına, boyunlarına,, gerdanlarına, avize merceklerinden renk renk yelpazelenen ışıklar serpiliyor.

Şaşkınlık içindeyim. . Burası çocukluğumda seyrettiğim bir filmdeki muhteşem bir salona benziyordu; Viyana saraylarından bir salon. .

Şimdi nerdeyse, yaldızlarla, nişanlarla süslü kaskatı bir mareşal elbisesi içinde, rugan çekmesinin altından geçen sübyesiyle, pantalonunun ütüsü kalıp gibi görünen Avusturya İmparatoru merdivenden ağır ağır salona inecek, tafta tuvaletinin içinde taşbebek gibi duran ve elindeki ipek dantel mendilini ovuşturan kadının sol elinin parmaklarının ucundan yavaşçacık tutup, dansa başlıyacak.

122

Bir Viyane valsi kadınlarla erkekleri saracak. . Sonra monokllü prensler, arşidükler, prensesler, kontlar, kontesler, baronlar dansa katılacaklar. Kıyıya çarpan dalga fışırtılanyla ipek, atlas, dantel, tafta fistanların uzun etekleri yerden kesilecek.

Kadınlar, erkeklerin ellerinden savrulup tüy tüy, renk renk havada uçuşacaklar.

Hafta izninde Yenicami avlusuna gelip de, hiç görmedikleri İstanbul kalabalığının korkusundan kaybolacaklar diye birbirlerine sokulup elele tutuşan askerler vardır ya, ben de işte öyle oldum. Kenan'ın eline yapıştım. Bir de baktım, bizi arabasında getiren adamla nişanlısı yanımızdan yok olmuşlar. Kenan çekip elini kurtardı benden. Dibe doğru yürüdük. Kenan beni kalabalıktan çekip,

— Bu gece, dedi, kendini iyi kullajıabilirsen, yıldızın parlayabilir!

— Nasıl iyi kullanayım kendimi?

— Satış meselesi bu. . Kendini satmasını bileceksin. Ağırdan al, dirhem dirhem sat kendini. . Parlak bir istikbal hazırlıyabilirsin kendine. Benden arkadaşlık bu kadar, gerisi senin erkekliğine kalmış bir iş. Bu gece burda bir iş çıkaramazsan, anla ki sende hiç iş yok, ömrün oldukça sürünmeye mahkûmsun demektir. Ondan sonra kaldır kendini Saray burnu'ndan aşağı at. .

Sanki burası iş bulma kurumuymuş gibi konuşuyor. Bilmediğim bir yer, tanımadığım insanlar, herkes buraya eğlenmeye gelmiş, kimden gidip de iş istiyeyim?

Kimseden iş istemiyecekmişim. İş kendiliğinden ayağıma gelirmiş benim. Yalnız ben salma salına boy gösterecakmişim. .

123

Ayrıca birisinin tanıştırması da gerekmezmiş,. önüne gelenle senlibenli konuşmalıymışım. Zaten beni bulurmuş onlar. . Onlar dediği kimlerse. .

— Önce sana Kulüp'ü gezdireyim. Altta bar var. Yukarda da odalar, bir de oyun salonu. . diyerek koluma girdi.

Üst kata çıktık. Geniş uzun bi koridor sonunda bir salon daha.

En üst kattaki geniş balkon hemen deniz üstünde gibi, sanki bir gemi güvertesinin burnunda-yım. Garsonlar, ellerinde içki bardakları dizili tepsi, terastaki beyaz boyalı

demir masalarda oturanlar arasında gidip geliyorlar.

Dalgalar ay ışığında yalap yalap yalazlana-rak yumuşak bir fısırtıyla kıyıya çarpıyor.

Az' öteden geçen vapurun ışıklan denizde titreye titreye yansıyıp uzaklaşıyor.

Alttaki büyük salonda dans edenlerin ara-, sından geçip en alt kata indik, orası da pavyon. . Pavyonun uzun bir girişi var, bu girişin iki yanı aynalarla kaplı. Aynalan duvarlara öyle düzenlemişler ki, insan aynaya bakınca kendini on-onbeş tane görüyor.

Öyle ki bir an büsbütün şaşınp bocaladım; çünkü Kenan çoğaldı birden, onbeş, yirmi tane oldu. Hangisi sahisi, hangisi aynadaki yansıması, anlaşılmıyor. Az kalsın aynaların içine yürüyecektim. Ama aynalı koridordan pavyona girince daha da kötüsü geldi başıma. Pavyonun orasına burasına kalın camdan duvarlar koymuşlar. Camlar da pınl pırıl. . Üstünde bir tek leke yok ki, insan cam olduğunu anlasın. Ben yallah edip camın üzerine yürümez miyim! Başımın kaim cama çarpmasıyla gözümden şimşekler çaktı, fe-124

leğimi şaşırdım. Kenan yetişip tutmasa, camın dibine yuvarlanacaktım. İnsanların hödükleri ayırt edilsin diye mi bu camları buraya dikmişler, nedir. . Pavyonun turistik banna geçtik. Bir caz da burda var, pistte beş çift tek gövde olmuş, danse-diyor. .

Efendim? Betül Hanım mı? A kardeşini, ben size ordaki şaşkınlığımı anlatmazsam, o perde meselesini nasıl açıklanm? Kulübü inceden inceye anlatmaktan maksadım da bu ya. . Hoş, o kulübü saatlerce anlatsam, bitmez, yine de anlatamam. .

Amerikan barda kadınlı erkekli sarmaş dolaş olup, ahtapotun kollan gibi birbirlerine dolanmışlar. . Pavyonun dört bir yanında localar var, loca-larm kapıları kafesli, kimisinin kapısına hamam peştamalı gibi peştamallar asılı. . Her locadan bir cıvıltı geliyor.

Kanarya çiftehanesi gibi bir yer burası. . Asıl curcuna sabaha karşı olurmuş. .

Biz de oturduk bar önündeki o dik sandalyelere, başladık içmeye. . Bereket versin burası, salon gibi parlak ışıklı değil, gayet loş bir yer. Yoksa kafam cama çarpınca, herkes görür, rezil olurdum.

Yukarı salon o kadar parlak aydınlıkken, burasının neden böyle loş olduğunu sordum.

Yarı karanlık, gözgözü görmüyor. Ortada hiç lamba falan görünmüyor, ışıklar gizli hep. . Hem de hep renkli ışık: Sarı, kırmızı, yeşil. .

Kenan böyle yerlerin kurdu olmuş, bilmediği yok. Bu loşluğun sebebi varmış. Bir kere burada çok içilirmiş. İçkinin etkisi biyandan, bu kör ışıklar biyandan, burda en kaknem karılar bile erkeğin gözüne dünya güzeli görünürmüş. Bu ölü gözü gibi kör ışıklar, seksen yaşında kanyı, onseki-125

zinde taze gösterirmiş. Buruş buruş çizgili deriler, bu renkli yarı aydınlıkta rötuş olur, gülpembesi ten görünürmüş. Kenan bir keresinde bu pavyonda, ancak onsekizinde bir kızla tanışıp evlenmeye bile kalkmış. Birbirini deli gibi sevmişler, çekmişler kafayı, çekmişler kafayı. . Ama kız, bitürlü pavyondan dışarı çıkmazmış. . Kenan, «Üst salona gidelim biraz. .» dedikçe, kız şarabı dayar, «Kalabalıkta ne yapacağız, mutluluğumuz bozulmasın. . Sabah olunca burdan doğru gider, yıldırım nikâhı kıydırırız. .» dermiş.

Onsekiz yaşındaki körpecik kızı, bir de ışıklı o üst salona çıkarmış ki, rçe görsün, ellisini .aşkın bir gudubet karı değil

mi?

Duvarlar, dallar, yapraklar, alçıdan süsler arasına gizli bu renkli kör ışıklar, büyülü peri değneği değmiş gibiymiş; sekseninde karının buruşuk suratına değdi mi, yirmisinde gelinlik kız yapıyormuş. .

Sonra bu kör karaltıda kadın erkek birbirini

şaşırır, sözde farkına varmazken gelip değiş tokuş olurlarmış. Tabii aydınlığa çıkınca yanlışlığı anlayıp birbirlerine «Pardon!» diyorlarmış.

Yalnız ne var ki, her kadına her renk pudra nasıl gitmezse, nasıl her kadının kendi tenine göre ayrı renk pudra kul anması gerekiyorsa, bu yarı aydınlık renkli ışıklar da kadınına göre değişir-mlş. Onun için yüksek sosyetenin her kadını, kendisine hangi renk ışığın gittiğini bilirmiş. Kimi kadın varmış, kırmızı ışıkta otuz yaş gencelir de, yeşil ışıkta hortlağa dönermiş. Kimisi sarı ışıkta tazelenir, mavi ışığa yatınca bir cadı

olurmuş. Bu dalgalar hep bilinecek. . Yüksek sosyete kadınlığı kolay değilmiş.

126

Dekoratörlük diye bir meslek varmış ki, bu mesleğin esası, gözboyama, inşan gözüne yuttur-makmış. Bu renkli ışıklan, bu yari aydınlığı yapmak zormuş. Bu pavyonu, gözgözü

görmez bir süslü kömürlük haline getirmek için, Fransadan çağ-rılan bir dekoratöre avuç dolusu para verilmiş.

Yetmişinde karı. . Berber, makyaj, süt banyosu, manikür filân, yirmi yaş gençleşip, ellisine

iniyor. Moda üstüne fistan giyinip on yaş daha küçülüyor, oluyor kırk. . Aşk ile meşk ile on yaş daha iniyor, ediyor mu otuz. . Ee, bunun cilvesi var, döktürmesi var, dansı, zıplaması, hoplaması, beş yaş da ordan indi mi: Karı yirmi beşinde oluyor. Bir de kendine uygun renkli kör bir ışık altına yattı mı, kan oluyor onsekizinci bahannda bir fidan ki, insan sevmelere doyamaz. Sonra, günün birinde namussuz azrail, yetmişindeki onsekizlik tazeyi kapıp gidiyor.

Kenan anlattıkça, onun yüksek sosyete hakkında ne kadar çok şey bildiğine şaşıp şaşıp kalıyorum.

Yanımızdaki duvar boydanboya, tahta kabartmayla süslü. . Kabartmaya bakıyorum: Eğrelti otlan arasında üç tane geyik, geyiklerle eğrelti otlan arasında da anadan doğma çıplak kadın ve erkek figürleri. .

Biraz cesaretlenmek için hababam içiyorum. Kenan,

— Benimki de nerdeyse gelir, diyor, ben seni yalnız bırakacağım. .

Aman. . Ben burda yalnız başıma ne yapa-nm?. . Hiç yalnız kalmazmışım. . Zaten bu balo, muhtaç çocuklara yardım içinmiş. Eh, ben de muhtaç bir çocuk sayılınm, elbet merhametli bi-

ri çıkar, bana da yardım edermiş, Kenan düpedüz alay ediyor benimle: Gözüme kestirdiğim bir kadına yanaşıp «Hanımefendi, ben de bu vatanın yardıma muhtaç

kimsesiz bir evlâdıyım» demeliy-

¦ misim. .

Rezil olacağım. . Ama bürda rezil de olunmaz-mış. . Çünkü, ne yapsan espri derlermiş.

Onun için bir kadına sokulup «Hanımefendi, ben hem yetim, hem öksüzüm, gönlünüzden ne koparsa. .» derseymişim, kadın beni «Aman ne espritüel delikanlı. .»

diye bir de kocasına takdim edermiş. . Yani burda istesen de rezil olamazmışsm, mümkün değilmiş. . Geğirsen bile, ya taklit, ya espri oluyor. Ders veriyor bana Kenan: Yüzsüzlüğü ele alacaksın bir, boyuna sululuk edeceksin iki, soğuk da olsa espri yapacaksın durmadan üç. . Gülmeye bahane ararlarmış, zırt etsen gülerlermiş, pırt etsen gülerlermiş. .

Kenan beni orda bırakıp gitti. Sabaha kadar kalacakmışız burda, daha çok görürmüşüz birbirimizi. Bereket, birkaç liram vardı, iyice çektim kafayı. İçkiye de alışık değilim o zaman, sarhoş olmuşum. . Bir yere gidip de yüzümü yıkayayım, açılayım dedim, ama buranın helası neresi. . Pavyonu dolandım, salonun olduğu katı, üst katları dlandım, helaya benzer bir yer bulamadım.

Kapalı kapıları da açamıyorum korkumdan. . Kenan bir pot kırmıyayım diye bana dersimi vermişti:

— Burda her yer karıştırılmaz, ellenmez. Sakın orasını burasını kurcalama! Hatta kapılar, insanın kendi kaldığı odanın kapısı bile olsa, küt diye birdenbire açılmaz. Her yerin kendine göre bir Jkanunu, bir usulü var. Kapıyı açmadan önce ök-

süreceksin. Birinci öksürük ihbar demek, sonra bir daha öksüreceksin. İkinci öksürük içerdekilere hazırlıklı bulunun demektir. Üçüncü öksürük: Toparlanın geliyorum. . Yani elinizi çabuk tutun, benden günah gitti, geliyorum, demek. . Ondan sonra da yine kapı

birden açılmayacak. . Yava~ yavaş yirmiye kadar sayar, sonra kapıyı açarsın. Yine de içerdekiler, toparlanamamışlarsa, pardon der, dönersin. . Olur a, içerdekiler, heyecandan, aceleden belki kapıyı kitlemeyi unutuvermişlerdir.

Bu durumda hangi kapıyı açabilirim?

Bahçeye çıktım ki, o sıcak yaz gecesi, ışıklı yollarda dişili erkekli kolkola geziniyorlar,

fısırfı-sır da cilveleşiyorlar öpüşerek. . Bahçedeki ara yollara saptım, oraları karanlık. .

Çayırlara sere-serpe uzanıp serilmişler, sevişiyorlar. . Burası nasıl bir yer, şaştım şaştım kaldım. .

Bahçedeki oymalı demir direklerde lâmbalar yanıyor ama, sevişenler kuytu karanlıklarda çayır çimene uzandıklarından açık-seçik belli olmuyorlar. Kimse yok diye koruluğa gidip bir ağacın altına işerken, alttan bir çığlık duyunca, ürküp on adım öteye sıçradım. O karanlıkta ben sarhoşlukla nereye ne yaptığımı farketmemişim. . Dibine işediğim ağacın altında ş'aptıklannı ben nerden bileyim!

Evet, evet, ben de onu anlatacağım size. . Sonra ordan deniz kıyısına doğru yürüdüm, bir kayalığın üstünden denize bakıyorum. Serin bir rüzgâr yüzüme çarpınca ayıldım biraz. Durduğum kayalığın altı kumsal, mehtapta ortalık gündüz, gibi. . Kumsalda birkaç

delikanlı yüksek sesle tartışıyorlar. Beni görmüyorlar.

Müzayede'nin ismini ilk onlardan duydum.

129

Kadının vücudunda bir ben varmış, delikanlılar ben'in yerinde anlaşamıyorlardı. Biri sağ

kabasında olduğunu, biri sol kalçasında, biri de poposunda olduğunu iddia ediyordu.

Müzayede'nin ben'i yüzünden tartışmaları öyle kızıştı kî, birbirlerine sövüp saymaya başladılar, nerdeyse yumruk yumruğa kavga edecekler. Hepsi de birbirine «Sen benden daha mı iyi bileceksin?» diyordu. Sonunda üç-yüz lirasına bahse tutuştular.

Hangisinin dediği doğru çıkarsa, öbürlerinden üçeryüz lira alacak. Şu işe bak, ben altmış liraya bir ay çalışmaya razıyım da iş bulamıyorum, burda oğlanlar, karının ben'i nerde diye üçyüz lirasına bahse giriyorlar. Sonunda içlerinden biri.

— Çağıralım Müzayede'yi buraya, atalım kayığa, açılalım denize, açtıralım bakalım beni nerde? Kimin dediği doğru çıkacak? dedi.

Döndüm ordan, köşke girdim. Çekine çekine kalabalığın arasından geçerken, bir kadının öbürüne beni gösterip, arkamdan,

— Maşallah! Kilise direği gibi ense var oğlanda. . dediğini duydum.

İndim pavyona, üç kadeh daha içtim ardarda, sonra salona çıktım, ta dipteki pencerelerden birinin önüne gidip durdum, olup biteni seyrediyorum ayakta. İçkiyi de çok kaçırmışım, başım dönüyor.

Ne olup bitiyor diye etrafımı seyrederken, dalmışım. Arkamda bir acaip fısıltılar gelmeye başladı. Dönüp baktım, arkamda pencerenin vişneçürüğü rengi kadife perdesi var. Allah Allah. . Bu fısıltılar nerden geliyor? Cıvılavıl sesler. . Derken o kadife perde kıpırkıpır kıpırdamaya, dalgalanmaya başladı. Pencere açık değil ki rüzgârdan oynasın perde. .

130

Arkamdan birisi ceketimin eteğini çekti, .boş bulunup az kalsın düşecektim. Tutunayım diye çabalarken nasıl olduysa perdenin arkasına geçiver-dim. Beni burda tanıyan yok, bu şakayı kim yapar? Sendeliyerek perde arkasına geçince düşmi-yeyim diye tutunmaya çalışırken perdeye iyice dolandım. Elimi attığım yer sıcak ve yumuşak; bir kadının pek seçemediğim uygunsuz bir yerine el attığımı anladım. Ama kadınla birlikte perdeye dolanmışım, kurtulamıyorum ki. . Kadın çığlık atacak da rezil olacağım diye ödüm patlıyor.

Perde dersem, bildiğiniz bayağı, pencere perdesi sanmayın; yüz metre mi, bin metre mi öyle bir perde, tiyatro perdelerinden büyük. .

Ben kadına,

— Affedersiniz! diyorum boyuna, ama sarhoşluktan bitürlü toparlanıp da perdenin altından kurtulamıyorum. Kurtulmak için döndükçe ikimiz birden perdeye dolanıyoruz.

Kundağa girmiş bebe gibi orda perdeye sarınıp sarmalandık. Perdenin yırtmaç yerini bulamıyorum ki aydınlığa fırlıya-yım. Kadın minimini mınldanıyorsa da, artık şaşkınlıktan mı, yoksa sarhoşluktan mı, ne dediğini anlamıyorum. Meğersem, sonradan Kenan'ın söylediğine göre, kadın benim bonservisimi sorar-mış. Ne bilirim ben? Yüksek sosyetenin yabancısı-yım. Böyle durumlarda bonservisi ortaya çıkarmak varmış.

Debelenip, perdeyle savaşıp dururken, bir karambol oldu, ikimiz birden yere yuvarlandık. Dalgalarla boğuşur gibi perdeyle uğraşıyorum. En sonunda kadının dediğini anlayabildim:

— Dur ayol, ne çırpınıp duruyorsun, telâşın ne?

Boğulacağım yahu. . Salondaki onca kalabalıktan helâl süt emmiş bir Tanrı kulu da çıkıp, beni dolanıp sarmalandığım kaim perde kumaşmin arasından çekip alıp kurtarmıyor.

Böyle durumlarda yüksek sosyetede kimse kimseye kanşmaz-mış. Kibarlığın bir icabı olarak görmezden gelirlermiş. Çünkü herkes benim neden perde altına düştüğümü bilmezmiş ki. . Biz orda keyfimizden debelenip çırpınıyoruz sanırlarmış. Halbuki ben de sanıyorum ki, herkes perde önünde toplanmış kahkahalarla bizi seyrediyor.

— Telâşlanma şekerim, dur ayol!. . deyince biraz rahatlar gibi oldum.

— Nerdeydin kâfir? Ne zamandan beri burda seni bekliyQrum. .

Hoppala. .

— Beni mi?

— Tabii seni, kimi olacak hain!. .

- Kaim kadife perde arkasında, karanlıkla yüzlerimizi göremediğimizden, telefonda konuşur gibi konuşuyoruz. Belli ki kadın yanlış telefon numarası çevirmiş, beni başkası sanıyor, birine benzetmiş.

— Bir yanlışlık olacak efendim, ben size söz vermedim ki. .

— Aşkolsun Pertev, beni böyle mi karşılayacaktın?

— Sesimi benzettiniz, ben Pertev değilim. .

— Aaaa. . Ne kadar da benziyorsun. . Sen Te-kin'sin vallahi, kokundan tanıdım işte. .

— İnsan insana, ses sese, koku kokuya benzer, Tekin değilim. . dedim.

Kadın bu sefer el atıp bedenimi yoklamaya

başlamaz mı! Bir zaman pazımı mıncıkladıktan sonra,

— Hah tanıdım, dedi, Aydın'sm, nasıl bildim ama. .

Bileğimi kadının elinden kurtarıp,

— Bilek bileğe benzer. . dedim.

— Ya-lçm'sın öyleyse. . Nasıl da tanıdım. .

— Siz beni ille de benden başka birine mi benzeteceksiniz?

— Kimsin öyleyse?

— Tanımazsınız efendim. Ben bu semtin ya-bancısıyım. Buraya yeni düştüm. .

Bu sözümden bir hoşlansın. .

— Aman ne espritüelsin!. . diye kahkaha atıyor.

Sonra,

— Tanıdım işte, Muzu, Muzu. . diye üstüme atıldı birden. . Çok da keskin, bayıltıcı bir koku sürünmüş. Boğulacağım, soluğum kesiliyor. Kollarını boynumdan çözüp,

— Rica ederim Hanımefendi! dedim.

— Aman şu perdeyi kaldır aramızdan! dedi. Hay Allah razı olsun, ama nasıl kaldırayım - perdeyi?

— Nasıl kalkar perde, bir kurtulsak şundan. .

— Ben o perdeyi söylemiyorum canım. .

— Ya hangi perdeyi?

— Resmiyet perdesini. . Sizli bizli konuşma böyle. . Senli benli olalım artık. .

Derken bu sefer kadınla boğuşmaya başladık, perde biyandan, kadın biyandan. . Nasıl olduysa birden, ben can havliyle bir sıyrıldım, kendimi perdenin öte yanında, ışıklı salonda buldum. Aman kurtuldum, şükür, demeye kalmadan bir de bak-133 tim ki kadın tepemde. . Kadın bana sarılıyor. «Rica ederim bırakın!» diye kadını nezaketle itiyorum. Kadın yere çöküyor.

Fırsat deyip kaçarken paçama yapışıyor. . Ya-*hu, böyle belâ görülmüş şey değil. .

Herkes görüp ayıplayacak diye de utanıyorum. Birara şöyle, göz ucuyla etrafta ne olup bitiyor diye baktım ki, aman, tıpkı benimki gibi her erkeğin yakasına paçasına bir kadın yapışıp asılmamış mı!

Kim kimden imdat isteyecek, bütün erkekler can derdine düşmüşler. Her erkek, benim gibi, bir kadınla boğuşup duruyor. . Yahu bu ne iş!. . Demek biz perde altında boğuşurken, her kadın yakaladığı, eline geçirdiği bir erkeği, bir perde altına sıkıştırıp bastırmış. Ben artık yüksek sosyeteyi filân unuttum. Şu koca salon Kırkpmar çayırına dönmüş. Kadın erkek birbirine girmiş.

Sonra kardeşim, biz kadınlarla basbayağı muharebe ediyoruz. Anlamadığım bişey var; biz kadınlarla gırtlak gırtlağa, yaka yakaya, paça paçaya gelmişiz, biyandan da caz durmadan çalıyor. Sanırsın ki, yeniçeriler Viyana kapılarına dayanmışlar da, mehter takımı da marş vuruyor. Yahu, kadın deyip geçme. . Bir yapıştı mı, yakanı söküp almadan pençesinden kurtulamıyorsun. Ben kadın milletini böyle bilmezdim.

Prensip itibariyle kadına saygı duyarım. Fakat saygı maygı kalmadı birader. Biz böyle boğulurken, saksafoncu da tepemize dikilmez mi! Biz altalta, üstüste fır dönüyoruz, o da tepemizde borusunu öttürüyor. Herhalde bizim gürültümüz dışardan duyulmasın, rezaletimiz dışarı vurmasın diye hababam caz yüksek perdeden çalıyor.

Kadını dövmek de ayıp oluyor ama, ne yapar-

134

sın, can pazarı kardeş. . Artık dayanamadım,

—. Heeeyt, yeter be!. . diye bağırıp kadının üstüne yürüdüm. Ben bağırınca ordakilerin hepsi birden,

— Heeeyyy, yuuu heeeyyy. . diye bağırmaya başlamazlar mı!

Demek yüksek sosyetenin huyu böyle, biri bağırdı mıydı, öbürleri de onu yalnız bırakmıyorlar, onlar da bağırarak imdadına yetişiyorlar.

Asıl rezalet, ondan sonra oldu. Kenan, eğreti verdiği smokinin orasını burasını iğnelemişti ya, bana uysun diye. . Biz kadınla caza uyup tepinirken, iğneler gevşemiş, yerlerinden oynamış, ben iğneli fıçıya girmiş gibi oldum. Apış arama, kaba etime, buduma, en nazik yerlerime iğneler batıyor. Ben bu sefer can acısıyla sahiden feryada başladım.

— Amaaan!. .

Kadınlı erkekli zıpzıp zıplayanlar benim ama-nıma çığlık çığlığa cevap veriyorlar:

— Yuu heyy!. .

— Ay aman.

— Yuu heeyyy!

Elinden kurtulmak için ben kadını havaya savuruyorum da, kadın duruyor mu? O da kolumdan yapışıp yapışıp beni savuruyor salonun ortasına1. Ben zaten sarhoşum, ayakta dikilecek halim yok, kendiliğimden yıkılıyorum. Kadının aşka gelip beni yine böyle bir savuruşunda ben o kaygan döşemeye yuvarlanıp da hart diye pantalon ağındaki iğnelerden biri ta dibine kadar altıma girmez mi! Vallahi hart ettiğini duydum. Can acısıyla,

— Yandım!. . diye bağımdım. Kadın başıma dikilip,

135

— Yanalım şekerim, ben de yandım! diye beni yerde kaydıra kaydıra havaya fırlatmaz mı! Kıpırdadıkça iğneler hart hart batıyor. Kurtulamıyorum ki kadının elinden. .

Kadın, erkek eşit dedikse, bu kadar da mı eşit olur? Pençe pençeye birbirimize girmişiz. «Ayağınızı öpeyim Hanımefendi, ne olur bırakın. .» diye yalvar yalvar yalvarıyorum. Fakat kadının gözü dönmüş bir kere. Baktım başka çıkar yol yok, Allah yaratmış demeden ben kadına tekme yumruk, sille tokat giriştim. Kadının tiftiğini savuruyorum. Oldu olacak. . Elimden bir cinayet çıksa bile, nefis müdafaasına girer.

«Ne yapayım, canımı kurtarmak için öldürdüm» derim. Bastım şamarı buna, bastım şaman. . Kolundan tutup tutup havaya savuruyorum. Koca kadın topaç gibi dönerken

«Yuu heeeyyy!» diye çığlık atıp, yine üstüme yapışıyor.

Derken, caz birden durdu. Ortalık mayna oldu. Ben soluk soluğa sırtımı duvara dayadım. Elimi arkadan apışıma sürdüm ki, yaş. . Alt yanım, iğne yaralarından kan içinde kalmış. Ben kana tere bulanmışım ve tepinmekten, top arabası çeken kadanalar gibi, iyice köpüklenmişim. Ordan biri geldi, elimi yakalayıp salladı.

— Tebrik ederim. . dedi.

Salonda bir alkıştır koptu. O yapışkan kadın kolumun altına sokuldu. Bir kadını hırpalamaktan dolayı tebrik edilmek, bana ayıp geldi doğrusu. Kadını da tebrik ettiler. Herhalde onu da dayanıklı olduğu için tebrik ediyorlardı.

Adam,

— Kral seçildiniz, tebrik ederim! diye kolumu sallar ha sallar. .

136

O beni sallayıp sarsaladıkça, iğneler batıyor.

— Dur beyim, sallama!. . Alay ettikleri belli. .

— Kral seçildiniz! Kral burda seçimle mi?

Biz birinci olmuşuz. Ben dans kralı seçilmişim, dayak attığım kadın da dans kraliçesi seçilmiş. Meğer biz dans ediyormuşuz da haberim yok. Dans müsabakası varmış.

Perdenin altından kurtulunca biz de dansa katılmışız. Ondan her erkek yakaladığı kadını havaya savurup duruyormuş.

Adam elimi sallar da sallar. Biyandan da,

— Tekrar tekrar sizi tebrik ederim, diyor, şimdiye kadar bir çok yerlerdeki müsabakalarda çok iyi dans edenler gördüm ama, sizin kadar ka-idesiyle, erkânı ile dans edeni görmedim. Sizin dansınız Paris'lilerin apaş dansına biraz kaçıyor ama, sizinki rock'n roll'un daha bir raconlusu. .

Demek sarhoşluktan, biraz da kadının zıplayıp zıplayıp beni savurmasından, ama esas iğnelerin zorundan, zıpzıp zıpladıkça dans edermişim de haberim yok. Kadını yerden yere çala çala, ken-üm de düşe yuvarlana dans kiralı olup çıktım.

Tebrik edenlerden bir kadın,

— Dans stiliniz çok orijinal! diyor bana.

A hanımefendi, senin de altına bir avuç iğne batırsam, bak stilin nasıl orijinalleşir! Ama denilmiyor ki. . Dans ettiğim karı hâlâ ayrılmıyor benden, bedenime sanki marangoz tutkalı ile yapışmış bir belâ. . Ben kadınla tepişirken kan ter içinde kalmışım. Kadın hâlâ

elime yapışmış, bırakmaz. Yakamı kurtarırım, paçama yapışır. Sinek kâğıdı gibi. Bir elimden silkelendikçe, bileğime yapışıyor. Baktım yapışkanın elinden canımı

kurtaramıyaca-

ğım, «Hanımefendi vicdanınıza hitap ediyorum. İnsaniyet namına yakamı paçamı

bırakın!» diye yalvarmaya başladım. Kadında vicdan nerde? Kıkır kıkır gülüyor. İşte o zaman «Sizinle bir Rock'n Roll daha yapmak mecburiyetinde kalırsam, namussuzum sizi boğar parçalarım. Al ahını, peygamberini seversen, beni kaatil edip elimi kana bulama.

Gençliğime acı!» diye bağırdım. Bunun üzerine etrafımızı çevirenler birbirlerine «Aman ne espritüel genç, değil mi?» demezler mi! Onlar da «Çok şeker bir delikanlı» gibi lâflar edince cinlerim başıma toplandı. Benimle açıkça alay ediyorlar. Şeytan diyor ki, yaradana sığın «Ya Allah!» diyerek kadına bir tokat çarp, feleğini şa-şırsın. Haydi, yine burası yüksek sosyetedir deyip kendimi tutuyorum. Kendikendime «Uyma kör şeytana»

diyorum.

Bana verilen dans kralı kupasını kadının eline tutuşturup yürüdümse de, yine kolumdan çık-.madı.

Kadını dans diye o kadar tepip tekmeledim de, bana mısın demiyor, vız geldi. Öyle bir kadın ki, beş posta daha dövsen <çHay ellerin dört görmesin!» diyecek. < Sonradan Kenan söyledi, meğer kadın dayak hastasıymış. Ne hastalıklar var şu dünyada. Günde üç öğün dayak yemezse sinirleri bozulurmuş. E zavallı, önüne gelen erkeğe de, «Bana dayak at, ne olursun!. » diyemediğinden, işte böyle dans numarasına getirip, tepişip tekmelenerek kurdunu döküyor, rahatlıyormuş.

Kimmiş bu kadın, anladınız mı; hani size Müzayede hanım demiştim ya, işte o kadın. .

' Bir gece işret meclisinde ben bu macerayı Ha san Köselek Bey'e anlatmıştım. Meğer Hasan Kö selek Bey o kadını çok yakından tanırmış. O bii zamanlar mil etvekiliydi ya, Yüksek Kulüp'te üyeymiş galiba, Müzayede Hanım'ı işte o zamandan tanırmış. Hatta, o köşk eskiden Müzayede Ha-nım'ınmış da sonradan satmış. Satmış ama, kadın öyle zenginmiş ki. . Yani kocası. . O köşk gibi istese, on köşk yaptırırmış.

Ben Müzayede Hanım'ın kocasını da tanıdım.

Yaaa, Hasan Köselek Bey sizden iyi olmasın, çok iyi insandır. Ben onun çok iyiliğini görmüşümdür. Sıkışık zamanlarda elimden tuttu, neme-lâzım. . Onun hatırı büyüktür, kıramam. .

Kuzuuum, size neye lâzımdı bu hikâye?. Yoksa muharrir falan mısınız?. Siz de o kadını

arıyorsunuz!. Hasan Köselek Bey bilmiyormuymuş nerede olduğunu?

Kocası mı? O gece tanıştırdı beni kocasıyla da. .

Sonra efendim. . Müzayede Hanım koluma girdi, abanır da abanır, beni iyice duvara sıkıştırdı. Kulağımın dibinde minimini mınldanarak beni bir yere sürüklüyor. Bende derman kalmamış ki, ağzımı açıp da bişeyler konuşayım. Merdivenden iniyoruz.

Bir de baktım, Kenan, kolunda kıpkırmızı suratlı, tombalak bir kadın, geliyor. Beni,

Müzayede'-nin kolunda görünce güldü, sağ elinin baş parmağını birleştirip «iyi!»
anlamında sallayarak bana bir de göz kırptı. Yanımdan geçerken de,
— İşin iş!. . diye fısıldadı.
Pavyona indik, localardan birine girdik. Loca dediğim yer, kafes çıtalarıyla bölünmüş, çıtalar
139
arasında da yapma sarmaşık dallan dolanıyor. Duvarı da ağaç kabuklanyla, yongalanyla küfe gibi örmüşler. Alçak tavandan hasırlar ve kuru ot sapları sarkıyor. Burasını, sevişmek için samanlığa benzetmişler ki, iki gönül bîr olsun da samanlık seyran olsun.
Müzayede, masa lâmbasının düğmesine basınca, o samanlık kırmızı ışıkla ışıdı. Bu kırmızı ışıkla Müzayede'nin içinde ışıldayan akduru teni daha bir belli oldu. Yüzü penbe penbe yaldızlandı.
Onca itişip kakıştık da, kadını daha yeni yeni seçebiliyorum. Gayet güzel bir kadın. .
Otuzunda var, yok. . Açık kırmızı boyalı dudakları, dişlerini daha parlak beyaz gösteriyor.

Yanyana oturuyorduk, öyle sokulmuştuk ki birbirimize, sağ dirseğim sıcak bir yumuşaklık içinde gömülüp erimiş gibi sanki. . Garsona cin-soda söyledi.
— Niçin böyle rahatsız oturuyorsun, bir sıkıntın mı var? dedi.
Sıkıntım olmaz mi? İğneler hâlâ altıma batıp duruyor. Kadının elinden kurtulamadım ki, bir toparlanıp da kendime çekidüzen vereyim.
— Diken üstünde gibisin. . dedi.
— Hayır, iyiyim. . dedim.
— Öyleyse çok utangaçsın. . Bayılırım utangaç delikanlılara. . Kocam görse seni çok beğenir. . dedi.
— Kocanız mı? dedim.
— Bırak şu sizi bizi. . Resmiyet perdesi kalksın artık aramızdan. . Kocam ya. . Yukarda danstan sonra seni ilk tebrik eden oydu. . dedi.
Kadınm göğsüne gömülmüş dirseğimi çekip,
— Ya gelirse buraya? dedim. Umursamadan,
140
— Gelsiiin. . dedi, ama gelmez ki. . Şimdi yukarda ya dans ediyordur yada kumardadır. .
Beni çok ihmal eder. . Aaaah. . Çok dertli bir kadınım ben. .
Gözlerini yumup öyle anlatıyor, sonra açıyor gözlerini. . Bakışlan bir dudaklarımda, bir gözlerimde. . Projektör gibi tarıyor bakışları. .
Hayatı bir romanmış. . Kocası bugünlerde yine ihmal ediyormuş O'nu. Meselâ bu gece O'nun-la bir kere bile dans etmemiş. Gözü hep başka ka-dınlardaymış.
— Gözlerinden, belli, sen iyi kalpli bir delikanlısın. . dedi.
İstersem O'na dünyanın en büyük iyiliğini ya-pabilirmişim. . Yoksa yuvası yıkılacakmış bugünlerde. . Yardım elimi uzatmalıymışım bu zavallı bahtsız kadına. Ağlıyordu.
Ağlarken daha da sokulmuştu bana, sanki vücudunda hiç kemik yok, öyle yumuşak, kaygan bişey. . Göğsüme başını dayadı :
— Saadetimi kurtar ne olur. . Kocam bana dönsün. . Bu da senin elinde, yuva yapmak sevaptır. . Bu yuvayı yıkılmaktan sen kurtarabilirsin. .
Ne diyor kadın, hiç anlamıyorum ki. . Ben sarhoşum ama, o benden de sarhoş. . Sonunda kızdı da,

— Evliyim diyorum sana, anlamıyor musun? dedi.

— Anladım, dedim.

— Çocuğum da olmuyor, anladın mı şimdi? O dertten de kurtuldum.

Anladım diyorum ama, anlamıyormuşum. Kadın bana yeşil lâmbayı yakıp başka işaret veriyormuş, ne bilirim ben?

141

Kocası O'nu öyle her erkekle kıskanmıyor-muş ki. . Kendinden üstün biri olmalıymış ki, genç, yakışıklı, meselâ benim gibi, ancak o zaman kıskanırmış.

Artık alışmış kocası. Bir de üstelik «Tuuu midene! Öyle sümsük, sünepe bir herifle. .

Yazıklar olsun zevksiz kan. .» diye kadına hakaret ediyormuş. Halbuki beni kıskanır, kıskanınca da yuvasına dönermiş. . Bu fedakârlığa katlanırsaymışım, o da bu iyiliğin altında kalmazmış. .

— Yapamam ki. .

— Bişey yapmıyacaksın. . İnsaniyet namına senden yardım rica ediyorum.

Ağlıyordu.

¦— Zaten ben hayatta yalnız bir kadınım. . Kimse anlamıyor beni. Ruhumu anlayan yok. .

Gördün ya, her şeyi anlattım sana, beni herkes bilir. İstediğine sor, içim dışım birdir, hiç gizlim kapaklım yok. .

Yarıdan çok çıplak, .bişey giymemiş ki üstüne, gizlisi kapaklısı olsun. .

Aradan zaman geçtikden sonra düşünüyorum da, ben o zaman ya çok doymuşum yada çok sarhoş olmuşum. Çünkü kadına durmadan,

—t Bana müsaade edin, ben gideyim. . Ben yaralıyım. . deyip duruyordum. Ben.

«Yaralıyım» dedikçe o da bana,

— Ben de yaralıyım, kalbimden yaralıyım. . deyip duruyor.

— Benim yaralarım başka yerimden. . Bildiğiniz gibi değil. Yaralanmışım diyorum size. .

— Bilirim, gönül yarasını bilirim. .

— Gönül yarası değil canım, benimkisi başka. . İğne yarası. .

142

Sonunda ben buna, buraya neden, nasıl geldiğimi anlattım. Bir arkadaşımın bana iş bulmak için beni buraya getirdiğini öğrenince,

— Hah tamam, dedi, iyi ya işte. . Sen beni biliyorsun değil mi?

— Yooo..

— Aa sahi mi?

Gazetelerde hergün ismi geçermiş, dedikodu sütunları O'nun maceralarıyla doluymuş. .

— Bu gazetecilerin hiç mi işleri yok, dolamışlar dillerine beni. . Demek duymadın hiç?

Daha bugünkü gazeteler yazıyordu: «Şoförünü hizmetçisinden kıskanan kadın. .»

diye. . Aaaa, tabii kıskanırım, şoför bu. . Ama gazeteler başka türlü yormuşlar, ne olacak içleri fesat. . Bu zamanda iyi bir şoför bulmak kolay mı? Doğru doğru dosdoğru, kocamdan geçerim, şoförümden geçemem. .

Koca çoookmuş, elini sallasa ellisi, ama şoför nerde. . Hern O'nun şoförünün gördüğü

işi, başka on şoför göremezmiş. Daha bugüne kadar hiçbir kaza yapmamış. Yalnız bir kaza çıkmış elinden, o da işte bu hizmetçiyle olan. . Onda da şoförün günahı yokmuş, hizmetçi çıkarmış baştan. . Bunun üzerine o da hizmetçiyi bigüzel" dövmüş. . Hizmetçi de karakola gidip «Hanım, şoförünü benden kıskanıp dövdü beni. .» diye şikâyet etmiş.

Gazeteler de dillerine dolamışlar. . Beni çok beğenmiş, şoförü olur muymuşum? V

— Ehliyetim yok ki. . dedim.

— Hadi hadi, tevazu gösterme. . Ben bir erkeğin suratına "bir bakışta anlarım ehliyeti olup olmadığını.

143

— Vallahi yok. .

— Seni yalancı seni. .

— Hanımefendi, ben şoförlük bilmem. . Araba kullanamam. .

— Bana araba kullanan değil, sağlam karakterli bir erkek lâzım. Senin karakterini çok beğendim. .

Yalnız benim için eski şoförünü işten çıkanr-mış. Bu yaz arabayla Avrupa'ya gidecekmiş, benim karakterime ihtiyacı varmış. Arabayı da başka bir sahici şoför kullanırmış.

Çok adam denemiş şimdiye kadar. . Sağlam karakterliyiz, diye geliyorlarmış, ama çürük çıkıyormuş karakterleri. . Çok memnun kalacakmı-şım, beni her bakımdan tatmin edecekmiş. .

— Osmaaaan, Osmaaan! diye birine seslendi. Sonra bana,

— İşte kocam! dedi.

— Aman ben kalkayım. . diye telâşlandım.

— Niye? Tanıştırmak için çağırıyorum. Barda içmekte olan bir adam, elinde viski bardağıyla yanımıza geldi:

— Osman, bak yeni şoförümüze. . Ayağa kalktım, el sıkıştık. .

Yerime' otururken, yine bir-iki iğne battı altıma. Çaktırmadan, pantolondan içeri elimi sokup iğneleri çıkarmaya çalışıyordum. Batan iğnelerin acısından suratımı

buruşturuyorum. Osman Böy bu suratımı beğendi.

— Çok mahcup bir delikanlı. . dedi karısına.

— Yaaa. . Kocam sıyrık şoförlerden hoşlanmaz da. . Zevkimi beğendin mi Osman'çığım, seçerken seni düşündüm. Biliyordum beğeneceğini. .

144

Kocası da ona,

— Siz aranızda anlaştınız ya, benim için mesele yok. . dedi.

Sonra üçümüz birden yukarı çıktık. Tepinmekten her yanım hamlamış, iğnelerden, sünnet çocukları gibi apışımı açа açа yürüyorum. Nasıl kur-tulsam da gitsem buradan diye düşünüyorum. Müsaadelerini rica ettim. Müzayede, kocasına, bana kartını

vermesini söyledi. Kartını veren adam da,

— Yarın bekliyorum. . dedi.

Burdan Kenan'la gideceğiz sanıyordum. O koca köşkün birkaç kere altını üstüne getirdim, Kenan yok. . Birkaç liram vardı ama, barda iki-üç kadeh içtim ya, paralar bitti. . Cebimde biraz bozuk para kalmış. Önce bahçeye çıkıp sık ağaçların arasına girdim. Pantolonu sıyırıp bütün iğneleri çıkardım. İğneleri çıkarınca, koca pantolon içinde, bayramda eski elbise giydirilmiş yetim çocuklara döndüm. Gün de ağarmış. .

Düştüm yollara. . Cebimde ancak vapur parası var. Herkes bana bakıp bakıp gülüyor. .

Halim gülünmiyecek .gibi değil ki. . Sabahın köründe, smokinli bir adam yalpalaya yâlpalaya yollara düşmüş. . Smokin üstümden kaçıyor, savaş dönüşü cepheden gelen yaralı askerlere dönmüşüm.

Şoförlük mü? Ne şoförlüğü canım. . Eve gidince o gün yataktan kalkamadım. Ertesi gün Kenan'a gidip olup bitenleri anlattım.

— Ben sana söylemedim mi, dedi, sen orda nasıl olsa bir iş bulursun diye. . Devlet dairelerinden iyidir, hiçbir işsizi boynu bükük çevirmezler. Senelerden beri benim geçimim bu yoldan. .

— İyi ama ben şoförlük bilmem ki. . dedim.

145

İş, benim bildiğim gibi değilmiş. . Kenan'ın dediğine göre, Müzayede Hanım dedikodudan çok korktuğu, çekindiği için, evine girip çıkan her erkeğin resmen bir işi olsun istermiş. Çekemiyen-ler dedikodu çıkarırsa «Altyam bir şoför parçası, eve de girer, odaya da. . Kala kala ben bir şoför parçasma mı kaldım?» diye dedikoduculann ağzını tıkarmış. Müzayede Hanım o kadar iyi kalpli bir kadmmış ki, yanma şoför diye aldığı delikanlılardan çoğunu üniversitede okutup, doktor, mühendis, eczacı, dişçi yapmış. . Ama eli ekmek tutan delikanlılar, Müzayede'yi bırakır, savuşurmuş. .

Kenan,

— O Müzayede Hanım var ya, dedi, Allah razı olsun ondan, tek başına Eğitim Bakanlığının yapamadığı işleri yapar. Hükümet/gibi kadın dedikleri işte bu kadın. .

— Ne gibi? diye sordum.

— Ne gibi olacak, Bakanlığın parasız okuttuğu yüksek öğrenim gençlerinden daha çoğunu okutur, yetiştirir bu kadın. . Memlekete büyük hizmeti vardır. Hükümet bir insana parasız yüsek eğitim yaptırtsa, arkasından hemen «Mecburî hizmet» ister.

Müzayede Hanım yetiştirdiği, okutup meslek sahibi yaptığı gençlerden mecburî hizmet de istemez. Neden istemez? Çünkü o iş, olursa gönüllü olur, metazori olmaz, mecburiyet yok, anladın mı? Müzayede Hanım gibi daha onbeş yirmi kadın olsa, memlekette yüksek öğrenim yapmamış delikanlı kalmaz.

— İyi ama Kenan, beri) şoförlük bilmem birader. . dedim.

Ne lâf anlamaz adammışım. . Hani devlet da-

146

irelerinde birkaç yerin kadrosunda, meselâ çöpçü diye, kapıcı diye, bahçıvan falan diye, şoför diye kadroya geçmiş adamlar vardır; ne çöpçülük ederler, ne kapıcılık, ne de bahçıvanlık. . Ama her aybaşı resmî daireye gidip, maaşlarını alırlar. İşte bu iş de böyle. . Ben Müzayede Hanım'ın kadrosunda şoför olarak gösterileceğim elâleme karşı, ama şoförlük etmiyeceğim, işim başka olacak. .

Ben, yoksulluk yüzünden okuyamadığım, liseyi bile bitiremediğim için bu iş benim aklıma yattı.

— Öyleyse ben hemen gideyim. . dedim. Kenan,

— Neee, diye bağırdı, sen o gece birlikte gitmedin mi O'nunla? Ohooo, iş kaçmıştır kardeşim. Kadın sana teklif eder etmez, sen hemen he diyecektin. Müzayede Hanım, çoktan şoför bulmuştur kendine. O kadm şoförsüz duramaz, bulmuştur birini. .

Memlekette bu kadar çok yüksek öğrenim yapmak isteyen yoksul genç var kardeşim. .

Sen hemen o gece gidecektin onlarla. .

— Nasıl giderdim yahu. . Altım bütün iğne yarasıydı, kan içinde kalmışım.

Yürüyemiyordum ki. . O vaziyette olmaz ki. .

— Git bakalım, hiç zannetmem ama, inşallah şansın vardır da, şoförlük kadrosu açıktır. .

Müzayede Hanım'la kocasının verdikleri adrese gittim. Aman beyim aman. . Öyle bir ev ki,

küçük bir saray. . Müzayede Hanım'ın huzuruna çıkmak için kaç kişinin önünden geçtim, hepsinden izm ala ala. .

Beni salona buyur ettiler. Müzayede Hanım'la kocası da salonda. Fakat, o benim dört gece önce gördüğüm kadın değil kat'iyyen. . Tamamen

değişmiş, bambaşka bir kadın. . Sanki burası, bir İngiliz lordunun malikânesi. . İkisinin de ellerini sıktım.

Kocası gayet soğuk, gayet kibar,

— Buyrün efendim, bir isteğiniz mi var? dedi.

Ayaktayım. Otur bile demediler. Ne diyeceğimi şaşırdım. Tuh, nerden geldim buraya?

— Hanımefendi beni şoför alacaktı da. . diye kekeledim.

«Söz, karar senin!» demek ister gibi karısına eliyle bir işaret yaptı. Müzayede Hanım,

— Aldık efendim, dedi, dün bir şoför aldık. .

Yahu, kadın genel müdür gibi konuşuyor. Allah Allah. . Dört gece önce başını göğsüme dayayıp da ağlayan, «Aman yuvamı kurtar, bana iyilik et» diye yalvaran bu kadın değil miydi?

Ne diyeceğimi şaşırdım. Yer yarılsa da yerin dibine girsem. . Efendim, bu yüksek sosyete insanları bir başka oluyor, bir zamanlan bir zamanlarına uymuyor. Sanki perde altında karakucak güreştiğimiz kadın bu değil. .

Herhalde beni tanımadılar diye,

— Hanımefendi, dedim, benim karakterimi beğenmiştiniz. . Galiba şimdi beni hatırlayamadı-nız. .

Müzayede Hanım soğuk bir yüzle,

— Hatırladım efendim. . dedi.

Bu kadın, o kadın değil. . Yoksa ben mi şaşırdım?

Öyle bozuldum ki, dönüp gidemiyorum da bi-türlü. . İnsan bu halde ne halt edeceğini şaşırıyor. Ben bu sefer,

— Bendeniz, dedim, maalesef tahsilimi ta-

mamlıyamamış bir vatan evlâdıyım. Bir yardımınız dokunabilir Hanımefendi. Her hususta bana itimat edebilirsiniz. Sayenizde ben de yetişir,' vatanıma, milletime faydalı bir insan olurum.

Kocası çeyrek dudak kıvnlışıyla alaylı alaylı gülerek,

— Lütfen şoförümüze isminizi, adresinizi kaydettirin. Bir ihtiyacımız olunca, biz size mektupla bildiririz efendim. . Dedikten sonra, çenesini kaldırıp burnuyla kapıyı

gösterdi. Tabiî hemen dönüp gitmek var ya, ben iyice bozulmuş ve şaşırmıştım, bir de üstelik salondan çıkınca şoförü aramaz mıyım? Buldum, affedersiniz, sümük gibi de bir oğlan. .

— Hanımefendi'nin yeni şoförü siz misiniz? dedim.

— Evet. . dedi.

— Adresimi yazmanızı emrettiler. .

— Dışarda Dursun Efendi vardır. O'nu bulun, o yazar. . dedi.

— Şoför ehliyetiniz var mı sizin? diye sordum.

— Yok ama, alacağım yakında. . dedi. Hepsinin Allah belâsını versin. . Bir çıktım ki ordan, hiç sormayın. .

Başımdan geçen bu eski vak'ayı, ben bir tarihte Hasan Köselek'e anlatmıştım da, o da tanıyormuş; «O kadının asıl adı Müzayede Hanım değil, Betül'dür, ona adıyla sanıyla Tatlı

Betüş derler» demişti. Yıl ar geçti, bir daha da ne gördüm, ne de hakkında bişey duydum. Bildiğim bu kadar. . Hasan Bey'i görecek misiniz? Çok iyi. Lütfen selâmlarımı

ve hürmetlerimi söyleyin. Hasan Bey daha iyi bilir, anlatmıştı bana. . Hayır cemiyetleri men-

faatine, nasıl dudaklarını ve yanaklarını. . duydunuz demek. . Peki efendim. . Gülegüle. .

Hasan Bey'e hürmetler ederim. .

SON DERECEDE ENTELLEKTUEL BİR KADIN

Size yanlış söylemişler. Ben şöyle böyle tanırım. . Evet, hakkında çok şeyler duydum ama, yakından tanımam, o kadar iyi bilmem. . Yalnız bir gece görebildim Betül Hanım'ı. .

O gece de evi o kadar kalabalıktı ki, fazla bişey de konuşamadık. .

Efendim? Ne biliyorsam, sizi ilgilendiriyor, öyle mi? Ne bakımdan ilgileniyorsunuz acaba, sorabilir miyim? Yoksa siz de mi şairsiniz? Öyle bile olsa, Betül Hanım şimdi herhalde yaşlanmıştır. Peki, kendisini bulsanıza. . Siz de. O'nu arıyorsunuz demek. .

Niçin? Akrabanız oluyor. . Hıımmm. . Halanız mı? Yaaa. .

- Bilmiyorum, hiçbişey bilmiyorum. . Başkalarından duydum efendim, dedikodu. . Hem sonra seneler geçti. .

Halanızı tanıdığımı size kim söyledi? Sedat Bey mi? Acaba-hangi Sedat Bey? Nasıl?

Baygın Sedat mı? Hımmm. . Bizim Sedat. . Şimdi nerde Sedat? Yaaa. . Ben O'nu Avrupa'da biyerlerde sanıyordum. Öyleyse Sedat Bey kendisi neden anlatmadı da, bana gönderdi sizi? Sedat daha iyi tanır, kocasıydı. . Hasta demek, yaa. . Çok mu hasta? Eee,-tabii. . 0 benden çok yaşlıdır. Ben daha lisede öğrenciyken, o koskoca adamdı. Hatta sanat dergilerine tenkitler yazardı. Ben de o vesileyle tanımıştım kendisini.

Ben o zamanlar şiir de yazardım. Bakmayın, şimdi burda otomobil acentalığı yaptığıma.

Şimdi-

ki işimle bir münasebeti ydk ama, maalesef o zamanlar bir nebze şairliğimiz de vardı. .

Hahhah-hah. . Hiç şairlik halim yok, değil mi! Siz görünüşüme bakmayın, çok hassas bir kalbim vardır, kendimi methetmek gibi olmasın ama, iyi şiirler yazardım o zamanlar. .

Arasıra şimdiki şiirlere bakıyorum da yani, bunlara şiir demeye bin tane şahit ister; şiiri de rezil ettiler. Vaktim olsa yine şiir yazmak isterim ama, nerdeee, işten güçten başımı alamıyorum ki. .

Gençliğimde bir miktar şiir yazdım ama, tabii isteyerek olmadı. . Mecbur kaldım da ondan şair oldum. Kat'iyyen içimden gelerek değil. . Efendim, annem üveği idi. Lisenin onuncu» sınıfında da çakmıştım. Yaşım da ilerlemiş, olmuş yirmiiki. . Evde huzur yok. .

Babamla aramız açık. . Üstelik yoksuluz da. . Bütün bunlar yetmezmiş gibi, bir de hasta oldum, çok zayıf düştüm. Verem olduğumu sanıyordum. Verem olmamışım ama bana öyle geliyordu. E bu durumda bir genç, şair olmaz da ne yapar? Şairlik için bütün şartlar vardı. Ben de mecbur oldum şiir yazmaya. Çok güzel şiirler yazıyordum vallahi. .

İnanmazsınız ama, çok beğenilirdi şiirlerim. . Çok hassastım o zamanlar, yine de hassasımdır ya. . Hiç göründüğüm gibi değilimdir. Yolda giderken dilenen bir çocuk görsem, hiç dayanamam, görmemek için ya başımı çeviririm ya .yolumu değiştiririm. .

Malûm ya, her işin bir piyasası vardır. Meselâ şimdi ben, otomobil acentalığı, yedek parçacılık yapıyorum, değil mi, işin piyasasının içine girmezsem, bu işi yürütemem. Yani şimdi gitsem Çiçek-pazan'na diyelim, orda bu iş yürümez. . Tabii şairlik de böyle. . Ben o zaman kendi kendime şiirleı

151

yazıyorum ama, şiir piyasasına girmeyince şair olunmaz ki. . Neyse, ne demişler hani, arayan mevlâsını da bulur, belâsını da. . Ben de araya araya şiir piyasasının içine düştüm. Evet, her işin ayrı bir piyasası var. Şair takımının, muharrir filân kısmının da oturdukları kahveler, pastaneler, buluştukları yerler, meyhaneler ayrı. . Ben de düştüm bunların aralarına. Hatta bu vesileyle mecmualarda birkaç şiirim de çıkmıştı.

İşte o günlerde bizim sanatçı çevrelerinde bir «Bayan Entellektüel» lâfıdır gidiyor.

Kim bu bayan Entellektüel? Betül Hanım adında bir kadın-mış. . Piyasanın ne kadar genç şairi, .gazetecisi, muharriri varsa, hepsi tanıyor Bayan Entel ektü-el'i. . Benim bir iyi huyum vardır, —Huyumu seveyim — bilmediğim bir söz geçti mi bir yerde, hiç

bilmiyormuşum gibi davranmam, sanki ben de bi-liyormuşum gibi yaparım. Ama lâfa da pek karışmam. . Çünkü, insan herkesin bildiğini- bilmezse avanak sayılır, bilmez de bilirmiş gibi lâfa karışırsa bozum olur. . Sonra sonra konuşula konuşula, o bilmediğin meselenin ne olduğunu ondan bundan duya duya öğrenirim. İşte Betül Hanimin da kim olduğunu böyle öğrendim.

Bu Betül Hanım, herkesin ağızbirliği ettiğine göre «Son derecede entellektüel» bir kadmmış. Öyle ki Türkiye'de O'nun üstüne entelektüellikte başka bir kâdifiryokmuş.

Fransa'da, İngiltere'de, Almanya'da filân onsekizinci, ondokuzuncu yüzyıllarda ve şimdiki zamanda böyle birtakım entellektüel kadınlar varmış. Bu zengin entel ektüel hanımların salonlarında o memleketin bütün namlı şair vesair takımı toplanırmış. Dur bakayım,

152

neydi. . Hah, Madam Lambert'in salonu mu, ne varmış. Bir de Core San varmış. Ama bu Betül Hanım*, bizim memlekette bu türlü entel ektüel kadınların ilk nümunesiymiş.

Anlayabildiğime göre, son derecede entellektüel bir kadın olmak öyle kolay bir iş değil.

Çünkü, bir kere çok zengin olacak ki, evinde haftanın bir günü memleketin bütün meşhur siması, elit tabakası, şairleri, mairleri, ressamları, messamla-rı, muharrirleri falan filân toplansınlar, yesinler, içsinler, konuşsunlar, tartışsınlar, kavga etsinler. .

Betül Hanım'in evinde bu işe elverişli gayet geniş bir salon varmış. Oraya «Çarşamba Salonu» denirmiş, her çarşamba orda toplanılırmış.

Yine konuşmalardan anladığıma göre, Betül Hanım'm salonuna girip çıkmayanlar kat'iyyen sanatkâr sayılmıyorlar. Piyasasına girdiğim halde neden beni şair saymadıklarını işte o zaman anladım. Betül Hanım'm Çarşamba Salonu'na girmeden şair olmanın imkânı yok. Şair, muharrir, romancı filân olmak için bir kere oraya gidilecek.

Sen ne kadar şair olsan, parlak şiirler yazsan, ağzınla kuş tutup döktürsen, çok kıymetli şiir kitapları çıkarsan, Betül Hanım'ın salonuna girmedikçe şairliğin tescil olunmuyor. Hani Ticaret Odası'n-da kaydı olmayan bir tüccar, nasıl muteber bir tüccar olamaz, bankalarca imzası tanınmaz, ticarî kredisi olmazsa, şairler için de Betül Hanım'm Çarşamba Salonu öyle. .

Gelgelelim, Bayan Entellektüel'in Çarşamba Salonu'na girmek kolay değil. . Gayetle zor bir iş. . Bir şair önce birçok basamaklardan geçecek, azbuçuk tanınacak, şair diye şiirlerinden bahsetti-153

recek, bişeyler, bişeyler, bişeyler yapacak ki, ancak ondan sonra Betül Hanım'ın .Çarşamba Salo-nu'na kabul edilme hakkını elde edebilsin de gerçek şairliği onaylayıp anlaşılsın.

Ben bunlan öğrenince nasıl edip de şu salona girsem diye derin derin düşünmeye başladım. Yalnız ben değilim ha, daha birçok insan, Bayan En-tellektüel'in salonuna girmek için

uğraşıp duruyor.

Bu. salon akademi filân gibi bir yermiş. Çok ünlü politikacılar falan da geliyormuş, yani gelmeye can atarlarmış ya, içlerinde ancak sanatsever olanlar lütfen kabul olunurmuş.

Ben artık bir polis hafiyesine döndüm. Betül Hanım'ı tanıyan arkadaşlara hep O'nu sorup hakkında bişeyler öğrenmeye, bilgi toplamaya çalışıyorum. Bu kadar ilgilenmemin sebebi de, duyduğuma göre, Bayan Entellektüel fakir fukara olan şairlerin elinden tutar, onları adam edermiş. Yani hem adam olmak, hem de şairler arasına girmek için, Betül Hanım'la tanışmaktan başka çare yok. Edebiyat tarihine giden yol, Bayan Entellektüel'in salonundan geçiyor. Salonun devamlıları var ki, onlar artık üstad.

Bayan Entellektüel bir sanat eksperi, o bir kere bir şiire «Güzel!» dedi mi, tamam, o şiir güzel. . «Şaheser!» dedi mi, şaheser.:. Yeter ki o kadın damgasını vursun. .

Bayan Entellektüel için birbirini tutmaz şeyler söyleniyor. Meselâ, sizi bana gönderen Baygın Sedat var ya, eski kocası olduğu için iyi biliyor, O'nun söylediğine göre, bu kadının eskiden şiirle, edebiyatla, sanatla manatla hiçbir ilgisi, alış-veri-şi yokmuş. Şimdiki kocası da çok zengin. . Rahat

154

rahat yaşayıp giderken, bir genç şair, zavallı kadıncağızı bu hastalığa alıştırmış.

Alıştırmış diyorum, bu söz tam yerindedir. Sanattan anlıyabil-mek için, ona yavaş yavaş alışmak gerekir. Tipkı cıgaraya filân olduğu gibi. . Gençliğimde başımdan geçtiği için bilirim, Al ah göstermesin bir kere de bu şairliğe alıştın mıydı, alkoliklikten, kumarbazlıktan beterdir ve kurtulması daha zordur. Ama ne yapacaksın ki, kızamık gibi, suçiçeği gibi, boğmaca filân gibi, bu şairlik hastalığı da her gencin başına gelir.

İhtilâta meydan vermeden kurtulursa ne iyi, yoksa yandı. .

Betül Hanım'a da şairlik, sanatseverlik hastalığı sonradan bulaşmış. Önceleri şiirle miirle hiçbir ilgisi yokmuş. Hatta şiirden hiç hoşlanmazmış. Sonra günün birinde kadın değişiveriyor. Kocasına «Senin ruhun kaba. . Sen benini ruhumdan anlamıyorsun. Ben seninle yapamam!» demeye başlıyor. Bunu o kadar çok söylüyor ki, adam da kendi ruhunun kabalığından şüpheye düşüp «Ruhumun kabalığını nerden anladın?» diye soruyor. Betül Hanım da, «Senin hayatında şiir yok. .» diyor. Kocası meraka düşüyor, bunca zamandır ruhunun kabalığından hiç şikâyet etmeyen karısına birden acaba ne oldu? Bir de tahkikata girişiyor ki, mesele başka. . Bir genç şair varmış, bir toplantıda Betül Hanım'la tanışmış, orası da böyle danslı filân bir yermiş. Betül Hanım'ı dansa kaldırmış. Dans ederlerken, oğlan başlamış kadının kulağının dibinde minimini mırıldanarak şiirler okumaya. Kulağının dibinde mırıldanan şaire birkaç kere «Rica ederim kesin şu mırıltıyı!» filân diyorsa da oğlanın aldırdığı yok. Hatta diyorlar ki, Betül Hanım o kadar sinirlenmiş ki, birara kendinden ge-155

i!:

I!

I !

çip, terbiyesini bile bozarak «Kulağımın dibinde mırıldanıp durma ulan!» diye de bağırmış. Ama oğlan yüzsüz, yine mırıldanır dururmuş. Betül Hanım, oğlanın kolundan sıyrılıp bırakıyor dansı, oturuyor yerine. Oğlan bırakmıyor ki peşini, yanma oturuyor, durmadan şiirler okuyor. Kadın kaçıyor, oğlan arkasından. . Yani Betül Hanım'a iyice balta olmuş. . O günden sonra Betül Hanım'm peşini hiç bırakmamış. Kadını bir köşeye kıstırdı mı, ağzını kulağına yanaştırır, başlanmış şiir okumaya. . Oğlan sonra arkadaşlarına itiraf etmiş ki:

— Ne yapayım, başka hiçbir çarem yoktu. Betül Hanım'ı ilk gördüğüm gecenin sabahı intihara karar vermiştim. İntihardan vazgeçtim. Kendi-kendime, ne diye ölecekmişim, yaşamalıyım. . dedim. Yaşamak için de ilk çıkan fırsatı yakalamaya karar verdim.

Betül Hanım, kulağını bitürlü o şairin ağzından kurtaramıyormuş. Hattâ bir keresinde artık dayanamamış da,

— Yeter ulan namussuz, beni serseme çevirdin. Sus, çenen tutulsun! diye bağırarak oğlanın kafasına, içinde dondurma dolu bardağı indirmiş. Oğlanın başı yarılmış, yüzünden aşağı kanlar aka aka, sanki hiçbişey olmamış gibi, yine kadının kulağına eğilip :

— Alışacaksınız, alışacaksınız!. . Bir kere alıştınız mı, artık şiirsiz yaşıyamıyacaksımz. . diyor, yine minimini şiirler okuyormuş. Betül Hanım şak diye düşüp bayılmış. Oğlan iki dizi üstüne kadının yanına çöküp yine devam etmiş şiire. Betül Hanım gözünü açmış ki, oğlan kulağının dibinde şiir mırıldanmıyor mu!

Kadın,

156

— Ayyy!. . diye bir ses bırakıp yeniden bayılmış.

Sözün kısası ne yapmışsa başedememiş oğlanla, oğlanın şiirlerinden kurtulamamış. O yüzden mapus gibi evin içine kapanmış. Bu sefer oğlan telefonu açar, telefonda şiirler mmldanırmış. En sonunda beyim, işte böyle böyle, insan kendini nasıl zorlayarak, içe içe günün birinde cıgara tiryakisi olur da, bir daha cıgarayı bırakmazsa, Betül Hanım da şiire alışmamış mı!. . Kadın, şiirsiz duramıyor, hem de şiir kulağına mırıldanılacak. .

Başlamış bu sefer oğlanı aramaya, bunu bulunca da,

— Aman biraz şiir oku, ne olur. . diye kulağını şairin ağzına dayamış.

Oğlan, kulağının dibinde şiir mınldanmazsa, Betül Hanım yerinde duramaz, sinir krizleri geçi-rirmiş. Yatarmış oğlanın dizine,

— Oku minimini!. . demiş.

Zavallı Betül Hanım öyle bir hale gelmiş ki, şiirsiz bir dakika duramıyor. Gece uyurken bile, birisi kulağının dibinde şiir mınldansın istiyor. Eroinman gibi bişey olmuş. Hani nerdeyse, o şair oğlanla kırıştıracak. Fakat böyle bişey de yapmak istemiyor. Onun istediği, kocası da şairleşsin de, kulağına şiirler mınldansın. O zaman oğlanı savacak başından. İşte bunun için, kocasını tahrik edip de şairleştirsin diye, o sıralarda boyuna kocasına, «Sen şiirden anlamıyorsun. On para etmezsin. . İnsan dediğin şiirden anlamalı. .» diye söylenmeye başlamış. Yani Betül Hanım, oğlanı başından dehle-yip namusunu kurtarmak istiyor. Bunun için de kocasının şiir yazması lâzım.

Efendim, bu kadın, benim anladığıma göre,

157

manen tatmin olmak istiyor. Kocası da iş adamı, manevî dalgalara vakti yok ki, ne yapsın. . Ben de iş adamıyım ama, bir zamanlar şiirle de uğraştığımdan, bu dalgalardan anlarım. İşte şiirin hayatta faydası budur; benim manevî dalgalara da aklım erer.

Bana o eski şairlik günlerimin bugün için büyük faydası oldu. İnsan dediğin hayattan ders almalı. Ben Betül Hanım'ın kocasının başına gelenlerden çok ders almışnndır. Aynı şeylerin benim de başıma gelmemesi için, evlendikten sonra evime şair girmesini yasak etmişimdir. Şair milleti bizim eve adımını atamaz. Çünkü kendi şairlik zamanımdan bilirim, bu şair milleti, gördükleri güzel kadınlara hemen tutulurlar. Dünyadan aşkı kaldır da bak, ilâç için bir tane bile şair kalmaz. Enayi kadınlar da bilmezler, o şiirleri sahi

zanneder, tav olurlar. Onun için beyim, bizim evin eşiğinden şair adımını atamaz.

Hatta Şair Fazlı sokağında çok güzel bir apartmanda dairem vardı. Sokağın adını

değiştirmek için çok uğraştım. De-ğiştirtemeyirice, sırf sokağın adı Şair Fazlı olduğu için o güzelim apartmanımı yok bahasına satıp, Altınbakkal gibi adı güzel bir semte taşındım.

Betül Hanım'ın zavallı kocası ne yapsın! Karısını de'iler gibi seviyor. Sırf karısı tatmin olsun, sanat hevesini alsm diye, karısının keyfi için, o şair oğlana edebiyat mecmuası

çıkarttırıyor. Adam veriyor parayı. . İşte o günlerde Betül Hanım'a yüksek sosyetede

«Bayan Entellektüel» denilmeye başlanıyor.

Adamcağız, o edebiyat mecmuası çıksın da, tek karısı mutlu olsun diye avuç dolusu para döküyor ama, yine de Bayan Entellektüel'e yarana-158

mıyor. Bayan Entellektüel, kocasına «Sen şiirden, anlamıyorsun, şiirden anlasaydm, ruhumu da anlardın!» deyip duruyor. Zavallı adam mecbur oluyor işi şiire dökmeye.

Zordur beyim zor; bir iş adamının sonradan şairleşmesi çok zordur, başımda olduğundan bilirim. Herif de karısını seviyor, ne yapsın, başlamış şiir dersi almaya.

Tanıyanların söylediğine göre, adam o hızla şiire devam etseymiş, yani az daha dişini sıksaymış, bir zaman sonra büyük bir şair olup çıkacakmış.

Kocası şiir yazmayı öğrenmiş. Başarmış, ama yalnız şiir yazmakla şair olunmaz ki. .

Öbür oğlan, saçından tırnağına kadar şairmiş. Bir kere iyice sıska, tabii açlıktan. .

Darmadağınık saçları, yüzünü gözünü kapamış. Bakışları hülyalı ve derin, sebebi de zavallı oğlan hep uykusuz, nerde akşam, orda sabah. . Üstbaş dersen, perperişan, yani mühmel dediklerinden; bir iyi elbisesi yok ki giysin zavallı. . Sonra, gayetle dalgın. Nasıl dalgın olmasın, oğlanda mecal kalmamış, zihni çalışmaz olmuş. Gözler, esrarkeşlerinki gibi süzgün. Oğlanı bir ordu asker içine koysan, kim görse «İşte bu şairdir!» diye tanır. Şairi bilenler, tanıyanlarla da konuştum. «Sülük gibi, sümük gibi, sümsük bir oğlandı. İnsanın içinden, hemen suratına iki tokat atası geliyor, hem de elinin tersiyle. .» diyorlardı. Hatta kaç kişi konuşma sırasında birden oğlanın suratını

görünce,

— Aman bize az müsaade et, gidip şu oğlana iki tokat atıp geleyim. . dermiş. .

— Size bişey mi yaptı? diye de sorulunca,

— Yoo, tanımam bile, ama içimden tokat atmak geliyor. . derlermiş. *"

159

Bayan Entellektüel'in kocası, ders alarak, meşk ederek, şiirde gündengüne ilerliyor ama, kendini nasıl şairleştirsin, kolay mı? Herif namlı iş adamlarımızdan, koskoca gövde, burnundan iki metre önde giden bir göbek, kat kat katmerli bir ense, çeneden göğse sarmış bir gerdan. . Böyle adamın şairleşmesi çok zor. Ama adam, karışma olan aşkından herşeye katlanmış, gündengüne zayıflamış, çökmüş gözleri baygmlaşmış, endamı incelmiş. . Ama öbür yandan, şair oğlan var ya, o da edebiyat dergisi çıkarıyorum diye adamın paracıklarını yiyip içtikçe, beslenip şiştikçe, damızlık koçlar gibi olmuş. Derken derken, şair oğlan bir mükemmel iş adamı olmuş, iş adamı da şairle-

şeceğim derken hastaneyi boylamış.

Şahsen kendim de bilirim, iş adamlığıyla şairlik birlikte yürümez. Şair oğlan, Bayan Entellektüel'in sayesinde sayılı bir iş adamı olunca, şiire miire boşvermiş. Betül Hanim'ın şanssızlığına bakın beyim. . Kadın şiire alışmış, ille kulağının dibinde birisi şiir mırıldanacak. Kocası istediği gibi şair olamıyor bitürlü. Şair oğlanı dersen, semirdik-çe semirmiş, topçu

kadanaları gibi olmuş. Bayan EntellektüeFe çırpı gibi, sümsük bir oğlan lâzım. . Başlıyor aranmaya. Onu ara, bunu ara derken, öyle bir hal alıyor ki, Bayan

"Entellektüel'in gözüne girip dünyalığını doğrultmak isteyen her delikanlı işi şiire döküyor. Siz gençsiniz, o zamana yetişmediniz, bir zamanlar memlekette şair o kadar artmıştı ki, her otobüs dolusu yolcunun yarısından çoğu şairdi. Bu şair bereketi ve şiir mahsulünün artması hep Betül Hanım'm sayesinde olmuştur. Hatta ben bilirim, çok kişi kendisine şair süsü vermek için makyaj yapar da öyle giderdi Bayan En-160

tellektüel'in Çarşamba Salonu'na. .

Çarşamba Salonu'na bir kerecik gidebildim. Benim zaten kısmetim yoktur. Beni oraya götüren de Sedat Bey'dir, yani Betül Hanım'm eski kocası, sonraları aile dostu olan Baygın Sedat. . Nişantaşı'nda çok geniş bir apartman dairesiydi. Kapıdan girdik, önümde Sedat, ilk gördüğü kadına yapıştı öptü, ikincisini de, üçüncüsünü de öptü, boyuna öpüyor. Şimdi ben ne yapsam diye düşünüp dururken, Sedat'ın kollarından kurtulan kadın bana yöneldi. Demek buranın âdeti budur diye ben de öptüm. Burda öpüşmek «Merhaba» demek gibi bi-şey. . İçeri geçtik. Sedat kimi kadının elini öpüyor, arkadan da yanağını öpüyor. Ben de O'na uydum.

Salonda kadınlı erkekli belki otuz kişi vardı. Kimisi İngilizce, kimisi Fransızca, kimisi de Almanca konuşuyordu. Arada tektük Türkçe konuşanlar da var. . İçkiler gırla, mezeler ganî. . Ben nasıl etsem de Bayan Entellektüel'i bir punduna getirip kendimle ilgilendirsem diye «Son derecede entellektüel kadımın arkasında dönüp duruyordum.

Bir tenhada yakalasam, hemen yanaşıp kulağının dibinde şiirlerimi mırıldanacağım.

Bitürlü bu fırsatı ele geçiremedim.

Bayan Entellektüel'i, orta yaşlı bir hanım sanıyordum, halbuki hangi güzellik müsabakasına soksan birinci gelir, öyle taze ve güzel. .

Benim bulunduğum gece salonda birkaç profesör, başyazar, politikacı, tiyatrocu falan da vardı.

Peşinde koşa koşa sonunda kadını koridorun dibinde bir yerde sıkıştırdım. Ne olursa olsun deyip

161

birden yanaştım, kulağının dibinde bir şiirimi okumaya başladım. Ben şiire başlar başlamaz,

— Müsaade edin, çok sıkıştım. . dedi. Hakikaten kadını çok sıkıştırmıştım. Ama başka çare yok. Kadın yine,

— Anlamıyor musunuz, sıkıştım diyorum size. . deyip fırladı, önündeki kapıyı açmasıyla içeri daldı. Meğer kadının sil aşması başka bir sıkış maymış. .

O gece bir daha da kadına sokulamadım, benim olduğum yerden kaçtı. Hoş ben sonradan yine Allaha şükür bir iş adamı oldum ama, ne zorlukla. Halbuki o gece Bayan Entellektüel'in himayesine girebilseydim, çok daha kolay yollardan şimdi büyük servet sahibi olacaktım.

Bayan Entellektüel'in arkasını yine de bırakmazdım ya, biriki gün sonra Avrupa'ya gitmiş. Bir daha da ne gördüm, ne de hakkında bişey duydum.

Demek Sedat çok hasta. . Ağır, öyle mi? Bayan Entellektüel'i asıl o bilir, hasta olmasaydı çok şeyler anlatırdı size. Nerden aklında kalmış da beni hatırlamış. . Benim otomobil yedek parçacılığı yaptığımı da biliyor, ha?

Siz şimdi halanızın nerde olduğunu, eski şairlere soracaksınız, onlar bilir belki,. Eski şairlerden hangisine, Bayan Entellektüel'i sorsanız, hepsi tanır.

Ben şiiri bırakah çok oldu. Ama güzel şiir yazardım. Çok rakik bir kalbim vardır. Gayet hassasımdır, bakmayın şimdi siz böyle göründüğüme. Dış görünüşümden belli olmaz ama, kendimi methetmek gibi olmasın, şairliğim iyidir yani. .

162

YÜKSEK SOSYETENİN ŞİFRELİ BAYANLARI

Kimi istedin? Efendim?. . Nasıl? Aaaa. . O iş için gelmedin mi? Öyleyse ne iş için geldin aslanım? Ayol burası devlet dairesi değil. . Peki, ne istiyorsun yani? Benimle mi görüşmek? A-a!. . Daha da neler!. . Yavrum, sen aklını mı kaçırdın? Hadi işine. . Evde bu kadar körpe kız varken, gönlün, beni mi çekti aslanım? Anlaşıldı, sen kaşınıyorsun tosunum! Hadi be, git işine! Çaylak! Bana bak, benimki gelirse vallahi seni. . Alyanak oğlan, git surdan, kafana iskarpini yemeden. .

Delinin zoruna bak! Benimle ne görüşecek-mişsin! Vay sığırcık yavrusu!

Bizim evin adresini kimden aldın? Hah haah haaaah. . Bak, salonda bu kadar kız var. .

Paradan ne haber? Sen galiba İstanbul'a para yemeye gelmişsin! Yoksa moruğun mangırlarını mı yürüttün? Yapmadın mı?

Ay hoşuma gitmeye başladın. .

Ne dedin? Halanı mı arıyorsun? Bizde çalışan, kızlar işte burda. . Ayol ben sana tekmil mi vereceğim? Şuna da bak! Sen başka evde ara halanı alyanak!

Kimmiş senin halan? Betül mü? Hangi Betül? Nee?. . Aaaa, sen Lokum Betül'ün yiğeni misin? Sahi mi? Hay Allah iyiliğini versin. . Deminden-beri söylesene oğlum. .

Gel bakayım, benimle gel. . Bu odada daha iyi konuşuruz, geç şuraya. . Otur şöyle. . Hay Allah!,. Demek Betüş senin halan oluyor? Peki nerde şimdi? Sen de onu mu arıyorsun?

Vahvahvah. . Vah-vahvah. . Vay Betüş'cüm vah!

163

Biz O'nunla görüşmiyeli hanidir. . Hiç bilmiyorum. . Ne içersin? Viski içer misin?

Konyak? İç, iç bir tane. .

Sen benim ismimi hiç duymadın mı? Aaa, sahi mi! Ayol, gazetelerde de mi rastlamadın adıma?

Neydik, ne olduk. . Yooo, ben memnunum hayatımdan. Ama beni bu mesleğe sokan senin halandır. Nasıl oldu, bak anlatayım da dinle. O zaman evliydim, daha dünyadan haberim yok. Kocam da çok zengin bir tüccar, Aaaahh ah, ben çok talihsiz bir kadınım, Betüş'ü

çok severim, bana çok iyiliği vardır. . Bir tane daha içmez misin?

Kocam çok yakışıklıydı ama, gözü hep dışar-daydı. Onu aile yuvamıza bağlamak için ne fedakârlıklara katlandım, neler yapmadım, neler. . Her gece süslenir püslenir, pencere önünde oturur, yolunu beklerdim, sabaha kadar. . Kaç kış gecesi pencere önünde uyuyakalmışımdır. Benim çektiklerim dille anlatılmaz. .

Aşçıya kocamın en sevdiği yemekleri yaptırır, ne harika sofralar kurardım, tek gözüne gireyim diye. . Anneciğim «Erkeklerin kalbine midelerinden girilir» derdi. Ben de kocama öyle sofralar kurardım ki, görenler bayılır, «Sofra değil, şiir, şiir.» derlerdi.

Ne yaptımsa kâretmedi namussuz herife. Ne yaptımsa yuvamıza bağlıyamadım. Herifin gözü hep dışarda, fingirdeyenlerde, bar kızlarında. . Yani, süfli ruhlu bir herifti, anlıyor musun? Ben de o kadınların kılığına girmek için ah neler yapmadım, onlara benziyeyim de dedim, aklımca, kocamın gözü dışarda olmasın. .

164

Seviyor muydum? Tabii. . Ayol sevmez olur müyüm, adam çok zengindi diyorum sana.

Ağla, ağl.a ağla, öyle zayıfladım, iğne ipliğe döndüm. .

Bir gece kocamın yolunu beklerken pencere önünde uyuyakalmışım. Gözümü açtım, sabah olmuş, benimki gene yok. . Başladım ağlamaya. . Yatağa kapandım, hıçkıra hıçkıra ağlıyorum. Öğleye doğru hizmetçi,

— Betül Hanım geldi, dedi.

— Salona al! dedim.

Hemen ayna önüne geçip tuvaletimi tazeledim ama nafile, ağladığım besbelli, gözkapaklanm şiş şiş. .

BetüFle Yüksek Kulüp'de tanışmıştık, bir gece kocamla baloya gitmiştik de oraya. .

İşte ondan sonra ahbap olmuştuk. O zamanlar Betüş, Merterek İbrahim derler bir adamla evliydi; gayetr le sert bir adam. . Herif zengin olduğu için, ne yapsın Betüş'cük, tahammül ederdi zavallı. .

Beni o halde görünce,

— Neriman, nedir bu halin, neyin var? dedi.

— Hiç, dedim, bişeyciğim yok. .

— Ayol ağlamışın, gözlerin kançanağı. . Gençliğine, güzelliğine yazık değil mi şekerim?., dedi.

— Aman Betüş, dedim, bana bir akıl ver, ne yapayım da kocamı kendime bağlıyayım?

— Aman dert o olsun. . Ondan kolay ne var? Koça çok bulunur ama, gençlik, güzellik bir gitti mi, bir daha geri gelmez. . Onun için gençliğinde güzelliğinin kıymetini bil. . Bak, sana bir akıl vereyim, verdiğim aklı tut, dediklerimi yap, bak gör o zaman, eğer kocan terbiyeli sirk köpeğine dön-165

mezse, gel yanıma, ne istersen söyle bana. . Bu benim kaçıncı evliliğim, kocalarımın hepsi de beni el üstünde tutarlar. Ben bütün kocalarıma böyle yaptım da ondan bilirim.

— Ne yaptın aman anlat!. . diye üstüne düştüm.

— Allahıma çok şükür, bu usulle çok muvaffak oldum. Ama bak, bu anlatacaklarını aramızda kalsın, sır. . dedi.

— Aaa, tabii. . Ölsem kimseye söylemem! diye sözverdim.

— Eğer birine çıtlatırsan, bilmiş ol, yarın ö-bür dünyada iki elim yakandadır. .

Yemin bil ahi ettim kimseye söylemeyeceğime. Onun keşfettiği usulü bütün kadınlar öğrenirler de yaparlarsa, hiçbir koca açıkta kalmazmış. .

— Sen, dedi, ne yapıp edip kocanı kıskandıracaksın. .

— Aman Betüş, dedim, yapmadım mı sanıyorsun? Ne yaptımsa kıskandıramadım.

Hatta kendikendime aşk mektuplan yazıp kendi adresime postaladım. Bana gelen mektuplan açmaz ki. . Benden hiç şüphelenmez. Kendim gösterdim mektupları. . Ne dese beğenirsin: «Bütün erkeklerin âşık olduğu kadına yalnız ben sahibim, göğsüm kabanyor!» demez mi! Bir keresinde de kocama imzasız mektup gönderdim : «Kannız sizi aldatıyor» diye. . Şu kadarcık kızmadı. «Seni çekemiyorlar da ondan dedikodu çıkanyorlar» dedi. Kocam beni hiç kıskanmazdı, bana sonsuz itimadı vardı. Kendisini deli gibi sevdiğimi, gül üstüne gül koklamıyacağımı bilirdi.

Betül,

166

— Kız sen ne safsın, dedi, bu seferki dedikodu olmıyacak ki. . Kocan seni kendi eliyle yakalı yacak, anlıyor musun? Seni başka bir herifle koyun koyuna yakalar da herşeyi gözüyle

görürse, artık inanmaz olur mu? îsteristemez inanacak. . Hoş, ikinci kocamın da bana o kadar büyük itimadı vardı ki, beni yatakta başkasıyla bastırdığı halde; gözlerine itimadı sarsıldı da, bana itimadı hiç sarsılmadı. Onun için ben bu işi artık yalnız kocama değil, beş-on kişiye birden gösteriyorum ki şahitli ispatlı olsun. . Hatta işin içine hükümeti bile kanştırmalı. .

Benimle şaka ediyor sandım,

— Aman hükümetin elini sokturmayalım! dedim.

— Hükümetin eli girerse zabıt filân tutulur, gazeteler yazar, kocan da gık diyemez. .

dedi.

Betül haklıymış. Bu benim kocam çeşidinden herifler bir kere evlendiler mi, nasıl olsa evdeki kan torbada keklik diye, dışardan otlamaya kaj-karlar, gözleri hep sağda solda olurmuş. Evdeki elde bir, gelsin başka kadınlar. .

Bir kere evlendiler mi, üç ay geçmeden evde-kine doyarlar. İnan olsun böyledir bu erkek milleti. Enayiler sanırlar ki, kendi kanlan çirkin, yada beceriksiz de, o yüzden hiçbir erkek yüzlerine bakmaz. Yahut sanırlar ki, kanları kendilerine körkütük tutkun olduğundan gözleri başka erkeği görmez.

Kendilerine pek güvenirler, kanlannın gözünde kendilerinden üstün erkek yok sanırlar.

İşte o zaman erkek milleti hapı yutar. Üstüne alınma ama, erkek değil mi, hepsi de böyledir, kökü kurusun. . Ne zaman ki kanlan kendilerini boynuz-167

latır, kendi el eriyle yakalarlar, hah işte o zaman akıl arı başlarına gelir «Vay anasını, demek bizim karıda iş varmış!. .» diye başlarını taştan taşa vururlar. Öyle ufaktefek şeylere de bitürlü inanmak istemez aptallar haaa. . İyice, herşeyi gözleriyle görecekler. Dünyada kendilerinden başka erkek yok sanırlar aptallar. . Dünyanın en yakışıklısı o, en akıllı erkeği o, en şakacı erkeği o, en kibarı o..

Betül,

— Ne ağlayıp duruyorsun kız aptal, kalk hemen kocana ihanet et. . dedi.

— Kendikendime yapamam. . dedim.

— Ben sana yardım ederim. . Hadi giyin, kendine çeki-düzen ver. Ben seni tanıdık bir randevu evine göt üreyim. .

— Aaaa!. . Sen çıldırdın mı Betüş, o nasıl söz? Ben namuslu bir kadınım, dünyada öyle şey yapamam. .

Ben yabancı bir adamla beraber yolda gezerken, yahut muhallebicide otururken kocam bizi görecek sanıyorum. Karının zoruna bak!

Betüş de yani, ne de bilmiş karıydı, aman ya-rabbi. . Dediğine göre, onun bana salık yerdiği bu usul, eskidenberi bizde varmış. Eski aileler de böyle yaparlarmış; hem de en dindarları. .

— Kız sen deli misin, hiç eskiden böyle şeyler olur mu? Eski zamanda randevuevleri yoktu, dedim.

Randevuevleri yokmuş ama, bu işi kendi evlerinde yaparlarmış. Hem de kocalar, kendi elleriyle karılarını yabancı herife teslim ederlermiş. Yaa. Sonradan başkalarına sordum, doğrudur, dediler,

Kocalar, eskiden, boşandıkları kanlarıyla bir daha evlenmek isterlerse, namuslarını

temizlemek için, karılarına parayla kiralık koca tutarlarmış. Kiralık koca, bir gece için, kocasından boşanan kadınla evlenirmiş. Ertesi günü sabahı, kiralık koca kadını boşar, asıl koca da eski karısını, tertemiz olarak geri alırmış. Bunun adına hülle denilir-miş.

Yaa, eski kocalar hem de para vererek kendi elleriyle karılarına hulleci getirirlermiş.

Bizimki de modern hülle olacakmış. Hulleci denilen o bir gecelik kiralık kocalar, kadına yatak odasına girip sabahlarlar, ama parmaklarının ucunu bile kadına dokundurmazlarmış. îşte tam bizim yapacağımız gibi bişey. Vallahi aklım yattı bu işte.

Mademki eski âdetimizmiş, neden yapmayayım? Ben yeni bir âdet çıkarmıyorum ya. .

Yalnız bişey var, bu hullecilik işlerini bilenlerin anlattıklarına göre, o hulleci denilen heriflerin bazıları, gece kadınla yatak odasında kalınca, «Sen benim nikâhlı karımsın, istediğimi yaparım sana. .» diyerekten, pazarlığı bozarlar, kadını öyle memnun eder, öyle memnun ederlermiş ki, ertesi sabah erkenden kadının eski kocası, heyecanla, merakla yatak odasının kapısını açınca kadın ona, «Defoool! Ben seni dünyada istemem. . Allahıma çok şükür ben dengimi ancak şimdi buldum!» diyerek, boşandığı

eski kocasını kovar, hulleciden de ayrılmazmış. Ya benim başıma da böyle bişey gelirse diye ödüm patlıyor. Öyle ya, şeytandır, insanı kandırır.

İnsan sonunun ne olacağını bilir mi? Ben o zaman günün birinde randevuevi işleteceğimi ner-den bileyim? Alın yazısı işte. .

O çok bilmiş Betüş,

169

— Bişey yapacak değilsin ki. . dedi. Hem namusla benim bu dediğimin ne ilgisi var?

Sanki sen namuslusun da, ben senin kadar namuslu değil miyim, şuna bak. . İyilik de yaramıyor. Kötü bir niyetle randevu evinde yakalanmayacaksın ki. . Sen insanın içine bak, içinde kötülük olmasın da. .

— Ay bir de yakalanacak mıyım? dedim.

— Tabii ya. . Yakalanmazsan, kocan nasıl duyacak da inanacak? Kocanı evine bağlamak, yuvanı korumak için buna katlanacaksın, anladın mı? Madem sen bir dişi kuşsun, kocanın yuvasını da yapacaksın. Neden demişler yuvayı dişi kuş yapar diye. . Yani sen randevu evinde yakalanmıya-caksm da, kocan mı yakalanacak? O yakalanırsa daha mı iyi?

— Yapamam.

— Ayol sen bişey yapmıyacaksm ki. . Bu randevu evi, senin bildiğin evlerden değil.

Yoksa sen öyle mi sandın? Aaa, daha neler! İyi dinle beni. Sana parayla bir adam tutacağız. Eli eline değ-miyecek, anladın mı? Namusun yine namus. . Namusuna hiçbişey lâzım gelmez. Senin içinde kötülük yok ya, sen ona bak. .

Evde gül gibi karısını bırakıp sürtüklerin peşinden koşan benim kocam gibi azgın heriflere böyle yapmak lâzım. Bazı kocalar bundan hoşlanıyor, ne yapacaksın?

Karısından kazık yemeyince rahat edemez böyleler!. .

— Sen o adamla randevu evinde buluşmadan önce «Filânca yerde randevu evi var!» diye ahlâk zabıtasına telefon edeceksin.

— Kim, ben mi?. Sen çıldırmışsın. . Yalnız, «Randevu evi var» diye telefon etmek yetmezmiş. Çünkü her yerde randevu evi var, Ah-170

lâk zabıtamız hangi birine yetişsin. . Onlar da insan, değil mi ya. . Onlarınki de can. .

Programlan varmış. Programlarına göre ev basarlarmış. Betüş bana dedi ki:

— «Kocamın bana güveni büyüktür. Başka erkekle o biçim yakalasa bile inanmaz» diyorsun. Doğrudur, inanmaz bu. herifler. Hani ne demişler: Görmek istemeyenden daha kör, duymak istemeyenden daha sağır, öğrenmek istemeyenden daha mankafa olamaz!

Benim de kocalarımdan kimisi inanmadı. «Kanma tuzak kurmuşlar, yalan söylüyorlap>

dedi. Hatta hiç unutmam kocalanmdan biri, dünyanın parasını verip, anahtar deliğinden çektirttiğim poz poz, iki kişilik o biçim resimlerimi gördü de, ona bile «Fotomontajdır»

diye inanmadı. İnanmıyacak herif, ne yapsan inanmaz. Onun için sen ahlâk zabıtasına telefon ederken, başka biri de kocana telefon edipi senin gittiğin evin adresini söyleyecek. Yani baskında hem ahlâk zabıtası, hem kocan bulunacak ki, en küçük bir şüpheye yer kalmasın. .

— Betüş, dedim, verdiğin aklı beğendim ama, ya kocam boşarsa beni?

'

— Boşamak mı, dedi, ayol deli misin, tecrübeyle sabit, kocan seni başka herifle yakalasın bir, bak nasıl «Kancığım, ruhum, canım, şekerim» diye eteğinin etrafında pervane olacak. . Böyle heriflere böyle lâzım cicim. .

Eh, ne yapayım, tek yuvamda mutluluk olsun da, herşeye razıyım.

— Benimle bastmlacak adam nerde? dedim.

— Var, o da hazır. . dedi.

Şimdi bu işleri yapan, bu işlerle geçinen adamlar varmış. Betül'le onun tanıdığı ve namusuna

171

son derece güvendiği böyle bir adama gittik. Herif bizden ikibin lira istemez mi!

— Aman ne diyorsun sen, ikibin lira da olur muymuş!. .

Ne dese beğenirsin. . «Ben kel eyi koltuğa alıyorum Hanımefendi» Sonra eliyle kendi ensesine şap şap vurup,

— Rica ederim Hanımefendi, şu kelleye bakın. Böyle bir kelle ikibin lira etmez mi?

dedi.

Adamın kellesi, kulağı yerinde. . Adam,

— Ya kocanız bizi bastırınca, çekip vurursa? dedi.

Doğru söylüyor ama, o çekip vurma işi benim korama göre değil. Zavallının bıçağı yok, tabancası yok, yürek desen o hiç yok. . Neyi çekecek de kimi neyle vuracak? Biz ikibine razı olduk. Hep birlikte güzel bir plân kurduk.

O gece kocam, sabaha karşı eve geldi, hem de zirzurna sarhoş. . Ertesi günü evden çıkarken,

— Ben bugün annemlere gideceğim. . dedim.

Hiç sesini çıkarmadı. Kocam gidince ben de sokağa fırladım. Doğru Betül'e. .

— Aman Betüş, dedim, hiç olmazsa aile seviyemizle mütenasip bir yerde basılsaydım. Meselâ, Boğaziçi'ndeki turistik oteller bu iş için daha uygun değil mi?

Turistik oteller düşük seviyeliymiş, bayağı kadınlar devam ediyormuş. Yine en rahatı randevu eviymiş.

Betüş beni bir apartmana götürdü. Parayla tuttuğumuz adam daha önceden gelmiş, bizi orada bekliyormuş.

172

Biz odaya girdik. Düşününüz, yabancı bir erkekle, bir odadayım. . Helecandan elim ayağım zangır zangır titriyor.

Bu odada telefon da var.

Odaya girer girmez, hemen telefona koştum. Ahlâk zabıtasına telefon edeceğim.

Adam :

— Aman ne yapıyorsunuz hanımefendi, böyle olmaz! dedi.

— Ya nasıl olur?

— Soyunmadan olmaz. Önce bir güzel soyunun. Kocanız sizi giyinik görürse, inanmaz ki. .

Mantomu çıkardım, adam,

— Daha, daha soyunun, dedi. Benim çekindiğimi görünce,

— Hanımefendi, dedi, biz bu işi ilk yapmıyoruz. Elimizden neler geldi, geçti. . Herkesin rızkı başka bir yoldan. . Biz de çoluğumuzu çocuğumuzu bu yoldan geçindiriyoruz.

Bendeniz, övünmek gibi olmasın, sizin gibi kaç hanımefendinin saadetini temin etmişimdir, yuvalarını yapmışımdır. Hatta hizmetimden öyle memnun kalanlar var ki, hâlâ beni evlerine çağırırlar. Bendeniz de ziyaretlerinde kusur etmem. Soyunun, soyunun!. . Hiç çekinmeyin! Ben sizin bildiğiniz erkeklerden değilim. Size kötü gözle bakarsam, gözüm kör olsun.

— Senin gözünün önünde soyunamam. . dedim.

—Ben başımı duvara çeviririm. Dönüp bakmam. Dünya âhiret kızkardeşim olun! dedi.

Adam yüzünü duvara çevirdi. Ben de soyunmaya başladım. Adam,

— O ne büyük ben, kırkbir buçuk maşallah. . Hiç o kadar büyük ben görmemiştim.

Allah nazardan saklasın. . dedi.

«.¦¦

I

Benim şuramda iri bir ben vardır. Hınzır he- rif benimi nerden gördü? Oramdaki benimi kocam bile görmüş değildir.

— Hani yüzünü duvara çevirecektin? diye bağırdım.

— Yüzüm duvara dönük! dedi.

— Öyleyse gizli yerimdeki benimi nasıl gördün? diye sordum.

— Benim, dedi, ruh gözüm vardır; önümdeki-ni de görürüm, arkamdakini de. .

Bir de dönüp bakayım ki, ne görsem beğenirsin. . Evet, herifin yüzü duvara dönük ama, duvarda koskoca boy aynası var. .

— Tuu utanmaz! diye bağırarak kendimi yatağın içine attım. Hemen telefona sarıldım.

Önceden ezberlediğim Ahlâk Zabıtası'mn telefon numarasını çevirdim. Telefona çıkana, evin adresini verip,

— Burası randevu evidir, acele gelin, yetişin! dedim, telefonu kapadım.

Adam,

— Şimdi gelirler, dedi, benim de soyunmam icap eder.

— O neden? diye sordum.

— Siz yatakta ben giyinik, olur mu? Sonra kocanızı inandıramayız. Bu kaçıncısı, bilmez miyim: Kocaları inandırmak kolay olmuyor.

— Soyun ama, bana bir adım yaklaşırsan, sonra karışmam. . dedim.

— Zaten hiç siz karışmayın, daha iyi. . dedi. Adam da soyundu. Vücudu hiç de fena değil, hatta güzel bile denebilir. Sakın baktığımı sanma ha!. . Bakmadım, hiç bakar mıyım. . Aynadan görüyorum. .

174

Beklemeye başladık. On dakika, onbeş dakika geçti. Evi basan masan yok. . Bir daha o numarayı çevirip, telefondakine,

— Hani gelecektiniz? Neden gelmediniz? Yarım saattir sizi bekliyorum, dedim.

Telefondaki adam,

— Neresi orası? dedi.

Bir daha adresi söyledim. Ayrıca kolay bulsunlar diye de tarif ettim. Bekle bekle, basan yok. . Yavaş yavaş canım sıkılmaya başladı.

Adam,

— Ben böyle çıplak üşüdüm, zatürrie olacağım. Müsaadenizle hanımefendi, artık yatağa giriyorum, dedi.

Baktım, tirtir titriyor zavallı. Acıdım.

— Gir ama, arkanı dön, dedim.

Adam da yatağa girdi. Ben bir daha telefon ettim.

, — Ayol, hani gelecektiniz? .— Nereye?

— Demin siz bana geleceğiz diye söz vermediniz mi? Adresini verdiğim yer, randevu evidir.

Telefondaki ses telâşlandı:

— Aman adresi bir daha verin. .

— Kaç kere vereceğim canım?

Bir kere daha adresi verdim. Bekle bekle kimse gelmez. Bir daha telefonu açtım.

— Ayol basacaksanız basın artık şu evi. .

— Neresi orası?

Bir daha- adresi verdim. Heyecandan zangır zangır titriyorum. Hadi ahlâk zabıtası gelmiyor,

175

ya kocam neden gelmez? Betüş O'na dışardan telefon edecekti. Duyar duymaz hemen koşup gelmesi lâzımdı. Ne kocam geliyor, ne ahlâk zabıtası. .

Birden telefonun zili çalınca korkup hopladım. Bana, şaşkınlıktan kapının zili çalınmış gibi geldi. «Eyvaaah, basıldık!» diye bağırdım. Yanıba-şımda yatan adam,

— Ne korkuyorsunuz hanımefendi, biz buraya basılmaya geldik, telefonun zili çalıyor, korkmayın. . dedi.

Aklım başıma geldi, alıcıyı kaldırdım. Telefon

eden Betül'müş.

— Ayol bitürlü kocanı bulamıyorum, dedi.

— Bu saatte yazıhanesinde bulunur.

— Yazıhanesini bulamıyorum ki. . Telefon hatlarında yine karışıklık var. Senin kocanın telefon numarasını çeviriyorum, hep başka yerler çıkıyor. İki saattir telefonun başındayım. Kaç

kişiye telefon ettim. Karınız filân yerdeki randevu evindedir, dedim, adres verdim. Telefonda konuşurken heriflerin seslerini duysaydın gülmekten ölürdün, boğuluyormuş gibi. . Kimisi ağladı, kimisi inledi, kimisi bağırdı, kimisi de küfür etti. . Neden sonra telefon ettiğim adamların kocan olmadığını anladım. Adamın birisi,

— Yanlış hanımefendi, benim karım randevu evinde basılamaz, çünkü bekârım.

Numarayı yanlış çevirmişsiniz, dedi de aklım başıma geldi. Ben de artık telefonda karşıma kocan çıkmayınca, sizin olduğunuz yerin adresini vermiyeceğim.

— Peki ne olacak?

— Bekle biraz daha. . Kocanı tulmaya çalışıyorum. Sen ne yaptın?

176

— Ben de sabahtanberi telefon ediyorum, geleceğiz diyorlar, hâlâ gelmediler.

Betül telefonu kapadı. Ben bu sefer bir daha ahlâk zabıtasına telefon ettim.

— Beyefendi neden hâlâ gelmiyorsunuz? diye sordum.

Telefondaki adam,

— Nereye hanımefendi? diye sordu.

— Nereye olacak, randevu^evine. . Demin size adresi verdim ya. .

— Adresi lütfen bir kere daha tekrarlar mısınız?

—¦ Yazın da unutulmasın. . Adresi verdim. Telefondaki adam,

— Şimdi acele işim var, gece gelsem olmaz mı? dedi.

— Gece olmaz, benim de işim var. . dedim, küt diye telefonu kapadım.

Benim durumumu düşün! Yabancı bir adamla bir yataktayım. Evet herifle aramızda mesafe var ama, olsun. .

Yanımda yatan adam,

— Göreceksiniz, dedi, hiç merak etmeyin. Kocanız ikimizi bir yatakta yakaladıktan sonra sizi affedecek. Kocanıza «Aramızda hiçbişey yoktu» diye yemin edeceksiniz.

Yalan mı yani? İşte aramızda hiçbişey yok. Siz de çıplaksınız, ben de. . Aramızda iç çamaşırı bile yok.

Boyuna gülüp duran adamı,

— İleri git! diye ittim.

— Üşüyorum! dedi.

— Öteye git canım. .

— Ben gidiyorum, siz boyuna yaklaşıyorsunuz, karyoladan düşeceğim, demez mi!

177

**>»

Açtım ağzımı, yumdum gözümü herife. . Adam en sonunda,

— Affedersiniz, dedi, biz buraya iş için geldik, siz benimle sahici kan-kocaymışız gibi kavga ediyorsunuz.

Ağlamaya başladım. Adam da saçlarımı okşayarak,

— Ağlamayın rica ederim. . diyor.

— Çek elini, ben namuslu bir kadınım. Canım isteyince ağlarım, kocam bile karışamaz. . diye bağırdım.

Adam,

,— Sizi böyle görürler de zor kullandım sanırlar. . Ağlamayın rica ederim. . dedi.

Erkeklerin hepsi böyle. . Kocam da öyledir, hemen uyuya kalır. Yanımdaki herif horlamaya

başladı.

Baktım gelen giden yok, ben de çıktım ordan. Ben giyinip de dışarı çıkınca, ev -sahibi kadm bana,

— Ayağınız maşallah çok uğurluymuş, bizim eve hiç bugünkü kadar müşteri gelmezdi. .

dedi.

-Kadın, ahlâk zabıtasına telefon ediyorum, diye ona buna telefon edip eve boyuna müşteri çağırdığımı ne bilsin?

Sen şu aksiliğe bak; her gece sabaha karşı eve gelen kocamı, döndüğümde içerde bulmıyayım mı? Gelmiş, beni bekliyor.

— Çok merak ettim şekerim, neredeydin? dedi.

Hayatımda ondan işittiğim ilk tatlı söz budur. Ertesi günü anlatınca Betüş,

— Bak gördün mü? dedi, ben sana söylememiş miydim? Daha şimdiden tesirini gösterdi. Bu

178

nerifler bundan anlar. Hele bir de sık sık yapsan bu işi, kocan sana kul-köle olur. .

Ne yapayım, tek kocamın sevgisini kazanmak, onu yuvamıza bağlamak için, her fedakârlığa katlandım. Sonunda kocam kuzu gibi oldu. Ne desem yapıyor, sözümden dışarı çıktığı yok. . «Şu saatte gel» ,«Peki şekerim!», «Şu saatte git!», «Peki yavrum!»

A körolasıca herif, madem «Hayatım, şekerim, yavrum, canım, ruhum, kancığım!»

demesini biliyordun da, şu tatlı sözleri boynuz takmadan önce söyleseydin ya. .

Gene bir gece, ben o evdeyken birden odanın kapısı şırak diye ardına kadar açılmaz

«mı! Ben, eve baskın versinler diye o kadar telefon ettim, getirtemedim de, o gece ahlâk zabıtasına basılmadık mı!. . Kiminin dediğine göre, o evin basılma sırası o gece gelmişmiş, kiminin dediğine göre de, ev işleten kadın özel vergisini' tam olarak zamanında ödememiş. Basıldığımızın ertesi günü "bütün gazeteler benden bahsediyordu. «Yüksek sosyeteden tanınmış bir iş adamının eşi olan bayan N. F.

randevu evinde uygunsuz vaziyette basıldı!»

Ondan sonra «Bayan N. F.» meşhur oldu, adım sık-sık gazetelere geçti.

Hiçbişeye yanmam da, Nermin Fırtına adında bir kadm vardı, gazeteler «Yüksek Sosyeteden Bayan N. F.» diye bahsettikçe, kendi üstüne alınmaz mı, işte ona yanarım.

Açıkça bişey söylemiyor ama, sanki basılan kendisiymiş gibi sağda solda övünüyor ki kocası kıymetini anlasın. . Benim adım Nermin Fertikez, onunki Nermin Fırtına. . Ben kimsenin hakkını yemek istemem. O da başka bir yerde basılmış olabilir. Ama gazetelerin «Yüksek

179

Sosyeteden Bayan N. F.» şifresiyle yazdıkları bendim.

Sonra kocam ne mi yaptı? Ne yapacak, hiiç. . İlk basılışımızda kocama «O adamla aramızda hiç-bişey yoktu!» diye yemin ettim. Kocam yemine inanır. «İyi ki tam zamanında yetişip baskın yapmışız kancığım, yoksa namusum iki paralık olacaktı. .»

dedi. Ondan sonra mum oldu, mum. . Ne desem yapardı, bir dediğimi iki etmezdi.

Gazetelerde «Bayan N. F.» diye şifrem çıktıkça ayaklarıma kapanır «Aman karıcığım o eve gitme de, ne yaparsan yap kendi evinde. .» diye köpek gibi yalvarırdı.

Ne? Seviyor muyum? Yok canım, artık bende sevgi filân kalmamıştı. Önceleri kocamı

deli gibi seviyordum, eşek herif bunu anlamadı. Herşeye katlanan, köpek gibi yalvaran koca hiç sevilir mi! Eskiden ben ona «Ne olur, dışarda içme! Gel evinde iç! İstersen arkadaşlarmı da

getir!» diye yalvarır, içki sofraları kurardım evde. Sonraları o bana

«Karıcığım dışarda kalma, evinde yap ne yaparsan. . İstediğini getir eve!» diye yalvarmaya, kendi eliyle içki sofraları hazırlamaya başladı. Üstelik kıskançtı da. . «Ne yaparsan yap, yeter ki benim haberim olsun. . Benden saklı yapma!. .» diyordu. Bu da bir acaip kıskançlık işte. . Benimkisi sevgi değildi canım, alışkanlık. Aile yuvamız yıkılmasın diye, ben de kendi evimizde çalışmaya başladım. Kocamın da içi rahat etti. Alışmıştı.

Senin halan da bizim evde çalışırdı. Tabii. . Evliydi. . Kocasıyla bile geldikleri olurdu, aile dostlarımızdı. Sonra ne oldu, bilmiyorum. Ankara'ya gitmiş, orda ev açmış diye duydum, bir daha da görmedim. İyi kadındır, ben O'nun çok iyiliklerini 180

gördüm, neme lâzım. . Ah Betüş ah. . Öyle göreceğim geldi ki. . Seneler var görmedim. .

Ne olur, görürsen söyle, bana gelsin. . Uzaktaysa bir mektup yazsın. . Ah nasıl severim, anlatamam.

Bir Mertekzade İbrahim Bey vardı, O'nu bulursanız, O size Betüş'ün nerde olduğunu söyler, bilse bilse o bihr yerini. . Betüş'e o zaman Tatlı Betüş derlerdi, namı öyleydi, ne tatlı kadındı, ne tatlı. . Dünya bu işte, bir zamanlar sosyetenin taptığı kadın bile unutuldu, gitti. . Neye kalktın? Gidiyor musun, neye acele ettin öyle. . Gülegüle. .

Mutlaka bir haber bekliyorum. . Gülegüle. .

BİR GAZETE HABERİ

«Yirmi milyonluk mirası duyan, «Babası benim!» diye ortaya çıkıyor.» «Yirmi milyonluk mirası paylaşmak için, Güllü, nam-ı diğer Tatlı Betüş diye tanınan kadını, akrabaları

heryerde arıyorlar.»

İzmir (T.H.A.) — Avrupa'da ve Amerika'da milyoner avcısı olarak ün yapmış ve sosyetede Tatlı Betüş diye tanınan bir kadına, Mısır'da ölen amcasından kalan ve yirmi milyon dolar olduğu tahmin edilen miras çok ilginç bir dâva konusu olacağa benzemektedir. Tatlı Betüş, küçük yaşta, daha adi Güllü'yken köyünden İstanbul'a gelmiş, adını değiştirmiş ve basit bir sokak kadınıyken, türlü maceralardan sonra yüksek sosyetenin ünlü kişileri arasında kendine bir ad yapmasını başarmıştı. Zekâsı ve güzel iği sayesinde, çok geçmeden Avrupa Yüksek Sosyetesi'nin kaymak tabakası

arasında kendine yer sağlayan Tatlı Betüş, bir arap şeyhiyle evlenerek prenses ünvanını bile al-181

mıştı. Sonraları nedense kendini gizleyen ve bir köşeye çekilen, bir zamanların güzel iği dillere destan kadını Tatlı Betüş'e Mısır'da ölen amcasının vasiyeti üzerine milyonların miras kaldığı haberi, mirastan hisse almak umuduna kapılan Tatlı Be-tüş'ün akrabaları olduklarını iddia eden ve köylüsü olan pek çok kişiyi heyecana getirmiştir.

Esas adıyla Güllü olarak ayrıldığı köyündeki akrabaları, şimdiye kadar yüzünü bile görmedikleri Tatlı Betüş'ü aramaya koyulmuşlardır. Bu arada çok ilginç olaylar ortaya çıkmış, büyük mirası duyan üç yaşlı erkek, Güllü'nün yani tanınmış adı ile Tajtlı

Betüş'ün babası olduklarını iddia ederek, mirastan hisse isteğinde bulunmuşlardır.

Bunlardan biri «Annesi benimle evliyken Güllü'ye gebe kalmış ve yedi aylık gebeyken, beni bırakıp başka bir köyden Yakup adında birine kaçmıştı. Güllü, anası Yakup'la imam nikahıyla evliyken doğmuştur. O'nun gerçek babası olduğuma tanıklarım da vardır!»

demektedir. Bundan başka Güllü'nün asıl babası olduklarını iddia eden başka kimseler de bulunmaktadır. Mirastan hisse isteyenlerin sayıları gündengüne artarak, şimdilik yirmibeşe yüksel-misse de, vasiyetnameye göre asıl mirasçı olan Tatlı Betüş

bulunamadığından, hatta yaşayıp yaşamadığı kesinlikle bilinemediğinden, hissedarlar, mirastan haklannı alabilmek için dava açamamaktadırlar.

182

YIRTIK LEYLÂ NAMI İLE MARUF

MÜKERRER SABIKALI KADINLARDAN

OLUP. .

Şimdi efendim, aradığınız kadının ismi bilin-seydi, hastanemizin giriş kayıt defterine bakar, hemen bulurduk. Bir ipucu verseniz bana. . Acaba aile kadını mı? Çünkü evli barklı, çoluklu çocuklu aile kadınlarından da, maalesef turistik denilen otellerde filân, hatta hususî evlerde basılarak uygunsuz vaziyette yakalanıp buraya getirenler çok oluyor. Pekiy, Mümtaz Bey size hiçbir bilgi vermedi mi bu kadın hakkında? Yaaa?.

Estağfurullah. . Mümtaz Bey'in isteklerini emir telâkki ederim.

Aşağı yukarı hastanemize ne zaman geldiğini bilseydiniz. . Geçen sene mi yatmış buraya? Ayını da bilseniz, bakardık deftere. . Eşkâli nasılmış? Siz de bilmiyorsunuz. .

Ama size anlattıklarına göre, sihirli* hırçın bir kadınmış. . Vallahi beyim, bunların içinde sinirli, kavgacı olmayanı yoktur ki, hepsi kavgacı, hırçın, farfara. . Kaç yaşlannday-mış? Kırkını geçkin!1.. Hu, onların mesleği için çok geçkin. . Öyleyse çok düşük bir kadın olacak bu. . Zührevî Hastalıklar Hastanesi'ne ilk düşüşü müy-müş?

NHaaa, çok girip çıkmış. . Sabıkalılardan desenize. .s O zaman bulmak biraz kolaylaşır.

Hastanemizde yatanlar arasında mutlaka O'nu tanıyanlar vardır.

Başka bir malűmat yok mu? Vallahi çok zor beyim. .

Hafif topallıyor muymuş dediniz? Sol gözünün altında dudağına kadar bir yara izi varmış dediler size. . Haaa, anladım. .

183

Canım, tanımaz olur muyum hiç? Bizim devamlı müşterimizdir. . Hıh hıh hıh!. . Yırtık Leylâ derler. O'na. Bir lâkabı da yamalı Leylâ. . Suratında derin bir yara izi var da ondan böyle demişler. Yamalı Leylâ, yahut Yırtık Leylâ deyince, piyasadaki bütün kadınlar tanır O'nu. . Füüü, gayet eli maşalı, sıyrik bir kadındır. . Aman beyim, O'-nunla bir ordu asker başedemez. Emniyet sicilinde O'nun mutlaka sabıka dosyası vardır. .

Asıl dosyası Ahlâk Zabıtasında olacak. .

Ama Yırtık Leylâ geçen sene hastanemize gelmedi hiç. . Son gelişi buraya, iki seneyi geçiyor. Evet öyle ya. . İlk seneyi geçti. . Giriş defterine de baktırır, anlarız ya, kolay. .

Çoktanberi buralara düştüğü yok. Size O'nun yeri mi lâzım? Mutlaka kendisini bulup konuşmalısınız? Öyleyse durun bakayım. . O'nu içerdeki kadınlar bilir. Halit efendi!. .

Gel buraya! Halit efendi, çabuk bana Melâ-hat Hanım'ı çağır. .

Beyim, O'nun son bir vak'ası oldu burda. . Korkunç bişey. . Hatırladıkça hâlâ tüylerim ürperiyor. . Bunca senedir ben burda nelere şahit olmuşumdur, ne facialara, ne cinayetlere, ne kavgalara. . Ama Yırtık Leylâ'nın yaptığını kimse yapmadı. . Anlatsam, şaşar kalırsınız beyim. . Anlatayım. .

Geldiniz mi Melâhat Hanım. . Siz, Yırtık Leylâ'yı hatırlarsınız değil mi? Tabii, işte o kadın. . Şimdi bize Yırtık Leylâ'nın yeri lâzım, acaba ner-dedir? Koğuşa gidin de lütfen, sorun kadınlara, bakalım nerde olduğunu bilen var mıymış? Mutlaka bilirler. . Eskiler bilir, hepsine sorun teker teker. .

184

Eveeet, bu Yırtık Leylâ'yı ben çok iyi tanırım, eskiden güzel kadınmış, öyle derlerdi.

Ama hastaneye ilk düştüğünde bile artık güzelliği sönmek üzere. Yalnız, cami yıkılmışsa da mihrap yerinde derler ya, işte öyle. . Sonra sonra iyicene bozuldu. Sesi kalınlaştı, boğuk boğuk,, âdeta hırıldar gibi konuşuyordu. Çirkinleşti de, çok çirkinleşti, yüzüne bakılacak hali kalmadı. . Halbuki eskiden hastaneye yattı mı, nah böyle ziyaretçisi gelirdi; ziyaretçileri dış kapıda kuyruk olurdu. Bizim burasını belki de bilmezsiniz, piyasası yüksek, güzel bir sermaye kadın düştü mü buraya, ev işleten kadınlar o sermayeyi birbirinden kapmak için yarışa girerler: Senin evinde çalışacak, benim evimde çalışacak diye. . Bir zamanlar Yırtık Leylâ'yı paylaşamazdı mamalar. Hergün hediyeler getirirler, paralar verirler. . Çoook gönlü gözü tok kadındı neme lâzım. .

Kendisine ne gelirse dağıtırdı burada-kilere. Hastabakıcılara, hademelere filân bol bahşiş verirdi doğrusu. .

Sonra çok kültürlü kadındı haaa. . Birkaç lisan bilirdi beyim. Bizim buranın doktorlanyla Fransızca konuşurdu ki, doktorlar O'nun Fransız-casına cevap vermekten âciz kalırlardı. Demek efendim, yüksek bir aileden kadın. . Eee, düşmez kalkmaz bir Allah. .

Biz burda çok şeyler gördük beyim. . İnsan ne oldum dememeliymiş, ne olacağım demeliymiş. .

Az müsaadş edin, ben size eski defterlerden O'nun kaydını bulurum. . Şimdi. . Halit Efendii! Bana geçmiş üç senenin giriş defterlerini getirir-misiniz?

Fakat son gelişinde çok düşkündü, birden çökmüş. Hiç geleni gideni, ziyaretçisi olmadı. Öyle

185

sessiz dururdu, birbaşına. . Kimseyle de konuşmaz. . Fakat bir kızdı mı hiç zaptolmaz. . Birkaç vak'ası oldu da ordan bilirim. Kafası kızınca dünyayı gözü görmez, bir koğuş dolusu kadını önüne katar kovalar. .

Getirdiniz mi Halit Efendi. . Bu defterlerden birinde olacak. . Bakalım. . Şimdi buluruz. . Az müsaade edin. . Hah, işte, ben söyledim size. Okuyorum defterden:

«Hakikî hüviyeti malûm olmayıp ve kendi ifadesine göre nüfus kâğıdı ve nüfus kaydı da bulunmayan ve ahlâk zabıtası sicilinde ve muhitinde Yırtık Leylâ ve nam-ı diğer Yamalı

Leylâ namı ile maruf sabıka-i mükerrire echabından olup, polisçe tanzim olunan zapta ve merbut fezlekeye göre. . tarihinde, gece saat 2.30 da Taksim Gezisi parkındaki ağaçlar arasında bir erkekle uygunsuz vaziyette görülerek bekçiler tarafından der-derst edilip ahlâk zabıtası ekibine teslim edilen. .»

Hakikî hüviyeti malûm değil. Vallahi ben size bişey söyliyeyim, bu türlü vak'alar çok olur burda. Ahlâk zabıtasının yakalayıp Zührevî Hastalıklar Hastanesi'ne sevk ettiği kadınlardan bazılar: iyi aileye mensup olur veya evli olurlarsa hüviyetlerini gizlerler.

Ama polis nasıl olsa onların hüviyetlerini tesbit eder, fakat Yırtık Leylâ'nın hakikî

hüviyeti tesbit edilemediğine göre, ben bu kadından şüpheleniyorum beyim. . Siz de mi şüpheleniyorsunuz? Belki polis o sebepten arıyor. Efendim, bu kadın yüksek sosyeteye mensup asil bir familyadan olmalı. Ailesi bilinmesin diye hüviyetini gizliyor. Belki de bu yollara düştü diye, ailesi O'nu reddetmiştir, kimbilir. . Çünkü beyim, o kadar kültürlü

kadın başka ne diye kendini gizlesin!

186

Bakın burdaki son vak'asını anlatayım. Zaten ondan sonra da bir daha gelmedi buraya, görmedim. .

Hâlâ hatırımda. . Nasıl hatırımda olmaz, unutulacak gibi değil ki. .

Hastanemize onüç yaşında bir kız çocuğu getirmişlerdi. Bir adam bu kızı iğfal etmiş.

Kız muayenede hastalıklı çıktı" Demek üstelik herif bir de hastalıklıymış, aşılamış kıza da. . Kızı yatırdık hastaneye, tedavi ediliyor. Yırtık Leylâ da o zaman hastanede.

Yaşı küçük ama, genç irisi güzel bir kız. Böyle güzel bir kız düştü mü hastaneye, kadın simsarları, ev işletenler, muhabbet tellâlları, hele o randevu evi sahipleri, kızı

kendilerine bağlamak için hiç bırakmazlar. Para verirler, yardım ederler, bakarlar ki kıza, sonradan hastaneden çıkınca kızı ellerine alıp çalıştırsınlar.

Yırtık Leylâ, bu küçük kızı yanına aldı, O'nu koruyor. Hatta o zaman benim kulağıma geldiğine göre, kızı işletecekmiş de, ondan himaye ediyormuş, filân diyorlardı. Ne yalan söyliyeyim, ben de inandım. Çünkü bu fahişeler yaşlanıp da çalışamaz olunca, yanlarına böyle bir kız alır, O'nu çalıştırıp körpe kızın sırtından geçinirler.

Sonra, o size anlatacağım cinayet olunca anladık ki, işin içyüzü hiç de öyle değilmiş. Biz işin aslını, sonradan küçük kızdan öğrendik. Yırtık Leylâ kıza demiş ki, bilmem yalan bilmem doğru, ben size kızın o zamanki ifadesini naklediyorum. . Yırtık Leylâ da eskiden bir evde evlâtlıkken, daha küçük yaşta O'nu da bir herif iğfal etmiş, ondan sonra da sokağa düşmüş. Başından geçenleri anlatıp, küçük kıza ders verirmiş hergün.

Bana kalsa

187

yalan. . Kızın gözünü korkutmak için bu yalanı-. uyduruyor ki, kız aklını başına toplasın da, kadın simsarlarının eline düşmesin. Yırtık Leylâ'da öyle evlâtlık hali filân yok. .

Evet, edepsizliğine gayet edepsiz ama, oturup doğru dürüst konuşunca da hazâ

hanımefendi. . Ne diyorum size, birkaç ecnebi lisanına vakıf kadın. . Hiç öyle evlâtlık olur mu? Güya kıza anlattığına göre, kendisi bir köylü kızıymış da, üveği anasının yüzünden O'nu babası bir doktora evlâtlık vermişmiş. . «Köyümün adını bile bilmiyorum, yalnız evimizle bir de evimizin arkasındaki çeşme hâlâ gözümün önündedir» dermiş. O

cinayetten sonra kız anlattı bunları bize.

Bigün, akşama yakın saatlerdeydi. Kadınlar hastanenin bahçesinde geziniyorlar. Ben de gene odamdaydım. İki polisin arasında bir adam getirdiler, küçük kızı iğfal eden işte o adammış. . Polisler kızla adamı yüzleştirecekler. Kızı çağırdık buraya. Kız adamı

görünce ağlamaya başlayıp, «Evet, beni iğfal eden bu adam» dedi. Zabıt tutuldu.

Polisler adamı dışarı çıkardılar. Bir-iki dakika geçti geçmedi, dışardan bir feryat duyduk. . Bir de pencereden ne baksam beyim, o Yırtık Leylâ var ya, iki polisin arasındaki adamı yakalamış, doğram doğram doğruyor. Herif feryat ediyor ki, feryadı

göklere sığmaz. .

Hep birden koşuştuk. Yırtık Leylâ'yı zaptetmenin imkânı yok. . Beyim o kadın, o sıska, hastalıklı kadın, bir çelik beden olmuş, o iki polis ve daha beş-on erkek, adamı elinden alamıyorlar.

Yırtık Leylâ, kızı iğfal eden adamın geldiğini öğrenince, parmaklarının arasına birkaç

jilet sıkıştırmış. Adam, kızla yüzleştirildiği odadan dışarı çıkarılınca, herifin neresi gelirse, veretmiş ji-188

leti. . Adamı parça parça doğruyor. Beyim, adamdan bir kan fışkırıyor, bir kan fışkırıyor, bu bizim koridor hep kan gölü oldu. Belki on erkek varız, adamı Yırtık Leylâ'nın elinden kurtaramıyoruz. O koca herif, jiletleri yedikçe öküzler gibi böğürü-yor, fakat kadının pençesinden kaçamıyor ki, sıvışıp da canını kurtarsın. . O yana kaçıyor, Yırtık Leylâ tepesinde; bu yana

fırlıyor, Yırtık Leylâ ensesinde. . Canalıcı gibi adamın başında. Adamı pırasa gibi doğruyor canım. . Yırtık Leylâ, hiç sesini çıkarmadan, büyük bir dikkatle işini görmekte. . Adam kesmiyor da, sanki bir evkadını mutfakta havuç doğruyor sanırsın. . Beyim ben diyeyim on dakika, siz deyin çeyrek saat. . Adamı

kurtaramadık elinden. Doktorlar, hademeler, polisler, hep uğraşıyoruz. Allah tarafından o Yırtık Leylâ'ya bir kuvvet gelmiş ki dev kuvveti desen yerinde. Ayırmaya gelenleri elinin tersiyle bir itti miydi, beş adım öte savuruyor. . Canavar olmuş Yırtık Leylâ.

Adamı gözgöregöre boğazlıyor yahu. . Salhanede sığır boğazlar gibi boğazlıyor. Neyse beyim, adamı dışan aşırıp kapıyı kapadık da, kurtardık. Yaralıyı cankurtaranla alıp götürdüler. Bilmem, öldü mü, kaldı mı. . Ama sağ kaldıysa da artık ondan hayır gelmez, yarım kalmıştır.

Yırtık Leylâ'nın eli, yüzü, gözü, üstü başı kan içinde. . Şu karşıdaki duvarın dibine çöktü, derinden bir,

— Ooooohh! çekti.

Bir zaman sustu. Dedim ya, doktorlarla arası iyiydi. Nöbetçi doktor,

— İyi mi yaptın sanki Leylâ, başın derde girecek. . dedi.

189

Bunun üzerine beyim, Leylâ'yı bir gülme tutsun, .

— Ben zaten ölmüşüm, dedi doktora, belâdan korkan kim?

Sinirli sinirli gülüyor, katıla katıla. . Güldü güldü. .

Doktor,

t— Hiç el emeyin, bırakın kendi haline. . dedi.

Bir zaman güldükten sonra, bu sefer ağlamaya başladı. Alıp koğuşa götürdüler.

İşte Yırtık Leylâ'yı son görüşüm oldu bu. Bir daha da buraya hiç gelmedi. Bilmem, o işten dolayı hapse mi attılar, ne oldu. .

Buyrun Melâhat Hanım. . Sordunuz mu? Ne diyorlar? Nerdeymiş? Bilen yok mu?

Tanıyorlar-mış ama, demek şimdi nerde olduğunu bileri çıkmada. Yaaa. . Uzun zamandır ortalarda görünmü-yormuş demek. . Çalışmıyormuş. . Peki Melâhat Hanım, teşekkür ederim. . Gidebilirsiniz. .

Çok yazık. . Koğuşlardaki kadınlardan da nerde olduğunu bilen yok. . Vahvah. .

Üzüldüm. . Nerde bulabilirsiniz acaba? Valla beyim ne diyeyim, kimbilir belki de ölmüştür. . Kurtulmuştur zavallı. .

Gülegüle efendim,. Gülegüle. . Mümtaz Bey'e, hürmetlerimi söylersiniz lütfen. . Arzı hürmet ederim. Hiçbişey değil, ne olacak. . Vazifemiz beyim, gülegüle. .

190

BEKÂR ODASINA İKİ KIZIN BIRAKTIĞI MEKTUP

Oooo, eski bir macera o efendim, çok eski. . Bir gençlik macerası. Bilmem ki, şimdi zihnimi toparlayıp da anlatabilecek miyim? Aşağı yukarı yirmibeş seneyi geçti.

Tıbbiyenin ikinci sınıfında çakmıştım; baktım ki beceremiyorum, Hukuk'a atladım.

Hukuk'a başladığım sene babam öldü. Bana kim para gönderecek de bakacak. . Koca İstanbul şehrinde bir başıma kalakaldım.

Ne demiştiniz adını? Betül Hanım mı? Hah, işte, O- hanımı o sıralarda tanıdım. Ne tuhaf şey, kocasının adı aklımda da, O'nunkini unutmuşum; hayret doğrusu. . Valla bende de hiç hafıza kalmadı yani. .

Ne diyordum? Evet. . Kocasının adı? Şey. . Hay Allah, bak şimdi de O'nun adını unuttum. Hah, Erkek Kâzım Bey. . Kocası Erkek Kâzım Bey'di. Meşhur bir adam, O'nu

herkes tanır. Siz bir kere Erkek Kâzım Bey'i bulsanız. . Belki de ölmüştür. . O zaman bile çok yaşlıydı. Ama hâlâ O'nu tanıyanlar vardır. Hoş Betül Hanım'ı da herkes tanır ya. ."Efendim, Betül Hamm'ın ismini unutmuş olmamın sebebi, o zamanlar «Sansın Bebek» diye meşhurdu da ondan. Pek öyle Betül Hanım filân diyen yoktu doğrusu. . Siz O'nu yine «Sarışın Bebek» diye arıyacaksınız. Onu herkes Sarışın Bebek diye tanır.

Tabii yirmibeş yıl öncesinin Sanşm Bebek'i, şimdi kimbilir ne olmuştur; ne sanşınlığı, ne bebekliği kalmıştır.

Haaa, ne diyordum? Ben bişey anlatıyorum size? Evet, evet. .

191

Nur içinde yatsın peder ölünce, ben de koca İstanbul içinde bir başıma kalakaldım.

İzmirli bir arkadaşım vardı, velâkin, affedersiniz, gayetle hergele bir oğlandı, can çocuk. . On senedir mi ne, güya üniversitede talebe. . Artık babası para göndermekten bıkmış, adamın canına taketmiş.

Sahi, ben size ne anlatıyordum kuzum? Betül mü? Haaa, evet, Sansın Bebek yani. .

Tamam. .

Birkaç sene evvel menenjit geçirdim de, ondan bitüriü zihnimi toparhyamıyorum.

Dehşetli unutkan oldum.

Lâf nerden açılmıştı? İzmir'li mi? Kim İzmir'li? Haaa, arkadaşım öyle ya. .

Bu İzmirli arkadaşım, kendisine acıyıp da para göndermesi için babasına, ameliyat olacağım diye mektuplar yazardı. Adamcağız, bu acıklı mektupları aldı mı, yüreği dayanamaz, hemen para gönderirdi. Neme lâzım, eliaçık oğlandı, doğrusu ben çok yardımını görmüşümdür. Allah Selâmet versin, seneler var. O'nu da gördüğüm yok. .

Şimdi ben nerden geçtim bu lâfa? Kim? Haa, tamam, öyle ya Sarışın Bebek'i anlatıyordum.

Sonra o arkadaş parasız kalınca «Neremden ameliyat olsam acaba?» diye bana sorardı.

Ben de meselâ «Apandisip ameliyatı ol» desem, «Apandisit ameliyatına babam az para gönderiyor» derdi. «Kulak ameliyatı or öyleyse. .» desem, bu sefer de «İki kulağımdan da ameliyat oldum!» derdi. Bi-gün,

— Gel seninle bir pansiyon tutalım; ben gördüm, Beyoğlu'nda kıyak pansiyonlar var. .

dedi. Neydi arkadaşımın adı acaba? İnsan zamanla en yakın arkadaşının adını bile unutuyor. Şe. . Şe. . Şe. . Şe. . Hah Eşref.. îsmi Eşref..

192

— Eşref, biliyorsun ki bende metelik yok, dedim, ben yemek parası bulamazken, pansiyon kirasını nerden veririm?

— Sen bana tehlikeli bir ameliyat söyle, ben parayı bulurum. . dedi.

Ben de lâf olsun diye,

— Naşı lolsa şimdi kış, her taraf kar. . «Yolda kayıp düştüm, belkemiğim kırıldı, alçıya koyacaklar. .» diye yaz. . dedim.

Hemen oturdu bu Şeref.. Nasıl? Eşref mi? Kim Şeref? Öyle ya, benim arkadaşım. .

Tamam. . Bir telgraf yazdı babasına: «Ayağım kayıp düştüm, belkemiğimi alçıya koyacaklar. Tafsilâtlı mektup postada.»

İkimizde de telgrafı çekecek para yok. . Sonra Şerif.. Kim? Şerif canım. Ha Eşref, ha Şerif hepsi bir. . Başka bir arkadaştan borç alıp telgrafı çekti. Arkasından da gayet acıklı bir mektup yazdı; çok mütehassıs bir doktor belini alçıya koymazsa kambur kalabilirmiş. Dört gün sonra şıp diye telgraf havalesiyle para gelmez mi! Geçmiş gün, yalan söylemiyeyim, ikiyüz lira mı ne. . O

zaman çok para. . Biz hemen gittik Beyoğlu'na", Tarlabaşi'nın ara sokaklarından birinde bir evin bir odasını kiraladık, içinde eşyası da var; üçüncü katta, sokak üzerinde.

Şimdi ben ne münasebetle anlattım bunu? Tarlabaşı'na nasıl geldik? Başka bişey anlatıyordum ben size.^. Ha, evet. '.

Sonra efendim, aradan bir-iki gün geçince Şa-kir'in babasından. . Pardon Eşrefin babasından bir mektup geldi ki, zehir zemberek. . İki kelimesini köpek koklasa kudurur. Adam mektubuna «Ulan Şeyoğluşey!» diye başlıyor. Meğer parayı

193

gönderdikten sonra farketmiş ki bizim Şükrü. . Ay aman, işte Eşref diyecektim. . Bizim Şerif, geçen sene de «Yolda kayıp düştüm, belkemiğini kırıldı, alçıya koyacaklar» diye babasından para istemiş-miş. .

Adam mektubunu şöyle bitiriyor: «Bundan sonra, öldüm, leşim yollarda kaldı, aman cenaze parası gönderin, diye yazsan yine benden on para yok!. .»

Ne olacak, hazır para çabuk biter. Birer kat da elbise yaptırınca bir-iki hafta içinde para suyunu çekti. Bir sabah Şakir. . Şey işte aman, Eşref çıktı evden. . Ben açlıktan bitmişim, hiç kıpırdı-yamadım. Artık uyumuş kalmış mıyım, yoksa bayılmış mıyım, gecenin bir vakti Eşref uyandırdı beni dürterek.

— Bak sana neler getirdim, ulan bur da açlıktan gebereceksin ben olmasam. . dedi.

Ceplerinden yağlı kâğıtlara sarılmış paketler çıkardı. Her paketten pastalar, bisküviler, küçük sandviçler çıkıyor; cepleri tıklım tıklım fındık, fıstık dolu. . Ben hemen atıştırmaya başladım. Birazcık kendime gelince,

— Babandan para mı geldi? Bunları nasıl aldın? diye sordum.

-j- Nerdeyse sabah olacak, uykum var, dedi, sen ye de kamını doyur, sabah anlatırım. .

Baktım sarhoş. . Soyunmadan yatağa girdi. Sayıklar gibi,

— Bundan sonra sırtımız yere gelmez, geçimin yolunu buldum. . dedi.

Sonra efendim. . Ben size bunlan neden an latıyordum0 Bişey anlatmak içindi. . Haa, oyh ya, San bebek, tamam. .

194

O kadar çok yiyecek getirmiş ki. ertesi gün de yedik onları. Akşam olunca.

— Hadi bakalım, davran! dedi.

— Ne olacak?

— Gel benimle, öğrenirsin. .

Gece, lüks bir gazinoya daldık. Şinasi. . Kim mi Şinasi? Yani şey. . Neydi ismi? Hah, Eşref,

— Yiyebildiğin kadar ye, iç! dedi.

— Sonra parasını vermeden kaçacak mıyız yoksa? dedim.

— Yok canım, bu gece burda düğün var, dedi.

— Senin akrabalarından biri mi evleniyor? diye sordum.

— Benim burda akrabam filân yok. .

— Damat tarafı arkadaşın filân mı?

Ne damadı tanıdığı varmış, ne gelini. . Biz bu koca İstanbul şehrinde enayiliğimizden aç kah-yormuşuz. İstanbul'da böyle en az el i yerde her gece düğün oluyormuş. Bundan sonra açlığa paydos! Hangisini beğenirsek, hangisini gönlümüz çekerse, her gece en lüks düğün salonunda, en zengin düğüne dalacağız. Ye Allah Ye!

— Ya bizim yabancı olduğumuzu anlarlar-sa? dedim.

— Kim, nerden anlıyacak kardeşim. . Kız tarafı zanneder ki, biz damat tarafındanız, damat tarafı zanneder ki gelinin akrabasjyız. . Bunlar daha düğün gecesi, birbirlerinin akrabalarını tanımazlar ki. . Yiyip içip eğlenmene, gülmene bak. . dedi.

Hakikaten o gece öyle yaptık. Damatla gelin ilk dansı yaptıktan sonra, sırayla ordakilerin el erini sıkmaya başladılar. Gelin davetlileri öpü-195

yordu da. . Bizim yanımıza gelince, biz de damatla gelinin ellerini sıkıp tebrik ettik, saadetler diledik. Gelin, sol yanımdaki kadını öptükten sonra, beni de şap diye yanağımdan öptü, herhalde kocasının akrabalarından biri sandı. . Damat da, karısının bir akrabası diye öptü beni. . Biz iyice öpüştük. Haydi sofraya. . Garsonlar vızır vızır dolaşıyor. Ye yiyebildiğin kadar. . Kimsenin kimseyi tanıdığı yok, bizi nerden tanıyacaklar. .

Derken dans başladı mı efendim! Bizim Şakir. . Nasıl? Evet, Eşref diyecektim işte. .

Bizim Eşref,

— Ben şu karşıdaki kızı dansa kaldıracağım, sen de birini şavulla, demesiyle fırladı, karşı masadaki kızı kapıp pistte döndürmeye başladı. Ben de sarhoş olmuşum zaten, karşıma çıkan ilk kadının önünde başımı eğdikten sonra, ayağa kalkan 'icadını, kolumu dolayıp piste çektim. Şişman ve /aslı bir kadın, terden sırılsıklam olmuş. Hamamlarda kıl dökmek için kullanılan teharet pudrası şibi de kokuyor. Efendim, siz bendeki talihe bakın, gelinin annesini dansa kaldırmamış mıyım! Adettir ya, dans ederken kadına biriki iltifat çakınca, kadın da bana,

__Siz damadımızın nesi oluyorsunuz? dedi.

Ben demek iyice sarhoş olmuşum ki, birden boş bulunup,

— Eniştesi oluyorum, demez miyim! Kadın büyük bir şaşkınlıkla,

— Kimin eniştesi? diye haykırdı.

Pot kırdığımı anladım ama, nasıl çevirsem lafı?

— Ben efendini, dedim, karımın kardeşinin eniştesi oluyorum, karımın kardeşi de gayet tabii

196

olarak benim kayınbiraderim olur yani. . Ve kayınbiraderimin ablası da benim karımdır. . Karımın kardeşinin de ben eniştesi olurum o zaman. . Bilmem anlatabildim mi?

Sahi, ben size bunları ne münasebetle anlatıyorum? Lâfı bir yere getireecektim ama, neydi kuzum? Ha evet, Sarışın Bebek. .

Ne diyordum?. . Ben bişey diyordum. . Tamam, ben lâfı arap saçına çevirince, dans ettiğim kadın da hiçbişey anlamayan bütün insanlar gibi,

— Anladım, dedi, yani siz bizim damadın nesi oluyorsunuz?

—- Hı hı. . Hıh hin. . Ben bir güldüm.

— Çok yakım olurum Hanımefendi. . Bîr içtiğimiz ayrı gider, o kadar yakın işte. .

— Arkadaşı mısınız?

— Arkadaş da deseniz olur, akraba da deseniz olur. . Ama akrabadan da, arkadaştan da yakın. .

Şu orkestra bir sussa da katlından kurtulsam. Neyse efendia?, ben dans esnasında kadını idare ettim. . Biz o gece içkisiyle, sazıyia, dansıyla bir güzel eğlendik. Sabaha karşı eve döndük. Şakir'in cebi yine pastalarla, böreklerle, alâ mezelerle dolu. . Şakir mi kim? İşte benim İzmirli o hergele arkadaşım. . Yahî Eşref işte. .

Sonra sonra ben de alıştım ya bu yola. . Düğün salonlarına dadandık. . Her gece bir düğün salonuna damlıyorduk. Sabahlara kadar yiyip içip eğleniyoruz. Vallahi milyonerler o safayı

süremez. Her gece beş-on yerde nasıl olsa düğün var. Öyle her düğünü de beğenmiyoruz. En lüks otel, gazino salonlarını seçiyoruz. Ne kadar zengin düğünü

197

olursa, o kadar tehlikesiz ve emniyetli. . En lüksünde yaşamaktayız. Bie bu düğünlerde ahbaplar, dostlar da edindik. Kimisi evin% çağırıyor, gidiyoruz da. . Ne bilsinler bizim kim olduğumuzu? Kimisi damadın, kimisi de gelinin akrabası sanıyor. Yalnız bir gece az kalsın enseleniyorduk. O gece biz içkiyi fazla kaçırmışız. Sabaha karşıydı. Damat yanıma geldi, beni bir kenara çekti,

— Affedersiniz, şu adamı tanıyor musunuz? dedi,

Ben de baktım, bizim Şinasi, şey aman, işte o canım Eşref.. Ben pişkinliğe vurup,

— Tanımaz olur muyum dedim, tabii tanıyorum; .

Damat,

— İkidebir Jale'ye sarılıp saniip «Al ah bahtiyar etsin yavrum» diye şapur şapur öpüyor. Anladık akraba filân ama, bu kadar da olmaz ki. . Ben o delikanlının öpüşlerini beğenmedim, dedi.

— Jale kim? diye sormaz mıyım! Oğlan aval aval suratıma bakıyor.'

— Jale canım, karım. . dedi. .

— Haaa, bizim Jale. . E, Jale'yi öper canını, ne var yani bunda? Ben de Jale adında başka bir kadım öptü sandım da bayağı sinirlendim. E artık müsaade et de Jale'yi öpelim delikanlı. .

Damadm sırtına samimiyete gatirip bir-iki şaplak indirdikten sonra,

— Yoksa daha ilk geceden, karını bizden de mi kıskanıyorsun? dedim.

— Estağfurullah. . dedi.

— Daha neler. . Artık bizde mi öpmiyeceğiz yani! Akrabaları da? dedim. .

Oğlanın suratı allak bullak oldu.

198

— Ne akrabası? dedi.

— Akrabası. . Yani Jale'nin, bizim Jale'nin babasının amcasının kardeş çocuğunun amcası ne olur? Dolayısıyla Jale'nin de akrabası olur, değil mi?

Şaşkınlıktan dediğimi, diyeceğimi şaşırıp, laflan birbirine karıştırdım.

Oğlan benim yüzüme bir zaman baktıktan sonra hızla yürüyüp gitti. İşin sarpa sardığını anlayınca, Şadan'ı aramaya başladım, Şadan mı? İşte şey. . Hay Allah, Eşref diyecektim. . Ara ara yok. . Bir de ne bakayım, yine geline yapışmış «Allah mesut etsin yavruuum!» diye kızı öpmüyor mu! Buna da pek öpüş denemez doğrusu, gelini esans koklar gibi içine çekiyor.

Eteğinden çekip gelinden zorla ayırdım.

— Çabuk çıkalım, başımız derde girecek. . diye fısıldadım.

Sarhoşluktan dili dolanarak,

— Şu masadan bişeyler almadan biyere gitmem. . diyor.

— Yahu ben doldurdum cebimi, yürü!

— Dur bir şişe de viski alayım. .

Ben bunu ite kaka zorla çıkardım dışarı. Evet, o gece az kalsın enselenecektik.

Ben ne maksatla anlatıyorum bunlan size? Lâfı bir yere getirecektim ama.,. Haa, öyle ya Sarışın Bebek. .

Biz bir gece yine bir düğünde, şahane bir düğündü, iki kız kardeşle tanıştık. Tanıştık dersem, neyin nesi olduklannı bildiğimiz yok ya, yalnız sabaha kadar çılgınlar gibi dans ettik. Büyüğü benimle, küçüğü de arkadaşımla. Kızlann büyüğü-

199

nün ismi Betül. . Sarışın Bebek dedikleri oymuş, biz sonradan öğrendik.

Yaz gelince, bizim işler bozuldu, çünkü düğünlere yazuı kesat giriyor. Halbuki cıgara paralarını bile düğünlerden çıkarıyorduk. Düğünlerden aşırdığımız pahalı içkileri satar, parasıyla ufak tefek ihtiyaçlarımızı karşılardık. Yazın o büyük, lüks salonlarda düğün yapmıyorlar.

O kadar sefalet içindeydik ki, ben artık, ne olursa olsun memlekete dönmeye karar vermiştim. Sonra efendim. . Bu hayat çok tuhaf, anlaşılmaz bir muamma. O zaman dönüp memlekete gitsey-dim, hayatımın istikameti değişecek, belki de başarılı bir çiftçi olup kalacaktım. Memlekete dönmek için bir yol parası arayıp duruyordum.

Bigün Eşrefle serseri serseri dolaşırken, Gü-müşsuyu'ndan aşağı iniyoruz, sol önümüzde kırmızı renkli gayet lüks bir hususî araba durdu. Biz de gayet tabii arabaya yol verdik. Ama araba gitmiyor, boyuna klakson çalıyor. Baktım; direksiyonda, kanarya sarısı saçlı bir kadın, yanında da bir kız. . İkisi de bjze bakıp gülüyor. Yahu kim bunlar?

İçerden arabanın kapısını açmazlar mı?

— Merhaba. . Gelsenize çocuklar. . Nereye gidiyorsunuz?

Ben çarpıldım, ağzımdan lâf çıkmıyor. Eşrefin ağzı kalabalıktır bereket versin. Kızlarla konuşmaya başladı. İşimiz varmış acele de, oraya yetişmeliymişiz. Buyüzden kızların arabasına binemezmişiz. Ama müsait bir zamanda onlarla buîuşmalıymışız, en yakın zamanda. . Kızların telefon numarasını aldı, onlara telefon edip buluşacağız.

200

Kanarya sarısı saçlı olanı arabayı sürerken bir isim söyleyip,

— Selâmlar. . dedi.

Araba gitti. Yahu kim bunlar? Biz düğünlerde o kadar çok insan tanıdık ki, işte onlardan ikisi olacak. . Düşüne düşüne bulduk. . On onbeş gün önce, bir düğünde sabaha kadar arkadaşlık ettiğimiz Betül'le kardeşi. .

Eşref delirmiş.

— Arkadaş, dedi, biz bu kızlarla evleneceğiz.

— Oğlum, delirdin mi sen? Açlıktan senin beynin döndü galiba. .

— Yürü eve. .

Pansiyon sahibi kadına da borcumuz olduğundan, kadın eve geldiğimizi duymasın diye, ayaklarımızın ucuna basarak, eski merdiven tahtalarını gıcırdatmadan odamıza çıktık.

Eşref, bu sefer annesine bir mektup yazdı. Aşağı yukarı şöyle bir mektup:

«Sevgili anneciğim,

Bu mektubum eline geçtiği zaman, belki de ben artık hayatta olmıyacağım. Şu anda mektubumu bile zorlukla yazıyorum, yatakta inlemekteyim. Zavallı anneciğim, belki de bir daha oğlunu göremiyeceksin. Hakkını helâl et sevgili anneciğim. Doktorlar acele ameliyat olmazsam, ancak bir haftalık ömrüm kaldığını söylediler. Böbrek ameliyatı

olmam, böbreğimin birini almaları gerekiyormuş. Ameliyat için dörtyüz lira istiyorlar.

Ama benim, artık babamdan para istemeye yüzüm yok. Şimdiye kadar babama çok yalan söyledim. Onun için sen de, bana para gönderme, istemem. Ben babamın fedakârlığına lâyık bir evlât olamadım. Elveda anneciğim. .

201

Istırap içinde inleyerek son günlerimi yasarken bu bedbaht oğlunu affetmeni senden rica ederim. Yalvarırım, sakın para göndermeye kalkma! Ben yaptığım fenalıkların cezasını

hayatımla ödemeliyim. Elveda anneciğim. .

Bir son ricam var; sakn bu mektubum babamın eline geçmesin, zavaHı babacığımın kalbinin parça parça olmasını istemem, asla istemem; para göndermeyin, olmaz mı?

Son arzum şudur: Mezanma çiçek dikmeyin, ben buna lâyık değilim. . Elveda sevgili anneciğim.

Bedbaht oğlun Eşref» i Yazdığı mektup, size anlatabildiğimden çok daha acıklı. O kadar acıklı ki, kendisi bile yazarken ağladı. Ben de okuyunca ağladım.

Karşılıklı ağlaşıyoruz. Domuz gibi sağlam olduğunu bildiğim halde, mektubu okuyunca, bana bile hemen ölecekmiş gibi geldi.

;— Enayi gibi ağlamayı bırakalım da, mektubu postaya verelim çabuk. . dedi.

Mektubu postaya verdikten sonra beklemeye başladık, iki gün, üç gün. . Postacı bizi bulsun diye odamızdan dışarı çıkmıyoruz. Dördüncü gün telgraf havalesiyle beşyüz lira geldi. Beşyüz lira çok para. . O zaman orta derecede bir memurun maaşı anca yüzelli lira.

Eşref dedi ki:

— Arkadaş bu fırsatı kaçırmıyalım, biz bu kızlarla evleneceğiz.

— Delilik etme, sen şaşırdın mı? Onlar bir

yüksek aile kızı. . Bizim gibi zibidileri ne yapsınlar, diyorsam da anlatamıyorum.

— Evlenmek mecburiyetindeyiz, istikbalimizi kazanmalıyız artık. . diyor.

— Kızlar razı olsa bile ailesi razı olmaz. . Nasıl evleniriz?

— Oğlum, biz kızları iğfal edeceğiz.

— Biz, öyle mi?

— Biz ya.,.* Kızları iğfal edince, ailesi de evlenmemize razı olacak ister istemez. .

— Pekiy, nasıl iğfal edeceğiz?

— Basbayağı. . Herkes nasıl ediyorsa, biz de öyle ederiz. .

Arkadaşım yirmialtı yaşında, ben daha yirmi-iki, yirmiüç. . Evet ama; o zamanlar başkaydı, biz her ne kadar ele avuca sığmaz delikanlı olarak geçiniyorduysak da, daha gözümüz açılmamış. Yani demek istiyorum ki, kız iğfal etmek şöyle dursun, kulaktan duyduklarımızdan başka, bu konuda en küçük bir malumatımız, daha açıkçası hiçbir tatbikatımız yok.

— Ben yapamam, dedim,

— Sen' erkek değil misin? dedi. Bu sözü çok ağrıma gitti.

—- Ya kız iğfalinden hapse atarlarsa? dedim.

—¦ Oğlum, kızların yaşı onsekizinden büyük, yani ikisi de rüştünü ispat etmiş ve faili muhtar. . Sonra bunlar yüksek aileden olduklarından, bizi mahkemeye verip dillere düşmek istemezler.

— Nasıl iğfal edeceğiz?

— Sen o işi bana bırak. . Kızları bir gece gazinoda içirip iyice sarhoş ettikten sonra, atarız bizim odaya. .

— Yahu bu rezil odaya o kızlar getirilir mi?

— Sarhoş edeceğiz kardeşim, odamızın ne halde olduğunu farkedemezler. . Evde de iyice içiririz. İkisi de feleğini şaşırır, kendilerinden geçerler. Ondan sonrası artık bize kalmış bir iş. . Sabah olup da kızlar, eyvaah diye ağlamaya başladı mıydı, «'Niyetimiz ciddidir. Biz sizinle mesut aile yuvası kurmak istiyoruz» deriz.

Başım belâya girecek diye çok korkuyordum ama, arkadaşımı yalnız bırakmayı da bitürlü kendime yediremiyordum. Anca beraber, kanca beraber. . Nihayet kendikendime bir kurnazlık düşündüm; varsın o küçüğünü iğfal etsin ama ben Be-tül'ü

iğfal etmiyecektim. Arkadaşa karşı kalleşlik olacak ama, ne yapayım, ne olursa olsun. .

İşin ucunda hapishane var, sonra da itiraf edeyim ki, o işe benim cesaretim yok. . Rezil olmaktansa, namusu elden bırakmamak iyidir.

Eşref telefon etmiş, kızlardan randevu almış. Bir pastanede buluşacakmışız.

O sabah odamızı içkiyle doldurduk, her çeşit içki aldık. Onca içkiyi bir bölük asker içse hepsi sarhoş olur.

Giyinip kuşandık, süslendik püslendik tam evden çıkarken postacı bir mektup getirdi: Meklup Eşrefin babasından. . Hiç unutmam şöyle başlıyor: «Ulan cibiliyetsiz hergele dölü! Ulan namussuz alçak! Ulan kime çektiği bellisiz soysuz!» Daha başlayışında yarım sayfa uzunluğunda küfürle, işte böyle sürüp gidiyor mektup.

Annesine yazdığı mektubu babası evde buiup okumuş, kadının gizlice beşyüz lira gönderdiğini de öğrenince küplere binmiş adam. Aklımda kaldığına göre mektupta şöyle bişeyler yazılıydı:

204

«İnsanlarda iki, pek nadir olarak da üç böbrek bulunur. Yolladığın mektupların hepsini çıkarıp bir daha okudum. Mektuplarında yazdığına göre, şimdiye kadar dört kere apandisit, altı kere bademcik, üç kere ülser ameliyatı olmuşsun, iki kere kınlan belkemiğini alçıya koydurtmuşsun, iki kere kulak ameliyatı geçirmişsin. Tam üç kere de böbreklerinden birini aldırtmışsın. Aldırdığın eski böbreklerini unutup annene yazdığın mektuptaki böbrek ameliyatıyla, şimdi dördüncü böbreğini de aldıracaksın. Sana Allah dört ciğer, altı böbrek, beş kulak vereceğine, ne olurdu birazcık da vicdan verseydi. .

Senin gibi evladım yoktur, seni bütün mirasımdan mahrum ediyorum ve seni evlatlıktan reddediyorum. Annene, mezarıma çiçek dikmeyin, diye yazmışsın. Hele senin habis vücudun yeryüzünden kalksın, ben senin mezarına ne dikeceğimi çok iyi bilirim. Ulan vicdansız. Ulan. »

Adam mektubunda, oğlu üniversitede okuyacak diye yıl ardır mallarını satıp savıp ona nasıl para yetiştirdiğini, oğlunun arkadaşlarının çoktan hâkim, doktor, kaymakam olduklarını yana-yakıla yazıyordu.

Mektubu okuyunca Eşrefin canı çok sıkıldı,

— Babam çok haklı, dedi, görüyorsun ya başka çarem yok, kızı iğfal edip evlenmeye mecburum.

Kızlarla buluşacağımız pastaneye gittik. İçimden, inşallah gelmezler diye dua ediyordum. Bende talih mi var. . Beş-on dakika sonra ikisi de geldi. .

— Nereye gidelim?

— Boğaz'a. .

Atladık bir taksiye, Boğaz'da bir gazinoya gidip içmeye başladık. Ordan çıktık. Haydi başka

205

bir gazinoya. . Arkadaş, işi çabuk bitirmek için da yiyor rakıyı kızlara. . Onlann da içmem dediği yok. . İç Allah iç. . İçmem demelerine bırak, sarhoş olacakları da yok.

Gece oldu, biz hâlâ içiyoruz. Beynim, başım, gözüm dönmeye başladı. Eş-jref'in de dili peltekleşmeye başladı. Kızlara hâlâ bişey olduğu yok, boyuna kıkır kıkır güdüyorlar.

Fakat içkinin tesiriyle bana bir cesaret gelsin beyim, hiç sormayın. Betül'ü gözüme kestirdim iyice. Ne olursa olsun, sonunda ölüm bile olsa ben bu kızı iğfal ederim ewelallah. .

İtiraf ederim ki ben hayatımda bu Betül kadar. . Hey gibi, geçmiş zaman olur ki hayali cihan değer. .

Eşref durmadan palavra atıyor kızlara. İki ay sonra ikimiz de doktor çıkıyormuşuz. Biz çok zen~ ginmişiz. Ailemiz bize her ay beşer yüz lira gönderiyormuş.

Muhabbeti koyulaştırdık. Eşrefin kulağına yavaşçacık,

— Aman, kendini kolla, kızlardan evvel sen sarhoş olacaksın. . dedim.

O da bana,

— Sen kendine bak, ayağa kalkınca sendeleyip tökezliyorsun, o kadar içme! diye fısıldadı.

Kızların ikisi de kadehi ağızlarına dikip, rakıyı su gibi lıkır lıkır içiyorlar. Bizim boşalan kadehlerimizi de dolduruyorlar. Baktım, kızlarla baş-edemiyeceğim, kadehimdeki rakıyı onlara çaktırmadan, aradabir masanın altına boşaltıyorum. Ama iki kadehi boşaltsam, üçüncüsünü içmem icap ediyor. Gece yansını bulduk. Çıktık gazinodan ama ne çıkma. . Ben düz yolda yere kapaklan-206

dim, Eşref beni yerden kaldırayım derken üstüme yuvarlandı. Betül gülmekten ölecek.

Şimdi biz bu kızları nasıl edip de odamıza götürüp iğfal edeceğiz? Eve gidelim diye teklif etsek, ya reddederlerse. . Yuvarlanmıyalım diye kızlar kolumuza girdi. Allah Allah.e. Ben bu Betül'ü iğfal etmeyi iyicene kafama koydum. Sonunda assalar bile değer Allah için. .

— Her yer kapandı, şimdi biz nerde içeceğiz? dedim.

Dememle, ayaklarım birbirine dolandı, yere kapaklandım bir daha. Betül,

— Bir arabayla sizi evinize bırakalım da artık biz de evimize gidelim. . dedi.

Bindik bir taksiye. Biz dördümüz arabanın arkasına sıkıştık, şoförün yanı boş. Kızlar şarkıya başladı. Ben öyle sarhoşum ki, aradabir dalıp gidiyorum. BetüTün kahkahasıyla toparlanıyorum. Ben sarhoşluğun verdiği cesaretle elimi Betül*ün beline dolaymca,

— Rica ederim!. . diye ciddiyetle geri çekilmez mi!

Fena halde bozuldum, hem de utandım. Belli, hakikaten kibar aile kızları. . Pekiy, biz bunları nasıl iğfal edeceğiz?

Eşref de bir münasebetsizlik yapmış olacak ki, bu sefer öbür kız,

— Yooo, dedi, arkadaşlık hududunu tecavüz etmek yok!. .

Araba bizim evin kapısına gelince, ben yüzümü kızdırıp,

— İster misiniz çocuklar, biraz da. bizde iç-sek? dedim.

207

Betül,

— Eve çok geç kaldık ama, dedi, çok oturma-mak şartıyla içelim, peki. .

Merdivenden çıkarken, Eşref biriki basamak yuvarlandı. Betül, eksik olmasın arkamdan iterek çıkmama yardım etti.

Epiyce arandıktan sonra, Allaha şükür, oda kapısının anahtar deliğini bulup anahtarı soktum, kapıyı açtım.

— Buyrun!

— Çabuk içki. .

Kızlar, babalarının evi gibi rahatça soyunup yayıldılar. Eşref bana,

— Bunlar rakıdan sarhoş olmuyorlar, bu sefer şaraba başlıyalım da karışık içince bozulsunlar. . diye fısıldadı.

— Şarap içelim mi?
— Aaaa, daha iyi. .
Başladık şaraba. . Daha ilk bardakta benim midem döndü. Zor yetiştim helaya. . Öyle kustum ki, içim dışıma çıktı sandım. Yıkanıp temizlenip döndüm ki, kızlar yere yuvarlanmış olan Eşrefin kolonyayla başını ovuşturuyorlar. Bizim halimiz rezillik. .
Betül,
— Bü şişe bitti, başka şişe var mı? dedi. Ben,
— Var, deyip, tökezliyerek dolaba koştum, koca şarap şişesini açtım.
Bir sürahi soğuk suyu da Eşrefin başından aşağı boca edince, oğlan ayıldı.
— Aman Eşref, sıkı dur arkadaş!. . Hafiften içermiş gibi yapmaktayız. Kızlar avucumuzun içinde ya, gelgelelim bizde parmak
208
oynatacak hal kalmamış.
İkimiz de heladaki musluğa koşup koşup, açılmak için yüzümüze su serpiyoruz. Eşref bana,
— Kızlar galiba kıvamına Ageldi, az daha gayret! dedi.
Göremediğim için;

— Sesin geliyor ya, nerdesin Eşref? dedim.
— Kapı arkasmdayım, buraya düştüm, dedi, tut elimden kalkayım.
Benim aklım, başımdan gidip gidip geliyor.
— Kızları iğfal edecek miyiz Eşref?
— Dur hele. . Kız dediğin olmuş meyva gibi avucuna düşecek ki, işte o zaman. .
Betül,
— İçki yok mu? diye bağırıyor.
— Şarap bitti, rakı içelim mi?
— Getir!. .
Kadehlere koyuyorum diye rakının yansını yere döktüm.
Yahu ne bu imansızların sarhoş olacağı var, ne bizim şey yapacağımız. .
— Hadi içsenize. .
Sonra efendim. . Ben sonrasını bilmiyorum. Bir de gözümü açtım'ki, ortalık zifiri karanlık. . Ben nerdeyim? Her yanım kınlıyor. Zihnimi bi-türlü toparlıyamıyorum, kendime mâlik değilim. Şöyle bir yokladım etrafımı. . Evet, burası bizim oda. ben de kan/olanın altındayım. .
Zoria ayağa kalkıp elektriği yaktım. Bir de baktım ki, Şinasi, kapı arkasına yüzükoyun serilmiş. Şinasi mi, dedim? Eşref işte. Zorla uyandırdım onu. . Ne oldu bize? Aman, kızlar!. . Yahu nerdeyiz? Saat kaç? Vay başım. .
209
:-."«'¦#
Yaa, işte böyle delikanlı. . Ben kuzum lâfı nereye getirecektim? Şimdi nerden açıldı da, efendim? Haa, biz Sarışın Bebek denilen o kadına çatmışız da haberimiz yok. Biz O'nu kız sandık ya, meğersem evli kadınmış. Ne bilirsin, anca yirmi-üçünde falan gösteriyor. . Erkek Kâzım Bey "in karısı değil miymiş!. . Yanındaki de, bizim kardeşi sandığımız, Betül'ün üveği kızıymış, yani Erkek Kâzım Bey'in öz kızı. .
Toparlanıp kendimize gelmeye çalıştık. Betül'-le kız giderken bizim oda kapısına bir yazılı kâğıt iğnelemişler. Eşrefin babasından gelen mektubun altına, kâğıdın boş yerine Sarışın Bebek, şunlan yazıp bırakmış:

«Beyler,

Bu gece için ikimiz de size çok teşekkür ederiz. Doğrusu çok iyi eğlendik sayenizde.

Sabaha kadar «İğfal» filân gibi acaip lâflar sayıplayıp durdunuz, korkulu rüyalar gördünüz galiba. . Siz uyuyakahnca, biz de sabah saat ona kadar oturup kendi başımıza içtik. Müsaadeniz olmadan, dolabınızdan bir şişe votkayla üç şişe de bira aldığımız için özür dileriz. Herhalde ikiüç gün kendinize gelemezsiniz. Yine görüşelim. Ev adresimizi yazıyoruz. İkinize de büyük geçmiş olsun. Selâmlar, sevgiler. .»

Evet, biz kırksekiz saat uyuyup kalmışız. Kendimize ancak üç günde gelebildik.

Kim? Eşref mi? Haa, efendim o sonradan politikaya atıldı. Milletvekili filân oldu. En son gör-düğümdî ticaret yapıyordu. Uzun zamandır görüşemedik.

Siz en iyisi, ya Erkek Kâzım Bey'i bulun, yahut da Eşrefi bulun. . Çünkü Eşref, sonradan Sa-

nşm Bebek'in evine, gitti, Erkek Kâzım Bey'le ete tanışmış. Bana anlattıydı hjşeyler ama, geçmiş zaman unuttum. O kadının Sarışın Bebek diye meşhur olduğunu da ben Eşreften öğrendim.

Meğersem çok namlı bir kadınmış. . Erkek Kâzım Bey acaba sağ mıdır ki. . Zannetmem, Sa-rışm Bebek'e dayanamamıştır. Öyle kadına dayanılmaz. Allah korusun, yahu o kadar içti de bana mısın demedi be. . Pes!. .

Merak ettim doğrusu, affedersiniz ama siz bu kadını niçin arıyorsunuz? Ne?

Akrabanız mı? Sahi mi? Tuuu. . Bilsem, anlatmazdım bunları vallahi. . Çok affedersiniz. . Ama ben hakikati anlattım. Anlattıklarımın eksiği var, fazlası yok. .

Estağfurullah. . Bişey değil. . Gülegüle. .

ERKEK KÂZIM BEY'İN KARISI SARIŞIN BEBEK

Eşref Beyi mi aradınız? Buyrun. . Benim. . Evet, Eşref benim!. . Haîit Bey mi gönderdi dediniz? Eski arkadaşım? Üniversiteden? Acaba hangi Halit? Tıbbiyede okuyormuş, sonra Hukuka geçmiş. . Bir kadın meselesi? Sarışın Bebek? Haaa Betüş. . Anladım, bizim Halit yahu. . Hay Allah. . Otursamza oğlum, buyrun şöyle. . Nerde şimdi Halit, ne yapıyor? Hasta mı? Yaa, vah vah. . Menenjit geçirmiş ha. . Vah vah. . Hafif de nüzulü

var, öyle mi? Gidip göreyim şu Halit'i yahu. . Hafızası zayıflamış demek. . Eh. yaşlılık. .

Bende de hafıza diye bişey kalmadı ya. . Dün yediğim yempk-leri unutuyorum da, çook eskiden olanları hiç unutmuyorum. . Bu insan hafızası bir acaip canım. Betül Hanım'ı

arıyorsunuz. . Hımmm. . Bir

miras meselesinden. . Hımmm. Anlıyorum. "Yaaa demek güzel Sarışın Bebek öldü ha. .

Vah vah vah Çok varlıklı kadındı, velâkin çok hovardameşrep-ti. . Ama gene de epey mirası kalmıştır. Miras size mi düşüyor? Haaa, ölüp ölmediğini de bilmiyorsunuz?

Öyleyse ne mirası bu? Eveeet, anladım, Betüş bulunacak ki, - miras meselesi halledilsin. . Eveet. .

Fakat evlâdım, ben Betüş'ün izini kaybedeli cuk oldu, . Füüü, yıllar geçti aradan. . Ne diyor Halit? Erkek Kâzım mı? Hah hah haah. . Yahu ne günlerdi. . Demek şimdi siz, Betüş hakkında O'nu tanıyanlardan malûmat topluyorsunuz. . Peki, anlatayım. . Yalnız şu kapıyı kapayıverin. . Ne olur ne olmaz, içerden bizimki duyar da, kadın milletinin kıskançlık kavgası hiç çekilmez. Anlatamam ki. yirmi şu kadar sene öncesinin işi olduğunu. . Fakat ne dersiniz, u kadar yıl geçti

de, bazı sahneler sanki bugün yaşıyormuşum gibi aynen gözümün önünde Hele o Erkek Kâzım Bey'in ikide-bir kıç

cebinden tabancasını çıkarıp da masanın üstüne koyması yok mu. . Hah hah hah. .

Betüş hakkında anlatacaklarımın size bir faydası olmaz ki. . Bizim bir gençlik maceramızdı. . Madem ısrar ediyorsunuz, peki, anlatayım.

Halit, Erkek Kâzım Bey'i tanımaz, görmedi. Kaç kere «Gel gidelim, kadın bize adresini bırakmış. Ayıp gitmezsek!» dedimse de, dinletemedim. Bizim Tarlabaşı'nda bekâr odamızda bir gece Betüş, üveği kızı, hep birlikte sabahlamıştık. Demek Halit anlattı

size o geceyi. . Halit'le ben içkiden zom olup sızmışız. Onlar sabaha kadar içmişler, sonra da bizi ekip gitmişler. Bir de mektup bırakmış Betüş. .

Biz, onları kızkardeş sanıyorduk. Değillermiş. Betüş'ün yanındaki kız, kocası Kâzım Bey'in ilk karısından olan kızıymış. Yani Betüş'ün üveği kızı. Ben hayatımda, bu kadar anlaşmış üveği ana ile üveği kız görmedim. Neydi adı, dur bakayım. . Hay Allah. . Hah, Pirâye. . Kızın adı Pirâye. .

Vah Betüş'cük vah. . Şimdi nerelerdedir kim-bilir. . Ben, O'nun çok iyiliğini görmüşümdür. On sene üniversiteye gittim, mezun olamadım. Fakat ön yılda üniversitede öğrenemediğimi, Betüş'den öğrendim.

Bıraktığı mektuba evinin adresini, telefon numarasını yazmış. Buna bigün telefon ettim. Daha p zaman ben Betüş'ün evli olduğunu filân bilmiyorum.

Telefonda,

— Ben de sizi çok merak'etmiştim. Ayılıp da kendinize geldiniz mi? diye benimle dalga geçti.

Bir de alaycı ki. . Onların bizim odada sabahlamalarından bir hafta sonra telefon ediyorum, kadın bana «Ayıldınız mı?» diye soruyor. Ben de pişkinliğe vurup,

— Biz içkiden sarhoş olmadık, sizin güzelliğinizden kendimizi kaybettim. . dedim.

Hemen evlerine gelmemi söyledi.

— Acaba münasebet alır mı? dedim.

— Aaa, tabii. . Gelin bekliyorum, dedi.

Gittim. Osmanbey'de bir apartıman. . Beni çok samimi karşıladı. Evde yalnızmış. Pirâye sokağa çıkmış. Yalnız dersem, bir erkek hizmetçi vardı evde. Ben nerdeyse, evlenme teklif edecektim ki, evli olduğunu söyledi. Pirâye'nin de üveği kızı

'ifif

olduğunu o zaman açıkladı da öğrendim. Şaşıp kaldım. Söz arasında,

— Kocam çok sert adamdır, belki adını duymuşsunuzdur, Kâzım Bey, dedi.

— Hayır, duymadım hiç. . dedim. .

Evli olduğunu öğrenince beni bir korkudur aldı. Çok fena bozuldum.

— Müsaade ederseniz, artık gideyim. . dedim. Korktuğumu altladı. Bir kahkaha savurup,

— Ayol anlaşana, dedi, sana kocam çok serttir diyorum. Kocanın sertinden korkulmaz.

Az oturdum ben gene. Giderken,

— Bana gene telefon et. . dedi.

— Telefona ya kocanız çıkarsa? dedim. Güldü.

— Bizim evde iki telefon var, dedi, biri Pira-ye'yle benim. Biri de kocamın. . Krozman

olmasın diye, herkes yalnız kendi telefonunu kullanır.

Neler var, ne aileler var dünyada yahu. .

Neyse uzatmıyalım, Betüş'le arkadaş olduk. Hani sinema artisti kadınlarla sıkıfıkı

erkekler «Aramızda arkadaşlıktan başka bişey yok!» derler ya, bizimki öyle değil, sahiden arkadaş olduk. . Beraber gezip dolaşıyoruz dışarlarda, eğleniyoruz. Geceyarısı, bazı da sabaha karşı onu evine bırakıp dönüyorum. İlle de eve gel, bizde kal diye ısrar ediyor ama, ben korkudan geceleri evine giremiyorum. Çünkü kocasının çok sert bir adam olduğunu başkalanndan da duydum. Hatta sosyetede adamın lâkabı «Sert Kâzım», «Erkek Kâzım Bey» di.

Bilmem ki bunları size anlatmam doğru olur mu? Akrabanız olduğunu söylemiştiniz de. .

Uzak

214

akraba demek. . O'nun hakkında herşeyi öğrenmek istiyorsunuz. . Peki öyleyse. .

Bazı geceler Piraye de bizimle geliyor. Gazinolara gidiyoruz, balolara gidiyoruz.

İçiyoruz, eğleniyoruz. . Paralar hep Betüş'den. . Çünkü O'nun samimiyeti karşısında, ben de durumumu, yani meteliksiz olduğumu, olduğu gibi O'na anlatmıştım. Yalnız benim anlıyamadığım bişey var, bu kadar sert olan kocası, Betüş'ü geceleri bile yalnız nasıl dışanya bırakıyor? Şaşılacak şey. . Lâf arasında bunu kendisine sordum. «Kocamın bana sonsuz itimadı vardır» dedi. Hakikaten itimad edilecek kadın, neme lâzım. .

Benim çekindiğimi görünce,

— Kocamı çok beğeneceksin, bir kere tanış da. . dedi, koca sert oldu mu, anla ki karısına karşı yumuşaktır. Bir kere tanıştırayım sizi, ondan sonrası kolay. .

Sonunda istediğini yaptı. Kocasının İstanbul'da olduğunu bilmiyordum. Betüş'ün evindeydik. Gece içiyorduk masada. Erkek hizmetçi de girip çıkıp öteberi getiriyordu bize. Piraye yoktu evde. Vale girip de Betüş'e,

— Beyefendi geldi, deyince benim elim ayağım kesildi.

Betüş,

— Ayol o ne, sapsarı kesildin? dedi.

— Bilmem. . dedim.

Demeye kalmadı. Kâzım Bey içeri girdi. Aman Allah!. . Benim iki iriliğimde bir adam, gözleri ateş saçıyor. .

Kimi insanın şaşılası bir görünüşü vardır. Böylelerinin yüzlerine baktığınız zaman, kimisinde yalnız göz, yalnız burun, yalnız ağız görürsü-215

nüz. Sanki suratlarında burundan, yada gözden başka hiçbişey yoktur. Ağızlan, burunları, gözleri, güzellikleri yada çirkinlikleriyle, biçimlilikleri yada biçimsizlikleriyle öyle tesir ederler ki insana,, yüzdeki bütün öbür şeyleri yokmuş gibi gösterir.

Böylelerine bakınca karşınızda bütünüyle bir a-dam değil de, onları baştanaşağı bir burun yada ağızmış gibi görürsünüz. Şöyle bir tanıyıp yanından ayrıldığınız zaman, kafanızda onlardan salt bir burun, bir çift kulak hatırası kalır.

Karşımda duran sert bakışlı adam da öyleydi. Sanki yalnız bıyıktı. O uçları sivri bıyık, adamın bütün suratına hakimiyetini kurmuş ve sanki bıyığını kesseniz adamlığı

kalmıyacak, kişiliği bitecek, başka bir yaratık olup çıkacaktı. .

Betüş yerinden kımıldamadan,:

— Hoş geldin şekerim! dedi. Aman ne de şeker Allah için. .

Adamın yüzü bir an, ama yalnız biran Betüş'e cevap verirken yumuşadı, yılıştı:

— Biraz vardı işim nonoşum!. .

Bunu söyler söylemez yine suratı asıldı. Gözleri üstüme çivilenmiş, üç metre ötemde, öyle dikilmiş duruyor. Hay Allah, ben ne haltedeyim şimdi yahu. . İçimden kendime sövüp duruyorum: Ulan, ne haltetmeye elin herifinin evine girersin!. Karıdan ekmek çıktığı da yok. Bugüne kadar akıntıya kürek çektin. .

Siz olsanız benim yerimde, ne yaparsınız? Kamyon farı önünde şaşırıp kalmış tavşan gibi apışıp kaldım. Ayağa mı kalksam, adamın elini mi sıksam ne yapsam. . Herife kendi evinde «Buy-run, hoşgeldiniz!» mi desem? Yoksa tabanları yağlayıp kaçsam mı?

216

Evet, herif önümde dikilmiş öylece duruyor. Artık ben o şaşkınlıktan karşımda bir insan görmüyorum da, sadece koskocaman, dimdik bir bıyık görüyorum. Koskoca, uçları

sipsivri bir bıyık önümde duruyor. . Döğüşe hazır hind horozları nasıl tüylerini diker kabartırsa, adam işte öyle bıyıklarını kabartmış, üstüme ha atıldı, ha atılacak.

Nerdeyse, kanat yerine kollarını çırpıp ötecek, sonra sıçrayıp tepeme binecek.

Bu durum belki beş-on saniye ancak sürdü, ama bana sanki bir saatmiş gibi geldi.

Betüş,

— Şekerim, yorgun musun? dedi. Adam acaip bir şiveyle,

— Yok be yorgun. . dedi.

— Gel otur öyleyse. . Seni Eşref Bey'le tanıştırayım. . Dostumuz Eşref Bey. . Kocam Kâzım.

Adam iki adım atıp önüme geldi, gözlerini kısıp, kirpiklerini birleştirip beni saçımdan ayağıma bir süzdü, sonra elimi öyle bir sıkıp salladı ki az kalsın can acısından bağıracaktım. «Re» leriru üstüne bastıra bastıra,

— Müşerref olduk efendim. . dedi.

— Şeref bendenize ait. . dedim, titreyerek. Uşak O'na da kadeh getirdi. Betüş kocasının

kadehini doldurdu.

-— Şerefine şekerim. .

Kadeh tokuşturduk. Adam kadehiyle benim kadehime öyle vurdu ki, az kalsın kadehim kırılacaktı. . Yalnız tokuşturunca kadehimin içinden birkaç damla rakı sıçradı. Hemen hemen hiç konuşmadan içiyorduk. Arada Betüş bişeyler söyleyip kendikeridine gülüyor, ben de gülermiş gibi

217

yaparak soğuk soğuk sırıtıyordum. Ama Kâzım Bey hiç konuşmuyor, sağ bıyığının altından yanağının bir adalesi titreyip duruyordu. Adamda tik vardı. Birdenbire,

— Namuuuus! diye bağırdı.

Ben az kalsın sandalyeden yere düşecektim. Sırtımdan aşağı ter süzüldüğünün farkındayım. Betüş,

-— Sen gene bugün bişeye mi sinirlendin şekerim? dedi kocasına.

— Nasıl sinirlenmezsin yahu. . Namus!. . Bir erkek dünyada ne için yaşar? diye bağırdı.

Bu soruyu, işaret parmağını göğsüme uzatarak bana soruyordu. Sağ yanağındaki adalenin titremesi artmıştı.

— Niçin yaşar? Cevabını yine kendisi verdi:

— Namusu için. . Adamı yumuşatayım diye,

— Tabii. . Hiç şüphesiz. . Namus için. . Hakkınız var Beyefendi. . diye bişeyler kekeledim.

— Var bir herif, sözüm burdan dışarı, bakar elalemin kansına, kızma. . Çok kızdım. .

Betüş,

— Aman Kâzım'cığım, gene o eski mesele mi? İki aylık iş, hâlâ unutamadın mı? dedi.

— Nasıl unuturum? İki ay olmuş, iki sene olmuş. . Ne zaman aklıma gelir, kafamdan duman çıkar. . (Bana döndü) Hakkım yok mudur?

— Haklısınız!

— Neden? Çünkü bu namus işidir, hiç şakaya gelmez. .

Betüş,

— Ben telefona gidiyorum, bir arkadaşıma te-

lef on edeceğim. . Zaten ben hikâyeyi çok dinledim. . dedi.

Beni bu herifle bırakmasın diye yalvaran bakışlarla yüzüne baktım, ama Betüş hiç oralı olmadı.

— Ben de zaten gidecektim. Vakit geçti. Müsaadenizi rica ederim. . diye yerimden kımıldayınca, adam iki kocaman pençe olan elleriyle iki omuzuma abanıp beni yerime çökertti.

— Olmaaaz vallahi. . Yeni başlamışız muhabbete. . Buyrun. .

Kadehimi doldurdu.

Hiç durmadan namus üstüne nutuk çekiyor, evli kadınlarda gözü olan hergelelere verip veriştiriyordu. Ben de Erkek Kâzım Bey'in suyuna gitmek için,

— Haklısınız Beyefendi, öyle sütübozuklar da vardır şüphesiz. Onların aile arasına alınması hiç doğru değil tabii. . filân gibi sözlerle Erkek Kâzım Bey'i yumuşatmaya çalışıyordum. Ama ne mümkün! Erkek Kâzım Bey içtikçe azıyordu.

«Namuuus!» diye bağırıp bağırıp ikidebir kıç cebinden çıkardığı tabancasını masanın üstüne koyduktan sonra, kızma yada karısına sarkıntılık ettiler, yanbaktılar diye, namus düşmanlarını nasıl doğduğunu, patakladığını anlatıyor,

— Ondan sonra efendim, aldım ayağımın altına. . Vurdum, vurdum. . deyip duruyordu.

Bunlan anlatırken de elindeki yemek bıçağını tabaktaki ete öyle bir kızgınlıkla batırıyor ki, korkudan nerdeyse, imdaat, diye bağıracağım. Her «Vurdum» dedikçe, elindeki bıçağı, çatalı, tıpkı kılıç gibi kullanıp tabağındaki bütün piliç kızartmasının karnına daldırıyordu.

— Vurdum, vurdum, vurdum. . Herif belâ. .

— İnsan niçin yaşıyor? diye bağırarak fırladı.

— Namus için. . dedim.

O kadar kızgındı ki, o bağırdıkça geri çekilmek zorunda kalıyordum. Onca küfürden sonra birden yumuşayıp,

— İçmiyorsunuz ama. . dedi. Kadehleri yuvarladık.

Namus düşmanlarına atıp tuttuktan sonra,

— Vay namussuz! diye haykınnca, bana söylüyor diye korkudan elim titreyip çatalı yere düşürdüm.

Adam içtikçe çıldmyordu.

— Namus!. .

— Tabii Beyefendi, namus işi başka bir işe benzemez. Namusla şaka olmaz. .

Ne desem onu, yatıştıramıyordum.

— Ben de tamamiyle sîzin fikrinizdeyim. Başkalarının karılarına yarı gözle bakanların Allah gözünü kör etsin de sürüm sürüm sürünsünler inşallah. . Bendenize artık müsaade, bir işim var da.

— Yooo.. Bırakmam vallahi. . Muhabbet kesilmez yarıda. . Namus için'ben. .

— Ben de sizin gibiyimdir. Bendeniz namus meselesinde bir pire için bir yorgan yakarım. .

O namus diye bağırıyor, ben namus diye bağı-rıyorum.

Allaha çok şükür, namus diye. bağıra bağıra, biryandan da rakıyı çeke çeke sızdı. . Başı göğsüne düştü. Ama yine de,

— Namus, namus. . diye sayıklıyor.

— Namuuus, namuuus!. . diye tıslarken yanakları şişip şişip iniyor, bıyıklan da kocaman ak-220

rep kıskaçları gibi durmadan oynayıp kımıldayıp duruyordu.

Birden uyanmasın diye korkumdan ben de O'-nun gibi,

— Namus, namus. . diye mırıldanarak toparlandım. Kendimi sokağa atmak için yine böyle mırıldanıp yavaş yavaş ayağa kalkarken, arkamdan tiz bir kahkaha duyunca, sırtıma kurşunlar boşalıyor sanıp ürktüm. . Birden korkuyla,

— Haayyy! diye bağırdım.

Arkamda kahkahalarla gülen Betüş'dü. Gülmekten iki büklüm koltuğa yığıldı, gözlerinden yaş geliyordu,

— Nerdeydin demindenberi? diye fısıldadım.

— Banyodaydım, dedi, siz başbaşa, erkek erkeğeyken, ben de fırsat bu fırsattır diye banyo yaptım. Hadi o her zamanki gibi «Namus!» diye bağırıp duruyor; peki sana ne oluyor da «Namus!» diye tıslayıp duruyorsun?

Ayağa kalktı. Üstündeki ince elbiseyi çıkarmadan, omuzlarından aşağı kaydırıp sıyırdı.

— Reşiit! diye seslendi. Vale geldi.

— Beyefendiyi al da yuvasına götür. . Reşit, bıyıkları göğsünün üstüne düşmüş olan Kâzım Bey'i koltuklarının altından tutup kaldırdı, bir kolunu omuzuna atıp sürükleyerek adamı çıkardı.

Betüş'ün ayaklarının dibinde ipekli elbise tortop duruyordu. İki kolunu boynuma doladı.

Böyle bişey ilk başıma geliyordu. Şaşırdım. Hem de korkuyordum.

— Aman, kocanız? dedim.

221

— Kocam mı? diye güldü, o çoktan yuvasına girdi. O'nun yuvası vardır. Ben sana kaç kere «Kocanın sertinden korkulmaz; koca ne kadar sert clursa karısına karşı

da o kadar yumuşak olur!» dememiş miydim?

Koluma girip beni yatak odasına sürükler gibi -soktu.

— Kocam çok kıskançtır, dedi. Neden böyle yaptığını, «Namus!» diye bağırdığını

anladın mı? Başka ne yapsın, elinden başka bişey gelmiyor. Başka erkeklerin bana yaklaşmalarını önlesin diye işte böyle atıp tutar, gözdağı verir. .

Zalim bir kadındı Betüş. . Erkek Kâzım Bey'e o kadar acıdım ki. .

O geceden sonra Betüş'lerin evine yerleştim. Artık ben de aileden oldum, kaynaştık.

Fakat Erkek Kâzım Bey huyunu hiç değiştirmedi. Her akşam geliyor, birlikte içiyoruz.

Asarım, keserim, diye namustan sözediyor. Gece yansına doğru sızıp kalıyor. «Namus!» diye sayıklıyor.

Betüş yine her zamanki gibi,

— Reşiit! diye sesleniyor. Vale geliyor.

— Reşit, kaldır beyefendiyi yuvasına!

Reşit, Kâzım Bey'i koltuk altlarından tutup sürükleyerek çıkarıyor.

Sonra Betüş kollarını boynuma doluyor, yatak odasına giriyoruz.

Bir gece yine Betüş,

— Reşiit! diye bağırıp da vale içeri girince, ben artık alıştım ya, kendimi aileden sayıp, işgüzarlık ettim, Betüş'den önce,

222

— Kaldır oğlum Beyefendi'yi. yuvasına götür! dedim.

Bu sözüme Betüş bir kızsın, bir içerlesin. . Vay efendim, ben ne karışıyormuşum. Böyle bir sözü, karısı olarak ancak o söyleyebilirmiş. Zevce olarak kocasına karşı vazifeleri varmış. Hiçbir zaman bu vazifelerini ihmal edemezmiş. Yüksek seviyeli insanların kendilerine mahsus âdetleri, ev kanunları varmış. Ben bunlan bilmiyor muşum. . Kaba bir adammışım. . Ne hakla O'nun aile vazifesine karışıyormuşum. . O kendi kocasına ne isterse söylermiş, ama bana ne oluyormuş. Hüngür hüngür ağlıyordu.

Ben sana bişey söyliyeyim mi oğlum, senin bu akraban olan Betül de, kocası da düpedüz deliydi. Yahu ben ne yaptım, ne söyledim de bana öyle çıkıştı, hiç anlıyamadım ki. .

Kendisi durmadan kocasını da yüksek sosyeteyi de batırır, söylemediğini bırakmaz, sanki ben ne söyledim ki. . Oğlum, bunların hepsi dejenere. . Anlat dedin de anlatıyorum. .

Neyse efendim, ben bunu yalvar yakar sustu-rabildim. Af diledim, ama aldırış etmedi.

Ağlamaktan gözleri şişmişti. Yani Betüş, yüksek sosyetenin kanunlarına son derece saygılıydı.

İlk ve son kavgamız oldu. O olaydan sonra ne zaman evine gittiysem, kapıyı açan vale, Betüş'ün evde olmadığını söyledi. Telefon ettiğimde de, kendisi için, evde yok dedirtti.

Telefona kendisi çıkarsa, gayet soğuk konuşuyor, işi olduğunu söylüyordu. İşte böylece münasebetimiz kesildi.

Efendim? Nasıl? Erkek Kâzım Bey'in geceleri girdiği yuva mı? Hu. . Nasıl anlatayım, bilmem

223

ki. . O yuvanın ne demeye geldiğini ben de çok merak etmiştim, ama öğrenemedim.

O'nu uzun zaman görmedim. Aradan altı-yedi sene geçti. Bir gece arkadaşlarla bir bara gitmiştik. Üçüncü sınıf bir bardı. O'nu gördüm. Çok değişmiş. Çirkinleşmiş. İki-üç

yıl içinde, o kadar çökmüş, ihtiyarlamış ki, şaştım. Yüzünde bir yara izi vardı. Gözünün biri küçülmüştü nedense. . Ama ben yine de O'nu tanıdım. Boynuna asılı bir sepet içinde cıgara satıyordu. Çağırıp cıgara aldım.

— Betül! dedim. Anlamazdan geldi.

— Siz Betül değil misiniz? dedim.

— Ne Betül'ü, hangi Betül? dedi.

— Ben İzmir'li Eşrefim. . dedim.

Yürüyüp gitti. Bir zamanların güzelliği dillere destan olan Sarışın Bebek'i ne hallere düşmüş. . Garsonu çağırıp, cıgara satan kadının adını sordum.

Garson,

— O'na Yanpiri İclal! derler, dedi.

— Neden Yanpiri diyorlar?

— Baksanıza yanpiri yanpiri yürüyor. Kadının bir hastalığı varmış, gittikçe de artarmış bu hastalık. Elleri, ayakları büzülüyor. Kolunun biri çolaktır. .

Arkasından baktım, hakikaten bir ayağını sürüyerek yanpiri yanpiri yürüyordu. .

Belki de O değildi, benzettim, kimbilir. . Ama bana O'ymuş gibi geldi. Boynundaki beni gördüm. Gözlerinin renginden de tanıdım. Ama o kadar değişmişti ki. .

Neydi o günler, «Geçmiş zaman olur ki, hayali cihan değer!» demişler. .

224

Kuzum, siz neden Kâzım Bey'i bulup onuma konuşmuyorsunuz? Erkek Kâzım Bey. . Evet, sağ. Bazan Beyoğlu'nda görürüm O'nu. Hiç konuşmayız. . Zaten tanımaz ki beni. . Çok ihtiyarlamış. . Eee, ne olacak, ben bile ihtiyarladım. Erkek Kâzım Bey mi, seksenini geçkindir. . Belki de daha fazla. . Elinde bastonu, kısa kısa adımlarla tin tin gider İstiklâl caddesinde, yine öyle bıyıklı, ama bembeyaz bıyıkları, uçları da sarkık. . Sıksık durup vitrinlere bakar. Hayır, adresini bilmiyorum. Ama O'nu bulmak kolaydır. Erkek Kâzım Bey, Sert Kâzım Bey, derseniz tanıyan çok olur. .

Bu macerayı ilk size anlattım. Karım duyarsa kıyameti koparır. Haklı, çocukların kulağına gider filân diye. .

Gülegüle. . İnşallah bulursunuz. Gülegüle. .

BİR GAZETE HABERİ

«Hakiki baba aranıyor. Mirasa konmuş kayıp kadının babası olduklarını iddia eden dört erkek, sahte baba ülduklan iddiasıyla birbirlerini mahkemeye verdiler.»

İzmir (THA) — Şehrimizde, şimdiye kadar adliye tarihinde duyulmamış enteresan bir olay, dâva konusu olarak mahkemeye intikal etmiş bulunmaktadır. Kimisine göre yirmi milyon lira, kimisine göreyse yirmi milyon dolar mirasa konmuş olan Gül ü adında bir kadının babası olduklarını iddia edenler gittikçe çoğalmaktadır. İşin daha da eneteresan yanı, mirasa konan kadının, aylardan-beri arandığı halde bulunamamasıdır.

Asıl mirasçı olan kadın kayıpken, mirasçı kadının babası olduğunu iddia edenler ortaya çıkmıştır. Uzun zaman-225

danberi her yerde aranıp, gazetelere, radyoya ilânlar verilip de bulunamaması, mirasçı kadının ölmüş olduğu ihtimalini gittikçe kuvvetlendirdiğinden, Güllü ölmüşse, onun mirasından kendilerine hisse, düşeceğini uman bazı açıkgözler de, mirasçı kadına babalık iddiasına kalkmışlardır. Uzun zamandır Güllü'nün bulunmaması nedeniyle, babaların sayısı da gündengüne artmaktadır. Önce iki erkek, Güllü'nün babası olduklarını iddia ederek ortaya çıkmışlarken, sonra Güllü'nün bir üçüncü babası daha mirastan hak isteğinde bulunmuştur. Şimdi de bir dördüncü kişi, Gül ü'nün hakiki babasının kendisi olduğunu, öbürlerinin ise mirasa konmak için kendilerine baba süsü verdiklerini iddia etmektedir. Sonuncu olarak babalık iddiasında bulunan kişi, sahte olduklarını iddia ettiği önceki üç babayı mahkemeye verince, her dört baba da karşılıklı olarak birbirlerini sahtecilikle suçlayarak mahkemeye başvurmuşlardır.

Mirasın büyüklüğü haberleri yayıldıkça, daha başka babaların da ortaya çıkacağı umulmaktadır. Mahkemenin hakikî babayı nasıl saptayacağı, büyük bir merak konusu olmuştur.

YÜKSEK SOSYETENİN KIZ ENDÜSTRİSİ

Buyrun efendim. . Beridenizim. . Bir emriniz mi vardı? Rica ederim. Peri? Peri dergisi?

Evet, ben çıkarmıştım bir zamanlar. . Daha doğrusu ben yazı işleri müdürüydüm de, sahibi Betül Hanım'dı. Taşbebek Betül derlerdi. Efendim? Siz de Betül Hanım hakkında?. . Yaa!. . Ne münasebetle? Hay-226

hay efendim. Bir içki? Ne alırsınız? Viski? Soda ister misiniz? Peki efendim. .

Peri? Oldukça eski bir hikâye bu. .

Üniversitenin son sınıfındaydım. Babam iki yıl önce ölmüştü. Biyandan hayatımı kazanıp, bi-yandan da öğrenimimi sürdürmek zorundaydım. Her yere başvurdum iş için. . Yok!

Artık üniversitede okuyamazdım. Ne kötü günlerimdi. .

Durumumu bilen bir arkadaşım, zengin bir" kadının bir dergi çıkarmak istediğini, dergiye ya-züşleri müdürü aradığını, benim bu işi yapabileceğim isöyledi. Bildiğim bir iş

değildi. Ama ne iş olsa yapmaya razıydım, yeter ki hayatımı kazanıp üniversiteyi bitirebileyim.

Bir derginin sorumlu yönetmeni, yani yazıiş-leri müdürü olmak için, kanuna göre, lise bitirmiş olmak gerekiyormuş. Dergiyi çıkaracak hanım da, lise bitirmemiş olduğundan, bu görevi yapabilecek birini arıyormuş. Daha lise öğrenimi bile olmayan insanın ne diye dergi çıkarmaya kalktığına anlam veremedim. Hele kadın? Öyle değil mi? Ama Betül hanımla tanıştıktan, onu yakından tanıdıktan sonra, doğrusu, bu düşüncemi değiştirdim.

İlişkilerimiz öyle pek uzun sürmedi. Çünkü Peri dergisi, ancak yirmibir sayı

çıkabilmişti. Dergi kapandıktan sonra da Betül Hanım'la bir daha görüşemedim. Çünkü

o bir uzun yurtdışı gezisine çıkmıştı, I:en de üniversiteyi bitirip işimde çalışmaya başlamıştım. Doğrusunu söyliyeyim, Betül Hanım olmasaydı, ben üniversiteyi bitiremezdim. Çok iyiliğini görmüşümdür o kadının. Dergi kapandıktan sonra bir daha onu görmedim ama, gazetelerde uzun zaman ondan sözedildiğini hatırlıyorum.

Taşbebek, Lokum Betül, Sarışın Bebek, Tatlı Betüş, 227

V

'I 'il

Türk lokumu filân diye gazetelerin sosyete haberlerinde sıksık adı geçerdi. Haa bakınız, gazete haberleri dedim de, birden hatırıma geldi; Betül Hanım hakkında bilgi toplamak istiyorsanız siz Şükran Canbir'i görmelisiniz? Kim mi? Öyle ya, onu herkes Ayseli Gül olarak tanır. Ayseli Gül takma adıyla o zamanlar gazetelerde, dergilerde sosyete haberleri, politika kulislerinden haberler yazardı. Pek ünlü bir kadınd Betül Hanım'ın da çok yakın arkadaşıydı. Ayseli Gül'ün şimdi nerde yazdığını biniliyorum.

Ama onu .bulmak kolaydır, herkes tanır.

Betül Hanım lise mise bitirmemiş, belki de hiç okula gitmemiş, ama çok zeki, sağduyusu olan birr kadındı. Daha onu ilk tanıyışımda beni şaşırtmıştı. Bana öyle gelirdi ki, çevresiyle, çevresindeki-lerle,. için için, haincesine alay ediyordu. Haince olduğunu nerden mi biliyorum? Çünkü efendim, öyle gizliden gizliye alay eder ki, alay ettiğini kendisinden başka hiçkimse anlayamazdı. Alayını dışa vurmaz, başkalanna belli etmezdi. Bir insan, başkalarıyla yalnız kendisi eğlenmek için alay ediyorsa, bu, haince bir alaydır. Sizce öyle değil mi? Düşünebiliyor musunuz, alay ettiğini yalnız kendisi biliyor, bundan yalnız kendisi eğleniyor. . Haince bişey bu. .

Beni, Betül Hanım'ın evine götürüp onunla tanıştıran arkadaşım, yolda giderken, yalnız alacağım parayı düşünmemi, kadının özel hayatının beni ilgilendirmediğini söylemişti.

Onun, zengin bir karı. . —affedersiniz, aynen öyle söylemişti— zengin bir kan, kocasının paralarını nereye saçıp savuracağını bilmeyen zengin bir kan. .

Daha önceleri birara da edebiyata merak sar-

mışmış. O zamanlar çevresine bisürü şair mair toplanmışmış. Sonra nedense edebiyattan vazgeçmiş. Şimdi de bir salon dergisi çıkarmak istiyormuş. Böyle dergi çıkarmasının önemli bir nedeni varmış. Çünkü Betül Hanım, o edebiyat dergisini kapattığındanberi, bütün sosyete kızlanna akıl hocalığı ediyormuş. Evi, bir özel okula dönmüş. Yüksek sosyetenin kaymak tabakasından kızlar, Betül Hanım'ın evine dadanmışlar. Ev, dolup dolup taşıyormuş. Betül Hanım'ın marifeti neymiş, biliyor musunuz? Kızlara, nasıl iyi bir koca bulunacağını öğretiyormuş. Her kızın yada her kız ailesinin isteğine uygun koca bulmanın yollan, uygun koca, zengin koca, yüksek mevkîli koca, hariciyeci koca, geniş yürek koca, mirasyedi koca, yakında mirasa konacak koca. .

İnanılacak şey değil, değil mi? Ama doğru. . Bunu ben de görüp tanık oldum. Yüksek sosyeteden analar bile, kızlarını evlendirmek için akıl danışmaya.Betül Hanım'ın evine koşarlarmış. Arkadaşımın bana anlattıklarına göre, ben Betül Hanım'ı, kızlarla erkekleri birbirlerine tanıştıran yüksek düzeyde bir arabulucu, yada kızlara uygun koca, erkeklere uygun eş bulan bir çöpçatan sanmıştım. Ama onu tanıdıkça anladım ki, durum hiç de öyle değil. Hani şimdilerde mankenlik okullan var ya, o zamanlar daha öyle okullar yok bizde; işte Betül Hanım'ın o zamanki evi, şimdiki mankenlik okullan filân gibi bişeydi. Bilmem, ne demek istediğimi anlatabiliyor muyum? Yani zevkleri incelmiş erkeklerin gözlerine ve gönüllerine ziyafet çekmek için, güzel kızların nasıl yürümeleri, oturup kalkmalan, nasıl bacak bacak üstüne atmalan, el erini, ayaklarını, parmaklarını nasıl kullanmalan gerektiğini öğreten manker 229

i J

okulları var ya şimdilerde, işte Betül Hanım'm evi de o zamanlar öyle bişeydi.

Akıl hocalığı öyle yayılmış ki, Betül Hanım gitgide bir dişi evliya gibi bişey olmuş. Bana arkadaşımın söylediğine göre, Betül Hanım evinde, sosyete kızlarına parasız öğrettiklerini, çıkaracağı dergide yazarak, daha geniş çevreye anlatacak, daha çok insana yararlı olacakmış. Niyeti, dergide yazacaklarını sonra da bir kitapta derlemekmiş.

Arkadaşımın bana bu anlattıklarına göre, hiç bir ciddiye almadığım Betül Hanım'm evine biraz kuşkuyla, biraz da tanımadığım o kadım küçümseyerek gitmiştim. Ama evine gidip de Betül Hanım'-la tanışıp konuşunca düşüncem değişti. Açıkça söyliyeyim ki, kadını görünce, öyle güzeldi ki, güzelliğini öyle ustalıkla sunuyordu ki, yıldırımla çarpılmışa döndüm. Sonraları, başka erkeklerin de ilk görüşlerinde ona tutulduklarına,

'-çarpıldıklarına demek daha yerinde olur- tanık oldum. Mıhladız, demir tozlarım nasıl kendine çekerse, Betül Ha-nım'da da öyle bir çekicilik vardı. Hangi yaşta olurlarsa olsunlar, erkekler onun çekiciliğine bir kapıldılar mı, -bir daha ondan uzaklaşamıyorlardı.

Arkadaşımla çok iyi döşeli bir apartmana girdik. Ben o zamanlar, yüksek sosyetenin nasıl bir yer olduğunu hiç bilmediğimden pot üstüne pot kırdım o gece, İlk şapşallığım daha kapıdan girer girmez başlamıştı. Bize kapıyı açan çok iyi giyimli, kolalı beyaz gömleğinde siyah papyonu olan adamı, Betül Hanım'm kocası yada aileden biri sanarak sanki çok acelem varmış gibi, hemen elimi uzatarak adamın elini sıktım. Oysa bu adam, vale dediklerinden, yani evin uşağıymış, garson gibi bişey. .

230

Ben o zamana kadar hayatımda öyle lüks döşeli büyük salon görmemiştim. Salonda pekçok insan vardı. Arkadaşım, Betül Hanım'ın elini öpüp,

— İşte, çıkaracağınız dergiye sorumlu yönetme olarak salık verdiğim arkadaşım. . diye beni tanıttı.

Arkadaşım öpünce, benim de Betül Hanım'm elini öpmem gerekiyordu. Sosyeteden bir kadının elini ilk öpüşüm olduğundan öyle şaşaladım ki, elini tutup dudaklarıma götürdükten sonra, az kalsın bir yaşlı kadının elini öper gibi, onun elini de başıma götürecektim, ama' Betül Hanım gülümseyerek buna engel oldu.

Beceriksizliğim hoşuna mı gitti nedir, hemen kararını verdi:

— Tamam. Bence uygun. Siz isterseniz hemen çalışabilirsiniz.

Kekeleyerek teşekkür etmeye çalıştım.

Demin sözümü ettiğim Ayseli Gül takmaadıy-la yazan gazeteci hanımı da o gece orda tanımıştım. Doğrusu o da güzel bir kadındı. Ama Betül Hanım'm parlaklığı yanında ışıltısı sönük

kalıyordu.

Daha o gece, Betül Hanım'da erkekleri ipnotize eden bir gizli güç olduğunu hemen anladım. Nasıl anlatayım size bilmem ki. . Bakınız, bir örnek vereyim. . Olduğumuz salon U biçimindeydi. Öyle "büyüktü ki, salonun iki dip ucunda, biraz daha küçük iki salon vardı. Her yanda, kadınlı erkekli öbek öbek toplanmış, içiyor, gülüşüp konuşuyorlardı.

Ama en büyük öbek, Betül Hanım'm çevresinde toplanmıştı. Bütün erkeklerin gözü

üstündeydi, öyle ki, o öbekte bulunup da onun çekiciliğine kapılanlar, bitürlü gözlerini ondan ayıramı-yorlardı. Nerden mi biliyorum? Ben de öyleydim. .

231

Sonra görüyordum. Betül Hanım, içki bardağını tutan elini şöyle bir havaya doğru kaldırınca, bütün erkekler başlarını, havada elin durduğu yerde bişey göreceklermiş

gibi o yana çeviriyorlardı. Sonra Betül Hamm elini başka yöne döndürünce, başlar da o yana dönüyordu. O gözlerini tavanda bir yere çevirse, elimizde olmadan hepimiz oraya bakıyorduk. Böyle elini kaldırışlarından birinde, önümde duran bir adam, onun elinin gösterdiği yere bakayım derken, yanındaki adamın tuttuğu içki bardağını, çarpıp benim üstüme devirmişti. Ben de, Betül Hanım'ın elinin uzandığı yere bakayım, derken, arkamdaki adamın ayağına basmıştım.

Evet evet. . O, çevresindekilerin, kadın, erkek kendisine hayran olduklarını biliyor, onlarla gizliden gizliye, yalnız kendisinin zevk aldığı biçimde, haincesine alay ediyordu.

Bakın bunu isbat edeceğim, hem de kendi yazılarıyla. . 21 sayı çıkardığımız Peri dergisinin kolleksiyonu var bende, hâlâ duruyor. . İşte burda. . Cildi açıp, Perilerden her-hangibir sayının gelişigüzel bir yerini açıyorum, bakın. . İşte, Betül Hanım'ın yazısı. Okuyorum :

«Kız annesi olmak, çok incelik isteyen bir sanattır. Kızlarınızın dâvetine erkek arkadaşları herhangibir sebeple gelmiyor veya gelemiyorlarsa, anne olarak bu daveti siz kendiniz yapmalısınız. Ve erkek arkadaşını kızınızla evde başbaşa bırakmalısınız.

Böylece hem kızınıza, hem de daha ilk tanıdığınız kızınızın arkadaşı olan delikanlıya güven duyduğunuzu belli etmiş olursunuz. Güven duymamanız için de hiçbir sebep yoktur. Çünkü bir genç kızla bir delikanlı bir evde yalnız başlarına kalınca, evinizi başınıza yıkacak değiller ki

232

bir tehlike olabilsin, alt tarafı ne yapabilirler. . Yalnız, onları evde bırakıp giderken, havagazı musluğunu, su musluğunu ve başka musluktan açık bırakmamalarını söylemeniz yeterli bir tedbirdir.

Delikanlı arkadaşlarını evinize sıksık davet ediniz ki, kızlarınız onları, babalan gibi korkulacak bir umacı sanmasınlar; genç erkeklerin umacı olmadıklannı, onlardan korkmamak gerektiğini, genç kızlar kendileri bilfiil hayat tecrübeleriyle görüp anlamalıdırlar. Kendilerine güven duymala-n için, kızlarınızın zengin tecrübeler kazanmasına yardım etmelisiniz.»

Nasıl, haklı değil miyim? Şu yazıdaki ince alayı elbet anlıyorsunuz. Ama ben söylediğim için anlaşılıyor. Yoksa bu yazılardaki alaylan o zaman anlamıyorlar, ciddî öğütler sanıyorlardı.

Başka bir sayfayı çeviriyorum. İşte Betül Hanım'ın bir yazısı daha. «Nasıl iyi eş

olunur?» başlıklı bir yazıdan gelişigüzel bir yer. .

«Kocanızı sıkmayınız, çünkü kocanız artık nişanlınız değildir. Evlendikten sonra onun da sizi heyecanla sıktığı zamanlar geçmiştir artık. Siz kocanızı sıkmayın ki o da sizi sıkmasın. Sıkışık ve sıkışmış bir kankoca, nişanlılık dönemlerinde olduğu gibi, mutlu olamazlar. Siz ne kadar kocanızı özgür bırakırsanız, kocanız da sizi o kadar özgür bırakmak zorunda kalır.

Böylece, birbirinizi daha az göreceğinizden, aile mutluluğunuz, mutlu aile yuvanızdaki tatlı hayat da sürüp gider. Siz, kendi hayatınızdan da bilirsiniz ki, insanlar kendilerine yasak edilen şeylere daha çok ilgi duyarlar. Kocalarınıza hiçbir şeyi yasak etmeyiniz ki, siz de yasaktan kurtulup hiçbişeyden yoksun kalmaya-sınız.

Dünyada hiçbir kadın kocasını serbest bırak-

233

mazsa, düşününüz ki, bu durum, sizin için de felâket olacaktır».

Yazı böyle uzuyor daha. . Evet, liseyi bile biti-rememiş, ama yazısındaki kutsal kitap üslûbuna dikkatinizi çekerim. . Onu bir dişi evliya yerine yüceltmeleri hiç de boşuna değildi.

İşte bakın, bir yazısı daha. . Sıkıyor muyum sizi? Peki öyleyse, okuyayım. «Cinsel ilişki mutluluğun ölçüsü müdür?» Nasıl başlık? Çok cesur değil mi? Hele o zamanlar. .

«Psikolog Bernard Jodbon. .» Ben size bişey söyliyeyim mi, belki de bu adda psikolog filân da yoktur, evet, evet, yoktur. . Onun böyle huylan vardı. Çevresindekilerin enayiliklerini iyice ortaya çıkarıp alay etmek için, konuşması sırasında, du-rupdururken

«Büyük hukukçu Edward Seach'in de dediği gibi» yada «Pedagog Mayer Robinson der ki. .» gibilerden uydurma adlar atardı ortaya. Bunu bana sonradan kendisi açıklamıştı.

Ne şaşılası şeydir beyim, yanında olup konuşmasını dinleyenlerden, Betül Hanım'ın uydurduğu o yabancı adlar üzerinde konuşanlar, onların başka kitaplarını okuduklarını

söyleyenler bile çıkardı. Betül Hanım, alay ettiğini hiç belli etmez, yalnız gözleriyle için için gülerdi.

Evet, okuyorum. . «Psikolog Bernard Jodbon yaptığı uzun araştırmalar sonunda şu yargıya varmıştır ki, cinsel ilişki mutluluğun ölçüsü olsaydı, şimdiki ailelerin yüzdesekseni çoktan yıkılmış olurdu. Mutlu aile yuvalarının pekçoğunda cinsel ilişkinin yeter olmadığı bir gerçektir. Seksologların bu açıklamalarına rağmen. .»

Bakın, şimdi çok iyi hatırlıyorum, bu yazı dergide çıkar çıkmaz, Betül Hanım'ın kocası

«Sen,

234

evimizin sırlanm nasıl açıklarsın? Ben bunun için mi dergi çıksın diye avuç dolusu para veriyorum. » diye çok kızmış. Bunun üzerine, kocasını memnun etmek isteyen Betül Hanım, derginin ertesi sayısı için çok ^ds^gojik bir yazı yazmıştı. . Bakalım, burda bir yerde olacak,. Hah, işte. . Yazının başlığı: «Analık ve eşlik».

Okuyorum. . «İlk çocuk dünyaya geldikten sonra evlilikler sarsıntı geçirebilir. Çünkü

erkeğin baba olması isteğini, kadüı, kendisini sevmediği, çocuğu için bir araç olarak kullandığı anlamına alabilir. Erkek de, çocuk dünyaya geldikten sonra, karısının kendisiyle eskisi kadar ilgilenmediğinden yakınır. Analıkla eşliği birlikte yürütmek oldukça zordur. Onun için anneler, göğüslerinden birinden yavrulannı emzirirlerken, öbür yandaki göğüslerinin de kocalannın olduğunu unutmamalıdırlar.» Nasıl terbiyevî

yazı, pedagojik yazı? Bu kadarla da kalmıyor. . Bakin, ne diyor Bayan Betül: «Anne eğer ikiz doğurmuş ve her iki göğsü de meşgul-se, o zaman yine de kocasını boş

bırakmamalı, ikizlerden birini biberon emziğiyle avutmalıdır.»

Pes değil mi? Evet, evet. .

Here surda, «ihanet suç mudur?» başlıklı bir yazısı var, olurşey değil. Okuyayım. .

«Henüz insanlan yanlışlarıyla kabul edecek bir toplum ahlâkına, ne yazık ki yükselinmediği için bugün hâlâ eşler için ihanet ^bir suç sayılmaktadır.

Bir kadının, ihanet ettiği düşüncesini kocasının kafasından silmek için şunlara dikkat etmesi

gerekir:

235

1 — Beğendiğiniz erkek tiplerini kocanıza içtenlikle önceden anlatınız ki, beklenmedik anî durumlarda kocanız bir sürprizle karşılaşmış olmasın.

2 — Hayranınız olan herhangi bir erkeğin davranışları, uyandırdığı dedikodular yüzünden sizi tedirgin etmeğe başlamışsa, bu durumu kocanıza açıklayınız ki, kocanız da o erkeğin evinize bir aile dostu olarak rahatça girip çıkmasını sağlayarak dedikoduları önlesin.

3 — Aile dostlarınızdan birinin sizin için gizli niyet beslediğini sezersiniz, önce bunu kocanıza anlatın, sonra da o erkeği sıksık evinize davet ederek kocanızla dost olmalarını sağlayın.»

Derginin son sayılarına doğru, yazılan yüzünden Betül Hanım'la kocasının arası iyice açılmıştı. Adam, karısının aile sırlarını, evlilik ahlâkı dersi olarak açıklamasını

istemiyordu. Kocasıyla arasının gergin olduğu b günlerde, bir gece yine evin deki toplantıda «Aşk spor mudur, değil midir?» diye ortaya bir sorun atıp da, kocasını iyice çileden çıkarmadı mı! O gece, bu konuda bir tartışmadır başladı. Betül Hanım, mantığının kuvvetine güvendiğinden, kocasını, aşkın da otomobil sürmek,, ata binmek, kayak yapmak, avlanmak gibi bir spor olduğuna inandırabilirce, ondan sonra artık sporcu bir kadın olarak rahata kavuşacak. Ama adam bu numaraya yatmadı. Hatta o geceki tartışma, yüzünden, BetüFle kocasının arası biraz açıldı. Betül herkesin içinde kocasına, onu ne kadar çok sevdiğini, kocası için ne fedakârlıklara katlandığını, Paris'e gitmişken, kocasının İstanbul'da enfarktüs geçirdiğini duyunca, nasıl hemen onbeş gün içinde toparlanıp çok acele Paris'ten İstanbul'a,

236

hem de işlerini yanda bırakıp döndüğünü anlattı. Bunlan öyle dramatik bir pozda söylüyordu ki, inceden alay ettiğini bildiğim halde, benim bile ordakiler gibi gözlerim yaşarmıştı. Betül sözlerini «Yazık, sen kadın kalbinden hiç anlamıyorsun!» diye bitirince, kocasının gözleri buğulandı. Adamcağız konuşamadı, çünkü konuşsa ağlayacaktı.

Size, Betül Hanım'ın evlerine gittiğim o ilk geceyi anlatıyordum, değil mi? O gece, benim için rüya gibi geçti. Biçok iyi giyimli erkekler, süslü, güzel kadınlar. . Belki de o gece, ben de onlar gibi rahat olayım diye çok içmiştim. Birara, Betül Hanım'ın koluma girip, beni yan salona geçirdiğini, hemen yann dergi için işe başlayabileceğimi, gereken parayı da kocasından almamı söylediğini bütün ayrıntılarıyla hatırlıyorum. Kocasının yazıhane adresini, telefon numarasını da vermişti. Benim için, kocasıyla konuşacaktı.

Sonra, her kafadan bir ses çıkmaya başladı. Ordaki herkes, çıkarılacak derginin isim babası olmak hevesine kapılmıştı.

— Gelincik olsun, Gelincik. .

Öneride bulunan güzel kadın, Gelincik derken, buluşunun sevinciyle ellerini çırpıyordu.

— En iyisi İnci, İnci. .

— Salon. . Salon adına ne dersiniz? Çok derin anlamı var.

Tok sesli, her davranışıyla kolalan dökülür gibi olan katı bir adam,

— Bilirsiniz, dedi, Fransızlann «Vuala!» adlı bir dergileri vardır, ne güzeldir. İçinde herşey bulunur. Tam sizin çıkaracağınız dergi gibi. . Onun için siz de derginin adım

«İşte!» koyabilirsiniz. Çok orijinal olur.

237

—Peki, Muz nasıl, Muz'a ne dersiniz? diye bir hanım atıldı.

Muz, hangi yemiş niyetine yenilirse onun tadını verdiğinden, içinde herşey bulunacak olan

bir dergi adı olarak da uygunmuş.

Birisi de dergiye Sosyete adı yerilmesini ileri sürdü. Sonunda, ağır basan Betül Hanım'ın kararıyla çıkarılacak dergiye Peri adı verilmesi uygun görüldü.

Ben ertesi gün, Betül Hanım'ın kocasının yazıhanesine gittiğimde, adamı bulamadım. O

sabah Avrupa'ya gittiğini söylediler. Ama sekreter kız kim olduğumu sorup öğrenince, beyefendinin muhasebeye gitmemi rica ettiğini söyledi. Muhasebeden o gün, hem de zarf içinde, epiyce para aldım. Hem de daha işe başlamadan. .

Derginin dördüncü yada beşinci sayısı çıkmıştı. Betül Hanım baha, İstanbul'un en zengin ailelerinden ikisinin düğünü olduğunu, birinin kızıyla öbürünün oğlunun evleneceklerini söyledi. Düğüne o da davetliydi. Kocası Almanya'daydı. Birlikte gidecektik. Düğünden biçok haberler çıkabilirdi dergi için.

Betül Hanım'ın arabasıyla, Anadolu yakasında, uzakça bir yere gittik. Geçe olmuştu.

Çifteha-vuzlarjda bir yer olacak. Bilmediğim yerler. . yüksek bahçe duvarından koca bahçeyi gösteren demir kapının iki kanadı da açıktı. Şoför, arabayı, o kapıdan soktu.

Tekerleklerin kumlu yolda çıkardığı gıcırtıları duydum. Şoför arabayı durdurdu. Orası, bol elektrik ışığında, otomobil sergisine dönmüş; her markadan, son model, renk renk, ışıl ışıl yepyeni arabalar dizilmiş. .

Düğün evinin sahibi, evlenecek oğlanın baba-

238

sı, büyük bir işadamıymış. Gazeteler, daha on-on-beş gün öncesinden bu düğünün dedikodularımla kulakları doldurmuştu. Geniş bahçeye girdik. Herkes kendi havasına dalmıştı. Bahçeye belki kırk tane döner ocağı koymuşlar. Bunlara yarı Türkçe, yarı

Amerikanca kırması olarak «Döner Steyşın» diyorlar. O zamana kadar benimle hep ciddî konuşan ama aslında çok küfürbaz bir kadın olduğunu bildiğim Betül Hanım, bu döner steyşın lâfına çok kızıp,

— İşte, dedi, Türk kaşığıyla Amerikan kakası yemek diye buna derler. .

Tabağını kapan, döner ocağına yanlayıp tabağına döner doldurtuyor. Öte yandaki kazanlarda iç pilâvlar, çilavlar mis gibi kokular salıyor. Bahçenin o yanına, bu yanına yer yer koydukları masalarda, bildiğiniz bilmediğiniz ne kadar yiyecek, meze, meyva, içki varsa, hepsi dolu. . Cennet canım, cennet. . Betül Hanım durmadan içiyordu. Hayatımda onun kadar içkiye dayanıklı kadın görmedim, erkekler arasında bile.böylesi yoktur.

Birara bana,

— Biliyor musun, bu düğüne ne kadar para harcandığım? dedi.

— Bilmem, dedim. Hecelerin üzerine basa basa,

.— Tam üç-yüz-bin lira. . dedi. Şimdinin parasıyla bir milyon lirayı geçer. Betül Hanım'ı

o düğün gecesinde olduğu kadar kızgın görmemiştim, hem kızgın, hem gevezeydi.

Durmadan konuşuyordu. Bizde bir «Men'i isra-fat kanunu» varmış. Hiç duymuş muyum böyle bir kanun? Nereden duyacakmışım! Ben de çoğunluk gibi bir eşekmişim. . Evet, evet, aynen böyle diyof-239

du. Şaştım kaldım, o terbiyeli kadının bu sözlerine.

«Men'i israf at kanunu ne demek, biliyor musun? Böyle düğün müğün gibi törenlerde gereğinden çok para harcayıp israf etmeme, demek, Kanun, israfı yasaklamış. Ama kime?»

Zavallı bir yoksul köylü, hayatının tek varlığı olan kızını yada oğlunu evlendirecek olsa da, yemeyip içmeyip, dişinden tırnağından artırdığını düğünde harcayacak olsaymış, candarma

isterse, men'i israf at. kanunu var diye düğünü dağıtırmış.

Hani, susarsam ayıp olur, kendisiyle ilgilenmiyorum sanır diye, yani bişey söylemiş olmak için, neden böyle olduğunu sordum. Dedim ya, çok küfürbazdır. Yemiş iskelesi küfecileri gibi küfür eder, hem de ağız dolusu, hem de en sunturlusun-dan. . Kadın kısmına, hele kibar kadınların ağzına küfür hiç yakışmaz, değil mi? Ne münasebet beyim. . Kim demiş onu? Siz Betül Hanım'ı küfrederken görecektiniz ki. . Marifet küfretmesini bilmekte. Onda ne yakası açılmadık küfürler vardı. Yazık ki, unutmam sanıp, onun küfürlerini not etmedim. Betül Hanım öyle tatlı küfrederdi ki, şiir şiir, şiir okur gibi. .

Ben hani lâf olsun diye, «Köylü kendi parasını harcıyor, candarmaya da ne oluyormuş!» diyecek olmuşum ya, vayvayvay. Hay diyemez olay-.dım, hay dilim tatulaydı. . Açtı ağzını, yumdu gözünü. . Bana söylemediğini bırakmadı. Bunu anlamayacak ne varmış.

Herşey ortada apaçıkmış. Köylü, düğünde kendi parasını harcıyormuş. Oysa bu geceki düğünde, düğün sahibi olan işadamı, kendi parasını değil, başkalarının paralarını harcıyor-,muş. Hiç insan kendi parasını böyle su gibi harcar 240 mıymış! Ancak başkalarının ceplerinden çalma, çırpma paralar böyle harcanırmış.

Dünyanın en cömert insanları, hırsızlar, yankesiciler, pezevenk-ler, kerhaneciler, dolandmcılarmış. Neden elleri acıkmış?. . Çünkü, başkalarının paralarını harcar-larmış da ondan. Hükümet, fakir fukarayı koruduğu için, onların düğünlerinde çok para harcamalarını istemezmiş. O kanunlar fakir fukara için yapılırmış. Kanunlar, kanunları yapanlara işle-mezmiş. Kumar oynamak da- fakir fukaraya yasakmış. Ama yüksek sosyete kulüplerinde kumar serbestmiş. Neden? Çünkü hükümet, fakir fukaranın ahlâkının bozulmasını istemezmiş de ondan. . Ama bu «. . çocuklarında» ahlâk mahlâk diye bişey kalmamış ki, hükümet nesini korusay-mış! Söve saya konuşuyordu.:

«Ulan, sanki bu dünyada hiçkimse evlenmemiş, hiçkimse evlenmenin ne olduğunu bilmiyor da, dünya kurulduğundanberi evlenmeyi ilk bunlar icat ediyorlar. Acaba herkesin bildiğinden başka türlü bişey mi yapacaklar? Bildiğimizden başka türlü mü yatağa giriyorlar da, bu kadar böbürleniyorlar? Tarihlerin yazmadığı, olmadık bir iş mi yapacak bu . . . dölleri?»

Anlattığına göre, kasa dolusu para savurup böyle ala-ala heyli düğün yapmaktan maksatları başkaymış. Onlar bu düğün parasını, burda bile işler kurup, işler düzenleyip, fazlasıyla çıkanrlar-mış.

«Bu anaları belli, babaları yüzel i gavatlar öldü mü, anla ki, bunda bile bir çıkarları vardır; ya tahtahköy'de karaborsa başlamıştır, ya ordan kıraç toprak alıp arsa diye parselleyip parselleyip fakir fukaraya satacaklardır.»

241

Düğün, gerçekte işadamlarının birarâya gelmeleri, toplanmaları için bir bahaneymiş.

Kör müymüşüm, neden görmüyor muşum: Şu köşkte, yetmişikibuçuk milletten insan varmış, düğün bahanesiyle burda iş -kombinezonları kuruyor, dalavere tuzakları hazırlıyorlarmış. . Bu «. . . », düğünün yılına kalmadan, oğlunun bu geceki gelinden ayrılacağını biliyormuş elbet. . Öyleyken ne diye bunca parayı savuruyormuş? Bu «. . . » ler,

bu «. . . », bu bilmemneler, bu bilmem ne çocukları —affedersiniz— geberince de, aileleri işte bu düğünden daha baskın cenaze törenleri yaparlar-mış ki, cenaze törenlerinde, aileleri mezarlıkta bi-raraya gelip yeni yeni iş dümenleri çevirsinler. Bu cenaze törenlerinde mezarlıklar çok zaman, birbirlerine rakip, dargın işadamlarının buluşup barışma yeri olurmuş.

«Ben bu namussuzların ciğerlerini bilirim!» diye barbar bağırıyordu. Hayır sarhoş olmamıştı. Ama "nedenini anlayamadığım, sönmeyen bir öfkesi vardı. Kendisi de onlardan değilmiş gibi konuşmasına çok şaşmıştım. Onlardan değildiyse, onların içyüzünü nasıl biliyordu. Hiç bilmez olur muymuş, kocası olacak boynuzludan biliyormuş.

Dışarıda serinlik başlayınca köşke girdik. Birkaç kişi Betül Hanım'la aykaüstü konuştu.

Ama onlara pek yüzvermedi. Bir salona girdik, şark salonuymuş, müze gibi bir yer. .

Kalabalık diye ordan çıktık. Başka bir salona girdik. Orası daha da kalabalıktı. Çok modern eşyalar vardı. O kadar modern ki, bunların nasıl kullanılacağını bilemiyordum.

Yerde koltuk olduğunu sandığım şeyler vardı. Bunlara nasıl oturulduğunu bilmiyordum.

Bir oturanı görsem, ona bakıp ben de otura-

242

çaktım. O kadar modern koltuklar ki, insan neresine sırtını dayayacağını, neresine kıçını koyacağını bilemiyor. Kıç konulacak yere sırtını dayarsın, kol konulacak yere bacağmı koyarsın, rezil olursun. Betül Hanım oturunca, ona bakıp ben de yanındaki koltuğa oturdum. Ama atik davranıp dengemi bulmasam, yuvarlanıp bacaklarım havaya gelecekti.

— Şu kızları görüyor musun, dedi, bak, bak, iyi bak, hepsi kukla. . Bunlar Sosyete kız endüstrisinin mallan. .

Kız endüstrisi deyimini o gece ondan ilk duydum. Ama sonraları çok söyledi. Bizim memleketteki en büyük endüstri, kız endüstriymiş.

— Hiç duymadın mı? Kızları, zengin kocaya varacak gibi yetiştirmeye kız endüstrisi denir. Bir kız, zengin kocayı tavlayıp da evlendi mi, hem kendi geleceği güneş gibi parlıyor, hem de ailesinin. . Buyüzden, yüksek sosyetedeki zengin koca adayları için, kız yetiştirme endüstrisi kurulmuştur. En büyük sermaye yatırımı, bu endüstriye yapılır. En büyük sermaye derken, ayrıca kızların analarını da hesaba katmıyorum; anaları, anamal. . Sermayeyi boşuna yatırmıyorlar, kalkınması,, kazancı da ona göre oluyor.

Her kız anası, kızının menejeridir, kızına zengin bir müşterinin koca olmasını ister.

Kızını, fiyatını ençok arttıracak olan alıcısının zevkine göre yetiştirir.

Bu gece burda gördüğün bütün kızlar, bu endüstrinin ürünleri. Şunlann duruşuna, oturuşuna, gülüşüne bak; şu bacak bacak üstüne atışlara bak; şu herifin elindeki çakmaktan cıgara yakışa bak, şu el ere, şu parmaklara bak. . Bunların par-243

maklan bile bir başka türlü bükülür. Boyun Kırmalara bak şunlarda, şu baş çevirmeler, şu göz süzmeler. . Bakışlarını, karşılarındaki heriflerin bir gözlerine, bir dudaklarına, bir gözlerine, bir dudaklarına çevirmek. . Şu mendil tutuşa, etek tutuşa bak. . Şu edaya, şu cilveye bak. . Bunlar kendiliğinden olur mu hiç. .

Bütün bu dediklerini en iyi uygulayan kendisiydi. Sanki kendikendini anlatıyordu.

Böyleyken, neden kendisi onlara yabancıymış gibi, böyle kızarak konuştuğunu anlayamıyordum.

— Ben bu söylediklerinizi o kızlarda Allah vergisi sanırdım. . dedim.

— Allah vergisi olsa bütün kızlar böyle olur* du, gecekondu kızları böyle mi? Şu cilve döktür-meyi kimden öğrenir bunlar, Allah'tan mı? Şu karşıda oturmuş kızın, cins arap kısrağının yeri eşmesi gibi, iskarpinin sivri topuğunu sinirli sinirli yere vuruşlarına bak. . Ne demek bu topuk vuruşlar?

— Ne demek?

— îşte o demek. . Kuş şakır gibi, herifi topuk sesleriyle şakıyıp çağırıyor.

Betül Hanım o gece benim gözümü açtı. Ben o zamana kadar, bu kızlardaki edayı kendiliğinden oluyor sanırdım. Nasıl yumurtadan çıkan ördek palazı, kimse ona yüzmesini öğretmeden suya dalar yüzerse, bu kızlar da işte öyle, doğuştan cilveli sanırdım.

— Kenann dilberi diye alay edilen kızlar nedir? İşte sosyetedeki kız endüstrisinin mallarına özenmeye kalkışan kenar mahalle kızları. . Kız endüstrisinin mallan, herşeyden önce, nohut, merci-244

mek, kuru börülce, kuru bakla, kuru fasulye gibi kuru şeyler yemeyecek. Bu kızlara kuru yasak, yaş yiyecek bunlar. Çünkü, kurular gaz yapar. Sosyete kızında gaz olmayacak. Çünkü gaz, güzelliğin baş düşmanıdır. Neden bu sosyete kızları ilik gibi, işte bundan. Sabah kuru ekmek ye, öğlen nohut ye, akşam kurufasulye ye, ne olur, gazın ölü

yeşili rengi, tenine vurur. Sosyete endüstrisinin mallan, fasul-yeymiş, börülceymiş, nohutmuş, baklaymış, merci-mekmiş, öyle şeyler yemezler. Çünkü gaz, hem ten rengini bozuyor, teni bozuyor, hem de insanın etini sertleştiriyor. Neden bu sosyete kanlan, sosyete erkeklerine değil de, sosyete dışından erkeklere düşkün olurlar? Çünkü kuru yemekten onlann etleri sertleşmiştir. Erkeğin eti sert, kadınınki yumuşak olacak. .

Bunlar hep kız endüstrisinin tekniği. Kız dediğin yumuşacık olacak; herif parmağının ucunu dokundu mu, etine gömülecek. Evet, bunlann sert modeli de vardır, o da başka. .

O sertlik gaz sertliği değil, spordan olma sertlik Öyle sertlik ki, göğsünün ucuna şöyle bir fiske vurdun mu, vmınnn diye sesler çıkartıp göğsü tirtir titreşim geçirecek. Öyle sertlik ki, elini bastırdın mı, geriye teper, içinden yaylı gibi. . O sertlik, gaz sertliği değil, spordan olma çok makbul bir sertliktir.

Durmadan içiyor, durmadan anlatıyordu. Hayatından bazı sırları da açıkladı. O zaman neden içinde yaşadığı yüksek sosyeteye düşman olduğunu biraz anlar gibi oldum.

Çocukluğu ağır yoksulluk içinde geçmiş. İstanbul'un bir kenar mahallesinde büyümüş. O günlerini anlatıyordu. Çocukluğunda o eski mahallesinde ne güzel kızlar varmış, hepsi de bir içim su. . Bu sosyete kızlarının en

?¦::

güzeli bile, güzellikte onların eline su dökemez-miş. Sonra ne olmuş? Hepsi de hapı yutmuş zavallıların. Otuz yaşma varmadan yaşlanmışlar. Ne-denmiş? Hep kuru yiyeceklerin gazından. . Ucuz diye ye Lodos baygını balığı, ye bayat palamutu, ye kuruyu. . Dur durak demeden çalış, didin. . Sevgiliden dayak ye, ana&abadan dayak ye, kocadan dayak ye. . Güzellik mi kalırmış.

Betül Hanım o gece, doğrusu bilimsel konuşuyordu. Yenilenin, içilenin, biçim üzerinde çok etkisi varmşı. Neden çimenler içinde yaşayan böcekler yeşil olurmuş da, kayalıkta yaşayanlar kahverengi olurmuş? İnsan da öyle, kaymak ye, kaymak gibi ol! Eski mollalar pilav kaşıklamaktan pilav tenceresine dönerlermiş, yusyuvarlak, tostoparlak.

Sosyetenin kızlarına neden fıstık gibi, lokum gibi diyorlarmış? İşte yediklerinden. .

Bir gece Betül Hanım'm evinde kurufasülye gecesi yapılmıştı. O gece, yüksek sosyetenin en seçmeleri gelmişti. Yediğim.pastırmalı kurufasulye-nin tadı damağımda kalmıştır. Kendisine onu hatırlattım. Yine ağır bir kantarlı küfürden sonra anlattı.

Onlar da kurufasülye yerlermiş ama altı ayda, yılda bir kurufasülye yerlerse bu, sanki yoksul evine baklava girmiş gibi, bir olay olurmuş. «Bizim kurufasülye yememiz züppelik; adına bile kurufasülye partisi deriz» diyordu. Bir de bu yüksek sosyetenin İstanbul'un kıyı bir yoksul

yerindeki üçüncü sınıf, sınıf altı bir lokantaya dadanma züppelikleri varmış. Orasını ilk gidip beğenen «Aman bir lokanta keşfettim!» dermiş; kutup kâşifi, kıta kâşifi gibi bir de övünürmüş. Birbirlerine ballandıra ballandıra anlatır, o yerin reklâmını yaparlar-mış. . «Aman bir fasulye yapıyor, bir fasulye ya-246

pıyor, parmaklarını yersin cicim. » derlermiş. Artık üşüşürlermiş oraya. . Bu yüksek sosyete, İstanbul'un en uzak yerlerindeki kaç yoksul aşçıyı, turşucuyu, dondurmacıyı, leblebiciyi, börekçiyi ünlendirip zengin etmiş. . O küçük, yoksul dükkânların kapısı önünde, özel arabalar dizilirmiş. Bunların ne marifeti mi varmış?

Elbet varmış bir marifetleri. . Hani masallarda ayvacı güzeli, kahveci güzeli filan diye, ay parçası gibi güzel oğlanlar vardır ya, işte bunlar da öyleymiş. Yüksek sosyetenin çaptan düşmüş hatunu, arabasıyla bir kıyı yerden geçerken, bir küçük dükkânda, bir yakışıklı çırak görür, bir güzel oğlan görür, içi çeker, hemen çevresindekilere anlatmaya başlarmış: «Ay aman, bir kurufasülye yapıyor, kardeş bir fasulye yapıyor. . Yeme de yanında yat!» Kurufasülye bahaneymiş. . Hele bir aşçı varmış, üstelik de çirkin ve yaşlıymış, ama onun ünü sosyetede hepsinden yaygınmış. Neden mi?

Çünkü bu herif, bütün müşterilerine, anaavrat sövermiş. Bu yüksek sosyetenin kimi herifleri, kimi karıları da, aşağı tabakadan birinin analarına, avratlarına sövmelerine, babalarının şarapçanaklanna. edilmesine ba-yılırmış. O ihtiyar, çirkin aşçı bunlara sövdükçe, keyiften mayışır kalırlarmış. Adamın küçücük dükkânında dört kırık masa varmış. İşte orda, tıkış tıkış tıkışıp yemek mi, dayak mı yediklerini bil-mezlermiş.

Dükkâna sığamayanlar da kapıda kuyrukta beklerlermiş. Herşeye katlanıyorlar, yeter ki o yaşlı, çirkin aşçı tabaklarına her kepçe fasulye koydukça analarına, avratlarına sövsün. Peki ne-denmiş bu? Çünkü, onlar içlerinden, kendi suçluluklarını biliyorlarmış, bilinçaltlannda cezalanmayı diliyorlarmış, sövülmeyi çoktan haketiklerini bi-

247

liyorlarmış. Yaa!. Tıpkı günah çıkarır gibi bişey-miş bu. . Aşçı onlara sövdükçe, içlerinden, «Oooh, ohh!» diye cezalarını ucuz atlatmanın sevinciyle vicdanları

suçlarından, günahlarından, pisliklerinden arınırmış, yani öyle sanırlarmış.

Endüstri bu, ne yapar eder, dünyanın en çirkin kızını bile dünya güzeli yapar, ortaya çıka-rırmış. Bu endüstrinin bir de kendine özgü estetiği varmış. Bir kızı ne yapsalar güzel eştiremiyor-lar, onun çirkinliğine endüstri bile vızgeliyor, o zaman kızın biçimini değiştirip başka bir tipe uy-dururlarmış. Bu orijinal tipli çirkin kızlara da «Havalı kızl Kızın havası var!» derlermiş.

— Bak, mesela surda bir kız, var, sırtını perdeye vermiş. . dedi.

— Evet, dedim.

— O kızın ağzı nasıl? diye sordu. Kızın kuşinciri gibi ağzı vardı.

— Çok güzel, dedim.

— Sen onun ağzını bir de eskiden görecektin, dedi. Pazar günü belediyeler bastıracak diye kepenkleri yarı indirmiş, gizli satış yapan pastırmacı dükkânı gibi bir ağzı vardı; zavallı kızın dişleri, ağzının içine sığmazdı da, ağzına çakıl doldurmuş gibi yanakları şiş

şiş durur, dişleri yüzünden dudaklarını birleştirmez, «b» sesi, «m»" sesi çıkaramazdı.

Ama kızın babası çok zengin. Kaynata zengin olunca damat kolay bulunur. Kızı bir şairle evlendirdiler. Şair bile kızın. ağzının çirkinliğine-dayanamadı. Şair mair ama o da Allanın bir kulu, değil mi ama. . Sonradan baktı babası, işin oluru yok, kızını, ağzının onarılması için Amerika'ya gönderdi. Ne de olsa Amerika'nın yüksek sosyetesi, bizimkinden çok daha yüksek olduğundan,.

kız endüstrisi de bizimkinden büyük. . Kızı, orda estetik ameliyatı edip işte bu hale getirdiler. Kız, çarpık çarpuk ağzını lokum biçimine sokunca, ben bu kadar ameliyat işkencesi çektim, bundan sonra şair kocayı ne yapayım diyerek ondan boşanıp bir fabrikatörün oğluyla evlendi.

Kız endüstrisinin malları azbuçuk yabancı dil bilecekler ki, Avrupa'da, Amerika'da kolaylık olsun. Edebiyattan, resimden, müzikten, filmden de azbuçuk anlayacaklar.

Bunların bilmedikleri yok. .

Yalnız bunları beş dakikadan çok konuştur-mayacakmışsın, çünkü, aynı plâk gibi, ezberlediklerini evirip çevirip tekrarlar dururlarmış. Ağızları boş kalıp da konuşmasınlar diye bunları boyuna öpmek gerekirmiş. Zaten aynı konuyu, beş

dakikadan çok konuşamazlarmış. Nasıl en cins papağan bile ençok ya bir ya iki cümle ezberleyebilirse, bunların aklının bandı da ençok beş dakikalıkmış. Beş dakika dolup da kocaları, nişanlıları, arkadaşları, herkim olursa, bunları öpüp de ağızlarını kapamazsa, iki satır operadan, üç cümle Sartre'den, iki mezür de müzikten konuşur, daldandala atlar-İarmış. Bu kız endüstrisinin kültürlü kızlarıyla başedilemezmiş.

O, gece neler anlattı neler. . Uzun boylu bir güzel kadın gösterdi.

— Kime benziyor, dikkatle bak. . dedi.

Bilemedim.

Bugo Jansfeild adında bir yıldız varmış, ona benzermiş. Bu Bugo Jansfeild denilen artist, göğüslerinin iriliği ve güzelliğiyle ünlüymüş. Buyuz-den ona, «Çift bombalı seks füzesi» derlermiş. Bana gösterdiği uzun boylu o güzel kadın da, tıpkıtıp-kısma Bugo Jansfeild'e benziyormuş. Bugo Jans-249

felld denilen kadın eskiden William Dicky adında bir artistle evliymiş. William Dicky dedin mi, dünyanın bütün yüksek sosyete kadınları, daha onun adını duyunca nöbete tutulur titrerlermiş. Bu William Dicky'nin bir hüneri varmış; bütün ünlü yıldızların yalnız göğüslerini görünce, kim olduklarını bilirmiş. Bigün William Dicky ile bu konuda çok büyük paraya bahse girmişler. Bir yıldızlar toplantısındaki kadın artistlerin yüzlerini kapamışlar, kapalı elbiseler giydirmişler, ama göğüsleri çıplak, ortada. . Dicky, çıplak göğüslere bir bakıp, kim olduğunu söylüyormuş. Yalnız birinin önüne gelince

«Bunu tanıyamadım, Hollywood'da böyle göğüslü kadın yok!» demiş. Oysa neymiş, biliyor musunuz; prodüktörün biri, Dicky'yi yanıltmak için, kendi sırtının uygun bir yerine takma göğüs koy-muşmuş, arkasını dönüp Dicky'ye doğru geri geri yürüyormuş.

Ama Dicky'yi yanıltamamışlar. Yani bu William Dicky denilen herif, işte böyle bir kadın göğsü uzmanıymış. Dicky, beşinci karısı Simo-ne Verlane'den ayrılınca, gazeteciler.

«Karılarınızın içinde, sizde en tatlı hatıra bırakan hangisidir?» diye sormuşlar. O da

«Üçüncü karım Bugo Jansfeild'in göğüslerindeki estetiği hiçbir kadında bulamadım.»

demiş. Bu haber bütün dünyada yayılmış. Bir söylentiye göre, sözde Dicky bu sözleri, bir takma göğüs firmasının reklâmı olsun diye büyük para karşılığında söylemiş.

Günün birinde Wil iam Dicky'nin İstanbul'a geleceğini gazeteler yazınca bu uzun boylu güzel kadında bir telâş, bir telâş başlamış. Çünkü yüzü, vücudu, herşeyi tıpatıp Bugo Jansfeild'e benziyor, yalnız göğüsleri başka bir biçim. E- bu Dicky denilen herif de göğüs meraklısıymış. Kadın he-250

men koşuyor bir estetik operasyon hekimine, yani kız endüstrisinin fabrikatörlerinden birine.

. Estetik cerrahi operatörleri bir, güzellik enstitüleri iki, bunlar kız eendüstrisi fabrikatörleri. . Eh, bu Bugo Jansfeild'in göğüs ölçüsü de milimi milimine belli. . Bir küçük değişiklik olursa, hava raporu gibi, gazeteler onu da yazıyor. Gazetelerde, dergilerde, Jansfeild'in göğüslerinin, yandan, önden, alttan, üstten çekilmiş resimleri de var. . «İşte bunlara bak doktorcuğum, göğsüme o biçimi ver, tıpatıp öyle olacak. .»

Ameliyattan sonra mahkemeye düşmüşler. Gazetelerin konusu olmuşlar. Kadın, estetik uzmanının, göğsünün birine istediği biçimi verdiğini, ama öbür göğsünün orantısını

bozduğunu iddia ederek tazminat dâvası açmış. ¦'

Dedim ya, Betül Hanım'ın haince bir alaycılığı vardı. O gece yine öyle, düğündeki yüksek sosyete insanlarıyla durmadan alay ediyordu. Anlattıkları inanılacak şeyler değildi, ama ben onun nasıl bir kinle dolu olduğunu, aralarında yaşadığı insanlara, saçından tırnağına dek nasıl düşman kesildiğini anlıyordum. Onları küçülttükçe, aşağıla-dıkça, düşmanlığı dinmiyor, tersine daha da yalaz-lanıp artıyordu.

Ben o gece Betül Hanım'ın üçtebiri kadar bile içmediğim halde çok sarhoş olmuştum.

Salondaki insanlar., bir yaklaşıp bir uzaklaşıyorlardı gö-.züme. Betül Hanım'ın kahkahalarını duyuyordum uzaklardan, çok uzaklardan. . Sonra onu dans ederken gördüm, uçar gibi dans ediyordu, uçar gibi değil, uçarak. . Saçları kanarya kanadından Tsopmuş tüyler gibi havadaydı. . Kahkahalarıyla saçları sarroaşdolaştı. Belki sarhoşluğumdan ola-251

cak, ayaklarının yerden kesildiğini bile gördüm, uçuyordu.

Evet. . Evi, sosyete kızlarının dersanesi gibiydi demiştim ya, bikez de ben onu evinde kızlara ders verirken dinledim. Bir iş için evine gitmiştim. Yandaki salonda onu bekliyordum. O da içerde, seslerinden anladığıma göre, beşon kızla konuşuyordu.

Onlara söylediklerini içerden duyuyordum:

— Niçin yüksek ökçe giyilir? Ha? Bakın, hem giyiyorsunuz, hem bilmiyorsunuz.

Anlatayım size, Eskiden, başlannda tablayla gezen satıcılar vardı. Başlarında taşıdıkları tablada dut, armut gibi meyva satarlardı. Meyva dolu tabla ağır olduğundan, iki elleriyle tablanın iki yanından tutar, zorlukla yürürlerdi. Başta ağırlık, iki el havada, nasıl yürünür? Sallana, sallana. . Anladınız mı, işte o satıcılar, dengede durmak için, kıçlarını sallaya sallaya yürürlerdi. Kıçlarını iki yana sallamaya öyle alışmışlardı ki, başlarında tabla olmadığı zaman da kıçlarını sallayarak yürürlerdi. İşte bu yürüyüş, külhanbeyi yürüyüşü olarak moda olmuştu. E herkes de başına ağır tabla koymaz ki, yürürken kıçını sallasın. Bunun üzerinde, özel olarak kül-hanbeyler için yumurta topuk denilen yüksek ök-çeli yemeniler moda oldu. O ayakkabıların ökçeleri öyle yüksek ki, külhanbeyler düşmeden dengede kalıp yürümek için, kıçlarını sallamak zorunda kalıyorlardı. Demek ki, yüksek ökçe neye yararmış? Kıç sallamaya yararmış. Şimdi gelelim, kadmlann neden yüksek ökçe giydiklerine. . Arasıra kadınlar için alçak ökçe ayakkabılar da moda olabilir. Ama o moda uzun sürmez. Çünkü erkekler, kendi karılarından başka bütün kadmlann sokakta kıç sallamasından pek hoşlanırlar. Onun için de sıksık

252

yüksek ökçe modasını çıkarırlar. Hepimiz modaya uymak zorundayız. Yüksek ökçeli iskarpini giydik. Nasıl düşmeden, dengemiz bozulmadan gideceğiz? Şimdi ip cambazlarını düşünün. Tel üstündeki ip cambazı düşmemek için ne yapar? Dengesini bulsun diye, eline aldığı bir sırığı, bir o yana, bir bu yana sallar ki, düşmesin. Hah, işte kadınlar da, ip üstündeki cambaz gibi, yüksek ökçeli iskarpin üstünde düşmeden durmak, dengeleri bozulmadan yürümek için ne yapacaklar? Cambaz gibi ellerine sopa alıp iki yana sallayamazlar; dutçu gibi tepelerine tabla

koyup iki el erini yana açamazlar. Ne yapsınlar, düşmemek için onlar da kıçlarını sallarlar, bir o yana, bir bu yana. . Köy kızları bu işi, omuzlarına desti, başlarına sepet alarak yaparlar. Şimdiiii, arada önemli bir fark var. Popo sallamak çok kötü bir görünüş. Onun için salına salma yürüyeceksiniz ki, göze güzel görünsün. . İkisi de aynı şey ama, biri yüksek seviyede kadınlara göre. . İskarpinin ökçesi ne kadar yüksek olursa, topuğu da ne kadar ince olursa, üstünde dengede durmak da o kadar zor olacağından, kadın da o kadar -çok salma salına yürür, bir o yana, bir bu yana, aynen müziğe tempo tutar gibi canım. .

Anlıyorsunuz ya, yüksek sosyetenin kızlarıyla, sanki onlara ders verirmiş gibi haincesine alay ediyordu ama alayım da yalnız kendi anlayıp kendi -zevkleniyordu.

Anlattıkları yabana atılacak bilgiler değildi, şimdiki mankenlik kurslarında öğretilenler de işte bunlar. .

Betül Hanım'ın açık açık dediğine göre, her işde seviye çok önemliydi. İnsanın başına herşey gelebilir, bir kadın orospu bile olacaksa, en iyisi, ¦en kalitelisi olmalıydı ki, herkesten saygı görsün,

253

sözü geçsin. Bir kadın eteğini kapısından bir kaptırıp da geneleve düştü mü, seviyesiz orospu olur, artık on para etmez. .

Ah, ah!. . Nasıl bir kadın mı Betüş? Bunu bilmem ki, nasıl anlatayım? Tam anlamıyla dişiydi; kokusundan, havasından, sanki çevresine dişilik ışınlan-yayıklardı; çamaşırlarından, mendilinden bile öyle. . Sanki parmaklarının ucundan. . Anlatması çok zor. .

Yirmibif sayı sonra dergiyi kapattık. Çünkü, Betül Hanım, kocasıyla birlikte Avrupa'ya gitmişti. O arada ben de üniversiteyi bitirip nişanlandım, sonra da evlendim. Bir daha da Betül Hanım'ı hiç görmedim. Ama gazetelerde adı geçiyor, resimleri basılıyordu.

Son yıllarda gazetelerde de adı geçmez oldu. Nerde olduğunu bilmiyorum. Ama siz Ayseli Gül'ü bulsanız, o size nerde olduğunu söyler, o bilir yerini. Çok iyi arkadaştılar.

Betül Hanım'a her zaman saygı duymuşumdur. Hiçbir zaman ona, başkalan gibi Betüş diyemedim, hep Betül Hanım derdim.

DAYAK DÜŞKÜNÜ MUTLU BİR ÇİFT

Telefon etmiştiniz? Beni mi aradınız? Oturun rica ederim. . Kim efendim? . Betül Hanım mı? Kim acaba? Hiç hatırlamıyorum, hangi Betül, Bilemedim. . Ben O'nunla. .

Allah Allah. . Hiç böyle bir vak'a hatırlamıyorum. . Kim gönderdi dediniz?. Haa, evet evet. . Siz Müstesna Hanımefendi'-yi söylüyorsunuz, hay Allah iyiliğinizi versin, şimdi anladım. Bildim efendim, tamam. . Hıh hıh hıh. . Çok eski bir iştir, ben tamamiyle unutmuşum vallahi. .

254

O zamanlar ben de gençtim ama, sıska, çelimsiz, zayıf bir oğlandım. Dayanamadım kadına, elinden canımı zor kurtardım. Efendim? Siz başka bi-şey için mi? Akrabanız mı

dediniz? Halanız demek? Yaaa. . Halanızı arıyorsunuz? Güzeeeel. . Yani babanızın kızkardeşi?. . Hiç mi görmediniz? Allah Allah. .

Çok zengin bir kadındı. Sizi himaye eder tabii. . Ama şimdi ne oldu, nerdedir bilmem. .

Ondan sonra ben evlendim, çoluk çocuğa karıştım. . O günlerde bir maceraymış işte, geldi geçti. .

Gençliğimde tüberküloz geçirmiştim. . Bakmayın şimdiki halime, sonradan şişmanladım böyle. . O zamanlar bir hayalifenerdim. Sanatoryumda altı ay yatıp çıkarıyorlar. .

Teda.vî filân hakge-tire. . Sonra başka bir hastanenin sırasına giriyorum, sıram gelince yatardım hastaneye. . Altı ay o hastanede, altı ay bu hastanede, sürün dur. . Birinden çıkınca,

öbür hastaneye hemen girilse, yine iyi. . Bazan bir yıl, birbuçuk yıl ortada kalırdım. E ben yoksulum, işim gücüm de yok, kolay mı? Hastanede bir kilo alınca, çıkınca beş kilo verirdim. Yaşım da o zaman yirmibeş.

Anadolu'da bir yerdeki babasının gönderdiği parayla İstanbul'da Üniversite'de okuyan bir arkadaşım vardı, Harbiye'de bir evde iki arkadaşıyla birlikte kiracıydılar. Bu arkadaşım bigün bana,

— Bu senin hastalığın zengin hastalığı, parasız tedavi olamazsın, gel seni Müstesna Hanımefendiyle tanıştırayım, seni himayesine alır, dedi.

— Kimmiş Müstesna Hanımefendi? diye sordum.

— Bizim zemin katındaki küçük dairesinde oturduğumuz koca apartmanın sahibi. .

255

Benim de aklıma o zaman «Siz neden himayesine girmiyorsunuz da beni düşünüyorsunuz?» <Jiye sormak gelmedi.

Arkadaşım,

— Senin için kaçırılır fırsat değil, dedi, ömrün oldukça prensler gibi yaşarsın. Buna karşılık yapacağın vazife, elin değdikçe kadını dövmek. Hem bu kadını dövmenin büyük sevabı var, Allah yanında makbule geçer. Çünkü dayak kadının ilâcı, dayak yemedi mi krizi tutuyor, kim gelirse önüne saldırıyor; dayak yeyince de dünyanın en iyi insanı, melek. . Sopayı çekip zavallı kadının duasını aldıkça, vallahi cennetlik olursun.

Ben ilkin alay ediyor sandım, meğer hakikat-miş. . Kadm dayak oburuymuş, yedikçe iştahı açı-hfS köteği yedikçe «Allahaşkma daha hızlı, biraz daha vur!» diye yalvarırmış.

Sakın bunları anlatıyorum diye alınmayın; siz İsrar ettiniz diye anlatıyorum.

Halanızmış madem. . Yok yani istemezseniz. . Pekiy, anlatayım. .

Arkadaşım,

— Memlekette işsizlik var, bundan iyi ekmek kapısı bulamazsın, sen gel bu kadını kaçırma! dedi.

Kadına Müstesna Hanımefendi, deyişlerinin sebebi de dayağa düşkünlüğündenmiş. .

Biraz hor-layınca küsen karılarına, kocalar o kadını örnek gösterirlermiş de, kadınlar da kocalarına «O Müstesna, ben onun gibi olamam!» derlermiş. Buyüz-den kadının adı Müstesna kalmış. . Kadınların hiç birine benzemeyen, cins, müstesna bir kadın. .

Vaktiyle çok güzelmiş, İstanbul'un en güzel, en zengin kadınıymış. Ben gördüğüm zaman, çok

256

şişman bir kadındı; artık ne cami, ne mihrap yerinde kalmış. . Yaşlı değildi ama, şişmanlıktan belki, yaşından büyük görünüyordu. Yüksek sosyetede onu herkes tanırmış, tarih gibi bir kadın. . Müstesna Hanımefendi'nin Harbiye'de altı katlı bir apartımanı vardı. Başka apartımanlan da varmış ama, anlatacağım olay, o Harbiye'deki apartı-manda geçiyor, Efendim, bu kadm yakışıklı bir adama tutulmuş, adam da erkek güzeli dediklerinden: Uzun boylu, geniş omuzlu, kalın ve tok sesli. . Sosyetenin hanımlan bu herife bitiyorlarmış. Sizin de dediğiniz gibi, halanızın adı, Betül. . Bir erkeği gözüne kestirdi mi, ne yapar eder. O'nu elde edermiş: Bu yakışıklı adamı da ağına düşürmüş, evlenmişler. Müstesna Hanımefendi'nin, yani Betül Halanızın erkekten istediği okşanmak, gü-leryüz, tatlı söz. . Lâkin bu izbandut gibi herif, daha ilk gecesi kadına basmış sopayı. . Ne zaman yatağa girip sevişecek olsalar, herifin sinirleri tutar, kadını dövermiş. Meğerse neymiş biliyor musunuz? O gösterişli adamın erkekliği yokmuş da, kudretsizliğini bastırmak için erkeklik gösterisine kalkar, elinden bişey gelmediğinden, sinirinden

baş-başa kaldığı kadınları dövermiş. Muayene eden ruh doktoru işte böyle demiş. . Allahın bir işi işte; kimisine kalıp verir ötekini vermez, kimisine de benim gibi o işde gani davranır ama kalıp vermez.

Doktorlar her ne yapmışlarsa adamı bitürlü tedavi edememişler. Sonunda beyim «Bu herifi er-«kekleştirmekten tıp âcizdir» deyip işin içinden çıkmışlar. Gelgelelim, kadm herifin kalıbına, efelenmesine, basbariton sesine, geniş omuzlarına, kalın ensesine tutkun; bitürlü ondan vazgeçemi-yormuş. Düşünsenize beyim, karısı soyunup dö-257

kündükçe û koca herif artık nasıl heyecana gelirmiş ki, kadını karyolanın demirine iple bağlar, belinden çözdüğü kayış kemerle dövermiş. İşte böyle dayak yiye yiye, kadın iyice alışmış dayağa. Dayak yemeden duramaz olmuş. Demek kadınm içinde de böyle gizli bir yanı varmış ki, sopayı yiyince, o gizli yanı fışkmp dışa vurmuş. Çok da iştahlıy-mış hani. . Bir toplantıda filân birden heyecanlanır, «Hadi kocacığım, çabuk eve!»

dermiş. Bazan eve kadar bile dayanamaz, misafir olduklan yerde bir tenha odaya çekilirlermiş. Koca herif bir iki tekme tokat, birkaç çimdik silleyle kadını kendine getirir, yatıştınrmış. Ne hastalıklar var yani şu dünyada . . Müstesna Hanımefendiye, yani halanıza, eskiden her nereye giderse oranın güzeli derlermiş. Şişli'de oturuyorsa

«Şişli Güzeli», Ada'da oturuyorsa «Adalar güzeli. .» Aşıklarının okşamaya kıyamadıkları o güzelim ayışığı teni, dayaktan çürük içinde, mosmormuş. . Artık kadın nasıl dayak düşkünü olmuş ki, o aygır neslinden gelme kocası bile, dayak atmaktan bitmiş, tükenmiş de karısına eski ilgisini gösteremez olmuş. Bunun üzerine her kadın gibi Müstesna Hanımefendi de başka başka erkeklerden yardım görmek zorunda kalmış; ama kocası O'nu başkalarının dövmesini kıskanmaya başlamış. Kendisi de lâyıkıyla dövüp karısını tatmin edemiyor. Bunun üzerine «Kancığım, gayri bende takat, derman kalmadı. Sen kendi başının çaresine bak, hadi bana eyvallah!» deyip evden çıkmış, gitmiş.

Müstesna Hanımefendi dayaksız duramıyor ki. . Dayak yedikçe de semiriyormuş, şişmanlığı da ondan. .

Kocasından ümidini kesince, bu altı katlı

258

apâ"rtımanın en üst katına taşınmış. Apartıman katlarının da dört bir yanı balkon. A$

kattaki kiracılardan biri yanılıp da balkona çıkmaya görsün. . Alt kattakilerden birisi balkona çıktı mıydı, Müstesna Hanımefendi yukandan bir kova suyu boca ediyormuş

aşağı. . Gelgeldim, kadınlara su dökmüyormuş. îlle de erkek olacak, hele hele genç

erkek olursa, yandı. Müstesna Hanımefendi elinin altında bir kova su, gözü

aşajp"katlarda, bir erkek balkona çıkacak, diye beklernîiş.

Kiracılar «Yapmayın, etmeyin Hanımefendi!» diye yalvarmaya başlamışlar. Onlar yalvardıkça, Müstesna Hanımefendi daha da azıtmış. Bu sefer de yukarıdan aşağı çöp tenekelerini boşaltıyormuş. Dolu bulaşık tası, çöp tenekeleri, çirkef suyu kovası

yanıbaşında, işigücü sabahtan akşama kadar aşağı kat balkonlannı gözetlemek. . Bir erkek balkona çıkacak olsa, çöp tenekesi başından aşağı geçiyor. Adam ne oluyor, diye bağırarak, bakmak için ağzı açık başını yukan kaldırdı mı, bu sefer bulaşık sulan başından aşağı geçiyor.

Arkadan bir kahkaha savurup,

— Kız koş, çabuk bulaşık suyunu yetiştir! diye hizmetçisine bağınrmış.

— Hanımefendi, neden böyle yapıyorsunuz? diye soran olursa,

— Aaa, ayol pis su değil ki. . Vallahi bulaşıkların durulama suyu. . dermiş.

Yani insanın kanını iliğini kurutup deli edecek. .

Anlattıklarımdan canınız sıkılmıyor ya. . Ne de olsa akrabanız!. Mamafih ben hakikatlan aynen naklediyorum, siz çok İsrar ettiniz de ondan.

259

Sonra efendin^. . Kadında para çok, kendine bir koca daha buluyor. Birkaç gün sessizlikten sonra, kadın yine azıtıyor, üst kattan, aşağı kat balkonlarına çıkan erkeklerin başına pis sular, çöpler dökmeye başlıyor. Demek ki kocası umduğu gibi çıkmamış ki, yine başkalarını kızdırıp kendisini dövdürmeye çalışıyor.

Bir böyle, iki böyle, beş böyle, en sonunda kiracılardan birinin canı burnuna gelmiş, adamcağız sabah sabah pijamasıyla, tavan süpürgesinin sopasını kaptığı gibi, basamakları ikişer ikişer at-lıyarak üst kata fırlamış, dalmış Müstesna Ha-nım'ın katma. Yer misin yemez misin? Veretmiş sopayı, basmış köteği. . Ama kime? Müstesna Ha-nımefendi'ye değil, kocasına. . Kiracı herif, Müstesna Hanımefendi'nin kocasını

yere yatırmış, evire çevire çalarmış sopayı. . Vurdukça da bağırır-mış: «Ulan namussuz, karını zaptetsene!»

Kocası dayak yerken Müstesna Hanımefendi «Ayol kocamın kabahati yok, bulaşık suyunu ben döktüm. Erkeksen beni dövsene. .» diye adamı kışkırtıp duruyormuş. Kiracı

«Hanımefendi, rica ederim, benim kadınlara saygım vardır!» diyormuş.

Müstesna Hanımefendi'nin kocasının kiracılardan yediği dayak bir, iki, beş değil. .

Adamın canına yetmiş artık. .

Adamın dayaktan pestili çıkınca, artık milyonları gözü görmemiş, Müstesna Hanımefendi'yi bo-şamış. Ama huylu huyundan geçer, mi? Müstesna Hanımefendi, bulaşık sularını yine alt kat bal-konlarındaki adamların başından aşağı dökmeye devajn etmiş. Bakmışlar başa çıkılacak gibi değil,

260

kiracılardan birinin, eline ayağına tetik delikanlı oğlu, bigün kadını ayağının altına alır.

O'nun da canına minnet, istediği dayak. .

Dayaktan sonra bir-iki gün kadının sinirleri yatışıyor, edepsizlik etmiyor. Ama sonra başlıyor çirkef atmaya. . Ondan sonra kiracılar işi nöbete bindirmişler, Müstesna Hanımefendi'yi posta posta dövmeye başlamışlar. Sabahleyin birmci kat dö-vecekse, öğleyin dayak atma sırası ikinci kattaki-lerde, ikindide üçüncü, akşama dördüncü, gece beşinci kat kiracılarına nöbet geliyor. Kadın dayağı yedikçe açılıyormuş. Bu da bir hastalık. . Bu sefer tutturmuş «Kocasız bir kadının yabancı erkeklerden dayak yemesi ayıp oluyor, evleneceğim. .» demeye.

Öyle milyoner kadına koca mı yok? «Eli yüzü düzgün, elfâzı lâtif» kendine uygun bir herifle evlenmiş. Yahu, sen işe bak kardeşim, bu kadar ters tesadüf olur. Bu herifin de bütün zevki kadından dayak yemek değil miymiş? Yalnız Müstesna Hanımefendi dayaktan sonra keyiflenir, kocası dayağın ardından hüngür hüngür ağlarmış. «Ulan, hem dayağa kaşınırsın, hem de afiyetle dayağı yedikten sonra neye oturur, ağlarsın?»

diye soranlara «Ağlamayınca dayak yediğimi nasıl anlıyayım, dayağın tadı böyle çıkıyor» dermiş. Kardeşim bunlar ruh hastalığı, kitaplarda yeri var.

Evliliklerinin ilk günleri çok zor geçmiş. İlk günler birbirleriyle kedi-köpek gibi dalaşmışlar. Herif bekliyor, karısı onu dövecek; kadın bekliyor ki kocası O'nu dövecek. . İkisi de birbirinden dayak yemek için hiç yoktan hır çıkarır dururlarmış. En sonunda erkek, bakmış ki, Müstesna

Hanımefendi'nin insafa gelip de Allah nzası için kendisini

döveceği yok, o da kiracılara bel bağlamış. Kiraları herif toplamaya başlamış, maksadı kira toplamak değil, kiracıyla bir hır çıkarıp dayak yemek. Daha ay başına üç-dört gün. kala, «Kira!» diye kapılara dayanırmış. Kiracılar «Ayın biri değil daha» derlerse, herif gözgöregöre takvimi bile yalancı çıkarır, «Hayır, ayın biri!» diye iddia edermiş. Böylesini dövmezsin de ne yaparsın? Ayın biriydi, beşiydi derken sonunda herf bir temiz sopa yer, rahata kavuşurmuş. Dayağı yedikten sonra «Hay Al ah sizd.en razı olsun, elleriniz dert yüzü görmesin. .» diye keyfinden ağlar, kirayı da almadan gidermiş. Kira yüzünden hır çıkaramazsa, bu sefer başka bir sebep bulurmuş. Vay, duvarlan çizmişsiniz, vay siz birinci katta hızlı yürüdünüz de, biz altıncı katta rahatsız olduk. .

Vay, kiracı dediğin haddini bilmeli de, o kadar yüksek öksürüp, geceleri evsahibi-nin uykusunu kaçırmamalı, filân. . Herifin meramı ille de dayak yemek. .

Bu herif birgün, katlardan birine yine kira için girmiş. Evdekiler de hep işde güçte. Bir çocukla, kötürüm bir dededen başka evde kimse yok. Herif, ihtiyar kötürüme «Çok tepmiyorsunuz!» diye çıkışmış. İhtiyar aldırmamış «Ben yürüyemem ki, tepineyim. .» demiş, «Biz alt kattayız, yukarıya gürültümüz gelmez ki. .» demiş. Ne demişse dinletememiş. Sonunda kötürüm ihtiyarın bile sabrı tükenmiş, artık nasıl kızmış ki, zavallı hırsından kötürüm olduğunu da unutup, herifin üstüne yürümüş.

Kiracılar bunlara kira vermez olmuşlar. Onların da istediği kira değil, dayak. .

Gelgeldim, kiracılar dayak atmaktan da usanmışlar. Üste para alsalar dayanılır gibi değil. . Dayak atmaktan, kira-

cılann elleri, kollan hamlamış. Hâlâ da karı-koca «Aman bize altı katlı apartıman yetmiyor. Şunun üstüne iki kat daha çıksak da, iki kiracıdan daha iki öğün fazla dayak yesek» der dururlarmış. Bir dedikoduya göre, sözde iyiliksever bir adam çıkmış da, herifi döve döve öldürmüş. Kalp sektesinden ölmüş ama, bunun da aslı dayak. . İşte, dördüncü kocasının ölümünden beri, bu Müstesna Hanımefendi boşta zavallı. : Kadın gidip gidip surda burda kendisine zorla, kimi zamanda para vererek dayak attırıyormuş. Masaj gibi bişey bu, ruh masajı. . Arasıra, kadının huyunu iyi bilmeyenler, parasını yeriz diye birkaç zaman O'nunla - birlikte yaşıyorlarmış ama, sonunda dayak atmaktan dermanları kesilince, evden kaçıp canlarını zor kur-tanyorlarmış.

Müstesna Hanımefendi'nin dediği şu: «Benim de bir kocam olsun da kimden dayak yiyeceğimi bileyim, yabancı erkeklere muhtaç olmıyayım. .»

Arkadaşımın teklifi üzerine, hasta halimle çürük tahtaya basmamak için sorup soruşturup, işte bu size anlattıklarımı öğrendim. Arkadaşıma,

— İyiliğimi düşündüğün için çok teşekkür ederim ama, dedim, hastalıklı bir insanım, ayakta duracak halim yok. . O kadına dayak mayak atamam. . Elimi zor kaldırıyorum.

Anlatılanlara göre, o kadın ne babayiğitlerden dayak yemiş, yine de memnun kalmamış, ben O'nunla başedemem. .

Arkadaşım,

— Hazır böyle bir kısmet ayağına gelmişken tepme, kaçırma şu kadını, dedi. . Kadın zengin, sen O'na biraz ümit ver, seni bir iyi tedavi ettirir, yersin içersin, aslan gibi olursun. Belki teda-

m

vi için İsviçre'ye bile götürür. Seni tedavi ettirmek O'nun menfaatine. Öyle ya, sen ne kadar sağlam olursan o kadar memnun edersin O'nu. .

Aklım yatar gibi oluyor ama, biyandan da korkuyorum kadından. Neyse efendim, ben bu işten vazgeçtim. Fakat hastalık da beni yedi bitirdi. Para yok, pul yok, hastanelerde boş yatak yok. . Neylersin, kaç kere intihan düşündüm, öleyim de kurtulayım. . İntihar fikri kafama iyice yerleşince, kendikendime «Yahu ne var sanki şu kadına bir iyilik etsem, hem kadının gönlü olur, hem de ben ölür kurtulurum» dedim. Gittim arkadaşıma,

— Razıyım birader, açlıktan, soğuktan öleceğime, hiç olmazsa bir kadının gönlünü ederek öleyim. . dedim.

Müstesna Hanımefendi'ye söylemişler, hiçbi-şey saklamadan, benim halimi, hastalığımı anlatmışlar. O da «Böylesi daha iyi. . Tedavi ettiririm, hiç olmazsa minnet duyar, benden ayrılmaz. .» demiş. Ben de haber gönderelim: «Evlenmiyelim de, birbirimizi önce sınayalım. Belki muvaffak olamam. . Hanımefendi benden memnun kalırsa evleniriz. .»

Müstesna Hanımefendi beni gördü, beğenmiş sözde. . «Nikâh olmazsa çabuk gider, ben O'nu kısa zamanda tedavi ettiririm» demiş. Uzatmıyalım kardeşim, biz yıldırım nikahıyla -çünkü O'nun acelesi vardı- evlendik. O ilk geceyi hiç unutamıyorum. Bana önceden öğretmişlerdi:

— Başbaşa kalır kalmaz tokadı indireceksin!.

Yahu, hiç olur mu, düşünsenize!. . Size anlattıklarımı o zaman bana söylüyorlardı da, vallahi inanmıyordum. «Hadi canım olur mu hiç öyle şey, mübalağa ediyorlar» diyordum.

Fakat hakikatmış

beyim. . İlk gece. . Ayıptır söylemesi, biz bununla yatak odasına girdik. Yahu durup dururken kadın dövülür mü? Ama bana arkadaşlar «Sen hiç merak etme, o ne yapar eder, seni zıvanadan çıkartır, kendini dövdürtür» demişlerdi.

Odaya girdik. Ben içimden «Şuna bir yumruk indirsem mi acaba?» diye geçiriyorum ama, bende yumruk indirecek hal yok. . Odaya girince tabii soyunulacak, değil mi ya. .

Ben,

— Elektriği söndürsek iyi olur! dedim.

Sebebi, efendim ben o zaman iskelet gibi zayıfım ki, nasıl zayıflık, kemiklerim sayılıyor. Soyunurken, kadın beni iskelet gibi görünce korkar diye, elektriği söndürmek istiyorum.

— Karanlıkta kördüğüşü mü olacak, insan ne yaptığını görmeli. . dedi.

— Peki, nasıl isterseniz. . dedim.

Her ne dese peki diyorum ki, bir maraza çıkmasın. Bizim bildiğimiz, peki deyince kavga olmazmış. Hava gayet soğuk, şiddetli bir kış. . Nâzik bir eda ile,

— Pencereyi açar mısınız lütfen. . dedi. Hani, «A'çmam!» diyeceğim de ondan bir maraza çıkacak.

— Peki. . deyip pencereyi açtım.

Zehir gibi soğuk giriyor içeri. . Pencere önündeki koltuğa oturdu, beni de yanına çağırdı. Hiç itiraz etmedim, açık pencerenin önüne oturdum. Soğuk, hasta ciğerlerime işliyor, sabaha sağlam çıkacağım şüpheli. .

— Hava ne güzel değil mi? dedi.

— Çok güzel. .

— Ay aman sıkıldım, kapıyı da açalım da cer-yan yapsın. .

— Pekiy. .

Ne dese bende peki. . Benim uysallığıma kadın çıldıracak. . Birden,

— Ayol sen hiç hayır demez misin? diye bağırdı, ben hayır diyen erkek isterim. .

— Peki. . dedim. Baktı olmıyacak,

— Ben, dedi, peşin olarak söyliyeyim ki, hiç ağır muameleye gelemem. Bana bir fiske vuracak olsan, beni kaybedersin. .

Hoppalaaa. .

— Kocam bana elini dokundurmamalı. . Allah Allah, benimle alay mı etti herkes?

— Ben dayak kaldırmam. .

— Ne münasebet efenden. . dedim.

Çok acaip bir evliliğin ilk gecesi. Kadın çok zengin, ben de çok yoksul olduğumdan, üstelik evlenmemiz de bir acaip, hiç kankocaya benzer halimiz yok./.

— Hele bir vur. .

— Ne münasebet canım, nerden aklınıza geldi böyle şey,

— Bir dene de gör. . Hele bir dene, bir dokun

istersen. .

Kan deli yahu, düpedüz deli. .

— Efendim, durupdururken ne diye ben size.

— Yaa, demek durupdururken olmasa. .

— Onu demek istemedim, müsaade'buyrun. .

— Bir dokun. . Bana el kaldıracak erkek, daha anasından doğmamıştır, anladın mı!

— Hiç şüphesiz. .

— Erkeksen vur bakayım. . Vur da göreyim

seni. .

Eee, ama yavaş yavaş bozuluyordum.

— Sen erkek misin ulan!

— Ağzınızı bozmayın rica ederim! dedim.

— Bozsam ne lâzım gelir? Ben karşımda erkek görmek isterim, erkek!

Hay Allah. . Bir belâ ki birader. .

— Bana elini dokunduracak erkeğin alnını karışlarım. . Hadi vur bakayım, vur. . Vur da gör. .

Kendikendime lahavle çekip susuyorum.

— Yaaa!. . Vuramazsın işte. . Her kadın bir olmaz. . İstersen bir dene. . Dene de gör ananın örekesini. .

Derken beyim, bu ağır söz üzerine, nasıl olduysa, ben kendimi kaybettim, bu sağ elim vallahi iradem haricinde birden havaya kalktı. Müstesna Hammefendi'ye bir tokat savurdum ki, yani anlayın artık, bende zaten derman yok, vurduğum to-katm tesirinden yere kendim yuvarlandım, öksürmeye başladım. Müstesna Hanımefendi, yanıma çöküp hem ağlayıp, hem yalvarmaya başlamaz mı:

— Ah canım, ben senin kıymetini daha ilk görüşte anlamıştım. . Vur, ne olur bir daha vur. . İyice vur. . Beni bağla da öyle vur. . Ellerin dert görmesin aslanım. .

Yahu ben can derdine düşmüşüm, canımla uğraşıyorum, bak şu kadına, ne derdinde?

Çok affedersiniz yani, halanız için böyle söylediğimden özür dilerim. Ben olup bitenleri

aynen naklediyorum yani, siz ısrar ettiniz de. .

Anlattıklarımın size bir faydası olur mu bilmem. . Yaaa, işte böyle. .

Ondan sonra beyim, şunu da söyliyeyim ki, benim hayatımı kurtaran o kadındır. Verdiği sözü

267

tuttu kadın doğrusu. . Evet, beni tedavi ettirdi, lâkin, ne yalan söyüyeyim, ben dayanamadım. . Sonunda pes ettim. Şu-şimdiki şişmanlığımın başlaması daha o zamandan. . Ne bakım, ne bakım. .

İnsana uzaktan kolay gelir ama, değil. . Dayanamadım kardeşim. . Kaç sene olduuuu.i.

Ara-sıra o ilk geceyi hatırlarım da, kendikendime gülerim, başkasına da anlatamam. .

Size anlattım da şimdi bayağı rahatladım, biliyor musunuz! Kzn-di başımdan geçmemiş olsa da başka biri anlatsa, inanmam. . O günler de bir rüya imiş, geldi geçti. . Yani hayatımı kurtaran, emin olun, Müstesna Hanımefendidir. Hakikaten hanımefendiydi.

İki seneye yakm evli kaldık. . O kadar dayak atardım da, dayaktan sonra yine O'na hanımefendi derdim. Şimdi belki komik gelir ama, hakikat budur. Hiçbir erkek o kadına hürmetsizlik edemez. Saçından tırnağına hanımefendiydi. Birbirimize karşı daima hürmetimiz vardı. . Dayak mı dediniz? Aman efendim, O dayak hastaya verilen ilâç gibi bişey. . Meselâ bir insan, başı ağrıyan karısına aspirin verse, Ona olan saygısı azalır mı?

İşte bunun gibi. . Kadın hastaydı.- Sonra öğrendim-, yaşı da çok gençmiş, çok çekmiş, şişmanlamış da ondan öyle yaşlı görünürmüş. Benden iki yaş küçüktü. Ailesi hakkında hiçbişey söylemedi. Yalnız başkalarından duyduğuma göre, prensesmiş. Bir arap prensiyle mi ne evlenmiş de, ördan geliyormuş prensesliği. . Kendisi bu hususta bana bişey söylemiş değildir. Asil bir kadındı, kat'iyyen mazisiyle övünmezdi. Zenginliği de eski kocası prensten geliyormuş. Yani kocası, ya arap prensi, ya arap paşası. .

Ben kaçtıktan sonra, arkamdan beni çok ara-

268

mış, çok aratmış duyduğuma göre. .

Yıllar sonra bir gece Beyoğlu'nda arkadaşlarla bir gazinodan çıktık, yolda iki adamın kolunda Ona benzer bir kadın gördüm ama, doğrusu O muydu, değil miydi pek kestiremedim. Yüzü benziyordu ama bana daha gençmiş gibi geldi, sonra da zayıflamış. . Belki de oydu kimbilir! Sarhoştu, iki adamın kolunda yalpalıyordu. Hayır, o olamaz. O söylediğim illetinin dışında, gayetle ağır, oturaklı bir hanımefendiydi.

İşte böyle. . Başka? Başka bişey bilmiyorum, hayır, hiç duymadım. Bayan Döviz mi? Onu da bilmiyorum. . Kimin karısıymış? Yanbastı Fettah Paşazade mi? Duymadım. .

Estağfurullah. . Müsaade sizin. Gülegüle. . Sizi tanıdığıma çok memnun oldum. .

MADAM ABUŞ'UN ARTTIEMAYA ÇIKARILAN DUDAKLARI

Hoşgeldiniz beyim. Buyrun. . Cumhuriyet Çayhanesi bura. . Evet, benim. Düneğin de beni aramızssmız, siz miydiniz o? Buyrun Beyim. . Betül Hanım mı? Hm, bildim. Biz ona Madam Abus derdik. Abus ya. . Kim mi? Abus, benim emicem olacak dümbük,.

affedersiniz böyle dediğimden ötürü, emicem emme, n'eydelim, herif dümbük. . Bilsem hiç köyden kalkar da onun yanına gelir miydim. . Emicemin köydeki esas adı Abüzer'di.

Yengemiz olacak İstanbul'lu avradı, ona Abüzer demez, Abus derdi; o yüzden Abüzer emicemin sosyete adı Abuş'a döndüğünden avradına da Madam Abus derlerdi.

Sosyetenin âdeti böyleymiş: avratlar, erlerinin adıyla anılıyor. Emicem sosyetede Abus

olunca, avradı da Madam Abus oluyor. Gelgelelim, yen-269

gemin, emicemin avradı olasıya başından pekçok nikâh geçtiğinden, onun hangi herifin avradı olduğunu şaşınrlarmış. Ben de kulağımla duydum. Bir toplantıdaydık. Siz yüksek sosyetece bilir misiniz? Onların dili bizimkini andırsa da, biraz kubattır. Ben aralarında yaşadığımdan azbuçuk öğrendim. O toplantıda, bir yabancı uçak şirketinin müdürü, yengemi görünce «Kel bonör Madam Mecdi» dedi. Yengem de şirket müdürüne, eski kocalarından Mecdi'nin öldüğünü söyleyince, bu kez o herif «Mil pardon Madam Kâzım» dedi. Bunun üzerine Yengem, kocası Kâzım'dan boşandığını

söyledi.

— Abuuuuuş, Abuuuuş! diye emicemi çağırıp, herife,

— Şimdiki Kocam! diye tanıttı.

Emicem evine ilk geldiğimde, evde Abus aşağı Abus yukarı. . Ben de emiceme «Bu Abus da kim oluyor?» diye sordum. Çünkü yengemiz herkeslerin içinde «Hanimiş benim Abuş'um, hani-miş!» diye çocuk sever gibi emicemi çağırıyor. Emicemin dediğine göre, yüksek sosyeteye giren herkesin adı degişirmiş. Yengemin adı da BetüP-ken. sosyete adı Betüş olmuş.

Bu Abus adını hiç beğenmedim. Çünkü Abus godoşa benziyor. Sonradan anladım ki, yanlış dŁ değilmiş. Bu benim emicem, soyumuzu lekelemiş bir heriftir. Abüzer adı, sosyeteceye yaraşmadığın dan, avradının sözüne uyup adını Abuş'a değişti ren heriften ne umulur!

İlk evlilik günlerinde, yengem, kocasını birisi ne tanıtacakken, emicemin adını birden hatırlaya nıaz da,

270

— Kocam. . şey. . aman. . adı dilimin ucunda. . hay Allah. . diye bir zaman kekeleyip, sonra emiceme,

— Şekerim, neydi senin adın? diye sorarmış? Emicem de, yanaklarını şişire şişire, yılışıp,

— Abus! dermiş.

Yahu, ben size lâfı sonundan anlatmaya başladım. Dur hele, baştan başlayalım.

Küçüklüğümde emicemi bilirdim emme, Abüzer emicem köyden çıkalı çok olduğundan ben onu unutmuşum gitmişim. Bu Abüzer emicemin, köyde biri hükümet nikâhlı, biri de imam nikâhlı iki karısı var. Karının birinden üç, birinden de dört çocuk yapmış. Sonra köyden çekip gitmiş, bir daha da hiç dönmedi. İstanbul'a gidip köyümüze dönen hemşerilerden duyardık ki, bu Abüzer emicem işini yoluna koymuş, milyoner filan olmuş, apartmanı varmış, otomobili varmış, şoförü varmış, metiresi varmış, eh zengin adam, herbişeyi olur. Lâkin şöyle böyle ya, Allah'ı var şimdi, emicem, köydeki karılarına para gönderir, ikisine de gül gibi bakardı. Bak, o yanma söz yok. . Ben askerden dönüşün, babam da öldüğünden, tarla tapan da yok, ortada kaldım. Abüzer emiceme mektup yazıp durumumu anlattım. O da bana para göndertip, acele gel, diye mektup yazdı. Kalktım gittim. . Bana kapıyı açan, Betüş dedikleri, emicemin yeni avradıymış. Kadına,

— Ben Abüzer efendinin yiğeniyim, deyince, kadın içeriye, .

— Abuuuş Abuuuuş! diyerek seslendi.

Bu Abüzer emicem, köyde İM karıyı, yedi çocuğu bırakıp, İstanbul'da zengin olunca, bir söylentiye göre, köydeki nikâhlı karısını, karısının ha-271

beri bile olmadan boşamışmış, sonra da Betüş'le evienmişmiş. Emicemin elini öptüm.

Emicem,

— Bu da yengen Betüş! dedi. Abuş'la Betüş. .

Ben durumumu emiceme bir de ağızdan anlatıp,

— Aman emice, bana bir iş, dedim, artık kahveci çıraklığı mı olur, aşçı yamaklığı mı olur, yoksa bir bey yanında ev uşaklığı mı olur, her ne iş olursa. .

Emicem,

— Sus len, o ne biçim söz. . Bir daha duymayayım. . Sen Abus Bey'in yiğeni olup da. .

diye bana çıkıştı.

Dediğine göre, bana yüksek sosyetenin kanun-
'larını öğretip beni zengin bir kadınla evlendire-
cekmiş. «Dibek tokmağı gibi delikanlısın» diyordu
emicem, benim gibisini yüksek sosyete arayıp da
bulamazmış;

Beni ilkin hamama soktular. Hamam dedimse, çarşı hamamı değil, evlerinde bildiğimiz hamam var. Yeni elbiseler dikinip giyindim. Kravat ney takındım. Evde yiyip içip yangelmiş yatıyorum. Emicem,

— Gözünü kulağını dört aç, herbişeyi öğren. . diyor.

Bigün Abüzer emicem,

— Bu gece evde parti vereceğiz, dedi.

— Emice, senin partici olduğunu bilmiyordum, hangi partiyi kime vereceksiniz?

dedim.

— Bu bildiğin parti değil, yüksek sosyete partisi, dedi.

Akşam oldu. Misafirler geliyor. Lâkin eve dalan, yapışıp yengemi de öpüyor. İlkin geleni akra-272

bası neyi diyerek ses etmedim. Ama bu öpüş akraba öpüşü değil, hemi yanaktan, hemi dudaktan. . Sonra biri, ikisi değil. Eve dalan, yengemi yakalayıp sarıp sarmalıyor, öpüyor. Tepem attı. Araya gifsem, bana düşmez. . Ortada emicemin namusu var. Varıp emiceme,

— Sana bişey diyeceğim emme, hiç kızma, yavaş ol emice, dedim.

— Nedir? dedi.

— Yahu daha ne olsun, ben böyle rezillik görmedim. . Sen parti veriyoruz, dedin.

Partiyi mi, yengemi mi veriyorsun? Sarılıp sarılıp yengemi öpen öpene. .

Emicemin ar damarları çatlamış. Bizim oralarda, birisinin karısını öpseler de kocası

duysa, değil böyle ardarda yüz kişi öpecek, bitek kişi öpse, kocası o herifi vurur öldürür. Bu benim gavat emicem yılışaraktan,

— Yüksek sosyetenin âdeti böyledir oğlum, sen de alışacaksın, dedi.

— Hay âdeti batsın, böyle âdet mi olurmuş! diye bağırdım.

Emicem,

— Yalnız onlar mı yengeni öpüyor, ben de on^ ların karılarını kızlarını öpmüyor muyum. . dedi.

O zaman anladım ki bunlar değişik oynuyorlar ve avratları değiş-tokuş ediyorlar. Bunca yılın Abüzer'ine Abus demeleri boşuna mı? Evet, emicem de gelen kadınları, herifleri öpmeye başladı. Ben de birikişini öpmeye niyetlendiysem de, yüreklenip kanların üstlerine varamadım.

Emicem bana, daha önceden yüksek sosyete kadınlarına «Hanımefendi» denilecek, diye öğret-273

tiğinden, ben de öyle diyorum. Bir ara emicem kolumdan beni biyana çekip,

— Oğlum, yüksek sosyete dilinde, pazarlık eden seyyar satıcı gibi «ha-nım-e-efen-di» denilmez, dedi. öyle dersen, sosyetenin acemisi olduğun bilinir. Lafı ağzında yuvarlayıp yutup

«hanımefendi» diyeceksin. .

Abüzer emicem, yüksek' sosyeteyi öğretsin diye benimle çok uğraştı. Dans dersi ne de aldırttı. Bigün bana,

— Yarın gece balo var, yüksek sosyetenin göbeğine gideceğiz. Göreyim seni, orda kendi kısmetini kendin ara, bul! dedi.

— Nasıl yani? dedim.

— Sen bu İstanbul'a iş aramaya gelmedin m oğlum, tamam. . Ah, ben genç olacaktım ki. . de di ya, dediğinden bişey anladığım yok.

Biz bir gece, Betüş yengemiz, Abus emicemiz; bir de ben, emicemin özel arabasıyla yüksek sosye tenin toplaştığı balo verilen yere gittik. Daha içe ri girer girmez, bir öpüşmedir başladı, sarılan sa nlana, öpüşen öpüşene. Onca kişi yengemizi öpü yor, hiç

olmazsa acısını çıkarayım diyerekten, ben de birikişine dalıp dalıp öptüm. Lâkin kalabalık içinde öpüşün pek tadını alamadım.

Koca bir salon. . Emicem, yanımıza gelen bir herife,

— Karımla biraz meşgul ol, yalnız bırakma. . Benim biraz işim var. . dedi.

Adam da,

— Memnuniyetle. . deyip yengemi aldı gitti.

Yahu bu Abüzer emicemin mezhebi iyicene geniş. . Ben emicemin eteğinin dibinden ayrılmıyorum. Emicem,

— Yengeni mahsustan saldım ki, sana buralarını bir bir gösterip öğreteyim, dedi. İlkin buradakiler kim kimdir onu öğren. Bak, dikkat et! Şu bize sırtı dönük karıya Marilin Fatoş derler, yanındaki kız Silvana Nur, onun yanındaki Cina Türkân. . Dazlak kafalı

herifin yanındaki Sofya Leylâ. . Öteki baştaki Liz Ayten. O şiş göbeklinin karşısındaki de Odrey Meliş. . Bunların hangisini gönlün çekerse birini gözüne kestir.

Bunlar, kendilerini hangi artiste benzetirlerse, onunkiyle birlikte kırma ad taşırlarmış.

Emicem,

— Kulağını aç, iyi dinle, kim kimin nesi, onu söyleyeceğim. Şu elini kolunu sallaya sallaya konuşan herif var ya, işte o, Silvana Nur dediğim karının kocası. . Sıska herif de, gördün mü, o da Cina Türkân'ın son nişanlısı. . Kapının ağzında di-ğelen şişman herif, Marilin Fatoş'un kocası. Bak, bak, şimdi dansa kalktı bir herif, o da, efendime diyeyim, Sofya Leylâ'nın aile dostu. . Şu beriki uzun herif de, Liz Ayten'in ayrıldığı eski kocası. . Sosyeteye girdin mi, kim kimdir bileceksin.

Emicemin dediğine bakılırsa, sosyete erkeklerini tanımak için, hangi kadının nesi olduğunu bilmeliymiş. Karısını söylemeden erkeğin kim olduğu bilinmezmiş. Kimi kadınlar da, kaynatalanyla bilinirmiş. Filânca banka müdürünün gelini, şu fabrikatörün gelini. . Gelgeldim, kanlar kocalarının, kocalar da karılarının yanında durmadıklarından emicemin anlattıklarından aküm büsbütün karıştı.

O sıra baktım, yengemle iki kadın daha, arkalarına beşon erkek takmış, bize doğru geliyorlar.

Onlarla yeniden bir öpüşme-kapışma oldu. Ben her bir lâflarını anlayıp öğrenmek için kulak kesilmişim. O kadınlardan biri,

— Geçen hafta Fransa yaptım. . deyince, emi-ceme yavaşça,

— Bu kadın Fransa'ya nasıl yapmış emice? diye sordum.

Emicem,

— Oğlum, yüksek sosyetenin dili başkadır, bizimkine benzemez, dedi.

Zamanla ben de öğrenecekmişim. «Fransa yaptım» demek, sosyetecede, «Fransa'ya gittim» demekmiş.

Banyo aldım demenin, yıkandım demek olduğunu; otomobil aldım demenin de otomobile bindim, demek olduğunu öğrenmiştim, ama Fransa yapmayı ilk duyuyordum. Başka bir kadın da, Fransa yapan kadına,

— Ben de gelecek ay bir Amerika yapacağım. . dedi.

Derken bunlar birbirlerinin giyimini övmeye başladı. Biri öbürüne,

— Ah ne elagans! dedi. Emicem de bi kadına,

— Sizinki de ali diyor. . dedi.

Ali kim ki, kime ne diyor, diye -düşünürkeı yengem emicemi yana çekip,

— Abus, dedi, sana kaçtır öğretiyorum bunu ali diyor, değil, ala Dior. .

Emicem gene bir bilgiçlik göstermek için, ka dınlardan birine,

— Üstünüzdeki kimin küpü? diye sordu. Ordakiler kahkahayı bastılar. Yengem, 276

— Abus, dedi, küp değil, kup desene şuna, kup. Emicemin sorduğu kadın,

— Paris. . dedi. Emicem gülerek,

— Demek made in Paris, dedi.

Yengem, emicemin böğrüne bir dirsek atıp;

— Hay dilini eşşek.arısı soksun, dedi, Made in deme şuna, meyd in de! diye fısıldadı.

Emicem yanlış yaptıkça, yengem çimcikleye-rek yada boş böğrüne dirsek atarak, emiceme doğrusunu öğretiyordu.

Bizim öbekteki kadınlardan biri bana,

— Bir laki sitirayk verir misiniz? demez mi! İstediğini bilsem, hiç vermez miyim. . Bel bel emiceme baktım, ondan medet yok. Kadın,

— Yoksa pol mol verin. . dedi.

— Canımı bile veririm, ama. . Kadm bu kez:

— Kâmil. . dedi.

Yahu, Kâmil de kim? Bereket emicem,

— Len, kadın cıgara istiyor. . dedi. Ben birinci paketini çıkarınca emicem,

— Sok onu cebine, kimse görmesin, ayıptır! Sosyetede kaçak Amerikan cıgarası içilir! diye beni azarlayıp, cebinden çıkardığı Amerikan cıgarası paketini kadına tuttu.

Benî de kolumdan çekip,

— Sen bir dolan şuralarda, dedi, haydi Allah hayırlı kısmet versin. .

— Ben burda yapamayacağım emice, ben eve gitsem. . dedim.

Nedenini sordu.

— Bura tımarhane gibi yer, bir akıllısı yok burda. . dedim.

277

— Vaaay, demek sana akıllısı gerekti? diye benimle alay etti.

Ben de isteristemez onlardan ayrıldım, yürüdüm. O kalabalığın içinde o yana, bu yana döndüm dolandımsa da, bitürlü saat geçmiyor. Arada bir uzaktan yengemi, emicemi görüyorum dans ediyorlar ama birbirleriyle değil, başkalarıyla. . İçiyorlar, ama başkalarıyla. .

Emicem dediydi ki,

— Kanlarla lafa başlamanın en kolay yolu, cıgaralannı yakmaktır. Çakmak elinde, tetikte bekleyeceksin. Bir kadın, cıgarayı eline aldı mı, hemen çakmağı çakıp seğirteceksin kadına. . Zaten yüksek sosyete karısı, katiyen kendi cıgarasmı kendi yakmaz. Cıgarayı eline aldı mı, erkekler cıgarasını koşup yaksınlar diye bekler, bakınır durur. Neden? Çünkü, elinde cıgara tutan bir karıya, çakmak elinde ne kadar çok herif koşarsa, o karının piyasası o kadar yüksek demektir. Kadının cı-garasıru yaktın mı, teşekkür eder. Sen,~ «Estağfurullah. . Bişey değil. . Vazifem» filan dersin. Karı senden hoşlaşırsa bir laf daha eder. . Hoşlaşmaz-sa, sen ona bir laf edersin. . Sözgelişi

«Havalar ne kadar da iyi gidiyor» filan dersin. .

Ben elimde çakmak, o yana bu yana, aşağı yukarı dolanıyorum ki, bir kadın cıgara alsın eline de, ben de çakmağı koşturayım. Evet, cıgarayı çıkaran oluyor, ben de çakmağı

koşturuyorum. Gel-gelelim, öteki herifler hep benden açıkgöz. Ben çakmağı götürene kadar, benden önce beşon herfi çakmağı uzatıyor kadına. . Yahu bir açıkgözlük edevim diyorum, çakmak elimde pusuda bekliyorum. Tam mgarasını çıkaran kadına çakmağı

koşturacağım, nerden bitiyorsa bir sürü herif kadına

278

çakmak koşturuyor. Ulan bunlar hepsi de çakmak elde pusuda mı bekliyor?. . Ben bir zaman, çakmağımı o kadından öbür kadına koşturdumsa da, gene çakmağım elimde kalakaldım, hiçbir kadının cıgarasmı yakamadım. Derken, merdivenin önünde diğelmiş

iki kadından biri cıgarasını ağzına almasıyla, ben ya Allah deyip seyirttim, çakmağı

uzattım. Allahtan orda benden başka erkek yok. . İyi ama beyim, bende kısmet mi var. .

Çakmağı çakanın ateş almaz, çakanm ateş almaz. . Dudaklan-nın arasında cıgara olan kadın da, iki eliyle benim çakmak tutan elimi yakalamış, de ki avucuna almış okşar ha okşar. . Hem, çakmak tutan elimi iki avucu içinde okşar, hem de gözlerini yanaştırmış, gözlerimin içine bakıyor. Hay çakmak gibi Allah belanı vere, ulan ateş almayacak sıra mı namussuz!. . Ben çakmağı çak çak çakıp dururken, öbür kadın,

— Sizin çakmağınız ateş almıyor! deyince, ben artık nasıl bir erkeklik çabasına düşmüşüm ki, başparmağımı çakmağın çelik tekerine öyle bir sürttüm ki, çakmak ateşlendi; ama kıvılcım çakmak taşından mı çıktı, yoksa sürte sürte ısınan parmağımdan mı çıktı, bilemedim. Yanan çakmaktan kadın cıgarasını yakınca, ben hemen ötekine,

— Evelallah, bizim çakmağımız ateş alır! dedim.

Cıgarasını yakan kadın, avucu arasındaki elimi, sıvazlaya sıvazlaya bıraktıktan sonra, gene gözleri gözlerimde,

— Teşekkür ederim canım. . dedi. Ben de emicemin öğrettiği gibi,

— Bişey değil hamfendi. . Estağfurullah hamfendi. . Vazifemiz hamfendi. . dedim.

279

II

it

Kadınlar kıkır kıkır kıkırdadı. Biri beyaz, biri kumral. Bu süslü boyalı kadınların yaşlarını hiç kestiremiyorum. Yirmi yaşında desen de olur, altmış yaşında desen de. .

Kumral olanı,

— Sizi ilk görüyorum. . dedi.

Anladım ki, kendimi tanıtmam, kim olduğumu söylemem gerekiyor. Ama ben kendimi ne diye tanıtabilirim ki. .

— Ben Abüzer efendi'nin yiğeni olurum. . dedim.

— Hangi Abüzer? deyince aydım. . Abüzer emicemin sosyete adı Abus. .

— Abuş'un yiğeniyim! dedim.

Gene de bilmeyince, emicemin, sosyete herifleri kanlarından bilinir, dediğini hatırlayıp,

— Betüş'ün kocası Abuş'un yiğeniyim! dedim. Hemen tanıdı, Ama beyaz tenlisi kumralına,

— Hangi Betüş? diye sordu. O da,

— Canım şu, hani şu eski kocasını tanımayan Tatlı Betüş. . dedi.

Beyaz tenli,

— Ay aman sahi mi? Kocasını mı tanımamış, anlat aliasen şunu., dedi.

Kumral kadının anlattığına göre, bu bizim yengemiz bir zamanlar bir Amerikalı milyonerin kansıymış. Bunlar karıkoca bir gezi gemisindey-ken, yolculardan bir Türkle tanışmışlar. Türk herifle Betüş uzun vapur yolculuğunda gayet sıkıfı-kı arkadaş olmuşlar. Türk herif, Betüş'e «Bir zamanlar benim bir karım vardı, sen ona ne çok benziyorsun. O da senin gibi tersti. Gündüzleri iç çamaşırı giymez, gece yatağa girince iç çamaşırı giyerdi» demiş. Betüş de «Benini de bir zamanlar bir kocam vardı. Sen de ona çok benziyorsun. O da senin gibi yastığa başını kor komaz horlamaya başlardı» demiş. Bunun üzerine «Seni bir yerden tanıyor gibiyim, ama nerden olduğunu çıkaramıyorum.», «Benim de seni gözüm ısırıyor ama. .» falan filan. . «Ne iş yaparsın?», «Nerde otursun?» falan filan derken, bir de anlamışlar ki, bunlar es-. kiden birbirleriyle evliymiş. Neden sonra eskiden karıkoca olduklarını hatırlamışlar.

Bunun üzerine beyaz tenli olanı,

— Şekerim, dedi, neden demişler hayvanlar koklaşa koklaşa, insanlar konuşa konuşa anlaşır, diye. .

Kumral kadın,

— Betüş, eski kocasını hatırlamamakta haklı, dedi, kadıncağız o kadar çok koca eskitti ki hangi birini hatırlasın. . Eski kocasına gelince, o elbet Betüş'ü hatırlayamaz. Çünkü Betüş, her yeni maceraya atılmadan önce saçının rengini, biçimini değiştirir. Yalnız saçını değil, makyajım da. .

* Beyaz tenli olanı,

— Akıllı kadın Betüş de ondan, dedi, bir kocayla uzun zaman yaşadın mı, kocanın gözünde hiç değerin kalmıyor. Daha evlenir evlenmez, hemen başka birini gözüne kestirip peyleyeceksin ki, değerin artsın. . Aferin Betüş'e, çok iyi yapıyor. O herifi bırakmasa, nasıl olsa herif onu bırakacak. . iyisi mi, insan kendi borsasını düşürmeden, kocasından atik davranıp değişiklik yapacak, ki haysiyetini kurtarsın. . Bak işte ben, birbuçuk yıl oldu evleneli de ne oldu, kocam değerimi mi bildi sanki. . Koca dediğin, karım ne zaman benden bıkacak, aman ne zaman beni bırakacak, diye etrafında pervane olmalı ki, gazeteler de Allanın günü,

280
281
ha boşandılar, ha boşanacaklar diye yazıp adından «özetsinler. .
Bu iki kadın, över gibi yapıp bizim yengemizi iyice kötülediklerinden çok canım sıkıldı.
Tam bu «ırada, bir herif dans yerine, ortaya çıkıp, elindeki mikrofona üfürerek dedi ki:
— Sayın bayanlar, baylar! Bu gece sizlere bü; yük bir sürprizimiz var. Sayın Betül Abus, bilmem neyi kalkındırma derneği adına -orasını iyice duyup derneğin adını
öğrenemedim- ricamızı lütfen kabul ettiler. .
O herif böyle deyince, çalgı takımındaki davulcu, davula tokmağını indirip, zile de sopayı vurunca, salonda ses, soluk kesildi. Herif dedi ki:
— Sayın baylar! Çağrım sizleredir. Betül Ha-nım'ın huzurlarında, yüksek zevkleriniz yarışmaya girecektir.
Ne olduğunu anlayamadım, neyin nesidir diye de kadınlara soramıyordum. Kumral olanı,
— Yengenizin dudakları arttırmaya çıkıyor,
dedi.
— Ne gibi yani? diye sordum. Öbürü,

— Parayı bastıran yengeni öpecek! dedi.
Bizim orda olsa, böyle bir laf için adam vururlar. Ne demek, emicemin namusu, benim namusum. . Sertelsem hiç olmayacak, onun için işi şakaya vurup sırıttım kaldım. Ö
beyaz tenli karı, üç yıl önce bir baloda, bir hayır derneği için, onun da öpücüğünü arttırmaya çıkardıklarını, ellibin liraya, Pamukçu Hasan diye birinin üstünde kaldığını söyleyince, öbürü,
— Bedavaya gitmiş şekerim. . dedi. Beyaz kadın da,
282
— Ama o zaman ucuzluk vardı, para para ediyordu; karaborsada dolar ikibuçuk liradan gidiyordu. . O zamanın parasıyla ellibin lira. . dedi.
Yengem ortaya geldi. Bir alkıştır koptu. O salonun onca insanı, orta yere yığıldı. O
kargaşada, o iki karıdan kurtuldum. Ne olacak diye bakmaktayım. Yengem, mikrofonu eline alıp,
— Arttırma için beni seçtiğinizden dolayı, iltifatlarınıza çok teşekkür ederim. . dedi.
Herif mikrofonu alıp,
— Başlıyoruz, dedi, ençok arttıran bu mutluluğa erecek. . Başlıyoruz! Erkeklerin yüksek zevki burda sınava giriyor.
Ordan biri,
— Beşbin! diye bağırınca, Başka biri,
— Onbine bende! diye bağırdı.
— Onbirbin. .
— Onikibin. .
Arttıran arttırana. . Hava iyicene elektriklendi. Dedikleri doğruysa, parayı bastıran yengemi öpecek, öyle mi? Yahu bu benim Abus denilen Abü-zer emicem nerde? Onu bulmalı. . Bir duyarsa bu rezilliği, başı derde girer. Ben o yana bu yana koşup emicemi ararken, bir kadının yanındakine,
— Betüş'ü seçmeleri hiç iyi olmadı, böyle bir cemiyet yaranna ortaya çıkacak kadının yalnız güzel olması yetmez, soylu aileden de gelmesi gerekir. . dediğini duydum.

Kalabalığa tıkıştığımdan ordan çıkamıyor-dum. Önümdeki biri, yanındakine,

— Betüş'ü öpecekler diye kan kıskançlığından çatlayacak. . diye fısıldadı.

283

ât-

Bir erkek, yanındaki Kaaım,

— Üzülme şekerim, ilerde daha çok hayır cemiyetleri için balolar verilir. . diye avutmaya çalışıyordu.

O sırada emicemi görmez miyim! Kenarda durmuş, yılış yılış yılışarak karısına bakıyor.

Birden kendimden geçip,

— Emiceee! diye seslenince herkes gülüştü. Yanına varıp olacakları haber vermesem, hem yengem elden gidecek, hem de emicemin elinden namus yüzünden bir kaza çıkacak. . Önümdekileri iteliye iteliye vardım yanma,

— Emice, olacakları biliyor musun? dedim.

— Neymiş? dedi.

— Burdakiler plân kurmuşlar emice, bir düzene getirip yengemi öpeceklermiş de, yengemi art-

' tırmaya çıkarmışlar. Kim en çok parayı verirsey-miş, o öpecekmiş. .

Ben emicem kızıp küplere binecek, tabancaya asılacak diye beklerken, o kıkır kıkır gülüp duruyor.

— Oğlum, dedi, bura nere, bura medeniyetin göbeği. . Her kadını arttırmayla öpmeleri için ortaya çıkarmazlar. Kadın güzel olacak ki, arttıranı da çok olsun. . Sen övünmelisin ki, bugüne bugün yengeni güzel diye bir hayır işi için seçmişler. Ne mutlu sana!. .

Amanmn.,. Herif tam abuşmuş canım. .

— İyi, güzel ya emice, ya elin herifi öperse yengemi, hem de herkesin içinde?

Emicem,

— Öpemez, dedi, çünkü en son arttırmayı ben yapacağım ye senin o yengeni, her zamanki gibi gene ben öpeceğim. .

284

Biz böyle konuşur dururken, yengemin arttırması elli bin liraya çıktı. Kimseden ses çıkmıyor. Ortadaki arttırıcı,

— Yok mu efendim? En son ellibin! diye bağırıyor.

— Hadi emice, durma! diye bunu dürtükle-dim.

Bunun üzerine emicem,

— El ibin yüz liraya bende. . dedi. Ordan biri,

— Altmışbin! diye bağırdı. .

Gene kimsede ses yok. . Emiceme bir dürtük ¦daha vurdum. Emicem,

— Altmışbin bir liraya bende. . dedi. Hemen biri,

— Yetmişbin! diye yapıştırdı.

— Hadi emice, dayan emice. . diye zorladımsa da emicemde ses, soluk yok ve de rengi kül gibi olmuş. . O yetmişbin diyen herif, yalana yalana ortaya geldi. Öpmeye hazırlanıp yengeme sokuldu.

— Ulan emice, namusumuz elden gidiyor. . dedimse de, herifte namus ne gezer. .

Son sözünü söyler gibi derinden içini çekip,

— Yok, dedi, yetmişbin çoktur, varsın öpsün. .

Ah, paranın gözü kör olsun, bende para olacaktı ki, bir milyon, on milyon, her neyse parayı basıp, yengemi başkasına bırakmadan kendim öpecektim, hiç değilse kocasının yiğeniyim.

Ortalık bir karıştı. Herif yengeme yöneldi. Bir alkıştır koptu. Ben daha artık oralarda duramadım. Çıktım, gittim ordan. . Gidiş, o gidiş. . Bir daha da, Abüzer mi, Abus mu, her ne haltsa, emicem olacak o dümbüğün suratını hiç görmedim.

285

Bir kahvecinin yanma ocakçı çırağı durdum. Na muşumla çalıştım, sonunda, Allahıma çok şükür İşte bu cumhuriyet çayhanesini devraldım. Geçi nip gidiyorum. Emicem mi?

Yahu, öylesinden n< olur. . O Betüş insanda para mı bırakır ki. . Para larmı yiyince, enücemi kapı dışan etmiş. Emicerr de yaşlandı, köye döndü, iki eski karısının yanı na. .

Çoktan haber alamadım. Madam Abus?. . O' nu hiç bilmem. Bir daha ne gördüm, ne de adın duydum.

BİR KÜÇÜK YARDIMDA BULUNUR MUSUNUZ?

Kimmm? Kâzimm? Ben Kâzim! Angi sebep ten aramişsm? Betul? Angisi Betul? Kümm Betul' Aaa, anlamışim, benim eski şeyim Betul. . Evet bildim. Senin alan mi olur? Betul, senin alan mi' Ayret doğrusu. . Seni hiç gürmemişim. îlk gürü rüm. . Değil mi ki Betul alandır, neden iç gelme missin bize? Nerdedir şimdi Betul? A sen de bil miyorsun, onu sormağa geldin? Arıyorsun alani Biz, nasıl evlendik, nasıl ayrildik? Çok zaman geç misti.

Peki be, anlatayım.

Biz güçmen olaraktan gelmiş idik, epiy eski den. . Te burda iş yok, para yok, bi bok yok. . Ken dimi üvmek gibi olmasın, çok izmat etmişimdir bt vatana, bu memlekâta. .

Meselâ, nasıl? Biz güç men olaraktan geiincek, var idi aramızda erang bir memlekât düşmanlari, vatan ayinleri. . Ber gittim pulise, kimlerdir vatan ayinleri, episini sü ledim pulise. . Çok vatan ayini ihbar etmişimdir Bu izmatlanma karşılık, pulis yapacaklar idi be 286

ni. Ama baktım ki aylık azdır, olmadım pulis. İşte büylece vatana izmat ede ede uydurdum bir dokuma tezgâhcığı. . Eh, o zaman var karaborsa. . İplik karaborsa, efendum, bez karaborsa, erbişey karaborsa. . Allah yüri ya Kâzım kulum dedi. Kâzim da uydi Allahın emrinda, yüridi. Derken tezgâh oldu iki, iki iken dört, dört iken sekiz. .

Yüri Kâzim, Kâzim yüridi. . Yüri Kâzim, Kâzim yüridi. . Kâzim, kürdi iplik fabrikası, efendime süy-leyim, kürdi dokuma fabrikası. . Kendimi üvmek gibi olmasın, çok izmat etmişimdir vatanima ve milletima. . Ne zamanki istedi yardım erangi bir cami yaptırma derneği, verdim. . Çok izmatlarım geçmiştir, episi elâloş olsun. . Gel gelalım, benim eski kari ayak uyduramadi bana. . Buşadım onu. Bir kızım var, adi Piriş, yaniya Piraye. . Aldım ikinci kari; ama istemez Piriş'i, buşadım onu da. . Tam dört kari buşamişimdır. Birgun oturmakta-yim yazanemde. . Ergün, el erinde kuçan ile kari-lar gelir, yardım ister. . Ne yardımı? Ne yardımı olacak, ayır cemiyatlarına, ayır kurumlarına, ayır derneklerina. .

Korları gürdürme derneğine yardım. . Veririm. Kimsesiz oğlanlar derneğine Vs rinm.

Düşündüm, nedir bu karilar, fcllerlnda ^uçanlar, kapi kapi dolaşırlar. Yok midir başka işleri. . Efendim, bu karilar, evlerinde sıkılıyorlar, yoktur erangi bir işleri. . Yoktur çocuklari. . Evlerinde izmatçilari var, haşçılar var, erbişeyleri var. . Canlan sikiliyor. . E

ne yapsin kari? Vuruyor kendini dışari, alıyor kuçani elına, dolaşıyor kapi kapi. . Falanca ayır derneğine bir küçük yardım. Ba^ kıyorsun kariya, kari güzel. ., Boş çevirmek hayıp-tır. Veriyorum parayi. Bilirim neden geldiklerini.

287

Yeni yeni erkek tanıyor, arkadaş buluyor, kısmetini arıyor, em da ayır işine yardım topluyor.

Birgün genem oturur idim yazânemda, bir ka-xi girdi içerda, kuçani güsterip,

—Hacaba desteklemek ister miydiniz? dedi.

Kari çok güzel. Hayir işidir, desteklemek sevaptır.

— Buyrun anımefendi. Buyrun, destekleya-lım. . dedim.

Oturdi. Konuştuk. Anlaştık. Kimm? îşta senin sorduğun Betul. . Betul ilan buyle tanıştık.

îşi ilerlettik. Mercimeği verdik fırına. Baktım Piriş'i ¦çok sever, ben de evlendim Betul ilan.

Kendimi üvmek gibi olmasın, çok sertımdır. Atta derler idi o zaman bana. Sert Kâzim Bey, sert idim çok. Genem da sertimdır. Nefes aldırmaz idim Betul'a. Benden izinsiz çıkamaz idi su-kağa. Çunküm çok dedikodu duymuşumdur Betul için. Dedim buna, «Bak Betul, beş parmak olmaz bir. Vardır erangi namussuzlar ki, göz koyar başkasının namusunda. . Eğer duyar isam erangi bir dodikudu senin içm, iki güzini çıkarttınm, uyarım iki güzini.»

Bir koca yaşıyor niçin? Namus için. . Namusuma toz kondurtmam. Bir koca eğer erkek isa, kiskanacak hailesini. . Lekelenmiş isa namus, yıkayacaksın kan ilan. .

Şimdi siza yalan gelir belkim, aberım olma-yıncaz, Betul evdan dişari çıkmaz. Çunküm bilir uyumu, sertimdır. Er bir deyima başında kontu-roldayimdır. Er sabah evden çıkar iken karimin bütün iskarplerının tabanlarina tebeşir ilan imzamı atarim. Karim gürmez^

imzami atar iken. Nasıl bendeki kurnazlık! Şeytanın bilem geîmez ak-288

linda. Akşam eve gelincaz, Betül'a çaktırmadan, bakarım iskarpinlerin altında, bozulmuş midir attığım imza. Bakanm tebeşirler durur ep yerli ye-rinda. Anlarim ki, çıkmamiş. Tikat edeceksin; kari kısmisina iç güven olmaz çunkim. Var efendim üyle erangibir erkekler, namusça pek üyle deyıl-dir tikatli.

Er erkek kaldırmaz. Ne gibi? Meselâ, ayvan bilem ayvan iken dişisini kıskanır. Kari milletini ba-şi boş bıraktın mi olmaz. Neden olmaz? Çunküm kadin kadindır. Bir kanmaz, iki kanmaz, üç kanmaz,1 dört kanmaz. . Aydı diyalım beş kanmaz, al-ti kanmaz, yedıncıda, olmaz isa şekizıncıda kanar. Sekızmcıda kanmaz isa dokuzuncuda kanar.

Ner-den bilirim? Çunküm haddim olmayarakdan çok karılar kandırmışım, kendimi üvmek gibi olmasın.

Ne zaman evlenmiş idik Betul ilan, var idi çok dedikudu yüksek sosyete içinda. Belkim siz da duymuşsunuz bizim için bilakis erangibir dedikudu. Ben aldirmam dedukoduya.

Onun bunun lafi-na boşvermişim. Ne demişler: Kisrak binicısına güre kişnar. . Kari kısmisi da kocasına güre cilvelenir.

Sonra neden mi ayrıldık? Valayi geçmiş zaman unuttum neden idi. Çok zaman oldu çunküm. Ah, atırladım şimdi. . Bir akşam eve geldim, baktım iskarpinlerinin altında, benim tebeşirle attığım imzam yok. . Anladım ki sukağa çıkmiştır benden izmsız. Emen buşadim. . Ah Betul, ah. . Yaktm beni Betul. . Ağlamak eyıdır boşalır içim, açılırım biraz. . Ah Betul, ah Betul, nasıl yaptın bunu bana. .

Çok iyılıkseveridı. Benden aynlıncâz, genem aidi elina kuçanlan, ayır cemiyetlarina yardım

289

'¦?¦

için gezip dolaştı ev ev, yazane, yazane. . «Bir küçük yardımda bulunur muşunuz?»

Ah Betul. . Geçti yular velakin unutmadım iç. . Ah Betul, yaktın beni Betul. .

BÎR GAZETE HABERİ

Milyonların varisi kayıp kadının kocası olduğunu iddia eden bir adam, karısının kaçırıldığını iddia ediyor.

Aile yuvasını terk ederek sevgilisiyle birlikte kayıplara karışan Betul adındaki kadını, kocası A. Y. aramaktadır. A. Y. eşi Betül'ün, ikiyüz milyon liralık bir servetin vârisi olduğunu ve kendisinin bu paraya sahip çıkmak isteyen ve akrabaları olduklarını iddia eden bazı kimseler tarafından kaçırıldığını iddia etmektedir. A.Y. eşinin amcası olan kocası Hasan adındaki zatın Mısır'ın en büyük zenginlerinden olduğunu, ancak bir yıl önce vefat ettiğini, bıraktığı vasiyetnamesine göre yiğenine, yani A.Y. nin karışma ikiyüz milyon lira değerinde menkul ve gayrimenkul olarak miras bıraktığını belirterek şunları söylemiştir:

«Kanma, merhum amcasının bütün servetinin miras kaldığı duyulunca, o zamana kadar kendisini hiçbigün arayıp sormamış olan akrabaları ile akrabası olduklarını iddia eden bazı şahıslar mirastan hisse almak umuduna kapılarak ortaya çıkmışlardır. Buyüzden karımın miras işlerine el-koymak zorunda kaldım. Fakat karımın akrabaları çok çirkin oyunlara giriştiler. Ruh hastası olan karımın peşine parayla tutulmuş adamlar koydular ve sonunda karımı bu adamlar aracılığıyla aile yuvamızdan kaçırdılar. Ruh hastası olan za-290

vallı karım şimdi bu sahte akrabaların elinde ve onların ağına düşmüştür. Kanmı

aramaktayım. Onu bulunca bütün acı gerçeği ve kendisinin nasıl dolandırılmak istendiğini bütün çıplaklığıyla anlatacağım. Böylece, alçakça oyunlara girişenler de mirastan hiçbirşey alamayacaklardır.»

A.Y. Karısının aile yuvasına dönmesi için gazetelere ilân vermiş ve bu ilânlarda yaptıklarından ötürü karısından af dileyerek pişmanlık duyduğunu belirtmiştir.

AMANSIZ HASTALIĞA TUTULMUŞ BİR DEDİKODU YAZARI

Gazeteciliği bırakalı çok oldu. İki ay öncesine kadar aradabir yazdığım oluyordu, pek seyrek de olsa yine yazıyordum. Ama bu hastalığa yakalandıktan sonra. . Herşey boş. .

Hastalığım mı? Hani gazetelerdeki bazı ölüm ilânlarında «Bütün tedavi ve ihtimama rağmen yakalandığı amansız hastalıktan kurtulamayarak» diye yazılır ya, benim hastalığım işte o amansız hastalıktan. . Evdekiler, hastalığımın ne olduğunu, üzülmiyeyim, moralim bozulmasın diye sözde benden saklıyorlar. Ama biliyorum. Ben de kendi hastalığımı onlardan saklıyorum. Yani karşılıklı oyun oynuyoruz. İnşallah yok artık. . Zaman zaman paniğe kapıldığım oluyor, hele geceleri. . Neyse, bırakalım benim hastalığımı.

Tatlı Betüş dolayısıyla beni aradınız? Gazeteci olduğum için? Doğru söylemişler, çok iyi dos-tumdu bir zamanlar. Ama sonradan birbirimizi kaybettik. Kolay kolay unutulacak kadınlardan

291

değildi Tatlı Betüş; daha doğrusu kendisini unutturacak kadınlardan değildi. Ama ne oldu da sesi, soluğu çıkmaz oldu yıl ardan beri, hiç anlayamadım. Bana kalırsa uzak bir yerde bir çiftliğe çekilmiş olmalı. Çünkü onunla son görüşmemizde müthiş bir çöküntü

içindeydi. Yalnız başına yaşamayı özlüyordu. İnsanlardan, özellikle erkeklerden öyle nefret ediyordu ki, kıyıya yakın küçük bir ada satın alıp oraya yerleşmek, hep orada yaşamak istiyordu. Bir küçük adayı satın alacak parası da vardı o zamanlar. O zamanlar diyorum, çünkü Betüş'ün on parasız kaldığı, uçan kuşa borçlandığı zamanlar da olurdu.

Ama bakarsınız, birdenbire yine avuç avuç para saçıyor. Bu kadar eliaçık, paraya değer vermeyen insan tanımadım.

İsteğine uygun ada bulamadı, ne oldu bilemiyorum, her nedense ada almaktan vazgeçti, bir

çiftlik alıp oraya çekilmeye kalktı. Evet son görüşmemizde bana söylediği buydu. Ben o zaman daha gazeteciliği bırakmamıştım. Hatta onun bir çiftliğe çekilme niyetini çalıştığım gazeteye de yazmıştım. Efendim? Demek sizi Tatlı

Betüş hakkındaki herşey ilgilendiriyor? Onunla ilgili her bilgiyi topluyorsunuz. En ayrıntılı küçük bilgileri bile? Bakın, buna çok sevindim. Çünkü ben. . Kendimden sözetmiyeyim en iyisi. . Bu akın rica ederim. Halanız olduğu için mi? Olabilir. Peki, size bu konuda yardım edebilirim. Çünkü nasıl olsa elimde bulunan bilgiler artık benim işime yaramayacak. Bişeyin değerli olması ona sahip olana göre değişir. Milyonlarca insan için hiçbir değer taşımayan, çöp kutusuna atılacak yazılı bir kâğıt parçası, onunla ilgili birisi için çok değerli olabilir.

292

Değil mi? Ben de bu gazete kesiklerini benim için çok değerli olduklarından yıllarca biriktirmiş, saklamıştım. İyi olursam mı? Yo, umutsuz filan değilim. İyi olsam da artık çalışamam ki. Çalışma gücüm yok.

Gazetelerde çıkan bütün yazılarımı keser, o kesikleri dosyalarda toplardım. Konularına göre gazete kesikleri ayrılmış, özel dosyalara konmuştur. Neden mi böyle yapardım?

Şimdi anlatması oldukça uzun ve zor. . Doğrusunu isterseniz, ben aslında romancı olmak istiyordum. Gazeteciliğe de buyüzden başladım, hayatı içinden, yakından tanımak için, roman malzemesi toplamak için. Ama gazeteciliğe bir başladım, bir daha içinden çıkamadım. Gazetecilik hayatımda politikamıı göbeğinde, parlamentonun kulislerinde bulundum, devlet adamlarının eşlerinin sır arkadaşı oldum, evlerine senlibenli girer çıkardım, yüksek sosyete insanlarını bütün girdiçıktısıyla öğrendim. Bunlar, bir romancı

için çok zengin, ilginç şeylerdir. Yani pekçok roman için malzeme topladım. Ama ne yaj zık ki, bunlan derleyip toplayıp bir romanda can-landıramadım. Bilmem. Belki tenbelliğimden belki yeteneksizliğimden belki de yaşadığım olaylar içinde kendimi yitirdim de ondan. . Her neyse, geçti artık. . Ama belki. . Evet . . İlerde olabilir. . Niçin olmasın. . İyileşirsem, kimbilir. . Bişeyin değerini bilmek var ya, demin onu söylüyordum size, çok önemli. Bişeyin değerini anlamak ve bilmek. Benden başka hiçkimsenin değer vermeyeceği dosyalar dolusu yazılarım, gazete kesikleri var. . Benden başkasının işine yaramayacağı için onlara kimse değer vermez. Halanız için bilgi topladığınıza göre, Tatlı Betüş için bendeki

293

t

vazılar, kesikler sizin için değerlidir, değil mi? Veririm onları size. Hiç olmazsa ziyan olmazlar. .

Yapmak isteyip de hiçbirini yapamadığım işlerden biri de yüksek sosyetenin romanını

yazmaktı. Hatta, yüzünün uzunluğundan ötürü At Suratlı Bedri denilen, ömrünün yansından çoğunu Avrupa'da geçirmiş bir mirasyedi vardı; o bana ikidebir «Aman Ayseli, ne olur, şu yüksek sosyetenin tarihini yaz! Bu iğrençlikler romanla anlatılamaz»

derdi. At Suratlı Bedri, kendisi de yüksek sosyeteden olduğu halde, çok bayağı

bulduğu için İstanbul'un yüksek sosyetesine düşmandı. Buyüz-den bana şöyle derdi: aÇirkef heryerde çirkeftir. Çirkefi kulenin tepesine yükseltince misk olmaz. Yüksek sosyeteden olanlar, asansörle toplumun en üst katına yükselmişler de neleri değişmiş?

Sen bunları adlı adınca, yerli yerince, tarihi, günü, saatiyle yazacaksın ki o da tarih olur, tarih. . Zarar yok, sen tek herşeyi yaz da, beni de yaz, rezil et, razıyım.»

At Suratlı Bedri'nin İstanbul yüksek sosyetesine düşmanlığının nedeni Tatlı Betüş'tü.

Tatlı Betüş'e- deli gibi tutkundu. Size vereceğim gazete kesiklerinden okuyup

anlayacaksınız ya, Tatlı Betüş alabildiğine cömert, verimli, gönül kırmaz bir güzel kadın olduğu halde, nedense bu At Suratlı Bedri'ye hiç yüz vermedi. Bedri de erişemediği ciğere pis diyen kedi gibi, hem İstanbul yüksek sosyetesine düşman oldu, hem de Tatlı

Betüş için uydurmadık yalan bırakmadı. Erkekler genellikle böyle oluyor. Kendilerine yüz vermeyen yada sonradan kendilerini bırakan kadınlara düşman olup iftira ediyorlar. Tatlı Betüş de iftiraya uğramış, iftiralara uğraya uğraya da, bir masal kadın ha-294

line gelmiştir. Daha tuhafı, onun için uydurulan bu iğrenç iftiralar kulağına geldiğinde hiç kızmazdı, aldırış bile etmezdi. Bu pisliklere bulanmaktan sapıkça bir zevk mi alırdı, yoksa kendisini bu iftira çamurlarının eteklerine bile sıçrayamaya-cağı kadar yükseklerde mi görürdü, anlayamazdım.

Betüş'le tu kadar ilgilenmem mi? Herşeyden önce arkadaşımdı, seviyordum. Ayrıca. .

Ben, Be-tüş'ü merkez alarak, onun hayatının çevresinde yüksek sosyeteyi anlatan bir roman yazmak istiyordum. Betüş, bu romanın çekirdeği olacaktı. Bu tasarımı

gerçekleştirmek için de, Betüş'le ilgili her yazıyı gazetelerden kestim topladım, kendi yazılarımı da. .

Son görüşmemizde bir çiftliğe çekilmek istediğini söylemişti. Durun, durun. . Ben o dosyayı şimdi bulurum. En iyisi dosyayı bulayım da, onun için yazdığım o son yazıyı

okuyalım. Şuralarda olacaktı. . Dedim ya, son görüşmemizde karamsardı çok. Bulurum dosyayı şimdi. . Çiftlikteki işçileri bile. . Hah, buldum işte, bu dosya! Onun için son yazım bu, bir daha görüşemedik.

«Tatlı Betüş çok çekici film tekliflerini reddetti.»

«Bulunduğu her toplulukta, güzelliği ve çekiciliğiyle gözleri ve dikkatleri üzerine çeken Tatlı Betüş son günlerde iki büyük film firmasından birden aldığı filmde başrolü

oynama teklifini reddetmiştir. Özellikle son yıllarda başarılı filmler çıkarmış olan bir genç prodüktörün film teklifi, hiçbir yıldızın reddedemeyeceği kadar parlak olduğu halde, Tatlı Betüş buna da ilgi göstermemiştir.

295

Yüksek sosyetenin her yerde aranan kadını Tatlı Betüş, gençliğinin en olgun çağında olmasına rağmen, iyi sonuçlanmayan bazı hayat tecrübelerinden sonra, bilinmeyen ve açıklamadığı bazı nedenlerden ötürü, ani bir kararla kendi iç dünyasına çekilmiştir.

«İnsanları tanıdıkça hayvanları daha çok seviyorum» diyen Tatlı Betüş, kedi, köpek, papağan, kanarya, akvaryum balıklan gibi hayvanlarla dolu olan apartımanmda tekbaşına yaşarken, kendi deyişiyle, insanların arasındayken bulamadığı mutluluğu hayvanlar arasında bulmaktadır. Kedisiyle köpeğinin ve kanaryasının dostluğu şimdi Betüş'ün tek mutluluğu olarak görünmektedir. Hele erkeklerin adlarını bile anmayı

istemediğini söyleyen sosyetenin aranan kadını Tatlı Betüş yakında satın alacağı bir çiftliğe çekilip, orda insanlardan, özellikle kendisine âşık olduklarını söyleyecek erkeklerden uzak yaşamayı arzulamaktadır.»

İşte Betüş. için son yazım bu. O görüşmemizden sonra bir deha görmedim. Onun için belki uzak bir yerde bir çiftliğe çekilmiştir, diyorum. Hoş, bu İstekler hep ütopya. .

Öyle bir hayata alışmış bir kadm, bir çiftlikte yalnızlığına gömülüp de hiç

yaşayabilir'mi? Sanmam. .

' Aaa, tabii. . dosyayı? Vereyim size, okursunuz hepsini. . Yalnız bir ricam var; burda okuyun. O mu? O, bir gazete haberidir. Hayır, ben yazmamıştım. Betüş'le ilgili olduğu için, o

haberi de kesip dosyaya koymuşum. Tatlı Betüş'ün nasıl bir cinayete kurban gittiğini yazıyor. Okuyun, okuyun!. .

((Prenses Betül Feşavî'nin cesedi bir çuval içinde denizde bulundu»

296

Kim mi? Prenses Feşavî? Betül işte, halanız. . Bir zamanlar bir Arap asilzadesiyle evlenmişti de prenses olmuştu. Feşavî o zamanki kocasının soya-dıdır. Hatta Feşavî demezlerdi de, Feşafeş diye alay ederlerdi. Gazetecinin neden Betüş için Prenses Feşavî diye yazdığını bilmiyorum. Çünkü o zaman, Arap kocasından çoktan ayrılmıştı.

Herhalde, ceset denizde bulunup da, Betüş'ün apartımanı aranırken gazetecinin eline Prenses Feşavî diye, Betül'ün eski bir kimliği geçmiş olacak. Betüş'ün adlan pekçoktür.

Okuyun haberi lütfen. .

«Üç gün önce Boğaz'da, Bebek koyunda kıyıya vurmuş bir çuval içindeki'çıplak kadın cesedinin sonunda teşhis edilerek Prenses Feşavî'nin cesedi olduğu anlaşılmıştır.

Mısırlı iki prens ve bir Amerikalı petrol kralının eski eşi Türk asıllı ve yüksek sosyetede Tatlı Betüş diye bilinen Prenses Feşavî'nin «Kalkan Film Organize Bürosu»nun sahibi Besim Kalkan tarafından boğularak öldürüldüğü anlaşılmıştır.

Yakından tanıyanların söylediğine göre Şişli'de küçük bir saraya benzettiği katında serbest bir hayat yaşayan Prenses Betül Feşavî'nin kaçakçılık gibi birtakım gizli ve yasak işlerle uğraştığından şüphe edilmektedir. Prenses Betül Feşavî'nin kaatüi Emniyet Müdürlüğünde suçunu itiraf etmiş, cinayet gecesini bütün ayrıntılarıyla anlatmıştır.

Amerika'da üç yıl kalan ve Holywood'da verdiği seks partileriyle, ünlü artistlerin seks partilerini gölgede bırakan Prenses Feşavî'nin ölümü, kaatilin itiraflarına ve polisin verdiği bilgiye göre şöyle olmuştur:

Prenses Feşavî hayatta kimsesi kalmayınca, İstanbul'a gelerek satın aldığı katında yalnız ya-297

.¥0,

şamaya başlamıştır. Lüks dairesindeki yatak odasının duvarları aynalarla kaplıdır.

Burada pekçok seks partileri veren prenses, sinema yıldızı olmak hevesine de kapılmış, bu maksatla da, gazetede gördüğü bir ilân üzerine, Kalkan Film Organize Bürosu'na başvurmuştur. Büronun sahibi, Besim Kalkan adındaki 22 yaşında, esmer, uzun boylu genç, prensesi bir filmde oynatmak için aracı olmuştur. Besim'le prenses arasındaki dostluk böylece başlayıp aylarca sürmüştür. Prenses, Besim'i sıksık evine çağırmış, geceyi onunla birlikte geçirmiş ve bu dostlukları karşılığında da Besim'e büyük paralar vermiştir.

Bir hafta önce, Cumartesi gecesi Besim, bazı arkadaşlarıyla yine Prenses Feşavî'nin evine gitmiş, hep birlikte içip eğlenmişlerdir. Besim, arkadaşlarını gönderdikten sonra prensesle yalnız kalmış, tavanı bile aynalarla kaplı olan süslü yatak odasına geçmişlerdir. Emniyet Müdürlüğü'nde «Artık ondan tiksiniyordum» diyen Besim, yatak odasında prensesin hiç dinmeyen aşırı ve sürekli isteklerine -karşılık verememiştir.

Prenses üsteleyince ve «Sen o biçim erkeksinh diye erkeklik gücüyle alay edip kışkırtınca, Besim, «sarhoşluğun da etkisiyle» onu itmiş, sonra sol kolunu boynuna dolayarak sıkmıştır. Prenses Feşavî soluksuz kalarak sevgilisi Besim Kalkan'ın kolları

arasında canvermiştir.

Besim Kalkan, Prenses son soluğunu verene kadar beklemiş, sonra da yarı çıplak cesedini karyolanın altına itip saklayarak, taşınması kolay eşyayı bir bavula doldurup evden çıkarmış, bunları tanıdığı pavyon kadınlarına satmıştır. Besim Kal-298

kan «İlk zamanlar onun evinde düzenlediği çılgın seks partilerinden zevk almıştım. Ama sonunda ondan iğrenir olmuştum. Onu artık istemiyordum. O gece içkinin de etkisiyle, onu, kendimi bilmediğim bir anda öldürdüm.» demiştir.

Çılgın prensesin hayatı:

Çocukluğu üzerine pek bişey bilinmeyen Be-tül, onbeş yaşına geldiği zaman İstanbul'da akrabası olduğu tahmin edilen bir ailenin yanında bulunmuş, ordan Kahire'ye giden sarışın, lepiska saçlı lacivert gözlü Betül, Kral Faruk'un akrabası Prens İzzet Muhsin ile evlenmiş, fakat bu evlilik usun sürmemiştir. Prenses yine Kral Faruk'un akrabalarından Prens Hüseyin Feşavî ile de evlenip boşandıktan sonra Amerika'ya gitmiş, orda bir petrol kralıyla evlendikten sonra çılgın bir hayat sürmeye başlamıştır.

Amerika'da, sosyetenin tanınmış simaları arasına giren prenses, sevdikleri tarafından terkedilince Paris'e gitmiş, orda da bir süre yaşadıktan sonra, Bayan Döviz adıyla meşhur olup adı bazı kaçkaçılık olaylarına karışmıştır. Ömrünün kalan bölümünü, özlemini duyduğu anayurdu olan Türkiye'de geçirmeye karar vermiş ve İstanbul'a gelerek yerleşmişti.»

Tuhaf bişey. . Halanızın ölmüş olduğunu öğrenince, sevinir gibi oldunuz. Bana mı öyle geliyor? Yoo, hayır, hiç yanılmam bu konuda. Evet, evet, sevindiniz. Anlıyorum anlıyorum sizi. Anadolu erkekleri hep böylesinizdir. Aile namuslarını temizlemek için öz anasını, öz kızkardeşini öldüren delikanlılar bile çıkar. . Evet. . Belli, siz de bir kanlı

cinayetle aile namusunuz temizlerdi diye. . Kirlenen namuslar hep namusu kirletenin kanıyla temizlenir; yani pislikle yine o pislik temizle-299

niyor. Üstelik siz bir üniversite öğrencisisiniz der şaşıyorum size. . Hayatınızda hiç

görmediğiniz bir hala, kötü yola düşmüş, ailenizin namusunu kir-, letmiş, sonra da bir cinayete kurban gitmiş. Aileniz kurtuldu, elbet sevinirsiniz.

Film çevirmesi için, o zamanki piyasanın en yüksek parası önüne konulan Betüş'ün, sonradan artist olmak için bir uydurma film organizasyon bürosuna başvurmasına ne dersiniz? Büyük bir karşıtlık değil mi?

Okuduğum gazete haberinde doğrular da var elbet, ama çoğu yanlış, uydurma. . Önce boşuna sevinmeyin, halanız ölmedi.

Belki de ölmüştür. Ama gazetenin yazdığı cinayete kurban giden kadın halanız değildi.

Gazete haberi bu, inan olmaz ki. . Günün birinde bir gazetede, kendinizin bile bir cinayete kurban gittiğiniz haberini okuyabilirsiniz. Üstelik sizi öldüren de tutuklanmış, suçunu da itiraf etmiştir. Hem de kaatiliniz bir tane olsa iyi, üç-dört, gerekirse beş-on kaatil birden sizi nasıl öldürdüklerini, boğduklarını, kesip parça parça sandığa koyup denize .attıklarını anlatmışlardır. Bunlarda hiçbir olağanüstülük yoktur. Eğer sizi kaatil diye yakalar da, kendikendinizin kaatili olduğunuzu size itiraf ettirirlerse, eh o zaman, olay biraz renklenir, olağanüstü olur. Bitek ölüye, istendiği kadar çok sayıda kaatil bulunabilmesi, gerikalmış memleketimizin polis işlerinde ne kadar ileri gittiğini gösterir.

Yakalanan kaatiller, kadım hep birlikte değil, ayn ayn yerlerde, başka başka zamanlarda teker teker boğup öldürmüşlerdir. Polis de bunun mantığa, gerçeğe aykırı

olduğunu bilir. Ama ne yap-

300

sın polis? Cinayeti işlediğini itiraf edenlerden birinin gerçek kaatil olmadığı, kaatilim diye hakikata aykırı beyanda bulunup polisi kandırdığı anlaşılınca polis de başka bir kaatil daha bulmak zorunda kalır. Bunda şaşacak ne var, olağan işler. . Cinayetin üsünden yıllar geçti,

isteseler şimdi bile, halanızı o zaman kayıkta boğmuştunuz diye size itiraf ettirirler.

Bu olayla ilgili gazetelerde daha başka haberler de çıktı. Prenses Feşavî'nin intihar ettiği, morfinman olup kendisine fazla morfin iğnesi yaparak zehirlenip öldüğü, tarihî

eşya kaçakçılarının öldürdüğü filan gibi. .

Kuzum, yoksa siz, ailenizin namusunu kirlettiği için halanızı öldürmeye mi İstanbul'a gelmiştiniz? Onun için mi Betüş'ü arıyorsunuz? Miras mı? Haaa, bir miras işi. . Şimdi herşey aydınlandı. Öldüğü kesin olarak bilinse, akrabalar da mirası paylaşacaklar. Ölüp ölmediğini bilmiyorum. Ama kesip dosyama koyduğum gazete haberindeki cinayete kurban giden kadının Bet üş olmadığı sonradan anlaşıldı. Betüş ortaya çıktığı için değil, boğulan kadının başka bir kadın olduğu anlaşılınca, her cesette iki kadın birden ölemeyeciğine göre, boğulan kadının Betüş değil, başkası olduğu anlaşıldı. Yakalanan kaatiller yalan söyleyerek polisi boşuna uğraştırmışlardı.

Gazetelerde o cinayete dair pekçok haber çıktığı halde, yalnız bu haberi kesip dosyama koymam mı? Bana çok ilginç gelmişti. Betüş'ün hayatı bakımından. . Hele o Teksaslı Petrol kralıyla evli olduğu haberi. Ben o petrol kralını yakından tanırdım.

Petrol kralı dedikleri adam, Newyork'un dışında bir benzin istasyonu kiralamıştı, hepsi bu,

burda adamın adı petrol kralına çıktı. Üstelik adam, Teksash değil, Samsun'un Çarşamba ilçe-sindendi. Amerika'ya gidip yerleşmiş bir Türk'tü.

Hayır, hayır, bu cinayet haberi gazetede çıktıktan sonra Betüş'ü hiç görmedim; Şişli'deki o» evini de bilmiyorum.

Betüş'le daha tanışmadan önce O'nun hakkında o kadar şaşırtıcı şeyler duymuştum ki. . Bu. söylentilerin hiçbiri de güzel değildi. Onun için Betüş'ü sevmezdim. Ne gibi haberler mi? Çook. . Mesela, çok yaşlı bir adamla parası için evlenmiş de, kocasıyla birlikteyken, Betüş'ü adamın kızı sa-nırlarmış. Betüş de kocasının kızı sanmalarına sesini çıkarmazmış. Betüş'ün babası sandıklan kocasından, evlenmek için Betüş'ü

istemeye giderler-miş. Adamın evde kalmış bir kızı varmış. Gelenler, «Kızınızı oğlumuza istiyoruz» deyince, adam sevinir, o sevinçle «Hayhay, peki, olur, evet. .»

dermiş. Kimisi Betüş'ün bunu, üveği kızıyla alay etmek için özellikle yaptığını, kimisi de kendisini mostralık diye gösterip üveği kızının evlenmesine yardım için iyiliğinden yaptığını söylerdi. Bu kocasından önceki evliliği daha bir rezalet. Kocası şımarık bir oğlandı. Bir yaz günü onları kulübün plajında görmüştüm. Daha doğrusu Betüş kumsalda güneşleniyordu da, kocası sonradan yanına gelmişti. Betüş'e,

— Oooo may darling! Nerdesin ulan! dedi.

Aynen böyle. Bu türlü kabalıklardan, bayağılıklardan nefret ederim.

Daha o zamanlar Betüş'le tanışmıyorduk.-Başkalarına, kim bu kadın, diye sordum da, Tatlı Betüş olduğunu öğrendim.

Yüksek sosyetede onun pek çok lakabı vardır. Bir lakabı da Demirbaş Betül'dür. Neden bilir misiniz? Bir zaman Betül'ün bir erkek arkadaşı varmış, arkadaşı yada dostu, sevgilisi, herneyse. . Bu adam bir pavyon işletiyörmuş. Daha doğrusu işletemiyormuş da zarar ediyormuş. Betüş buna bir akıl vermiş, demiş ki: «Pavyonu kiraya ver!» İş

yapmayan pavyonu kim kiralar?. Ama Betüş üstelemiş: «Senin neyine gerek, sen hele kiraya çıkar. . Yalnız pavyonu devren kiralayacaksın, yani içindekilerle, içinde demirbaş

olarak her ne varsa. .» Betüş'ün dediğini yapmışlar. Pavyonun demirbaşları arasında ne var, biliyor musunuz? Betüş de. . Betüş de, pavyonun demirbaş eşyaları arasında devren kiralanıyor. Tabii yeni kiracı zarar ediyor. Betüş'ün kocası ucuza geri alıyor pavyonunu. Haydi bir daha devren kiralık, ama Betüş de içinde. . Tatlı Betüş için, bütün kocalarına, erkek arkadaşlanna para kazandırmıştır derler evet ama; işte bu yollarla, buna benzer yollarla. . Ben bunları duyduğum için hiç sevmezdim Betüş'ü. Uzaktan görür, selâm bile vermezdim.

Betüş'ü yakından tanımadan önce, onu sevmemem için çok sebepler vardı. Bakın birini anlatayım. O zamanlar, yüksek sosyete kadınlarının ahştıklan üç-dört berber vardı.

Bunlardan biri de Sotiri adında bir rum berberdi. Sotiri'yi sosyete kadmlan kapışırlardı, onun müşterisi olmak, deyin ki, bir şerefti. Sürekli müşterisi olmayanlari kabul etmezdi. Pek itibarlı birisi olursa bir hafta, on gün önceden randevu alınabilirdi, hem de araya tanıdıklarını aracı koyarak. Ama Sotiri de So-tiri'ydi, on parmağında on marifet. Paris'in güzellik enstütülerinin uzmanlan yanında kaç pa-303

ra eder. . Hem kuvaför, hem güzellik uzmanı, hem daha neler. . Çok da yakışıklı bir delikanlıydı, üstelik erkek güzeli. . Yani yüksek sosyete kadınlarını çekmek için onda herşey vardı. Yalnız bir kötü huyu vardı, çok kıntırdı, kadınsıydı, kadından daha çok kadınsı. . Onun cinsel sapık olduğunu herkes bilirdi. Hergün mü hergün, Sotiri'ye gidip masaj yaptıran, saçını yaptıran, pedikürünü manikü; rünü yaptıran kadınlar vardı.

Sotiri'nin saç yapması, bir parafin banyosu, bir masajı, inanki bir küçük memur aylığı. .

Anlayın artık Sotiri'nin kazancını. .

Ben de Sotiri'nin müşterisiydim. Onun salonunda konuşulanları gizli gizli not ederdim.

Çünkü müşterisi olan kadınlar Sotiri'ye öylesine açılırlar, ona. gizli kapaklı öyle şeyler anlatırlardı ki, bir kadın bunları kocasına bile söyleyemez. Oraya gelen bütün kadınlar Sotiri'yle içli dışlıydı. Sotiri de müşterilerine çok içten davranırdı, yada biz öyle sanırdık. Onun içtenliğine inanmalı mı, bilmem. Her kadın onu, yalnız kendisinin sırdaşı

sar nırdı. Bigün ona,

— Sotiri, dedim, kadınlara masaj yaparken neler duyuyorsun? Çok merak ediyorum.

— Bunu merak eden yalnız siz değilsiniz, dedi, bütün kadınlar merak eder, sorarlar. .

Söyleyiş biçiminden ne demek istediğini anladığım için yüzüme ateş bastı. Bir kadının kendisine masaj yaparken bir erkeğin ne duyduğunu merak etmesi ne demektir?

O.erkeğin duymasını istediği bir duyguyu içinden geçiriyor, demektir. Çok zeki olan Sotiri, benim utandığımı görünce hemen aşırı kıvırmalarla, cilveli kadınlar gibi kırıtarak,

304

— Hiçbişey duymam, dedi, bilmem ki ben o duyguyu. . Benim sizden ne farkım var. .

Sonra ben başka bir kadından, Sotiri'nin gerçekte sapık olmadığını, ama özel ikle sapıkmış gibi davrandığını öğrendim. Sapık görünmek, onun müşteri çekmek .için bir numarasıymış. Çünkü kocalar, nasıl olsa o biçim erkekten karılarına hiçbir tehlike gelmez diye, karılarını gönül rahatlığıyla Sotiri'nin parmaklan arasında masaj olmaya gönderiyorlarmış. Sotiri'nin müşterilerinin çokluğu bundan geliyormuş. Sotiri'nin kadın gibi boyanması, süslenmesi, kadından daha çok kadın olmaya çalışıp cilvelenmesi, kırıtması hep yalanmış. Şaştım, şaştım kaldım. Bana bunları anlatan kadın, cinsel sapık bir şarkıcının resimlerini kadınların yatak odasınm duvarına asmalanna, kocalarının hiç

ses çıkarmadığını, çünkü sapık olduğundan o şarkıcıdan bir tehlike gelmez diye düşündüklerini, başka herhangibir erkeğin resmini kanlan yatak odalarının duvarına asacak olsa,

kıyametleri koparacaklarını anlattı. Bunların hepsi benim notlarımda vardır.

Bu Sotiri'nin salonunda otururken bigün, Be-tüş de geldi. Artık onu tanıyordum ama, selamlaşmıyor, konuşmuyordum? Salona girip, çok büyük bir felâkete uğramış pozda kendini koltuğa attı. Salonda da, sekiz-on kadın vardı. Sotiri, tıpkı bir kadm gibi davranışlarla Betüş'ü yanaklarından, dudaklarından öptükten sonra,

— Neyin var şekerim? diye sordu. Betüş derin derin içini çekip;

— Ah, hiç sorma. . dedi.

Bunun üzerine Sotiri, onu avutabilmek için, derdinin neler olabileceğini kendince sayıp dök-

305

meye başladı. Yoksa falanca erkek arkadaşlarından mı ayrılmıştı? Yok canım, daha da neler. . Hiç onun için üzülür müydü Betüş. . Yoksa, filanca arkadaşı Betüş'ü bırakıp, kansına döndü diye mi? Yok efendim, ne münasebet. . Öyleyse mutlaka filancayla arasına bir başka kadın girmişti. . Yok yok, o da değil. .

Sotiri, erkekleri adlarıyla söylüyordu. Betüş'-ün derdi bulmaca gibi olmuştu, ordaki kadınlar da bulmaya çalışıyorlardı. Şu olmasın, bu olmasın, o olmasın. .

Sonunda Betüş, Sotiri'nin kulağına bişeyler fısıldadı. Sotiri, büyük bir üzüntüyle,

— Yaa, vah vah. . dedi. Betüş,

— Ay aman bugün masaj yaptıramayacağım, onu haber vermeye geldim. Hadi baybay deyip gitti.

O gitti ama, biz orda oturan kadınlar meraktan çatlayacaktık. Sotiri'ye soran sorana. .

Aman neymiş?

Sotiri,

— Zavallı Betüş, dedi, üzülmekte çok haklı. . Günü, altı günü geçmiş hâlâ regl olmamış.

Ne mütiş bişey. . O anda kadınlığımdan utandım. Düşününüz, bir kadın berberine gidip, çok affedersiniz, aybaşı gününün altı gün geciktiğinden dolayı üzüntüsünü söyleyip rahatlıyor. Gebe kalmışmış. Yine kürtaj olacakmış. .

Böyle bir kadını sevemezdim. Hatta ondan iğreniyordum. .

Sonraları onunla dost olunca, Sotiri'ye söylediği o sözün yalan olduğunu anladım. Bigün çocuk

306

doğurmaktan analıktan konuşuyorduk. Betüş birden duygulandı, ağlamaya başladı.

Çocuğu çok sevdiğini, çocuğu olmasını çok istediğini söyledi. Ben de neden doğurmadığını sordum. Hiçbir zaman çocuğu olmayacağını, birçok kadınlık niteliklerinden yoksun olduğunu açıkladı. Öyle içli, duygulu anlattı ki benim de gözlerim doldu. Sotiri'ye, «altı gün geçti» ğini söylediği şey, onsekiz yaşından sonra Betüş'ün hayatında hiç yoktu. Erkekleri çıldırtacak kadar her yanından nerdeyse dişilik fışkıran, dişilik yansıyan bir güzel kadında kadınlık işlerinin olmaması ne şaşırtıcıydı, inanılmaz bişey. Böyle olduğu halde Betüş niçin o yalanı berberinin kulağına söylemişti?

Bunu bilmiyorum. Belki de berberin,1 kendisine gizli söylediği şeyi hemen herkese yayacağını biliyor, bunun için söylüyordu.

Kadın olarak bir "yoksunluğunu böylece gizlemeye çalışıyordu. Belki de, kendi kişiliğinde bi-şeyleri aşağılamak istiyordu. Tekbaşına kendini yüksek sosyete sanıp, kendikendini tekmelemek gibi bişey. Bişeyden, birilerinden intikam alır gibi.

Sonra bigün nasılsa bununla bir yerde bulunmak zorunda kaldım. İşte o zaman Tatlı

Betüş'ün tadına vardım. Bikere çok zeki kadın. Ka-iuun hem güzeli, hem zekisi oldu mu —doğrusu pek azdır— ben bayılırım, erkeklerse ölür. Bizim birlikte olduğumuz o toplantıda, daha başkaları da vardı. Bir de çok namuslu geçinen, başkalarını da durmadan ahlâksızlıkla suçlayan bir kadın vardı aramızda. O kadının namus konusunda neden o kadar bağnaz olduğunu hepimiz biliyorduk. Çünkü onlar evlerinde kutsal üçgeni kurmuşlardı;

307

I

yani, karıkoca-aile dostu erkek. . Üçü bir evde çok mutlu yaşıyorlardı. Kadının iki yaşında bir çocuğu vardı. O günkü topluluğumuzda, dediğim o bağnaz kadın, Betüş gibi adı kötüye çıkmış bir kadınla birlikte bulunmaktan çok tedirgin görünüyor, bunu da oradakilere açıkça belli ediyordu. Betüş de anlıyordu bunu ama hiç aldırmaz görünüyordu. Betüş, çocuğu sevmeye başladı:

— Aman ne şirin, ne güzel bebek bu. . Güzel gözlerini annesinden almış, kulakları babasından. . Ya burnu? Onu da Yalçm'dan almış. .

Yalçın, kutsal üçgeni yapan aile dostu oğlan. . Betüş bunu söyler söylemez, orda bir kahkaha koptu. Betüş'ü küçümseyen çocuğun annesi de domates gibi kızardı. Soğuk havayı gidermek için ordaki hanımlardan biri, çocuğun çok canlı, sağlıklı olduğunu söyleyince Betüş hemen,

— Aa, elbette sağlam olur, şirket malı ayol, bir kişinin gayreti başka, elbirliğiyle olan çocuk başka. . dedi.

Siz bu şakaları kaba, bulabilirsiniz. Ama Be-tüş'e yapılan kabalığın yanında hiçti. Pek hoşuna gitti.

Yine ordaki kadınlardan birinin anneliği üstüne konuşuluyordu. O kadın da kocasını Betüş'-ten kıskandığı için onu durmadan çekiştiren biriydi. Betüş o kadının anneliğini övmeye başladı.

— Do,ğrusu çocuğunu çok iyi terbiye ediyor. Öyle her gittiği yere çocuğunu götürmez, evde bırakır. Geçenlerde bir yerde, birisi çocuğu kucağına aldı, çocuk her kımıldadıkça içinden çakıl çukul sesler geliyor. Hani yan dolu kumbarayı kı-mıldattıkça içindeki paralar şıngırdar, işte öyle. . Doktora götürüp röntgene konulunca ne olduğu 308

anlaşıldı. Annesi çocuğu her gittiği yere götürmüyor, evde bırakıyor ya, çocuk da ne bilsin, saksıların içine süs olsun diye konulmuş küçük çakılları ağzına alıp oynarken yutuyormuş. Her koştukça, eğilip kalktıkça içinde çakıl çukul eden, oğlanın karnındaki yuttuğu çakıllarmış. Böyle anneler şimdi parmakla gösteriliyor. Öyle anneler var ki, çocuğunu her gittiği yere götürüp çocuğun terbiyesini bozar. .

Çok zalimdi Betüş. . Bu çocuğu hiçbir zaman havagazmdan zehirlenmeyeceğini, çünkü annesi evde çocuğu yalnız bırakıp gittiğinde, çocuğun mutfaktaki havagazı musluğuyla oynayıp yavaş yavaş havagazına alıştığını söylüyordu.

O gün sevgimi kazanmıştı. O günlerde evli değildi. Ama durmadan evliliği övüyordu.

— Öyleyse neden evlenmiyorsunuz? diye sormuştum da,

— Boşanmamak için. . demişti.

Betüş'le arkadaşlığımız böyle başladı. Arkadaş olduktan kısa bir süre sonr^, Kâzım adında biriyle evlendi. Ona sosyetede Sert Kâzım yada Er-,kek Kâzım derlerdi. Bay Bıyık diyenler de vardı. Çünkü uzun, yukan kıvrık sivri uçlu bıyıklarını boyuna burardı.

Adamın bıyıkları, suratının yansını kaplardı.

Erkek Kâzım, kafasında tek saç teli olmadığı için, tüye, kıla çok düşkün bir adamdı.

Saçsız cascavlak kafası, yer yer pembe benekli temriye beyazı lekeleriyle dolu, kıpkırmızı, pırılpml bir deriyle kaplıydı. Kafasında saç olmadığından, geri kalan yerlerindeki tek kılı, tek tüyü ziyan etmek istemez, bir tüyü kopacak, bir kılı düşecek diye ödü patlardı. Kafasından başka yerlerindeki tüy-309

lerini kıllarını beslesin diye türlü yağlar, kremler, ilâçlar- kullanırdı. Saçsızlığını, bıyıklarıyla gidermeye çalıştığı için, gözlerinin altına doğru, kimi zaman da kulak memelerine kadar sipsivri uçları uzanan gür bıyıklarına çok özenirdi. Gösterişe düşkündü, gösterişini de bıyıklarıyla yapardı. Erkek Kâzım, çok zavallıydı. Çünkü

kendisinde olmayan şeyleri, başka şeyleriyle örtüp, varmış gibi göstermeye çalışıyordu.

Durmadan erkeklik, terslik taslaması da bundandı. Nasıl saçlarının yokluğunu gür bıyıklanyla gidermeye çalışıyorsa, kendisinde olmayan erkeklik gücünü, eksik olan yeteneğini de, durmadan erkeklik taslayarak, sert görünmeye çalışarak gidermeye, varmış gibi göstermeye çalışıyordu. Sosyetede hiçbişey gizli kalmaz. Çünkü sosyetede herkes, kendi eksikliğini, başkasın-daki eksiklikle kapamak istediğinden, birbirlerinin en gizli şeylerini, yataklarının içinde olanları bile öğrenmeye meraklıdırlar. Sert Kâzım'ın da güçsüz olduğunu, kocalık görevini yapamadığını, buyüzden,, de Betüg'ü daha çok kıskandığını herkes biliyordu. Alay etmek için ona Sert Kâzım, yada Erkek Kâzım derlerdi. O da kendisine böyle denildiğini bilir, bu lakabıyla övünür, durmadan namustan sözederdi.

Tastamam aynı şey olmamakla birlikte, Erkek Kâzım'la Betüş arasında büyük bir benzerlik var. Ne gibi mi? Nedir, bilir misiniz? Psikolojik bir benzerlik. İkisi de, kendilerinde olmayan şeyi, hem de çok aşırı varmış gibi göstermeye çalışırdı. Birinin erkeklik gücü yoktu, durmadan erkeklik taslardı, öbürü dişilik fonksiyonlarından yoksundu, ama durmadan dişilik isbatına çalışır, ama

310

başarırdı da. . Gösterişte başarısız olduğu için Kâzım Bey'in erkeklik, sertlik gösterilerini kimse yutmuyordu. Ama Betüş, gösterişinde başarılı olduğundan, erkekler arkasından koşuyorlardı. Er-, kek Kâzım, olmayan saçlarını bıyıklanyla gidermeye çalışır, Betüş de olmayan dişilik gücünü, analık yeteneğinden yoksunluğunu, erkekleri aşktan deli ederek, o erkekten öbür erkeğe koşarak, evli kadınların ellerinden kocalanm alarak müthiş bir dişiymiş gibi görünerek gizlemeye çalışırdı.

Yazmak isteyip de bitürlü yazamadığım yüksek sosyeteyi anlatacak romanıma, neden Tatlı Betüş'ü merkez olarak seçtiğimi sormuştunuz, değil mi? Ben de, bunu anlatması

zor, demiştim. Bilmem şimdi anlatabildim mi, neden onu sosyete romanımın çekirdeği yapmak istediğimi. . Roma-nımdaki olaylar, kişiler, hep Tatlı Betüş'ün çevresinde oluşup yaşayacaklardı.

Çok ilginç bir kadındı. En küçük dişilik zevki almadan, hiçbir kadınca duygu duymadan, erkeklerle oynayıp, oynaşıp durmak. . Onu, romanıma merkez yapmak isteyişim, yalnız bundan değil, daha başka nedenler de var elbet. .

Yaa, demek Erkek Kâzım'la tanıştınız. Yaşıyor ha. . Bunamıştır öyleyse. Daha o zaman çok yaşlıydı. Nasıl? Demek anlattı size de Betüş'ün iskarpinlerinin altına tebeşirle imza attığını. . Budala işte! Ayrıca öyle bir erkeğin karısını neden kıskandığı da anlaşılır şey değil. Adam erkek mer-kek değil, sapığın biri. . Durmadan erkeklikten, sertlikten, namustan sözeder. O yuvaya çekilişini?. . Yaa, Reşit adında bir valesi vardı bunlann.

Betüş seslenirdi ona:

311

— Reşiiit, beyefendiyi yuvasına götür!

O palabıyıklı herif röntgenciydi, kendi karısını, yatak odasına açılmış özel delikten seyrederdi. Bunu da biliyor muydunuz? Öyle dikiz deliği olan yerde Erkek Kâzım'ın yatağı vardı. Oraya Betüş, yuva adını vermişti.

— Reşiiit, Beyefendiyi yuvasına götür! diye seslenince, Reşit gelir, içkiden abuk sabuk konuşmaya başlayan Erkek Kâzım'ı karga tulumba edip sırtlar, yuvasına götürürdü. Sonra Betüş kendi yatak odasına girer, lambasını söndürmeden soyunur yatar, kocası da dikiz deliğinden onu seyreder.

Tabii bunları anlatmazlar size. Herkes bütün alçaklığı Betüş'e yıkıp kendini temize çıkarıyor. Hoş Betüş de kendini aşağılamalarına aldırış etmezdi ya. .

O pavyondaki striptiz rezaletini de duydunuz mu? Anlatayım, olur. Ben o zaman Betüş'le çok sıkıfıkıydım.

Hemen her gece birlikteydik. O günlerde Be-tüş'ün evine iki genç gelirdi sıksık. . Dur bakayım, neydi adları. . Hah, tamam, birinin adı Eşref, biri-ninki Halit. . Bir akşam benim yanımda Erkek Kâzım Bey, kıskançlık kavgası, çıkardı. O iki üniversiteli çocuğu Betüş'ten kıskanıyor sözde. . «Bir daha bu iki oğlan bu eve girmeyecek!» dedi. Betüş

de, «Öyleyse sen kendine başka bir ev bul!» diye kestirip attı. Bunun üzerine kocası

«Ben de Erkek Kâzım'sam bu evde benim dediğim olur. .» diye bağırdı. Betüş hiç sesini çıkarmadı. Adamın sözde kıskançlık kavgasının aslı neymiş, biliyor musunuz?

Söyleyeyim de şaşın kalın. Herif sapık, röntgenci ya, ille Betüş'e «Sen o iki oğlanla yatacaksın, ben de seni dikizliyeceğim» diye baskı ya-312

parmış. Betüş de «Olmaz öyle rezalet!» deyince, sözde başkalarının yanında kıskançlık kavgasını çıkaracak da, namusunu kurtaracak. O koca Erkek Kâzım,

— Sen bana ihanet ediyorsun, gör bak, ben de sana nasıl ihanet edeceğim, diyerek ağlayınca, Betüş de kendini tutamayıp güldü.

Betüş böyle bir herife neye mi katlanıyor? Ondan önce, siz, Betüş böyle adamla neden evlenmiş diye sorun. Bu Betüş benim tanıdığım en iyi yürekli insandı. Neden o rezaletlere katlandığım söyleyeyim. Erkek Kâzım'ın Pirâye adında bir kızı vardı, dünya güzeli desem yeri. . Periş derdik. Betüş bu Periş'i çok severdi. Bütün amacı, Periş'i namuslu bir erkekle evlendirmekti. Neden bu kızın üstüne düştüğünü bilmiyorum. Periş

çok güzeldi ama, ne kadar güzelse o kadar aptaldı. Ama Betüş'e çok düşkündü. Kızı bir evlendirse, Betüş orda bir dakika duruculardan değildi. İşte o Ha-lit'le Eşref adındaki.iki üniversiteli gençle de Periş yüzünden yakm olmuştu. Oğlanlardan biri.

Periş'le evlenir diye umuyordu. Periş'in kocasının, yüksek sosyeteden olmamasını

istiyordu. Sonra mı? Sonrası. . Hiçbir istediği olmadı. Kız aptal, oğlanlar dersen anasının gözü. . Zavallı Betüş, büyük bir düş kırıklığına uğradı. O iki üniversiteli eve girip çıkmaya başladığından beri, evden öteberi eksiliyor, Betüş'ün paraları yok oluyor.

Betüş, evdeki uşaktan kuşkulandı. Azkalsm Reşit'i kovacaktı. Sonra bigün Eşrefi evden mücevher çalarken suçüstü yakalamaz mı!. . Ya Halit? O da şantaj yapmaya kalkıştı, şantaj yapıp da para sızdıracak. . Betüş ne düşünüyor onlar için, onlar ne 313

il

yapıyor? Periş için «Ben bu kızı yüksek sosyeteden kurtaracağım» der dururdu ama başaramadı.

Ben size Erkek Kâzım'ın intikamını anlatacaktım. Erkek Kâzım Betüş'e «Ben de senden intikamımı alayım da gör, bak sana nasıl ihanet edeceğim. .» demişti ya, biz o lafları

ciddiye almamıştık. Unuttuk gitti. Kısa bir süre sonra Erkek Kâzım Bey bizi bir gece kulübüne davet etti. Orda çok güzel bir striptiz gösterisi varmış. Gittik. İçkilerimizi içtik. Birara Kâzım Bey masadan ayrıldı. O ayrıldıktan sonra da striptiz başladı.

Bence güzel bir gösteriydi, ama Betüş beğenmedi. Sabaha karşı kulüpten ayrılacağımız sırada Kâzım Bey yanımıza geldi. Betüş, nereye gittiğini sormadı bile. Ben sordum.

Miyopmuş da yakından görebilmek için önde bir yere gidip striptiz yapan artisti seyretmişti.

Bizi sıksık o gece kulübüne götürüyordu. Gitmek istemesek, yalvarır gibi üsteliyordu.

Gidince de, tam striptiz başlayacakken yanımızdan ayrılıyor, striptiz bitince geliyordu.

Artık o kulüpteki bütün gösterileri ezbere biliyorduk. Bir gece yine ordaydık.

Striptizci soyunmaya başladı. Kız, en-son, bacaklarının arasındaki boncuklu üçgeni de çıkarıp atmıştı ki, şangır şungur büyük bir gürültü oldu. Ben ilkin deprem oldu sandım.

Bir de ne bakalım, kulübün barında ne kadar içki takımı, içki şişeleri, bardak, kadeh, kupa varsa hepsi yerde. . İçkilerin durduğu raf devrilmiş. Şanpanyalar, köpüklü

şaraplar, biralar köpüre köpüre yerde akıyor. Rakı, votka, cin, likör, hepsi birbirine karışmış. Devrilen büyük rafın altında bir kafayla bir el uzanmış; cavlak kafanın iki yanından fışkırmış

iki uzun bıyığın sivri uçları görünüyor. Erkek Kâzım Bey'i sıyrık, bere içinde yerden kaldırdılar. Kâzım Bey «İntikamımı aldım. . İntikamımı aldım. .» deyip duruyordu.

Kulübün sahibi gelince, barmen «Vallahi benim suçum yok» diye patronuna yalvarmaya başladı. Neymiş, anladınız mı? Erkek Kâzım Bey röntgenci ya. . Barmene gidip «Sana istediğin parayı vereyim, ama şu striptizci kadını şişelerin arkasından dikizliyeyim»

demiş. Barmen de paraya dayanamamış, peki demiş. Biz o kulübe gittiğimiz her gece, Kâzım yanımızdan kalkıp striptizciyi şişeler arasından seyre gidermiş. O gece ya çok içmiş yada striptizden çok heyecanlanmış olmalı ki, paldırküldür şişelerin durduğu bann üzerine düşünce hep birlikte şangırtıyla yuvarlanmışlar.

Hemen eve döndük. Betüş hiç sesini çıkarmıyor. O sesini" çıkarmadıkça Erkek Kâzım Bey büsbütün korkuyor. Sanki gerçekten ihanet etmiş gibi.

— Karıcığım affet, bir daha sana ihanet edersem istediğini yap bana! diye yalvarıyor.

Betüş,

— Hiç boşuna yalvarma, bundan sonra beni rüyanda bile göremezsin. Ben sana Periş için katlanmıştım, o da. . diye söylenerek, öyle bir sövdü ki, söyleyemem. Çok söverdi.

Betüş'ün ağzım bozması yüksek sosyete çevrelerinde pek hoş karşılanırdı. Kendisine sövdüğü kimseler bile, tuhaf değil mi, memnun olurlardı. Neden mi hoşlanırlardı?

Herhalde sürpriz olurdu da ondan. . Kibar bir çevrede, kibar bir kadının yada kendini kibar olarak tanıtan bir kadının,

birden küfeciler gibi sövmesi, şaşırtıcıydı. Dükünün; çok kalabalık bir plaj, deniz kalabalık, kumsal tıklımtıklım. . Bütün bu mayolu, yandan çok çıplak insanlar arasından, dinsel kılığı içinde bir papaz yada imam, ağır ağır yürüyüp geçiyor. Bu davranışta, gerçekte hiçbir komiklik yokken, yine de çıplaklarla papazın kılığı arasında karşıtlık gülünçtür; orda gülünç olan tek kaldığı için papazdır. Tersine, kalabalık bir kiliseye, mayoyla gelen insan gülünç olur.

Yüksek sosyetenin kibar, yada sözde kibar insanlarının o kolalı davranışları, o ölçülü bicili sözleri, o ütülü gülümseyişleri arasında, Tatlı Be-tüş'ün birden patlayan küfürleri, büyük bir şaşırtmaca oluyor. Gülmemek elde değil. . Yüksek sosyete insanlanna sevimli gelen de galiba bu olmadık, umulmadık durumun şaşırtıcılığı. Küçük çocukların, ağır küfürleri de bunun için sevimli gelir ya. . Betüş'ün güzel dudaklarından dökülen, hayır, fışkıran en bayağı sövmelere de bunun için bayılırlardı.

Erkek -Kâzım Bey aracılar koydu. Apartımanı üstüne yapayım, şu kadar para vereyim, diye yalvardı. Betüş uçtu gitti.

Bence Betüş'ün en büyük yanlışı, Coşkunla evlenmemiş olmasıdır. Coşkun, Betüş'ü Betüş olarak seviyordu; yani onu bilerek, gerçek kişiliğiyle tanıyarak. Coşkun mu? Bir mühendis, makine mühendisi. . Betüş'ten bir çıkar ummuyordu. Betüş'le gününü gün etmek isteyen erkeklerden değildi. Çok seviyordu. Onunla evlenebilmek için ne kadar uğraştı. Ben de çok söyledim Betüş'e.

Hiç olacak iş mi, Coşkun'un evlenme teklif ettiği akşamın ertesi günü, sendika kurmaya kalktı.

316

Ne sendikası? Evet. . Çok şaşılacak şey: Genelev Kadınları Sendikası. . Düşünebiliyor musunuz; yüksek sosyetenin en seçkin erkeklerinin arkasından koştuğu bir kadın genelev kadınlarüın sendika kurmaları için uğraşıyor, onlara yardım ediyor, önayak oluyor. Niçin mi? Yok canım, Coşkun kendisiyle evlenmesin diye değil. . Nasıl olsa Coşkun'a kesin cevabını vermişti; onunla evlenmeye-cekti.

Neden halanızı, yazmak istediğim romanın başkişisi yapmak istediğimi sorup duruyorsunuz ya. . Biçok nedenler söyledim. Biliyorum, hiçbiri tam inandırıcı gelmedi size. Haklısınız. Ama söylediklerimin hepsinin de etkisi var Betüş'ü yazmak isteyişimde. Ama asıl neden, işte buydu; onun dinmeyen kini, sönmeyen hınçalma ateşi. .

Genelev Kadınları Sendikası kurmak isteyişi değil yalnız. Ama o da içinde. . Tatlı Betüş'ün genelev kadınlarıyla ne ilgisi var? Hiç. . Yüksek sosyeteden kadınlar, genelev sözünü bile ağızlarına almak istemezler, çekinirler, tiksinirler, iğrenirler. Ama Betüş, hiç umursamazdı böyle şeyleri, kendisi için çıkarılacak dedikoduları. . Kendisini aşağılayarak yada öyle göstererek, kendisiyle birlikte bütün yüksek sosyeteyi çekip ta aşağılara indirmek, iyice aşağılamak istiyordu. Bana öyle gelirdi; sanki o tekbaşma bütün yüksek sosyetenin temsilcisiydi de, kendisi ne kadar aşağılanırsa, bütün sosyete de onunla birlikte aşağılanacakmış gibi. . Onun için, toplumun kaymak tabakasından bir seçkin hanımefendi oldukları kısa süre sonra, elde ettiği herşeyi hiçe sayıp birden en bayağı yerlere inmesi bundandı. Yine toplumun en yukarılarına çıkabileceğine inanıyordu, güzelliği" sür-317 dükçe. . Dengesizliğinden değildi yaptıkları, alay etmek, değer verilen boş şeyleri küçümsemek için belki. . O yüksek denilen yere çıkmanın hiç de zor olmadığını anlatmaya mı çalışıyordu, bilmem ki. . Ne olursa olsun, sıradan bir kadın değildi, benzeri olmayan, bambaşka bir kadındı.

Genelev kadınlarının sendika kurmak istediklerini, bunun için kurucuların valiye dilekçe verdiğini, eyleme geçtiklerini, o zamanki gazeteler yazmışlardı. Evet, vardır dosyamda o gazetelerden kesikler. . O işin başında Betüş vardı. Genelev sermayelerini, sendika kurmaları için kışkırtıyor, onlara akıl veriyor, onlara parayla avukat tutuyordu. Genelev Kadınları Sendikası'nın kurucuları, gazetecilere, Tatlı Betüş'ün ağzından, şöyle diyorlardı:

«Biz kazançlarımızdan devlete vergi veren namuslu insanlarız; İmamların, din görevlilerinin

de aylıkları, bizim kazançlarımızla katkıda bulunup beslediğimiz devlet bütçesinden verilir. Tüccar değiliz, memur sayılmayız. Bizden kazanç vergisi alındığına göre, biz zevk işçileri sayılıyoruz ki, en ağır işçilik bizimkidir. Haklarımızı almak, korumak, savunmak için sendika kurmak istiyoruz.»

Betüş, vücudunun da, ruhunun da her hücresi öfkeden kudurmuş, birilerine karşı

sıkılmış bir hmç yumruğu olarak- yaşıyordu. Birilerine karşı diyorum; çünkü Betüş kesin olarak hedefini bilemiyordu. Bunu bana söyledi bikere: «Ah, pisliğin fışkırdığı kaynağı

bilsem. .» demişti.

Neyi yakıp yıkıp yoketmeliydi ki intikamını alsın, hıncı dinsin? Kadın biçiminde bilenmiş

bir hınç, bir kin alevi. . Elinde olsaydı. . Yani. . Bil-318

mem ki. . Kim, ne nerdeydi, bilmiyordu,. Yüksek sosyetenin sevmediği insanlarına kötülük etmesi, etmeye çalışması bundan. . Betüş'ü çok derinden tanımayan onun bunca hmç dolu olduğunu, saçından tırnağına kin olduğunu hiç anlayamaz. Çünkü hep sevimli, güleryüzlü, alaycı. . Ama nasıl alaycı. . Ona Tatlı Betüş denilmesi hiç boşuna değil. .

Bütün bunlar benim özel yorumlarım. Ben böyle gördüm onu. Bu yüzden sevdim, bu yüzden acıdım ona. . Bunun için de romanımın başkişisi yapmak istemiştim.

Coşkun'un kendisine gerçekten ihtiyacı olduğuna inansaydı, onunla evlenirdi. Ama aşk denilip de gerçekte aşk olmayan şeyden öyle yılmış, iğrenmişti ki, bence Coşkun'la buyüzden evlenmedi. Coşkun'u anılarını yazdığı defteri okursanız, daha iyi anlayacaksınız. Ben defterde yazılanların hepsini okumadım, nasıl olsa bigün okuyacağım diye. . Size belki de, Betüş'ün kendisini değil, romanımda yazmak istediğim Betüş'ü anlattım.

Şimdi nerde mi? Coşkun mu? Çok yazık oldu. Bir trafik kazasında öldü. Gerçekten ka^a mıydı? Sanmam. . Bana kalırsa —şimdiye kadar kimseye söylemedim bunu— intihar etti, derim. İntihar etmek için değil. . Nasıl anlatmalı bilmem ki. . O, kendikendine suikast yaptı. Hah, şimdi buldum bunu, sizinle konuşurken. . Eh doğrusu bu, kendine suikast hazırladı. Yaşamayı boşladı. Büsbütün Betüş yüzünden değildi belki de. . Ama şurası

kesin ki, Betüş onunla evlenseydi, —hadi intihar demeyelim— o trafik kazası olmaz, Coşkun da ölmezdi. Hayır, çarpışma değil. . Arabasıyla yuvarlandı uçuruma bir dönemeçte. Öyle hızlı sürmüş ki

319

arabasını. . Delilik değil de, uğruna yaşamaya değer bişey bulamamak, kendini hiçe saymak. . Onun için intihar diyorum ya. . Yoksa, onun ölümü, çok bayağılaşmış bir umutsuz aşk yüzünden intihar değildi. Yüzdeyüz bir ölümle sonuçiana-cak gibi arabasını ölümün üstüne son hızla sürerken bile, belki Coşkun ölmeyi hiç

düşünmemişti. Ama yine de uğruna yaşayacağı bişeyi olmadığından, hiçbişey için kendini yoketmek istedi. Anlatamadığımı biliyorum, çünkü ben de ne anlatmak istediğimi kesin olarak bilmiyorum. O dediğim romanımı yazabilseydim, o zaman daha iyi anlatabilirdim şimdi anlatmaya çalıştığım şeyi.

Kazadan sonra Coşkun dört gün yaşadı. İlk ziyaretine gidişimde Betüş'ü sordu.

Çoktanberi Betüş'ü görmemiştim. İkinci ziyaretimde biraz daha iyi görünüyordu. Ama doktor yanımda on dakikadan çok kalmamamı söyledi. Coşkun, bir günlük tuttuğunu, günlük defterini, geçirdiği trafik kazasından sonra yakmak istediğini, yataktan kalkmaya gücü olmadığından defterini yakamadığını anlattı. Günlük defterini Betüş'e verir miydim? Elbette. Hemşireyi çağırtıp, kaza sırasında arabasında bulunup hastaneye getirilen el çantasını getirmesini rica etti. Hemşire çantayı getirdi.

Çantadan defteri çıkarmamı istedi. Lacivert ciltli, büyükçe bir cep not defteriydi.

Ertesi gün ziyaretine gittiğimde komaya girmişti. Kapıda akrabaları bekleşiyordu. O gece ölmüş.

Kurtulsaydı, sakat yarım bir adam olarak yaşayacaktı. Biz insanlar, ne olmadık şeyler düşünürüz. Eğer o kazadan sonra Coşkun kurtulup da sa-320

kat olarak yaşasaydı, Betüş onunla yüzdeyüz evlenirdi. Çünkü Betüş'e ihtiyacı olacaktı.

Çok iyi tanırım Betüş'ü, yapardı bunu. . Hayatı boyunca, kendisine gerçekten ihtiyacı

olan, yardım edeceği, kendisini bütünüyle verebileceği birisini aradı durdu. Yarım, sakat kalmış Coşkun'la, hem de onu severek evlenirdi Betüş.

Romanımı yazabilseydim, hayatta olanları, gerçekleri, romanımda biraz değiştirecektim. Romanda Coşkun, bir trafik kazasında ölmeyecek, kendisiyle evlenmeyen Betüş'ün umutsuz aşkı yüzünden intihar edecek, ama ölümden sakat kalarak kurtulacaktı. Betüş koşup gelecek, Coşkun'la evlenecekti. Yani gerçekte olduğu gibi değil, tasarladığım gibi. .

Betüş'ün de Coşkun'u sevdiğini sanıyorum. Sevdiği halde neden mi onunla evlenmedi?

Sevdiğini biliyorum, ama neden evlenemediğini bilmiyorum. Buyüzden evlenmedi desem, benim özâl yorumum olur. Coşkun'u sevdiği kesin. Hiç "sevmese sıksık mezarına gider mi? Ne diye mezarına çiçek koysun sevmese?. . Ölmüş bir insan. Betüş kime yaranacak, kime hoş görünecek. . Demek ki seviyordu. Kaç kere Betüş'ü, Coşkun'un mezarına çiçek koyarken görmüşler.

Coşkun'un ölümünden sonra bigün ben berbe-rimdeyken Betüş de geldi, Coşkun'dan ikimiz de sözetmedik. İkimiz de o konunun açılmasından çekmiyorduk, yine de Coşkun'u düşünüyorduk, ama düşünmediğimiz şeylerden, şundan bundan konuştuk. Coşkun'un bende olan günlüğünden ona hiç sözetmedim. Amacım, vermemek değildi, verecektim.

Ama önce kendim okumak istiyordum. Belki yazacağım roman için, önemli şeyler bulurum için-321

de diye düşünüyordum. Betüş'ü berberde gördüğüm o güne kadar, vakit bulup da Coşkun'un anılarını okuyamamıştım. Nasıl olsa okuduktan sonra bigün Betüş'e verirdim.

Öyle düşündüm. O günden sonra, bir kere de Betüş'ün evine gitmiştim. İşte o gün, bir çiftlik alıp orada yalnız yaşamak istediğini söylemişti. O günden sonra bir daha Betüş'ü göremedim. Bir görene, yerini, ne yaptığını bilene de rastlamadım. Günlük bende kaldı. Yer yer okudum sonra. . Ne temiz duygular ne güzel. . Tam benim tanıdığım Coşkun. . O defter, tavan arasında eski kitapların, gereksiz eşyanın arasında duruyor. Geçen kış çatının tavanı çok aktı. . Birara çıkıp bakmıştım, herşey sırılsıklamdı, kitaplar ıslanmış. . Söyledim ya, bişeyin değeri, o şeye değer veren olursa vardır. Anlıyorum, o günlük sizin için çok değerli. Artık benim işime yarayacağını

sanmıyorum, hiç olmazsa siz alın saklayın. Halanızı görünce ona verirsiniz.

Okursunuz elbet, okuyabilirseniz. Yağmurdan, tozdan yazılar silinip bozulmuştur belki. .

Önce dosyayı vereyim size de, burda okuyun. İçinde gazete kesikleri var. Her yazıda Tatlı Betüş'ün adını bulamazsınız. Çünkü sosyetede onun çok değişik adları vardır: Tatlı Betüş, Lokum Be-tül, Türk Lokumu, Gönül Kırmaz, Bayan Döviz, Taşbebek, Cömert Taze, Zarafet Elçimiz, Demirbaş Betül, Sansın Bombamız, Refakat Bayanı, daha bisürü. . Bu adlann birini gördünüz mü gazete kesiklerinde, anlayın ki onunla ilgili bir yazıdır, okuyun. Refakat Bayanı mı? Yurtdışı gezisine çıkacak işadamları, zengin erkekler, daha çok bekârlar, evliler de olur ya, yanlarına yardımcı, rehber, sekreter filan gibi, işlerini kolaylaştıracak,

322

dil bilir, becerikli, güzel bir hanım arkadaş alırlar; İşte o hanımlara Refakat Bayanı denir. Tabii aylıkla. . Refakat Bayanı, her işe yarayan kadındır. Aylığı çok yüksektir ama her işe yaradığından, yani iki-üç kadının işini gördüğünden yine de ucuza gelir.

Buyrun dosyayı!

GAZETELERİN SOSYETE HABERLERİNDE

TATLI BETÜŞ BAYAN OY SANDIĞI

Dün Beşiktaş tramvay caddesinden gitmekte olan bir taksinin içinde geçen olay, bu sırada olaya tanık olan halkın takside bulunanlara saldırısına sebep olmuştur.

Dün, akşam saatlerinde, iki genç kadın, yanlarında bir erkek arkadaşlan ve iki de Amerikan denizcisi, bir taksi tutarak Boğaz'a doğru gezmeye çıkmışlardır. Otomobil Beşiktaş'tan geçerken, iki genç kadının, taksi içinde, yanlannda erkeklerle birara öpüştüklerini görenler, arabayı durdurmuşlar ve durumu polise bildirmişlerdir. Polis ekibi olay yerine gelene kadar orda toplanan halk otomobili kuşatmıştır. Daha sonra iki kadın, yanlarında iki Amerikan denizcisi, bir de Türk erkeğiyle, arkalarına takılan yüzlerce kişinin yuhalamaları arasında karakola götürülmüşlerdir. Karakolun önünde toplanan halkı polis zorla dağıtmak isterken, Beşiktaş Karakolu'nun karşısındaki parkta olayın resmini çekmek isteyen gazetemiz foto muhabirinin görevini yapmasına engel olmak isteyen polis, muhabirimizi tartaklamıştır. İki genç

323

ve güzel kadının polis karakolundan kocalarına telefon etmelerinden sonra, her ikisinin de önemli kişilerin eşleri olduklarının anlaşılması üzerine, birdenbire davranışı değişen polisin karakol önünde biriken halkı dağıtmaya çalıştığı, muhabirimizin de resim çekmesine engel olduğu, olaydan sonra öğrenilmiştir. Orda bulunup da tanıyanların söylediğine göre kadınlardan biri seçimlerde bir partinin başarısını sağladığı için «Oy sandığı» diye tanınan yüksek sosyetenin seçkin hanımların-dandır. İki kadın, iki Amerikalı denizci ve öteki erkek, polisin yardımıyla taksiye bindirilerek, yuh diye bağrışan halkın arasından zorlukla kaçırılmış ve taksi Boğaz'a doğru uzaklaşmıştır.

SOSYETE HABERLERİ: İKİ KADIN

Üç haftadan beri H. ve B. otelinin beş çaylarından eksik olmayan iki kadın var. İkisi de çok şık. Vizonları, astraganları son moda. Küpeleri, yüzükleri göz kamaştırıyor. Bu iki hanımdan biri sosyetede Dişi Panter, öbürü de Taşbebek diye tanınıyor. Her akşam aynı saatte Taşbebek otele son model kırmızı bir Buick arabayla Şişli yönünden, Dişi Panter de, bej bir Mercedes'le Taksim yönünden geliyorlar.

İkisi de yeşil gözlü olan hanımların hayat hikâyelerinde de gözlerinin rengi kadar benzerlik var. İkisinin de kocası ticaretle uğraşıyor. Evliliklerinde mutlu oldukları

söylenemez. Genç yaşlarında ikisi de ağır bir hastalığa tutuldu. Dişi Panter kötürüm olmak tehlikesiyle karşılaştı. Sarışın Eebek'se, sıksık başka erkeklerle kocasının hiç

de

324

memnun olmayacağı durumlarda görülünce kendini kaybedip sinir bunalımları geçiriyor ve daha önce ne yaptığını, oraya nasıl geldiğini bilemiyordu. İkisini de Prof. Dr. İ. A.

tedavi ediyordu. Doktorun tavsiyesiyle ikisi de İsviçre'ye, Zürich'te bir kliniğe gittiler.

Zürich'teki kliniğin bütün Avrupa yüksek sosyetesince çok iyi bilinen yakışıldı doktoru iki hanımın da hastalıklarının teşhisini pek çabuk koymuştu. Hanımlar kocalarıyla ruhen anlaşamadıkları için rahatsızdır. Bunun anlaşılması için İsviçre'ye kadar gitmenin gereksiz olduğunu söyleyenler de çıktı. Çünkü, hastalığı ilk teşhis eden yine hastanın kendisiydi. Sansın

Bebek'in hemen her'gece, «Sen benim ruhumu anlamıyorsun, kaba herif!» diye kocasına bağırdığını, o semtte oturanlar sıksık duyarlardı. İsviçre'deki yakışıklı doktor, Taşbebek'in ne kadar haklı olduğunu bir kere de ruh hekimi olarak doğruladı. İki hanıma da psikanaliz yapıldı. Günlerce yakışıklı doktora içlerini döktüler, bilinçaltlarını açıkladılar. Tedavi çok iyi sonuç verdi. Ruhlarındaki ağırlık kalkınca, kendilerini bir kuş kadar —tabii güzel bir kuş— özgür duyan iki kadın da yeniden dünyaya gelmiş gibi oldu. Hemen Türkiye'ye döndüler. Ruhsal anlaşmazlık yüzünden kocalarından kısa zamanda ayrılıp büsbütün rahata kavuştular ve yeni bir aşk için çöpsüz üzüm denilen hale geldiler. Şimdi, her iki hanım da büyük bir çabayla tsviç-re'li yakışıklı doktorun tavsiyesini yerine getirmeye çalışıyorlar. Ruhlarını açacak yerlere gidiyorlar, ruhlarını açacak erkek arkadaşlarla vakit geçiriyorlar, sıkıntıdan, üzüntüden kaçıyorlar. Yeniden evlenip evlenmeyecekleri sorulduğu zaman 325

I

da, ancak ruhlarının anlaşabileceği bir erkekle karşılaşırlarsa evlenmeyi düşünebileceklerini söylüyorlar.

Ruhları kocalarıyla anlaşamayan kadınlar için çok dikkate değer bir olay değil mi?

ÜNLÜ BİR YAZARIN BİR GAZETEDEKİ GÜNLÜK FIKRASI

Bu kaçıncısı böyle? Yine Ankara'da yabancı bir dansözü sınırdışı ediyormuşuz. Neden?

Striptizci kız, kodaman kocaları baştan çıkanyormuş. Bakınız, gazete haberi nasıl veriyor:

«Bundan üç dört ay önce memleketimize gelen bir yabancı striptizci kadın, hemen Ankara'ya gitmiş ve orda çok tanınmış şahsiyetlerle düşüp kalkmaya başlamıştır.

Sonunda, Ankara yüksek sosyetesinden bazı hanımlar, kocalarının, güzel striptizci tarafından baştan çıkarıldığını görünce, telâşa kapılmışlar ve ilgili makamlara &i-çok müracaatlarda bulunmuşlardır. Sonunda, durum incelenmiş ve kadının yurtdışı

edilmesine karar verilmiştir.

Ankara'dan şehrimize gönderilen kadın, bir polis refakatinde uçağa bindirilerek sınır dışı edilecektir.»

Yurdumuzda şunca koca yalnız baştan çıkmak değil, başka yerdejn bile çıkar da kimsenin kılı kıpırdamaz, ama kodamanlarımızın baştan çıkmasına hiç dayanamayız.

Öyle anlaşılıyor ki, ağızları süt kokan bu masum kodaman kocalar,

— Aman bir yabancı dansöz gelsin de bizi baştan çıkarsın! diye kuyruğa girmiş, Allah Allah deyip duruyorlar.

326

Sayın kodamanların eşleri bayan kodamanlar-sa,

— Vaay, ne demek olsun, bizim uslu uslu oturan kocacıklarımızı, yabanın nidüğü belirsiz oyuncu kızları baştan çıkarsın ha!. . diye bayrağı açıyorlar.

Ne etsek, n'eylesek de çok tanınmış «şahsiyet» lerimizin baştan çıkmalarını, o tertemiz ahlâklarının bozulmalarını önlesek? Bu kodamanlar, ağızlarında emzik, altlarında sübek, bebekler değil ki, yabancı dansözlere karşı onları korumak için üzerlerinde «Beni öpmeyiniz!» yazılı mama önlüklerini göğüslerine takalım.

Zavallı önemli «şahsiyet» lerimiz, ne de çabuk baştan çıkıveriyorlar?

SOSYETE HABERLERİ:

CİNSEL İSTEĞİ KIRBAÇLAMAK

1 Son yıllarda zarafet elçimiz olarak bizi yabancılara tanıtmakta büyük başarı

kazanmış olan sosyetemizin çok güzel bir hanımı çarşamba geceleri salonunda düzenlediği

toplantılarda sosyetenin yeni yetişen kızlarına başarı yollan için dersler vermektedir. Zarafet elçimizin geçen çarşamba gecesi konuklanna verdiği ders, kokuların cinsel isteği kırbaçlaması üzerineydi. Büyük bir ilgiyle dinlenen konuşmasında zarafet Elçimiz, kendisini merakla dinleyenlere şunlan söyledi:

«Cinsel isteği kışkırtmakta kokulann etkisi büyüktür. Ama ne yazık ki, kadınlanmızın çoğu güzel kokulan nasıl kullanacaklarını bilmiyorlar. Kimi kadınlar, esansı, vücudun yaydığı kötü ko-
327

kulan bastırmak için kullanırlar. Böyle olunca, en güzel kokulu esanslar bile, dayanılmaz bir koku karışımı olur. Oysa esanslar, temiz bir vücuda hazırlanmıştır ve ancak böyle kullanılırsa, erkeklerin cinsel isteklerini kırbaçlayabilir.

Saçlara esans sürmekse çok yanlıştır. Esansın sürüleceği yerler, yalnızca koltuk altları ve kulak arkalarıdır. Esansı çok sürmek de yanlıştır.

Her kadının kendine özgü bir esansı olmalıdır. Esans seçmek çok önemlidir. Erkekler, daha kokusundan kadını görmeden karanlıkta bile tanımalıdırlar. Medenî durumunu yada eşini, aşk arkadaşını değiştirmek isteyen hanımlar kokularını da değiştirmelidirler. Esans sürmek, karşısımzdakini kokuya boğmak demek değil, hafif ve ustalıkla sürünerek onun duygularını kışkırtmaktır.

Zevk sahibi her kadm, Andre Cerf'in şu sözlerini, tuvalet aynalarının üzerine yazmalıdır: «Esans, kötü kokuları bastırmak örtmek için değil, varolan çekiciliği bir kat daha arttırmak içindir.»

Zarafet elçimizin evinde yapılan çarşamba gecesi toplantılarına gelenlerin sayısı gittikçe artmaktadır.

SOSYETE HABERLERİ:

KRUPP HAFTASI

Bu ara İstanbul, kralların prenslerin, ünlü ar-tislerin, milyonerlerin uğrak yeri oldu; Buyüzden İstanbul'un yüksek sosyetesi her hafta başka bir önemli kişinin şerefine yaşadı. Yüksek sosyetenin son misafiri de çelik kralı Krupp oldu. İki hafta-
328

danberi kulaklarımız Krupp'la dolup taştı. Alfred Krupp'un çok yakışıklı olduğunda birleşen gazetelerin sosyete haberleri yazarlarının düşüncesine katılmıyoruz. Yüksek sosyetemizin erkek eksperi olduğunda hiç kuşku olmayan turizm meleğimiz. Türk Lokumu da, genç Krupp'u görünce düşkırık-hğına uğramış ve geçen haftanın misafiri çelik kralının yüzünün, kurnaz bir tilkininkine benzediğini söylemiştir.

Geldiği günden beri, onuruna verilen ziyafetlerden sıkıldığını belli eden çelik kralına verilen şölenler sonsuzdu. Valinin ziyafetinden sonra bir ünlü işadamımızın Küçükçamlıca'daki köşkünde verilen ziyafette, Alfred Krupp İstanbul'da ilk olarak ençok ilgiyi, daveti veren işadamımızın eşi Türk Lokumu'na göstermişse de, Krupp hakkındaki düşüncesini yazdığımız Türk Lokumu, geçen hafta şehrimizden ayrılan prensi hâlâ unutamadığını belli etmiştir. Bu ziyafete davetlilerin smokinle gelmiş

olmalarına rağmen Türk Lokumu'nun. çabasıyla çok içten bir hava yaratılmıştı.

SOSYETE HABERLER : ARTTIRMAYLA ÖPÜCÜK

Üç ay önce Life dergisinin kapak kızı olan. çok güzel bir Skandinav kızı Cuma gecesi, Ç otelindeki Kimsesiz Çocuklan Kurtarma Demeği'nin balosunda açık arttırmaya çıkarıldı.

Bu açık arttırma, kızın bütünü için değil, yalnızca yanakları içindi. Beyler arasında en yüksek fiyatı veren kızı bir kerecik öpecekti. Beşyüz liradan başlayan artırma ne yazık ki on bin

lirayı aşmadı. En çok

329

**-.%,

arttıran V. O güzel Skandinav kızının sağlıklı ve pembe yanaklarından iki kere öptü.

Derneğin daha çok kazanması için baloyu düzenleyenler, Tatlı Betüş'ün öpücüğünü de arttırmaya çıkardılar. Bu ikinci arttırma, Skandinav güzeliyle bizim güzelimiz arasında bir yarışma havası aldı. Tatlı Betüş'ün eşi başlangıçta arttırmaya hararetle katıldıysa da sonra nedense vazgeçti. Ordaki yorumculara göre, Tatlı Betüş'ün eşi değerli işadamımız Abus, «Ben nasıl olsa her zaman öpüyorum. .» diye düşünüp, arttırmadan vazgeçmiş olacaktı. Arttırma kırkbin lirayı geçti ve Betüş'ün öpücüğüyle o gece demeğe iyice bir gelir sağlanmış oldu. Ne var ki, son artırmayı yükselten, ilk anlaşmayı

bozarak, yanaklarından değil, Betüş'ü dudaklanndan öperek geceyi neşelendirdi.

DEDİKODU

Sosyetemizin Gönül Kırmaz kadını olarak tanınan bir hanım, doktorunun Yalova Kaplıcalarının güzelliği artırdığım söylemesi üzerine, eşini İstanbul'daki evinde bırakıp Yalova otelinde kalmaya başlamıştır. Gönül Kırmaz'm güzelliğini Yalova Kaplıcalarının mı, yoksa oteldeki orkestra kemancısının mı arttırdığı son günlerin en çok konuşulan konusu olmuştur. Güzelliği gittikçe artan Gönül Kırmaz'm neşesi de artmaktadır. Evde yalnız kalmaktan memnun görünen, daha doğrusu yalnızlığım en güzel biçimde değerlendirmenin yolunu bulmuş olan Gönül Kırmaz'ın kocası, her gece Yalova'daki oteldeki karısına telefon ederek «Tedaviye devam karıcığım!» diye öğüt vermektedir.

330

SOSYETE HABERLERİ : SAÇ RENGİ

Her yeni gönül macerasına atılırken saçları-ain rengini de değiştiren Lokum Betül'üri son günlerde saçlarını koyu siyaha boyatmış olmasından sonra, lokumdan çok çukuiataya benzediği söylenmektedir. Lokum Betül'ün saçlarını siyaha boyatması en çok Cins Bekir için sürpriz olmuştur. Cins Bekir'in içtiği kahve fincanından falına bakan sosyetenin ünlü falcısı, «Sen gönlünü siyah saçlı bir kadına kaptırmışsın» demesine gülmüşse de, saçlarım siyaha boyattığmdan haberi olmadığından, biraz sonra Lokum Betül'ü simsiyah saçlı olarak karşınızda görünce falın çıkmasına çok şaşmıştır.

YARARLI BİR İSTATİSTİK

New-York (A.A.) — New-York'ta bulunan büyük bir saç boyası fabrikasının yaptığı

istatistikten aldığı sonuca göre, kadınların çoğu yeni bir maceraya atılmak için saçlarının rengini değiştirmektedirler.

Not — Bugün Tatlı Betüş'e, niçin saçlarının rengini değiştirdiğini sormuştum da,

«Çünkü medenî halimi değiştireceğim» demişti. Şu Tatlı Be-tüş, müthiş bir kadın. .

Gerçekten de kısa süre sonra soyadını değiştirmişti.

SOSYETE HABERLERİ: YENİDEN ÂŞIK

Sosyetenin medenî hal değiştirme rekorunu elinde tutan Cömert Taze'sine ayrıldığı kocaları, eskisinden daha çok âşık olduklarını söylüyorlar-331

I

mış. Cömert Taze'nin bu konudaki açıklamasına göre, bir kadının yeni bir kocayla evlenmesi, yada evleneceği haberlerinin çıkması, eski kocasının aşkını yeniden canlandırmakta ve kırbaçlayarak arttırmaktadır.

Böylece, Cömert Taze'nin onbeş gün önce ikinci kez ayrıldığı İstanbul Barosu'nun şık ve'yakışıklı avukatlarından olan sabık eşinin neden yeniden Cömert Taze'nin arkasından koştuğu anlaşılmaktadır.

Cömert Taze'nin bir sosyete toplantısındaki tavsiyesine göre, eşler her an tetikte durmalı, daha ayrılmadan ve aralan açılmadan bir sonraki eş adayını hazırlayarak ayrılmakta ön almalıdırlar. Çünkü eşlerden, hangisi önce aynlırsa aşkı da o kazanırmış.

SOSYETEDE SKANDAL

Ankara, 2 (Özel muhabirimizden) — Son yıllarda kentimizde görülen en garip skandal dün gece olmuş, yüksek sosyetede Refakat Bayanı diye bilinen bir hanım bir Amerikalı zenciyle zina halindeyken yakalanmıştır.

İstanbul yüksek sosyetesinin tatlılığı dillere destan güzellerinden olan Refakat Bayanı başkentimizin ileri gelenlerinden biriyle evlendikten sonra kış aylarını Ankara'da geçirmektedir.

Bahçelievler semtinde oturan Refakat Ba-yam'nın bir süredenberi Kocatepe'deki bir Amerikalı zencinin evine gittiğini öğrenen kocası Emniyet Müdürlüğü İkinci Şubesine başvurarak karısının, verdiği adreste zina yaptığını bildirmiştir. Bu ihbar üzerine verilen adresteki eve baskın ya-332

pan ahlâk zabıtası memurları, zenciyi yalnız ve çıplak olarak bulmuşlardır. Ancak Amerikalı zencinin direnmesine rağmen evin içinde araştırmalar ilerleyince, Refakat Bayanı yatak odasındaki gardrobun içinden çırılçıplak bir durumda çıkarılmıştır.

Polis cipiyle götürülürken, Refakat Bayanı kocasıyla tartışmaya tutuşmuş, kocası, en çok bir .zenciyle aldatmış olduğu için karısına kızdığını, ırkçı olmadığını, ama yine de karısının zenciyle ihanetinin haysiyetine dokunduğunu söylemiştir. Yol boyunca arabada süren bu tartışma, memurların şaşkın bakışları altında tatlıya bağlanmıştır. Koca,

«içtimaî mevkii»ni düşünerek bu işin örtbas edilmesini karısından rica etmiş, bundan sonra barışmışlardır. Refakat Bayanı'nm eşi, Amerikalı zenci aleyhine yüzbin liralık tazminat dâvası açmıştır.

AŞK VE SPOR

Geçtiğimiz Çarşamba gecesi Sansın Bomba'-nm evinde, aşk yapmanın, ata binmek, kayak yapmak, araba kullanmak gibi bir spor olup olmadığı uzun uzun tartışılmış, ama kesin bir sonuca van-lamamıştır. Aşkın sporu olduğu sonucuna van-lırsa, eşlerin birbirlerine ihanet diye bişey kalmayacaktır. Çünkü evlilik profesyonel bir spor, iha-netse aynı sporun amatörcesi sayılacaktır.

333

COŞKUN BAŞPINAR'IN ANI Di

İNDEN

17 Mart 19. .

Kader ağlarını örüyor. . Bu üç kelimelik cümleyle bir zamanlar, arkadaşlarımı alaya alırdım. Yatılı lisedeyken, konuştuklan ilk kıza âşık olan arkadaşlanm da anı defterlerine böyle yazarlardı: Kader ağlarını örüyor.

Yuvaları bozuldukça yeniden ağ kuran örümcekler gibi, onların kaderi de öyle yüzsüzdü ki, yıl-lardanberi onlara kimbilir daha kaç kere ağ kurmuştur. Okula dönüş akşamlarında, şapşallaşmalarından bir kıza tutulduklarım anladığım arkadaşlarımla «Yine kader ağlarını örüyor» diye alay ederdim. Aradan yıllar geçti. Ya tenbelliğimden, ya

beceriksizliğimden benim kaderim bitürlü ağlarını örmedi. Evet, bugüne kadar. .

Ama bugün? Bambaşka bigün; çünkü benim için de kader ağlarını örüyor. .

İki hafta kadar önce Zeki'nin yazanesine uğramıştım. Yazane öyle kalabalıktı ki, şaşırdım. Ama hepsi de kadındı. Zeki, yabancı bir firmanın burdaki yer döşeme malzemesi temsilcisi olduğuna göre, bu kadınlar müşterisi olamazdı.

Orda çalışan birine, kadınların neden doluştuklarını sordum. Delikanlı iki kolunu iki yana açıp, dudaklarını da büzerek gülümsemekle yetindi. Sorumu başka bir memur

«Sekreterine sorun!» diye cevaplandırdı. Zeki'nin sekreterinin oda kapısı açıktı. Kız daktilo yazıyordu. Ben sekreterin odasına girmeden, Zeki iki kadınla birlikte odasından çıktı, kızgın kızgın sekreterine «Söyleyin hepsine» dedi, «tamam, istemiyorum. Bundan sonra, gelenlere de, alındı, dersiniz.»

334

Beni gördü. Başı derde girmiş bir insanın dostundan yardım ister haliyle koluma girip beni odasına soktu. «Ne oluyor böyle?» dedim. Masanın üstündeki gazeteyi önüme uzatıp bir ilân gösterdi. İlânda aşağı yukarı şöyle bişey yazıyordu :

«Bir işadamı özel arabasıyla Avrupa gezisine çıkacağından, iki aylık gezisi için kendisine 25-30 yaş arasında refakat arkadaşı bir bayan aramaktadır. Gezi süresince bütün masrafları karşılanacaktır. Resimli müracaat edilmesi. Adres. .»

«Gördün ya, bu insanlar daha okuduklarını bile anlamıyorlar. Sanki biz onlara resminizi gönderin dememişiz, gazetede ilâm okur okumaz, hemen koşun, başıma gelin demişiz.

Ben bir kişi Avrupa'ya gideceğim yahu, yanımda kaç kan birden götüreyim? Hadi müslümanız deyip dört karı götürelim, kırk kan birden götürülür mü? Ulan ben kan tüccan mıyım be!. .»

Böyle bağınp hızını alamayınca, suratını pencereye dönüp, sanki kadınlar karşısındaymış gibi onlara bağırmaya başladı.

«Önce resmini gönder, resminiii! Bakalım beğenecek miyiz? Anam yerinde kansın ulan. .

Bu yaşta refakat bayanı olmaya utanmıyor musun? Tuh!. . Üstelik İngilizce de bilmiyorsun. Ne işime yararsın benim? Ben seni herkesin önüne mostralık diye mi çıkaracağım?. .»

Karşısında olmayan kadınlara böyle bağırma*-smdan bir sinir bunalımı geçirmekte olduğunu anladım.

İki aylık çocuğunu bırakıp hattâ biriktirdiği birkaç yüz lirasını da üste verip, yol arkadaşı olmak için yalvaranlar, gelenlerin içlerinde torun sahibi kadınlar bile varmış.

335

Yatıştırmak için «Kolay değil, geçim sıkıntısından, darlıktan, pahalılıktan, işsizlikten herkes ne yapacağını şaşırmış.» dedim.

«Zaten, siz solcular her fırsattan yararlanıp düşmanlık tohumlan ekersiniz» dedi. Aklı başında olmadığı için, bundan başka saçma bişey de söyleyebilirdi. «Resim gönderen olmadı mı?» diye sordum. Kapı arkasında yere yığılmış zarflan gösterdi.

(Senden bir ricam var. Sen bana İngilizce olarak, refakat bayanı aranıyor diye bir ilân yazsa-na. . Hiç olmazsa, İngilizceyi anlayanlar az olduğundan gelenler de az olur.» dedi.

Yazdım ilânı:

«Fluent speaking English att ractive feiUale traveling partner required for bilmem ne. . P. K. filân.»

İlânı sekreterine verdi, gazetelere gönderilmesini söyledi. İlândaki «for bilmem ne»

yerine, adresin, yazılacağını söylemek aklıma bile gelmedi. Artık o kadannı bilirler diye düşündüm. İyi ki posta kutusunu yazdık. Gazetede ilân yarı İngilizce, yan Türkçe olarak «for bilmem ne» diye çıktı.

Kendi elimle yazdığım bu ilânla, kaderin bana ağlanm örmeye başlayacağını nasıl bilebilirdim?

Zeki, dört-beş kadından mektup almış. Ben ya-zanesine gittiğimde, adaylardan biriyle telefonda konu|up randevulaştığmı, saatine bakıp, az sonra kadının geleceğini söyledi.

Kalkmak için davrandım. Benim de kalıp gelecek kadını görmemi istedi. O sırada sekreter, randevusu olan hanımın geldiğini söyledi.

Kapıdan bir alev girdi sanki. . «Ben Betül. .» diye bir ses. O ses odanın içinde korkunç bir fır-

336

tına estirdi; dışardaki fırtınayla pencere açılıp kanadı çarpmış, içeri dolan rüzgâr, kâğıt, kitap, dosya, odanın içinde her ne varsa, hepsini uçurup vurmuş, birbirine katmış gibi. .

«Ben Betül. .» diye o yumuşacık sesin içimde estirdiği fırtınasından başım döndü.

Şu Zeki ne şanslı. . Şans da değil, para. . Kıskandım Zeki'yi.

«İlânınız pek hoş. . Öyle güldüm ki. . Bütün dostlanma da gösterdim. Rikvayrd for bilmem ne. . Hârika espri. . Ne buluş! Bayıldım. . Öyle bir ilân vermeseydiniz, gelmezdim. . Esprili bir insanla' yol arkadaşlığı güzel geçer diye düşündüm.»

Espri mi? Hangi espri?. . Bizim Zeki, gülmesini bile bilmez.

Kadının sözleri üzerine Zeki, öyle kasıldı, öyle kasıldı, ben de artık, «Espri değil efendim, bir yanlışlık. .» diyemedim.

Ya hiç makiyajsızdı, yada makiyajsız izlenimi verecek kadar Ustaca makiyaj yapmıştı.

O kadar sade giyinmiş ki sadeliği içinde çok daha çekici olmuş. Süründüğü çok hafif kokuyu ilk onda duyuyordum. Üstelik, konuştukça çekiciliği de, güzelliği de artan kadınlardan. . Fransızca, İngilizce bildiğini de söyleyince büsbütün beni şaşırttı.

Onların yalnız kalıp konuşabilmeleri için viskimi içtikten sonra, işim var diye ayrıldım.'

Başıma tokmakla vurulmuş, bayılmışım, ne kadar baygın yattığımı bilmeden bayılmışım gibi, dünyayı yeniden görüyorum; öyle bir hoş, tatlı sarhoşluk içindeyim. .

Birkaç gün sonra Büyükada'ya amcama giderken O'nu vapurda gördüm. Yanında çok şık, yaşlı bir erkek vardı, babasıdır diye düşündüm. O da gördü. Uzaktan gülümseyerek selâm verince, beni hatırladığına sevindim. İçime sıcak sıcak. . (Yağmurdan yazılar okunamıyor.)

O gece Zeki'nin evine telefon ettim. O sabah Avrupa'ya gittiğini öğrendim. Demek, başka bir yol arkadaşı bulmuştu.

(Okunamıyor.)

Cumartesi gecesi, amcamın kızının düğününe gitmiştim. Ah, ah yine ah. . Ne kadar ah etsem yine de az. . Kör müydüm, nasıl oldu da onu ancak gece yansına doğru görebildim.

(Çok sararmış olduğundan yazılar okunamıyor.)

«Bana bir iyilik eder misiniz?» dedi. «Emredersiniz.» dedim. «Rica etsem, beni evime bırakır mısınız? Burda çok sıkıldım da. .» dedi. «Elbette.» dedim. Düğüne birlikte geldiği gruptakilere veda etti.

Küçük arabama bindik. Yolda birkaç kere «Sizi yordum. .» gibi sözler söyledi.

Nişantaş'ında-ki apartmanına getirdim. Asansörle katına çıktık. Kapının zilini çaldı.

Aynlmak için izin isteyecekken, «Buyurmaz mısınız, bir çay içelim. . dedi.»

Kapıyı or,ta yaşlı bir kadın açtı. Sonradan hizmetçisi olduğunu öğrendim.

(Su lekelerinden okunamıyor.)

Sabaha karşıydı. Kendikendime odamda dans ettim. İçimden bağıra bağıra şarkı söylemek geliyordu. Atlayıp sıçradım. Sanki baletmişim gibi. .

Kader ağlannı örüyor.

28 Nisan 19. .

Dün gece tiyatroya gittik. «Ölümü Yaşamak» adlı bir oyun seyrettik. Bütün oyuncular iyiydi- Ama başoyuncu kadın, olağanüstü basan gösterdi 338

Yanyana oturuyordum ama iki koltukta oturan tek kişi gibiydi. Sinemada, tiyatroda hep böyle oturuyoruz. Kanlanınız, birbirimize değen ellerimizden, parmaklanmızdan, kollarımızdan, dirseklerimizden, ikimizin birden damarlanmızdan geçip dolanıyor sanki. . Onun kanının sıcaklığını kendimde duyuyorum.

İlk sevdiğim kadın. Öncekiler, o zamanlar daha sevmenin ne olduğunu bilmediğimden sevmenin taklidiymiş.

Oyunun ikinci yansında ağlamaya başladı. Dirseği, kolumun üzerindeydi. Ağlamasını, koluma dayalı dirseğinin sarsıntılanndan ölçüyordum. Ben de ağladım, ona belli etmemeye çalışarak. . Bu oyunu yalnız seyredeydim, yine ağlar mıydım, yoksa onun duygululuğu mu bana geçmişti? Yalnızken de ağlardım, ama: bu kadar değil. .

Oyun bitene kadar ağladı. Gözyaşlarıyla gözümde daha da çok yüceldi, arındı. . Bitürlü

yüreklenip de soramadığım, ama içiniçin kıskandığım benden önceki geçmişi, her nasıl olursa olsun, gözyaşlanyla akıp, silinip, annıp gitmişti. Artık o hiç eldeğmemiş olarak pınl pml benimdi. Hepimizin yaptığımız gibi, o da gözyaşlarıyla kendiken-dini yıkadı, anttı.

Ağlayarak tiyatrodan çıktık. Daha az kalabalık diye bir arka sokağa saptık. Susuşunu yadırgadım. En sevdiğim yanlarından biri, her zaman konuşacak güzel şeyler bulup durmadan konuşma-sıydı. İçiniçin hâlâ ağlamaktaydı. Gözyaşlarının antamıyacağı

geçmişin hiçbir pişmanlık karası yoktur.

Bir oyun, içinde kendimizi, özlemlerimizi bul-

339

duğumuz oranda bizi etkiler. Betül, Ölümü Yaşamak oyununda kendini bulmadiysa da özlemlerini buldu.

Otelin barında içtik. Tek beğenmediğim yanı, çok içmesi.

19 MART 19. .

Boğaz'ı yüksekten gören o bahçeli restoran'-da, camın arkasındaki masamızda yemeğimizi yerken, birden, kaç yaşında gösterdiğini sordu. Yirmi-sekiz - yirmidokuz yaşında olmalıydı. Hoşuna gitsin diye yirmibeşinde gösterdiğini mi söylemeliydim?

«Kadınların yaşı. .» diye bişeyler geveledim. «Söyle, söyle!» diye üsteledi. «Herkes gösterdiği yaştadır» dedim .«Peki, ne kadar gösteriyorum?» diye sordu. Yirmibeşinde gösterdiğini söyleyince çok güldü. . «Senin arkadaşın kırklık» dedi, «kırka merdiven dayadım artık.»

Neden ille de yaş konusunu açtığını anlamadım. Gerçekten de kırk yaşında göstermiyor. Ama benden büyük olduğunu bana anlatmaya çalışıyor. İlişkimizin yönünü

değiştirmek mi istiyor, nedir? Belki de kırk yaşında değil, özellikle böyle diyor bana.

Kırk yaşında bir kadın hiç bu kadar genç görünür mü? Belki de çok rahat yaşamıştır da, ondan genç görünüyordur.

3 NİSAN 19. .

Zeki geziden dönmüş. Bu sabah ona gittim. Betül'le arkadaşlığımdan söz açmadan, hangi kadın arkadaşla yola çıktığını sordum. İspanyol tipli bir kadınla gitmiş. Onu da yolda bırakmış. Neden o güzel sarışınla gitmediğini sordum. Önce hatırlamadı bile. . Hatırlayınca da

«Bırak yahu, ben hayatımda onun kadar yırtık kadın görmedim. Yirmibin lira aylık istedi, hem de peşin. .» dedi. Zeki, milletvekillerinin bile bu kadar çok para almadığını

söyleyince, o da öyleyse bir milletvekiliyle birlikte gitmesini salık vermiş. Zeki kızmış, yalnız masrafları çekeceğini, bu şartla gelmek isteyen çok kadın olduğunu söylemiş.

Bunun üzerine ne dese iyi. . «Siz bilirsiniz. Ben size, yirmibin lira aylık, çok ucuz söyledim. Yirmibin liraya bir ay güzel bir kadına her istediğinizi yapacak,- her istediğinizi de yaptıracaksınız: sekreterliğinizi, tercümanlığınızı, arkadaşlığınızı, hizmetçiliğinizi, üstelik bir de metresliğinizi. .»

Bu sözleri duyunca içimden bişeyler koptu sanki. .

Zeki «Yahu kan düpedüz orospuymuş be!» diye bağırdı.

«Yoksa sen, refakat bayanı olarak, çok namuslu bir aile* kızı mı arıyordun? Para istemeseydi hiç de böyle söylemezdin onun için. .» dedim.

O kadın için sonradan çok şeyler öğrendiğini, refakat bayanı olarak birlikte geziye çıktığı zengin işadamlannı soyup sovana çevirdiğini, kaç kişiyi iflas ettirdiğini, kaç

aileyi dağıtıp, ev-ocak yıktığını söyledi. Hatta, Klarçı Muammer denilen bir adamın uzun zaman refakat bayanı olmuş da, herifle birlikte kaçakçılık yapmışlar.

341

7 NİSAN 19. .

Dört gündür onu görmüyorum. Unutmak istiyorum. Ne güzel, ne yüce hayaller kurmuştum. Nasıl bir çıkmazın (Sayfaları fareler yada böcekier yemiş, yazılar okunmuyor.)

29 NİSAN 19. .

Hayatını merak ediyorum. Kimdir? Ailesi ner-de? Sorularımı, kurnazca lafı

değiştirerek cevapsız bırakıyor. O da kendi hayatını anlatsın, diye sıksık kendi hayatımı anlatıyorum. Geçmişi dinlemekten sıkıldığını bel i ediyor. Ben hayatımı

anlatmaya kalkınca evdeysek, şarkı söylemeye başlıyor; başka yerdeysek, lafı

değiştiriyor.

19 MAYIS 19. .

O'nun için söylenenler doğru olamaz. . Kıskançlık, çekemezlik. . Her güzel kadının alınyazısı bu. . Ne güzel bir gün, sonra ne güzel bir gece geçirdik. Müthiş zeki, içimden geçenleri bile anlıyor. Yalan, yalan. . Olamaz!

20 MAYIS 19. .

Dün gece restorandayken, hangi okulda okuduğunu sordum. Çok komik bişey söylemişim gibi kahkahalarla güldü. Sonra «Ne okulu, hangi okul?» diye, alayla o bana soru yöneltti.

Kadehindeki rakıyı sonuna kadar içti, «Ben hiç okula gitmedim, ilkokula bile. .» dedi.

Alay et-

342

tiğini yüzüne vurdum. İngilizce, Fransızca bildiğini söyledim.

«Sen ona Fransızca mı, İngilizce mi diyorsun? Kim o kadar dışarda kalsa, benim kadar tezgâhtar İngilizcesini öğrenirdi.» dedi.

Her konuda kendisiyle zevkle konuşulup tar-tışılabildiğini söyledim. Çok şeyler biliyordu. Yoksa özel öğrenim mi görmüştü?

«Hah, tamam. . İyi buldun, benimki özel öğrenim. .» dedi yine alayla.

Arkadaşlık ettiği, yada birlikte yaşadığı her erkekten üç-beş kırık dökük bilgi edinse, onların toplamı iki-üç fakülte bilgisi edermiş. Yani özel öğrenimini, değiştirdiği erkeklerden almış. .

Restoran başıma yıkıldı sandım. Tam o anda, orkestranın kemancısı başımıza gelmişti.

Yayını kulağımın dibinde çekiyordu, Parayı ceketinin cebine koyduğum kemancı

başımdan defolup gidene kadar, diş ağrısı çekiyormuşum gibi yüz.ümü buruşturarak sözde gülümsemeye çalıştım.

Bozulduğumu belli etmek istemiyordum. Boş-veren bir erkek numarası. . Ama beceremedim. Ko-nuşamıyordum bile. . Yüzüm, her zaman beni ele vermiştir. O

bişeyler anlatıyor, ben yalnızca gerektiğinde, evet yada hayırla yetiniyordum. Demek, onun için işittiklerim doğruydu. Varsm olsun, bana ne?

Elimi avucuna aldı. «Neden bozuldun?» dedi. «Sana yalan mı söyleseydim. . Yalan söylemeden konuşabileceğim, doğruyu söylemekten çekinmeyeceğim bir arkadaşım olsun istiyordum. .»

Kadehtekini sonuna kadar içti. Ben de içtim. Ağlıyordu. Kendimi tutamadım, ben de (Okunamıyor.)

343

2 HAZİRAN 19. .

Seviyorum seviyorum, seviyorum. . Bu kelimeyi ben icat ettim. Daha önce hiçkimse bilmiyordu. Yalnız kelimesini değil, sevmede, sevmenin ne olduğunu, özünü anlamını da ben icat ettim bu dünyada. . Benden önce kimse bilmiyordu sevmesini. .

18 HAZİRAN 19. .

Yıllar sonra yine şiir yazmak geliyor içimden, îşte aşk budur: şiir yazmak isteği. Ama beceremi-yorum. Nedense hep aklımda Betül'e uygun uyaklı kelimeler geliyor.

Hayır, hayır. . Şiiri yaşamak,.şiiri yazmaktan çok daha güzel. . Ben Betül'de doludizgin şiiri yaşıyorum.

30 HAZİRAN 19. .

İlkyazın en güzel günlerindeyiz. Dün Bebek'te deniz kıyısında bir gazinoya gittik.

İçiyorduk. Duygulanmı yüzümde yansıtmamak elimde değil.

«Neyin var kuzum senin? Çoktanberi bana gücenik gibisin.» dedi. . Bişeyim olmadığını söyledim, ama sesime uymayan sözlerimin inandırıcı olmadığını ben de biliyordum.

Sesim, sözümü yalanlıyordu. Elinden oyuncağı alınmış bir çocuk gibi olduğumu söyledi.

Benzetisi hoşuma gitti. Acı acı güldüm; yani ne doğru gibilerden. .

't

Sesim bile kırık kırıktı, parmak çıtlatır gibi seslerle konuşuyordum.

344

Bikaç gün önce evime teyzem gelmişti. Beni evlendirmekten söz açtı. Evlenmeye niyetim olmadığını söylediğimde, Tatlı Betüş diye bilinen kötü tanınmış bir kadınla ilişkim olduğunu bir ayıp gibi yüzüme vurmuştu. O'nu bütün İstanbul tanıyormuş.

Enîştemin eski bir arkadaşı olan gümrük muayene şefliğinden emekli birisi, mallarına konmak için Sarsak Mecdi adında bir yaşlı adamla evlendiğini, sonra Cins Bekir adlı

dostuyla birlikte adamı öldürüp köşkünün üstüne oturduğunu söylemiş.

Betül, kendisi için bişeyler duyduğumu, neler duydumsa anlatmam için üstelerken, ben O'nun için bu duyduklarımı nasıl açıklayabilirdim?

Bana önceden de söylediği gibi, geçmişinde anlatmaya değer iyi, güzel şeyler yokmuş.

Kendisi için kötü bişey duymuşsam, bunlar o kadar çok-muş ki. . Hangisinin olduğunu bilse, kendi doğrusunu anlatılmış.

Onu ilk tanıdığım gündenberi, olduğu gibi, konuşmasında, davranışında da bana çok belirgin bir üstünlüğü vardı. Bu üstünlüğünün nerden geldiğini bilemiyorum.

Açıkyürekliliğinden mi, pervasızlığından mı, güzelliğini bilmesinden mi, kendine güveninden mi, yoksa bana boşvermesinden mi?

Çok üsteleyince, Klarkçı Muammer adında bir serseriyle kaçakçılık yaptıklarını, sonra Sarsak Mecdi'yle evlendiğini. . Duyduklarımın hepsini anlattım.

Gülümseyerek beni dinledi. Bana anlatılanlar büsbütün yalan değilmiş, ama eksikmiş, yalanmış:. Merak ediyorsam herşeyi bütün aynntıianyla anlatması için, bunları

kimden duyduğumu bil-

345

mesi gerekirmiş. Emekli Gümrük muayene şefini söyledim.

Sarsak Mecdi'nin köşkü daha onun sağlığında yüksek sosyetenin kumarhanesiymiş.

Ölümünden sonra adı Yüksek Kulüp olunca, polisin koruması altında yüksek sosyetenin resmî kumarhanesi olmuş. Orada eski zenginler, yeni zenginler, soydan gelen zenginler,

sonradan görme zenginler kumar oynarmış. Böyle bir yere bir gümrük muayene şefi nasıl gelebilirmiş? Dargelirli bir küçük memur yani. . Aylığı neymiş ki, Yüksek Kulüp'te de kumar oynuyormuş. Hiç düşünmemiş miyim bunu? Demek, adam yalan söylüyor.

Hayır, yalan söylemi-yormuş. O da, dargelirliğine bakmaz, köşke gelir, kumar oynarmış.

Hangi parayla mı? Kaçakçılardan aldığı rüşvetlerle. . En çok, en büyük rüşveti veren de Betül'müş. O kadar çok rüşvet verirmiş ki, gümrükçüler O'nun verdiği rüşvete göre, ne kadar mal kaçırması gerektiğini hesaplarmış. En çok rüşveti o verdiğine göre, en büyük kaçakçılığı da o yapıyor öyleyse; rüşvetçinin mantığı buymuş. «Her dış geziden dönüşünde bir mücevherci dükkânı açacak kadar kaçak mücevher getirir.» «Getirdiği kaçak kürklerle dostuna kürkçü dükkânı açtı.» Söylentiler yayılıp duruyormuş.

Yapmamış dsğil, kaçakçılık yapmış; ama yüksek sosyeteden olan her kadın ne kadar yapıyorsa o kadar. . Yüksek sosyetenin ahlâksızlık sınırlarını hiçbir zaman aşmamış, zaten o sınır öyle sonsuzmuş ki, aşmaya onun gücü yetmezmiş.

Gümrükçüler bu yalanlan O'nu yermek için çıkarmıyorlarmış. Tersine, O'ndan aldıkları büyük rüşvetleri haketmek için, Betül'ü büyültmek amacıyla, O'nun büyük kaçakçı olduğu yalanma önce

346

kendilerini inandırıyorlar, sonra da inandıkları kendi yalanlarına başkalarını inandırmaya çalışıyorlar, böylece aldıkları rüşveti hakediyorlar, ödü-yorlarmış.

Dedikoduların hepsi de aleyhine değilmiş, lehine olanları da varmış. Anadili gibi İngilizce, Fransızca bildiği, çoook kültürlü, görgülü bir kadın olduğu yalanını da gümrükçüler uydurmuş. Aldıkları rüşvetin büyüklüğü karşısında ezildiklerinden, içlerinden, bunu ödemek istiyorlarmış. Birkaç kere yabancılarla biraz İngilizce, Fransızca konuştuğunu duymuşlar ya, ondan sonra yaymaya başlamışlar. «Anadili gibi Fransızca biliyor, su gibi İngilizce konuşuyor. .»

Böyle böyle bir efsane kadın olmuş.

«Efsane, çığ gibi büyüyen bir hiçtir; o çığ yuvarlandıkça büyüttüğü kendikendini ezip çiğneme-dikçe yok olmaz.»

Bunu Betül söyledi. Gecenin karanlığından, onun şimşek çakar gibi kıvılcımlanan zekâ pırıltıları beni şaşırtıyor.

O hiçten oluşan çığ, üstüne yuvarlanmış. Be-tüPü daha ezmemiş. Nasıl olsa bigün. . (Okunamıyor.)

Söylenildiği gibi Sarsak Mecdi'nin nikâhlı' karısı değilmiş ki, Mecdi'nin köşkü ona miras kalsın. Karısı olsa bile kalamazmış, çünkü Sarsak Mecdi sağlığında o kadar çok borç yapmış ki, mirası borçlarını ödemeye bile yetmezmiş.

Betül, ondokuz yaşındaymış. Randevuevinde çalışıyormuş. (Kalbim bir pençe olup kendi kendini tırmalamaya başladı. Olağan, günlük bişey gibi rahatlıkla anlatıyordu.) Sarsak Mecdi eğlence yerlerinden aynlmaz, randevuövlerini gezermiş hep. Betül'ü bir randevuevinde görmüş; evsahibi kadı-347

na çok para verip Betül'ü satın almış, köşküne getirmiş.

Öyle pis sapık bir herifmiş ki, «anlatmaktan ben bile utanıyorum» derken «bile»nin üstüne iyi-se bastı. Sapıklığı, yaşlılığından, hastalığından, sarsaklığından, güçsüzlüğünden geliyormuş. Cins Bekir denilen serseri, geldiği randevuevinin sözde fedaisi, ama doğrusu haraççısıymış. Evsahibi kadın, onu başından savmak için, aylıkla köşkte çalışması şartıyla Betül'ü Sarsak Mecdi'ye satmış. (O «sattı», «beni sattı»

derken kalbim burkuluyordu.)

Sapık, Sarsak Mecdi'nin ölümü, ondokuz yaşındaki «caneriği gibi kütür kütür bir kız olan» Betül yüzünden olabilirmiş; ama bunda O'nun hiçbir özel çabası olmamış.

Yalnızca, Sarsak Mec-di'den, Cins Bekir'den herkesten herkesten iğre-niyormuş, nefret ediyormuş.

Bir de sözde miras kalan tüyleri yoluk mar-puç uydurması anlattı güle güle. .

Kendisini böylesine içtenlikle, dedikodulardan,, söylentilerden daha da çok aşağılayarak, ama çıplak gerçeklikle anlatması, O'na olan hayranlığımı daha, da arttırdı. Aklatırken rahatlıyor gibi geldi bana, hatta keyifleniyordu.

Ama ben sınırsız üzünçler içinde boğulur gibiydim.

11 TEMMUZ 19. .

Bugün denize gideceğiz. Önceki gece evime ilk geldi. Akşam evime dönünce, oturduğu koltuğu, uzandığı divanı, ellediği eşyası. . (Okunmuyor.) Divanın üstündeki O'ndan kalmış ize, o çukurlaşmış; örtüye. . (Okunmuyor.) Bir saç teli, bir, bir daha. .

348

Evin içinde saçlarını toplamaya başladım. Ençok aynanın önünde buldum. Tek tek, ikişer üçer topladığım saçtelleri, elimde karışık bir demet oldu. Onları bir düzene soktum.

Taradım. O'ndan kopup ayrılmış, ama yine de onun olan ölü. saçlar, artık hiç yaşamayacak, uzamayacaklar. Saç demetini avucumun içinde genişlemesine yayıp lambanın ışığına tuttum. Gözümü iyice yaklaştırdım saçlara. Her saç teli arasından geçen ışık, saç inceliğinde kıyılıp daha açık san olarak bu yana geçiyordu. Saçlan bir mendile sa. . (Okunamıyor.)

27 TEMMUZ 19. .

Aramızdaki ilişkide bişeyin eksik olduğunu duyuyor, ama ne olduğunu anlayamıyordum.

Plajda şemsiyenin altındaydık. Başını dizime dayamıştı. Gözleri kapalı. . Saçlarını okşuyor, yüzünü seyrediyordum. İlişkilerimizde eksik olan neydi?

Akşam yemek yerken, beni sevmediğini söyledim. Sevdiğini isbat için, kırk kadın arkadaşına beni tercih edeceğini söyledi. Sevmek bu mu? Erkek böyle mi sevilir? Beni kırmak istemediğinden kaçamak cevaplar veriyor. Çok üstelemiş olacağım, ne cansıkıcı oluyorum. «Ben hiç sevmedim ki. .» dedi. «Hiç mi?» diye şaşkınlıkla sordum. Sevmiş bir kere, çok eskiden. Onbeş yaşında ancak varmış. Sevdiği delikanlı, oturdukları eve komşu bir tekke şeyhinin oğluymuş. Adı Muzaffer. . Onun külhanbeyliği, mahalledeki efeliği, öbür delikanlılara üstünlüğü hoşuna gidermiş, yandan çapraz yeleği, kulağının arkasına soktuğu kırmızı karanfil, cıga-ra içişi, dalgalanarak yürüyüşü. . Hatta, dişlerinin arasından kurşun hızıyla yere tükürük atışı.

Birden ellerime sarıldı, yanağını yüzüme yanaştırdı. «O sen olsaydın» dedi.

Bir evde evlatlıkmış. . —Bu kadiri, hayatım boyunca beni şaşırtmak için yaratılmış.—

Muzaf-fer'le arsadaki çitlenbik ağacının altında buiuşur-larmış. Muzaffer, elini tutunca, yüreği öyle çarpar-mış ki, duracak gibi, eriyip yere akacak gibi olurmuş. Ona çok güveniyormuş. «Beni kaçır» demiş. Muzaffer de olur filan demiş ama atlatmış. .

Tek, ilk ve son sevdiği erkek işte o.. İnsanın iki gözüne iki kızgın mil çekilince nasıl kör olur. görmezse, ilk sevdiği erkeğin kendisini atlatmasından sonra sevgi pınarı, kızgın mil çekilmiş göz gibi kuruyup körelmiş. Sevme duygusu kalmamış* Doğru söyleme yiğitliğini değerlendiriyorum, ama bu anlattıklarının beni nasıl yıktığını bir bilse, elbet söylemezdi bunları.

Yıllar sonra ilk gözağrısı Muzafferi görmüş. O zaman bir milyonerle yaşıyormuş.

Muzaffer de şoförlük yapıyormuş. Bir gece Muzaffer'in arabasına binmişler. Tanımış onu. Ertesi gün evine çağırmış. Gelmiş Muzaffer. Tek sevdiği ve sonra içindeki sevgi pınarını da körleten erkek «Bana bir araba al da, kurtulayım başkasmm arabasında çalışmaktan, Betül Abla!» diye yalvarmış. Kusası gelmiş Betül'ün. Sonra onu, iyice aşağılamak için, Bo-ğaziçi'ndeki yalısmdayken, özel şoförü yapmış.

Kendimi zorla sevdiremem ya. . Bu ilişkiyi kesmeye çalışacağım.

350

3 AĞUSTOS 19. .

Bu sabah evime gelmiş, kapının altından bir pusula atmış. Niçin O'na gitmiyormuşum.

Bekliyorum, diye yazmış. Telefon etmemi istiyor. Yazdığı üç cümleyi bikaç kere okuduktan sonra, bir süre ds okumadan seyrettim. Resim gibi, yazısının biçiminden karakterini anlamak ister gibi. .

Son günlerde O'nun için o kadar kötü şeyler duydum ki. . Çok yazık! Kurtaramaz mıyım?

Yazılı kâğıdını, saçlarının yanına, mendilimin, katlan arasına yerleştirip içcebime koydum.

4 AĞUSTOS 19. .

Sabah erkenden geldi. (Çok silik, okunamıyor,)

«Beni olduğum gibi kabul edemez misin? Arkadaş olarak kalamaz mıyız?» dedi.

Ne anlıyor benim onunla arkadaşlığımdan?

— «Beni sevmiyorsun. .» diye bağırdım. Ona ilk bağırıyordum.

Bikaç kere «Seviyorum, seviyorum. .» diye tekrarladıktan sonra, «Ama anlamıyorsun beni» dedi.

Öyle hırçınlaştım ki, «Anlat öyleyse!» diye bir daha bağırdım. «Anlatmaya çalışayım» dedi, «bak, nasıl bişey. . Dönünce evimi, herşeyimi, her neyim varsa hepsini yanmış kül olmuş bulsam, hiç üzülmem. . Hiç umursamam. Yeniden yaparım diye değil. Kaç kere yıktım, yeniden yaptım, yıktım yaptım. . Yeniden yokettim. Bişeylere tutunmak istemiyorum da ondan, bezlere, paçavralara, altınlara, madenlere, tahtalara filan tutunmak istemiyo-351

rum. Kendisi boşlukta yuvarlanan insanın, yine bpşlukça uçuşan kâğıtlara tutunmak istemesi ne korkunç çaresizlik. . Hiç olmazsa ben yuvarlandığım boşluktaki yalnızlığımı biliyorum. Hiç, hiçbi-şeyin değeri yok artık benim için. .»

Bütün söylediklerini bir sesalma makinesine alabiseydim, ne iyi olurdu.

«Benim de değerim yok gözünde elbet» dedim.

Öptü. Ama her zamanki gibi anlayamadığım bişeyi eksik olan öpüş. . Bu eksik olan nedir işte onu anlayamıyorum. Eksik olan sevgisizlik belki de. .

Ama öyle dobra bir kadınki, böyle olsa, onu da söyler. . Neden öyleyse sevdiğini söylüyor?

O'nun evine gittik. Hizmetçisi izinliymiş. Çay hazırlamak için mutfağa gitti.

Kitaplığmdaki kitaplarını karıştırdım. Neler okuduğunu öğrenmek istiyorum. Ama bu kitaplar .kendisinin mi, yoksa kendi söylediği gibi — ne acı benim için — birlikte yaşadığı erkeklerden mi ona kalmış? Kitapları açıp bakıyorum, içlerinde O'ndan gizli bişeyler bulacakmışım gibi, her yazı, bir not, bir mektup filan. . «Yaşanmamış Yıllar» adlı bir romanın içinde, O'nun elyazısıyla bir yazılı kâğıt buldum. Kâğıdı cebime koydum.

Çay içtik. Yat. (Okunamıyor.)

Gece, romanın içinden aldığım yazısını okudum :

«Niçin boyuna beni suçlayıp, bana suçlar yükleyip duruyorlar? Benim için neden suçlar

uydurduklarını düşündüm çok.

Kendi suçlarıyla hiç değilse işleyemedikleri suçlarıyla başkasını suçlayıp, kendileri yunup arınmak istiyorlar. İşlenmemiş suçlar, işlenmiş suçlardan daha alçakça, daha namussuzca. . İşlenmek isteyip de, çıkarlarından, yüreksizliklerinden, korkulanndan işleyemedikleri ama hep içlerinden geçirdikleri, baskı altında gizli suçları. . İşte asıl bana yükledikleri. En uygun hedef olarak beni seçmeleri de normal. Büyük mağazalar daha çok müşteri çeker, dolaylarındaki küçük dükkânları batırır. Ben de suç atma hedefi olarak çok uygunum. Yıl arca yüksek sosyetenin en büyük ahlâksızlık hedefi olduğumdan kendilerindeki her türlü ahlâksızlığı da üstüme atıp arınıyorlar.

Kendimi savunmamın iğrençliğine katlanamadığını için, bütün suçlamaları benimsemiş gö-ründüm. Alçalmakta da bir soylu yüreklilik var. Pislenerek, aralarında bulunduklarımı da pisletmek bir kahramanlık değil mi?

İntikam ateşiyle yanıyorum. Ama kime hınç duyduğumu da. .»

10 AĞUSTOS 19. .

Üç gün Ada'da otelde kaldık. Hayır, hayır. . O'ndan vazgeçemeyeceğim. Ne yapsam, bilmem ki.

2 EYLÜL 19. .

O'nda eksik olan şeyi galiba anladım. Erkek olarak benden, dişice zevk almıyor. Ya sevmediğinden, yada benim kusurum bu. .

6 Ekim i9. .

Sokakta oynayan kirloş kirloş küçük çocukla-n öyle özlemle sevdi ki. . Kolkola gidiyorduk. Alışmadığım bir suskunluk içine gömülmüştü. Sevdiği çocuklar duygulandırmış diye düşündüm. «Çocuklarımız olsun, bir sürü. .» dedim.

Buğulu buğulu bir sesle, «Benim çocuğum olmaz ki. .» dedi.

Öğrenciliğimde, söylenilen bişeyi hatırladım.

Sözde bir öğrenci, çocuğun ana karnında oluşumunu anlatan biyoloji öğretmenine, neden genelev kadınlarının çocuğu olmadığını sormuş, öğretmen de «Birinin yaptığını öbürü bozar da ondan» demiş.

Ne tatsız bir gün geçirdik. . Oysa sabah ne güzel başlamıştı.

11 EYLÜL 19. .

Bütün yaşamında erkekle yatmaktan hiç zevk almadığını, kadınlık işlevlerinden yoksun olduğunu söyledi.- Sezip ne olduğunu kestiremediğim O'n-daki eksikliği bu itirafından anladım. Çocuğu olmamasına uydurduğum ahlâksızca nedenden de çok utandım. Ama şaşırtıcı olan, böyle bir kadının, her yanından, elinin değdiği kumaştan bile dişilik fışkıran, havasından dişilik yanşayan bir kadının (okunamıyor.) 17 EYLÜL 19. .

Öğleden sonra evine gittiğimde haciz memurlarıyla bir avukat vardı, ödenmemiş borcundan ötürü, eşyasını haciz için işlem yaptılar. Anlamamış olmak için içeri girmeden gitmek istedim. Bırakmadı.

Ne neşeli bir gece geçirdik. O'nu hiç dün geceki kadar neşeli görmemiştim. Namuslu Perihan'ı anlattı. Gülmekten gözlerimden yaş geldi. Yüksek sosyetede Perihan adında bir kadın varmış, güzel orta yaşlı bir kadınmış. Hayatında hiç kocasına ihanet etmediği, kocasından başka erkekle yatmadığı için o kadınla «Namuslu Perihan» diye alay-ederlermiş, beceriksiz diye kadını küçümserlermiş.

Betül, öyle güzel, öyle gülünçlü anlattı ki bunu. . Sonra da «Bunlar işte böyle

namussuzdurlar» diye başlayıp verdi veriştirdi. Gülmekten O'-nun da gözlerinden yaş geldi. Ama gülmekten mi, yoksa ağlıyor muydu, anlayamadım pek.

1 EKİM 19. .

Aramızdaki ilişki nedir? Hele sevgi de değilse. O buna arkadaşlık diyor. Anlamıyorum bitürlü.

Niçin bu ilişkiyi sürdürüyor? O'nun için söylenilenleri duydukça şaşıyorum. Benden hiçbir çıkarı olamaz. . Zengin değilim ki çıkan olsun; ünlü değilim, umarı olsun; parlak bir geleceğim yok, umudu olsun. .

Günlerdenberi beynime mıhlanan bu soruları cevaplandırmaya çalışıyorum. Elbet bir nedeni olacak bu ilişkinin O'na göre. Dişiliği hiç tatmadığını söyleyen, ama tükenmez bir dişilik kaynağı gibi çevresine yansıyan, hem de bunu bilen, bundan memnun olan bir kadın. .

Belki de, belki de değil, kesinlikle, öyle sanıyorum ki, benimle evlenmek istiyor; sevmediği geçmişinden kurtulmak için. .

355

Ceketimi, içini dışına çevirir gibi, kendi içimi dışa çevirip kendimi seyretmek istiyorum; gerçek te evlenmek isteyen o mu, yoksa ben miyim?

Kendi çıplak utangaçlığıma onu örtünmek mi istiyorum?

O'ndan vazgeçemeyeceğimi anladım. Çok denedim. Yapamıyorum. O'nunla olduğum zamanlar mutluyum. O'nsuz kendimi eksik duyuyorum.

Evlenmek istiyorum. Ama çevrenin baskısından çekindiğim için, bu isteğimi hep geri itip kendimden bile gizlemeye çalışıyorum.

Öyle kötü şeyler söylüyorlar ki O'nun için. . Üstelik kendisi de yalanlamıyor.

10 EKİM 19. .

Kararımı verdim. O'nu, içinde solunduğu bu pis ortamdan kurtaracağım. Tıpkı kötü topraktan güzel bir çiçeği kökünden söküp gelişeceği iyi bir toprağa diker gibi. .

Evlenip, uzak, çok uzak yerlere gideriz; yada gittiğimiz o uzak yerde evleniriz. Onu tanımayan, geçmişini bilmeyen insanların arasında yaşarız. Orda kendimize yepyeni bir çevre yaparız. Yepyeni insanlar oluruz ikimiz de, yaşama yeniden birlikte başlarız.

Avustralya'ya, yada Kanada'ya, yada daha uzak bir yerlere. . Büyük bir coşkuyla fırladım evden. Sokaklarda bağıra bağıra koşmak geliyor içimden. .

14 EKİM 19. .

Üç gündür evinde bulamıyorum. Bir yere gideceğini de söylememişti.

356

28 EKİM 19. .

Kulübün terasındaydık. Boğaz'ın Karadeniz'e uzanan bölümünü seyrediyorduk, gelip geçen gemileri. .

Öyle heyecanlıydım ki, bitürlü O'na kararımı söylemeye yüreklenemiyordum. O da anladı da, neden öyle tutuk olduğumu sordu.

Terasta, üç-dört masada oturanlar var. Söyleyeceklerimi onlar duyacaklar diye tedirginim.

O'ndan daha çok içiyordum. Birden «Benimle evlenir misin?» diye sordum.

Evlenmemizin ne gereği olduğunu sorabilirdi. Evlenmezsek, onu burdan alıp uzaklara götürmeye hakkım olmazdı. Evlenme teklifime sevineceğini biliyordum. Benden istediği daha başka ne olabilirdi? Yada benim O'na verebileceğim başka ne olabilirdi?

Hiç sesini çıkarmadı. Gülümseyerek yüzüme bakıyordu. Bu gülümseyişlerindeki beni ezen üstünlüğünden tedirgin oluyorum. Hemen evet demiş olmamak için, belki bir süre düşünmek isteyecekti böyle bir önemli karar için.

Öylece susup gülümseyince, ona kararımı bütün ayrıntılarıyla açıklamak zorunda kaldım. Kanada'ya, yada Avustralya'ya giderdik, bizi tanımayan insanların arasına.

Kendimize yepyeni bir dünya yaratırdık. Oralarda bir uzman kadın hastalıkları

hekimine tedavi ettirirdi kendini. Belki çocuğumuz da olurdu. Neden olmasın. . Olmazsa da önemi yok. Kimsesiz bir çocuğu evlat edinirdik.

Hepsini, hepsini bütün tasarılarımı anlattım.

357

Anlatacaklarım bitmişti. Sustum. Dudağının kenarındaki o alaycı gülümseyişle «Evet?»

diye sordu. «İşte bu.» dedim. ((Sonra?» «Böyle işte!»

«Teşekkür ederim. Beni, boğazıma kadar gömüldüğüm çamurdan, burnumun ucuna kadar battığım çirkeften kurtarmak istiyorsun.» dedi. Tastamam içimden geçirip de söyleyemediğim kelimelerle benim düşüncelerimi bana söylüyordu.

«Bana bu teklif yeni değil. . önceleri başka erkekler de beni düştüğüm bu çirkeften kurtarmak istemişlerdi. Yo yooo, yine çenen öyle büzülmesin azarlanmış çocuklar gibi, yüzün gölgelenmesin. . Seni onlarla bir tutmuyorum. Sen başkasın benim için. .»

Hayatına giren erkekler O'na »kötülük etmişler ama, isteristemez iyilik de etmişler, O'nu daha anlayışlı yapmışlar. Yoksa şimdi beni anlıya-mazmış. Böyle söylüyordu.

Çevremizden kaçmamız önemli değilmiş; çevremizden kaçmakla kendimizden kaçıp kurtulamazmışız ki. . Her gittiğimiz yere kendimizi de taşıyacak olduktan, anılarımızı

götürdükten sonra. .

«Ama yine de bir çaba göstermeliyiz.» diye düşüncemi savundum.

Ne desem direndi.

Teklifimi yanlış anladığını açıklamaya çalıştım. İlle de çevremizden kaçmamız gerekmediğini söyledim. Ne diye kaçacakmışız! Herkesten bize ne? Ne derlerse desinler, umurumda bile değil. . Bur-da evleniriz. Ben onunla birlikte mutlu oluyorum.

O'nu da mutlu etmeye çalışacağım.

Son sözler ağzımdan çıkarken ağlayacak gibi oldum.

358

öeviiiçie eımu

diği zaman yaptığı gibi. .

Neler, ne karışık şeyler anlattı. Hani bayramlarda çocuklann patlattıklan çatapatlar var ya. . Çocuklar yola koyar, üstlerinden taşıtların tekerleği geçip ezince, ordan oraya sıçrayıp, zıplayarak patlayan şeyler. . İşte öyle bir çatapata benziyormuş, benzemek istiyormuş. Durup dinlenmeden, sıçrayarak bütün dünyayı enlemesine, boylamasına, her yönüne, her yanına dolaşmak ve her sıçrayıp düştüğü yeri yakıp yıkarak, yokederek başka bir yere sıçramak. . Öyle oyuncaktan bir çatapat değil, öldürücü bir bomba gibi. .

Böyle bişey-ler. (Okunamıyor.) Sıkılmış yumruk gibi. .

Ya evlenmemiz? Evlenelim.

«Seni o kadar çok seviyorum ki, işte bunun için evlenemeyiz» dedi. Kendikendinden bile memnun değilmiş. . Çatapatlar gibi öyle. Düşmanlığı bütün dünyadaki (okunamıyor) yetseymiş de, yeniden güzel şeyler, hep güzellikler doğsaymış.

Neden, neden, diye bağırmak geliyordu içimden. İçimden gelen bağırma isteğini bile işitmiş gibi. «Neden mi?» dedi, nedenini.anlattı. Çok kaba gerçekler varmış, çirkin ve kaba. . Böyle olduğu için sevmezmişiz, konuşmazmışız onlardan. Ama yine de kurtulamazmışız o kaba gerçeklerden. Çünkü hayatın kendisiymiş onlar. Hayatın kaba ama zorunlu olan bu gerçeklerinden sanat da kaçınır, onlar sanatta bile yansıtıimazmış.

Hangi romanda, oyunda, filmde, diyelim insanların helaya gitmelerinin önemi. . Hayır, tastamam böyle değildi söyledikleri, ama bunlar gibi bişeyler. Oysa bir insanın ishal yada kabız olması yüzünden. . Bugün bize güzel gelen şeyler, evlendikten sonra gü-359

yımuıiiten oaşua (OKunamıyor). Yaş farkı. . Şimdi «umurumda mı» dediğim çevrenin etkisi, anılarımız kaçamadığımız kendimiz. .

Anlatılmaz bir burukluk, acı eziklik duydum.

Kendisine uzanan elimi iten Betül'e, «Senden bişey istiyorum, rica ediyorum, on yıl sonra burda yine buluşalım» dedim. Böylece ondan ayrılacağımı da anlatmış oldum.

«Şimdiye kadar hiçbir sözüne gücenmedim. Hattâ, beni içinde boğulmakta olduğum çirkeften kurtarma teklifindeki hakarete-bile. . Ama bu sözüne. .»

On yıl sonra buluşalım, deyişime incinmiş, «Yani seninle evlenmediğime pişman olup ah ne eşeklik ettim dememi benim ağzımdan duyup benden intikam almak istiyorsun. .»

Çok içmiştim. Başka neler konuştuğumuzu hatırlamıyorum. Galiba konuşmadık. Kopuk kopuk bişeyler söyledik birbirimize.

Evine götürdüm. . Kapısını anahtarıyla açtığına göre, hizmetçisi evde değildi.

Sabahleyin erken kalkıp işime gideceğimi söyleyerek iznini istedim. İlk olarak O'nu öpmeden ayrıldım.

Soyunmadan divana uzanıp uyuyakaldığımı sabahleyin anladım. Başım ağrıyor. Çok kötüyüm. Çok tatsız. .

Banyo yapıp, traş olup O'ndan özür dilemeye gideceğim.

360

31 EKİM 19. .

Üç gündür evinde bulamıyorum. Çok merak ediyorum.

4 KASIM 19. .

Evinden taşınmış. Nereye gittiğini söylememiş.

(Sayfalan fare yemiş. Çok da ıslanmış, yazılar hiç okunmuyor.) 361

ÖLÜYÜ MEZARDAN KALDIRAN KADIN

Paris'ten yeni dönmüştüm. Altı yıl dışarda kaldığım için, bizim yüksek sosyetenin yabancısı olmuştum. Sosyetede, tanımadığım insanlar türemiş. Bizim sosyete, böyle bir acaip sosyetedir. İki-üç yılda bir, sosyetenin kahramanları değişir. Yalnız ortada birkaç demirbaş insan kalır, o kadar. . Onlar da sosyetenin başkişileri değildir.

Avrupa'da böyle değil dostum. Meselâ İngiliz hay sosyete'sine girin, meselâ

Fransa"nm hot sosyetesine girin, meselâ ne bileyim ben, Alman yüksek sosyetesine girin; aradan otuz yıl, kırk yıl geçsin, bir daha gidin oralara, ölmemişlerse, oralarda hep aynı simaları görürsünüz. Yüksek sosyetenin devam ettiği klüplerin mobilyaları bile eskiyince değiştirirler, ama insanları aynı kalır. Ama yüksek sosyeteye girecek insanı

ince eleyip sık dokurlar. Yeni insanların sosyeteye girmeleri çok zordur. Nasıl anlatayım, yani meselâ, Londra'da bir klübe üye olmak, bizde kabine üyesi olmaktan çok daha zordur. Yüksek sosyeteye girmek, miras gibi bişeydir, babadan oğula geçen bir hak. . Bizde öyle mi ya,

biraz parası olsun ne oldum sıman ğı, biraz üne kavuşan ne oldum delisi, elini kolunu sallayarak, hoooop, dalar sosyeteden içeri. . Bir zaman sonra bakmışsın işleri bozulmuş, talihleri ters dönmüş, bu sefer de yallah sosyeteden kapı

dışarı.

362

5fanı nulâsa beyim, herşeyimiz nasılsa, sosyetemiz de öyle.

Hayır, öyle demek istemedim. Katiyen! Benim maksadım başka. . Çok rica ederim. .

Avrupa yüksek sosyetesıyle bizimkini mukayese etmek istiyorum. Bizde yüksek sosyeteye devam edenlerin sık sık değişmeleri neden ileri gelir?. Çünkü bizde devamlı, geçmişi uzun sürmüş hiçbir müessese yoktur da ondan. . Fransa'nın bulvar gazetelerinde, evlendirme bürolarının, arkadaş bulma firmalarının reklâmları çıkar. .

Evlendirme bürosu, yani anlayacağınız, kadınla erkeği tanıştıran aracı. . Çok affedersiniz sırası geldi de söylüyorum, yani bizdeki şeyler gibi bişey. . Gazete reklâmlarında neler yazar bilir misiniz? «Müessesemiz seksen yıllıktır.»,

«Müessesemizin altmış yıllık geçmişi vardır.», «Yanm yüzyıldanberi bu işi yapmamız size güven verecektir.» Düşünebiliyor musunuz beyim, muhabbet tel âllığını, kadın simsarlığını bile adamlar müesseseleştirmişler; onlar bile geçmişlerinin eskiliğiyle övünüyorlar, anlayın artık, herşey ona göre. .

Yüksek sosyete nedir? Kimler yüksek sosyetedendir? Önce bunları bilmek gerekir.

Bizdeki yüksek sosyetenin tarihi yazılsa, çok enteresan olur. Ama kim yapacak? Bunu yapacak biri vardı, bir kadın gazeteci. Ayseli Gül adında bir kadın. . Ama o da yok şimdi, ne oldu bilmiyorum. . İşte ancak o yazabilirdi bizim yüksek sosyetenin tarihini.

Hattâ böyle bir niyeti vardı da doküman bile topluyordu.

Bizdeki yüksek sosyetenin nasıl bir rezillik olduğunu anlatmak için, size tanık olduğum bir olayı söyliyeyim. Dedim ya, bizim yüksek sosyeteyi 363

gelgeç adamlar doldurur diye. . Bir yaz bizim Klüp'teyim, bir hurdacıyla bir de neci olduğunu kimsenin bilmediği yaşlı bir adam girdi aramıza. O yaşlı adam ikidebir «Ben Öropa'dayken. . Ben Öropa'dayken. .» deyip duruyor. Bir gün yine iki lâfın başında

«Ben öropa'dayken. .» deyince, o hurdacı da, «Beyefendi, Avrupa'da uzun zaman bulundunuz mu?» diye sordu. Yaşlı adam, «Efendim, Birinci Dünya Savaşı zamanı bir ay Hırvatistan'da bulunmuştum.» dedi. Hurdacı, ondan da cahil olduğundan «Bu Hırtistan dediğiniz yer ne tarafa düşer?» diye sordu. Yaşlı adam, «Hırtistan değil, Hırvatistan. » diye düzeltti. Hurdacı yine «Ha Hırtistan, ha hristiyan, her neyse, ne tarafa düşer?» diye bir daha sormaz mı! îşte bu anlattığım olay da, bizim yüksek sosyetenin seviyesini gösterir.

Bu kadar geniş anlatmamın sebebi, Betüş'ün nasıl bir ortam içinde bulunduğunu anlamanı? içindir. Hah, aman ne isabet!. Betüş dolayısıyla ben de size Çeyrek Porsiyon Taylor Naci'yi anlatacaktım. İşte kendisi de çıkageldi. . İti an, çomağa davran, derler ya. . Arkası bize dönük duran şu adamı görüyorsunuz. . Hani hiç durmadan, iki eliyle saçlarına biçim veriyor boyuna. . İkidebir saçlarını tarıyor. . Bakın, bakın, vitrinin aynasında kendini seyrediyor. O hep böyledir. Ayna bulamazsa, bir cam önünde durup camı ayna yerine kullanarak saçlarını tarar, boyunbağının düğümünü, cep mendilini düzeltir. Adamın işi bu; sabahtan akşama kadar saçlarını düzeltmek, taramak,, kendisini aynada, camda seyretmek. Ayakkabılarına bakın, nasıl pmlpınl. . Kimsenin kendisini görmeyeceği yerde, hemen pantolonunun arka cebindeki kadifeyi çıkarır, ayakkabılarını parlatır. Her

364

an, hep üstü başıyla uğraşır; adamın başka hiçbir derdi yok. Hayatımda bunun kadar tedirgin adam görmedim. Otursa da bacak bacak üstüne atsa, parmaklan hep pantolonunun ütü çizgisindedir. Pantolonunun keskin ütü çizgisi bozulacak diye boyuna bacak değiştirir. Görüyor musunuz, nasıl durmadan, şakaklarından geriye doğru atıyor saçlarını. . Elleri işte hep böyle saçlanndadır. Onun ellerine bakmaktan, ben yorulurum. Herif hasta. . Adı Naci. Betüş'ün, ilişki kurduğu erkekleri bir baltaya sap ettiğini duymuş, o da yanaşmış Be-tüş'e ki, geçimin bir yolunu bulsun. O günlerde de yüksek sosyetede Robert Taylor adlı artistin rüzgârı esiyor, bütün sosyete kadınları, Robert Taylor deyip iç geçiriyorlar. Yüksek sosyeteye dönem dönem bir erkek artist moda olur, bütün erkekler ona benzemeye çalışır, bir kadın artist moda olur, kadınlar ona benzemeye çalışır. Naci, kendisini Robert Taylor'a benzetip Betüş'ün gönlünü çekmeye çok uğraştı ama, olmadı. Çünkü Naci'nin Robert Taylor'a benzer hiçbir yanı yok. Bigün bana geldi, «Ağabey» dedi, «Paris'te, insanın suratının biçimini, sipariş üzetine değiştirip yeni biçim veren yerler varmış. Hangi biçimi istersen o biçimi veriyorlarmış. Kendin olarak girdiğin kapıdan, meselâ Robert Taylor olarak çıkıyormuşsun. Doğru mu?» diye sordu. Ben de, «Evet,v erkekler için de, kadınlar için de güzel ik enstitüleri olduğu gibi, estetik operasyonu yapan, insanın yüzünün biçimini değiştiren operatörler vardır» dedim. Bunun üzerine Naci, bir zaman ortalarda görünmedi. Suratım değiştirmek için Paris'e gitmiş. Artık Betüş'ün sevgisini kazansın da bir çıkar sağlasın diye mi yapıyor, yoksa gerçekten mi Betüş'ü seviyor da bunca fedakârlığa katlanıyor, orasını bilemem. Gelgelelim, o zamanlar Robert Taylor'un çok modası olduğundan, çok kişi suratını Taylor'a benzetiyor. Onun için de, estetik operasyonu uzmanları insanın suratını Robert Taylor'a benzetmek için çok para alıyorlarmış. Gittiği suratla Paris'ten geri dönecek değil ya. .

O da parası ne kadarlığına yeterse, suratını o kadarlık Robert Taylor'a benzetmelerini istemiş. Bu işin uzmanı olan doktor Albert Kurtin adında biriydi, o zamanlar adını ben de duymuştum. Çok ünlüydü.

Naci'yi ameliyat masasına yatırmışlar. Kimyevî bir buz varmış, o buzla Naci'nin yüzünü yarım saat ovuşturup, iyice dondurmuşlar. Sonra burun deliklerine pamuk tıkamışlar. Ağzına da bir soluk borusu sokup, bunun yüzünü, gözünü bir macunla iyice sıvamışlar. Sonra suratına bir dondurma sıvısı püskürtmüşler. Artık Naci'nin suratında hiç duyarlık kalmamış. Suratı iyice donup duymazlaşınca, gözünü, ağzını, burnunu açıyorlar. Dişçilerin hani makineli fırfır burgulan vardır ya, işte ona benzer bir aygıtla Naci'nin suratını yontmaya, düzeltmeye başlamışlar. Naci, ameliyatı olduğu gibi anlatmıştı bana.

Bütün olanları, suratını nasıl yonttuklarını görüyormuş. Heykel çamuruna biçim verir gibi, Naci'nin suratını kesip biçi-yorlarmış. . Suratı dondurulduğundan Naci ne acı duyuyormuş, ne de suratından kan akıyormuş. O püskürttükleri dondurma sıvısı yapmış bunu. Ameliyat bitince, Naci'nin suratını sarıp sarmalamışlar. İki saat sonra suratından kanlar sızmağa, sargı bezinin dışma vurmağa başlamış. Naci'nin suratı ablak olduğundan çok yontmuşlar da, ondan çok kan sızıyormuş. Pansumanlar, masajlar filân. . Ön gün sonra suratındaki sargılan açmışlar. Naci, aynada suratını görür görmez, «Ulan alçaklar! Ulan rezil er! Hani beni Robert Taylor'a benzetecektiniz? Ulan, bu ne biçim Robert Taylor, imansızlar? Bu surat ne surat!.

Kendi suratımdan korkuyorum. . Ulan, bu ben miyim? Beni aynen Fran-keştayn'a çevirmişsiniz!» diye bağırarak, suratına aynayı uzatan hemşirenin,, karşıda bakıp sıntan doktorun, daha orda kim varsa hepsinin üzerine yürüyor. Doktor gayet soğukkanlı «Biz sana

baştan söylemiştik» diyor, «O senin verdiğin parayla bu surat ancak bu kadar olur. Dörttebir Robert Taylor oldun. Robert Taylor'un dörttebiri Frankeş-tayn eder. Sen yine dua et ki, suratın yine azçok insan suratı olarak kaldı.»

Naci çok saftır. «Benim bunca fedakârlığım boşa mı gitti, eyvah!» diye günlerce gözyaşlan döküyor. Marsilya'da yaşayan bir Türkiye ermenisiy-le tanışıyor. Ermeni, Samatya'dan Marsilya'ya,, oradan da Paris'e gitmiş. İşini bilir, çok açıkgöz bir adam olan ermeni, orda bir Türk kahvehanesi açıyor. «Türk kahvehanesinde tarihî Türk musikisi konseri verilir» diye de ilân ediyor. Ermeni def ça-larmış. Kansı da ut çalıyonnuş. Naci de orda türkü söylüyor. Bildiği topu topu iki türkü varmış onları

söylermiş. Biri:

«Oğlan, oğlan ne güzel oğlan Kollarım sana yastık, saçlarım yorgan Ne güzel oğlun, ne şeker oğlan»

Öbürü de:

«Oğlan gelir karşıdan
Karşı değil çarşıdan
Oğlanımı tanırım
Başındaki poşudan.»

Kahve dolup taşıyormuş. Ama kahvecinin Naci'ye verdiği para çök az. Ne yapsın zavallı

Naci. Daha çok kazanıp para biriktirmek için bir ek iş daha arıyor. Türkü söylediği kahveye gelenlerden bir menecerle tanışıyor. Adam, her işin menecerli-ğini yaparmış.

O günlerde de güreş menecerliği yapmaktaymış. Naci'ye pehlivanlık teklif ediyor. Naci hayatında,hiç güreşmemiş olduğu için, mene-cerin kendisini pehlivan yapmak isteyişinin sebebini- soruyor. Menecer de, pankras denilen kıran kırana güreşte pehlivanın seyircilere çok korkunç görünmesi gerektiğini, Naci'nin estetik ameliyatından sonra yüzünün çok korkunç bir görünüş aldığını, onun için ona böyle bir kazançlı iş teklif ettiğini açıklıyor. Tek daha çok para kazanıp ikinci bir ameliyatla Robert Taylor'a benzesin diye, hayatında bikez bile itişip kakışmamış olan zavallı Naci, o kıran kırana pankras güreşi için pehlivanlığa bile razı oluyor. Menecer. «Korkunç Türk Tah-takale'li Osman Pehlivan» diye Naci için çok büyük reklâmlar yapıyor.

Bakın, bakın hâlâ camın önünde durmuş, saçlarını tarayıp düzeltmeye çalışıyor. Bütün ömrünce hep böyle saçlarını düzeltmeye çalışacak zavallı, ama galiba bunu hiç de başaramadan dünyadan gidecek. Nasıl yalanan bir kedi gibi hep elleri saçlannda. . Bu zibidinin pehlipvanhğını düşünebiliyor musunuz? Tabiî aslında güreşeceği filân yok, menecer önceden ne derse öyle olacak. Yenil derse yenilecek, yen derse, o zaman da karşısındaki pehlivan kendiliğinden yenik düşecek.

Gündüzleri pehlivanlık yapıyor, geceleri alaturka konserler veriyor, arada boş kalan zamanlarında da, saati beş franktan bir fotoğraf stüdyosunda pornografik resimler çektiriyor. İşte böyle böyle, gece gündüz çalışarak yüzünün biçimini değiştirmek için gereken parayı topluyor. Doktor, «Bizde yalan yok, senin suratının Robert Taylor'-unkine benzemesi imkânsız» diyorsa da, bütün geleceğini Robert Taylor'a benzemeye bağlamış olan Naci, çok yalvarıp yakanyor. Bunun üzerine ameliyat ediyorlar. Onbeş

gün sonra sargılar çözülünce Naci aynada suratına bakıyor. Eh, yandan ve uzaktan bakınca, azçok Robert Taylor'u andırır gibi. .

Naci sanıyor ki, İstanbul'a dönüp de Betüş'ü görünce Betüş «Vay benim Taylor'um, hayatım!» diye bunun boynuna sarılacak. Gidiyor Betüş'ün yanma, Betüş oralı bile değil. .

«Senin uğruna iki kere ameliyat oldum. Bak nasıl, Taylor'a benze-miş miyim?»

diye soruyor. Betüş «Benzeşen ne yazar, benzemesen ne çıkar!» diyor. Çünkü efendim, zavallı Naci para biriktirip de üstüste iki kere ameliyat oluncaya kadar çoktan Robert Taylor'un modası geçmiş. Naci'nin bütün dünyası yıkılıyor. O zaman," bu zaman, kendisinin aynen Robert Taylor'a benzediğini sanan Naci, durmadan elleriyle saçını

düzeltir, aynada kendine bakar, ayna yoksa camda, vitrinde kendi suratına bakıp Robert Taylor'u seyreder. O gün bugündür adı, dörttebir Robert Taylor'a benzediği için çeyrek porsiyon Taylor Naci kaldı. Yani, Naci'nin çeyrek porsiyon Tay-lorluğu Betüş'ün yüzünden olmuş, eski bir hâtıradır. Betüş ne oldu bilmem, ama —

«affedersiniz — bu enayi yıllardanberi hâlâ durmadan saç-369

lannı düzeltip aynalarda kendi Robert Taylortu-ğunu seyreder; Robert Taylor'un kendisi bile kalmadı dünyada, adı bile unutuldu. ¦ , Ondan sonra mı? Efendim ondan sonra, Be-tüş uzun zaman görünmedi. Duyduğumuza göre Amerika'ya gidip, bir Amerikalıyla evlenmiş, oraya yerleşmiş. O zamanlar yüksek sosyetede kollek-siyoncu Sekip diye biri vardı. Bu adam, sosyetede tanınmış kadınların kullanılmış iç

çamaşırlarını toplayıp kolleksiyon yapmaya meraklıydı. Efendim? Evet, evet, bir ruh hastası tabii. . Fakat beyim, inanılacak şey değil, bu Kolleksiyoncu Şekip'-te hiç

umulmayacak kadınların iç çamaşırları bulunurdu. Kadınlar ona bir hatıra olarak kendi iç çamaşırlarını hediye ederlerse ne iyi, etmezlerse çalardı. Bir kilot, bir kombinezon, bir korse çalıp kolleksiyonunu zenginleştirmek için hırsızlık bile yaptığını söylerlerdi.

Lüks otellerden hiç ayrılmazdı. Bu otellere gelen ünlü film yıldızlarının bile çamaşırlarını çalar, koleksiyona koyardı. Kendisi, çaldığını söylemez, kadınların hediye olarak verdiğini iddia eder, uydurma aşk olayları anlatırdı. . ŞeMp'in evinde, onun bu zengin kolleksiyonunu görmüştüm, Büyük bir sır olduğu için kolleksiyonunu herkese göstermezdi. Çünkü onun kolleksiyo-nunda evli kadınların, ünlü kişilerin eşlerinin de iççamaşırlan vardı. Bir salon bu çamaşırlarla doluydu. En değerlilerini, özel olarak yaptırdığı ca-mekânlara koymuştu. Camekânlarda imzalı, yazılı kadın külotları vardj.

Kolleksiyoncu Şekip'in söylediğine göre, koleksiyonundaki en zengin parçalar, Betüş'ün çamaşırlanymış. Onun bir çok kombinezonu, sutyeni, korsesi filan varmış onda, ama tek kilotu bile yokmuş. Yıllarca uğraşmış da, Be-370

tüş'ün külotunu elde edememiş. Bunca yılın usta bir koleksiyoncusu olarak buna çok üzülürdü.

Mirasyedi olan Kolleksiyoncu Sekip, miraslar suyunu çekmeye başladığından, son zamanlarda elindeki kadın çamaşırları kolleksiyonuna çok umut bağlamıştı. Kolleksiyon meraklısı bir zengin Ame-rika'lıya bunları satacağını umuyor, onun için de Türkiye'ye hangi milyoner Amerikalı gelse, zengin kolleksiyonunu onun önüne koyuyordu. Bir yaşlı

milyoner Amerikalı kadına az kalsın satacakmış kolleksiyonunu. İki metreye yakın boyu olan yaşlı Amerikalı kadın, boşandığı kocalarından kalan milyonlarla, dünyanın neresinde hangi çeşitten kolleksiyon varsa, satın ahrmış. Onun kolleksiyon merakı da, kolleksiyon kolleksiyonu yapmakmış. İstanbul'da bir tahta kaşık kolleksiyonuyle bir hamam kesesi kolleksiyonu, bir de teşbih kolleksiyonu satın almış. Böyle bir meraklıyı, Kolleksiyoncu Sekip kaçırır mı hiç! Hemen kadına gidip dünyadaki tek kullanılmış kadın çamaşın kolleksiyo-nunun kendinde olduğunu söylemiş. Öyle ünlü kadın yıldızların iççamaşırlarını göstermiş ki, Amerikalı kadın şaşmış kalmış. Pazarlıkta uyuşmuşlar.

Otelde bir basın toplantısı yapıp, gazetecilerin önünde Amerikalı kadın, törenle kadın

çamaşırlarını alacak; yani daha malı alırken, koleksiyonun fiyatını arttırmak için, reklâmını yapıp, dünyaya duyuracak, tam Amerikan işi. . Sekip o gün beni de çağırmıştı

ama, bir önemli işim olduğundan gidememiştim. Otelin büyük salonuna gazeteciler dolmuşlar. Sekip bavullar dolusu kullanılmış iççamaşırlarmı getirmiş, Gazeteciler önünde kadın çeki verip Şekip'ten giyilmiş kadın çamaşırlarını alacak. Ama daha önce alacağı malm değerini

dünyaya duyurmak için, Şekip'e falanca ünlü yıldızın sutyeni var mı, diye sormuş.

Sekip, defterler, fişler de tutmuş. Hemen defterine bakıp, hop çıkarmış ortaya o yıldızın sutyenini. Amerikalı kadın çok memnun tabii. . Falanca yıldızın kombinezonu?

Hooop, o da çıkmış ortaya. . Kadının içine kurt mu düşmüş, yoksa birisi kulağına bişey mi söylemiş, her ne olmuşsa, kadın kuşkulanmış.

Öyle ya, hangi ünlü kadının adını söylese, Sekip onun çamaşınnı çıkarıyor. Ya bu çamaşırlar, gerçekten o kadınların değilse. . Çarşıdan aldığı çamaşırları, falanın, filanın diye yutturuyorsa ya. Malların sahte^olup olmadığını sınamak istemiş. .

— Sizde bütün ünlü kadınların çamaşırları var mı? diye sormuş.

Sekip,

—Hepsinin olması imkânsız, demiş, ama pek-çoğununki vardır. Hele İstanbul'a gelenlerin muhakkak vardır. .

O uzun boylu kadın,

— Benim kilotum var mı? demiş. Gazetecilerde çıt yok.

— Tabii var, demiş, sizin gibi büyük milyoner bir kadın İstanbul'a gelir de, hiç onun donunu kolleksiyonuma koymaz olur muyum? Çok afe-¦ dersiniz ama, siz anlarsınız bunu, kolleksiyonculuk merakı dolayısıyla, sizin kilotunuzu da oteldeki odanıza gizlice girip çalmıştım. .

Eh artık, kadın paraları sayacak ya da çeki uzatacak. Sekip, bavulun birinden Amerikalı

kadının kirli donunu çıkarıp, bir de açıp göstermez mi! Gazeteciler, fotoğraf makinelerini işletmişler, Şe-kip'in iki eli arasında gerdiği, mavi donun, filaşlari patlatarak şakşak resimlerini çekmişler. Ertesi

gün gazeteler yazacak: «Sekip Bey'in zengin kadın iççamaşırlan kolleksiyonunda, kolleksiyonu satın "alacak milyoner kadının kilotu bile vardı!» Bu haber, hemen bütün dünyaya yayılacak, gelgeldim, hiç de öyle olmamış. Amerikalı kadın.

— Sizin kolleksiyonunuzu almaktan vazgeçtim, demiş çünkü siz bir sahtecisiniz.

Dükkânlardan aldığınız iççamaşırlarmı, kirletip kirletip, ünlü kadınların diye azkalsm bana yutturacaktınız. Benim diye gösterdiğini külot benim değil, Çünkü benim külot giymek diye bir âdetim yoktur. . İşte, bakın, ısbatı meydanda. .

Ne yazık ki, gazete fotoğrafçıları gaflete gelip, kadının işte bakın, diyerek eteğini kaldırdığı zaman birden resimlerini çekememişler. Düşününüz bu resimler ne büyük gazetecilik olayı olacaktı.

— Aman göremedik, nasıldı? Var mıydı, yok muydu? demişlerse de, kadın ikinci kere isbata kalkmamış.

Bu olaydan çok zaman sonraydı. . Bu kolleksi-yoncu Sekip birgün bana, milyoner bir Amerikalıy la karısının İstanbul'a geldiklerini, Amerikan petrol krallanndan bir Teksaslı olan abamın çamaşır kolleksiyonunu satın alacağını söyledi. Pazarlıkta da uyuşmuşlar.

Sekip bana dedi ki:

— Amerikalı yarın memleketine dönüyor karısıyla. Sabahleyin de, bana parayı verip

kolleksiyonu alacak. Ama ben adama karşılıkta bulunmak, geleneksel misafirperverliğimizi göstermek istiyorum.

— İyi olur. . dedim.

Amerikalı kankocayı bu gece yedirip içirip eğlendirecekmiş. Onlar, İstanbul'un ve Türkiye'nin

373

özel iklerini tatmak, görmek istiyorlarmış. Sekip bu işleri çok iyi bildiğim için benim de bulunmamı, kendisine yardım etmemi istedi. Razı oldum. Otelde buluştuk. Amerikalı'nın kansı, mmmpp, bal, bal, iycie ballanmış. Sekip röportaj yapsınlar diye gazetecileri de çağırmış. Gazeteciler, Amerikalı milyonere soruyorlar:

— Memleketimizi nasıl buldunuz? Amerikalı milyoner,

— Fevkalade, diyor, hele kadınlarınıza bayıldım. . Çok güzel kadınlar.

Gazeteciler, karısına soruyorlar:

— Siz nasıl buldunuz? Kadın,

— Epiy ilerlemişsiniz, diyor, Amerika'ya ben-' zemeye çalıştığınız için, burada hiç yabancılık çekmedim. Kendimi vatanımda hissettim. Onun için bana orijinal gelmedi.

Daha bunlar gibi sorular, cevaplar. .

Amerikalı kankoca, Türk sipesiyalitesi görmek istediklerinden, biz bunları alaturka sazlı, şarkılı bir gazinoya götürdük. Rakıyı dayadık. Pastırmalı yumurta, cacık, menemen, çoban salatası. . Bayıldılar. Rakıyı içtikçe coştular. Coştukça Amerikalı nağra atmaya başladı. Ama öyle bir nağra ki, Amerikalının atacağı Amerikan işi nağ-ralardan değil. Geceyansından iki saat sonra gazinodan çıktık. Arabalara atladık. Bunları Suluku-leye götürdüm. Sulukule'nin çingeneleri de, önceden kendilerine haber verdiğimizden, o saatte müşterileri misafir etmek için bekleşiyor. Biz arabadan klaksona bastıkça Sulukule'liler de, yaşlısı, genci, çocuğu, büyüğü, kadını erkeği evlerinden fırladılar.

Onlar böyle yüksek sosyete eğlence

374

âlemlerine alışık olduklarından her zaman hazırlıklıdırlar. Bir cümbüştür başladı.

Klarnetler, utlar, kemanlar getirildi. Oyuncu kızlar ortaya çıktı. Allah Allah!.

İstanbul'un yani İstanbul'un demek dünyanın demektir, dünyanın en namlı çifte-tellicisi Çalıkuşu denilen çingene kız döktürmeye başladı. İşte o zaman hepimizi şaşırtan bişey oldu. Amerikalı, milyoner el çırpıp tempo tutarken, önüne gelip gerdan kırıp bel büken Çalıkuşu'nun alnına bir on dolarlık yapıştırdıktan sonra,

— Aşağıdan yavrum, aşağıdan. . Aşağıdan yavrum, aşşağıdan. . Döktüüüür! diye bağırmaz mı!

Bu Amerikalı bu Türkçe laflan nereden öğrenmiş? Olacak şey değil. .

Derken eğlence koyulaştı, çalgılar coştu, oyunlar kızıştı, biz de hepimiz zilzurna olduk.

Birden Amerikalı kadın ortaya fırlayıp, orda oynayan çingene kızlarına.

— Açılın ulan kahpeler! Öyle mi göbek atılır. Tuh, Sulukule'nin de itibârını iki paralık ettiniz. . dedikten sonra, saz takımına dönüp,

— Bahriye çiftetel isi vurun! dedi.

Saz takımı bahriye çiftetellisi vurmaya başladı. Senin Amerikalı kadın da ortaya çıkıp, çamaşırlarını fora ediyor. Hep soyundu, bir sutyen bir külot kaldı. Kombinezonunu da göbeğinin üstüne bağlayıp ortada düğüm yaptı, iki ucunu apışının arasından sallandırdı.

Ondan sonra şakmr da şakır öyle bir çiftetelli oynamaya başladı ki, acaba namlı Çalıkuşu denilen çingene kızının çiftetellisi kaç para eder. . Çalıkuşunun anası bile önüne gelip,

— Güzelim, senin yanında göbek atmak bize

düşmez. Sen ustaların ustasısın; buyur meydan senin. . Göbeğine kuvvet yavrum! dedi.

Gün ışırken bunları oteline götürüp bıraktık. Doğrusu ben de sarhoştum. Ama yine de bütün bu olup bitenleri düşünüp şaşıyordum.

Ertesi gün ikindiye doğru Kolleksiyoncu Sekip bizim eve geldi. Dövünüp duruyor.

Amerikalı milyoner, çamaşır kolleksiyonunu almadan uçağa atlamış gitmiş. . Ya karısı?

Efendim, bize Amerikalı diye yutturulan kadın Türk değil miymiş! Hem de kim, biliyor musunuz: Tatlı Betüş. . Beyim, kadın nasıl makiyaj yapıp kendini değiştirmiş ki, hiçbirimiz tanıyamamışız. Onun Amerikalı değil de Be-tül olduğunu öğrendikten sonra,

«Zaten belliydi. . Ben şüphelenmiştim» diyenler çok oldu. Evet, o göbek başka türlü atılamaz, halis yerli göbek. Gece bitip sabah olurken biz o kankocayı otel erine bırakmıştık ya, meğer Betüş hızını alamamış, biz gittikten sonra daha da içip çıkmış sokağa. Tak-sim'deki anıta gitmiş. Tıpkı Sulukule'de yaptığı gibi anıtın önünde soyunup, kombinezonunu da beline bağladıktan sonra, üstünde bir külot bir sutyenle çiftetelli oynamış. Sonra da göbek ata ata «Şükür vatanıma kavuştum! Çok şükür vatanıma kavuştum!» deyip, belinden çözdüğü kombinezonunu, çiçek bırakır gibi, anıtm dibine koymuş. Tabii polisler yakalayınca, dilini İngilizceye çevirip, ben Amerikalıyım filan demişse de, yutturamamış. Kocası olacak herif de binince uçağa çekmiş gitmiş.

Meğer nikâhlı kocası değilmiş. Üstelik herif, onbeş gün kaldıkları otelin parasmı da ödememiş. Zavallı Betüş ödedi otel paralarını da. .

Hadi Betüş Türk, onun çiftetelli oynamasını sonradan anladık da, Amerikalı herifin, oyuncu

kızlara nasıl olup da Türkçe «Aşağıdan yavrum aşağıdan» dediğini, sonra Türk usulüne uygun nağralar attığını anlayamadık. Bugüne kadar da anlamış değilimdir, hâlâ merak ederim.

İşte o tarihten sonra -belki de okumuşsunuzdur- gazetelerde sıksık «Yüksek sosyeteye mensup bir kadın sokakta soyunup rezalet çıkardı» diye haberler çıkmaya başladı. İşte o kadın Tatlı Be-tüş'tü. Rakıyı fazla kaçırınca, fırlar sokağa, soyunur, herkese rezaletini gösterirdi. Biz ona artık mahvoldu gözüyle bakıyorduk. Fakat beyim, müthiş gayretli bir kadındı; ben bu kadar iradesi kuvvetli bir kadın görmedim. .

İbrahim Mertelek adında birisiyle evlendi. O adamla evlendikten sonra yeniden derlenip toparlandı. Yüksek sosyetenin gazetelerde adından ençok sözettiren kadım oldu. İbrahim Mertelek'le evlendikten sonra ona sosyetede, «Ölüyü dirilten kadın» derlerdi.

Yani onda ölüyü diriltip mezardan kaldıracak bir dişilik gücü varmış. Neden mi öyle derler di? Efendim, çünkü İbrahim Mertelek'le aralarında, vallahi, otuzbeş yaş mı, kırkbeş yaş mı, yoksa ellibeş yaş mı, işte o kadar büyük fark varmış. İbrahim Mertelek'in kızı değil, torunu yaşındaydı. Böyleyken o adamı canlandırdı, diriltip ayağa kaldırdı. Nasıl mı yapıyor? Vallahi, o da artık onun işi, bilemem. Yalnız bu işin ustası olduğunu söylerdi. Sözde Betüş'ün kendi yaptığı özel bir içkisi varmış. O içkiden içen erkek

on yaş gençleşirmiş. Sonra, Betüş odasına öyle bir koku/püskürtürmüş, kendi de öyle bir özel koku sürünürmüş ki, koklayan on yaş daha gencelirmiş. Bu kadar değil. .

Yatak odasının öyle bir özel ışıklan varmış ki, o odaya giren on yaş daha gençleşirmiş.

Yatak oda-

377

sındaki eşyanın renkleri, çamaşırının rengi hep özel. . Sonra bir de özel müziği varmış, hafiften o müziği çalarmış. O müzik çalınınca on yaş daha-gençleşiyor insan. Yaman kadındı yaman. . Onar yıldan hesaplayın, kırk el i yıl eder. Demek bir erkek, ölüyü

mezardan kaldıran Betüş'ün yatak odasında seksen yaşında girse gençleşe gençleşe, kırkında, otuzunda olacak. . İyi ki İbrahim Merte-lek yaşlıyken Betüş'ün yatak odasına giriyor, ya bir de kırk yaşındayken girseymiş, Betüş onu kü-çülte küçülte ufalayıp unufak edecek, yokedecek-rmiş.

Sonra ne mi oldu? Kim?

İbrahim Mertelek mi? Anlatayım.

Söyledim ya efendim, bizim Yüksek sosyetenin adı yüksektir. Benim, Paris yüksek sosyete çevrelerinde iyi bir muhitim vardır. Burada çok bunalmıştım. Bir süre Paris'e gittim orada kaldım. Döndüğümde, Betüş'ün hayatında hiçbir değişiklik olmamıştı.

İbrahim Mertelek, benim bıraktığımdan daha da gençleşmişti, şık bir erkekti.

Bir gece Yüksek Kulüpteydik. Galiba^balo filan vardı. . Çok kalabalıktı. Ben oyun salonunday-dım. Hattâ o gece şansım iyi gitmiş, epey de para kazanmıştım. Sabaha karşı.bir gürültü oldu. Oyun masasından kalktık. Herkes, gürültünün geldiği üst kata koşuyor. . Bizde merdivenden çıktık. Her-Tcesin ağzında bir Betüş lafıdır gidiyor./

Kulübün üst katında yazlığa gelenler için yatak odaları vardı. Odalardan birinin kapısı

ardına kadar açık. Kapıya yığılanlar, içerde gördüklerinden şaşkına döndüler. Cins Bekir diye tanınan bir adam vardır, onunla Betüş< odada. . Ania ikisi de çıplak çırılçıplak. Cins Bekir'in çok utanmış bir hali vardı. O

378

yana bu yana koşup, çıplaklığını örtecek bişey arıyordu. Oysa Betüş hiç oralı değildi.

Bir yunan kadın heykeli gibi karşımzıda pervasız duruyordu. Birden bir çığlık koptu, ayaklarımızın dibine bir adam düştü. Yere kapanıp bağırıp çağıran ağlayarak saçını

başını yolan İbrahim Mertelek'ti. Ne dediği pek anlaşılmıyorduysa da, arada bir ağzından «Yuvam. . Namusum. . Mutluluğum, mutlu aile yuvam. .» gibi sözler dökülüyordu. Cins Bekir o kadar şaşırmıştı ki, eline geçirdiği Betüş'ün kombinezonunu pantalon diye giymeye çalışıyor, kombinezonun kol deliklerinden ayaklarını geçiriyordu.

O pembe renkli ipek kombinezon, Cins Bekir'in çıplaklığını daha da çok ortaya çıkanyordu. Cins Bekir utanmayı bırakıp odaya dolan kalabalığa

— Ne bakıyorsunuz be! Maymun mu oynuyor? diye bağırdı.

Or'daküerden bir kahkaha koptu. Bekir, başını önüne eğince ordakilerin neye güldüklerini anlayıp, kombinezonu hamam peştemalı gibi önüne doladı. Karşımızda heykel gibi duran Betüş, birden göbek atarak oynamaya başlamaz mı! Tıpkı eskiden sokaklarda rezalet çıkardığı soyunup oynadığı gibi oynuyor. İşte o zaman çok dramatik bir sahne oldu. Karısının ağlaması, utanması gerekirken, şakır şakır göbek atması

karşısında aklı başına gelen İbrahim Mertelek, ağlamaklı bir sesle ordaki-lere şöyle yalvardı:

'— Ne durup bakıyorsunuz öyle. . Yardım etsenize! Görüyorsunuz işte, zavallı karım sinir krizi geçiriyor, ne yaptığını bilmiyor. Ne olur, bir doktor çağırın!

İbrahim Mertelek, karısına dönüp.

379 '

— Vah yavrum, vah canım Betüş'üm. . sinir krizi geçirdiğini birden anlayamadım da, az kalsın senin için kötü şeyler düşünecektim. . Beni affet! diye inledi.

Doktor geldi. Biz de oradan çekildik. Ben, sinir krizi geçiren Betüş'ün ne yaptığını bilmediğini, o durumda Cins Bekir'le odaya girip soyunduğunu filan söyleyip acıyınca, arkadaşlar,

— Yahu, ne krizi, dediler, bu kaçıncısı. . Meğer, Tatlı Betüş'ü daha " önceleri de böyle başka erkeklerle bir odada çıplak görmüşler. Böyle her suçüstü yakalanışında, Betüş işi deliliğe vurur, sanki delirmiş de ne yaptığını bilmezmiş gibi gö-rünürmüş, hattâ bayıldığı bile olurmuş. .

Doğrusu, buna benzer başka olayları da oldu. İbrahim Mertelek mi? Bilmiyorum. İkisi de kulüpten filan ayaklarını kestiler. Onları görmeyeli çok oldu. Sanırım Betüş, o yaşlı İbrahim Mertelek'i onar yaş, onar yaş küçülte küçülte, çoktan bitirip yoketmiştir.

Hayır,, hiç bilmiyorum. Duymadım da kimseden. . Çok tuhaf bir kadındı.

AMERİKAN ARTİSTİYLE FİLM ÇEVİRECEK GÜZEL KIZ ARANIYOR Allah inandırsın, sana kanım kaynadı arkadaşım. Ama içmiyorsun, olmaz ki. . Şerefine!. . Evet, ne diyordum. Roza Raziye'nin kızı. . Efendim, bu kadına Roza Raziye demelerinin sebebi, bunun eski adı Roza'ymış da, sonradan hak dinine girince Raziye adını almış, Roza'yı Raziye yapmış ama yüksek sosyetede iki adı birden söyleniyor, ona Roza Raziye diyorlardı. Roza Raziye'nin Deniz adlı bir kızı var. . Kızlan biz maceramızı yaşamışız, ondan sonra da evlenmeye karar vermişiz. Ama baba-380 sı «Eğer o ipsiz herifle evlenirsen seni evlatlıktan reddederim» demiş. Kız da edepsiz, «Sen beni evlatlıktan reddedemezsin, sahiden babam olduğun bile belli değil» demiş.

Bu lâf üzerine adam, az kalsın kalpten gidiyormuş. Şu kızdaki akla bak yahu, babası evlatlıktan reddetti mi, biz onunla ancak plaja gidebiliriz, iki çıplak. . Hadi içelim aslanım. . Sakın beni sarhoş sanma ha. . Ben içmezsem kendime gelmem. . Neşen bilir, nasıl istersen. . Babasının parası olmazsa ben ne yapayım Denizle evlenip. Ama kıza böyle söylenmez. Onun için aldım bunu kucağıma, tatlı tatlı anlatmaya-başladım.

Babası, uğraşa uğraşa, annesi Roza'nın da yardımıyla, evliliğinin ancak onyedinci yılında zarzor onu dünyaya getirebilmiş. Bu kadar çok emek verdiği için de kızını çok seviyor.

Bunları anlatıp Deniz'e:

— Babanın Rızası'm almalısın!, dedim.

— Babam dünyada Rıza'sını vermez! Babam verse bile, annem Rıza'dan ayrılmaz, ondan iyi şoför bulamaz. . dedi.

İngilizceyi çok iyi bilir de Türkçesi zayıftır. Ben «Babanın Rıza'sını al» deyince, Rıza adlı şoförü al, anlamış.

— Babanın gönlünü yap da, razı edelim evlenmemize. . diye açıkladım: Ne yaptıksa kızın babasını razı edemedik. Bunun üzerine efendime söyliyeyim. . Bütün bu sosyete kızlarını yetiştiren Tatlı Betüş. . Gittim ona.

— Aman Betüş ablacığım, bana bir akıl. . Betüş,

— Bunun yolu intihar. . Böyle bir haber sal, o zaman babası kızı verir. . dedi.

Ben de onun dediğini yaptım. «Ya kızını v*"*8

ya kendimi öldürürüm» diye haber yolladım. İntihar, edeceğimi öğrenince Denizce

«Aman kızım, aklın varsa şu herifle evlenme de, bırak intihar etsin, memleket de bir parazitten kurtulsun; O'nun-la evleneceğine bakla tarlasındaki bostan korku-luğuyla evlen daha iyi» demiş.

Evlenelim de, namusumuzla bir baltaya sap olalım, istikbalimizi kurtaralım, diyoruz, olmuyor. Yaşım kırkı geçmiş o zaman. Bu Deniz'i de elden kaçırdın mı, artık ondan sonraki erkekliğin turşusunu kur.

Gene Betüş'e gidip.

—Aman, senin öğrettiğin numara sökmedi. . dedim.

Betüş,

— Sen zaten lafı hep ters anlarsın, dedi, ben sana kendin intihar et demedim, Deniz intihar edeceğim diye haber çıkarsın dedim.

Betüş, bunların bütün geçmişlerini biliyor. Roza Raziye'yi de Deniz'in babasına vermişler. Adam intihara kalkınca da «Hiç merak etmesin, cenaze masrafı da bizden»

diye haber göndermişler. Bunun üzerine Roza «Öyleyse ben intihar ediyorum» deyince Roza'nm babası yelkenleri suya indirmiş. Hatta bu Roza, «Annemle babam, kendi elleriyle mutluğuma engel olduklarından, artık benim için hiçbir tadı kalmayan bu dünyadan . ./. ./. . günü saat onaltıda ayrılacağımdan, intihar törenime teşrifinizi saygılarımla rica ederim» diye bir de davetiye bastırıp ailenin bütün tanıdıklarına göndermiş. Roza'nm intihar edeceğini bildirdiği gün ve saatte Roza'yı intihardan caydırmak için nişan töreni yapmışlar. Bunları anlatan Betüş, 382

— Deniz intihara kalkışırsa o zaman babası, kızının yaşaması için, seninle evlenmesine bile razı olur. . dedi.

Yani şu Betüş gibi kadın görülmemiştir. Ne dersiniz, dediği çıktı. Deniz,

— Beni sevdiğim erkekle evlendirmezseniz,. intihar edeceğim, der demez babası,

— Hah şöyle. . Ailemizin geleneği çok şükür bozulmadı. Ben geleneklere çok bağlı insanım. . demiş.

Biz düğün hazırlığına giriştik. Hatta düğün davetiyeleri de basılmıştı. Deniz sukoyverdi.

— O kadar acele etmeyelim, hele onbeş-yirmi gün geçsin. . demeye başladı.

Betüş'e gidip Deniz'in on onbeş gün geçsin, dediğini söyledim. Kıkır kıkır gülen Betüş.

— Çok aptalsın, dedi anlamadın mı; kral gelecek ya, onun için düğünü geciktiriyorlar, Kral gelip gitsin de ondan sonra. .

— Yahu, elin Arap kralından bize ne? Değil mi ama. .

Efendim, bilmem hangi Arap kralı gelecek diye, sosyetenin kızları bir aydır hazırlanıyorlarmış. Kral bekârmış da, belki bizim kızlardan biriyle evlenilmiş.

Bu belâ yalnız benim başıma gelmedi. O günlerde evlenecek yaştaki bütün sosyete kızlarının düğünleri geri bırakıldı: Yahu koskoca kral be. . Hiç utanmıyor. Ulan senin paraya pula ihtiyacın mj. var da, bizim kızlara göz koyuyorsun. . Bizim gibilerinin ekmeğine engel olursun, hırbo!. .

Benim krallara atıp tuttuğumu duyan Betüş, işin içyüzünü anlattı, tşler hiç de benim bildiğim

gibi değilmiş. Kralı burdan bir kızla evlendirmek bir politika dalgasıymış. Hükümetin bile bunda parmağı varmış. Hükümetin'o Arap kralını sıksık buraya davet edip, balolar filan vererek, huzurunda yüksek sosyetenin aile kızlarını sıralamasının sebebi buymuş.

Sansın mı, esmer mi, akça pakça mı, şişman mı, tombul mu, balıketi mi, bizde hepsinden, her model her marka var; kral hazretlerinin gönlü hangisini çekerse. .

Bunu da öğrenince büsbütün kızdım, iyice kafayı çektim. Nihayetim bozuk. İyi ki gene Betüş beni yumuşattı. Bu iş «Memleket vazifesi» y-miş. Biz bir kızımızı krala verecek değil, «Hükümete verecek» misiz. Çünkü kral demek, «hükümet demek» miş.

Memleketimizin ekonomik durumu da ortadaymış. Böyle bir zamanda, «her zamankinden çok millî birlik ve beraberlikle», «Memleketi düşünüp», «fedakarlığa katlanmalı»y-mışız.

Betüş, benim enayiliğimle düpedüz alay ediyor. Ama Betüş'ün açıklaması üzerine dalgayı çaktım. Nasıl ben, bir kızla evlenip zengin kayınpederi kazıklamak istiyorsam, babalar da kızlarını krala verip, kral hazretlerini kazıklamak istiyorlar. Hepimizin maksadı bir. .

Şerefine! Efendim? Çek mu içiyorum. . Yok canım, daha yeni başladık yahu. . Ne diyordum? Ha, evet, sonunda kral hazretleri geldi. Kralın şerefine öyle bir ziyafet verildi ki. ziyafetin verildiği otelin salonu, renk renk, biçimv biçim kız tarlasına döndü.

Yüksek sosyetenin ne kadar kız anası varsa, kızlarını süsleyip püsleyip, önlerine katıp kralın huzuruna getirmişler. Kız anaları kralı bakışlarıyla yiyecekler. Kralın elini sıktığı, iki kelime konuştuğu kız, kralın sözlüsü sayılıp günlerce gazete-

lere konu oldu. Kralın dansettiğl kızlardan biri düğün hazırlıklarına bile başlamışken, Allah razı olsun kral çekip gitti de, bizim kızlar da bize kaldı. Biz yeniden düğün hazırlığına giriştik. Tam işler yürürken Deniz gene su koyverdi. Düğünümüz bir ay sonraya kalsayînış, iyi olurmuş.

— Neden? diyorum. Söylemiyor, yalnız,

— Öyle işte. . diye kırıtıyor.

Yahu insan kaatil olur be!. . Ne oluyor, gene hangi kral geliyor, diye Betüş'e sordum.

— Ay senin dünyadan haberin yok, bu sefer kral değil, Amerika'nın otel kralının ortanca oğlu geliyor. Gazeteleri okumadın mı hiç? dedi.

Senin anlayacağın, kral geliyor, bizim düğün geri kalıyor, milyoner geliyor, gene bizim düğün geri kalıyor. Evet, bekâr gelip bekâr gidiyorlar, bizim kızlar boşuboşuna yutkunduklanyla kalıyorlar ama bizim nikâh da geri atıyor ya. . îşim gücüm olsa hiç

aldırmayacağım, ama benim beklemeye tahammülüm kalmamış, artık dedim ya, o zaman yaş kırkı geçmiş. .'

Otel kralının oğlu da gelip gittikten sonra De-niz'e,

— Ya çarçabuk nikâhlanalım, ya da beni boşuna umutlandırma. Bu iş olmayacaksa ben de rızkımı başka kapıdan arayayım. . dedim.

Bunun üzerine hemen evlenmeye karar verdik. Tam nikâh işlemlerine başladık. Deniz gene ağız değiştirmez mi!

— Acele etmesek iyi olur, sabırlı olalım. .

Ya bir bekâr kral geliyor, ya bir bekâr milyoner geliyor, haydi bizim nikâh, bir ay, iki ay geri atıyor. Kralsız, milyonersiz bir zamana denk geti-385

rip boş bir zamanda bitürlü evlenemiyoruz. Yere-batan sarayının direkleri gibi ortada dimdik kaldım. .

İşte ben içkiye o günlerde başladım, derdimden. . Yani, anlıyorsun değil mi beni. .

Kusuruma bakma yani. . Şerefine!

Bizim nikâh onbeş gün, bir ay geriye ata ata aradan bir yıl geçti. Gittim Roza Raziye'ye,

— Nikâha hazırlana hazırlana iflahım kesildi, ver şu kızını da, kıyma bana! dedim. .

— Benim kızımın yaşı daha küçük, bekleyebilir. . demesin mi!

Bak yahu, şu mantığa bak. . Bu ayakkabı ki, krallara, milyonerlere küçük gelmiyor da, bana gelince küçük geliyor. Ulan, bu kızın numarası kaçmış? Onbeş gün öncesine kadar küçük değildi, gene kim geliyor da küçüldü kız?

Betüş dedi ki, bu sefer gelen, ne milyonermiş, ne de kralmış, daha doğrusu, hem milyoner hem de kralmış, üstelik de ünü dünyayı sarmış bir film artistiymiş, sinemanın kralı. . Adı, da, dur bakayım. . Yahu, şimdi herifin adı bile unutuldu be. . Hah adı Sean Corney. .

Bu gelen, öbürlerinden de beter. Çünkü, krallara, milyonerlere kızları hazırlıyorlardı; bu seferkine sosyetenin yalnız kızları değil, anaları, danaları, bütün kadınlar hazırlanıyorlar. Hem de evlenmek için filan değil. . İşte o biçim. . Hele o Roza Raziye'nin nasıl hazırlandığını bir görsen, vay vay vay.

Bu seferki hazırlığın, krallara, milyonerlere yapılandan daha baskın olması başka nedenden-miş. Efendim, bu Sean Corney denilen adam, hem sinema dünyasının kralı, hem milyoner, bir de üs-386

telik burada çevireceği film için her yaştan üç kadın arıyormuş. Aradığı kadınlar da sinema piyasasından olmayacak, çevrilecek filmdeki kadın karakterlerine uygun, tecrübesiz güzel kadınlardan seçilecekmiş. Bütün bunları bir aydanberi bizim gazeteler allandıra ballandıra yazıp duruyor. İşte sosyete kızlarını, kadınlarını

heyecanlandıran da bu. . Ta Ankara'nın, İzmir'in sosyetesinden kızlar geliyor İstanbul'a. İyi ki yalnız üç büyük kentimiz var, öbürleri daha gelişmemiş, oralarda yüksek sosyete kurulmamış daha da, oralardan gelen kadın yok. Sean Corney gibi bir artistle bir filmde oynamak, ne demek!

Birdenbire dünyada tanınacaklar. .

Bu Roza Raziye denilen kadının mücevherleri dillere destan. Hatta Avrupa'larda filan da onun mücevherleri ünlüymüş. O bir partiye, baloya giderken, öyle mücevher takar takıştırır ki, sanki bir kuyumcu dükkânı canlanmış, ayaklanmış da yürüyor sanırsın.

Dünyanın en değerli taşlarından kolyeler, bilezikler, küpeler, yüzükler, broşlar, iğneler, daha bilmem neler. . Işık altında kıpırdayıp oynadıkça, kadın ışıl ışıl ışıldar, bakanların gözleri kamaşır. Boynu, gerdanı, saçları, parmaklan hep mücevherlerle dolu. Neresinde mücevher yok ki, pırlanta, platin, inci, altın, yakut, zebercet, zümrüt, daha adları

bilinmedik şeyler. Bu kadar olsa iyi, bu Roza Raziye bir toplantıda takdığı, mücevherlerini, öbür toplantıda takmaz, başkalarını takar takıştırır. Bu zenginlik nereden mi? Babasından, hatta dedesinden. . Bunun dedesi, padişahın sarrafı mıymış, kuyümcubaşısı mıymış, neymiş. Ne var ki bu Roza Raziye yaşlandıkça genç düşkünü

oldu. Hangi toplantıya gitse, delikanlıları basma topar-387

lar. işte bu sırada, Roza Raziye'nin mücevherleri birer ikişer kaybolmaya başladı.

Göğsündeki broştan pirinç iriliğinde bir taş koparan delikanlı zengin oluyor. Kadın ne delikanlılardan vazgeçebiliyor, ne de onlardan mücevherlerini koruyabiliyor. Bunun üzerine Güney Afrika'ya gitmek zorunda kaldı. Çünkü, taklit mücevherlerin en iyi yapıldığı yer Güney Afrika'ymış. Mücevherlerini gayet pahalıya sigorta ettirdikten sonra Güney Afrika'ya götürüyor. Oradaki ustalara, her bir mücevherinin aynen taklidini yaptırıyor. Taklitleri de öyle bir taklit ki, aslından ayırt edilmiyor. Taklitlerin özel işaretleri var. Onları yalnız Roza Raziye anlıyor, Balo, gece toplantıları filan gibi yerlere hakiki mücevherlerini takıp gidiyor. Arkasında da, şoförü Rıza sahte mücevherler dolu çanta elinde dolanıyor. Hakiki mücevherleriyle salonlarda bir süre dolanıp boy gösterdikten sonra Roza Raziye, bir yere kapanıp hakiki mücevherlerini çıkarıyor,

yerlerine aynen benzerleri olan sahtelerini takıyor. Şoförü Rıza da hakiki mücevher dolu çantayı alıp gidiyor. Roza Raziye'nin bu numarasını kimse bilmiyor.

Herkes yine üstünde hakiki mücevherler var sanıyor. Ben nasıl mı öğrendim? Bana söyleyen de Betüş. Çünkü, Avrupa'da, Amerika'da da, mücevher hırsızlığına karşı, çok zengin kadınlar hep böyle yaparlarmış.

Başta Roza Raziye, bütün yüksek sosyete kadınları, kızları, Sean Corney denilen artist için hani harıl hazırlanadursun, yalnız bir Betüş hiç oralı olmuyor. Betüş gibi bir kadın, dünyanın sinema kralı gelsin de hiç aldırış etmesin, olacak şey değil.

Bir akşam çay saatinde otelin çatısındayız.

388

Betüş'e neden bu gelen artistle ilgilenmediğini sordum. Meğer ben onun can damarına basmışım. Betüş bu konuda çok dertliymiş, içi doluymuş da anlatıp boşalacak birini arıyormuş.

— Bizde kadınların elinden tutacak erkek yok, erkek. . diye bir çıkış yaptı.

— Ne demek Betüş'cüğüm, ben ne güne duruyorum. . diye bunun iki eline birden sarıldım.

— Aman çekil. . Benim dediğim öyle değil, diye anlatmaya başladı:

— Ben sana organizatör erkeklerden sözedi-yorum. Hani nerde? Var mı öylesi? Her konuda geri kaldığımız gibi, bu konuda da çok geriyiz. Bak sana bişey söyliyeyim.

Sirklerde filan öyle güzel kızlar görürsün ki, şaşar kalırsın. Hattâ tezgâhtar, sekreter yada surda burda çalışan ne kadar güzel kızlar vardır. Öyle güzel kızlar ki, o ünlü film yıldızları, tiyatro oyuncuları filan, bunların yanında hiç kalır? Öyle güzel bar kızları, konsomatrisler, üçüncü sınıf dansözler vardır ki, o büyük film yıldızları, onların güzelliği yanında vızırtı. . Peki neden böyle oluyor? Ziyan olan onca güzel kız arasından ancak şöyle böyle güzel olan

biri sivriliyor.

Gerçekten de dediği doğru. / Tia o zamana kadar bunu hiç düşünmemişim.

— Herhalde yetenek işi, dedim, kimisi yetenekli olup başanya ulaşıyor, kimisi yeteneksizlikten yükselemiyor. Yalnız güzellik ne işe yarar, yetenek olmayınca.

Betüş külhanbey karıydı.

— Hadi ordan be. . dedi, yetenekmiş! Ne yeteneği be! O yıldız diye parlayan karıların bizden farklı neleri var? Yoksa bir yerlerini gümüşlü-389

yorlar mı? Yoksa kuş mu konduruyorlar? Oğlum, oralarda organizatör erkek var, erkek!

Nerde bizde öyle erkek. Hoşuna giden kenar, kıyıda kalmış biraz güzelce bir kızın elinden tuttu mu, hop kızı yıldız yapıyor be. .

Eline geçirdiği kadını meşhur ediyor, hangi kızın elinden tutsa, kızın yıldızı parlıyor.

îşte bizim talihsizliğimiz burda; biz öyle erkeklerin eline düşemedik. Bir Amerikalı organizatörün hayatını okudum, şaştım kaldım. Ayol adam, eline geçirdiği kadını meşhur etmiş. Hele bir Fransız var, elini tuttuğu kadını yıldız yapıyor. Yıldız, yıldız diyoruz; bu yıldızlan kim yapıyor yıldız? Onlann kendilerine kalsa, mağaza tezgâhtan bile olamazlar. Yetenekmiş!. . Bizim kızlarımızda ne yetenek var ama, yeteneklerini ortaya koyup gösterecek erkek nerde, nerde o erkek? Amerikalı organizatörün hayatını okurken öğrendim; adam, sokak kızlarını ahp güzellik kraliçesi mi yapmıyor, artist mi yapmıyor, milyoner mi yapmıyor. .

— Peki,- nasıl yapıyormuş Betüş'cüğüm bunu? diye sordum.

— Bütün iş, meşhur edeceği kadının üzerine dünyanın dikkatini çekmekte, dedi. Bu adamın öyle numaralan öyle buluşlan var, insan şaşıp kalıyor. Anlatmakla olacak gibi değil ki. . Kadın reklâmı dedin mi, bu adamın üstüne yok. . Aaaah ah! Bizde erkek nerdeee?

Basbayağı hakaret ediyor. Artık dayanamadım.

— Biz erkek değil miyiz yani. . dedim.

. — Bana iyilik edecek öyle bir erkek bulsam. . deyip içini çekti.

— Emret, ben varım.*. dedim.

390

Elimi avucunun içine aldı, gözlerime daldı.

— Sahi bana bu iyiliği yapar mısın? dedi.

Bu Betüş'te öyle bişey, yani nasıl diyeyim bilmem ki, öyle bişey var ki, parmaklarından etime elektrik geçti sandım, içim bir hoş oldu.

— Canbaş üstüne, seve seve yapanm. . dedim.

— Zor değil, dedi, bir küçük numara. . Ben bu numarayı da, söylediğim o Amerikalı organizatörün hayatını anlatan kitapta okudum.

'— Tek senin gönlün olsun, hangi numara olsa, kaç numara olsa yapanm. Söyle, neymiş o numara?

— Şimdi söylemeyeceğim dedi, Sean Corney geldiği gün, sen de otelde olacaksın. Ben sana ne yapacağını ancak o zaman orda söyleyeceğim.

— Şimdi söylesen, ya yapamayacağım bir nu-maraysa. . dedim.

— Yaparsın, çok kolay. . dedi.

Bir kadeh daha alır mısın? Hay yaşa!. . Şerefine!. . Yani vallayi sana kanım ısındı ha. .

Evet. . Nerede kalmıştık? Tamam. .

Sean Corney'in geleceği gün Betüş bana,

— Sen havaalanına gelme, otelde bekle dedi.

Ne derse öyle yapıyorum. Otelde bekledim. Havaalanında olanları sonradan duydum.

Sean Cor-ney'i karşılayan hayranlan, az kalsın onu terminalde parçalıyorlarmış.

Üstünden, hatıra olacak bir parça koparabilmek için öyle bir saldırmışlar ki, adamı parçalanmaktan polisler zorla kurtarıp kaçırmışlar. Sean Corney oradan kurtuldu ama, burdan zor kurtulur. Asıl hatıra meraklısı dişi saldırganlar otelde bekliyorlardı.

Evet, ben alt salonda oturuyordum. Salon çok kalabalıktı. Birden bir koşuşma, kaçışma, kovala-391

ma oldu. Ben o sırada dalgın olduğumdan deprem oldu da, ondan insanlar kaçışıyor sanarak kapıya doğru atıldımsa da, insan gövdelerinden örülmüş duvarı' aşıp geçmenin imkânı yok. Bırak kaçıp savuşmayı tersine, beni itip öteyana attılar. İnsanlar birbirlerini eziyorlardı. îten, kakan, düşen, kalkan, bir anababa günü. Bir adamı önlerine katmış kovalıyorlar. Adam kaçsa iyi, arkası duvara dayanmış, zavallı kaçamıyor da. .

Sen bendeki dalgınlığa bak yahu, ben o kovalanıp kıstırılmış adamı, bir otel faresi, hırsız uğursuzun biri sandım. Çünkü yapışan, elini atan, adamdan bişey koparıp alıyordu.

Ben adamı dövüyorlar sandım. Eh mademki, bizim seviyemizde bir adam değil, zararı dokunmuş bir kimse, ben de herifi boş çevirmiye-yim dedim, adam yuvarlana devrile önüme gelince, yaallah deyip bunun çenesine bir yumruk da ben salladım. Ben o yumruğu indirir indirmez, oradaki kadınlar.

— Hay elin, kınlaydı. .

— Allah cezanı versin. .

¦— Ellerin kırılsın!. . diye bedduaya başlamadılar mı!

Meğer, benim çenesine yumruğu indirdiğim adam, bekleyip durduğum Sean Corney'miş.

Oradaki kalabalık da, adamın elbisesinden, kravatından, gömleğinden hatıra olarak bir

parça kopar-, mak için üstüne atılmışlar.

Ah, o ne görülecek manzaraydı. . Kıyamet kopuyor, kıyamet. Zavallı Sean Corney, canını asansöre atıp kurtulmak istiyorsa da, ne mümkün, asansörün kapısına dayanmışlar, adamı bırakmıyorlar. Baktı ki kurtuluş yok, adam bu sefer ver etti kendini merdivene doğru, bir koşu tutturdu.

392

Ama boşuna. . Önünü kestiler. Birisi çelme mi taktı, yoksa ayağı mı kaydı, o ünlü artist, merdiven halısının üstüne kapaklandı. O yere kapaklanınca, onca kalabalık adamın üstüne bindiler. Adam altlarında kayboldu. Tapası açılmış şişeden şampanya taşar gibi, biyandan insanlar fışkınp köpür köpür köpürerek taşıyorlardı. Yalnız aradabir, bir cayırtı sesi geliyordu. Sonradan anladığıma göre, kartal pençesi gibi, adamın çamaşırlarına yapışıp çekiştirip yırttıkça, o cayırtı sesi ordan gelirmiş. Birara. öyle oldu ki, çizgi romanlardaki karambol sahneleri gibi, adamın tepesine çullananlar birbirlerinden seçilmez oldu. Yalnız aradabir havada bir bacak, kadın iskarpini filân görülüyordu. Neden sonra,, onca insanın altından, canlı bir yaratık kalktı, ama insan desem insan değil, hayvan desem hayvan değil, yolunmuş hindiye dönmüş bir yaratık. .

Yani, anla artık, Sean Corney denilen ünlü artisti işte o hale getirmişler. İki dakika içinde adamın üstündekilerini parça parça edip anadan doğma soymuşlar. Yahu, görmesem inanmam, herif çırılçıplak da, orasından burasından, yırtılıp da üstünde kalmış bez parçaları sarkıyor. Bildiğin gibi değil, herif hurda hurda. . Ayakta biriki sallandı, gene yıkıldı. Bir daha doğrulup dikildi. El eriyle müstehcen yerini örtmeye çalışıp-çünkü tam örtemi-yordu - çıplaklar kampında gezer gibi basamakları çıktı gitti.

O giderken, bir alkıştır koptu ki, meclislerde bile böyle alkış duyulmamıştır. Benim anladığım, inleye inleye merdiveni çıkan Sean Corney, eğer üstüne saldıranlara karşı

koymaya kalksaydı, adamın elbisesini, çamaşırını didik didik etmekle kalmazlar, etlerini de parça parça koparıp, köpekbalığı sürüsüne düşmüş insanın iskeletine çe-393

virirlerdi. İyi ki, adamcağız karşı koymayıp teslim oldu da, elbiseyi, çamaşın verip çıplak kaldıysa da, tatlı canını, hayranlarının elinden kurtardı. Sean Corney merdivenden çıkarken, aşağıda durup alkış tutan bayanlara,

— Çekiştirip koparılacak başka bişeyi kalmadı mı, haydi davranın, dedimse de bana aldıran olmadı.

Sean Corney'in hatıra meraklısı hayranlarından kiminin elinde, çorabın koncu, mendili, kimisinde fotinbağı, kimisinde boyunbağı yada gömleğin yakası. . Kimisi de yalnız bir düğme kapabilmiş. .

Neyse, onca kadın, kız durulup dağıldı. Saatime baktım, beş. Eyvaaah! Betüş bana, tam beşte Sean Corney'in basın toplantısı yapacağım, orada benim de bulunmamı

söylemişti. îyi ama bu adamcağızın basın toplantısına gidecek hali yok ki. .

Otelde basın toplantısı yapıcak olan yere gittim. Gazeteciler, fotoğrafçılar, radyocular, televizyoncular, hep orda. . Betüş çıktı karşıma,-

— Nerde kaldın, nerdeyse Sean Corney'in basın toplantısı başlayacak. . dedi.

— O basın toplantısı biraz zor başlar, dedim sende eğer Betüş bir parçacık acıma varsa, bir cankurtaran çağırtır, şu zavallı adamı ilkyardım hastanesine götürürsün.

Zavallının sağ kalacağım hiç sanmam.

— Ne oldu?. . diye sordu.

— Daha ne olsun. . diye başlayıp olanı biteni anlatırken, Betüş kıkır kıkır gülüyordu.

— Gülecek ne var bunda Betüş?

Ah, ah. . Bizdeki kafa. Onca yıl yüksek sosyete içinde sürttüm de, daha bilmediğim ne numaralar varmış. 394

Betüş,

— O sana söylediğim Amerikan organizatörünün hayaknı anlatan kitabı okumuş olsaydın, sen de artık bayatlamış bu numarayı bilirdin. . dedi.

Yahu, ne kitap okuması, ben gazeteyi bile zor okurum, içim sıkılır. Gene o zamanlar, gazetelerin spor sayfalarını, dedikodu yazılarını azçok okurdum, şimdi hiç okuyamaz oldum gözlerim de bozuldu. .

Yani, sana öyle bir ısındım ki. . bu kadar olur. Hadi şerefine! Afiyet olsun. .

Haa, evet. . Nerden kalmıştık. O numara. . Sean Corney diye havaalanında, terminalde, sonra benim gözümün önünde otelin giriş salonunda üstüne saldırıp elbisesini, çamaşırını parçaladıkları adam var ya, işte o adam Sean Corney değilmiş, Sean Corney'in dublorüymüş. Ya. Bu da Amerikan organizatörünün numarasıymış. Bu dublörler, yerine geçtikleri adamlara çok benzerlermiş. Tıpkı da onlar gibi giyinirlermiş. Böyle durumlarda, o dublörler halkın önüne çıkarlarmış ki, hem asıl artistin canı kurtulsun, hem de hayranlarının coşkunluğu giderilsin. . Bak, bak sen yahu. . Hatta, bu artistlerin ajanları, artistin üzerine saldırsınlar, üstünü başını paralasınlar diye özellikle halkı kışkırtırlar, bu iş içinde paralı adam kullanırlarmış.

Öyle ya, hayranları bir artistin üstünü başını paralıyor da, hatıra diye kopardığı paçavraları saklıyor demek, o artist çok değerli, çok ilgi görüyor demek. . Bütün bu dalavereleri, işte o organizatörler yaparlarmış. Kadın artistlerin dublörlerinin durumu çok daha zormuş. Çünkü, ajanlar önden saldırıp kadın dublörün elbisesini yırtarak halkı da bu-

395

na kışkırtınca, halk da bir saldırıya geçti mi, artık önlemezler, çırılçıplak kaldıktan sonra bile kadın dublörün orasından burasından, neresi ellerine geçerse etinden et koparanlar bile olurmuş. Zavallı kadın dublör, cıyak cıyak bağınrmış.

O zaman anladım ki, Betüş'ün erkek organizatör üzerine söyledikleri çok doğruymuş.

Öyle ya, biri yıldız, öbürü de o yıldızın dublörü. . İkisi de birbirinin tıpkısı. Birisi organizatörün eline geçip yıldız olmuş, öbürü organizatörün eline geçemediği için zavallı bir dublör olarak kalmış. Sırasında canını bile tehlikeye koyuyor, ekmek parası için. .

Bu Sean Corney'in dublörü var ya zavallı dublör hayranlarından dayak yer, üstübaşı yırtılırken, gerçek Sean Corney'~de gizlice ta' uçaktan indiğin-denberi hiçbir saldırıya uğramadan gelmiş, otelin arka kapısından girip dairesine yerleşmiş. Şimdi de nerdeyse basın toplantısına gelecekmiş. Zavallı dublör de odasında inleyip dursun, yarasını beresini ilâçlasın. .

Gerçekten de az sonra Sean Corney bulunduğumuz salona geldi. Şaşılacak şey, belki de hiç şaşılmayacak şey, tıpkı dublörüne benziyor, daha doğrusu dublörü tıpkı buna benziyor.

Biz basın toplantısının sonuna kadar orda kalmadık. Betüş'le çıktık. Betüş bana,

— Senin görevin bu geceki eğlence sırasında, dedi.

— Nedir? diye sordum.

Gene söylemedi. Görevimin ne olduğunu tam görevimi yapacağım sıra söyleyecekmiş.

Sean Corney şerefine verilecek gece yemeğinde herkes bulunamıyordu. Ancak yüksek

sosyetenin de en kaymak tabakası davetliydi. Ben', de, 396

Betüş oraya davet ettirmişti.

Hey gidi günler hey. . Daldık gene eski günlere. . İyi ki geldin de sordun bunları. .

Vallahi yani samimiyetimden haaa. İnan olsun. Sana ruhum ısındı birden. . Sağlığına, şerefine!

Evet? Nerde kalmıştık? Tamam. . Gece toplantıya geldim. Benim de o zaman rüzgârım var haa. . İyiyim, girdim salona. Onca kadın var salonda, ilk göze çarpan hangisi biliyor musun, Roza Raziye. Çünkü, öyle mücevher takmış takıştırmış ki, ışıltısı insanın gözünü

alıyor. Bir bakınca göz kamaşıyor. Bakmamak da elde değil. Çünkü, kadının her yanı

projektör gibi panldadığından ister istemez göz ona gidiyor. Saçından tırnağına her yerine öyle taşlar takmış ki, bir yanma dönünce taşların biri kırmızı, biri san, biri yeşil parlarken öte yanma dönünce yeşili pembe, kırmızısı sarı, şansı mavi parlıyor. Her kımıldayışında, kadının boncuklannın, pullarının, taşlannm, mücevherlerinin renkleri de değişiyor. Yanardöner, menevişli, renk renk, donanma gibi havayı, fişek gibi, yakamoz gibi, emebkuşağı gibi bir kadın. . Yani Raziye tam yapmış numarasını, onun yanında bütün kadınlar sönük kalıyor.

Betüş,

— Şimdi sana görevini veriyorum, dikkat et! dedi.

Gözüm kulağım onda.

— -Deniz'i görüyor musun? dedi.

— Hayır, göremiyorum. Nerde? ¦'.

Roza Raziye'nin pmltısmdan başka hiçbir kadın görünmüyor ki. .

Deniz'i gösterdi. Kızın üzerinde camgöbeği mavisi bir tuvalet vardı. Tuvaletin sırtı, kuyruk-

397

sokumuna kadar açıktı, poposunun iki kanadının-ayrım çizgisinin başlangıcı bile görünüyordu. Önden de göğsü, çukur bitimine kadar açıktı. Hani «İki meme arası, cennete giden yoldur» diye bir türkü vardır ya, Deniz'in göğüsleri de, cennete giden yolun başına kadar ortada. Deniz'in yalnız göğüsten aşağısı, kalçaları tuvaletle sıkısıkıya örtülmüş, ama öyle sıkı örtülmüş ki, çıplak olsa kaç para eder. Vücudunun yandan çok yanı çıplakken, bir de eldiven giyinmemiş mi, hem de eldivenleri dirseklerinden yukarıya kadar. Betüş,

— Adım adım Deniz'in arkasından gideceksin, dedi. Gözün de bende olacak. Ben sana işareti çaktım mı, tamam, sen hemen Deniz'in tuvaletinin eteğine basacaksın. İşte senin görevin bu kadar. .

Kuzum, sen anladın mı bundan bişey. . Vallahi o zaman ben de anlamamıştım.

— Eteğine basacağım da ne olacak? dedim.

— Sen ötesine karışma, eteğine bas, yeter. . dedi.

Beni aldı bir merak. . Acaba ne olacak? Ben düştüm Deniz'in arkasına, gölgesi gibiyim, kız ner-de, ben orda. . Hatta birara Deniz kızdı da,

— Sana sözveriyorum, Sean Corney burdan gitsin, o zaman evleneceğiz. Ama şimdi ne olur, arkamı bırak. . dedi.

Azkalsın yutacaktım ha. . Ulan, bu Deniz'in bize kaçıncı kazığı be. . Kral gitsin evleneceğiz. . Milyoner gitsin evleneceğiz. . Beş değil, on değil. . Şimdi de bu herif gitsinmiş, evlenecekmişiz. Bu gider, başkası gelir. Bu heriflerin kökü kurumaz ki. .

Salonun geniş duvarının ortasındaki iki kanat-

398

lı büyük kapı açıldı. Odadan Sean Corney çıktı. O kadın milletini bir görsen, hepsi birden mayıştı kaldı. Artist biriki şey söyledi. İçildi. Oradaki bütün kadınların gözleri Sean Corney'de; Sean Cor-ney'in gözleri de Roza Raziye'de. Zavallı adam, Roza Raziye'nin üstündeki ışıl ışıl taşlar gözlerini aldığından başkasına bakamıyor ki. . Hatta orda-kiler, Sean Corney'in filminde oynatmak için Roza Raziye'yi seçtiğini konuşmaya bile başladılar.

Yeniyor,, içiliyor, dans ediliyor.

Ben; Deniz'in eteği dibinden ayrılmıyorum, nereye gitse onun bir adım gerisindeyim.

Gözüm de hep Betüş'de. Ne zaman işaret verecek de, Deniz'in eteğine basacağım diye tetikte duruyorum.

Sean Corney yanında bir adamla Deniz'e doğ-.ru geliyordu. Öyle anladım ki, Deniz, Sean Corney'in kendisini dansa kaldıracağını sanmıştı. Belki, gerçekten de öyleydi.

Deniz de, ona doğru yürüdü. Ünlü artistin bir kızla dans etmesi, onu filminde oynatacağına işaretti. Deniz kendinden geçmişti. Sean Comey gelir, Deniz de ona doğru ilerlerken, Betüş işareti verdi bana. Ben hemen, Deniz'in eteğine bastım. Allah Allah!. Yahu, görülmemiş bişey bu. . Kendim tanık olmasam da birisi anlatsa, dünyada inanmam. Hani karanlık bir odaya girersin de, elektrik düğmesini çevirince nasıl oda birdenbire aydınlanır, yada tersi elektrik düğmesini çevirince nasıl aydınlık oda birden kararıve-rir, işte tam öyle, ben Deniz'in eteğine basar basmaz, sanki bir düğmeye basmışım gibi, kızın üstündeki o camgöbeği mavisi tuvalet birdenbire aşağı sıyrıldı, ama tam birdenbire. . Kızın içinde de, hiç, ama hiçbişey yokmuş. Deniz, ayağındaki iskarpinle.ayakta öylece çırılçıplak kalakaldı. MaV

vi tuvalet iskarpinin üstüne yığıldı.

Yani erkek olarak bizler olsak, o durumda apışıp kalırız. Öyle değil mi? Betüş'ün hakkı

var. Amerikan erkeği başka. Sean Corney, Deniz'i karşısında Havva Ana'nuî kızlık zamanlarındaki pozda görünce, birden ceketini fora edip Deniz'in sırtına atmasıyla, hızla kaptı, az önce çıktığı kapıyı açıp kızla birlikte içeri daldı. Biz orda o kadar insan, apışıp kaldık. İlk söz, Betüş'ten çıktı. Betüş, yüksek sesle,

— Tamam, dedi, Sean Corney'in seçtiği kız bel i oldu. .

Betüş bunu der demez, bir çığlık koptu. Bir de baktık çığlığı atan Roza Raziye yerde, bayılmış. .

Yahu, şu yüksek sosyetede ne dümenler döner be. . Eski dertlerimi depreştirdin yahu. .

Çek al-laşkma. . Çek be!. . Yani Ben. . Şimdi var ya. . Seni sevdiğimden anlatıyorum ha. .

Başka saman olsa, milyon versen anlatmam. Kafayı buldum da ondan. .

Ha, ne diyordum. Roza Raziye, yerde yatıyor, bayılmış.

Neler olup bittiğini sonradan öğrendim. Bu Deniz'e öyle açıksaçık tuvalet giydiren Betüş'müş. O tuvaleti, eteğine basar basmaz sırttan düşecek biçimde özel olarak Betüş diktirmiş. Betüş de okuduğu o Amerikan organizatörünün hayatını yazan kitap var ya, onu Deniz'e okutmuş. O kitapta, bir kızın artist olmak için nasıl dikkati çekeceği anlatılıyormuş. Bunlardan biri de, bu tuvaleti fora edip kalabalıkta çıplak kalma numarası. Sean Corney, filminde oynatır diye, Deniz bu numaraya tav olmuş.

Peki, bana ne oluyor yahu. . Ben ne enayiyim 400

he. . Ulan, insan kendi evleneceği bir kızı, elin he-lifinin önünde, yapraklan soyulmuş

marul göbeği gibi ortada bırakır mı be. . Kafa işte! Betüş'ün bana attığı kazık.

Roza Raziye'riin bayılması da kıskançlıktan. Kadına bak yahu, öz kızını kıskanıyor elin herifinden. Neden mi kıskanıyor? Yahu, filmde oynamak için kendisi o kadar hazırlanmışken,

Deniz bir soyunma numarasıyla herifin dikkatini çekti. Yani, kızı

oynayacak filmde, kendisi oynamayacak.

îşin içyüzü daha da başkaymış. Bu Roza Raziye, bir zamanlar Betüş'e bir kazık atmışmış. Betüş de, kazık nasıl atılır, ben sana öğreteyim diye uzun zamandır kuruyormuş. Sonunda bunu yapmış. Anasını kızma düşman etti, daha ne olsun. . Bu kadar olsa gene iyi. Hani Sean Corney filminde kendisiyle oynayacak üç kadın arıyordu ya, o üç kadını beğenmek için buraya geldi ya, gazetelerde çıkan bu haber de Betüş'ün uydurmasıymış.

— Peki benden ne istedin Betüş? Neden bana bu kötülüğü yaptın? diye sordum.

— Ben sana iyilik yaptım, dedi, nasıl olsa Deniz seninle evlenmez. . Sen de ondan umudunu kesersin de belki bir iş tutarsın. .

Doğru. . Geçti o günler; geçmişe mazi, yenmişe kuzu derler.

Yok. Betüş söylemişti. «Sosyete senin gibilerini safra gibi atar» demişti. Dediği oldu.

Sonra Be-tüş'ü görmedim hiç. . Zengin bir morukla evlenmiş diye duydum ama görmedim.

Bana mı? Yoo, beni boş çevirmedi doğrusu. .

Yani. . Eski günler işte. . Şimdi o günleri yeniden yaşıyor gibi oldum, bilmem anlatabiliyor muyum. . İnsan eski günlerini. . Tuh be. . Yani 401

1

şimdi bilmem ki. . İçelim. . Peki, nasıl istersen. . Müsaade senin. . Başım üstüne. . Her zaman beklerim.

KEDİ ANASI YANPİRÎ KART

Afedersin, yani, ben seni polis sanmıştım da, annadın mı. . Çünkü her akşam, her akşam buraya damlıyorsun, annadın mı, kendikendime sivil polistir muhakkak dedim yani, afedersin. . Ahlâk zabıtasından olsan annadın mı, gelip burda oturmazsın her akşam.

Ahlâk zabıtası olsa, baskın verir, annadın mı, yaşı küçük kız arar, sonacığıma vesikasız artis kan, konsomatris filan arar. . Yaşı tutmayan kız bulursa dükkânı kapatır, vesikasız kan buldu mu haydi zührevî hastalıklara. . Ben zaten dükkânımda onsekizden küçük kız kullanmam. Neme gerek. . Çalışacaksa, iki yalancı şahitle mahkemeler ne güne duruyor yani. . Bedava değil, biz burda para veriyoruz. Sonra sen abicim, buraya gelip, kadın-kız dalgasına da yatmıyorsun. . O kadar zamandır geliyorsun gözüm sende, hiçbir kıza askıntı olmadın. . Sende kan tavlamak da yok. İşte o zaman, bu olsa olsa polistir dedim. Ben abicim kanunsuz iş yapmam, annadın mı. . Çünküm, insanın her dayim başı

belâya girer. . Baskın yapar ahlâk zabıtası tak kapatır ban. . Doğru dii mi yani? Benim banmda çalışan kadınların hepsinin artta vesikası olacak, aylık muayene cüzdanı

olacak. . Var öyle haybeden barlar, pavyonlar, affedersin, sokaktan kız toplarlar, doldururlar dükkâna. . Yok abi, bende yok. . Bende o biçim işler yok abi. . Bakma sen benim banm küçüktür, ara sokaktadır, ama bin bereket, işim kıyaktır.

402

Kim dedin? Senin aradığın kanyı bildim abi. Sen kedi anası Yanpiri Kan'yı anyorsun.

O'duro.. Ona burda Yanpiri Kan derler. Ben çok acırım garibe yazıktır, annadın mı. .

Ama sokmam dükkânıma. Banmın eşiğinden adımını attırmam. Giremez buralara. .

Çünküm, neden, pis be, pis be abicim. Afedersin suratına bakılacak gibi değil yani. .

Bizim burası afedersin, kibar bir yerdir ne de olsa. Bakma sen yerimin ara sokakta bir küçük bodrum olduğuna. . Kızlanmız çok temizdir ve herbi dayim kibar takımından, efendiden müşterimiz vardır. Sokmam o sebepten kedi anasını buralara. Yanpiri Kan'ya kedi anası derler. Kedileri çok sever de. . Ama çok acırım. Gelir her gece buralara, çağanoz gibi yanpiri yanpiri,

yuvarlana yuvarlana, düşe kalka gelir. Çok sarhoş

be abicim. . Çekilmiyor yani afedersin. . Renkli ispirto içiyor, annadın mı. . Ağzına kibrit alevi tutsan parlayacak. . İyicene düşmüş, annadın mı. . Bütün buranın polisleri tanır onu. . Polis ona sesini çıkarmaz, birşey demez. Gariban işte. . Lâkin çok küfür eder, ama bildiğin gibi küfürler değil abi. . Ağzı bozuk ve çok pis. . Kime olsa basar kalayı, afedersin, annadın mı. . Ama boşuboşuna sövmüyor haa, para karşılığında. Herkes bir yol bulmuş onun yolu da bu, sövmek. . Eline toka ederler birkaç lira. «Hadi Yanpiri Kan, şuna söv!» derler, söver. «Hadi Yanpiri, filancaya söv!» Alır mangın, söver. Öyle sunturlu söver ki, öyle bir gamatoyu basar ki, ne yakası açılmadık küfürler abicim, hiç

duyulmamış. .

Küfür icat eder namussuz. Şaşar kalırsın. Aslına bakarsan, herkes bir yere, birine, bir makama kızıyor, sövmek istiyor; ama sövemez ki, sövse başı belâya girer, yakalar polis.

Haydi deliğe! Onun

403

için, bu garip Yanpiri Kan, sövmeye korkan bizim ödleklerin yerine vekâleten söver.

Her emek, para karşılığı abicim. Akşam oldu mu, gelirler buralara, sokak aralarında Yanpiri Kan'yı arar bulurlar. «Al şu parayı, şu makama!» Tamam mı, tamam. . Polis ona bişey yapamaz. Ne yapsın polis? Karı deli yahu. . Deliye ne yapılır, deliyle başedilir mi lıiç. . O söverken, polis de duymazdan gelir. Öyle ya, büyüklere, ilerigelenlere sövülürken duymuş olsa, zabıt mabıt tutmak lazım. . Şu lazım, bu lazım. . Neme lazım, bizim polis Kâzım, iyidir aldırmaz, duysa da duymaz. . Polisler, onu duymamak için, o küfrederken korkudan kaçarlar. Kaçarlar ama, Yanpiri Karı söverken de bir yere gizlenip kıskıs gülerler. . Yalnız insanlara değil sövmesi, af edersin, büyük yerlere, yüksek yerlere, hepsine. . Kaç kere yakaladılar bunu. Tıktılar deliğe, sonra attılar tımarhaneye. . Ama zararsız deli, bırakıyorlar gene.

Memleketteki bütün zararsız delileri tımarhaneye kapatsalar, memleketin giriş

kapısına «Tımarhanedir» diye levha asmak gerekir. Onun için ikidebir yakalayıp yakalayıp tımarhaneye göndermekten polisler de bıktı, annadın mı, çünküm bugün gönderiyorlarsa tımarhaneye, ertesi gün çıkıp geliyor. Artık herkes alıştı, şimdi boş

veriyorlar. Belkim polisler de hoşlanıyorlardır onun sövmelerinden. . Hoşlanılmayacak gibi değil abicim, bir dinlesen bayılırsın. . Herkes kendine göre bir yere şeyetmek istiyor ama, korkusundan edemiyor, veriyor Yanpiri Karı'ya parayı, ona şeyettiriyor.

Yok-sam sen de onun için mi aradın Yanpiri Kan'yı abicim?.; Nerdeyse gelir. Bu gece geç bile kaldı. Ver parayı; istediğin en yüksek yere sabaha kadar ba-404

ğıra bağıra sövsün. .

Deli meli ama, para hesabında senden benden akıl ı. . Para hesabından çakıyor haa. .

Kendine göre de bir tarife yapmış. Sövdüreceğin yerin büyüklüğüne göre para alıyor.

Şuna sövmek şu kadar, buna sövmek bu kadar. . Diyelim herif geldi sövdürecek de gönlünü serinletecek. Yanpiri Karı «O kadarcık parayla olmaz, o yüksek yerin itibarı

var!» diyor. «Hadi bakalım on lira daha uçlan!» diyor. Yani, hak gözetiyor kan, annadın mı. . Sonra abicim, oricinal küfürler daha pahalı. . Yeni icat küfürleri oldu mu, tarifesi yükseliyor. İstiye-ne göre de uzatıyor. Paran ne kadarsa o kadarlık sövüyor. «Al şu parayı, benim için şuna beş dakika söv!» Tamam.

Yanpiri Kan söverken, buralarını bir görsen, öyle kalabalık olur ki. . Parayı mı? Parayı

abicim, içkiye yatırır, renkli ispirtoya, şaraba. . Renkli ispirtonun içine girip banyo yapsa o

kadar para bitmez. Paralan savurur, ona buna verir, gariban çocuklara filân. .

Sonra kedileri, köpekleri çok sever abicim. Her semtte, o semtin kırk elli sokak kedisini köpeğini besler. O sokak kedileri, sokak köpekleri de, affedersin, onu tanırlar yahu. . Yanpiri Ka-n İstanbul'un neresine gitse, tanır onu kediler, köpekler, arkasına takılırlar. Bir görsen, önde kedi anası Yanpiri Kan, arkasından sürüyle kedi, köpek. .

Onlan doyurmak için İstanbul'un sokaklarını sabahtan akşama kadar dolaşır durur, gece olunca gelir bu ara sokaklara, bar, pavyon önlerine, söve saya para kazanır.

Polis mi? Bişey yapamazsın ki, zati Allah vurmuş vuracağı kadar, annadın mı. . Yanpiri demelerinin sebebi, bir yanı hiç tutmuyor fukaranın. .

405

Bir yanını sürükleye sürükleye geziyor buralarda, annadın mı. . Eskiden bukadar çarpık değildi be abicim, gittikçe çarpılıyor. Bir kolu hiç tutmaz meselâ. . Allah vermesin, bunda öyle bir hastalık varmış, milyonda bir kişide ancak olurmuş. . Yani bunun kemikleri gittikçe işlemez oluyor, tutuluyor. Sonunda, hiçbir yeri oynamayacak, hep tutula-cakmış. . Eskiden, biraz biraz topallardı, o kadar. . Şimdi, vücudunun bir yanıyla, öbür yanını çekip taşıyıp sürüklüyor. . Kendi kendinin hamalı olmuş. . Tutmayan yanlan, tutan yanlarından daha çok. Kolu tutmaz, boynu eğri, ayağının biri bükülmüş. . Bu kış

kıyamette yatar sokak ortasına, çamurlann içine, afedersin, sanki kuştüyü yatak-taymış gibi. Basar gamotoyu. . Polis ne yapsın böylesine?. .

Demek şimdi sen onu anyorsun?. . Allah Allah. Nasıl bulamadın bunca zamandır buralara gelip gittin de. . Valla, şaştım. Her gece gelir buralara. Bekle biraz daha. . Nerdeyse, tak, düşer. . Nağ-rası, kendinden önce gelir. . Basar, analarını av-ratlannı diye. . Yedi gelmişlerini, geçmişlerini diye, afedersin. . Eşiktekini, beşiktekini diye, afedersin. .

Ebesini, bebesini diye, afedersin. . Soyunu so-punu, kızını, kısrağını diye, afedersin. .

Babasının şarap çanağını, anasının tıngırtı bezini diye, afedersin. . Bilmem ne çpcuklan diye, onun bunun çocukları diye, afedersin. .

Zamanında güzel kanymış haa, bilenler var. Hatta bir zamanlar bir evde çalışıyormuş

da millet evin kapısında kuyruğa girermiş onun için. Ben duyduğumu söyledim, onlann yalancısıyım. Bunların sonu böyle işte, annadın mı. .

Sen şimdi mutlak onu görmek istiyorsun ya-

406

ni? Lâzım sana? N'apıcan yahu? Yani afedersin, sen sordun da ondan. . Sövdürmek için mi? Bişe-yinizi filan mı yürüttü? Ama yoktur öyle huyu, olsa duyulur, duyardık. . Çünkü, bizim buralarda insanın her çeşiti bulunur, o sebepten insanın foyası ipliğinin boyası

çabuk çıkar, annadın mı. .

Yaa. . Hem şaştım, hem sevindim be. . Akraban oluyor demek? Ondan anyorsun? îyi be, vicdanlı delikanlıymışsın. Allah tuttuğunu altın etsin. Madem akraban, al şu kadıncağızı

da kurtar buralarda sürünmekten annadın mı. . Belkim de bir hastaneye yatınrsın meselâ, tedavi ettirirsin. . Belkim darülacezeye. . Çok bir sevaba gireceksin o zaman. .

Sana doğru söylemişler, buraya gelirdi her gece. . Bizim buralardaki barlarda, pavyonlarda çalışan konsomatrisler, dansözler filan çok severler Yanpiri Karı'yı, ençok onlar para verip sövdürürler. Kimi zaman onlardan para bile almaz, dertli kızlann yüreklerinin ateşi sönsün diye,, sevabına söver. .

Bak şimdi ben de merak ettim yani. . Neye gelmedi, bü akşam gecikti. . N'oldu kadına be. . Yoksa bir yerde. . Hay Allah. . Kurtulmuştur o zaman fukara, annadın mı. . Acaba dün gece

gelmiş miydi? Yatacak yeri yok, sığınacak, bannacak yeri yok. Heeeey çocuklaaar!. . Ulan dün gece Yanpiri Kan gelmiş miydi buralara? Ne? Beşon gecedir görünmedi mi. . Vay anasını! Bak abicim, epeydir buraya da gelmiyormuş. Ben farkında bile değilim de, sana da boşuna gelir dedim.

Ne bileyim abicim, her gece gelirdi be. . Tek dükkânın önünde bağırmasın da gitsin kan diye, bazı da ispirto mangırını ben verirdim ha. . Neme 407

lazım abi, bilmezler, karıya benim para verip büyüklerimize filan sövdürdüğümü

sanırlar, başım derde girer. . Hepimiz sövüyoruz ama, içimizden. Ne demiş atalarımız, ibadet de gizli, kabahat de. . Ben öyle gösterişlerden hoşlanmam, annadın mı? Söverim, ama ben bilirim, içimden. .

Mutlaka görmelisin. . Dur, onu bizim kızlara soralım; bizde çalışan kızlar belki bilirler yerini. . Çağırayım da Ayten'i. Çünkü Ayten her gece söv- , dürür, bağirtırdı onu. .

Ayteeen, kız Ayten!. . Çıktığın yere mi girdin ulan, nerdesin? Hah, bak Ayten sana bişey soracağım. Gel otur şöyle kızım. Senin her gece para verip bağırttığın Yanpiri Karı var ya. . Tamam. İşte bu arkadaşımız, çok bir önemli iş için, Yanpiri Karı'yı arıyor.

Yerini biliyor musun?

Nerde kalıyor o? Bak namussuza, demek bu delikanlıyı her gece bizim bara kendin için geliyor sandın ha?. . Yoksa gözüne mi kestirdin delikanlıyı? Biz ona Yanpiri Karı'yı

bulalım, o gene gelir bize her bi dayim, öyle dii mi abicim?. . Aynasız değil kızım, yardım istiyor bizden. Yanpiri Karı'yı arıyor. Anam avradım olsun aynasız değil be. .

Yanpiri Karı'ya iyilik edecek.

Haa, tamam, şimdi anladım: Ay ten'in dediği doğru. . İngiliz Konsolosluğu'ndan aşağı o yokuşun başında her akşam kedilere ciğer dağıtıyormuş. Evet, ben de görmüştüm orda. . Nasıl olsa gelir oraya, bulursun. Yahu, şu Yanpiri Karı iyi yürekli be. . Boşuna karıya Kedi Anası dememişler. Bu gece gelsin buraya, namussuzum, koca şişe ispirtosu benden. Söyleyin ona her gece uğrasın bizim vestiyere, benim hesabımdan nafakasını

alsın. .

408

Ama bizim kapının önünde sövmek yok, yasak! Gitsin, başka yerde sövsün.

Evet abicim, mutlaka ordaki kedilere her akşam ciğer verirmiş. Bulursun. Yarın tamam mı? Orda yolunu bekleyen kedilerle birlikte, sen de Yanpiri'yi bekleyeceksin. Eğer ben de buralarda görürsem alakorum hiç merak etme. O iş tamam. Bizim bütün kızlara söylerim şimdi. Dii mi ki sen, bu insaniyetliği gösterip, o zavallıyı buralarda sürünmekten kurtaracaksın, tamam abi. . Annadm mı, tamam diyorum sana. .

. Gülegüle arkadaşım, gene gel bekleriz, Burası senin yani.

Ben de çok severim kedileri.

Evde üç kedi var. Ulan aferin kadına, vay Yanpiri Kan vay. Boşuna değil, içim ısınmıştı karıya. .

Gülegüle arkadaşım, gülegüle. .

BİR GAZETE HABERİ

«Bir tanıklık için milyonlar verilecek.» «Günlerdenberi gazetelerde çıkan bir ilâna göre, bir yıla yakın bir zamandır aranıp da bitürlü bulunamayan bir kadının sağsa bulunduğu yeri, ölmüşse öldüğünü bildirip tanıklık edecek olana, ancak rüyalarda görülebilecek bir servet verilecektir. Olay şöyledir. Mısır'da ölen Türk asıllı Hasan adında bir milyoner, vasiyetnamesine

göre, toplam olarak yirmi milyon dolar olduğu hesaplanan menkul ve gayri menkul mallarıyla bütün parasını, İzmir'in Balkaç adlı bir köyündeki kardeşinin Güllü adlı kızma bırakmıştır. Güllü ise, altı yaşlarındayken kasabanın hükümet tabibine evlâtlık olarak verilmiş, hükümet tabibinin kasabadan ayrılma-409

smdan sonra da Güllü'nün izi kaybedilmiştir. Aradan kırk yıl geçtikten sonra, Güllü'ye Mısır'daki milyoner amcasından yirmi milyon dolar miras kaldığı anlaşılınca, Gül ü'nün köyünde yaşamakta olan onbeş kadar akrabası, Türkiye'nin her yerinde Güllü'yü

aramaya koyulmuşlardır. Bütün aramalara, gazetelere verilen ilânlara rağmen bulunmayınca, Gül ü'nün hayatta olduğundan yavaş yavaş umut kesilmeye başlanmıştır.

Güllü'nün ölümüyle, ona kalan yirmi milyon dolar tutarındaki miras, onbeş akrabasına intikal edecek ve akrabalar arasında hisseler bölüşülecektir. Ancak bunun için de, miras dâvasına bakan mahkemenin Güllü'nün öldüğüne dair resmî belgeye dayanarak bir karar vermesi gerekmektedir. İşte bu belgeyi elde etmek amacıyla mirasçı

akrabalar, günlerden beri gazetelere verdikleri ilânlarda Güllü ölmüşse, onun öldüğüne tanıklık edecek olanın da, mirastan kendileri kadar hisse almasını, verecekleri noter senediyle sağlayacaklarını bildirmektedirler. Bu durumda Güllü'nün öldüğünü bilen, ama bugüne kadar da müracaat etmediğine göre," milyonların sahibi olduğunu bilmeyen bir talihsiz talihli, içimizden herhangi biri gibi, aramızda yaşayıp durmaktadır.

«İSTER AĞLARIM, İSTER YİNE AĞLARIM»

Ge pisipisi. . ge canım ge. . Ulan, sen nerden çıktın ortaya? Bu da bu akşam çıktı. Şuna bak hele. . Âl canım, al, al, hadi. . Ulan kaptırmasana, namussuz. . Ne arsızsın ulan tekir, koca tekir. . Bok ye! Senin önüne attım ya ulan. . İl e gözün baş-kasınınkinde. .

Açgözlü. . Açgözlü boksoyu. . At-

lamayın ulan üstüme, parçalayacaksınız beni be. . Durun, veriyorum işte, hepiniz doyacaksınız. . Pamuk, dur bakalım şöyle, sen o kadar çok yeme, kusarsın gene. . Ben sana yarın akşam kaynamış ciğer getireyim canım. Korkma anam korkma! Ara-aaap, miskin arap, uyuz arap. . Gebereceksin uyuzluktan. . Pis uyuntu! Sana da yarın akşam merhem getireyim namussuz arap. . Ulan Sarman, bırak şununkini. .

Ne var be, ne istiyorsun? Başucumda durmuş neler söyleniyorsun? Mahmut mu? Ne?

Kim Mahmut? Al voltanı.'. Ben Mahmut diye birini tanımıyorum. . İstemem, rahat bırak beni! Çek ulan arabanı. . Benim yiğenim filan yok. . Al voltanı diyorum be, belâ

mısın ulan sen? Annen mi? Anandan, danandan bana ne ulan?. . Başlarım şimdi anandan, avradından, ölüsü kandilli. . Tir ordan. .

Ge kızım, ge benim Sarmanım, ge canım. . Pa-muğunkini kapma da, al işte sana. . Daha var torbada be. . İşte önünde duruyor, alsana yavrum. . Kör müsün be. . Açgözlü

pisboğaz!

Çeküsene başımdan yahu. . Nerden geldin? Balkac köyü mü? Neresi orası?. . Nerden gelirsen geU. Bana ne ulan? Hadi çekil, kır boynunu, yü-rüüü! Odun iskelesi müdürüü. .

Yürüüüü!. . Bas git ulan, cehennemin dibine kadar. .

Pisipisi. . N'oldu ayağına canımT N'oldu papine senin şekerim. . '

Ne oteli be. . Sen zıvıttın mı? Ben otele motele gelemem. Sen, kız kardeşini götür otele orospu çocuğu?. . Yıkıl ulan! Kır boynunu. . Benim kimseyle konuşacak bişeyim yok. . Ben zamanında herşe-yimi konuştum, annadın mı sen. . Ne söyleyeceksin burda söyle. Söyleme,

istemem. . İstemem bee!.

411

Defol, defoool!. . Dinlemeyeceğim. İstemem dedim ya ulan eşşoğlueşşek!. .

Boncuk, boncuk, boncuk. . Kız yoksa, gene gebe misin? Ulan orospu, hiç karnın boş kalmayacak mı namussuz senin. . Gene mi ciğerini kaptırdın şekerim. . Al, al işte. .

Oburlar. . Ulan patlayınca-ya kadar yiyeceksiniz işte. . Ulan alçak tekir, canavar, bırak gebe hayvanı. . Bırak ulan!. .

Sen lâf anlamaz mısın be. . Ben kimseyle konuşmak istemiyorum. . O kadar! Bas git! Ne halası? Kimin halası? Ben kimsenin halası malası değilim. Kardeşim filan da yok. Anam da yok, babam da yok. . Ben taş kovuğundan çıktım, var mı bir diyeceğin. . Ananın. .

Ananın örekesi. . Naaa!. . Hangi Balkaç köyü be?. . Güllü de kim? Git başımdan, giiiit!

Dinlemek istemiyorum be. . Evlatlık vermişlerse n'olacak yani. . Bana ne? Benim asıl adımdan sana ne? O ben değilim. Ne üstüne gerek senin? Çekil başımdan onun bunun çocuğu. . Neden ağlamayacak misim, ağlarım işte. . Sana ne? Kimse karışamaz benim ağlamama. . Sen benim keyfimin kâhyası mısın? İster ağlarım, ister gene ağlarım,. .

İstersem gene de ağlarım. . Sen kendine bak zibidi, karışma sen benim ağlamama. .

Betül metül diye birini tanımıyorum ben. Ne? Tatlı ne bokmuş. Tatlı Betüş? Tattı bokmuş! Bilmiyorum ulan, bilmiyorum. Bilmiyorum dedim ya sana. . Prenses ne arar bur da be. . Ağlarım elbet. Sana ne? Senin üstüne vazife mi benim ağlamam. Ağlamak için senden izin mi alacağım. . Benim para mara istediğim yok. Var benim param, herşeyim var. . Sana ne, hiçbişeyim yok işte. . Var yada yok, sen ne karışıyorsun?. Ben milyon filan istemiyo-412

rum bana kimseden miras kalmaz. Kalmaz diyorum bee, kalmaz. İstemiyorum, istemiyorum. Belâ mısın sen? Neden ağlamayacak mışım, ağlarım, işte. . Ne güzel de ağlarım. . İnadıma ağlarım. .

Ge Gümüş, ge canım benim. Gümüşüm benim. Doydun mı canım, doydun mu şekerim.

Nasıl gelir, nasıl yalar elimi.

Sen şimdi halam mı arıyorsun? Ben değilim o.. Ben kimsenin halası değilim. . Başlatma beni gene halandan, teyzenden, ağzından burnundan. . Sen defolup gitmezsen başımdan, peki ben giderim. . Taşbebek mi? Ne sarışın Bebek'i? İstemiyorum be, zorlan mı? Bırak arkamı, gelme ardımdan. . Şimdi avazım çıktığı kadar bağırırım. Ben kimseden para istemiyorum. İhtiyacım yok diyorum sana. Bütün dünya benim enayi, bütün, bütün dünya. . İyilik de istemiyorum, sen kendine yap iyiliğini. . İyiliğin başında paralansın. . Ne bayan Döviz'i? Bir aksana peşimi be. . Ağlıyorum elbet, ağlarım, sana ne? Hasta değilim ki. . Bakılmak da isteiniyorum. . Defoool!;. Dur, dur be. . Neydi senin adın? Mahmut mu? O köyün adını bir daha söyle, bir daha. . Hadi git! Git çabuk. . Git ulan!. Bak, sana bişey söyliyeceğim, heey. . Şişşşt! Bişey soracağım, sen şimdi. . Hadi hadi git. . Bakma suratıma öyle, maymun mu oynuyor suratımda. . Sen karışma, ağlarım, ağlamam sana ne? Git git! Görmeyeyim seni. . Git artık Mahmut, git!. . Gülegüle. .

Tekir, canavar tekir. Açgözlü, pis. . boksoyu. . bokoğlu bok. . Namussuz tekir. .

Pisboğaz!.

Sana ne be? İstersem ağlarım, istersem gem ağlarım.

BİR GAZETE İLÂN!

İLAN

Hüküm Fıkrası. Mısır'da ölen büyükam-cası Hasan Yarlı'nın mirası üzerindeki hakkı, halası Güllü nam-ı diğer Tatlı Betüo'ün ölümüne bağlı olan Mahmut Yarlı'nın adıge-çen kadının

ölümüne kesin olarak bakılmasını gerektirecek durumlar içinde kaybolduğu ve bu nedenle nüfus siciline ölüm kaydının düşürülmesi biçiminde açtığı dâva, gerekçeli bölümde aynntılariyle açıklandığı üzere, Dariü-aceze'den verilen bilgi, tanıkların açıklamaları gibi delillerle sabit olmuştur. Davacının yerinde görülen isteği kabul olunarak Balkaç köyünde Cilt 8, Sahife 17, Hane 4'de kayıtlı Hüseyin k:zı Gül ü nam-t diğeri Tatlı Betüş'ün Türk Medeni Kanunu'nun 3 ncü maddesi gereğince ölmüş

sayılmasına ve nüfus siciline ölü kaydının düşürülmesine kaiar verildi.

Zabıt Kâtibi

Hükim

TATLI BETÜŞ İÇİN ELEŞTİRİLER

Tatlı Betüş'ün yazarı diyor ki:

«YAŞAMAK BENİM İÇİN YAZMAKTIR»

Uzun süredir ziyaretine gitmeyi, sohbet etmeyi kuruyordum da olmuyordu. Gazetenin İstanbul'daki çeşitli işleri, günlük yorucu ve oyalayıcı olaylar beni eş - dost ziyaretinden alıkoyuyordu. Ama Aziz Nesin abiye gitmek de farz olmuştu. Zira

«BARIŞ»' adına bir roman rica etmiştik. Edebiyatımızın ve Türk mizahının ünlü ustası aylardır «TATLI BETÜŞ» ün üzerinde çalışıyordu.

Ben ziyaret fırsatı yakalamak için cırpınırken, birden kapı calindi ve Aziz abi büroya kendisi geldi. Yüz hatlarından daha ilk anda okunuyordu ki yeni eserinden cok mutludur. Biraz, hoşsohbetten sonra konu tahmin edeceğiniz gibi «Tatlı Betüş»e geldi. Değerli yazarımız yeni eseri hakkında özetle şunları anlattı:

«— Biliyorsunuz kitap olarak basılmış altı romanım var. «Tatlı Betüş», yedincisi olacak.

Tatlı Betüş'ü 1958'de yazdığımda adı «Bayan Döviz» idi. Bu ilk biçimden memnun olmadığım için 1960'da romanı yeniden yazdım, adını da «Bir Mirasçı Aranıyor»

koydum. Romanın üçüncü biçimi de beni memnun etmemişti. BARIŞ gazetesi benden roman isteyince, bu onbeş yıllık romanımı yeni baştan ele aldım. Dördüncü kez değiştirip, düzeltip yeniden yazdım. Bu kez ise adını bildiğiniz gibi «Tatlı Betüş»

koydum. Böylece bu roman, son adını, son biçimini almış oldu.

Görülüyor ki, pek çoklarının, hattâ edebiyat tarihçilerimizin, eleştirmenlerimizin sandığı gibi, kolay yazabilen yazarlardan değilim. Kolay müsvedde yazdığım, kimi müsveddelerimi de dergilerde, gazetelerde yayınladığım doğrudur. Ama kitap olarak çıksa bile, her yazdığımı, kendimce ona gerekli son biçimi verinceye dek, düzeltir, değiştiririm. Pek çok yazmış olmam, dışardan bakanlara kolay yazıyormu-şum izlenimini veriyor. Çok yazmam, zamanımı yazmaya yararlı kullanmamdan ve yaşamımın yazmaktan başka hiçbir yanı olmayışındandır. Bütünüyle salt yazarlığa adcnmış olan yaşamımda gezmek, eğlenmek, dinlenmek gibi şeyler yok, yemek, içmek, görmek, uyumak, bütün bunlar ancak yazabilmem' içindir. . Yaşamıyorum, yazıyorum; çünkü yaşamak benim için yazmaktır.

SORU — Sevgili üstad, yüzünüzde bir mutluluk görülüyor, bu mutluluk yeni bir eseri bitirmekten mi? Geldiğinizden beri hep konuştuk ama biraz daha «Tatlı Betüş» ten söz eder misiniz?»

AZİZ NESİN «— Ha mutluluk. . Her yazdığıma son biçimini verdiğim zaman bundan memnunsam, kısa da olsa bir erinç duyarım.

BARIŞ gazetesi, tefrika edeceği Tatlı Betüş üzerine benden bir söyleşi istiyor, anlıyorum. .

Bu söyleşinin, romanı çok kişinin okuması, gazeteye okur kazandırması için, çekici olması, romanın reklâmını yapmam gerekir. Eunun için gazeteye, «Aziz Nesin, Tatlı Betüş'le hayatının romanını» yazdı dedirtsen, kaç yüzyıldanberi, bu yeryüzünde kaç yüz romancı, herbiri kaç kez bu reklâmı kullanmış oiduğuna göre, artık bu palavra etkisini yitirmiş olmalıdır.

Daha etkileyici şöyle bir reklâm da geliyor aklıma: «Yazar, Tatlı Betüş adlı son romanında, haya-418

tına giren kadınları, onlarla olan inanılmaz, akıl durdurucu serüvenlerini anlatıyor. »

Bu reklâma, «Okurken soluğunuz kesilecek», «Okumaya başlayınca elinizden bırakamıyacağınız, bir soluka okuyacağınız bir roman» gibi beylik reklâm palavraları da eklenebilir.

Sanırım sizin de dikkatinizi çekmiştir. Kimi romanların arka kapaklarına yayımcının yada yazarın kendisinin yazdığı bilinen, o romanı tanıtıcı yazılar yukarda örneğini vermeye çalıştığım reklâm palavralarından hiç de aşağı kalmazlar.

En iyisi ben size, bugünedek kitap olarak yayımlanmış romanlarımda olduğu gibi Tatlı

Betüş'de de ne yapmak istediğimi anlatayım. Tatlı Betüş'de yapmaya çalıştığım iş, tıpkı hikâyelerimin büyük çoğunluğunda olduğu gibi, yurdumun toplumsal topografyasından kesitler vermektir. Ama bu kez bu kesiti hikâye olarak değil, roman olarak sunuyorum.

SORU — Yani nasıl, rica etsem bir örnek verebilir misiniz?»

AZİZ NESİN «— Elbette, örneğin, «GOL KRALI» adlı romanımda, yaşadığım çağ

Türkiyesinde sporun, özel ikle futbolun nasıl amacından saptırılıp yozlaştırıldığını, kişisel çıkarlar uğruna nasıl ters yönden kul anıldığını anlatmaya çalıştım.

«ZÜBÜK» adlı romanımda, yine yaşadığım çağ Türkiyesinde politikanın, nasıl halka yararlı olmak amacından saptırılıp, politikacıların çıkarları için halkın onlara yararlı

olma yoluna sokulup yozlaştırıldığını anlatmaya çalıştım.

«ŞİMDİKİ ÇOCUKLAR HARİKA» adlı romanımda, yine yaşadığım çağın Türkiyesinde ailede eğitim, o-kuHarda öğretim yöntemlerinin bozukluğunu, bu yanlış yöntemlerin çocuklarımızı yozlaştırmaya yönelmiş

419

olduğunu anlatmaya çalıştım.

«TATLI BETÜŞ»e gelince, bu yeni romanımda, toplumumuzun övüncü, seçkin kişilerinden oluşması gereken yüksek sosyetenin, gerçekte nasıl paradan başka değer ölçüleri olmayan, kültürsüzlük ve moral değersizliği içinde kokuşmuş dengesizler, sapıklar, yozlar topluluğu olduğunu anlatmaya çalıştım. Romanda bütün bunları

anlatmaya yarayan olaylar, «Tatlı Betüş» denilen bir zavallı kadının çevresinde geçmektedir.

Bu romanımda, kısaca özetlediğim durumları anlatmakla yetinmedim; yani romanlarım salt çağıma tanıklık etmekle kalmazlar; herbiri kendi konusunda yeni bir yorum da getirmektedir. Hiç değilse salt anlatıyla yetinmeyip bir yorum getirmeye çalıştım romanlarımda.

Romanlarımdaki yorumları, anlatanın içine sindirerek okurlarımın kendilerinin bulmalarını amaçladım. Bu doğrultuda daha başka romanlar da yazacağım. Böylece, herbiri çağımızdaki yurdumun bir toplumsal kesiti olan bu romanlar yanyana getirildiği zaman, çağımın Türkiyesinin genellikle ortaya çıkmasını istiyorum. Ama bu isteğim, yanyana konulan mozayıklarla salt Türkiye'nin bir renkli haritasının ortaya çıkması

değildir. Yüzeysel bir haritadan çok, romanlarımla hacimli bir Türkiye'nin ortaya çıkmasını

diliyorum.

Hani, yüzeylerinde renkli resimler olan tchta küplerden oyuncaklar vardır; çocuklar bu küplerin yüzleri birbirine uygun gelenini yanyana ve üst üste koyarak yapılar kurarlar.

İşte romanlarımdan herbi-rinin yaşadığım Türkiye'nin kesitinden böyle bir küp olması, bunlar yanyana, üstüste getirilince yaşadığım Türkiye'nin, toplumsal yapısıyla, çalışmalarıyla,

420

çalkantıları, karşılıklarıyla ortaya çıkmasını istiyorum.

Bu isteğimin nicesini becerebilirim, bilinmez; daha işin başındayım.»

Türk mizahının ünlü ve dev ustası son romanı konusundaki konuşmalarını şöyle tamamladı:

«— İşte, TATLI BETÜŞ'ün de, hem anlatımı, hem yorumuyla, toplumumuzun bir hacimli kesitini vermesi için çalıştım.»

Kendisine sizler adına da teşekkür ediyor ve ayrılıyoruz.

Ayhan YETKİNER

BARIŞ 13 Ekim 1973

TATLI BETÜŞ

Bir toplumun zihinsel gücünün ölçüsüdür mizah. Mizahçı da bu gücü simgeler.

Bu genellemenin ışığında toplumumuzun mizah gücü gözden geçirilirse olumlu sonuçlarla karşılaşılır. Halk arasında adsız kişilerin yaptığı espriler de toplumumuzun mizah gücünün bir yankımasıdır. Bu anlamda mizah toplumsal bir birikimin sonucudur. Bu nedenle de, örneğin Nasrettin Hoca bir kişi olmakla birlikte, toplumsal mizah gücümüzün de bir simgesidir. Yaşadığı kuşkusuz olan bu ünlü Türk mizahçısı bu çağda bile aramızdadır. Türk toplumu mizah gücünü Nasrettin Hoca adını anarak, onun kişiliğine dayanarak göstermektedir. Son zamanlarda kulaktan kulağa, dilden dile dolaşan fıkralar, espriler, kara mizah, Nasrettin Hoca'nin bu çağda yaşaması değil midir?

421

Sorunu bu genel çizgileriyle belirledikten sonra, çağımızda yaşayan ünlü bir kalem mizahçısından, bu vesileyle de onun en son romanı olan Tatlı Betüş'ten de söz açmamak olmaz. Çünkü söz konusu edeceğimiz bu mizahçı, ancak birkaç yüzyılda bir çıkabilir. Yaşı sayısında yapıtı olan bu mizahçımız, Aziz Ne-sin'dir.

Aziz Nesin'in ilk yapıtı 1947 tarihini taşıyor. Demek ki aşağı yukarı otuz yılı buluyor Aziz Nesin'in yazı yaşamı. Bu otuz yıl içinde altmışı aşan yapıt. Yazı yaşamı göz önüne alınırsa her yıla iki yapıt da düşüyor ki bu, azımsanacak bir sayı değildir.

Kuşkusuz bir yazarı yapıtlarının sayısınca değerlendirmek yanıltıcıdır. Öyle yazarlar var ki, yüzlerce yapıt yazmışlardır, hiçbirinin adı- anılmaz. Ama Aziz Nesin en küçük bir öyküsünden en kapsamlı romanına dek Türk toplumunun gerçeğini yansıtmayı

amaçlamıştır. Bunu yaparken de Türk insanının gerçeğini vermiştir, daha açıkçası Türk insanını yansıtmıştır. Böylece Aziz Nesin, Türk insaniyle özdeşleşmeyi başarmıştır. O, Türk mizah gücünün bir simgesi olmuştur. Aziz Nesin sanki kişisel olarak bir olayı

görmüyor, topluma toplumsal bir bakış kazandırıyor gibidir. Onu okurken kişi, düşündüklerini, duyduklarını, eleştirmeyi gerekli gördüğünü onun yazısında buluyor.

Toplumun yazarla özdeşleşmesinin nedeni budur. İlk satırından son satırına dek hiçbir zaman toplumuna ters düşecek durumlarla karşılaştırmaz okurunu Aziz Nesin. Çok okunurluğunun nedenlerinden biridir bu.

Toplumla bütünleşme gibi, çok az yazarın gerçekleştirebildiği böyle bir durumu yaratan Aziz

Nesin, Tatlı Betüş'te bunun somut örneklerini veriyor. İçimizden biri olan aTatlı Betüş»ün zaman zaman bizden nasıl uzaklaştığını, zaman zaman da nasıl aslına

422

dönmek gereksinimi duyduğunu anlatıyor Nesin, bu yapıtında. Bunu, bizim toplumumuzun kişilik bulduğunu sandığı çevreleri seçerek gerçekleştiriyor. Özellikle bar'ları çevre alan Nesin, çoğunlukla oralarda varlıklarını yaşayan kişilerin dramlarına yöneliyor. Hemen herkesin özlemi olan bu çevrelerdeki görünüm, toplumun kesit olarak yaşam biçimini de yansıtıyor. Nesin, en düşük düzeyden en yüksek düzeye değin biçim değiştiren «Tatlı Betüşsün yaşamını toplumsal bir eleştirinin ışığı altında değerlendiriyor.

Olay, «Tatlı Betüş» ün çevresinde bulunmuş kişilerce anlatılır. Bir doktora evlâtlık olarak verilen, sonra da Tann'nın yürü kulum dediği «Tatlı Betüş» varsıllaşmıştır. Ama ortalarda yoktur. Öldü mü kaldı mı kimse bilmez. Bir sürü uyduruk akraba türer ve

:<Tatlı Betüş» ün mirasına konmayı düşlerler. İşte bunlardan biri, «Tatlı Betüş» ü

tanıyanları bulur, onlar «Tatlı Betüş» ü anlatırlar.

Onun adı bir yerde «Lokum Betül» dür, bir yerde «Bayan Döviz», «Prenses Feşafeş», «Evlâtlık Şükran», «Kopça Koparan Dansöz Gülcan Keklik», «Müzayede Hanım», «Çift Motorlu Mis Kamepa», «Madam Entellektüel», «Türk Lokumu», «Yırtık Leylâ», «Şifreli Hanım», «Betül Hanımefendi», «Sarışın Bebek», «Müstesna Hanımefendi», «Madam Abus» da onun adlarındandır. Her bir ad ayrı bir yaşamın içinde yaşatıyor «Tatlı

Betüş» ü. Aziz Nesin bu adları vererek çeşitli kesimlerin eleştirisini yapıyor. Yazarın amacı ise, «. . yanlış bir deyişle adına yüksek sosyete denilen, gerçekteyse alçak sosyete denilmesi çok daha doğru olacak, birtakım çürümüş, kokuşmuş, yozlaşmış, değersiz, kof, ama çok parlak, yaldızlı, süslü püslü, cafcaflı insanlar topluluğunun ba-423

yağılıklarını, gülünçlüklerini, boşluklarını sergileyip ortaya» koymaktır.

Toplumcuları aşağılamak isteyenlerin nasıl aşağılık yollara baş vurarak bunu yaptıklarını göstermesi bakımından da ilginç bir yapıttır Tatlı Betüş. Toplumun her kesiminden kişileri tanıtarak. Aziz Nesin, özellikle toplumsal bir keşmekeştik içinde yaşadığımızı da vurgulamak istiyor. Ondaki betimleyici mizah, bu keşmekeşliği somutlaması yönünden de çok etkili oluyor kuşkusuz.

Adnan Binyazar

Halkçı 22 Mayıs 1974

TATLI BETÖŞ

Aziz Nesin, kendini yenilemiyor. Bir «kendini tekrar» dönemine girmiş gibi. Nesin'in eserleri aradan on yıllar geçtikten sonra da —Türk toplum yapısı pek fazla değişmediğinden — o sert taşlamasını ve canlılığını koruyor. Ama okuyucunun Nesin'den beklediği yeni eserler.

Tatlı Betüş, Nesin'in ta 1958'de Yeni Gazete'de «Bayan Döviz» adıyla tefrika ettiği mizah romanı. Roman daha sonra Tef dergisinde, «Bir Mirasçı Aranıyor» adıyla Akbaba dergisinde de tefrika edilmişti. Düzeltilmiş son şekli geçen yıl Barış

gazetesinde bir kez daha tefrika edildikten sonra kitap halinde çıkh.

Nesin, romanında herkesin bir başka adla tanıdığı Tatlı Betüş'ün etrafında, ve her macerada biraz da O'nun kişiliğinde, «Yüksek Sosyete» nin yozlaşmışlığını, acımasız taşlamalarıyla anlatıyor. Nesin'in

424

bu kitabı da, 1958'de hazırlanmasına rağmen günümüzde halâ tüm canlılığını koruyor.

Bazı bölümlerde rastlanan sıkıcı lehçeler kitabın kesintisiz okunmasını engellemiyor.
Mizahseverlerin, hele «Yüksek Sosyete» ye özenenlerin severek okuyacakları bir kitap.
Ama Nesin'den beklenen yeni eserler. Hele 12 Mart sonrası dönemi de geçtikten sonra.
Yankı 27 Mayıs 1974
425
AZİZ NEStN VE ESERLERİ ÜZERİNDE DIŞ ÜLKELERDE
YAPILMIŞ ARAŞTIRMA, İNCELEME VE DOKTORA
TEZLERİ:
1965 — Budapeşte Üniversitesi Türkoloji Bölümü, me-zuniyet tezi.
Hazırlayan: Örsi Agnes - 1965
(Türkçe)
1966 — Leningrad Üniversitesi Doğubilimler Fakültesi yayını.
(Asya ve Afrika ülkelerinin Filolojisine değgin
Araştırmalar Bülteni'nde)
«Gülmece yazarı Aziz Nesin üzerine»
Yazan: Yakovleva Nelli Sergeevna
(Rusça)
1967 — Societe" des Sciences Historiqnefc et Philologiques de Roumanie
Section d' etudes Orientales
STVDIA ET AÇTA ORİENTALİA
Bucurest 1967
«La prose Satyrique d' Aziz Nesin»
Yazan: Viorica Dinescu
(Fransızca)

1968 — Zübük
Rütten und Leoning Verlag - Berlin
Nachwort
Yazan: Prof. Herbert Meteig
(Almanca)
426
1960 — Un Fou Sur le Toit
Nouvelles
Les Editeurs Français Re"unis
Preface
Yazan: Georges Daniel
(Fransızca) 1972 — Leningrad Üniversitesi (Tarih - Dil - Edebiyat) bülteni 1972
«Çağdaş Türkiye İlerici Edebiyatının Olağanüstü
Temsilcisi Aziz Nesin»
Yazan: Yakovleva Nelli Sergeevna
(Rusça) 1972 — Leningrad Üniversitesi Doğubilimler Fakültesi yayını:
«1950-1960 arasında Aziz Nesin'in gülmece hikâyeleri»
Yazan: Yakovleva Nelli Sergeevna 1974 — Michigan Üniversitesi, Near Eastern Studies
Doktora tezi: «Aziz Nesin, Contemporary Turkish
Humorist»

Yazan: Allan Gall
(İngilizce)
1974 — Manchester Üniversitesi, Near Eastern Studies Mezuniyet tezi: «Aziz Nesin» Yazan: Harvey Broadbent (İngilizce) 1975 — Akademia Naik USSR
Önsöz
Yazan: Aleksandr Grigori Pavloviç (Rusça)
1975 — Çevren (Pristine - Yugoslavya, Temmuz 1975) «Aziz Nesin'in çocuk anlayışı»
Yazan: Necati Zekeriya (Türkçe)
427
I
Y.-vınlamş tarihlerine göre Aziz Nesin'in bugüne dek çıkmış kitapları şunlardır : 1945 — Parti Kurmak Parti Vurmak (Hikâye)
1948 — Aziznâme (Taşlamalar - 5. basım)
1949 — Monologlar (Çocuklar için - Oya Ateş takmaadıyla) 1953 — Geriye Kalan (Hikâyeler - 2. basım)
1955 — Mizah Hikâyeleri Antolojisi (İmzasız çıktı - 3 cilt) İt Kuyruğu (Hikâyeler - 6. basım)

Kadın Olan Erkek (Roman - 2. basım)
Yedek Parça (Hikâyeler - 6. basım)
Düğümlü Mendil (Polisiye roman - Nur - Hayat takmaadıyla)
1956 — Fil Hamdi (Hikâyeler - 5. basım)
Damda Deli Var (Hikâyeler - 7. basım)
1957 — On Dakika (Sür - Mehmet Nusret adıyla)
Koltuk (Hikâyeler - 6. basım)
Gol Kralı (Roman - 6. basım)
Kazan Töreni (Hikâyeler - 6. basım)
Toros Canavarı (Hikâyeler - 4. basım)
Deliler Boşandı (Hikâyeler - 6. basım)
Hangi Parti Kazanacak (Hikâyeler - 5. basım)
Ölmüş Eşek (Dizi Hikâye - 5. basım)
Bir Sürgünün Anıları (Anı - 5. basım)
Erkek Sabahat (Roman)
Mahallenin Kısmeti (Hikâyeler - 6. basım)
1958 — *^ay Düdük (Hikâyeler - 4. basım)
Havadan Sudan (Hikâyeler - 4. basım) Nâzik Alet (Hikâyeler - 4. basım) Biraz Gelir misiniz (Oyun - 2. basım) Memleketin Birinde (Masallar - 6. basım) Gıdıgıdı (Hikâyeler - 5. basım) Nutuk Makinesi (Fıkralar - 4. basım)
1959 — Kördöğüşü (Hikâyeler - 4. basım)
428
Az Gittik Uz Gittik (Fıkralar - 4. basım)
Aferin (Hikâyeler - 3. basım)
Mahmut ile Nigâr (Hikâyeler - 3. basım)
Saçkıran (Roman)
Bişey Yap Met (Oyun - 3. basım)

1960 — Ah Biz Eşekler (Hikâyeler - 5. basım)
Gözüne Gözlük (Hikâyeler - 4. basım) Hoptrinam (Masallar - 6. basım) 1961 — Bir Koltuk Nasıl Devrilir (Hikâyeler - 3. basım) Yüz Liraya Bir Deli (Hikâyeler - 3. basım) Zübük (Roman - 8. basım) 1962 — Biz Adam Olmayız (Hikâyeler - 5. basım)
1964 — Namus Gazı (Hikâyeler - 5. basım)
1965 — Sosyalizm Geliyor Savulun (Hikâyeler - 4. basım) Canavar (Oyun)
Rıfat Bey Neden Kaşınıyor (Hikâyeler - 4. basım)
İhtilâli Nasıl Yaptık (Hikâyeler - 5. basım) 1U36 — Böyle Gelmiş Böyle Gitmez I. Yokuş (6. basım)
1967 — Şimdiki Çocuklar Hârika (Roman - 7. basım)
Poliste (Anılar - 3. basım)

1968 — Vatan Sağolsun (Hikâyeler - 6. basım)
Düdükçülerle Fırçacıların Savaşı (Oyun)
1969 — Üç Karagöz (Oyun)
1970 — Tut Elimden Rovni (Oyun)
Hadi Öldürsene (Oyun)
1971 — Merhaba (Fıkralar - 3. basım)
1972 — İnsanlar Uyanıyor (Hikâyeler - 6. basım)
Leylâ ile Mecnun (İnceleme)
1973 — Hayvan Deyip de Geçme (Çocuklar için - 2. ba-
sım)
Cumhuriyet Döneminde Türk Mizahı (İnceleme)
1974 — Tatlı Betüş (Roman - 4. basım)
1975 — Bu Yurdu Bize Verenler (Çocuklar için - 2. basım) 1976 — Borçlu Olduklarımız (Çocuklar için - 2. basım) Surname (Roman - 2. basım) Seyyahatnâme (Dizi Hikâye - 2. basım) Pırtlatan Bal (Çocuk oyunu) Böyle Gelmiş Böyle Gitmez II. Yokuşun Başı (Özyaşam - 2. basım) 1977 — Dünya Kazan, Ben Kepçe (Gezi Yazıları)
429
Aziz Nesin'in yayımlanan yedi romanı
Kadın Olan Erkek
Düğümlü Mendil (Nuri Hayat takmaadıyla)
Gol Kralı. . . . . (5. basım)
Erkek Sabahat Saçkıran
Zübük. . . . . (7. basım)
Tatlı Betüş. . . . . (3. basım)
Aziz Nesin'in kitap olarak yayınlanmış oyunları
Biraz Gelir misiniz . . . .
Bişey Yap Met . . . . . .
Canavar . . . . . .
Düdükçülerle Fırçacılar
Üç Karagöz Oyunu . . . .
Tut Elimden Rovnı. . . .
Hadi Öldürsene. . . . . .
(2. basım) (2. basım)

İSTANBUL
İL HALK KÜVÜPHArTESÎ
430
Aziz Nesin'in çocuklar ve gençler için yazdığı kitaplar Monologlar
Şimdiki Çocuklar Hârika (i. basım) Hayvan Deyip de Geçme (2. basım)

Doğ Güneşim Doğ
Köylerin En Güzeli '
Karbaba
Bir Gıdım Bal